

Agenda

van die

70ste

*Algemene
Kerkvergadering*

*22 – 28 September 2013
Aula, Universiteit van Pretoria*

Agenda

vir die

70

ste

**Algemene Kerkvergadering
van die Nederduitsch Hervormde
Kerk van Afrika**

Die Aula, Universiteit van Pretoria

Vanaf Sondag 22 September 2013

INHOUDSOPGAWE

Bladsy

DEEL 1: AMPTELIKE OPENING

REGISTRASIE	2
AMPTELIKE OPENING: SONDAG 22 SEPTEMBER 2013 OM 18:30	
1.1 OPENINGSREDE	2
1.2 VERWELKOMING	2
1.3 GROETEBOODSKAPPE	2
1.4 EREPENNING VIR BESONDERE DIENSLEWERING	2
1.5 HCM FOURIE EREPENNING	2
1.6 BEDANKINGS	2
1.7 VERVERSINGS	2

DEEL 2: KONSTITUERING

2. OPENING: MAANDAG 23 SEPTEMBER 2013 OM 08:30	
2.1 OPENING	4
2.2 BESPREKING VAN DIE TEOLOGIESE INHOUD VAN DIE OPENINGSREDE (ORDINANSIE 3.8.3 (V))	4
2.3 SAMESTELLING EN KONSTITUERING	
2.3.1 GELOOFSBRIEWE	4
2.3.2 VERKIESING VAN 'N VOORSITTER EN SKRIBA	5
2.4 MOSIES	5
2.5 GOEDKEURING VAN DIE REGLEMENT VAN ORDE	
2.5.1 OPROEP	5
2.5.2 AGENDA	5
2.5.3 KOMMISSIES WAT TYDENS DIE VERGADERING FUNKSIONEER	7
2.5.3.1 Kommissie vir geloofsbriewe: Drr FJ Labuschagne en WA Dreyer	7
2.5.3.2 Ordekommissie	7
2.5.3.3 Formuleringskommissie	7
2.5.4 STEMPROSEDURE	8
2.5.5 REKENAARDESKUNDIGES	8
2.5.6 AFKONDIGINGS	8
2.5.7 NOTULEHOUEERS EN NOTULE: SEKRETARIS VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING EN PERSONEEL	8
2.5.8 BESPREKINGS EN SPREEKBEURTE	
2.5.8.1 Spreekbeurte	9
2.5.8.2 Orde rondom besprekings	9
2.5.8.3 Ter inligting	10
2.5.9 AMENDEMENTE EN MOSIES	
2.5.9.1 Amendemente	10

Bladsy

2.5.9.2	Mosies	10
2.5.10	BEHANDELING VAN VERSLAE	10
2.5.11	AANTEKEN VAN TEENSTEM	11
2.5.12	KLEREDRAG	11
2.5.13	AGENDA VOLG AAN DIE HAND VAN ORDINANSIE 3.8.2 (II) (A) TOT (E)	11
2.6	SITTINGSURE	12

DEEL 3: GESPREK OOR KERKWEES ONDER LEIDING VAN DIE UITTREDENDE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERK- VERGADERING

3.1	GESPREK OOR KERKWEES VIND PLAAS ONDER LEIDING VAN	
3.1.1	INLEIDENDE OPMERKINGS	14
	TEMA 1: DR DJC VAN WYK (JR)	18
	TEMA 2: DR WA DREYER	24
	TEMA 3: PROF PA GEYSER	26
	TEMA 4: PROF E VAN ECK	30
	TEMA 5: DR JC VAN DER MERWE	33
	TEMA 6: DS APJ BEUKES	36
	TEMA 7: MNR JOHAN HERHOLDT	40

DEEL 4: AFHANDELING VAN DIE AGENDA

1.	VERKIESING VAN PREDIKANTSLEDE VAN DIE KOMMIS- SIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING	43
2.	VERKIESING VAN DIE OUDERLINGLEDE VAN DIE KOM- MISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING	43
3.	NOTULE VAN DIE VERGADERING	43
1.	DIE LEER EN BELYDENIS VAN DIE KERK (HOOF- STUK 1)	
1.1	BESKRYWINGSPUNT	46
2.	DIE AMPTE EN DIE VERGADERINGS VAN DIE AMP- TE	
2.1	AMPTE (HOOFSTUK 2)	
2.1.1	OPLEIDING EN VORMING VAN DIENAARS VAN DIE WOORD	
2.1.1.1	Verslag van die Kuratorium vir Teologiese Opleiding	
(i)	Opdrag	48
(ii)	Wersaamhede	48
(a)	Nuwe kontrak	48

(b)	<u>Ekumeniese Adviesraad</u>	49
(c)	<u>Aanstellings</u>	50
(d)	<u>Vergaderings</u>	50
(iii)	Samestelling	50
2.1.1.2	Die Proponentseksamenkommissie	
(i)	Proponentseksamen	
(a)	<u>Verslag van die Proponentseksamenkommissie</u>	
(aa)	<u>Samestelling</u>	51
(bb)	<u>Funksionering</u>	51
(cc)	<u>Slotopmerkings</u>	51
(b)	<u>Aflê van proponentseksamen</u>	52
(ii)	Toelating tot die evangeliebediening	53
2.1.1.3	Die Hervormde Teologiese Kollege	54
(i)	Diploma in kerklike bediening	
(a)	<u>Praktykvorming van studente</u>	54
(b)	<u>Praktiese werk in gemeente (DKB 700)</u>	58
(c)	<u>Indienspraktykopleiding</u>	58
(ii)	MDiv 200 en skripsies	59
(iii)	Voog- en godsdiensterperiodes	59
(iv)	Jaarlikse Voortgesette Teologiese Toerusting vir predikante	59
(v)	Openbare lesings en tafelgesprekke	60
(vi)	Sentrum vir Missionale Bediening	60
(vii)	Hervormde Teologiese Studies	60
(viii)	Afrika Instituut vir Missiologie	60
(ix)	Slotopmerkings	60
2.1.1.4	Hervormde Teologiese Studies: Periode Januarie 2010 tot Februarie 2013	
(i)	Inleiding	61
(ii)	Hoogtepunte	61
(iii)	Bevordering van teologie as wetenskap	62
(iv)	Hervormde teologie in internasionale konteks	63
(v)	Dankwoord	64
2.1.1.5	Verslag oor die Fakulteit Teologie aan die Universiteit van Pretoria vir die periode Januarie 2010 tot Februarie 2013	
(i)	Inleiding	65
(ii)	Visie en missie van die Fakulteit Teologie aan die Universiteit van Pretoria	65
(iii)	Samestelling van die Fakulteit	68
(iv)	Studentegetalle	71
(v)	Kurrikulum	72
(vi)	Die amptelike taalbeleid van die Universiteit van Pretoria ...	79
(vii)	Aanstel van dosente	80
(viii)	Gemeenskapsbetrokkenheid	82
(ix)	Leer van dosente	83
(x)	Slot	86

2.1.1.6	Verslag oor die Teologiese Opleidingsfonds	87
2.1.2	VERSLAG VAN DIE RAAD VIR PASTORAAT EN PRESBITE- RAAT	
2.1.2.1	Opdragte van die 69ste Algemene Kerkvergadering	
(i)	<i>Etiese kode vir predikante</i>	92
(ii)	<i>Die Welstandsprogram vir predikante</i>	94
(iii)	<i>Brugpredikant, brugbediening of interim versorging</i>	94
(iv)	<i>Bediening in klein gemeentes van die Kerk</i>	95
(a)	<u>Inleiding</u>	95
(b)	<u>Die probleem</u>	96
(c)	<u>Agteruitgang</u>	96
(d)	<u>Oplossing</u>	
(aa)	<i>'n Nuwe visie</i>	97
(bb)	<i>Transformasie</i>	98
(e)	<u>Erediensbywoning</u>	101
(f)	<u>Opsomming</u>	101
(g)	<u>Wat nou?</u>	101
(h)	<u>Gevolgtrekking</u>	102
(v)	<i>Doop van kinders in saamwoonverhoudings</i>	102
(a)	<u>Samevattende en voorlopige verslag oor die doop van kinders vanuit 'n saamwoonverhouding</u>	102
(aa)	<i>Probleemstelling</i>	103
(bb)	<i>Navraag van gemeente</i>	105
(cc)	<i>Huwelik- en gesinsverbintenisse as voorwaardes vir die bedie- ning van die doop ('n voorlopige opsommende argument)</i>	108
(b)	<u>Saamwoon as 'n verskynsel en die Kerk se antwoord op die kritiese gevolge van hierdie verskynsel met spesiale vermel- ding van die doop</u>	
(aa)	<i>Probleemstelling</i>	108
(bb)	<i>Sekere riglyne te midde van die ongemak van die Kerk</i>	110
(cc)	<i>Samevatting</i>	112
(c)	<u>Die huidige kerkordelike verstaan van die doop met voorge- stelde wysigings</u>	113
(d)	<u>Voorstel tot die wysiging van die ordinansies</u>	117
(e)	<u>Slotsom</u>	119
(f)	<u>Kommentaar ontvang op die samevattende en voorlopige ver- slag oor die doop van kinders vanuit 'n saamwoonverhouding ..</u>	119
(aa)	<i>Sekulêre samelewing</i>	119
(bb)	<i>Ordinansies van die Kerkorde</i>	119
(cc)	<i>Die doop as voorreg</i>	120
(dd)	<i>Wat word verstaan onder 'n saamwoonverhouding?</i>	120
(ee)	<i>Strukture</i>	120
(ff)	<i>Navraag van 'n ouderlingevergadering</i>	121
(gg)	<i>Die eer van die huwelik</i>	122
(hh)	<i>Seksualiteit</i>	123
(ii)	<i>Weerhouding van die doop</i>	123

	Bladsy
(jj) <i>Egbreuk</i>	123
2.1.2.2 Ander opdragte deur die raad afgehandel	
(i) Die elektroniese media	124
(ii) Lidmaatverliese	125
2.1.3 WELSTANDSPROGRAM VIR PREDIKANTE: PROF TFJ DREYER	134
2.1.4 BESKRYWINGSPUNT OOR AANGELEENTHEDE WAT DIE PREDIKANTSAMP RAAK	136
2.1.5 BESKRYWINGSPUNT OOR DIE GEBRUIK VAN EMERITI AS PASTORALE HULPE	137
2.2 OUDERLINGE EN DIAKENS	
2.2.1 OUDERLINGE	
2.2.1.1 Verslag van die Komitee vir Ouderlinge (Raad vir Pastoraat en Presbiteraat)	137
2.3 VERGADERINGS VAN AMPTE (HOOFSTUK 3)	
2.3.1 RINGSVERGADERINGS	
2.3.1.1 Beskrywingspunte oor aangeleenthede wat ringsvergaderings raak	141
2.3.2 KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING	
2.3.2.1 Verslag van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering aan die 70ste Algemene Kerkvergadering	
(i) Inleidend	143
(ii) Samestelling en funksionering	144
(iii) Werksaamhede en uitvoering van opdragte	146
(a) <u>Vergaderings van ampte</u>	
(aa) <i>Ringskommissies en ringsvergaderings</i>	151
(bb) <i>Buitengewone sitting van die Algemene Kerkvergadering van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika: 4 en 5 Oktober 2011 en kerklike afskeiding</i>	152
(cc) <i>Kommissie van die Algemene Kerkvergadering</i>	154
(iv) Slotopmerkings	160
2.3.2.2 Terugvoer met betrekking tot die huidige litigasieproses	162
2.3.2.3 Beskrywingspunte insake besluite oor apartheid en die <i>World Communion of Reformed Churches</i>	163
2.3.2.4 Beskrywingspunt wat verder verband hou met die amp	177
2.3.3 SEKUNDUSKOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING	
2.3.3.1 Verslag van die Sekunduskommissie van die Algemene Kerkvergadering	178
2.4 ALGEMENE DIAKENSVERGADERING	
2.4.1 VERSLAG VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE DIAKENSVERGADERING VIR DIE TYDPERK 23 MEI 2010 TOT 21 MEI 2013	
2.4.1.1 Werksaamhede van die Kommissie van die 5de Algemene Diakensvergadering	
(i) Personeel	180

(a)	<u>Sekretaris</u>	180
(b)	<u>Sekretaresse</u>	180
(c)	<u>Boekhouer</u>	180
(ii)	Strukturering van die Algemene Diakensvergadering se werk	180
(a)	<u>Hoe werk dit in die praktyk?</u>	182
(iii)	Kommunikasie	182
2.4.1.2	Diensvelde	183
(i)	Kindersorg	183
(ii)	Bejaardesorg	183
(iii)	Gestremdheid	184
(iv)	Armoede	184
(v)	MIV/Vigs en ander gevreesde siektes	184
(vi)	Afhanklikheid	184
(vii)	Trauma	185
2.4.1.3	Diensorgane (sinodale werk)	
(i)	Kinderhuise van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika	185
(ii)	Ons Tuis en die Monumenttehuise	185
(iii)	Die Ondersteuningsraad	185
(iv)	Transoranje Instituut vir Buitengewone Onderwys	186
(v)	Nederduitsch Hervormde Sustersvereniging	186
(vi)	To Care Foundation	186
2.4.1.4	6de Algemene Diakensvergadering (22 tot 25 Mei 2013)	
(i)	Verloop van die 6de Algemene Diakensvergadering	186
(ii)	Afvaardiging	187
(iii)	Dienswerkdag	187
(iv)	Video-opnames en videostroming	187
(v)	Kommissie van die 6de Algemene Diakensvergadering	187
(vi)	Diakonaat en die Kerkorde	188
2.4.1.5	Finansies van die Algemene Diakensvergadering	192
2.4.1.6	Dankbetuigings	192

3. DIE INHOUD EN ORDE VAN DIE EREDIENS

3.1	VERKONDIGING (HOOFSTUK 5)	
3.1.1	WOORDVERKONDIGING IN DIE EREDIENS	
3.1.1.1	Verslag van die Raad vir Erediens	
(i)	Beskrywingspunt wat tydens die 69ste Algemene Kerkvergadering gedien het	197
(ii)	Opdrag aan die Raad vir Erediens deur die 69ste Algemene Kerkvergadering	197
(iii)	Besluit van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering 2012	197
(iv)	Komitee vir Kerkmusiek	
(a)	<u>Instituut vir Kerkmusiek in Suid-Afrika</u>	

(aa)	<i>Verskyning van Nuwe Liedere 1</i>	198
(bb)	<i>Opleiding van teologiestudente</i>	198
(cc)	<i>Diploma in Himnologie en Liturgie</i>	199
(dd)	<i>Toerusting en navorsing</i>	200
(ee)	<i>Diensboek</i>	201
(ff)	<i>Kalender volgens Kerkjaar</i>	202
(gg)	<i>Aanstelling van orreliste</i>	202
(hh)	<i>Bevordering van die kerklied en verspreiding van inligting</i>	202
(ii)	<i>CD's: Liedboek van die Kerk</i>	202
(b)	<u>Opleiding in orrelbegeleiding en voorspele</u>	203
(aa)	<u>Orreleksamens</u>	203
(c)	<u>Tekort aan orreliste</u>	204
(d)	<u>Orrelisteskafe</u>	204
(e)	<u>Konsepooreenkoms en pligtestaat van orreliste</u>	205
(f)	<u>Advies rakende orrels</u>	205
(v)	Kerkliedkomitee	
(a)	<u>Opdrag aan die Kerkliedkomitee</u>	206
(aa)	<i>Melodieë wat aanvaar is</i>	206
(bb)	<i>Melodieë wat nog aandag verg</i>	206
(vi)	Komitee vir Kontemporêre Liedere	
(a)	<u>Besluite van die 69ste Algemene Kerkvergadering</u>	206
(b)	<u>Afvaardiging van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika by die VONKK-Werkgroep</u>	
(aa)	<i>Besluit van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, Maart 2012</i>	209
(vii)	Komitee vir Liturgiese Geskrifte	
(a)	<u>Besluit van die 69ste Algemene Kerkvergadering</u>	211
3.1.1.2	Beskrywingspunte ingedien deur ringe en gemeentes	212
3.2	APOSTOLAAT	
3.2.1	VERSLAG VAN DIE RAAD VIR APOSTOLAAT	
3.2.1.1	Apostolêre tendense	215
(i)	Missionale Ekklesiologie	219
(ii)	Basiese geloofskennis	220
(iii)	Slot	221
(iv)	Samevatting	221
3.2.1.2	Funksionering van die raad	222
3.2.1.3	Implementering van die herstrukturering en funksionering van die raad	223
(i)	Die Afrika Instituut vir Missiologie	223
(ii)	Administratiewe beampte: Raad vir Apostolaat	224
(iii)	Administrateur van die Maranatha Reformed Church of Christ	225
3.2.1.4	Werksaamhede van die raad	226
(i)	Kerkgebou te Van Dalenstraat (Wespark)	226
(ii)	Voorstel insake evangeliste vir die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika	227

(iii)	Struktuur van die raad	229
(a)	<u>Sentrum vir Missionale Bediening</u>	
(aa)	<i>Besluite van die 68ste Algemene Kerkvergadering (2007)</i>	230
(bb)	<i>Besluite van die 69ste Algemene Kerkvergadering (2010)</i>	230
(cc)	<i>Implementering van besluite</i>	231
(dd)	<i>Fasilitering</i>	232
(ee)	<i>Toerustingsgeleenthede</i>	233
(ff)	<i>Navorsing</i>	233
(b)	<u>Afrika Instituut vir Missiologie</u>	
(aa)	<i>Dankwoord</i>	233
(bb)	<i>Wat is die Afrika Instituut vir Missiologie en wat is die vraag wat tydens hierdie vergadering gestel moet word?</i>	234
(cc)	<i>Geskiedenis met die Maranatha Reformed Church of Christ</i>	235
(dd)	<i>Aard van verbintenisse</i>	235
(ee)	<i>Verbintenis met die Universiteit van Pretoria</i>	235
(ff)	<i>Die werksaamhede van die Afrika Instituut vir Missiologie be- slaan drie terreine</i>	236
(c)	<u>Maranatha Reformed Church of Christ</u>	
(aa)	<i>Moderature for the period 2012 tot 2015</i>	243
(bb)	<i>Statistics</i>	243
3.3	VERSLAG VAN DIE CHRISTELIKE SEEMANSORGANISASIE	248
3.3.1	WAT DOEN DIE CHRISTELIKE SEEMANSORGANISASIE? ...	248
3.3.2	HOE DOEN ONS DIT?	249
3.3.3	DIE CHRISTELIKE SEEMANSORGANISASIE EN DIE NE- DERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA	250
3.4	BYBELGENOOTSKAP VAN SUID-AFRIKA	
3.4.1	INLEIDING	251
3.4.2	WERKSAAMHEDE VAN DIE BYBELGENOOTSKAP	
3.4.2.1	Terugblik	252
3.4.2.2	Vertaling	252
(i)	Afrikaans: Die Bybel: 'n Direkte vertaling	253
(ii)	Engelse Bybel vir Dowes	254
(iii)	Suid-Ndebele	254
(iv)	Zulu	254
3.4.2.3	Produkontwikkeling en nuwe publikasies	254
3.4.2.4	Verspreiding	
(i)	Bybels in alle tale	255
(ii)	Die Bybel in Afrikaans	255
(iii)	Bestemmings buite Suid-Afrika	256
3.4.2.5	Finansies	
(i)	Inkomste	256
(ii)	Uitgawes	256
(iii)	Verslae	257
3.4.3	BETROKKENHEID VAN DIE NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA	

3.4.3.1	Verteenwoordiging	
(i)	Streekkomitees	257
(ii)	Kerklike Advieskomitee vir die Bybel in Afrikaans	257
3.4.3.2	Bydraes vanuit die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika	257
3.4.4	SLOT	258
3.5	DIE AFRIKAANSE BYBELVERTALINGSPROJEK	
3.5.1	AFR 53 AFRIKAANS 1933/53-VERTALING: BYBELGENOOTS- SKAP VAN SUID-AFRIKA	260
3.5.2	AFR 83 AFRIKAANS 1983-VERTALING: BYBELGENOOTS- SKAP VAN SUID-AFRIKA	261
3.5.3	DIE BOODSKAP: CHRISTELIKE UITGEWERSMAATSKAP- PY, 2006	261
3.5.4	DIE BYBEL: NUWE LEWENDE VERTALING: CHRISTELIKE UITGEWERSMAATSKAPPY, 2006, 2011	261
3.5.5	BYBEL VIR ALMAL: BYBELGENOOTS-KAP VAN SUID- AFRIKA, 2007	262
3.5.6	INTERLINIËRE BYBEL GRIEKS-AFRIKAANS NUWE TESTA- MENT: CHRISTELIKE UITGEWERSMAATSKAPPY, 2012	262
3.6	TOERUSTING	
3.6.1	SENTIK	
3.6.1.1	Raad vir SENTIK	262
3.6.1.2	Komitee vir die Argief en Biblioteek	
(i)	Samestelling van die Komitee vir die Argief en Biblioteek (November 2010)	273
(ii)	Wersaamhede	273
(a)	<u>Navorsingsvorm</u>	273
(b)	<u>Wet op Bevordering van Toegang tot Inligting, Wet 2 van 2000</u>	274
(c)	<u>Elektroniese argivering en digitalisering</u>	274
(d)	<u>Digitalisering</u>	275
(e)	<u>Besoekers</u>	275
(iii)	Biblioteek	275
(iv)	Skakeling met ander instansies	275
(v)	Evaluering van fisiese argiefuimte	276
3.6.1.3	SP Engelbrecht-museum	
(i)	Agtergrond	276
(ii)	Wersaamhede van die komitee	276
4.	ANDER SAKE WAT DIE KERK IN GEHEEL RAAK EN WAT ANDER VERGADERINGS VAN DIE AMPTE NIE KAN AFHANDEL NIE	
4.1	GEMEENTES EN KERK (HOOFSTUK 4)	
4.1.1	GEMEENTES	

4.1.1.1	Beskrywingspunte oor aangeleenthede wat gemeentes en Kerk raak	279
4.2	LIDMATE EN KERK	
4.2.1	LIDMATE	
4.2.1.1	Verslag van die bediening in Wenen: Prof JA Loader	
(i)	<i>Lidmate</i>	287
(ii)	<i>Kerkraad</i>	288
(iii)	<i>Finansies</i>	288
(iv)	<i>Eredienste</i>	288
(v)	<i>Kategese</i>	289
(vi)	<i>Diakonale werk</i>	289
(vii)	<i>Besoekers</i>	289
(viii)	<i>Tuisblad</i>	290
(ix)	<i>Algemeen</i>	290
4.2.2.2	Bediening in Paraguay	
(i)	<i>Agtergrond</i>	290
(ii)	<i>Bediening</i>	291
(iii)	<i>Toekomsvisie</i>	291
(iv)	<i>Befondsing</i>	292
4.2.2.3	Afrikabediening	292
(i)	<i>Zimbabwe</i>	292
(ii)	<i>Zambië</i>	294
(iii)	<i>Ander gebiede in Afrika</i>	294
(iv)	<i>Samevatting</i>	295
4.2.3	STUDENTEBEARBEIDING	
4.2.3.1	Verslag oor studentebearbeiding te Potchefstroom	
(i)	<i>Statistiese gegewens van die gemeente</i>	296
(ii)	<i>Agtergrond en funksionering van die gemeente</i>	296
(iii)	<i>Huidige stand van sake</i>	296
(iv)	<i>Finansiële situasie van die gemeente</i>	297
(v)	<i>Uitdagings vir die gemeente</i>	298
(vi)	<i>Toekomsblik en toekomsbeplanning</i>	299
(vii)	<i>Slotwoord</i>	299
4.2.3.2	Verslag oor studentebearbeiding te Pretoria (Philadelphia)	
(i)	<i>Statistiese gegewens van die gemeente</i>	300
(ii)	<i>Funksionering van die gemeente</i>	300
(iii)	<i>Finansiële situasie van die gemeente</i>	300
(iv)	<i>Toekomsbeplanning</i>	301
(v)	<i>Is die gemeente op die kampus noodsaaklik?</i>	301
(vi)	<i>Die pad vorentoe ...</i>	302
4.2.3.3	Verslag oor studentebearbeiding te Stellenbosch	
(i)	<i>Statistiese gegewens van die gemeente</i>	302
(ii)	<i>Agtergrond en funksionering van die gemeente</i>	303
(iii)	<i>Huidige stand van sake</i>	303
(iv)	<i>Finansiële situasie van die gemeente</i>	304
(v)	<i>Toekomsblik en toekomsbeplanning</i>	304

(vi)	Slotwoord	304
4.2.3.4	Verslag oor studentebearbeiding te Bloemfontein	
(i)	Statistiese gegewens van die gemeente	304
(ii)	Prediking en eredienste	304
(iii)	Spesifieke en spesiale bedieningsaktiwiteite	
(a)	<u>Weeklikse funksies</u>	305
(b)	<u>Verskeie ander funksies is deur die jare gehou</u>	305
(iv)	Opsporing, besoeke en getalle	306
(v)	Finansies en fondsinsamelings	307
(vi)	Woord van dank	307
4.2.4	WYSIGING VAN ORDEREËL 4	308
5.	VERBAND MET ANDER KERKE (HOOFSTUK 6)	
5.1	EKUMENE	
5.1.1	VERSLAG VAN DIE RAAD VIR EKUMENE	
5.1.1.1	Samestelling van die Raad vir Ekumene	312
5.1.1.2	Opdragte van die Algemene Kerkvergadering	312
(i)	World Communion of Reformed Churches	312
(ii)	Tussenkerklike Raad	313
(iii)	Buitelandse bediening	314
(iv)	Buitelandse kerke	315
5.1.1.3	Conventus reformatus	315
5.2	VERSLAG VAN DIE TUSSENKERKLIKE RAAD: OKTOBER 2010 TOT APRIL 2013	316
5.2.1	HERVERTALING VAN DIE BELYDENISSKRIFTE	317
5.2.2	NAVRAAG OOR DIE DOOP	317
5.2.3	VOORTSETTING VAN DIE TUSSENKERKLIKE RAAD	317
6.	HUWELIK, GESIN EN OPVOEDING (HOOFSTUK 7)	
6.1	VERSLAG VAN DIE KOMITEE VIR HUWELIKS- EN ANDER SINVOLLE VERHOUDINGSMOONTLIKHEDE	320
6.1.1	ALGEMEEN	320
6.1.2	REEDS VOLTOOIDE STUDIEWERK	320
6.1.3	OPDRAG DEUR DIE KOMITEE	322
6.2	VERSLAG VAN DIE RAAD VIR GESINSBEDIENING	
6.2.1	SAMESTELLING VAN DIE RAAD VIR GESINSBEDIENING	322
6.2.2	FUNKSIONERING VAN DIE RAAD	323
6.2.2.1	Herskryf van die kategesehandleidings	323
(i)	Verslag oor die vordering met die nuwe kategesemateriaal	323
(ii)	Die nuwe reeks gaan soos volg daar uitsien	324
6.2.2.2	Werkspan vir Jeugbediening: Verslag van werksaamhede vir die tydperk Oktober 2010 tot Februarie 2013	
(i)	Funksionering	
(a)	<u>Samestelling van die werkspan</u>	326
(b)	<u>Opdragte van die 69ste Algemene Kerkvergadering</u>	326
(c)	<u>Doelwitte van die werkspan vir die termyn 2010 tot 2013</u>	326
(ii)	Werksaamhede	
(a)	<u>GGG (Gelowige Gesinne Gesprek)</u>	326

(aa)	<i>Die strategie om GGG in gemeentes van die Kerk te implementeer</i>	327
(b)	<u>Onderzoek na die moontlikhede vir die implementering van 'n GAP-jaar vir die Nederduitsch Hervormde Kerk</u>	
(aa)	<i>Agtergrond by hierdie verslag</i>	328
(bb)	<i>Inligting oor bestaande GAP-jaar programme</i>	329
(cc)	<i>Ontleding van die doelwitte en inhoude van programme</i>	337
(dd)	<i>'n Konsepstrategie vir moontlikhede van 'n eie program vir die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika</i>	340
(ee)	<i>Aanbevelings aan die Algemene Kerkvergadering met die oog op besluitneming</i>	348
(ff)	<i>Vir bespreking en besluit</i>	348
(iii)	Ter afsluiting	349
6.3	BESKRYWINGSPUNTE	349
7.	KERKLIKE GOEDERE (HOOFSTUK 9)	353
7.1	RAAD VAN FINANSIES	354
7.2	FINANSIËLE OORSIG	355
7.3	GEMEENTELIKE AKTIWITEITE	357
7.3.1	INKOMSTE	358
7.3.2	UITGAWES	359
7.3.3	DIE RESULTAAT (INKOMSTE MINUS UITGAWES)	361
7.3.4	LIDMAATGETAL	363
7.3.5	DIE STAND VAN BEDRYFSKAPITAAL IN GEMEENTES	363
7.3.6	GEMEENTELIKE KREDITEURE	364
7.4	SINODALE WERKSAAMHEDE	365
7.4.1	WATTER AKTIWITEITE WORD SINODAAL (GESENTRALISEERD) UITGEVOER?	366
7.4.2	TAAKSPAN	395
7.4.3	WELSTANDSPROGRAM EN WELSTAND VAN GEMEENTES EN PREDIKANTE	397
7.4.4	SINODALE DEBITEURE: BEDRAE AAN DIE RAAD VAN FINANSIES ONTVANGBAAR	398
7.4.5	KERKGELD VIR KERKWERK: 'N KOLLEKTIEWE BELEGGINGSTELSEL	399
7.4.6	FINANSIËLE JAARSTATE: 28 FEBRUARIE 2013	400
7.4.7	'N SINODALE BEGROTING VIR 2013/2014	
7.4.7.1	Handhaaf alle sake soos dit is	402
7.4.7.2	Kyk vanuit 'n aktiwiteitsoogpunt na gesentraliseerde aktiwiteite	405
7.4.7.3	Potensiaal om die sinodale struktuur by veranderende tye aan te pas	410
7.5	PREDIKANTE AANGELEENTHEDE	
7.5.1	VERSORGING VAN PREDIKANTE	411
7.5.2	PREDIKANTE PENSIOENFONDS (DIE FONDS)	413
7.5.2.1	Die versorgingsvoordeel en werkgewersbydrae	413
7.6	BESKRYWINGSPUNTE	423

	Bladsy
7.7 TER AFSLUITING VAN HIERDIE HOOFSTUK	439
8. KERKORDE (HOOFSTUK 10)	
8.1 VERSLAG VAN DIE RAAD VIR KERKREGTELIKE ADVIES ..	439
8.2 VERSLAG VAN DIE KOMITEE VIR DIE HERSKRYWING VAN DIE KERKORDE	441
8.3 BESKRYWINGSPUNT	499
 AFSLUITING	
Dankbetuigings	500
Formele afsluiting	500

---oOo---

BYLAES

	<i>Bladsy</i>
BYLAE A Raad vir Pastoraat en Presbiteraat: Brugbediening	95 en 501
BYLAE B Raad vir Pastoraat en Presbiteraat: Die elektroniese media	124 en 514
BYLAE C Raad vir Pastoraat en Presbiteraat: Lidmaatsverliese	125 en 525
BYLAE D Ned Herv Gemeente Pretoria: Teologiese verklaring	173, 175, 177 en 568
BYLAE E Raad vir Gesinsbediening: Kategese beplanning.....	324 en 623
BYLAE F Raad van Finansies: Finansiële state	400 en 636

---oOo---

BESKRYWINGSPUNTE

NR	BESKRYWINGSPUNT	OORSPRONG	BL
1	Belydenis van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika	Ring van Potchefstroom	46
2	Modelle vir teologiese opleiding	Ring van Potchefstroom	89
3	Teologiese opleiding	Ring van Maquassi	90
4	Onderzoek na die teologiese opleiding aan die Universiteit van Pretoria	Ring van Potchefstroom	90
5	Aanwending van die Teologiese Opleidingsfonds	Ring van Potchefstroom	91
6	Brugbediening: Studieresultate	Raad vir Pastoraat en Presbiteraat	130
7	Brugbediening: Voortgaande studie	Raad vir Pastoraat en Presbiteraat	130
8	Brugbediening: Jaarlikse toerustingsgeleentheid	Raad vir Pastoraat en Presbiteraat	130
9	Brugbediening: Werksessie	Raad vir Pastoraat en Presbiteraat	131
10	Brugbediening: Gekeurde predikante	Raad vir Pastoraat en Presbiteraat	131
11	Brugbediening: Beroepsbrief vir brugpredikante	Raad vir Pastoraat en Presbiteraat	132
12	Brugbediening: Vergoedingskale vir brugpredikante	Raad vir Pastoraat en Presbiteraat	132
13	Brugbediening: Verslag van predikante en kerkrade	Raad vir Pastoraat en Presbiteraat	133
14	Brugbediening: Die <i>National Interim Ministry South Africa</i>	Raad vir Pastoraat en Presbiteraat	133
15	Brugbediening: Kerkordelike veranderings	Raad vir Pastoraat en Presbiteraat	134
16	Wegdoening van verskillende kategorieë van predikante	Ring van Lydenburg	136
17	Dienswerk van emeritus predikante in gemeentes (wysiging van die Kerkorde)	Ring van Heilbron	137
18	Selfstandige Raad vir Presbiteraat	Komitee vir Ouderlinge	139
19	Die amp van ouderling	Komitee vir Ouderlinge	141
20	Wysiging van Ordinasie 3.4.3 (i): Frekwensie van ringsvergaderings	Ring van Germiston	141
21	Wysiging van Ordinasie 3.4.3 (iii)	Ring van Pretoria-Noord	142
22	Beroep op wêreldse hof	Ring van Klerksdorp (Gemeente Orkney)	160
23	Litigasie	Kommissie van die Algemene Kerkvergadering	161

NR	BESKRYWINGSPUNT	OORSPRONG	BL
24	Opname van lidmate wat deel van 'n wegbreek gemeente vorm	Kommissie van die Algemene Kerkvergadering	163
25	Herroeping van Besluite 32 en 54 van die 69ste Algemene Kerkvergadering asook die besluit oor apartheid van die Buitengewone Algemene Kerkvergadering, Oktober 2011	Ring van Klerksdorp (Gemeente Klerksdorp-Oos Môrester)	163
26	Apartheid	Ring van Maquassi	169
27	Aansoek om lidmaatskap van <i>World Alliance of Reformed Churches</i> (nou <i>World Communion of Reformed Churches</i>)	Ring van Pretoria (Gemeente Pretoria)	173
28	Lidmaatskap by die <i>World Communion of Reformed Churches</i>	Raad vir Ekumene	174
29	Die effek van Besluit 54 van die 69ste Algemene Kerkvergadering in die Kerk	Ring van Oos-Kaapland (Gemeente Sionshoogte)	174
30	Teologiese verklaring	Ring van Pretoria (Gemeente Pretoria)	175
31	Onafhanklike gemeentes	Ring van Klerksdorp (Gemeente Orkney)	176
32	Interpretasie van die Bybel en Belydenisskrifte	Ring van Pretoria (Gemeente Pretoria)	176
33	Die Kerk laat nie verder toe dat lidmate uitsprake maak wat teenstrydig is met die Bybel en Belydenisskrifte nie	Ring van Zeerust (Gemeente Zeerust)	177
34	Herstrukturering van die vergaderings van die ampte	Ring van Wes-Kaapland	178
35	Kommunikasie	Kommissie van die Algemene Diakensvergadering	193
36	Bywoning van ringsdiakensvergaderings deur predikante	Kommissie van die Algemene Diakensvergadering	193
37	Stabilisasiefonds	Kommissie van die Algemene Diakensvergadering	194
38	Dank en waardering	Komitee vir Kerkmusiek	198
39	Groter inspraak in himnologie as vaste module by die Fakulteit te die Universiteit van Pretoria	Komitee vir Kerkmusiek	199
40	Kursus in himnologie en liturgie	Komitee vir Kerkmusiek	199
41	Toerusting en navorsing	Komitee vir Kerkmusiek	200
42	Diensboek	Komitee vir Kerkmusiek	201

NR	BESKRYWINGSPUNT	OORSPRONG	BL
43	Kerkjaarkalender	Komitee vir Kerkmusiek	202
44	Opleiding in orrelbegeleiding en voorspele	Komitee vir Kerkmusiek	203
45	Tekort aan orreliste	Komitee vir Kerkmusiek	204
46	Advies rakende orrels	Komitee vir Kerkmusiek	205
47	FLAM en CCLI	Komitee vir Kontemporêre Liedere	209
48	VONKK-Werkgroep	Komitee vir Kontemporêre Liedere	211
49	Toenemende geweld, roof en moord	Ring van Oos-Kaapland (Gemeente Sions-hoogte)	212
50	Nagmaal	Ring van Heilbron	212
51	Uitnodiging na die nagmaal	Ring van Zeerust (Gemeente Groot Marico)	213
52	Vervanging van liturgiese raamwerk van die Diensboek	Ring van Zeerust (Gemeente Zeerust)	214
53	Missionaat en missionale bediening	Ring van Potchefstroom	246
54	Onderskeid tussen apostolaat/missionaat en missionalisering van die Kerk	Ring van Maquassi (Gemeente Wolmaransstad)	247
55	'n Gemeente as geestelike ruimte volgens die eie aard van die predikant en die gemeente	Ring van Germiston	279
56	Samesmelting van gemeentes binne 'n ring	Ring van Brakpan	279
57	Inskakeling van gemeente Christiana by die Ring van Noord-Kaapland	Ring van Maquassi	280
58	Inskakeling van gemeente Newlands by die Ring van Johannesburg	Ring van Roodepoort	280
59	Modaliteite	Ring van Wes-Kaapland	282
60	Studie ten aansien van modaliteitsvorming in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika	Ring van Roodepoort (Gemeente Weltevreden)	282
61	Besoek en bediening van lidmate in Afrika	Komitee vir Afrikabediëning	295
62	Wysiging van Ordereël 4	Ring van Johannesburg	308
63	Wysiging van Ordereël 4	Ring van Wes-Kaapland	310
64	Beëindiging van betrokkenheid by die Tussenkerklike Raad; Verdere bilaterale ooreenkomste	Raad vir Ekumene	313
65	Afrikaanse Protestantse Kerk	Ring van Maquassi (Gemeente Makwassie)	316

NR	BESKRYWINGSPUNT	OORSPRONG	BL
66	Seksualiteit/homoseksualiteit	Ring van Germiston (Gemeente Brackenhurst)	349
67	Predikante Pensioenfonds: 'n Proaktiewe ondersoek na werkgewerbydraes	Raad van Finansies	423
68	Berekening van heffings	Ring van Germiston	424
69	Onderzoek na alternatiewe aktuarisse en konsultante vir die Predikante Pensioenfonds	Ring van Germiston	428
70	Gemeente subsidie tot emeriti se mediese fonds	Ring van Potgietersrus	429
71	Bystand van emeriti	Ring van Brakpan	430
72	Reglement vir kerklike goedere vir doeleindes van belasting-vrystelling	Raad van Finansies	432
73	Hantering van wetswysigings	Raad van Finansies	433
74	Effektiwiteit van die struktuur en funksionering van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika en optimale aanwending van finansiële bronne	Ring van Wes-Kaapland	434
75	Onderzoek van kerkmodel	Raad van Finansies	436
76	Verpligtinge van die voorsitter van die Algemene Kerkvergadering	Komitee vir Ouderlinge	438
77	Wysiging van Ordinansie 2.1.1.1 (i)(b)	Ring van Zeerust (Gemeente Zeerust)	442
78	Wysiging van Ordinansie 2.1.2.1	Ring van Roodepoort	443
79	Wysiging van Ordinansie 2.1.2	Komitee vir die Herskrywing van die Kerkorde	446
80	Wysiging van Ordinansie 2.1.3 (i)	Komitee vir die Herskrywing van die Kerkorde	450
81	Wysiging van Ordinansie 2.1.3 (iv)	Komitee vir die Herskrywing van die Kerkorde	451
82	Wysiging van Ordinansie 2.1.3 (vi)	Komitee vir die Herskrywing van die Kerkorde	451
83	Wysiging van Ordinansie 2.1.3 (vii)(b)	Komitee vir die Herskrywing van die Kerkorde	452
84	Wysiging van Ordinansie 2.1.3.3 (vi) en (vii)	Komitee vir die Herskrywing van die Kerkorde	453
85	Wysiging van Ordinansie 2.1.8 (i) en (ii)	Komitee vir die Herskrywing van die Kerkorde	454
86	Nuwe Ordinansie 2.1.9 (vi)	Komitee vir die Herskrywing van die Kerkorde	455
87	Wysiging van Ordinansie 2.1.12	Komitee vir die Herskrywing van die Kerkorde	456
88	Wysiging van Ordinansie 2.1.12.2	Komitee vir die Herskrywing van die Kerkorde	456
89	Wysiging van Ordinansie 2.1.12.5	Komitee vir die Herskrywing van die Kerkorde	460

NR	BESKRYWINGSPUNT	OORSPRONG	BL
90	Wysiging van Ordinasie 2.1.15 (i) en (vii)	Komitee vir die Herskrywing van die Kerkorde	461
91	Wysiging van Ordinasie 2.1.16.1 en formulering van 'n nuwe Ordinasie 2.1.16.1 (vi)	Komitee vir die Herskrywing van die Kerkorde	462
92	Wysiging van Ordinasie 2.1.16.2	Komitee vir die Herskrywing van die Kerkorde	464
93	Wysiging van Ordinasie 2.1.16.3	Komitee vir die Herskrywing van die Kerkorde	464
94	Wysiging van Ordinasie 3.3.1 (vi)	Komitee vir die Herskrywing van die Kerkorde	466
95	Wysiging van Ordinasie 3.3.2 (i)	Komitee vir die Herskrywing van die Kerkorde	466
96	Wysiging van Ordinasie 3.4.1 (i)(a)	Komitee vir die Herskrywing van die Kerkorde	467
97	Wysiging van Ordinasie 3.4.2 (vi)	Komitee vir die Herskrywing van die Kerkorde	468
98	Wysiging van Ordinasie 3.8.1	Ring van Zeerust (Gemeente Zeerust)	468
99	Wysiging van Ordinasie 3.8.3 (vii)	Ring van Bronkhorstspuit (Gemeente Bronkhorstspuit)	470
100	Wysiging van Ordinasie 3.8.3 (x)(b), (c) en (d)	Komitee vir die Herskrywing van die Kerkorde	470
101	Verkiesing van predikante met 'n besondere opdrag op die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering	Ring van Zeerust (Gemeente Zeerust)	471
102	Wysiging van Ordinasie 3.10.2 (ix), (xii) en (xx) en formulering van 'n nuwe Ordinasie 3.10.2 (xxi) en (xxii)	Komitee vir die Herskrywing van die Kerkorde	472
103	Wysiging van Ordinasie 3.10.4.1 (i)(e)	Komitee vir die Herskrywing van die Kerkorde	473
104	Wysiging van Ordinasie 3.10.4.2 (ii)	Komitee vir die Herskrywing van die Kerkorde	474
105	Wysiging van Ordinasie 3.11.1 (i)(b)	Komitee vir die Herskrywing van die Kerkorde	475
106	Formulering van 'n nuwe Ordinasie 4.1	Komitee vir die Herskrywing van die Kerkorde	475
107	Wysiging van Ordinasie 4.6.1	Komitee vir die Herskrywing van die Kerkorde	476
108	Wysiging van Ordinasie 4.6.5 (i) tot (x)	Komitee vir die Herskrywing van die Kerkorde	477
109	Wysiging van Ordinasie 4.6.7	Komitee vir die Herskrywing van die Kerkorde	478
110	Wysiging van Ordinasie 4.7 (ii) en (iii)	Komitee vir die Herskrywing van die Kerkorde	479
111	Wysiging van Ordinasie 4.7.8 (iv)(e)	Komitee vir die Herskrywing van die Kerkorde	480
112	Wysiging van Ordinasie 4.8.4 (i)	Komitee vir die Herskrywing van die Kerkorde	481
113	Wysiging van Ordinasie 8.4 (iii)	Komitee vir die Herskrywing van die Kerkorde	482
114	Wysiging van Ordinasie 8.6.1 en 8.6.2	Komitee vir die Herskrywing van die Kerkorde	482
115	Wysiging van Ordinasie 8.9.10 (iii), 8.9.11 en 8.9.12	Komitee vir die Herskrywing van die Kerkorde	484

NR	BESKRYWINGSPUNT	OORSPRONG	BL
116	Wysiging van Ordinance 8.10.2 en 8.10.5	Komitee vir die Herskrywing van die Kerkorde	485
117	Wysiging van punte 3.3 en 4.4 van die Reglement vir die Prosedure by die Onderzoek van 'n Klag	Komitee vir die Herskrywing van die Kerkorde	486
118	Wysiging van punt 1.4 van die Verlofreglement	Komitee vir die Herskrywing van die Kerkorde	487
119	Wysiging van punt 1.7 van die Verlofreglement	Komitee vir die Herskrywing van die Kerkorde	487
120	Wysiging van punt 2.1 (i), (ii) en (iii) van die Verlofreglement	Komitee vir die Herskrywing van die Kerkorde	488
121	Wysiging van punt 2.4 van die Verlofreglement	Komitee vir die Herskrywing van die Kerkorde	490
122	Wysiging van punt 4.1 van die Verlofreglement	Komitee vir die Herskrywing van die Kerkorde	490
123	Wysiging van punt 5.1 van die Verlofreglement	Komitee vir die Herskrywing van die Kerkorde	491
124	Wysiging van punt 5.3 van die Verlofreglement	Komitee vir die Herskrywing van die Kerkorde	492
125	Wysiging van aktes	Komitee vir die Herskrywing van die Kerkorde	492
126	Kontinuering van die herskrywing van die Kerkorde	Komitee vir die Herskrywing van die Kerkorde	492
127	Herskrywing van die Kerkorde	Ring van Klerksdorp (Gemeente Klerksdorp)	493
128	Samestelling van die Algemene Kerkvergadering	Ring van Maquassi	499
129	Rotasiebeginsel in die Kerkorde	Ring van Pretoria (Gemeente Pretoria)	499

---oOo---

Deel 1

Amptelike opening

REGISTRASIE

- * Vanaf 15:00 tot 17:30 op Sondag 22 September 2013 word registrasie van afgevaardigdes afgehandel in die Rautenbachsaal (onder die Aula). Afgevaardigdes moet asseblief teen 18:00 klaar wees met registrasie.
- * Vanaf 17:30 tot 18:15 neem afgevaardigdes hulle plekke in die Aula vir die amptelike opening in. Die amptelike opening begin om 18:30.
- * Alle dienaars van die Woord dra 'n toga by die openingsgeleentheid.

---oOo---

1. **AMPTELIKE OPENING: SONDAG 22 SEPTEMBER 2013 OM 18:30**

1.1 **OPENINGSREDE**

Dr DJC van Wyk.

1.2 **VERWELKOMING**

Dr DJC van Wyk.

1.3 **GROETEBOODSKAPPE**

Die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering en die *Maranatha Reformed Church of Christ* dra groeteboodskappe oor.

1.4 **EREPENNING VIR BESONDERE DIENSLEWERING**

Die oorhandiging van die erepenning vir besondere dienslewering word behartig deur die voorsitter van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, dr DJC van Wyk.

1.5 **HCM FOURIE EREPENNING**

Die oorhandiging van die HCM Fourie erepenning word behartig deur die voorsitter van die Kuratorium, dr AG Ungerer.

1.6 **BEDANKINGS**

Dr DJC van Wyk.

1.7 **VERVERSINGS**

Verversings word in die Rautenbachsaal bedien.

---oOo---

Deel 2

Konstituering

2. **OPENING: MAANDAG 23 SEPTEMBER 2013 OM 08:30**

2.1 **OPENING**

Ds APJ Beukes, visevoorsitter van die uittredende Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, open die vergadering met Skriflesing, gebed en samesang.

2.2 **BESPREKING VAN DIE TEOLOGIESE INHOUD VAN DIE OPENINGSREDE (ORDINANSIE 3.8.3 (V))**

Die vergadering bespreek die teologiese inhoud van die openingsrede van dr DJC van Wyk onder leiding van die visevoorsitter van die uittredende Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, ds APJ Beukes.

2.3 **SAMESTELLING EN KONSTITUERING**

2.3.1 **GELOOFSBRIEWE**

- * Afgevaardigdes ontvang 'n lys met die name van persone wat op Sondag 22 September 2013 geregistreer het, wanneer die vergadersaal binnegegaan word op Maandag 23 September 2013.
- * Laat registrasies sluit stiptelik Maandag 23 September 2013 om 08:00. Indien 'n afgevaardigde laat registreer, meld hy of sy aan by die Ordekommissie. Die Ordekommissie gee laat registrasies deur aan die stembellers vir 'n stemnommer. Alle laat registrasies word in die notule van die volgende sessie opgeneem vir goedkeuring.
- * Die besware teen geloofsbriewe, indien enige, word behandel.
- * Die vergadering word volgens Ordinansie 3.8.1 wettig saamgestel uit die volgende:
 - (i) diensdoende predikante in gemeentes, predikante met 'n besondere opdrag, beroepafwagtende predikante en teologiese dosente
 - (ii) een ouderling afgevaardig deur elke kerkraad
 - (iii) die administrateur met adviserende stem
 - (iv) twee afgevaardigde diakens van die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering met adviserende stem
 - (v) emeriti en proponente met spreekreg.

2.3.2 VERKIESING VAN 'N VOORSITTER EN SKRIBA

In terme van Ordinansie 3.8.3 (vi)(a) kies die vergadering uit die aanwesige predikante 'n voorsitter en skriba waarna die vergadering met sy werksaamhede begin.

Die volgende ordinansies word in ag geneem:

Ordinansie 3.8.3 (vii) wat soos volg lui:

Die Algemene Kerkvergadering sien toe dat van die ses predikantslede op die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering minstens twee gemeentepredikante is.

Ordinansie 3.10.1 (ii) wat soos volg lui:

Met die oog op rotasie dien geen ampsdraer vir langer as twee termyne aaneen op die Kommissie nie.

- * Dr DJC van Wyk en ds APJ Beukes se termyne verstryk en is nie weer verkiesbaar nie.
- * Die vergadering word versoek om kennis te neem van die feit dat dr JC van der Merwe ses maande na die 70ste Algemene Kerkvergadering emeriteer.

2.4 MOSIES

'n Mosie van roubeklag met die afsterwe van dienaars van die Woord, ampsdraers en lidmate wat sedert die 69ste Algemene Kerkvergadering oorlede is, word deur die voorsitter gestel.

2.5 GOEDKEURING VAN DIE REGLEMENT VAN ORDE

2.5.1 OPROEP

Die oproep van die 70ste sitting van die Algemene Kerkvergadering is deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering hanteer volgens die Kerkorde (Ordinansies 3.8 en 3.10.2).

2.5.2 AGENDA

2.5.2.1 Die Algemene Kerkvergadering se opdrag behels die

- (i) ordelike toerusting, opbouing, versorging en beskerming van die ringsvergaderings, die gemeentelike vergaderings van die ampte, en die gemeentes van die Kerk en

- (ii) neem besluite oor
 - (a) die leer en belydenis van die Kerk
 - (b) die ampte en die vergaderings van die ampte
 - (c) die inhoud en die orde van die erediens
 - (d) die orde en die dissipline van die Kerk
 - (e) ander sake wat die Kerk in geheel raak en wat ander vergaderings van die ampte nie kan afhandel nie
- (iii) tree op as bykomende vergadering wanneer 'n beroep gedoen word teen die bevinding van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

2.5.2.2 Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het met die oog op sinvolle besprekings, beskrywingspunte in die agenda opgeneem. Beskrywingspunte word ondersteun met memoranda, studiestukke, voorstelle en versoekskrifte wat deur die volgende ingedien word:

- (i) die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering
- (ii) ringsvergaderings
- (iii) die Predikantevergadering
- (iv) die Algemene Diakensvergadering
- (v) rade van die Kerk
- (vi) dienaars van die Woord, kerkrade en kerkraadslede deur die ringsvergadering in wie se werkkring hulle val.

2.5.2.3 Volgens Ordinansie 3.4.3 (xviii) reël die ringsvergadering watter afgevaardigde 'n beskrywingspunt wat opgeneem is in die agenda, tydens die vergadering sal toelig en motiveer. Indien daar geen aanduiding gegee word wie die toeligting sal doen nie, word die skriba van die betrokke vergadering, raad, kommissie of komitee opgeroep om dit te doen of reëlins in dié verband te tref. Indien 'n beskrywingspunt deur 'n raad, kommissie of komitee in die agenda opgeneem word, wys die betrokke raad, kommissie of komitee self 'n afgevaardigde aan wat die beskrywingspunt sal toelig en motiveer.

2.5.2.4 Die agenda wat vooraf beskikbaar gestel is, word as gelese beskou.

2.5.3 'n Tweedag-werksessie (Deel 3) vind na die opening (Deel 1) en konstituering (Deel 2) plaas onder leiding van die uitgetrede Kommissie (vergelyk die werkopdrag van die Algemene Kerkvergadering, 3.8.2 (i)).

2.5.3 KOMMISSIES WAT TYDENS DIE VERGADERING FUNKSIONEER

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het voorlopig kommissies benoem om bepaalde take voor en tydens die vergadering te hanteer. Die vergadering sal versoek word om te besluit oor die benoemings.

2.5.3.1 **Kommissie vir geloofsbriewe: Drr FJ Labuschagne en WA Dreyer**

Die skribaats gaan die geloofsbriewe voor die aanvang van die Algemene Kerkvergadering na en stel 'n presensielys saam. 'n Verslag oor geloofsbriewe wat nie in orde is nie, word aan die vergadering voorgehou. Die vergadering besluit daaroor.

2.5.3.2 **Ordekommissie**

- * Oudl P Bester
- * Oudl PW de Bruyn
- * Oudl JFP Engelbrecht
- * Oudl DJ Lizamore
- * Oudl FJ Paynter
- * Oudl WAJ van Schoor
- * Oudl PP Vorster
- * Oudl F Wilkens (sameroeper)

Ouderlinglede van die uittredende Kommissie word benoem om as Ordekommissie te ageer. Nuutverkose ouderlinglede sal in die loop van die vergadering met dié taak behulpsaam wees.

Die Ordekommissie ontvang en oorweeg skriftelike, gemotiveerde verskonings vir tydelike afwesigheid uit die vergadering en sien toe dat die sittingsure stiptelik gehandhaaf word.

Afgevaardigdes word dringend versoek om die vergadering stiptelik en getrou by te woon en slegs in uiterste noodsituasies verskoning aan te teken.

Vorms waarop verskoning vir afwesigheid aangeteken word, is by die Ordekommissie beskikbaar.

2.5.3.3 **Formuleringskommissie**

- * Dr CJ Beukes
- * Dr SM de Beer
- * Dr H Delpont
- * Ds P Eksteen-Erasmus
- * Ds CEC Hertzog
- * Dr GJ Malan (sameroeper)

- * Dr GCJ Nel
- * Dr C Pretorius
- * Ds R van Staden
- * Dr T van Wyk

Die Formuleringskommissie ontvang voorstelle en amendemente op beskrywingspunte wat in die agenda opgeneem is en sien toe dat die bewoording van voorstelle wat tydens die vergadering gemaak mag word, korrek en nie in stryd is met enige besluit van die Algemene Kerkvergadering of die Kerkorde nie.

2.5.4 STEMPROSEDURE

Di EG Fourie en TF Dreyer (jr) koördineer die stemproses saam met die konsultante soos deur die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika gekontrakteer. 'n Elektroniese stemprosedure word gebruik, behalwe in gevalle waar dit nie moontlik is nie.

Slegs persone wat 'n volstreekte meerderheid (helfte plus een) ontvang het van die getal stemme wat uitgebring is, word deur die voorsitter verkose verklaar, tensy die vergadering anders besluit.

2.5.5 REKENAARDESKUNDIGES

Die volgende rekenaardeskundiges word gebruik:

- * Ds C Manders
- * Ds M Potgieter
- * Ds NJS Steenekamp (sameroeper)
- * Ds GPJ Stoltz
- * Ds JM (Marthinus) van Staden

2.5.6 AFKONDIGINGS

Span 1: Ds JM Bevolo-Manders
Ds JT Manders
Ds JM van Staden (Gaborone)

Span 2: Ds M du Plessis-Manders
Ds C Manders
Ds JM van Staden (Montana)

2.5.7 NOTULEHOERS EN NOTULE: SEKRETARIS VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING EN PERSONEEL

Die sekretaris, dr FJ Labuschagne, die skriba, viseskriba en administrateur.

Die notulehouers sorg vir die opneem van alle besluite en handeling van die vergadering in die notule en die notule word binne ses maande na afloop van die sitting deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gefinaliseer (Ordinansie 3.8.3 (xiii)).

Binne ses maande na die Algemene Kerkvergadering, op koste van die gemeentes, word twee besluitebundels aan elke kerkraad en een besluitebundel aan elke afgevaardigde wat nie aan 'n gemeente verbonde is nie, gestuur (Ordinansie 3.10.2 (iv)).

2.5.8 BESPREKINGS EN SPREEKBEURTE

2.5.8.1 Spreekbeurte

'n Lid van die vergadering wat 'n spreekbeurt oor 'n bepaalde saak in die agenda verlang, rig die versoek vooraf mondeling, skriftelik of by wyse van 'n SMS aan die Formuleringskommissie. Die sprekerslys sal, wanneer die bepaalde saak aan die orde gestel word vir bespreking, op die elektroniese inligtingskerm verskyn, waarna die besprekingslys gesluit word. Die voorsitter ken die spreekbeurte toe in die volgorde van die sprekerslys. Die tydsduur van 'n spreekbeurt is beperk tot vyf minute, maar mag, met toestemming van die vergadering, gewysig word. Geen lid van die vergadering is geregtig op meer as een spreekbeurt oor 'n bepaalde saak nie, behalwe wanneer al die sprekers op die lys hulle beurt gehad het en daar nog tyd vir bespreking toegeken is. Die voorsitter beslis of die bespreking beëindig word en of daar 'n tweede spreekbeurt toegeken word.

2.5.8.2 Orde rondom besprekings

- (i) Die voorsitter het die taak om sprekers by die punt onder behandeling te bepaal, te sorg dat sprekers nie argumente wat reeds geopper is herhaal nie, en persone wat dreigemente uiter of die argument op 'n persoonlike vlak voer, tot orde te roep.

Wanneer 'n spreker afdwaal, of argumente herhaal, of dreigemente uiter, of *ad hominem* argumenteer, sal die voorsitter sy of haar aandag daarop vestig en as hy of sy na vermaning daarin bly volhard, sal die voorsitter hom of haar die woord ontnem.

- (ii) Enige lid van die vergadering kan op 'n punt van orde die aandag van die voorsitter daarop vestig dat die voorsitter of 'n spreker nie volgens die Reglement van Orde of algemene vergaderingsprosedures handel nie, waarna die voorsitter die saak verder reël.
- (iii) Die voorsteller van 'n beskrywingspunt of van 'n amendement op 'n beskrywingspunt, het die reg om, direk voordat daar tot die finale stemming oorgegaan word, repliek te lewer.

2.5.8.3 Ter inligting

- (i) Beskrywingspunte: 'n Beskrywingspunt is 'n voorstel wat via die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering of ringsvergadering in die agenda opgeneem is vir besluitneming.
- (ii) Voorstelle: Geen nuwe sake kan tydens die vergadering voorgestel word nie. Slegs voorstelle wat verband hou met beskrywingspunte wat in die agenda opgeneem is, kan ter tafel geneem word.
- (iii) Amendement: 'n Amendement op 'n beskrywingspunt is 'n voorstel wat nie die wesenlike inhoud van die beskrywingspunt affekteer nie, maar die bedoeling het om die beskrywingspunt te wysig.

Na ontvangs van 'n amendement word dit eerste gestel. Indien dit nie aanvaar word nie, vervel dit en die voorstel in die agenda geld en word voorgehou vir besluit. Indien die amendement aanvaar word, word dit die nuwe geamendeerde voorstel wat die voorstel in die agenda vervang.

2.5.9 AMENDEMENTE EN MOSIES

2.5.9.1 Amendemente

- (i) Tydens die bespreking van 'n beskrywingspunt op die agenda kan lede van die vergadering amendemente op beskrywingspunte by die Formuleringskommissie indien. Dit moet skriftelik geskied en moet deur die voorsteller en 'n sekondant onderteken wees.

2.5.9.2 Mosies

- (i) Slegs ordemosies wat die orde en gang van die vergadering raak, mag ingedien word. Ordemosies word volgens die diskresie van die voorsitter hanteer.
- (ii) Mosies van meelewing en waardering mag gedurende die vergadering ingedien word.

2.5.10 BEHANDELING VAN VERSLAE

- (i) By die behandeling van verslae stel die voorsitter eers die verslag vir kennisname en daarna die beskrywingspunte wat daarop betrekking het vir besluit. Wanneer veranderinge in die verslag voorgestel word, stel die voorsitter eers die aanbevelings en daarna die gewysigde verslag.
- (ii) 'n Verslag wat so afgehandel is, kan nie weer behandel word nie. Wanneer 'n lid van die vergadering van mening is dat enige besluit her-

sien moet word, kan die lid tydens die sitting van die vergadering 'n skriftelike versoek om hersiening inhandig, medeonderteken deur 'n ander lid van die vergadering. Op ontvangs van so 'n versoek lê die voorsitter dit aan die vergadering voor. Die voorsteller ontvang die geleentheid om die versoek toe te lig, en een spreker, wat beswaar wil maak, ontvang ook 'n spreekbeurt. Die tydsduur is in elke geval beperk tot vyf minute. Daarna stem die vergadering oor die versoek. Indien twee derdes van die vergadering hom ten gunste van die versoek verklaar, word die saak opnuut behandel.

2.5.11 AANTEKEN VAN TEENSTEM

'n Teenstem van enige lid van die vergadering teen 'n besluit word aangeteken by die skribaats so gou moontlik nadat die stemming oor die betrokke saak afgehandel is. 'n Teenstem word sonder bespreking in die notule opgeneem.

2.5.12 KLEREDRAG

Kleredrag moet nie afbreuk doen aan die waardigheid van die vergadering nie. By die amptelike opening Sondagaand dra alle dienaars van die Woord 'n toga.

2.5.13 AGENDA VOLG AAN DIE HAND VAN ORDINANSIE 3.8.2 (II)(A) TOT (E)

WERKOPDRAG

Die Algemene Kerkvergadering

... die ordelike toerusting, opbouing, versorging en beskerming van die ringsvergaderings, die gemeentelike vergaderings van die ampte, en die gemeentes van die Kerk

neem besluite oor

- (a) *die leer en belydenis van die Kerk*
(Hoofstuk 1)
- (b) *die ampte en die vergaderings van die ampte*
(Hoofstukke 2 en 3)
- (c) *die inhoud en die orde van die erediens*
(Hoofstuk 5)
- (d) *die orde en die dissipline van die Kerk*
(Hoofstuk 8)

- (e) *ander sake wat die Kerk in geheel raak en wat ander vergaderings van die ampte nie kan afhandel nie*
(Hoofstukke 4, 6, 7, 9 en 10).

tree op as bykomende vergadering wanneer 'n beroep gedoen word teen die bevinding van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

AANBEVELING	1. Die Reglement van Orde word deur die uittredende Kommissie van die Algemene Kerkvergadering voorgehou vir goedkeuring.
--------------------	---

2.6 **SITTINGSURE**

Die volgende sittingsure word aanbeveel:

Oggendsitting	08:30 - 13:00	-	met teepouse 10:45 - 11:15
Middagsitting	14:30 - 17:45	-	met teepouse 15:45 - 16:15
Aandsitting	19:00 - 21:00		
Saterdag	08:30 - 13:00		

Die oggendsitting op Maandag 23 September 2013 begin om 08:30 in die Aula.

Die vergadering bepaal die sittingsure.

---oOo---

Deel 3

Gesprek oor kerkwees

3. **GESPREK OOR KERKWEES ONDER LEIDING VAN DIE UITTREDENDE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING**

3.1 **GESPREK OOR KERKWEES VIND PLAAS ONDER LEIDING VAN:**

- * Dr JC van der Merwe (koördineerder)
- * Dr WA Dreyer
- * Dr FJ Labuschagne
- * Dr DJC van Wyk
- * Dr WC van Wyk

Mnr Johan Herholdt word as onafhanklike fasiliteerder versoek om die gesprek oor kerkwees te fasiliteer.

3.1.1 **INLEIDENDE OPMERKINGS**

- * Die Formuleringskommissie en mnr Johan Herholdt werk geïntegreerd om menings/voorstelle geformuleer te kry.
- * Voorstelle wat verband hou met agendapunte word na die vergadering verwys vir behandeling.

Die 2013 Inligting- en Besprekingsvergadering gehou op 13 Februarie 2013 te gemeente Kempton Park-Oos het ten doel gehad om die gesprek oor *kerkwees* voort te sit. Dit is vanweë verskeie redes en tendense nodig dat elke lidmaat en predikant van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika prinsipieel en prakties saam besin oor kerkwees en die pad vorentoe. Dit is krities dat hierdie gesprek insluitend en deursigtig gebeur en derhalwe is elke afgevaardigde se mening en bydrae van onskatbare waarde.

Die gesprek vind plaas teen die agtergrond van die volgende teksgeeelte:

Filippense 1: 9 en 10:

Ook bid ek dat julle liefde al hoe meer sal toeneem in begrip en fyn aanvoeling, sodat julle die dinge sal kan onderskei waarop dit werklik aankom.

Na 'n intense debat oor verskeie sake die afgelope 24 maande en baie seer in die Kerk, is dit nodig om ons onderlinge verbintenis en vertroue te herstel sodat ons ons gemeenskaplike roeping elk in ons eie gemeente en gemeenskap kan vervul. Op die Inligting- en Besprekingsvergadering is die hoop en behoefte ook duidelik uitgespreek dat ons mekaar pastoraal sal ondersteun. Daarvoor moet ons ons kollegiale verantwoordelikheid teenoor mekaar nakom, en streef na 'n nuwe kon-

sensus oor die kern en aard van kerkwees. Paulus pleit in Romeine 12: 2 dat gelowiges nie aan hierdie sondige wêreld gelyk word nie, maar dat God ons verander deur ons denke te vernuwe:

Julle moenie aan hierdie sondige wêreld gelyk word nie, maar laat God julle verander deur julle denke te vernuwe. Dan sal julle ook kan onderskei wat die wil van God is, wat vir Hom goed en aanneemlik en volmaak is.

Die gesprek oor *kerkwees* het oor tyd heen begin vorm aanneem. Dit was aanvanklik net nodig om al die uitdagings en relevante sake verwoord te kry in 'n basisdokument (gedateer 7 Desember 2012). Die gesprek is verder gevoer op die 2013 Inligting- en Besprekingsvergadering. Daarna is behoorlik nabetragting gedoen en het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering geoordeel dat die volgende temas in 'n gesprek oor *kerkwees* verreken moet word:

MAANDAG 23 SEPTEMBER 2013			
TYD	TEMA	DUUR	GESPREKSLEIER/ INLEIER
10:30 - 10:45 Aula	Indeling van groepe en aanwys van groepleiers (Groepleiers kom teetyd voor die eerste ry sitplekke by die verhoog bymekaar) Verduidelik die rol van groepleiers Verduidelik die wisselwerking tussen werksessie en vergadering	± 15 min	Mnr Johan Herholdt (fasiliteerder)
10:45 - 11:15	Teetyd		
11:15 - 13:00 Rautenbachsaal	 Inleiding Tema 1 Wie is God? <i>Godsbegrip</i> Terugvoer uit groepe 	5 min 5 min 75 min 15 min 5 min	Dr DJC van Wyk (jr) (inleier) Mnr Johan Herholdt (fasiliteerder)
13:00 - 14:30	Middagete		

¹ Stemming vind plaas onder leiding van ds EG Fourie (koördineerder van die stemproses).

14:30 - 15:45 Rautenbachsaal	 Inleiding Tema 2 Wie is ons? <i>Nadenke oor Hervormde kerkbegrip, identiteit en kerkwees</i> Terugvoer uit groepe	5 min	Dr WA Dreyer (inleier)
		5 min	Mnr Johan Herholdt (fasiliteerder)
		45 min	
		 15 min 5 min	
15:45 - 16:15	Teetyd		
16:15 - 17:45 Rautenbachsaal	 Inleiding Tema 3 Wie behoort ons te wees? <i>Nadenke oor kerkwees op grond van die Woord</i> Terugvoer uit groepe	5 min	Prof PA Geyser
		5 min	Mnr Johan Herholdt (fasiliteerder)
		45 min	
		 15 min 5 min	
17:45 - 19:00	Aandete		
19:00 - 19:30 Rautenbachsaal	 Soek na konsensus	5 min	Mnr Johan Herholdt
		 20 min 5 min	
19:30 - 20:00 Rautenbachsaal	Aandgodsdien Die Woord in ons lewe	30 min	Dr WC van Wyk
20:00 - 21:30 Rautenbachsaal	Notulering van insette onder leiding van die Formuleringskommissie	90 min	Dr GJ Malan (koördineerder)
DINSDAG 24 SEPTEMBER 2013			
08:30 - 09:00 Rautenbachsaal	Oggendgodsdien Nadenke oor dissipelskap	30 min	Dr FJ Labuschagne
09:00 - 09:30 Rautenbachsaal	 Behandeling van notule onder leiding van die Formuleringskommissie	5 min	Dr GJ Malan (koördineerder)
		25 min	
09:30 - 10:45 Rautenbachsaal	 Tema 4 Hervormde teologie en predikantwees Terugvoer uit groepe	5 min	Prof E van Eck
		50 min	
		15 min	

		5 min	
10:45 - 11:15	Teetyd		
11:15 - 12:05 Rautenbachsaal	 Tema 5 Aanbid, dien, getuig, gemeenskap <i>Nadenke oor die minimum vereistes vir gemeente- en kerkwees en die bekostiging daarvan</i>	5 min 45 min	Dr JC van der Merwe
12:05 - 13:00 Rautenbachsaal	Tema 6 Praktiese inkleding Kerkwees in die praktyk Terugvoer uit groepe 	5 min 45 min 5 min	Ds APJ Beukes
13:00 - 14:30	Middagete		
14:30 - 15:45 Rautenbachsaal	 Praktiese inkleding Kerkwees in die praktyk (Samevatting) Terugvoer uit groepe 	5 min 50 min 15 min 5 min	Dr JC van der Merwe Mnr Johan Herholdt
15:45 - 16:15	Teetyd		
16:15 - 17:30 Rautenbachsaal	 Tema 7 Die pad vorentoe – soek konsensus 	5 min 65 min 5 min	Mnr Johan Herholdt
17:30 - 18:00 Rautenbachsaal	Aandgodsdien <i>Hoop</i>	30 min	Ds L Geel
18:00 - 19:00	Aandete		
WOENSDAG 25 SEPTEMBER 2013			
08:30 - 09:00 Aula	Behandeling van notule onder leiding van die Formuleringskommissie	30 min	Dr GJ Malan (koördineerder)

---oOo---

TEMA 1: DR DJC VAN WYK (JR)

1. Inleidend

Wanneer die Hervormde Kerk op haar Algemene Kerkvergadering oor die vraag *Wie is God?* praat, behoort die volgende inleidende opmerkings in gedagte gehou te word:

- * Midde-in 'n gesekulariseerde wêreld waarin baie mense vanuit 'n postkerklike hoek, ander vanuit 'n postchristelike en nog ander vanuit 'n postreligieuse hoek oor God praat en besin, is die tema te wyd om as sodanig aandag te geniet. Die tema vra dus noodwendig na afbakening.
- * Vanuit die hoek van die Hervormde Kerk en ter wille van die gesprek op die Algemene Kerkvergadering, sal daar dus op die vraagstelling gekonsentreer word op grond van die uitgangspunte van ons Hervormde Teologie: Wat sê die Bybel oor God?, wat sê ons Belydenisskrifte oor God?, wat is die spesifieke nuanses in die Hervormde Teologie wanneer ons oor God praat?
- * Daar behoort dan onmiddellik hier inleidend reeds 'n waarskuwende opmerking gemaak te word. Een van die winspunte van die Hervormde teologie is die dialektiese aard daarvan. Die dialektiese teologie maan ons om nie te vinnig, te finaal, te hard oor God te praat nie. Dit herinner ons daaraan dat enige begrip van God of kennis van God nie menslike bringimnastiek kan wees nie, maar alleen afhanklik is van God se selfopenbaring deur sy Woord en Gees. Daar behoort dus eintlik 'n ongemak te wees om te vra *Wie is God*. Geen mens kan God finaal ken of begryp nie. Elke menslike uitspraak doen in 'n sekere sin aan God 'n onreg. God is altyd anders, radikaal anders as hoe ons Hom begryp en oor Hom praat. God is immers God en ons is mense. Tereg is dit een van die kernpunte wat die *Nederlandse Geloofsbelydenis* maak wanneer in artikel 1 oor God gepraat word. Daar kan eintlik geen finale antwoord wees as daar gevra word *Wie is God* nie. God is immers 'n onbegryplike wese. Daarom is dit dikwels beter om eerder te swyg. Alles wat in die res van hierdie kort verslag gesê word, staan derhalwe teen die agtergrond van hierdie nederigheid, voorlopigheid en versigtigheid om oor God te praat.

2. Wie is God volgens die Ou Testament?

Die diversiteit van begrippe, beelde, metafore en voorstellings van God in die Ou Testament bring die noukeurige Bybelleser spoedig by die punt waar jy besef dit is onmoontlik om eenvormig oor God te praat. Enige poging om aan die diversiteit reg te laat geskied, sal ook tot mislukking gedoem wees.

Daarom word hier volstaan met enkele opmerkings oor die vraag wie God volgens die Ou Testament is:

- * God is in die Ou Testament 'n persoonlike maar transendente, heilige en geestelike wese. Die heiligheid van God onderskei Hom daarin dat Hy in sy ontsagwekkende heerlijkheid en heiligheid anders is as mense. In Hosea 11: 9 sê God self: ... *Ek is God, nie 'n mens nie, Ek is die heilige* ... (vergelyk ook Psalm 50: 21). In sy transendente heiligheid is God anders, dink Hy anders, tree Hy anders op as mense. Hy is die gansandere God wat Homself verborge hou vir die menslike begrip (Jesaja 45: 15). In sy transendente heiligheid is God soewerein en almagtig om te doen wat Hy wil en te besluit wat Hy wil.

Die transendente heiligheid van God het sowel heilsame as vernietigende gevolge vir die mensheid. As die heilsame, heilige God is Hy die Almagtige wat wonders doen en redding bring vir ontredderde mense (Eksodus 15: 11). Hy red Israel uit die magtige hand van die Farao en gebruik sy beheer oor die natuur om wonders te doen tot redding van sy volk. Hy het absolute mag oor die ganse kosmos en is soewerein in die besluite wat Hy neem in die skepping en bestuur daarvan.

Maar God se transendente heiligheid het ook daarmee te doen dat Hy 'n verterende en vernietigende God is. Van Hom gaan 'n verterende vuur uit (Levitikus 10: 1 tot 7) en mense roep uit: *Wie kan bestaan in die teenwoordigheid van die Here, hierdie heilige God* (1 Samuel 6: 20)? Hy duld nie die kwaad nie (Psalm 50: 21). Hy laat mense en kinders sterf wat nie respek het vir die heilige dinge van God nie (1 Samuel 6, 2 Samuel 6, 2 Konings 2: 23ev). Jahwe se toorn wat soms los bars oor die vyande van Israel (Jeremia 25: 15ev) maar ook oor die volk Israel (Klaagliedere), laat die moderne en gekultiveerde twintigste eeuse mens steier van ontsetting. Vanuit sy transendente heiligheid sal Jahwe in eskatologiese sin op die *dag van die Here* finaal redding en verlossing vir sy volk bring en oordeel, straf en vernietiging vir dié wat teen God in opstand is (Maleagi 4: 1 tot 3).

Die transendente heiligheid van God het ook daarmee te doen dat Hy Hom openbaar as 'n God van geregtigheid. Sowel in sy verlossende en reddende aard as in sy toornige besigwees met die mensdom, handhaaf God geregtigheid. Veral by die profete (kyk byvoorbeeld Amos) tree Israel se Godsbegrip as 'n God wat soek na sosiale geregtigheid vir dié wat Hom dien, op die voorgrond. Die toekomstige ryk van God (die nuwe Israel) word geteken as 'n ryk van reg en geregtigheid (Jesaja 9: 6, 11: 4, Jeremia 23: 5). Goddelike straf geskied volgens die beginsel van vergelding sodat reg en geregtigheid kan seëvier.

- * Die bogenoemde beeld van God of Godsbegrip van die Ou Testament het egter ook 'n keerkant. God is nie net die transendente, heilige God

wat in sy almag heers, regeer, red en straf nie. Hy is ook die neerbui-gende, lewegewende, versorgende, genadige en liefdevolle God wat met mense in ontmoeting tree. Hy is die God wat Israel telkens, onbegryplik genoeg, hulle ontrou en weerbarstigheid vergewe, sy straf weerhou en hulle 'n volgende kans gee soos wat deur die hele Deuteronomistiese geskiedenis betuig word (kyk ook Hosea 11). Die Heilige, gansandere God wil in gemeenskap met mense staan. Daarom verklaar God self in Eksodus 34: 6: *Ek, die Here, is die barmhartige en genadige God. Lankmoedig, vol liefde en trou. Ek betoon my liefde aan geslagte en geslagte. Ek vergewe ongeregtigheid, oortreding en sonde ...* God het dus ook 'n sagte, neerbuigende kant. Hy het diepe smart wanneer Hy die verdorwenheid van die mensdom sien (Genesis 6: 6). Hy roep vir Abraham sodat alle geslagte op aarde geseënd kan wees (Genesis 12: 1ev).

- * Israel se begrip van God is dat Hy nie een is wat in Homself bestaan nie, maar dat Hy gemeenskap met alle mense soek. Hierdie gemeenskap met mense kom na vore in die verbond wat God met Abraham sluit en wat uitverkiesende betekenis het vir Israel. Deur die loop van die geskiedenis soos dit in die Ou Testament verhaal word, word dit egter duidelik dat God nie net gemeenskap met Israel soek nie. Hy soek gemeenskap met alle mense. God se liefde en barmhartigheid is nie net tot Israel beperk nie. Dit kry 'n universele karakter.
- * Dat die Bybel begin met die aankondiging dat God in die begin die hemel en die aarde geskep het, is een van die mees fundamentele geloofsbeginsels om die oorsprong van die ganse kosmos te verklaar. Terselfdertyd gee dit inhoud aan die Godsbegrip van die Ou Testament. Dit is die God van die Ou Testament wat die Skepper van die heelal is. Hy hou ook die heelal in stand. Hy skep nie net nie, Hy orden ook sy skepping. Hy orden die mens in verhouding met Homself. Hy orden die mens in 'n bepaalde verhouding tot die natuur en Hy orden die mense in verhouding met mekaar. Dat mense van die God van die Ou Testament 'n begrip het as Skepper, het ook daarmee te doen dat Hy as Vader begryp word. God is Vader in die sin dat Hy skep, dat Hy sorg dat sy kinders verwek word. Hy gee lewe. Hy is die God van lewe. Sy kinders is na sy beeld geskep. Hulle dra sy naam. Hy het hulle gestempel as sy beelddraers. Dat God Skepper, Onderhouer en Vader is, gee aan die geskape werklikheid 'n bepaalde doel en waarde. Alles is nie sommer toevallig nie. God se bedoeling is nie niks nie, maar geskapenheid, dit is nie chaos nie, maar orde, dit is nie identiteitsloos nie, maar vind identiteit in die Skepper. Die lewe wat God gee, het sin.
- * In die korpus wat bekend staan as die wysheidsliteratuur, kom daar 'n opvallende ontwikkeling voor van hoe mense oor God dink. In die Boek Spreuke is God, sy daade en die motiverings daarvoor eenvoudig: 'n Mens maai wat jy saai. Jy kry terug wat jy in die lewe insit. God be-

loon die goeie en Hy straf die slegte. As jy die Here dien, sal dit met jou goed gaan. As jy die Here nie dien nie, sal dit met jou sleg gaan. Hierdie Godsbegrip kom byna daarop neer dat God vasgevang word en uitgelewer is aan 'n eenvoudige oorsaak-gevolg skema waarin sy optrede volkome voorspelbaar is. In die Boek Job leer die Bybelleser egter dat God nie so maklik te begryp en te voorspel is nie. Daar is vrae oor God se besigwees met mense wat onbegryplik is. Dit sal die mens baat om te besef dat jy God se besigwees met die wêreld nooit finaal kan peil en verstaan nie. In die Boek Prediker ontwikkel die Godsbegrip verder. Om te probeer om God te begryp is so goed soos om lug in jou hand te probeer vashou of die wind te jaag. Vir die Prediker is God ver en sy oordeel oor die sonde lê voor. Daarom behoort mens stil te wees voor God anders vernietig Hy jou handewerk.

3. **Wie is God volgens Jesus?**

Navorsing het daarop gewys dat Jesus 'n baie bepaalde Godsbegrip gehad het wat in sy lewe en verkondiging na vore getree het. Hy ervaar God as direk en onbemiddeld teenwoordig in sy lewe. Jesus se begrip van God word gedefinieer deur die metafoor van God as Vader. Jesus het deur sy prediking inhoud gegee aan 'n toekomstige koninkryk waar God as Vader sal regeer en waarin mense binne hierdie koninkryk in absolute afhanklikheid van God sal leef. Daar is navorsers wat daarop wys dat Jesus, soos in die sinoptiese evangelies, minder na Homself verwys het (soos in die Johannes-evangelie) en meer na God en sy ryk.

Jesus moes sy verhouding met sy hemelse Vader besonder intens en intiem beleef het. Hy het dikwels in afsondering maar ook in die openbaar gebid. Hierdie gereelde gebedslewe het iets uitgedruk, nie net van die besonder intieme verhouding wat Hy met sy Vader ervaar het nie, maar ook van sy oortuiging van die alomteenwoordigheid van God en die onmiddellikheid van die toegang wat mens tot God het.

Jesus se verstaan van God as Vader het ook daarmee te doen dat Hy God só verstaan het dat God se liefde en barmhartigheid vir alle mense is. Hy bemoei Hom op 'n besondere wyse met mense wat deur die samelewing onder die indruk gebring is dat God nie in hulle belangstel nie, dat God hulle nie sal aanvaar nie, dat God nie by hulle teenwoordig is nie. Daarmee wil Hy sigbaar toon dat God se liefde en trou menslike grense oorbrug (Matteus 28: 16 tot 20).

Met hierdie begrip van God rig Jesus Hom bewustelik teen die Godsbegrip van die tempelowerhede van die dag soos wat die tempelideologie aan die begin van die eerste eeu daar uitgesien het. Volgens die Sadduseërs wat in beheer van die tempel was, en die Fariseërs wat die tempelideologie verruim het tot die alledaagse huishoudings, was God beperk teenwoordig en wel in die tempel. Net dié wat toegang gehad het tot die tempel, het toegang gehad tot God. Toegang tot God is derhalwe deur die tempel en die

priester bemiddel. Die tempelideologie het verder te doen gehad met alles wat vir God aanvaarbaar is en wat nie aanvaarbaar is nie, en wel in terme van wat op grond van die reinheidswette van die Ou Testament en die Joodse tradisie as heilig en onheilig en rein en onrein geklassifiseer is. Volgens hierdie Godsbegrip is God beperk teenwoordig, het mense nie onmiddellike toegang tot God nie en moet daar aan talle reinheidsvoorskrifte voldoen word om toegang tot God te kry.

Om uitdrukking aan sy eie begrip van God te gee, het Jesus nie die reinheidskodes van sy dag gerespekteer nie. Hy het vryelik aan maaltye deelgeneem en wyn gedrink, dikwels juis saam met diegene wat as onheilig en onrein geklassifiseer is, soos die tollenaars en die prostitute. Hy het nie gehuiwer om die Sabbatsgebod te oortree nie. Hy was krities ten opsigte van die reinheidsvoorskrifte met betrekking tot wat geëet word.

4. Wie is God volgens die vroeë kerk?

Na Pase vind daar in die vroeë kerk intense worsteling plaas oor die identiteit van Jesus, maar in die verlenging daarvan, ook met die vroeë Christene se eie Godsbegrip. Daar was basies twee onafhanklike teologiese tradisielyne onder die groepe volgelingen van Jesus na Pase. Die eerste word genoem die groepe wat die Jesus-tradisie laat voortleef het (byvoorbeeld die Q-gemeenskap en die Tomas-gemeenskap). Hulle het nie in Jesus se opstanding geglo of Hom as die Christus of as God bely nie. Hulle lewer die woorde van Jesus oor en dit vind neerslag in byvoorbeeld die hipotetiese Q-bron en die Tomas-evangelie. Veral omdat geen Christologiese ontwikkeling by hierdie groepe Jesusvolgelingen voorkom nie, is dit byna irrelevant en onmoontlik om verder te vra na hulle Godsbegrip. Hierdie bewegings loop egter ook dood of word in die ander teologiese tradisielín opgeneem. Dit is die kerugmatiese tradisie.

Die kerugmatiese tradisie was groepe volgelingen van Jesus wat in sy opstanding geglo het. Op grond van hulle geloof in die opstanding, bely hulle Jesus as die Christus en later as God. Navorsing het egter gewys dat die ontwikkeling van 'n Godsbegrip by hierdie deel van die vroeë kerk, naamlik dat Jesus God is, moeisaam moes gewees het. Deur die ortodokse Jode is die vroeë Christene immers daarvan beskuldig dat hulle 'n veelgodendom aanhang. Vir die Jood is daar immers net één God en dit is Jahwe. Buiten Hom is daar geen God nie. Nou gaan die Christene op die Sabbatdag na die Sinagoges waar hulle saam met die Jode bely dat Jahwe die enigste God is, maar hulle bid ook tot Jesus asof Hy God is. Hulle teologisering lei ook met verloop van tyd daartoe dat hulle van Hom as God begin praat. Hy is immers die Verlosser en Saligmaker, die lewende Here voor wie elke knie sal buig en elke tong sal bely dat Jesus Christus die Here is, die Seun van die lewende God.

Om verstaanbare redes sou hierdie Christologiese ontwikkeling wat soveel implikasies vir die Godsbegrip gehad het, lei tot hewige konflik tussen die

Jode en die Christene, totdat die Jode aan die einde van die tagtiger jare van die eerste eeu die *Birkat haminim* in die Sinagoges uitspreek (kyk Johannes 9: 22). Dit was 'n vloekspreuk oor alle ketters, maar het onder andere ten doel gehad om, wanneer die Christene in die Sinagoge sou vergader en hulle Jesus as Here en God bely, te laat hoor dat daar 'n vloek oor hulle uitgespreek word. Hierdie ontwikkeling in die Christologie wat 'n nuwe Godsbegrip tot gevolg gehad het, was een van die redes wat onkeerbaar gelei het tot die finale breuk tussen die kerk en die Sinagoge.

Terselfdertyd was 'n nuwe Godsbegrip waarin nie alleen Jahwe as die God van die Ou Testament as God bely is nie, maar waarin ook Jesus as God bely word, die stimulus vir die groei in Godsbegrip na die verstaan van God as 'n drie-eenheid tydens die Konsilie van Nicea in 325 nC.

Die Nuwe Testament dra op verskillende maniere getuigenis van hierdie Christologiese ontwikkeling in die vroeë kerk. Die verhale in Handeling en veral die aanloop tot die steniging van Stefanus in Handeling 7, wys op die aanstoot wat die Christologiese ontwikkeling en die nuwe Godsbeskouing wat daaruit voortgekom het, vir die Jode was. Dit is egter Paulus se teologie wat nie alleen die ontwikkeling van die Christologie die duidelikste aantoon nie, maar wat ook enige Godsbegrip wat 'n verskraling of reduksie van die Godsbegrip van die Ou Testament is, onmoontlik maak. Paulus erken God as Almagtige (Romeine 4: 13 tot 25) en Voorsiener (Filippense 4). Hy toon tegelyk eerbied en heilige ontsag vir die transendente, heilige God (Romeine 12: 33 tot 36) as wat hy God in sy neerbuigende liefde en goedheid, hierdie keer in die persoon van Jesus Christus, verkondig (Romeine 7: 24, 1 Korintiërs 1: 18ev). Hy beklemtoon die rol van die Heilige Gees as God se onsigbare teenwoordigheid in die wêreld in die wek van geloof by mense (1 Korintiërs 12: 3). Hy hou rekening met God wat in eskatologiese sin 'n einde sal maak aan hierdie wêreld en 'n nuwe era van Godsheerskappy tot gevolg sal hê (1 Korintiërs 15).

5. Uitdagings

Die dialektiese teologie as kenmerk van ons teologiebeoefening skep 'n uitkoms vir die problematiek van die diversiteit van Godsbegrippe waarmee ons in die Bybel te doen het. Volgens hierdie verstaan van die dialektiek lê die waarheid baie dieper as in die spanningsvolle middelpunt of sintese van twee uiterste en teenoorstaande pole. Trouens, dit lê juis nie in die middel nie. So 'n bepaalde siening van God en praat oor God kan tegelyk vashou aan die paradoksale uiterstes van 'n toornige én 'n liefdevolle God. God is tegelyk die gansandere én Immanuel - God met ons. Hy is tegelyk die God wat die sondaar tot verantwoording roep, maar ook die God wat sonde vergewe. Hy is tegelyk die God wat geregtigheid eis, maar ook genade in oorvloed skenk. Dialektiek beteken ook dat die een pool eers werklik kenbaar is in terme van die ander. Dit is eers wanneer mens iets van die toorn en straf en vrees van God begryp, dat jy sy neerbuigende en versorgende en liefdevolle genade kan begryp. Dit is eers wanneer jy die geregtigheid van

God wat jou tot verantwoording roep besef, dat jy werklik die diepte van jou sonde en verdorwenheid besef.

Die dialektiese teologie met sy bepaalde Skrifbeskouing en vraag na die waarheid, help ons dus om nie 'n keuse te maak ten gunste van een Godsbegrip ten koste van ander nie. Dit help ons ook om nie in terme van die diversiteit van Godsbegrippe van die Ou Testament so reduserend te werk te gaan dat die Godsbegrip van Jesus ons Godsbegrip hoef te reduceer nie. Dit help ons verder om nie saam met die gees van die tyd nuwe Godsbegrippe te probeer uitdink waarmee ons as moderne mense dalk gemaklik is, maar wat met die God van die Bybel niks meer te doen het nie. Aan die ander kant help dit ons ook om nie in 'n postmodernistiese sin van die woord in 'n relativisme te verval met die gevolg dat niks uiteindelik vas en seker oor God gesê kan word nie.

TEMA 2: DR WA DREYER

Dit is belangrik om rekenskap te gee van hoe ons onself as kerk verstaan...

In die kerk noem ons dit sommer kortweg *kerkbegrip*. Kerkbegrip hang ten nouste saam met die manier hoe ons die identiteit en roeping van die kerk verstaan. In só 'n gesprek vra ons onder andere: *Wie is ons, wie behoort ons te wees en wat is ons roeping as kerk?*

Die wetenskaplike studie van 'n spesifieke kerk se kerkbegrip is deel van 'n teologiese dissipline wat bekend staan as *histories-vergelykende ekklesiologie*.

1. Wat is kenmerkend van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika se kerkbegrip?

Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika se kerkbegrip word in die volgende amptelike dokumente verwoord:

- * Die belydenis van die kerk soos verwoord in die drie Ekumeniese Belydenisse (Twaalf Artikels, Belydenis van Nicea en die Belydenis volgens Athanasius).
- * Die Drie Formuliere van Eenheid (Nederlandse Geloofsbelydenis, Heidelbergse Kategismus en Dordtse Leerreëls).
- * Die Kerkorde.
- * Amptelike besluite van die Algemene Kerkvergadering.

Vanuit hierdie dokumente kan die volgende kernbegrippe gelys word:

- * Ons glo in een, heilige, algemene kerk gegrond op die leer van die apostels.
- * Die kenmerke van die ware kerk is die suiwer verkondiging van die evangelie, die suiwer bediening van die sakramente en die toepassing van die kerklike tug om die sondes te straf (Nederlandse Geloofsbelydenis Artikel 29).
- * Die roeping van die kerk is om die blye boodskap van Jesus Christus, die gekruisigde en opgestane Heer, as enigste Verlosser te bely en in die wêreld te verkondig (Kerkorde: Titelblad).
- * Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika is 'n volkskerk met sy eie kerklike kultuur, geskiedenis, taal en tradisie wat geroepe is tot die verkondiging van die evangelie van Jesus Christus aan die Afrikanervolk en tegelyk aan alle mense (Ordereël 4).

Kommentaar:

Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika funksioneer primêr op die basis van 'n **presbiteriaal-sinodale kerkbegrip**. Die bekende reformatoriese *notae ecclesiae*, te wete die suiwer verkondiging van die Woord, die regte bediening van die sakramente en die toepassing van die kerklike tug wat in die Nederlandse Geloofsbelydenis verwoord word, dien as basis van die Kerkorde van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika.

Hierdie kerkbegrip beïnvloed ook die gemeentelike bedieningspraktyk wat (1) sterk fokus op die ampte in die kerk en (2) die erediens (met prediking en sakramentbediening as die hart daarvan). Hierdie kerkbegrip vereis 'n predikant wat preek, 'n ouderling wat opsig uitoefen en die diaken wat verantwoordelik is vir barmhartigheidsdiens.

'n Presbiteriaal-sinodale kerkbegrip gaan van die veronderstelling uit dat die kerk as lewende organisme onder die heerskappy van Jesus Christus leef. Tog ontkom 'n mens nie aan die indruk dat 'n presbiteriaal-sinodale kerkbegrip bykans noodwendig tot 'n beklemtoning van orde, dissipline, tug en vaste strukture lei nie. Institusionalisering van die kerk is en bly dus 'n wesenlike element van 'n kerk wat op die fondament van 'n presbiteriaal-sinodale kerkbegrip bou.

'n Presbiteriaal-sinodale kerkbegrip lei, onbedoeld, tot 'n institusionele benadering tot kerkwees. Reformatoriese kerke, veral dié wat histories as volkskerke of staatskerke gefunksioneer het, vertoon wêreldwyd 'n sterk institusionele karakter, maar tegelykertyd 'n swak missionêre gerigtheid en 'n sterk na binne gerigte, pastorale oriëntasie ten opsigte van bediening.

2. 'n Nuwe kerkbegrip is aan die ontwikkel ...

Tydens die 69ste Algemene Kerkvergadering (2010) het die Algemene Kerkvergadering tot die gevolgtrekking gekom dat **kerkwees Trinitaries verstaan moet word**. Kerkwees is soos volg verwoord:

*	<i>Die Een God:</i>	<i>Kerk as volk van God</i>
*	<i>God die Vader:</i>	<i>Kerk as huisgesin van die Vader</i>
*	<i>God die Seun:</i>	<i>Kerk as liggaam van Christus</i>
*	<i>God die Heilige Gees:</i>	<i>Kerk as tempel van die Gees.</i>

Kommentaar:

Daar is sowat 80 beelde en metafore in die Bybel wat met die kerk te doen het. Uit meeste van hierdie metafore blyk dit dat die kerk in 'n dinamiese, lewende en organiese verhouding met God leef.

Die krisis van die kerk is die onvermoë om gestalte te gee aan hierdie organiese verhouding tussen God en kerk. Ons sukkel om werklik as volk van God, huisgesin van die Vader, liggaam van Christus en tempel van die Heilige Gees te leef. Ons sukkel om te onderskei wat God se wil vir sy kerk is, omdat God se stem dikwels deur ander stemme verdring en verduister word.

Kerke is oor die algemeen geneig om voortdurend terug te val op bekende strukture en institusionele denke, op tradisies en gebruike. Die fokus op die instandhouding van bestaande strukture en gebruike. Solank as ons in sulke denke volhard, sal die kerk toenemend 'n bestaanskrisis ervaar.

Die vraag is: Hoe kan ons dit wat in die Bybel oor kerkwees verwoord word, prakties en konkreet gestalte gee in die 21ste eeu?

Vanselfsprekend is dit nie ons wat die kerk stig, in stand hou of beskerm nie. God is self met die kerk op pad. Ons verantwoordelikheid is om in gehoorsaamheid aan God en op grond van die Woord kerk te wees.

TEMA 3: PROF PA GEYSER

Inleidend

Daar is oor die afgelope jare baie indringende studies gedoen oor kerkwees. Ons kan daarvoor twee opmerkings maak:

- * Ons het dikwels die neiging dat baie goeie studies maar net hulle plek inneem in agendas en verslae en soos alle papier stof versamel iewers op 'n rak. Die tyd is sekerlik meer as dringend dat ons iets daarmee moet maak wat tot in ons daaglikse beoefening van kerkwees tot lewe sal kom.

- * Oor een aspek het daar groot duidelikheid gekom. Ons het in die Bybel (veral dan die Nuwe Testament) nie een eenduidige beeld van kerkwees nie. Daar is nie 'n enkele aanduiding van die *ekklesiologie* van die Nuwe Testament nie ('n *leer* oor die kerk nie). Daar is verskeie uitbeeldings van kerkwees wat na vore kom. Dit word uitgedruk in beelde en metafore. Dit bring tot uitdrukking hoe verskillende geloofsgemeenskappe onder hulle bepaalde omstandighede en soos sake ontwikkel het, gereageer het en gepoog het om vir hulle tyd en omstandighede kerk in die wêreld te wees.

Dit bly egter steeds ons beginselstandpunt dat die riglyne van die Woord ons kerkwees en kerklike praktyk moet bepaal. Dit gaan van ons vereis dat die luister na die Woord diep en indringend sal wees. Dit sal opgevolg moet word deur die deurtrek van hierdie lig na die situasie waarin die Kerk haar in 2013 bevind. Dit is duidelik dat ons gelowig en kreatief soos nog nooit tevore nie oor hierdie saak sal moet dink en handel.

Die Johannes perspektief

Daar is in verskillende memorandums wat beskikbaar is reeds diepgaande besin oor veral Lukas/Handelinge, die Pauliniese en na-Pauliniese geskrifte. En alhoewel daar ook verwys is na Johannes in vorige geskrifte, dink ek dat dit tog goed sal wees om vir ons tyd ook weer 'n keer na die Johannes weergawe van die Christelike gemeenskap te kyk.

Daar was al navorsers wat gemeen het dat *kerk* by Johannes nie 'n sterk rol speel nie en dit veral grond op die bewering dat die gewone begrip vir kerk of gemeente (*ekklesia*) nie in die evangelie gebruik word nie. Die Johannes-evangelie bring die insig dat die geloofslawe hier en nou reeds deurgebreek het. Wie glo *het* reeds die ewige lewe. Dit het diepgrypende implikasies vir die lewe van die gemeenskap van volgelinge. Dit beklemtoon wie hierdie volgelinge van Jesus nou reeds in hierdie wêreld is en hoe hulle dissipelskap moet lyk. Ons vind in die Johannes-evangelie perspektiewe wat anders is as van die ander geskrifte omdat dit nie soseer oor die kerk as instituut met organisasie en gesagvolle ampte gaan nie. Hier vind ons meer klem op die wesenlike uitgangspunte oor hoe hierdie gemeenskap lyk, wat hulle wesenlike roeping is en hoe hulle moes optree in die wêreld. Ons kyk na vyf aspekte van kerkwees soos dit in hierdie evangelie beklemtoon word:

1. Eenheid. Die gemeenskap van gelowiges is een omdat hulle een is met Christus. Dit kom seker nêrens duideliker na vore as in Johannes 17 nie. Die gelowiges is een met Christus. Christus is een met die Vader. Die gemeenskap van gelowiges is een, onderling met mekaar. Die beeld van die gemeenskap van gelowiges word dus gebaseer op die beeld van Christus. Daar is identiteit en individualiteit tussen die Vader en die Seun. So is dit ook met die gemeenskap van gelowiges. Die eenheid waarvan daar sprake is tussen gelowiges en die eenheid met Christus word gemodelleer op die verhouding tussen Christus en God. Die onderskeidende identiteit van die geloofsgemeenskap word behou in die eenheid met Christus, net soos die

individualiteit van Christus behou word in die eenheid met die Vader. Die klem val op eenheid. Maar daar is ook ruimte vir onderskeidende identiteit en individualiteit.

2. Hierdie gemeenskap van Christus-volgeling is *een in liefde*. Dit word so treffend uitgedruk in Johannes 15: 14 tot 17. Die gebod waaruit hierdie gemeenskap leef is duidelik en eenvoudig: *Julle moet mekaar liefhê* (15: 17). Waarop dit begrond word is weer eens Christologies bepaal. God het die Seun lief en die Seun het die Vader lief. Die Seun het ook die volgeling lief en roep hulle op om mekaar lief te hê soos Hy hulle liefhet. Die kwaliteit van die verhouding tussen Vader en Seun en tussen God en die wêreld (3: 16) is die grondliggende model waartoe die gemeenskap van dissipels opgeroep word. Hierdie geloofsgemeenskap moet iets van die liefdesgemeenskap wat tussen Vader en Seun bestaan in die wêreld verteenwoordig.
3. Dit bring ons by die hart/kern van Johannes se beskouing van die kerk. Die gemeenskap van gelowiges is die ruimte of *plek* waar God teenwoordig is. Lees weer Johannes 17: 22 en 23. Dit gaan hier oor die *heerlikheid* van God. In die Hebreeus van die Ou Testament (God se *kabod*) gaan dit oor niks minder as God se teenwoordigheid nie. God word telkens geopenbaar, teenwoordig gemaak deur God se magtige daad in die geskiedenis. Waar die *heerlikheid* is, daar is God teenwoordig. En nou kom bied Johannes die volgende verstommende perspektief:

God se *heerlikheid* is aan Jesus gegee (17: 22 en 24).

Daarmee is God teenwoordig in Jesus.

Jesus gee hierdie *heerlikheid* ook aan sy volgeling (17: 22).

So word God teenwoordig gemaak in die volgeling.

Dit impliseer dat God wat teenwoordig geword het deur die magtige daad in die geskiedenis en teenwoordig gemaak is (geopenbaar is) in Jesus Christus, nou teenwoordig gemaak (kan word) word deur die gemeenskap van volgeling. Die gelowiges verteenwoordig God in die wêreld! In die Johannes-evangelie is daar al die tyd ook die rol van die *Ander Trooster* wat van beslissende aard is (Johannes 16: 12 tot 15). So word God vir die gelowiges *beskikbaar* deur die Heilige Gees. Dit is alles-bepalend vir hoe die gelowiges hulle lewe in die wêreld en hulle roeping moet sien. Die ewigheid breek as't ware deur in die geskiedenis waar die kerk waarlik God se teenwoordigheid en wil in die wêreld verteenwoordig.

4. Die kerklike orde is in die Johannes-evangelie baie *gelykstellend*. Sommige geleerdes noem die *kerkorde* van Johannes selfs (anakronisties) demokratiserend. Daarmee word bedoel ons vind in hierdie evangelie min oor die instituut en struktuur van die vroeë gemeenskap. Hier is geen sprake van ampte of apostels nie – geen amptelike leierskap nie. Daar is geen onderskeiding tussen byvoorbeeld apostels en ander gelowiges nie. Dit gebruik wel soms die benaming *dissipels* waar ons 'n verwysing na die *twalf* kon verwag. Maar met *dissipel* word na al die gelowiges verwys. So vind ons

byvoorbeeld waar die besondere gesag om sondes te vergewe aan Petrus en die ander apostels gegee word in die ander evangelies, word dit in hierdie evangelie aan die dissipels in die algemeen gegee (20: 21 tot 23). So ook met die gawe van die Heilige Gees. Ons vind hier 'n beklemtoning dat alle gelowiges/dissipels gelyke gesag en gawes van die Gees ontvang. Dit kan eweneens (soos by punt 3) verstaan word op grond van die teenwoordigheid en rol van die Gees by die gelowiges. Ons weet nie of die evangelie miskien in 'n polemieë teen Petrus of die ander leiers van die kerk in Jerusalem betrokke was nie. Dit is eintlik ook nie ter sake nie. Dit lyk net asof hierdie evangelie soveel klem plaas op die vertrouë dat God se teenwoordigheid vir die kerk beskikbaar is, dat alle gelowiges daaraan deel en toegang het, en dat almal daarom gelyke gesag en verantwoordelikheid het vir hierdie *heerlikheid* wat aan hulle toevertrou is. Miskien was dit 'n idealistiese siening van wat die gemeenskap van volgelinge waarlik kan wees en dat die kerk hierna sal streef onder alle omstandighede waarmee hulle in aanraking kan kom?

5. Die gemeenskap van volgelinge is *gestuurdes*. In die klimaks van die evangelie wat afspeel in hoofstuk 20 verskyn die opgestane Here aan dissipels wat uit vrees agter geslote deure wegkruip. Wanneer ons fokus op vers 21 hoor ons Christus sê: *Vrede vir julle. Soos die Vader My gestuur het, stuur Ek julle ook*. Met die oog daarop ontvang hulle ook die Heilige Gees. Hierdie *stuur* van die dissipels is eintlik die afronding en voltooiing van 'n reeks oor gestuur wees in die evangelie. Ons kan herroep hoe Johannes die Doper *gestuur is* (1: 6) en daar is 'n reeks van uitsprake oor hoe Jesus *gestuur is* (so byvoorbeeld 3: 16 en 17, en 5: 24). Dan lees ons ook hoe die Heilige Gees *gestuur* sal word na Jesus se vertrek (14: 26; 15: 26; 16: 7). Daarop volg dat die dissipels nou *gestuur* word. Ons kry baie sterk die indruk dat God 'n *sturende God* is. Dit vorm deel van God se agenda: *God het nie sy Seun na die wêreld toe gestuur om die wêreld te veroordeel nie, maar sodat die wêreld deur Hom gered kan word* (3: 17). Dit is die rede waarom God *agente* in die wêreld uitstuur in diens van hierdie goddelike agenda. God se plan word as't ware opgebou rondom hierdie reeks van verteenwoordigers wat elkeen 'n besondere rol het om te vervul in die goddelike skema:

- * Johannes die Doper as voorbereider vir Jesus.
- * Jesus Christus as die ware verteenwoordiger van God in die wêreld.
- * Die Heilige Gees as die voortdurende teenwoordigheid van God by die gelowiges.

En nou neem die volgelinge ook hulle plek in tussen die lewensbelangrike skakels van hierdie goddelike plan.

Daar is geen twyfel oor waarheen hulle gestuur word nie. In Jesus se gebed: *Soos U My na die wêreld toe gestuur het, het Ek hulle ook na die wêreld toe gestuur* (17:18). Na dieselfde wêreld as die een wat in die evangelie ook geteken word as God-vyandig, die ryk van ongeloof en selfs boosheid. Ons kry twee lyne

in die evangelie: Een na binne waar die geloof en liefde vir mekaar sterk beklemtoon word, maar die besef van hulle roeping na buite word nooit versaak nie. Hulle het 'n *missie*, hulle is *gestuurdes*. Trouens, selfs hulle interne *eenheid* is ter wille van hulle getuigenis na buite: ... *sodat die wêreld kan weet dat U My gestuur het* (17: 21 en 23).

TEMA 4: PROF E VAN ECK

Teologie is om *wetenskaplik* na te dink oor God en oor God se verhouding met die skepping en die mens. Wetenskap het grense. Geloof is meer as wetenskap. Dit het nie grense nie. Mense wat deur God met God en mekaar versoen is, maak deel uit van die kerk as geloofsgemeenskap. God wil nie hê dat enige mens sonder God moet lewe of sterf nie. Geloof gee sin en betekenis aan mense se lewens. Gelowiges word gelei deur God se Gees. Die evangelie van Jesus Christus is die norm vir gelowiges se diens aan God, aan die geloofsgemeenskap en aan hulle medemens.

Die evangelie van Jesus Christus vind ons in die Heilige Skrif. Die Skrif is die getuigenis oor die God in wie ons glo. Ons *glo* in God, Jesus en die Heilige Gees, ons *glo* nie in die Bybel nie. Die belydenisskrifte verwoord hoe ons die evangelie verstaan en ons geloof gehoorsaam uitleef. Ons *glo* in God, Jesus en die Heilige Gees, ons *glo* nie in die kerklike belydenisskrifte nie. In die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika leef ons ons geloof uit op 'n spesifieke manier. Dit is ons etos. Wetenskaplike kennis (teologie) help ons om dié drie sake te onderskei en bestudeer:

- * waarin ons glo (God Drie-enig);
- * die evangelie (die Heilige Skrif);
- * die verwoording van ons geloof en geloofslawe (kerklike belydenisskrifte).

Wetenskap, so ook die teologiese wetenskap, kyk *krities* (nie-naïef) na die sake wat dit bestudeer. So 'n kritiese kyk is deel van die tradisie van die reformasie. Ons *eie-aardige* Hervormde teologie word daarom *Bybels-reformatories* genoem.

Teologie en predikant-wees gaan saam. Teologie as wetenskap dink krities na oor hoe ons met die Bybel omgaan – Skrifbeskouing, Skrifhantering en eksegeese (uitleg van die Bybel) – asook oor die spesifieke tradisie waarbinne ons teologie beoefen. Dit alles het 'n direkte invloed op die werk van die predikant. Hoe ons die Skrif verstaan, vind byvoorbeeld neerslag in die prediking, erediens en Bybelstudie.

Wat beteken dit as ons sê die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika se teologie is Bybels-reformatories? *Bybels* sê die Skrif is die brondokument waarin ons leer hoe God betrokke is by mense en die skepping. Die Skrif is die norm vir die kerklike verkondiging en geloofslawe. *Reformatories* sê dat ons in 'n bepaalde

geloofstradisie staan waarvan die wortels teruggevind kan word in die reformatie van die 16de eeu. Dit word uitgedruk in ons geloofsbelydenisse. Geloofstradisie het 'n invloed op hoe 'n mens die Skrif verstaan.

Volgens ons Skrifverstaan bestaan die Bybel uit 'n verskeidenheid boeke wat oor 'n lang tydperk deur 'n groeiproses ontstaan het binne 'n bepaalde historiese konteks. Die mense wat hulle verstaan van God en hulle geloofslawe in die Skrif bevestig het, het hulle eie besondere wêreldbeeld en verstaan van geskiedenis en die werklikheid gehad. Dit verskil in baie opsigte van ons hedendaagse konteks en verstaan van die werklikheid.

Ons Skrifhantering is nie *fundamentalisties* (letterlik) nie. Ons neem nie wat daar staan op sigwaarde en pas dit reglynig toe op vandag, asof daar nie 'n groot verskil in tyd en konteks tussen die Bybelse tyd en vandag is nie ('n reformatoriese uitgangspunt). Ons *vertolk* of *vertaal* of *interpreteer* op 'n verantwoordelike manier die *boodskap* (nie die letter nie) oor God wat net so geldig is vandag en net soveel gewig dra vir ons geloofslawe as vir die lewens van mense lank gelede. Dit beteken nie om die Bybel te lees deur die bril van bepaalde vooropgesette ideologiese oortuigings nie.

Wat ons Skrifhantering wel is, is *krities*. Omdat die Skrif deur mense gehoor, vertolk en neergeskryf is, behoort hulle tyd en konteks verstaan te word om ons te help om die boodskap te verstaan. Die beste metodes uit verskillende wetenskappe word gebruik om die Bybel te verstaan. Sulke metodes ontwikkel en nuwe insigte kom na vore. Geen metode sal dus vir altyd vasstaan nie. Wanneer gelowiges met die Skrif omgaan (ook as wetenskaplikes, as teoloë) vra hulle biddend na die leiding van die Gees met die vaste vertroue op die belofte dat die Gees sal lei. Deur die werking van die Gees word die Skrif tot lewende Woord van God wat mense in Christus tot 'n ontmoeting met God bring.

Die kerklike leer (belydenisskrifte) skryf nie voor wat die resultaat van die wetenskaplike omgaan met die Skrif (eksegese) moet wees nie. Die belydenisskrifte beïnvloed wel die teoloog se etos en dit speel 'n belangrike rol in die teologie. Sowel die kerklike tradisie as eksegese is menslike interpretasies en feilbaar. Die belydenisse van die kerk verwoord die verstaan van die Skrif in 'n spesifieke periode in die kerk- en teologiegeskiedenis. Belydenisskrifte word net soos die Skrif voortdurend uitgelê en geïnterpreteer omdat kontekste verander. In die Hervormde tradisie is die Skrif belangriker as belydenisse en tradisie, sonder om van die tradisie en belydenisse afstand te doen. Die vertrekpunt is dat God in en deur Jesus Christus mense met God en mekaar versoen het. Geloof is 'n gawe van God en 'n lewenswyse wat op God vertrou. Geloof is dus nie om rationeel in te stem met die stellings van konfessies nie, hoewel belydenisse belangrik bly.

Hervormde teologie is ook nie *liberaal* nie. Liberale (*vrysinnige*) teologie word bepaal deur die mens se verstand/rede. Skrifgebruik in hierdie soort teologie fokus slegs op teksgedeeltes wat verstandelik aanvaarbaar is omdat dit inpas by die moderne wetenskap. Dit gaan dus selektief om met die Skrif.

Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika se teologie kan as *eties* (geloof wat uitloop op dade) en *dialekties* (wat diversiteit as verrykend, nie bedreigend nie, sien) getipeer word. Hierdie teologie het waardering vir die tradisie en die belydenis, maar lewe uit die evangelie as die belangrikste riglyn vir die kerk. Die belydenisse verwoord die geloof wat uit die hart kom, dit laat nie geloof tot stand kom nie. God gee geloof deur die Gees. Éérs glo, dan bely. Éérs geloof, dan belydenis.

Verder is die leefwyse (etos) van gelowiges belangrik. *Glo* en *doen* (dankbaarheid) is onlosmaaklik aan mekaar verbind. Die kerk as geloofsgemeenskap bied die ruimte om geloof uit te leef en om vandaar die blye boodskap uit te dra in die wêreld wat God so liefhet dat God Jesus na die wêreld gestuur het sodat mense die lewe kan hê.

Teologie word in die kerk en vir die kerk én die wêreld beoefen. Teologie word deur mense beoefen vir mense en hulle lewensvrae. Daarom hoort teologie tuis in die ruimte van die geloofsgemeenskap. Dit dink na oor en verwoord die kerk se roeping in die wêreld. Die evangelieboodskap moet gehoor word in 'n steeds veranderende wêreld omdat dit relevant bly vir mense. Teologie kan nie stagneer nie. Dit mag nooit net sê wat 'n spesifieke kultuur graag wil hoor nie, terwyl dit die kultuur verryk. Daarom is teologie kritiese wetenskap.

Die predikant is teoloog wat voortdurend in kritiese gesprek is met die Skrif en tradisie van die Kerk. Ook die kontekste is in gesprek met mekaar: Die kontekste van die Bybelboeke en die konteks van die predikant en lidmate. In hierdie gesprek word Skrif en konteks so verstaan en vertolk dat God sê aan die woord kom. Dit is die predikant se taak om as teoloog en profeet lidmate te begelei om die waardes van God se koninkryk te lewe.

Vanuit ons Hervormde etos en teologie word die kerk se missionale roeping na buite uitgeleef deur krities (wetenskaplik) gesprek te voer met ander tradisies en gelowe. So word ekumeniese verhoudings gebou sodat ons van ander kan leer en hulle van ons.

Die geloofsbelydenisse van die eie kerk soos dit ontstaan het en gebruik is deur die eeue heen, word in kritiese gesprek gebring met die tendense van die tyd sodat geloof in God Drie-enig in alle tye en omstandighede bely en eties uitgeleef kan word in kerk en samelewing. Die Bybel word uitgelê met behulp van metodes wat erns maak met die historiese kontekste van die Bybelboeke sodat dit in die eie tyd só gehoor sal word dat dit die geloof dien. Met hierdie *tipies Hervormde* Bybelwetenskap kon die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika oor die jare bydra tot nuwe Bybelvertalingsprojekte in Suid-Afrika. Die kerklike praktyk wat voortvloei uit hierdie soort teologie, sluit in: Verantwoordelike prediking, liturgie, gebed, belydenis, kategeese, pastorale deernis met lidmate en nie-lidmate deur barmhartighedsdiens, en diens aan die jeug binne en buite die kerk.

TEMA 5: DR JC VAN DER MERWE

Aan die einde van 2012 het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering 'n brief onder die opskrif *Gesprek oor kerkwees in die huidige tyd* aan ouderlinge-vergaderings gestuur met die versoek om dit te bespreek en daarop te reageer. Daarbenewens het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering 'n Inligting- en Besprekingsvergadering op 13 Februarie 2013 te Kempton Park-Oos gereël wat deur ringskommissies van feitlik al die ringe van die Kerk bygewoon is. Verder is daar by die meeste ringsvergaderings van 2013 ook in diepte gepraat oor kerkwees in die huidige tydsgewrig. Uit al hierdie inisiatiewe het die volgende na vore gekom:

Aan die een kant is dit duidelik dat daar kommer heers oor die toekoms van die Kerk. Finansiële tekorte, dalende en ouerwordende lidmaatgetalle en afskaling van standplase is aan die orde van die dag. Wat egter opvallend is, is dat daar ten spyte hiervan 'n duidelike proses aan die gang gekom het waaruit blyk dat lidmate weer begin verstaan waarom dit eintlik in die Kerk behoort te gaan. In *Die Hervormer* van Junie 2013 berig dr WC van Wyk na aanleiding van die terugvoer van die ouderlinge-vergaderings dat ouderlinge belangrike kernwaardes steeds onverkort in die Kerk en in ons gemeentelêre wil handhaaf. Die volgende word deur die ouderlinge as kernwaardes geag:

- * Die fokus op die drie-enige God staan voorop. Hand aan hand hiermee dui die ouderlinge-vergaderings die volgende steeds as kernsake vir kerkwees aan: Die verkondiging van die Woord in die erediens, sakramentsbediening, kategetiese, geloofsgesprekke, huisbesoek en diakonie.
- * Die Woord van God moet ook in die persoonlike lewe van lidmate 'n sentrale plek inneem.
- * Die sentrale plek van die Woord moet ook duidelik blyk uit die plek wat dit in die opleiding en werk van die predikante inneem. Behoorlike teologiese opleiding is vir die Kerk wesenlik noodsaaklik.
- * Predikante se tyd en fokus in die gemeente moet primêr op die bestudering van die Woord en die verkondiging van die evangelie van Jesus Christus wees.

Verantwoordelike vernuwing: Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika het 'n eie unieke etos. Die etos van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika word gesien en beleef in die wyse waarop ons ons eredienste inrig (aanbid), hoe ons dien, getuig en ook ons onderlinge gemeenskap. Tydens die Inligting- en Besprekingsvergadering en uit die terugvoer van die ouderlinge-vergaderings het dit geblyk dat daar nie eenstemmigheid heers oor hoe presies eredienste, diens, getuie en onderlinge gemeenskap ingerig behoort te word nie. So byvoorbeeld is die volgende tydens die Inligting- en Besprekingsvergadering te Kempton Park-

Oos geopper: Lidmate migreer na gemeentes waar hulle gelukkig is en waar die leiding wat van die kerkraad en predikant uitgaan, die mense aanspreek. Waar die kerkraad en predikant ongeërg optree, fokus verloor of selfs eiebelang na-jaag, verloor lidmate belangstelling. 'n Beheptheid met vaste strukture skep 'n dooie belewenis van kerkwees. Ook hier was die konsensus van die aanwesiges egter dat die Kerk moet fokus op dit wat God wil hê, op die evangelie, om so-doende uit te kom by die kern van kerkwees. Dit was ook duidelik dat kerkleiers en lidmate besef dat ons toenemend met totaal nuwe uitdagings gekonfronteer word terwyl maklike antwoorde nie bestaan nie. Verskil van standpunt skep egter onderlinge konflik. Daar blyk ook verskil van mening te wees oor wat die identiteit van die Kerk is of behoort te wees. In sommige ringe het daar hieroor selfs verdeeldheid ontstaan. Dit gaan veral rondom gemeentes wat reeds op 'n nuwe pad begin beweeg het, en ander wat dit met agterdog bejeën. Dit belemmer in bepaalde gevalle samewerking. In sommige ringe egter het die ring as geheel besluit om op 'n nuwe wyse kerk te wees, gevolglik is daar groter rustigheid en goeie samewerking tussen gemeentes.

Klein gemeentes – Tydens die Inligting- en Besprekingsvergadering het die volgende aan die lig gekom: Die meeste klein gemeentes (tans is 'n baie groot aantal gemeentes van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika klein gemeentes, en die getal word steeds groter) sal waarskynlik nooit weer voltydse predikante kan bekostig nie. Die tendens is verder ook dat baie gemeentes 'n ouerwordende profiel vertoon. Dit beteken egter hoegenaamd nie dat klein gemeentes noodwendig swak is net omdat hulle klein is nie. In baie gevalle moet eerder gepraat word van klein sterk gemeentes. Hoewel daar talle ander voorbeelde ook is, is die gemeentes Postmasburg en Swellendam as voorbeelde genoem van klein sterk gemeentes. In baie klein gemeentes bedien een predikant verskillende dorpe (gemeenskappe/gemeentes/erediensplekke).

Vanselfsprekend is finansies in hierdie gemeentes onder druk, daarom is daar op persoonlike-, gemeentelike-, en ringsvlak kommer oor predikante en gemeentes se finansiële toestand. Tog blyk dit dat selfs al is daar niks nie, gaan die Kerk voort.

Hoewel daar rede tot kommer bestaan is daar talle bemoedigende tendense:

- * Dit is verblydend dat gemeentes in bepaalde ringe onderling verantwoordelikheid aanvaar vir ander gemeentes wat finansiëel swaarkry.
- * Dit is verblydend dat ringe en gemeentes begin om innoverend te dink oor volhoubare finansiële voortbestaan. Daar is ringe waarin die ringskommis-sie beplan om gemeentes in proaktiewe werkwinkels bymekaar te roep om saam te besin oor die skep van passiewe inkomste met die oog op volhoubare bediening in klein gemeentes, asook om saam te besin oor kerkwees in die huidige tydsgewrig.

Diens: Uit die ouderlingevergaderings se verslae blyk dat veranderende waarde-stelsels asook die eise wat lewensomstandighede aan lidmate stel, veroorsaak

dat die kerk en die gesinslewe dikwels laag op mense se prioriteitslys is. Ironies genoeg verg hierdie toedrag van sake juis weer beter pastorale versorging. Die besef is egter dat hierdie pastorale versorging nie langer net meer die taak van predikante kan wees nie. Ouderlinge, diakens en lidmate sal in die toekoms meer verantwoordelikheid moet neem om mekaar te bedien. Dit geld veral ook wat betref die bediening in klein gemeentes. Dit maak goeie toerustingsprogramme noodsaaklik.

Daarbenewens blyk dit dat gemeentes vandag toenemend daarvan bewus word dat hulle nie ter wille van hulleself bestaan nie. Derhalwe beklemtoon ouderlinge-vergaderings die dienskarakter van die kerk. Barmhartigheidswerk moet 'n groter plek in die gemeentes en in gemeenskappe kry. Hierdie dienswerk moet vir die gemeente en die gemeenskap sigbaar wees en meer lidmate moet betrek word. Daar moet 'n goeie balans gehandhaaf word tussen 'n gemeente se gerigtheid na binne en na buite.

Tydens die Inligting- en Besprekingsvergadering het dit aan die lig gekom dat waar gemeentes groei dit in baie gevalle veral die gevolg is van bediening aan kinders aangesien die kinders ook die ouers saambring kerk toe. Verder het sinvolle bedieningsplanne, wat op die behoeftes van die gemeente sowel as die gemeenskap gerig is, vernuwing en groei in gemeentes tot gevolg gehad. Verantwoordelike vernuwing word oor die algemeen baie positief beleef.

Gemeenskap: Gemeentes ervaar dikwels nood en krisis voordat hulle besef dat daar anders en op 'n kreatiewe wyse met kerkwees omgegaan moet word. Tydens die Inligting- en Besprekingsvergadering is kennis geneem dat die besef by baie gemeentes deurgebreek het dat mense belangriker as reëls en regulasies is. Stellings is gemaak soos:

- * Die Heilige Gees moet werk, nie regulasies nie.
- * Gemeentes moet daadwerklik in Christus se voetspore volg.
- * Minder van 'n saaklike en 'n meer persoonlike benadering moet gevestig word.

Daar is ook gestel dat God se plan anders is as mense se planne en dat ons moet leer om meer na die Woord en na mekaar te luister. Die afgevaardigdes se getuienis deurgaans was: Waar die fokus op die werk van die Here geplaas word, is daar groei. Waar mense hulle eie mag prysgee en op God vertrou, kom daar hoop en verandering. Dit blyk ook hieruit dat gemeentes toenemend besef dat hulle besig moet wees met dit wat regtig saak maak, naamlik die evangelie van Jesus Christus. Daar ontwikkel ook 'n al groter bewussyn van eie verantwoordelikheid. Alles word nie van *Pretoria* verwag nie. Gemeentes beskou hulleself as belangriker as sinodale strukture. Groter afhanklikheid van God dwing mense om uit 'n gemaksone te beweeg. Gemeentede word al meer deur omstandighede gedwing om eienaarskap vir gemeentewees te aanvaar en as die liggaam van Christus te funksioneer.

Waar lidmate die belewenis het dat 'n gemeente 'n plek is waar jy kan tuis kom, is daar ook 'n noemenswaardige verandering van gesindheid in die gemeente sigbaar. Waar ruimte geskep word vir verskillende heers daer 'n groter mate van rustigheid en vrede. Waar die geleentheid daarvoor geskep word deel lidmate in mekaar se lewens en dien hulle mekaar in liefde. Dit skep groter onderlinge vertroue en omgee. Gemeentes beleef in baie gevalle groei op grond van inisiatiewe wat deur gemeentelid geïnisieer is, aanvaarding oor kerkgrense heen, entoesiasme, goeie en deeglike pastorale werk, en vestiging van ondersteuningsnetwerke.

Terwyl daar duidelik konsensus is oor die sentrale belang van die Woord in die lewe en werk van die Kerk, is daar nie by almal konsensus oor Skrifbeskouing en Skrifhantering nie. 'n Bepaalde ouderlingevergadering het opgemerk dat daar onduidelikheid is rakende die Kerk se Skrifbeskouing en die hantering van die belydenis. 'n In diepte gesprek hieroor kan vir die Kerk verrykend wees.

Besprekingsvrae

- * Die vraag na die identiteit van die Kerk is 'n belangrike vraag. Hoe sou u die identiteit van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika beskryf?
- * Hoe versoen ons die uiteenlopende standpunte oor vernuwing in die erediens wat daar tans in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika blyk te wees?
- * Hoe moet ons ruimte bied vir stedelike en plattelandse gemeentes om elk na gelang van hul omgewing kerk te wees sonder dat ons ons onderlinge band daardeur skaad?
- * In watter mate en op watter wyse moet duidelike grense ten opsigte van diversiteit en eenheid uitgespel word? (Of word die werking van die Heilige Gees juis deur so 'n maatreël in die wiele gery?)
- * Behoort ringe/gemeentes onderling groter verantwoordelikheid vir mekaar te aanvaar? Indien ja, in watter opsig?
- * Hoe kan onderlinge sorg tussen gemeentes/ringe volhoubare bediening moontlik maak?

TEMA 6: DS APJ BEUKES

Geld was nog nooit die kerk se hoofdoelwit nie. Trouens, die eerste vorme van kerkwees was 'n spontane bymekaarkom van gelowiges in huise, onder bome, in die ooptes en op berghange, sonder dat dit noodwendig 'n volgehoue finansiële verpligting gebring het. In die Nuwe Testament lees ons egter dat gelowiges spontaan vir mekaar verantwoordelikheid aanvaar het (Handelinge 2: 44 en 45). Tog was daar ook van die vroegste tye af 'n begeerte om God in geboue te aan-

bid. Die eerste Christene het hulle toevlug tot die tempel en sinagoges gevind tot hulle daar uitgedryf is en later 'n ander heenkome gevind het. Mettergaan het die kerk meer gestruktureerd geraak en al hoe meer infrastruktuur geskep. Hoe meer gesofistikeerd die wêreld geraak het, hoe meer professioneel het die dienslewering van die kerk geword. Al gou het Christene besef elkeen kan nie op sy eie alles doen waartoe ons geroep is om te doen nie. Ons het mekaar nodig en ons moet kragte saamsnoer om wat buite die vermoë van een of selfs 'n paar gemeentes saam is, te kan doen.

So het ons eie Kerk met die loop van jare die vermoë ontwikkel om onder andere kinder- en bejaardeversorging, teologiese opleiding, apostolaat en diakonaat, asook maatskaplike dienste en nog 'n paar ander dinge, gesentraliseerd te doen. Tog geniet al hierdie sake ook op gemeentelike vlak steeds net soveel aandag. Dit is noodsaaklik om hierdie verband tussen plaaslike en gesentraliseerde betrokkenheid raak te sien. Elkeen van hierdie gesentraliseerde dienste is die produk van die Kerk se roepingsbewussyn in die wêreld. Daaroor is daar diepgaande besin en op Algemene Kerkvergaderings besluite geneem voordat dit geïmplementeer is. Die bekostigbaarheid was altyd 'n belangrike beginsel naas die feit dat elke gemeente en dus elke lidmaat daarvoor verantwoordelikheid aanvaar.

Daar is 'n fyn onderskeid tussen wat 'n mens wil en wat jy kan, net so is daar 'n belangrike verskil tussen dit wat noodsaaklik is, wat tot die wese van kerkwees behoort, en aan die ander kant dit wat belangrik is maar waarsonder jy tog kan klaar kom. In 'n tyd toe die Kerk in 'n groei fase was wat betref lidmaatgetalle en ekonomiese groei, was dit makliker om dienste te vestig en uit te bou. Wanneer lidmaatgetalle daal en die ekonomiese krisis aan lidmate se sakke vat, is dit net logies dat dit die Kerk se begroting onder druk plaas. Die vraag is dan hoe volhoubaar is die dienste wat gelewer word? Kan ons dit nog steeds bekostig? Indien nie, wat gaan ons doen?

Daar is nie eenvoudige antwoorde op sulke vrae nie. Die bedoeling van die tweedag-werksessie van die 70ste Algemene Kerkvergadering is dat ons hieroor moet besin. **Ons moet met mekaar ooreenkom wat ons as die wesenlike van kerkwees ag en tweedens hoe ons dit gaan bekostig.** Ons begin dus nie by finansies nie, maar by die wese van die kerk. Anders gestel, waarsonder kan ons nie? As ons dit met mekaar uitgemaak het, vra ons vir onself die vraag waar ons die fondse gaan vind om te doen wat ons moet.

In die agenda van die Algemene Kerkvergadering sal u onder die hoofstuk Kerklike Goedere al die begrotingsitems vind wat uiteindelik die bedrag vir sinodale offergawes (heffings) opmaak. Opsommenderwys kan ons die volgende stel (dit is gegrond op 2010 se syfers): Gekonsolideerde uitgawes van die totale uitgawes van die gemeentes en die Kerk se gesentraliseerde kostes dui daarop dat ongeveer R227 miljoen bestee is. Nie al die kostes word uit gemeentelike bronne befonds nie. Bronne soos subsidie, losies en rente op beleggings, ondersteun ook die befondsing van hierdie aktiwiteite. Inkomstebronne kan rofweg verdeel word in interne en eksterne bronne. Ongeveer R137 miljoen (57% van inkomste) kom uit interne bronne (Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika gemeentes), die res

kom uit staatsubsidies, losiesgelde, lotery-inkomste, rente op beleggings, fondsin-sameling en skenkings. Dikwels hoor 'n mens die versugting dat die sinodale of-fergawe (heffings) die oorsaak is van die gemeentes se skuld-las en onvermoë. Die Raad van Finansies het met die hulp van die administrateur 'n berekening gemaak wat duidelik aantoon dat al doen ons weg met al die gesentraliseerde aksies sodat ons geen sinodale offergawe (heffings) meer betaal nie, dit 'n gemeen-te se lewe met hoogstens twee tot drie jaar verleng. Statistiek toon dat sinodale offergawe in verreweg die meeste gevalle 13% tot 16% van die gemeentes se uit-gawes opmaak. Natuurlik is daar ook gevalle waar die persentasie hoër is.

Op grond van die uitkoms van die bespreking tot hiertoe behoort ons nou aan die volgende aandag te gee:

1. Wat is die diensvelde en aksies wat ons oordeel nie anders kan as om ge-sentraliseerd gedoen te word nie? Gebalanseerde besinning is baie belang-rik. Waarby ons ook al uitkom, moet dit 'n haalbare en volhoubare moont-likheid wees. Onthou dat Bejaardesorg, Kinderversorging en Die Onder-steuningsraad nie op die oomblik befonds word uit sinodale offergawes (heffings) nie. Fondse wat wel uit gemeentes na die drie instansies toe gaan is spontane en vrywillige bydraes. Al drie instellings oorleef hoofsaak-lik op grond van staatsubsidies en daarnaas die ander bronne wat hierbo genoem is. Die risiko is natuurlik dat dit óf afgeskaal óf totaal opgehef kan word. Ons vertrou egter dat dit nie sommer sal gebeur nie. Dit bly egter iets wat ons in gedagte moet hou.
2. Watter aksies of dienste oordeel u oorvleuel in 'n mindere of meerdere mate en kan dalk saamgevoeg word met die oog op koste effektiwiteit en selfs be-ter dienste? Weereens is dit belangrik om alles te verdiskonteer. Miskien is 'n belangrike vertrekpunt om vir onself te vra: Wat gaan die Kerk daarby baat en wat gaan ons verloor of aan inboet as dienste of aksies saamge-voeg word?
3. Bespreek al die terreine waar die Kerk deur sy aksies 'n wyer reikwydte het as net Hervormde lidmate. In ander woorde gestel, wat is die terreine waar die Kerk fondse bestee ter wille van die Kerk self, maar wat tog ook tegely-kertyd geleentheid bied om op dié wyse missionaal besig te wees omdat so-veel ander mense bereik word. As voorbeeld kan ons na die teologiese opleiding verwys (dit sluit ook die Afrika Instituut vir Missiologie in). Die Hervormde Kerk het vyf teologiese dosente en min of meer 45 tot 50 teolo-giese studente, maar die dosente gee klas vir al die teologiese studente aan die Universiteit van Pretoria wat in totaal min of meer 700 studente is en wat uit 'n verskeidenheid van kerklike agtergronde kom. So lewer ons dosente 'n bydra aan die teologiese vorming aan 'n verskeidenheid mense wat nie deel van die Hervormde Kerk is nie. Eweneens geld dit vir die dienslewering van Die Ondersteuningsraad, Kinderversorging en Bejaardesorg wat met mense uit 'n verskeidenheid kerklike en selfs nie-kerklike groeperinge werk. Vir kostes wat die Kerk in elk geval aangaan vir sy eie lidmate, kry ons te-gelykertyd die geleentheid om soveel ander te bereik.

4. Besin oor kerklike publikasies en die belangrikheid daarvan vir die Kerk. Watter invloed het ontwikkeling van die inligtingstechnologie op die tradisionele kerklike wyse van inligting? Hoe pas ons hierby aan en wat kan ons doen om steeds bekostigbaar en volhoubaar met hierdie inligtings- en toerustingfunksie (byvoorbeeld kategeesehandleidings, Bybelstudiemateriaal, ensovoorts) te kan voortgaan?
5. Die Algemene Kerkvergadering en sy funksionering bied aan die Kerk baie uitdagings. Hoe belangrik is die verskillende rade en hulle funksionering vir die Kerk? Kan 'n mens byvoorbeeld eerder met studiekomitees op 'n *ad hoc* basis opdragte van die Algemene Kerkvergadering uitvoer? Kan vergaderings op 'n ander basis plaasvind as dat almal byvoorbeeld Pretoria toe moet reis? Watter van die rade oordeel u byvoorbeeld moet tog op 'n kontinue basis voortgaan? Dit sal rade wees wat voortdurend moet beplan en gesprek voer en skakeling doen. Onthou dat sekere besluite noodwendig kerkordelike implikasies sal hê. Hier gaan dit ook oor statutêre rade soos die Raad van Finansies, is dit byvoorbeeld nog nodig om so 'n raad te hê of kan die werk deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gedoen word met die hulp van 'n kleiner komitee?
6. Die administrateurskantoor en die hele kerklike administrasie is op die oomblik die ratkas wat die kerklike masjien in beweging bring en aan die beweeg hou. Kan ons daarsonder en hoe? Andermaal moet ons nie net met die hart dink nie. Die meeste gemeentes het nie die kapasiteit of die dissipline om gemeentelike administrasie alleen op hulle eie te bedryf nie. Die lys van wat gesentraliseerd gedoen word is oneindig lank. Besin hieroor en watter ander opsies daar is.
7. Oordeel oor die voortsetting en volhoubaarheid van die Fonds vir Gemeente Opbou. Dit is die fonds waartoe elke lidmaat deur middel van sinodale offergawe bydra ten einde gemeentes wat nie die finansiële vermoë het nie, te help met die oog op die bediening. Is daar dalk ander moontlikhede om mekaar te help?
8. Bespreek enige ander moontlikheid wat u oordeel die Kerk ten dienste kan wees om die bekostigbaarheid van kerkwees vol te hou.
9. Bespreek strategieë om die besluite van die Algemene Kerkvergadering tuis te bring by elke gemeente en lidmaat van die Kerk. Hoe gaan ons almal verantwoordelikheid aanvaar om te doen wat ons oordeel tot die wese van die kerk en dus ook die Hervormde Kerk behoort? Hier gaan dit oor meer as net maar die fondse en bekostigbaarheid van alles. Ons wil graag dat elke lidmaat entoesiasties deelneem aan die proses. As ons nie almal dieselfde prentjie raaksien en dieselfde droom het nie, kan ons so maklik lam gelê word.

TEMA 7: MNR JOHAN HERHOLDT

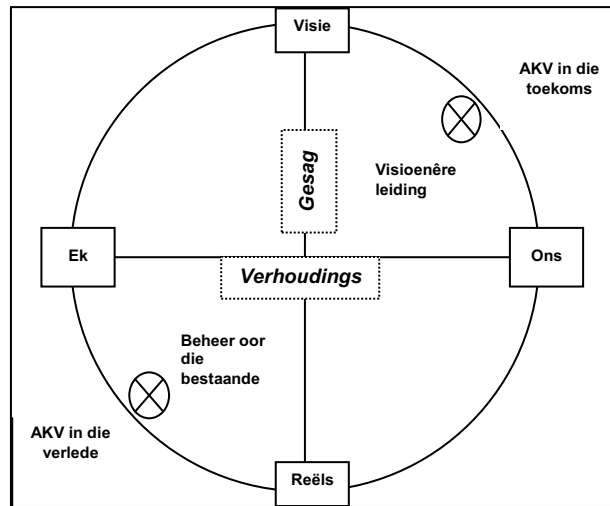
Oral in die wêreld is daar 'n skuif besig om plaas te vind. Organisasies is besig om te beweeg van 'n *kultuur van regulering* na 'n *kultuur van ondersteuning*. In alle sektore van die samelewing is mense nie meer tevrede om *net besluite te aanvaar en reëls na te volg* nie, maar dring hulle toenemend daarop aan om inspraak te kry sodat hulle wense, drome en opvattinge ernstig opgeneem sal word en onbevredigende praktyke aangepas word.

Kerklike besluite word in die Hervormde Kerk onder leiding van die Heilige Gees deur vergaderings van die ampte geneem. Ons kerklike geskiedenis heg groot waarde aan die priesterskap van die gelowige, en aan die regeeropdrag van die ouderling. Nie net teoloë en predikante nie, maar ook ouderlinge en lidmate word deur die Gees gelei en ontvang medeverantwoordelikheid vir die liggaam van Christus op aarde.

Om daaraan gestalte te gee, het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering besluit om die 70ste Algemene Kerkvergadering só in te rig dat alle afgevaardigdes en predikante effektief betrek kan word in die vergadering se besinning en besluitneming. Daar is 'n aanvang gemaak met so 'n inklusiewe proses by die Inligtings- en Besprekingsvergadering (Februarie 2013) en sommige ringsvergaderings, en die 70ste Algemene Kerkvergadering wil daarop voortbou.

Die volgende aspekte kan in gedagte gehou word vir die besinning by die Algemene Kerkvergadering:

1. In die verlede het die Algemene Kerkvergadering tot 'n groot mate gefunksioneer as die *bewaker* van die Kerk wat die kerklike orde by wyse van besluite moet beskerm. Dit is egter baie belangrik dat die Algemene Kerkvergadering eerder as visiedraer vir die Kerk moet voorloop. Daarom moet ons heeltemal anders oor die Algemene Kerkvergadering dink!
2. In die verlede is aanvaar dat lidmate, ampsdraers en gemeentes die gesag van die Algemene Kerkvergadering sal eerbiedig, en daarom besluite van die Algemene Kerkvergadering sal uitvoer. Dit is duidelik dat die Algemene Kerkvergadering toenemend onder leiding van die Heilige Gees moet streef na die wydste moontlike konsensus, en dat alle afgevaardigdes en predikante se deelname aan gesprekvoering daarvoor nodig is. Dan kan ons oor elke saak onder bespreking 'n nuwe akkoord bereik waaraan ons ons almal hou – uit respek vir God en in liefde teenoor mekaar.
3. Die volgende model verduidelik die verandering in denke. Daar is vier kwadrante met 'n vertikale as wat *gesag* aandui en 'n horisontale as wat *verhoudings* aandui:

4. Die implikasie van die bogenoemde model is dat die Algemene Kerkvergadering minder moet konsentreer op die beheer oor die bestaande (wat tradisioneel met verslagdoening gebeur het) en meer moet fokus op die visie en roeping van die Kerk op grond van die beloftes van God en die gemeenskaplike roeping van al die ampsdraers.

Op grond hiervan is besluit om twee dae van die Algemene Kerkvergadering as 'n grootgroepgesprek in te ruim. Dit beteken:

- * Die gesprek word so saamgestel dat die vergadering heel eerste sal fokus op die wese en roeping van die Kerk.
- * Die gesprek word ingeruim om soveel moontlik ruimte te skep vir deelname deur alle afgevaardigdes. Daarom word kleingroepe gebruik om sake te bespreek voordat die gesprek in die grootgroep verder gevoer word.
- * Die gesprek streef so ver moontlik na konsensus sodat almal na afloop van die Algemene Kerkvergadering gesamentlike verantwoordelikheid vir die uitkoms van die gesprekke sal aanvaar, en sodat die Kerk daadwerklike onderlinge gemeenskap kan beleef.
- * Daar word spesiaal ruimte geskep vir oordenking uit die Woord en gepaste liturgiese inkleding sodat die vergadering na God kan luister en ons waardes, roeping en bediening aan sy Woord kan toets.

---oOo---

Deel 4

Afhandeling van die agenda

1. **VERKIESING VAN PREDIKANTSLEDE VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING**

In terme van Ordinansie 3.8.3 (vi)(a) kies die vergadering uit die aanwesige predikante

- * 'n visevoorsitter en viseskriba
- * twee verdere lede
- * 'n sekonduslid vir elke predikantslid.

Die volgende ordinansies word in ag geneem:

Ordinansie 3.8.3 (vii) wat soos volg lui:

Die Algemene Kerkvergadering sien toe dat van die ses predikantslede op die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering minstens twee gemeentepredikante is.

Ordinansie 3.10.1 (ii) wat soos volg lui:

Met die oog op rotasie dien geen ampsdraer vir langer as twee termyne aaneen op die Kommissie nie.

2. **VERKIESING VAN DIE OUDERLINGLEDE VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING**

Volgens Ordinansie 3.8.3 (vi)(b) word uit die aanwesige ouderlinge

- * nege lede
- * nege sekundi wat om die beurt gebruik kan word, verkies.

Soos in die verlede, beveel die uittredende Kommissie van die Algemene Kerkvergadering aan dat die ouderlinglede later in die vergadering, sodra hulle meer bekend geraak het, verkies word.

Oudle JFP Engelbrecht en F Wilkens se termyne verstryk en is nie weer verkiesbaar nie.

3. **NOTULE VAN DIE VERGADERING**

Die notule word soos volg beskikbaar gestel tydens die oggend teepouse en sal vir goedkeuring gestel word net na die middagete:

Datum

Notule

Donderdag 26 September

Aandsitting van 22 September, oggend- en middagsitting van 25 September.

Vrydag 27 September

Aandsitting van 25 September, oggend- en middagsitting van 26 September.

Saterdag 28 September

Aandsitting van 26 September, oggend- en middagsitting van 27 September.

Die notule sal by behandeling as gelese beskou word. ***Alle lede van die vergadering is verantwoordelik vir die korrektheid van die notule.***

Slegs inhoudelike regstellings aan die notule sal ter vergadering gedoen word. Afgevaardigdes word versoek om ***spelfoute en redaksionele regstellings skriftelik by die notulehouers in te handig.***

---oOo---

*Die leer en belydenis
van die Kerk*

1. DIE LEER EN BELYDENIS VAN DIE KERK (HOOFSTUK 1)

1.1 BESKRYWINGSPUNT

BESKRYWINGSPUNT 1: RING VAN POTCHEFSTROOM

BELYDENIS VAN DIE NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

Die Algemene Kerkvergadering bevestig die belydenis van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika soos verwoord in Orde-reël 1 van die Kerkorde van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika asook die gebondenheid aan die Proponentsformule soos verwoord in Ordinansie 1.1.2.

Die vergadering bevestig ook dat alle ampsdraers aan die belydenis, soos vervat in die belydenisse en belydenisskrifte, gebind is.

Motivering:

Optredes en uitsprake van ampsdraers en lidmate het die handhawing van ons belydenis in gedrang gebring en nie die eenheid van die Kerk gedien nie. Die Kerk is ook daarvan beskuldig dat, hoewel daar nog elke Sondag in die erediens geloofsbelydenis gedoen word, die Kerk dit nie meer werklik glo nie. Verder is die Kerk en ampsdraers daarvan beskuldig dat die leer wat uitgedruk is in die formuliere van eenheid, nie meer van harte onderskryf word nie.

Ds GJ Smit, die skriba van die Ring van Potchefstroom, stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

---oOo---

*Die ampte en die vergaderings
van die ampte*

2. DIE AMPTE EN DIE VERGADERINGS VAN DIE AMPTE

2.1 AMPTE (HOOFSTUK 2)

2.1.1 OPLEIDING EN VORMING VAN DIENAARS VAN DIE WOORD

2.1.1.1 Verslag van die Kuratorium vir Teologiese Opleiding

(i) **Opdrag**

Die Kuratorium het in terme van die Kerkorde, Ordinansie 2.1, onder andere die opdrag om opsig te hou oor die onderrig deur teologiese dosente en oor die vordering en gedrag van teologiese studente van die Kerk. Verder ook om die Raad van Finansies te adviseer oor finansiële hulp aan studente van die Kerk en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering oor aangeleenthede wat die opleiding raak.

Ordinansie 2.1.1 (ii) spel die opdrag volledig uit. Die Kuratorium het deurlopend daaraan aandag gegee.

(ii) **Wersaamhede**

Die Kuratorium rapporteer soos volg:

(a) Nuwe kontrak

Die nuwe kontrak met die Universiteit van Pretoria is voorgelê aan die 69ste Algemene Kerkvergadering.

Die volgende is van belang:

- * Die nuwe kontrak is 'n oop-einde ooreenkoms en is daarom nie aan 'n termyn gekoppel nie. 'n Drie jaar tydperk word voorsien indien een van die twee partye die ooreenkoms wil opskort.
- * Daar is beding vir vyf poste vir die Hervormde dosente.
- * Die Hervormde Teologiese Kollege is by die Universiteit van Pretoria geakkrediteer en deur die Hervormde Teologiese Kollege ook die Afrika Instituut vir Missiologie.
- * Die nuwe kontrak stel dat dosente *na oorleg* met die Kerk aangestel word. Dit is 'n verandering van die vorige kontrak se *in oorleg*.
- * Die vyf poste is nie gekoppel aan spesifieke departemente nie en sal gevul word na aanleiding van die Universiteit van Pretoria se behoeftes.

Die Kuratorium het op sy vergadering van 11 Maart 2013 besluit om die volgende toevoeging tot die verslag te maak:

Die Kuratorium is bewus van negatiewe persepsies binne sekere kringe in die Hervormde Kerk rakende die verhouding tussen die Hervormde Kerk en die Fakulteit Teologie aan die Universiteit van Pretoria. Die Kuratorium, individuele lede van die Kuratorium en die voorsitter van die Hervormde Dosenteraad het by verskeie geleenthede in amptelike vergaderings en teenoor ampsdraers en lidmate van die Kerk, verdagmaking wat met hierdie persepsies verband hou, aan die lig gebring en daar waar moontlike aanleiding tot die persepsies bestaan, probeer regstel. Die Kuratorium is verbind om in die toekoms hierdie persepsies steeds aan te spreek tot opbou van die eenheid in die Hervormde Kerk en die handhawing van die goeie verhouding tussen die Hervormde Kerk en die Fakulteit Teologie wat reeds 100 jaar bestaan. Die Kuratorium is verbind tot deursigtigheid ter wille van die kommunikasie met die Kerk as geheel.

(b) Ekumeniese Adviesraad

Die Ekumeniese Adviesraad sal in die toekoms 'n groter rol vervul wat die volgende behels:

- * Om die formele skakel te bly tussen die Kuratorium en die Universiteit van Pretoria en die samewerking wat daar tans tussen die kerklike vennote is nog verder te ontgin en uit te bou. Die kontraktuele ooreenkoms met die Universiteit van Pretoria vorm die raamwerk vir die vennootskap.
- * Die lede is deel van die Kerklike Adviesforum wat in samewerking met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering besin oor vakatures wat ontstaan het asook die opstel van 'n moontlike kandidatelys aan die hand van akademiese vereistes en die kandidaat se profiel in die Kerk. Die lede verteenwoordig die Kuratorium (Kerk) by al die voorgeskrewe en tersaaklike prosesse by die Universiteit van Pretoria rakende die evaluering en aanstelling van 'n geskikte kandidaat.
- * Woon inligtingsdae by wat handel oor kurrikula en leerinhoude.
- * Bepaal saam met vennote die behoeftes ten opsigte van leerinhoude in die algemeen asook kerkspesifieke periodes soos byvoorbeeld die Hervormde Teologiese Kollege.
- * Werk met vennote saam rondom praktiese aangeleenthede soos byvoorbeeld die inbring van 'n kapelperiode en ander sake.

- * Ds JF van der Merwe en prof AG van Aarde (sekundus dr SM de Beer) is aangewys as die Kerk se verteenwoordigers op die Eku-
meniese Adviesraad.

(c) Aanstellings

Dr J Beyers:	Godsdiens- en Sendingwetenskap
Dr WA Dreyer:	Kerkgeskiedenis
Dr AB Geyser-Fouché:	Ou Testamentiese Wetenskap

(d) Vergaderings

Naas die 12 gewone vergaderings het die Kuratorium ook ses buitengewone vergaderings gehou. Tydens die gewone vergaderings is die standaard werk van die Kuratorium hanteer. Dit sluit in die hantering van verslae van die beurskomitee, nagraadse beurskomitee, die keurkomitee en die dosentevoogde. Tydens die buitengewone vergaderings is aandag gegee aan die vestiging van 'n nuwe usansie in terme van die aanstellingsprosedures van dosente van die Kerk.

(iii) **Samestelling**

Die Kuratorium is soos volg saamgestel:

Dr GC Lindeque:	voorsitter (nadat dr Lindeque verkies is tot die Algemene Kommissie is dr AG Ungerer aangewys as voorsitter).
-----------------	---

Dr SM de Beer
Dr J Otto (bedank)
Prof AG van Aarde
Ds JF van der Merwe
Dr CJ Beukes in die plek van dr J Otto
Ds WJJ Kok in die plek van dr GC Lindeque

Die volgende lede het as adviserende lede sitting:

Die administrateur
Hervormde Dosente aan die Fakulteit Teologie, Universiteit van Pretoria
Hoof: Hervormde Teologiese Kollege
Hoof: Afrika Instituut vir Missiologie

Op uitnodiging met spreekreg:

Ds MJ Slabbert

AANBEVELING	1. Die verslag word aanvaar.
VERDERE BEPLANNING	

2.1.1.2 Die Proponentseksamenkommissie

(i) ***Proponentseksamen***

(a) Verslag van die Proponentseksamenkommissie

(aa) *Samestelling*

Die Proponentseksamenkommissie was soos volg saamgestel:

Primi

Ds AH Roets (voorsitter)
Ds MJ Slabbert (sekretaris)
Ds JM Bevolo-Manders
Ds MCE Botes
Dr SM de Beer
Ds PS Esterhuizen

Sekundi

Ds DW van der Watt
Ds PB Viljoen
Ds A Thomas
Ds JM van Staden (Montana)
Ds CEC Hertzog
Dr H Delpport

In die verslagjaar het ds DW van der Watt bedank as predikant van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika.

(bb) *Funksionering*

Die kommissie het jaarliks die proponentseksamen en proefpreke afge- neem by die kandidate (studente) wat daarvoor gekwalifiseer het, as- ook by kandidate wat om hertoelating aansoek gedoen het en deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering na die Proponentseksa- menkommissie verwys is. Soos in die vorige verslagtermyn het die aantal persone wat om hertoelating aansoek gedoen het, minimaal toe- geneem.

Die Proponentseksamenkommissie het ook, om reg te laat geskied aan Ordinansie 2.1.14 (f), 'n skriftelike vraestel infaseer om sodoende 'n standaard daar te stel waaraan 'n kandidaat moet voldoen alvorens hy of sy hertoegelaat kan word. Hierdie vraestel word jaarliks geëvalueer en aangepas om by veranderde omstandighede en hedendaagse vraagstellings aan te pas.

(cc) *Slotopmerkings*

Die Proponentseksamenkommissie was die afgelope paar jaar beson- der beïndruk met die teologiese kennis en afgerondheid van die kandi- date wat afstudeer het. Van 2012 af is kandidate in dieselfde jaar waarin hulle afstudeer toegelaat tot die proponentseksamen nadat die praktiese verpligtinge by die Hervormde Teologiese Kollege afgehandel is. Hierdie reëling is moontlik gemaak in oorleg met die studente, Fa- kulteit, Kuratorium, Hervormde Teologiese Kollege en Algemene Kom- missie. Dit het beslis positiewe gevolge gehad. Die Proponentseksa-

menkommissie dank die Algemene Kerkvergadering vir die voorreg wat hy gehad het om vir die afgelope termyn betrokke te kon wees by dié belangrike deel van die Kerk se werk. Die kommissie vertrou dat hy sy taak altyd in verantwoordelikheid aan die Heer van die kerk, en so-doende met integriteit en in nederigheid teenoor die Kerk, self afgehandel het.

AANBEVELING	1. Die Fakulteit Teologie en die Hervormde Teologiese Kollege word bedank en geluk gewens met hulle werk. 2. Die Proponentseksamenkommissie word bedank vir sy werk.
VERDERE BEPLANNING	

(b) Aflê van proponentseksamen

Sedert die 69ste Algemene Kerkvergadering het die volgende kandidate die proponentseksamen suksesvol afgelê:

2011

- * Y Benadé
- * M Botha
- * HW Calitz
- * PS Dreyer
- * PDM le Roux
- * CAA Loedolff
- * A Otto
- * P Rossouw
- * L Swanepoel
- * WC van Wyk (jr)

2012

- * JA Benadie
- * PW Duvenage
- * R Hopley
- * PJ Jacobs (jr)
- * A Janse van Rensburg
- * WJ Jansen van Nieuwenhuizen
- * S Lange
- * D Müller
- * L Oberholzer
- * S Oxtan
- * A Rossouw
- * PJ Steenkamp

2013

- * AV van Staden
- * G Venter

Die kandidate van 2013 is tans in die proses van die proponentseksamen.

AANBEVELING	1. Vir kennisname.
VERDERE BEPLANNING	

(ii) *Toelating tot die evangeliebediening*

Die volgende kandidate is sedert die 69ste Algemene Kerkvergadering toegelaat tot die evangeliebediening:

2011

- * Y Benadé
- * PWAN Bester
- * M Botha
- * HW Calitz
- * PS Dreyer
- * PDM le Roux
- * CAA Loedolff
- * A Otto
- * P Rossouw
- * AJ Scholtz
- * L Swanepoel
- * WC van Wyk (jr)

2012

- * JA Benadie
- * PW Duvenage
- * R Hopley
- * PJ Jacobs (jr)
- * A Janse van Rensburg
- * WJ Jansen van Nieuwenhuizen
- * S Lange
- * D Müller
- * L Oberholzer
- * S Oxtan
- * A Rossouw
- * PJ Steenkamp

2013

- * AV van Staden
- * G Venter

AANBEVELING	1. Die nuwe predikante word verwelkom by hulle eerste gewone Algemene Kerkvergadering en aan die vergadering voorgestel. 2. Beroepafwagtende predikante/proponente word sterkte toegewens en verseker van die voorbidding van die Kerk.
VERDERE BEPLANNING	

2.1.1.3 Die Hervormde Teologiese Kollege

Sedert die 69ste Algemene Kerkvergadering het prof TFJ Dreyer, voormalige hoof van die Hervormde Teologiese Kollege, emeritaat aanvaar. Die uitstekende werk van prof Dreyer vanaf die vestiging van die Hervormde Teologiese Kollege op 1 Januarie 2000 tot sy emeritaat-aanvaarding aan die einde van 2011 en selfs daarna, kan moeilik na waarde geskat word. Vanaf 1 Januarie 2012 is dr JC van der Merwe aangestel as hoof van die Hervormde Teologiese Kollege. Die Kerk pluk steeds die vrugte van hierdie model van teologiese opleiding. Die praktyk wat onder leiding van prof Dreyer gevestig en uitgebou is het homself bewys as doelmatige praktyk om binne 'n veelkerklike fakulteit nogtans die eie aard van die Kerk se opleiding tot sy reg te laat kom. Die Nederduitse Gereformeerde Kerk het van 1 Januarie 2012 dieselfde model gevestig. Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika sal moeilik 'n beter bedeling kan beding. Enersyds voldoen dit aan die Kerk se ideaal dat predikantsopleiding aan 'n universiteit moet plaasvind en nie aan 'n kweekskool nie, terwyl die Kerk se etos andersyds behoue moet bly.

Met hierdie verslag word 'n oorsig gebied van die onderskeie fasette van die Hervormde Teologiese Kollege gedurende die verslagperiode:

- (i) ***Diploma in kerklike bediening***
- (a) Praktykvorming van studente

Sedert die implementering van die diploma in 2000 is daar voortgegaan met die aanbieding van die modules deur die aangewese dosente soos hier onder genoem. Die amptelike rooster van die Fakulteit skeduleer vanaf die derde studiejaar tot die sesde studiejaar vier periodes op Woensdae vir die praktykvorming.

3DE JAAR DKB 300

DKB 311 – Gesinsbediening in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika (Kategese)

Ds JG Janse van Rensburg

DKB 332 – Diakonale organe van bystand in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika

Dr JFP Engelbrecht (2011)

Ds GPJ Stoltz (2012 tot huidig)

DKB 343 – Chemiese afhanklikheid

Mnr DJ Lizamore

DKB 344 – Bybelkennis en vaardigheid (Ou Testament)

Dr GC Lindeque (2011)

Dr AB Geyser-Fouché (2012 tot huidig)

DKB 354 – Klaspreke

Prof TFJ Dreyer

4DE JAAR

DKB 411 – Bedieningspraktyk in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika

Prof TFJ Dreyer (2011)

Dr JC van der Merwe (2012 tot huidig)

DKB 421 – Bybelkennis en vaardigheid (Nuwe Testament)

Prof E van Eck

DKB 432 – Bedieningspraktyk – Teks na preek

Prof TFJ Dreyer

DKB 442 – Belydenisskrifte

Prof J Buitendag (2011)

Ds T van Wyk (2012 tot huidig)

DKB 453 – Bedieningspraktyk – Huisbesoek

Ds JM van Staden (Gemeente Montana)

DKB 463 – Bybelkennis en vaardigheid (Ou Testament)

Dr GC Lindeque (2011)

Dr AB Geyser-Fouché (2012 tot huidig)

DKB 463 – Bedieningspraktyk – Jeugbediening

Ds JM van Staden (Gemeente Gaborone)

DKB 474 – Klaspreke
Prof TFJ Dreyer

5DE JAAR DKB 500

DKB 511 – Preekstrategie
Prof TFJ Dreyer

DKB 512 – Spiritualiteitsvorming
Prof PA Geyser

DKB 532 – Preekvoorbereiding (klasprek)
Prof TFJ Dreyer

DKB 542 – Liturgiese praktyk
Dr EC Kloppers

DKB 553 – Pastorale berading
Ds J Coetzee

DKB 563 – Siekepastoraat
Ds J Coetzee

DKB 574 – Kerklied in die erediens
Dr EC Kloppers

DKB 584 – Klaspreke
Prof TFJ Dreyer

6DE JAAR DKB 600

DKB 611 – Kerklied in praktyk
Mnr BD Bierman

DKB 621 – Gemeente-ontwikkeling
Dr JC van der Merwe

DKB 632 – Missionaat
Dr JC van der Merwe
Dr WA Dreyer

DKB 643 – Visuele verkondiging
Dr WC Kloppers

DKB 684 – Klaspreke
Prof TFJ Dreyer

Addisionele praktykvorming

Daar is Vrydae addisionele PV Modules vir BTh 4 en MDiv 1 studente deur die Fakulteit toegeken. Hierdie modules het ten doel om aspekte van die Praktiese Teologie wat nie aan die orde kom nie, te hanteer. Dit was tot 2013 'n gesamentlike aanbieding van die Hervormde Kerk en die Nederduitse Gereformeerde Kerk. Van Januarie 2013 word die modules slegs vir die Hervormde Kerk se studente aangebied aangesien die Nederduitse Gereformeerde Kerk besluit het om die modules op 'n ander wyse met die praktykopleiding te integreer.

BTh 4

Module 1 – Teologie vir die pastoraat en basiese gesprekvaardighede
Prof TFJ Dreyer (2011)
Dr JC van der Merwe (2012 tot huidig)

Module 2 – Siekepastoraat
Ds J Coetzee

Module 3 – Sterwensorg en Rousmart
Ds J Coetzee (2011/2012)
Dr L Bosman (2011/2012)
Ds J Coetzee (2013)

Module 3 – Bejaardesorg
Dr HT van Deventer

MDiv 1

Module 1 – Trauma berading
Ds J Coetzee (2011/2012)
Dr K Hugo (2011/2012)
Ds J Coetzee (2013 tot huidig)

Module 2 – HIV/Vigs
Dr H van der Walt

Module 3 – Pastoraat in gemeentekonteks
Prof TFJ Dreyer
Dr L Bosman (2011)
Dr JC van der Merwe (2012)
Dr L Bosman (2012)
Dr JC van der Merwe (2013)

Module 4 – Fasiliterende leierskap
Ds J Coetzee

(b) Praktiese werk in gemeentes (DKB 700)

Die aantal finalejaar studente was: 2010 – 8; 2011 – 11; 2012 – 6; 2013 – 10. Studente het tot einde 2011 'n groot deel van die opdragte vir die praktiese werk vanaf November tot Januarie saam met predikante in gemeentes gedoen. Vanaf Januarie 2012 doen die studente die opdragte vir die praktiese werk in gemeentes gedurende Januarie tot Oktober van hulle finale jaar. Die plaaslike leraars van die gemeentes waarin studente hulle praktiese werk doen, tree gedurende hierdie tyd op as mentors. Die finalejaars van 2012 is by die Novembervergadering van die Algemene Kommissie gelegitimeer en beroepbaar gestel. Vir die legitimasie en beroepbaarstelling van finalejaar studente van 2013 word daar 'n spesiale Algemene Kommissievergadering belê op Donderdag 5 Desember 2013. Die ervaring wat die studente opdoen onder leiding van die predikante dra grootliks by tot hulle vorming en om hulle vir die bediening voor te berei. Dank word betuig aan die predikante en gemeentes wat op dié wyse bereid is om betrokke te wees by die vorming van die Kerk se predikante.

(c) Indienspraktykopleiding

Gedurende die jaar waarin die praktiese werk in gemeentes gedoen word, word daar werksessies aangebied waarin daar oor elk van die volgende aspekte gehandel word:

- * Lewensverryking (Mev A van Zyl).
- * Kerklike leierskap (Dr FJ Labuschagne).
- * Samestelling, bevoegdheid en funksionering van ouderlinge-, kerkraads-, gemeente-, rings- en Algemene Kerkvergadering, Predikantstandplaas (Dr BJ van Wyk).
- * Die diakonaat en diakonale vergaderings (Dr JFP Engelbrecht 2011) (Ds GPJ Stoltz 2012 tot huidig).
- * Die Nederduitsch Hervormde Sustersvereniging, funksionering op plaaslike- streeks- en hoofbestuursvlak (Mev ME Fourie 2011) (Mev B Coetzer 2012 tot huidig).
- * Argief en museum (Mnr NG Sarkady).
- * Finansiële bestuur en kerklike administrasie (administrateur en personeel).
- * Groeievaluasie – praktiese werk in gemeentes (Prof TFJ Dreyer 2011) (Dr JC van der Merwe 2012 tot huidig).

- * SA Bybelgenootskap (Dr KD Papp).
- * Radiobediening (Dr F Loots).

(ii) ***MDiv 200 en skripsies***

Die finalejaar van die MDiv is gedifferensieer en die Hervormde Teologiese Kollege is verantwoordelik vir die aanbieding van die modules TEO 871, 872, 873 en die koördinerende van die skripsies. 'n Program wat die praktykvormingmodules, die skedulering van die skripsies en die TEO modules integreer, word met die MDiv 2 studente gevolg. 'n Navorsingseminaar word jaarliks vroeg in Februarie aangebied met daaropvolgende sperdatums vir vorderingsverslae en ontmoetings met studieleiers.

(iii) ***Voog- en godsdiensperiodes***

Die rooster van die Fakulteit maak voorsiening vir kerkperiodes op Dinsdae vanaf 09:30 tot 10:00. Die kerkperiodes word alternatiewelik aangewend vir voogperiodes, kerkeie godsdiens oefeninge en ekumeniese godsdiens oefeninge. In praktyk kom dit daarop neer dat daar maandeliks (behalwe gedurende eksamentye) een voogperiode en een godsdiensperiode vir die Hervormde Kerk se studente beskikbaar is. Die Hervormde dosente is ook verantwoordelik vir die lei van twee ekumeniese godsdiens oefeninge gedurende die jaar.

(iv) ***Jaarlikse Voortgesette Teologiese Toerusting vir predikante***

Volgens 'n besluit van die Algemene Kerkvergadering is predikante (jonger as 60) verplig om jaarliks die Voortgesette Teologiese Toerusting by te woon. Die Voortgesette Teologiese Toerusting word jaarliks ook in die Kaap en Namibië aangebied vir predikante van die plaaslike ringe. Die Hervormde Dosenteraad is via die Komitee vir Navorsing en Publikasie verantwoordelik vir die beplanning en aanbieding van temas vir die Voortgesette Teologiese Toerusting wat ook uitloop op artikels in die Hervormde Teologiese Studies.

Die volgende temas was aan die orde:

- 2011 – Die Kerk, die toekoms en waagmoed.
- 2012 – Diakonale Missionaat.
- 2013 – Geloofsonderskeiding (in beplanning).

Die gemiddelde bywoning van die Voortgesette Teologiese Toerusting is steeds wisselend van aard. Die Algemene Kerkvergadering moet weer die besluit herbevestig dat die bywoning vir alle predikante jonger as 60 verpligtend is. Die Algemene Kerkvergadering word versoek om te besluit dat die bywoning van die Voortgesette Teologiese Toerusting

gekoppel word aan krediete wat vir verdere studie aan die Fakulteit erken sal word.

(v) ***Openbare lesings en tafelgesprekke***

Die Hervormde Teologiese Kollege het weer begin met die aanbied van openbare lesings. Gedurende November 2012 is die eerste openbare lesing deur prof AG van Aarde aangebied oor sy boek *Fatherless in Galilee*. Vir 2013 word daar ten minste drie openbare lesings beplan in aanloop tot die 70ste Algemene Kerkvergadering. Eerste kwartaal: Dr P van Staden (gemeente Worcester) – Hervormde Teologie; Tweede kwartaal: Dr WC van Wyk (jr) – Skrifbeskouing in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika; Derde kwartaal: Dr WA Dreyer – Resente kerkgeskiedenis van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika.

Die Hervormde Teologiese Kollege het gedurende 2012 en 2013 etlike tafelgesprekke tussen die dosente en die Algemene Kommissie gefasiliteer. Die tafelgesprekke is oop vir alle belangstellendes. Sodoende is gepoog om die oënskynlike agterdog teen die Fakulteit die nek in te slaan. Gedurende die verslagjaar is drie navorsingsartikels deur dr JC van der Merwe en navorsingsgenote van die Hervormde Teologiese Kollege gepubliseer. Die navorsingsfonds van die Hervormde Teologiese Kollege word deur hierdie navorsingsuitsette aansienlik versterk. Hierdie fondse word by die Universiteit in 'n navorsingsrekening gehou en op versoek van navorsingsgenote aangewend vir studiereise, bywoning van kongresse en studieboeke.

(vi) ***Sentrum vir Missionale Bediening***

Die Sentrum vir Missionale Bediening word sedert dr WA Dreyer se aanstelling as dosent in Kerkgeskiedenis, deur die Hervormde Teologiese Kollege bedryf. Verskeie gemeentes en ringe het reeds en pluk steeds die vrugte van die sentrum se insette. Dr Dreyer is steeds betrokke by die sentrum se bedrywighede.

(vii) ***Hervormde Teologiese Studies***

Die werksaamhede van die Hervormde Teologiese Studies word in 'n aparte verslag opgeneem.

(viii) ***Afrika Instituut vir Missiologie***

Die verslag van die Afrika Instituut vir Missiologie word via die verslag van die Raad vir Apostolaat opgeneem.

(ix) ***Slotopmerkings***

Prof TFJ Dreyer het aan die einde van 2011 geëmeriteer. Die Kurato-

rium bring graag hulde aan hom vir die reuse baanbrekerswerk wat hy deur die vestiging en uitbouing van die Hervormde Teologiese Kollege gedoen het. Mev Betsie Brits speel steeds 'n onmisbare rol as sekretaresse van die Hervormde Teologiese Kollege en ook aan haar is groot dank verskuldig. Daar is groot waardering vir haar werk en ondersteunende rol wat sy by die Kollege en die kantoor van die Kuratorium vervul.

AANBEVELING	1. Vir kennisname en besluit. 2. Die verpligte bywoning van die Voortgesette Teologiese Toerusting deur predikante onder die ouderdom van 60, word herbevestig. 3. Die bywoning van die Voortgesette Teologiese Toerusting word gekoppel aan krediete wat vir verdere studie aan die Fakulteit erken sal word.
VERDERE BEPLANNING	

2.1.1.4 **Hervormde Teologiese Studies: Periode Januarie 2010 tot Februarie 2013**

(i) ***Inleiding***

Die kernredaksie van die Hervormde Teologiese Studies, bestaande uit die voltydse lede van die Hervormde Dosenteraad aan die Universiteit van Pretoria onder voorsitterskap van prof E van Eck, doen met dankbaarheid verslag aan die 70ste Algemene Kerkvergadering van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. Per besluit van die Algemene Kerkvergadering ressorteer die Hervormde Teologiese Studies onder die Hervormde Teologiese Kollege. Hierdie verslag dien dus ook by die Kuratorium vir Teologiese Opleiding.

(ii) ***Hoogtepunte***

Daar kan oor verskeie hoogtepunte sedert die 69ste Algemene Kerkvergadering gerapporteer word. Wat voorop staan, is die aanlynboek onder outeurskap van 'n ouddekaan en oudvoorsitter van die Algemene Kerkvergadering, prof JP Oberholzer, wat die honderdjarige geskiedenis van die Kuratorium vir Teologiese Opleiding (1909 tot 2009), getiteld *Honderd Jaar Kerk en Teologiese Opleiding: 'n Kroniek van die Hervormde Kerk*, in kroniekvorm beskryf. Hierdie e-boek van 236 digitale bladsye is as Supplementum 9 in 2010 uitgegee en amptelik in ontvangs geneem deur die voorsitter van die 69ste Algemene Kerkvergadering van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. Hierdie histo-

ries-wetenskaplike navorsing dien as baken in beide Hervormde en Suid-Afrikaanse teologie- en kerkgeskiedenis.

Drie huldigingsbundels van die Hervormde Teologiese Studies is die afgelope drie jaar uitgegee wat erkenning verleen aan die bydraes van Hervormde teoloë: In 2010 by prof AG van Aarde se 60ste verjaarsdag (560 digitale bladsye); in 2011 by geleentheid van die emeritaataanvaarding van prof TFJ Dreyer (475 digitale bladsye); en in 2012 by die emeritaataanvaarding van prof PM Venter (806 digitale bladsye).

(iii) ***Bevordering van teologie as wetenskap***

Die Hervormde Teologiese Studies is 'n belangrike medium waardeur Hervormde teologie wêreldwyd bekend gemaak word. In die periode 2010 tot 2012 is 125 artikels deur teoloë van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika en hulle geregistreerde navorsingsgenote in die Hervormde Teologiese Studies gepubliseer. Hiervoor het die Raad van Finansies vir die boekjaar 2013/2014 die bedrag van R417 125.00 begroot. Teoloë verbonde aan die Universiteit van Pretoria het dit moontlik gemaak dat die dekaan van die Fakulteit Teologie na beraaming op grond van die publikasie van 52 artikels in twee Hervormde Teologiese Studies in die boekjaar 2012 (29 geskryf deur Hervormde dosente en 23 deur dosente van ander kerklike vennote), die bedrag van R884 000.00 vir die bevordering van teologiese navorsing sal ontvang. Met groot dankbaarheid word met hierdie verslag ook erkenning aan die dekaan van die Fakulteit Teologie gegee wat gedurende 2010 tot 2012 die produksiekoste van die Hervormde Teologiese Studies gesubsidieer het.

In samewerking met die Suid-Afrikaanse Werkgemeenskap vir Praktiese Teologie van Suid-Afrika is 'n tweede nommer in al drie jare uitgegee (2010 tot 2012) wat net op die bydrae van Praktiese Teologie fokus: 20 artikels in 2010 (134 digitale bladsye), 20 artikels in 2011 (164 digitale bladsye) en 21 artikels in 2012 (170 digitale bladsye). Volume 69, Nommer 1 van 2013 word as die JA Loader Huldigingsbundel ingeregig ter erkenning van die teologiese bydrae van prof Loader wat in 2013 by die Universiteit van Wenen emeriteer. Vennootskappe met ander teologiese werkgemeenskappe in Suid-Afrika word in die vooruitsig gestel.

In totaal was daar in die periode 2010 tot 2012 'n rekord getal van 527 artikels aanlyn vir portuurevaluering ingedien. 'n Groot getal hiervan het nie keuring geslaag nie. Van dié wat goedgekeur en gepubliseer was, was 125 artikels deur Hervormde teoloë en hulle navorsingsgenote geskryf. 'n Groot getal internasionale teoloë, te wete 99, het in hierdie periode in die Hervormde Teologiese Studies gepubliseer. Ter wille van kostebesparing verskyn boekresensies nie meer in die Hervormde Teologiese Studies sedert 2013 nie. Die laaste boekresensies

wat gedurende die verslagperiode 2010 tot 2012 gepubliseer was, het in totaal 34 beloop.

(iv) ***Hervormde teologie in internasionale konteks***

Die Hervormde Teologiese Studies is 'n volwaardige internasionale vaktydskrif. As 'n volledige elektroniese aanlyntydskrif moet die uitsette en prestasies, anders as tydens die tradisionele harde kopie periode, voor 2009 gemeet en geëvalueer word. Teenoor die tradisionele sirkulasie van die maksimum van 3 200 kopieë per jaar, het die persentasie aanlynbesoekers (*unieke* lesers wat alleen één keer getel word en nie elke keer wanneer dieselfde leser by herhaling die webwerf besoek nie) vanaf 2010 tot 2012 met 65.76% gegroei. Hierdie aanlynbesoekers van die elektroniese webwerf (www.hts.org.za) het vanaf 2010 tot 2012 vermeerder vanaf 32 679 (wat 302 720 bladsye aanlyn gelees het) tot 69 991 (wat 589 005 bladsye gelees het). In 2012 het die aantal artikels wat aanlyn deur gebruikers afgelaai is, die rekord getal van 635 824 beloop en die getal *unieke* besoekers vir 2012 was 74 073.

Gedurende 2012 is die Hervormde Teologiese Studies in 163 lande gelees. 'n Variasie van meer as 20 tale is as vertalingsekwivalent op die webwerf moontlik. Die lande waar die Hervormde Teologiese Studies in die periode 2010 tot 2012 deur unieke gebruikers die meeste gelees was, is Suid-Afrika: 36 134; Verenigde State van Amerika: 19 265; Verenigde Koninkryk: 4 330; Nederland: 2 952; Kanada: 2 784; Australië: 2 424; Duitsland: 1 848; Indië: 1 492; Filippyne: 942 en België: 811. In Suid-Afrika is die plek waar die Hervormde Teologiese Studies die meeste gelees word Kaapstad, met 8 112 gebruikers.

Die Hervormde Teologiese Studies is opgeneem in die internasionale indeks, onder bestuur van die Akademie van Wetenskap vir Suid-Afrika (ASSAf), SciELO SA, en in 2012 was die Hervormde Teologiese Studies een van die tien wetenskaplike tydskrifte (natuurwetenskappe ingesluit) wat volgens hierdie indeks die meeste wêreldwyd gesitêr is. In 2012 is die Hervormde Teologiese Studies vereër met die prys wat die Suid-Afrikaanse Akademie vir Wetenskap en Kuns in samewerking met die Afrikaanse Taal en Kultuur Vereniging aan 'n Hervormde teoloog toegeken het vir gesamentlik twee van sy artikels as onder die beste agt wetenskaplike artikels (natuurwetenskappe ingesluit) wat in 2010 in Afrikaans gepubliseer is. Meer as 50 onafhanklike portuurevalueerders het aan die keuringsproses deelgeneem.

Benewens die akkreditasie van die Hervormde Teologiese Studies deur die Departement van Hoër Onderwys, word die Hervormde Teologiese Studies ook internasionaal geakkrediteer deur die *Institute for Scientific Information* (ISI: Reuter Thomson se *Arts and Humanities Citation Index*), *Elsevier Scopus*, die *Directory of Open Access Jour-*

nals, EBSOHost, GALE CENGAGE Learning, ProQuest, Google Scholar, SA ePublications (Sabinet), Africa Journals Online (AJOL), ATLA Religion Database (gepubliseer deur die American Theological Library Association), Bibliographical Information Bank in Patristics, Elenchus of Biblical Bibliography of Periodical Literature (IBZ), International Bibliography of Book Reviews of Scholarly Literature, New Testament Abstracts (gepubliseer deur Boston College School of Theology and Ministry), Old Testament Abstracts (gepubliseer deur die Catholic University of America), Religious and Theological Abstracts, openUP en AOSIS Open journals Harvester.

Die Hervormde Teologiese Studies se internasionale indeksering dra sterk by tot die sitasie-impakfaktor soos dit op die *World Wide Web & Knowledge* indeks bibliometries gemeet word. Hierdie registrasie van die sitasie-impakfaktor en die meting van die aantal artikels van 'n outeur wat elektronies afgelaai word, vervul 'n belangrike rol in die gradering van universiteite op die wêreldranglys en die gradering van individuele akademici deur die Nasionale Navorsing Stigting (NRF). In die *Consensus Report: Scholarly Journals in Religion* (2013) van die Akademie van Wetenskap vir Suid-Afrika (ASSAf), die amptelike verslag van ASSAf se nasionale audit, is die Hervormde Teologiese Studies aanbeveel om deel te bly van die lys van akkreditasie van die Departement van Hoër Onderwys met die oog op staatsubsidie. Tans ontvang Suid-Afrikaanse geregistreerde universiteite R119 331.00 per artikel wat deur 'n akademiese personeellid of sy of haar geregistreerde navorsingsgenoot in 'n geakkrediteerde tydskrif gepubliseer is. In die nuwe ministeriële beleid vir universiteitsubsidie is die kriteria vir toekenning vir die periode vanaf 2014 aangepas sodat internasionale akkreditasie in die toekoms voorwaarde vir staatsubsidie sal word. Die Hervormde Teologiese Studies is in hierdie verband goed geposisioneer en die redakteur het reeds strategieë in plek begin kry om in samewerking met die Hervormde Teologiese Studies se aanlynuitgewery, AOSIS, veranderlikes in die toekoms te antisipeer en te akkommodeer.

(v) **Dankwoord**

Die redakteur en redaksie bedank die Hervormde Teologiese Kollege, die Kuratorium vir Teologiese Opleiding, die administrateur, die Raad van Finansies en die Algemene Kerkvergadering van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika vir lojale ondersteuning en gaan die toekoms met 'n positiewe verwagting in. In 2014 sal die 70ste volume van die Hervormde Teologiese Studies, Suid-Afrika se oudste teologiese tydskrif, gestig in 1943, uitgegee word.

AANBEVELING	1. Vir kennisname, bespreking en besluit. 2. Dank word betuig aan die redak-
--------------------	---

	teur en kernredaksie vir die werk aan die Hervormde Teologiese Studies.
VERDERE BEPLANNING	

2.1.1.5 **Verslag oor die Fakulteit Teologie aan die Universiteit van Pretoria vir die periode Januarie 2010 tot Februarie 2013**

(i) ***Inleiding***

Graag lewer die Hervormde Dosenteraad hiermee verslag aan die Kuratorium oor die aktiwiteite van die Fakulteit Teologie vir die periode Januarie 2010 tot en met Februarie 2013.

(ii) ***Visie en missie van die Fakulteit Teologie aan die Universiteit van Pretoria***

Die visie van die Universiteit van Pretoria, soos geformuleer in die dokument *Strategiese plan: Die visie, missie en plan van die Universiteit vir 2025*, is soos volg: Om 'n voorste navorsingsintensiewe universiteit in Afrika te wees wat internasionaal erken word vir gehalte, relevansie en impak, asook vir die ontwikkeling van mensebydraes, die skep van kennis en vir betekenisvolle plaaslike en internasionale bydraes.

Om uitvoering aan hierdie visie te gee, het die Universiteit van Pretoria die volgende vyf strategiese doelwitte daargestel wat betref sy akademiese missie:

- * Om 'n leidende navorsingsintensiewe universiteit in Afrika te wees.
- * Om die Universiteit se internasionale profiel en sigbaarheid te versterk.
- * Om die Universiteit se impak op Suid-Afrika se ekonomiese en sosiale ontwikkeling te versterk.
- * Om te streef na uitnemendheid in onderrig en leer.
- * Om toelating, die persentasie slaagsyfer en diversiteit te verhoog.

As een van die fakulteite aan die Universiteit van Pretoria het die Fakulteit Teologie, in aansluiting by bogenoemde visie en strategiese doelwitte, die volgende visie en missie vir die Fakulteit geformuleer:

Visie

Om 'n fakulteit te wees wat erkenning geniet vir kreatiewe betrokken-

heid by lewegewende teologie, geloofsinsig, en diens aan akademie, kerk en gemeenskap.

Missie

- * Op voor- en nagraadse vlak *onderrig* van gehalte te bied wat aan nasionale en internasionale standarde beantwoord.
- * 'n *Navorsingskultuur* te handhaaf wat nasionale en internasionale erkenning geniet en waarbinne studente en personeel tot die verwirkliking van hulle potensiaal kan kom.
- * *Sosiale verantwoordelikhede* na te kom teenoor studente, kerklike vennote en die breër Suid-Afrikaanse gemeenskap.
- * Internasionaal as *vakkundige leier* in Suider-Afrika erken te word.
- * Geregtigheid, vrede en integriteit van die skepping na te strewe.

Met bogenoemde visie – bondig geformuleer as *kwaliteit teologie vir die toekoms* – wil die Fakulteit in die gees van die Universiteit van Pretoria se Strategiese Plan 2012 tot 2025, pertinent belig dat die Fakulteit klem wil plaas op akademiese uitnemendheid in die algemeen en kritiese teologie in die besonder. Dit is ook die unieke nis wat die Fakulteit Teologie van die Universiteit van Pretoria binne die Suid-Afrikaanse landskap wil toeëien. Die Fakulteit moet die vanselfsprekende keuse wees vir ook (maar nie uitsluitlik nie) die skrande en kritiese student wat teologies gevorm wil word in die tradisie van die reformatoriese teologie. Die Hervormde Dosentevergadering is gemaklik met genoemde visie en missie, veral omdat dit aan voornemende predikante van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika die geleentheid bied om in 'n uitgesproke reformatoriese tradisie, gees en omgewing as toekomstige predikante opgelei te kan word. Hierdie teologiese fokus van die Fakulteit bied aan die dosente van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika (en dosente van die ander vennote van die Fakulteit) die geleentheid om – gebind aan die Belydenisskrifte van die Kerk (die Drie Formuliere van Eenheid en die drie Ekumeniese Belydenisse) – die kosbare erfenis van die reformatie, wat vir die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika uiteraard ononderhandelbaar is, te beoefen en uit te bou.

Benewens *navorsing, onderrig en leer* is die Universiteit van Pretoria ook pertinent toegespits op gemeenskapsbetrokkenheid en word hierdie as die drie aspekte van die Universiteit se kernbesigheid beskou.

Die Universiteit van Pretoria is tans in Afrika tweede op die lys van universiteite wat voorkeur van studente betref en beklee op die wêreldranglys die 474ste posisie. Hierdie posisie van die Universiteit van

Pretoria lyk soos volg wanneer dit met ander universiteite in Afrika vergelyk word:

POSISIE IN AFRIKA	UNIVERSITEIT	WÊRELD- RANGLYS
1	Universiteit van Kaapstad	317
2	Universiteit van Pretoria	474
3	Stellenbosch Universiteit	517
4	Universiteit van die Witwatersrand	640
5	Rhodes Universiteit	700
6	Universiteit van KwaZulu-Natal	1 051
7	Universiteit van die Wes-Kaap	1 078
8	Universiteit van Suid-Afrika	1 115
9	Universiteit van Johannesburg	1 277
10	Makere Universiteit (Uganda)	1 402
11	Kaïro Universiteit (Egipte)	1 405
12	Amerikaanse Universiteit in Kaïro (Egipte)	1 626
13	Ain Shams Universiteit (Egipte)	1 998
14	Mansoura Universiteit (Egipte)	2 102
15	Universiteit van die Vrystaat	2 141
16	Noordwes Universiteit	2 232
17	Nelson Mandela Metropolitaanse Universiteit	2 444

Die Universiteit van Pretoria se relatiewe gunstige gradering moet ook in verband gesien word met die navorsingsuitsette van die Fakulteit Teologie wat die hoogste persentasie aan die Universiteit van Pretoria verteenwoordig. Die Hervormde dosente en die Hervormde Teologiese Studies speel hierin 'n groot rol. In die periode 2010 tot 2012 is 125 artikels deur teoloë van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika en hulle geregistreerde navorsingsgenote in die Hervormde Teologiese Studies gepubliseer (kyk verder die Hervormde Teologiese Studies redaksieverslag aan die 70ste Algemene Kerkvergadering wat as onderdeel van die verslag van die Hervormde Teologiese Kollege dien).

Die dosente van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika is verder by verskeie internasionale navorsingsprojekte betrokke. Prof E van Eck is betrokke by die *Context Group* ('n projek wat die Bybel bewustelik teen sy sosio-kulturele agtergrond lees) en die *Society of Biblical Literature*, prof Y Dreyer is lid van die *International Academy for Practical Theology* en die *Theological Network of the World Communion of Reformed Churches*, prof J Buitendag speel 'n rigtinggewende rol by die *International Reformed Theological Institute* asook *European Society for the Study of Science and Religion*, en prof AG van Aarde is betrokke by die *Australian Research Council*, die *Society of Biblical Literature* en die *Studiorum Novi Testamenti Societas*.

Die afgelope ses jaar is die onderskeie departemente van die Fakulteit

Teologie (soos die geval met alle departemente aan die Universiteit) aan 'n omvattende evaluasieproses (oudit) onderwerp. Hierdie evaluasieproses is tans in sy tweede siklus. Die onderskeie departemente van die Fakulteit is in die algemeen baie gunstig beoordeel. Verskeie van die departemente is deur internasionale panele as vergelykbaar met die bestes in Europa en die Verenigde State van Amerika bestempel. Gegewe die rol wat die dosente van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika in die onderskeie departemente speel, is hierdie evaluering iets waarop die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika trots kan wees.

Uit bogenoemde is dit duidelik dat voornemende predikante van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika die voorreg en geleentheid het om aan 'n wêreldklas universiteit opgelei te word. In 2013, as voorbeeld, het 36 000 eerstejaar studente aansoek tot toelating by die Universiteit van Pretoria gedoen, waarvan slegs 16 000 aanvaar is en uiteindelik net 10 000 kon registreer. Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika kan verder trots wees om as kerklike vennoot sedert 1917 'n leidende rol in die Fakulteit te kon speel. Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika is die oudste vennoot van die Fakulteit².

(iii) ***Samestelling van die Fakulteit***

Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika het, op grond van 'n besluit van die 65ste Algemene Kerkvergadering van 1998, besluit om deel te word van die nuwe Fakulteit Teologie aan die Universiteit van Pretoria³. Die eerste twee kontrakte met die Universiteit van Pretoria, wat elk vir vyf jaar gedien het, is in 2000 en 2005 deur die Kerk met die Universiteit van Pretoria aangegaan. Die nuwe ooreenkoms tussen die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika en die Universiteit het op 1 Januarie 2010 in werking getree. Die ooreenkoms is nie termynge-

² Die Nederduitse Gereformeerde Kerk het in 1937 as vennoot tot die Fakulteit toegetree, die *Uniting Presbyterian Church in Southern Africa* in 2002, en die *Uniting Reformed Church in Southern Africa* en die Verenigde Gereformeerde Kerk in 2012.

³ Die ter sake gedeeltes (verbatim) van genoemde besluit word vir die doel van hierdie verslag weergegee:

Die vergadering het besluit:

- * *Die vestiging van 'n enkele teologiese fakulteit onder beheer van die Universiteit van Pretoria word in beginsel aanvaar ...*
- * *Die Kuratorium kry opdrag om in oorleg met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering*
 - ** *die gunstigste moontlike posisie vir die Kerk se teologiese opleiding by die Universiteit van Pretoria te beding.*
 - ** *voorkeur te verleen aan die vestiging en inbedryfstelling van die Kerk se eie Teologiese Kollege op 1 Januarie 2000.*

bonde nie, maar kan met 'n wedersydse kennisgewing van drie jaar opgesê word. Enige van die partye kan te enige tyd ook 'n gesprek aanvra om oor van die aspekte opnuut te onderhandel en die Universiteit kan wanneer getalle van 'n vennoot bly daal, ook weer die ooreenkoms vir onderhandeling oopmaak.

Naas die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika, het die Teologiese Fakulteit aan die Universiteit van Pretoria vier verdere vennote, te wete die Nederduitse Gereformeerde Kerk, die *Uniting Presbyterian Church in Southern Africa*, en die Verenigde Gereformeerde Kerk. Volgens die vennote se ooreenkoms met die Fakulteit het die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika vyf voltydse poste, die Nederduitse Gereformeerde Kerk tien, die *Uniting Presbyterian Church in Southern Africa* twee, en die Verenigde Gereformeerde Kerk een pos. Hierbenewens vul die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika ook 'n voltydse kontrakpos in Kerkgeskiedenis.

Die dosente van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika by die Fakulteit sien tans soos volg daaruit:

- * Dr J Beyers (Godsdiens- en Sendingwetenskap)
- * Dr WA Dreyer (Kerkgeskiedenis; kontrakpos).
- * Prof Y Dreyer (Praktiese Teologie; Departementshoof)
- * Dr AB Geyser-Fouché (Ou-Testamentiese Wetenskap)
- * Prof E van Eck (Nuwe-Testamentiese Wetenskap)

Prof J Buitendag is as dekaan van die Fakulteit, met ingang 1 Maart 2010, aangestel, en is nie meer 'n dosent van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika nie. Prof AG van Aarde is deur die Fakulteit as honorêre professor in Nuwe-Testamentiese Wetenskap benoem (sonder vergoeding), en is nie betrokke by die opleiding van studente nie. Hy hanteer die Hervormde Teologiese Studies, en is ook 'n senior navorsingsgenoot by die viserektor. Die vyfde pos van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika (Dogmatiek en Christelike Etiek) is aan die begin van 2013 voorlopig nie gevul nie en die aanstelling sal weer aandag in 2014 kry sodra daar meer duidelikheid is oor prof Buitendag se tweede termyn as dekaan. Totdat 'n aanstelling in hierdie pos gemaak word, verskaf die Universiteit van Pretoria die finansiële ondersteuning vir 'n dosent uit die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika om ook dié vak aan die Fakulteit te doseer.

Benewens die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika se vyf voltydse poste, die Nederduitse Gereformeerde Kerk se tien, die *Uniting Presbyterian Church in Southern Africa* se een en die Verenigde Gereformeerde Kerk se een pos, bestaan daar agt verdere doseerposte, te wete drie diversiteitsposte en vier tydelike poste (wat die pos van dr WA Dreyer insluit). Wat betref die rassesamestelling van die Fakulteit (insluitend die ondersteuningpersoneel), was dit in 2012 'n verhouding

van 78% wit en 22% swart, en in terme van geslag 74% manlik en 26% vroulik.

Die bestuur van die Fakulteit sien tans soos volg daaruit:

Bestuur	
Prof Johan Buitendag Prof Dirk Human	Dekaan Visedekaan
Akademiese departemente	
Prof Graham Duncan Prof Danie Veldsman Prof Gert Steyn Prof Dirk Human Prof Yolanda Dreyer Prof Nelus Niemandt	Hoof: Kerkgeskiedenis Hoof: Dogmatiek en Christelike Etiek Hoof: Nuwe-Testamentiese Wetenskap Hoof: Ou-Testamentiese Wetenskap Hoof: Praktiese Teologie Hoof: Godsdiens- en Sendingwetenskap
Sentrums en Institute	
Dr Jaco Beyers Dr Vuyani Vellem Dr Stephen de Beer Dr Attie van Niekerk	Koördineerder: Program vir Bybel- en Godsdiensstudies Direkteur: Sentrum vir Publieke Teologie Direkteur: Sentrum vir Kontekstuele Bediening Instituut vir Missiologie en Ekumeniese Navorsing

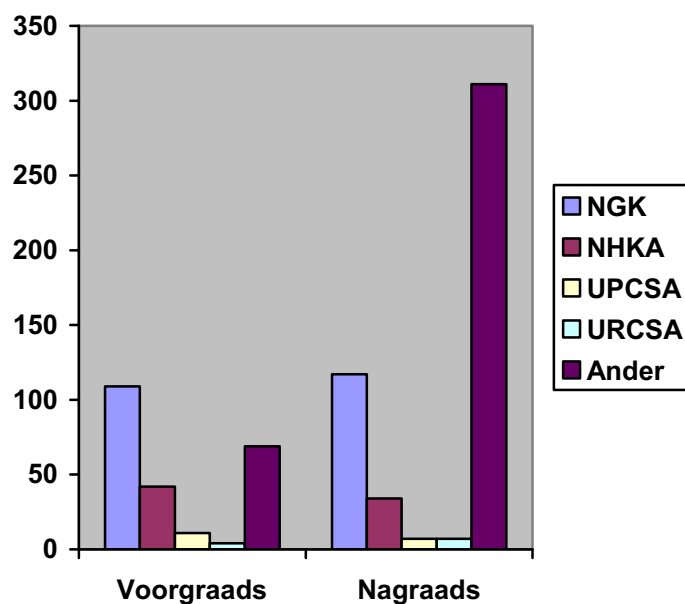
Die rolspelers van die Fakulteit is logies die Universiteit, en dan ook die gemeenskap en die vennote. Die aard van die Fakulteit kan soos volg grafies uitgedruk word:

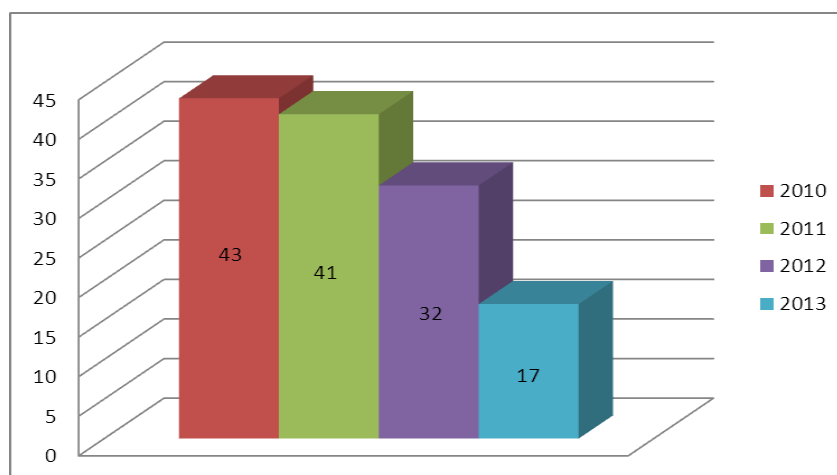
(iv) **Studentegetalle**

In 2012 het die Fakulteit 'n totaal van 711 studente gehad, waarvan 235 studente voorgraadse en 276 studente nagraadse studente was. In terme van rasverhouding was 71 voorgraadse studente swart en 164 wit. Op nagraadse vlak was 228 studente swart en 248 studente wit.

Vergeleke met die studentegetalle van die ander vennote (voorgraadse en nagraadse studie), sien die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika se studentegetalle soos volg daaruit:

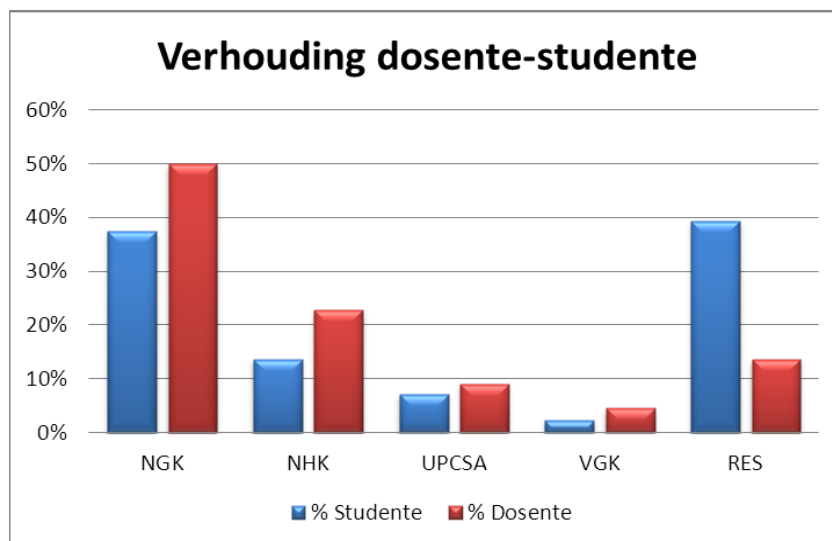

Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika se voorgraadse studentental toon die afgelope jare 'n afnemende tendens en kan soos volg voorgestel word:

Uitgedruk in 'n persentasie, het die studente van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika in 2010 15% van alle voorgraadse studente beslaan, in 2011 was dit 16%, in 2012 14%, en tans is dit 8%.

Die verhouding dosente-studente van al die vennote van die Fakulteit lyk grafies soos volg:

Wat die Nederduitse Gereformeerde Kerk en die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika betref, was die verhouding tussen dosente en studente op voorgaande vlak in 2012 respektiewelik 7.2 en 2.8. In 2013 is die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika se verhouding tussen dosente en studente 1.3. Hierdie syfers toon duidelik die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika se bevoorregte posisie by die Fakulteit aan.

(v) **Kurrikulum**

Die Fakulteit bied tien programme aan waarvan studente van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika slegs twee neem, naamlik die BTh en MDiv. Al die BTh-lesings word parallel in sowel Afrikaans as in Engels aangebied en die MDiv net in Afrikaans. Op voorgaande vlak by die Universiteit van Pretoria is 38% studente Afrikaanssprekend, maar slegs 28% verkies om in Afrikaans klas te loop. Hierdie tendens is ook sigbaar in die Fakulteit omdat studente hulle klasse só kies dat dit by hulle persoonlike programme (byvoorbeeld werkverpligtinge) inpas. Vanaf 2011 is tolkdienste in twee modules ingestel (TEO 101/114 en TEO 102/124) om die dosente se lesingverpligtinge te verlig.

Die kurrikulum wat die studente van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika deurloop sien soos volg daaruit:

BTh: Eerste jaar

HEB 110	Hebreeus
HEB 120	Hebreeus
GRK 110	Grieks
GRK 120	Grieks

BYA 110 (Ou Testament) Bybel en Bybelse Agtergronde	Teologiese ensiklopedie Die geografiese en historiese agtergrond van die Bybel (die Naby-Oosterse kulturele agtergrond van die Bybel)
BYA 120 (Nuwe Testament) Bybel en Bybelse Agtergronde	Teologiese ensiklopedie Die Mediterreense sosio-kulturele leefwêreld
TEO 101 (Dogmatiek en Kerkgeskiedenis) Teologiese Oriëntasie	Ensiklopedie van die Teologie
TEO 102 (Godsdienst- en Sendingwetenskap en Praktiese Teologie) Teologiese Oriëntasie	Ensiklopedie van die Teologie
Nie-teologiese vak	Byvoorbeeld Filosofie, Sielkunde, Sosiologie, Geskiedenis, Afrikaans
ALL 120	Akademiese Taalvaardigheid
AIM 110	Rekenaarvaardigheid

BTh: Tweede jaar

HEB 210	Hebreeus
HEB 220	Hebreeus
GRK 210	Grieks
GRK 220	Grieks
OTW 110 Narratiewe	Inleiding in Ou-Testamentiese narratologie. <i>Capita selecta</i> : Pentateug of ander Ou-Testamentiese <i>corpus</i>
NTW 120 Inleiding in die Nuwe Testament	Inleiding in die Nuwe Testament: Kanoniek, sinoptiese vraagstuk, en inleiding, teologie en eksegeese van Markus en Matteus
CHS 110 Vroeë kerk	Inleiding in kerkgeskiedskrywing; vroeë kerk tot en met Augustinus
DCE 120 Inleiding in Dogmatiek en Christelike Etiek	Inleiding in Dogmatiek Inleiding in Christelike Etiek
PTH 110 Jeugbediening en Christelike Opvoeding	Jeugwerk Christelike opvoeding
GSW 120 Inleiding in Godsdienst- en Sendingwetenskap	Inleiding in die Godsdienst- en Sendingwetenskap. Inleiding in die Teologie van Sending (Bybelse grondslae)

BTh: Derde jaar

OTW 311 Metodiek van eksegeese	Eksegetiese metodiek. <i>Capita Selecta</i> : Enige Ou-Testamentiese literêre genre of <i>corpus</i>
OTW 321 Poëtiese en Profetiese Literatuur	Poëtiese en profetiese literatuur van die Ou Testament
NTW 311 Studie van Johannes	Inleiding, teologie en eksegeese van Johannes Hermeneutiek (verhouding tussen Ou- en Nuwe Testament)
NTW 321 Studie van Lukas en Handeling	Inleiding, teologie en eksegeese van Lukas en Handeling
DCE 210 Antropologie, Christologie en soteriologie	Antropologie Christologie en soteriologie
DCE 220 Skrifgesag en Skrifgebruik	Teologie in Etiek
CHS 210 Reformasie en Postreformasie	Reformasie en die Reformatoriese nalatenskap in Europa
CHS 220 Moderne kerkgeskiedenis	Die 19de en 20ste eeue. Opkoms van ideologieë en filosofiese bewegings
PTH 210 Pastorale sorg in konteks	Pastorale sorg I Konteksstudies I
PTH 220 Prediking en erediens	Liturgiek en Homiletiek I Himnologie en Homiletiek I
GSW 210 Seleksie van sleutelbegrippe en -temas	Kerk, sending en leierskap Godsdienstenfenomenologie Teologieë van die Derde Wêreld
GSW 220 Christelike godsdienste in Derde Wêreld	Primale godsdienste; Afrika-godsdienste
PFN 310 Praktykvorming (Chemiese afhanklikheid)	Vorming met die oog op die algemene bedieningspraktyk. In samewerking met die kerklike venote aangebied

BTh: Vierde jaar

OTW 410 Deuteronomis	Deuteronomis (insluitend hermeneutiese perspektief)
OTW 420 Profete, Kronis, Wysheid, Apokaliptiek	Seleksie van Profete, Kronis, Wysheid en Apokaliptiek
OTW 322 Teologie van die Ou Testament	Teologie van die Ou Testament

NTW 410 Paulusstudies	Inleiding, teologie en eksegeese van die outentieke Paulusbriewe
NTW 420 Deutero-Pauliniese geskrifte	Inleiding, teologie en eksegeese van die deutero-Pauliniese geskrifte Inleiding, teologie en eksegeese van die Algemene Briewe
NTW 322 Teologie en etiek	Teologie en etiek van die Nuwe Testament
DCE 310 Sosiale etiek, ekklesiologie en eskatologie	Sosiale etiek Ekklesiologie en eskatologie
DCE 320 Kontemporêre strominge in die Sistematiese Teologie	Teologiese vraagstukke, strominge en invloedryke denkers
DCE 321 Kontemporêre vraagstukke in die Sistematiese Teologie	Bio-etiek Kontemporêre filosofies-teologiese vraagstukke
CHS 310 Afrika en Suid-Afrika	Afrika- en Suid-Afrikaanse en kerkgeskiedenis I – algemeen en kerkspesifiek
CHS 320 Kerkreg	Kerkreg – algemeen en kerkspesifiek
CHS 321 Afrika en Suid-Afrika	Afrika- en Suid-Afrikaanse en kerkgeskiedenis – algemeen en kerkspesifiek
PTH 310 Diakonaat en gemeenskapsontwikkeling	Pastorale sorg II Konteksstudies II
PTH 320 Pastorale beraad	Pastorale berading I Liturgiek en Homiletiek II
GSW 320 In gesprek met wêreldgodsdienste	Oosterse godsdienste Israel, Islam en Christendom
GSW 321 Missionale ekklesiologie in eietydse konteks	Missionêre ekklesiologie Missionêre diakonaat en ekopraktyk
PFN 410 Praktykvorming (Chemiese afhanklikheid)	Vorming en opleiding met die oog op die toegespitste bedieningspraktyk. In samewerking met die kerklike vennote aangebied
OST 410 Onafhanklike Studie	Skripsie oor goedgekeurde tema in een van die ses departemente

MDiv: Eerste (vyfde) jaar

DCE 810	In diepte behandeling van een of
---------	----------------------------------

	meer lokusse binne 'n heden- daagse Sistematiese Teologiese raamwerk: Kritiese verantwoor- ding van religieuse ervaring
DCE 820	In diepte behandeling van een of meer lokusse binne 'n heden- daagse Sistematiese Teologiese raamwerk: Triniteit, pneumatolo- gie en ekklesiologie
OTW 810	Eksegese: Wysheidsliteratuur
OTW 820	Ou-Testamentiese teologie
NTW 810	Resepsie van Ou Testament in die Nuwe Testament (Hebreërs) en Christologie
NTW 820	Gelykenisse van Jesus en Open- baring
GSW 810	Die teologie van die godsdiens en godsdiens en kultuur
GSW 820	Die teologie van sending en sen- dingparadigmas
KGS 810	Suid-Afrikaanse kerkgeskiedenis: 20ste eeu – kerkspesifiek
KGS 820	Die vroeë kerkvaders in konteks met kontemporêre teologie, kerk- reg, en teoloë van die 19de en 20ste eeu – kerkspesifiek
PRT 810	Gemeentestudies en gemeente- bou in die praktyk
PRT 820	Prediking en liturgie in die praktyk

MDiv: Tweede (sesde) jaar

Die tweede jaar van die MDiv word volledig deur die Hervormde Teolo-
giese Kollege hanteer. Die kurrikulum van die MDiv II word volledig
deur die Hervormde Teologiese Kollege bepaal, en die betrokke modu-
les word deur die dosente en predikante van die Nederduitsch Her-
vormde Kerk van Afrika hanteer. Die kurrikulum van die MDiv II sien
soos volg daaruit:

TEO 871	Prof Y Dreyer Prof E van Eck Dr AB Geyser-Fouché
TEO 872	Prof IWC van Wyk Dr J Beyers
TEO 873	Dr JC van der Merwe Prof IWC van Wyk

Naas die BTh en MDiv word ook van die studente van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika verwag om die Diploma in Kerklike Bediening (DKB) te volg. Voornemende predikante van die Kerk word nie aanbeveel vir legitimasie indien hierdie diploma nie geslaag is nie. Die aanbod van die lesings en die inhoud van die diploma is die verantwoordelikheid van die Hervormde Teologiese Kollege en vind plaas op Woensdae. Om die Kerk die geleentheid te bied om hierdie diploma aan te bied, word daar, in oorleg met die Fakulteit, geen voorsiening gemaak vir ander lesings in die formele onderrigrooster van die Fakulteit op Woensdae nie. Lesings op Woensdae word dus uitsluitlik aan die vennote toegeken om hulle in staat te stel om vanuit 'n uitsluitlik kerklike perspektief met hulle studente besig te wees. Hierdie lesings word gebruik om die studente van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika kerklik te vorm en die kurrikulum sien soos volg daaruit:

Derde jaar

DKB 311	Gesinsbediening in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika	Ds JG Janse van Rensburg
DKB 332	Diakonaat in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika	Dr C Fourie
DKB 343	Diakonaat in die praktyk	Ds GPJ Stoltz en ander
DKB 344	Bybelkennis en vaardigheid (Ou Testament)	Dr AB Geyser-Fouché
DKB 354	Klaspreke	Prof TFJ Dreyer

Vierde jaar

DKB 411	Bedieningspraktyk in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika	Prof TFJ Dreyer
DKB 421	Bybelkennis en vaardigheid (Nuwe Testament)	Prof E van Eck
DKB 432	Bedieningspraktyk – Teks na preek (preeksketse)	Prof TFJ Dreyer
DKB 442	Belydenisgeskrifte	Ds T van Wyk
DKB 453	Bedieningspraktyk – Huisbezoek	Ds JM (Thinus) van Staden
DKB 463	Bybelkennis en vaardigheid (Ou Testament)	Dr AB Geyser-Fouché
DKB 474	Bedieningspraktyk – Jeugbediening	Ds JM (Marthinus) van Staden
DKB 484	Klaspreke	Prof TFJ Dreyer

Vyfde jaar

DKB 511	Preekstrategie	Prof TFJ Dreyer
DKB 521	Spiritualiteitsvorming	Prof PA Geyser
DKB 532	Preekvoorbereiding (klasprek)	Prof TFJ Dreyer
DKB 541	Kerkreg	Dr BJ van Wyk
DKB 542	Liturgiese praktyk	Dr EC Kloppers
DKB 553	Pastorale berading	Ds J Coetzee
DKB 563	Siekepastoraat	Ds J Coetzee
DKB 574	Kerklied in die erediens	Dr EC Kloppers
DKB 584	Klaspreke	Prof TFJ Dreyer

Sesde jaar

DKB 611	Kerklied in praktyk	Mnr BD Bierman
DKB 612	Praktiese Afrikaans	Mev LC Opperman
DKB 621	Sendingpraktyk – verhouding Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika/ <i>Maranatha Reformed Church of Christ</i>	Prof IWC van Wyk
DKB 632	Missionaat	Dr JC van der Merwe
DKB 643	Visuele verkondiging	Dr WC Kloppers
DKB 663	Kerkhervorming – toe en nou	Dr WA Dreyer
DKB 674	Gemeentebou en kerkbestuur	Dr JC van der Merwe
DKB 684	Gemeentepreke	Dr JC van der Merwe
DKB 700	Praktiese werk in gemeentes	

Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika se insette in die formele kurrikulum wat aangebied word (BTh en MDiv I) vind plaas by wyse van die Ekumeniese Adviesraad, wat as die *kontakpunt* tussen die Fakulteit en die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika beskou kan word. Die Kuratorium wys driejaarliks twee lede uit sy verkose lede aan wat namens die Kuratorium, en by implikasie namens die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika, die Kerk se belange by die Fakulteit bevorder. In paragraaf 5 van die ooreenkoms tussen die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika en die Universiteit van Pretoria word die rol van die Ekumeniese Adviesraad soos volg gedefinieer:

5.1 *Die rol van die Ekumeniese Adviesraad is om:*

5.1.1 *die kerklike vennote, vanuit die onderskeie kerklike perspektiewe en met inagneming van die verwagtinge van die*

kerklike vennote ten aansien van predikantopleiding, inspraak te gee in die samestelling en inhoud van formele opleidingsprogramme van die Fakulteit;

5.1.2 *die ekumeniese gesprek tussen kerklike vennote onderling asook met ander rolspelers te fasiliteer ten einde wesenlike inhoud te gee aan die veelkerklikheid en toeganklikheid van die Fakulteit;*

5.1.3 *enige ander opdrag uit te voer wat die Fakulteitsraad of Algemene Dosenteraad aan hom opdra.*

5.2 *Die werkwyse en funksionering van die Ekumeniese Adviesraad word deur die Adviesraad self bepaal.*

Die Ekumeniese Adviesraad speel 'n belangrike rol as formele spreekbuis van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika by die Fakulteit. Die vergaderings van die Ekumeniese Adviesraad geskied kwartaalliks, en word deur die huidige dekaan as uiters belangrik beskou. Dit is byvoorbeeld deur die Ekumeniese Adviesraad se inspraak en versoek dat die Fakulteit vanaf 2013 twee ekstra modules (Kennis van die Nuwe Testament en Kennis van die Ou Testament) op die formele onderrigrooster van die Fakulteit aangebring het. Die agtergrond van hierdie twee modules is dat die dosente van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika (en die Nederduitse Gereformeerde Kerk) reeds 'n geruime tyd van oordeel is dat die studente van hierdie twee vennote 'n gebrekkige kennis van die inhoudelike van die Nuwe- en Ou Testament het. Eerstejaarstudente van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika en die Nederduitse Gereformeerde Kerk word verplig om hierdie twee jaarmodules te neem en, in die geval van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika, maak hierdie twee modules deel uit van die DKB, en sal voornemende predikante van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika nie aanbeveel word vir legitimasie indien hierdie twee modules nie geslaag is nie. Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika spreek sy dank teenoor die Fakulteit uit wat dit moontlik gemaak het om, op 'n formele basis, hierdie behoefte van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika aan te spreek. Ook bedank die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika die dekaan van die Fakulteit vir die wyse waarop daar die afgelope drie jaar by wyse van die Ekumeniese Adviesraad 'n oop forum aan die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika gebied is wat betref die Kerk se belange by die Fakulteit, asook vir die inligtingssessies wat aangebied is om die Kerk so volledig moontlik in te lig oor die werksaamhede van die Fakulteit, die Fakulteit se visie en missie, en die inhoud van die kurrikulums wat aangebied word.

(vi) ***Die amptelike taalbeleid van die Universiteit van Pretoria***

Wat die Universiteit van Pretoria se amptelike taalbeleid betref (goed-

gekeur deur die Senaat op 26 Januarie 2010), erken die Universiteit dat elke student 'n reg het tot uitmuntende opleiding, en onderneem om die tale waarin onderrig gegee sal word, Afrikaans en Engels, te ontwikkel en te gebruik as waardevolle instrumente van die wetenskap. Die ontwerp van die Universiteit se taalbeleid is gebaseer op onder andere die volgende oorwegings/beginsels: Die Universiteit van Pretoria erken dat daar 11 amptelike tale is, dat alle amptelike tale gelyke status het, dat alle tale gelykmatig hanteer moet word, en erken die reg van elke individu om onderrig aan 'n tersiêre instansie te ontvang via die medium van die amptelike taal of tale van sy of haar keuse. Met inagneming van hierdie oorwegings/beginsels, gebruik die Universiteit twee amptelike tale, naamlik Afrikaans en Engels, met Sepedi as 'n derde kommunikasietaal. Opleidingsprogramme word in óf Afrikaans óf Engels aangebied, of in beide hierdie tale indien daar 'n aanvraag is na opleiding in die betrokke taal/tale. Afrikaans en Engels word verder as akademiese tale gebruik en ontwikkel om sodoende uitnemendheid in akademiese kommunikasie te bewerkstellig. In kort is die Universiteit se taalbeleid om onderrig te verskaf in Afrikaans en Engels. Studente van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika ontvang dus onderrig in Afrikaans, alhoewel sommige studente lesings in Engels bywoon omdat dit, uit eie keuse, hulle persoonlike programme (byvoorbeeld werkverpligtinge) beter pas.

(vii) ***Aanstel van dosente***

Sedert die eerste ooreenkoms tussen die Universiteit en die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika in 2000, geskied die aanstelling van dosente van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika aan die Fakulteit (soos in die geval van al die vennote se kerklike dosente) aan die hand van Aanhangsel A van die ooreenkoms. Ter wille van volledigheid en duidelikheid van hierdie saak, word die Aanhangsel hieronder verbatim aangehaal:

AANSTELLINGSPROSEDURE: PERSONEEL

Indien 'n vakature ontstaan (om welke rede ook al), stel die dekaan van die Fakulteit die volgende proses in werking:

- 1. Die dekaan bepaal, na oorleg met die Kuratorium, die akademiese Departement waarin die aanstelling gemaak moet word.*
- 2. 'n Posbeskrywing en profiel van die kandidaat wat vir vulling van die vakature oorweeg moet word, word deur die Fakulteitskeurkomitee, soos ingestel ingevolge paragraaf 5, na oorleg met die Kuratorium opgestel.*
- 3. Op grond van die posbeskrywing en -profiel berei die dekaan*

in oorleg met die Direkteur: Menslike Hulpbronne van die Universiteit en die Kuratorium 'n werwingsadvertensie voor wat in die toepaslike kerklike en ander ooreengekome media geplaas word. Tensy die Kerk uitdruklik daarvan afstand doen, sal die werwingsadvertensie aandui dat die applikante gelegitimeerde⁴ ampsdraers van die Kerk moet wees.

4. *Die Fakulteitskeurkomitee ontvang die aansoeke via die Departement: Menslike Hulpbronne van die Universiteit.*
5. *Vir doeleindes van die vulling van die vakatures ingevolge paragraaf 6 van die ooreenkoms, word die Fakulteitskeurkomitee soos volg saamgestel:*
 - ** Die viserektor*
 - ** Die dekaan (voorsitter)*
 - ** Die adjunkdekaan*
 - ** Twee fakulteitsraadslede van die Kerk*
 - ** Twee kuratoriumlede van die Kerk*
 - ** Die departementshoof van die dissipline waar die vakature bestaan*
 - ** 'n vakkundige buitepersoon*
 - ** 'n student van die Fakulteit Teologie.*
 - ** 'n Verteenwoordiger van die erkende vakbonde van die Universiteit word na die vergaderings van die Fakulteitskeurkomitee uitgenooi om toesig te hou oor die aanstellingsproses. Vermelde verteenwoordiger is nie lid van die komitee nie en het nie stemreg nie.*
 - ** Die Fakulteitskeurkomitee lê 'n naam aan die dekaan of Senior Aanstellingskomitee van die Universiteit na gelang van die geval, voor.*
6. *Die dekaan of Senior Aanstellingskomitee van die Universiteit, na gelang van die geval, neem kennis van die aanbeveling en neem 'n toepaslike besluit.*

Aanhangsel A het die volgende implikasies vir die aanstel van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika se dosente aan die Universiteit van Pretoria: Eerstens waarborg dit dat, in die geval waar 'n kerklike pos vakant raak, net die betrokke kerk die pos kan vul. Die Aanhangsel waarborg dus die aantal poste van die betrokke kerk soos gestel in die ooreenkoms met die Universiteit. Tweedens waarborg die Aanhangsel dat die meerderheid lede van die Fakulteitskeurkomitee (ten

⁴ Die kontrakte van die Nederduitse Gereformeerde Kerk en die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika is dieselfde. Vir die Nederduitse Gereformeerde Kerk is legitimasie die voorwaarde. Vir die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika moet die kandidaat volgens die huidige Kerkorde 'n geordende predikant van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika wees.

minste vier uit 'n getal van sewe stemgeregtigdes) van die betrokke kerk op die komitee sitting neem.

Die Hervormde Dosentevergadering wil dit weer eens onder die aandag van die Algemene Kerkvergadering bring – soos in die verlede deur die Kuratorium en Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gedoen – dat Ordinansie 2.1.16.1, in die lig van genoemde Aangangsel, herskryf sal moet word.

(viii) **Gemeenskapsbetrokkenheid**

Die Sentrum vir Publieke Teologie hanteer 'n omvattende projek oor die rol van die kerk in 'n pluralistiese samelewing waaraan vakgenote van talle universiteite deelneem. Dit wil enersyds die nasionale en die globale konteks se invloed op die kerk bestudeer en andersyds die kerke se publieke verantwoordelikheid en die wyse om dit ten beste uit te voer.

Die Instituut vir Sendingwetenskaplike en Ekumeniese Navorsing doen navorsing oor verskeie aspekte van die kerk se getuieis in die samelewing. Die ruim befondsing wat vanuit die industriewêreld hiervoor bewillig word, getuig van die waardering wat die Instituut vir Sendingwetenskaplike en Ekumeniese Navorsing vir die werk wat gedoen word, ontvang. Die NOVA-Inkubator wat as projek geregistreer by die Fakulteit Teologie is, verdien besondere vermelding. Die verkleining van die koolstof-voetspoor in die distrikte van Balfour, Standerton, Newcastle en Qwaqwa is duidelik meetbaar. Befondsing volgens die Kyoto Protokol is 'n moontlike bron van inkomste. Die Protestantse Kerk in Nederland dra ruimskoots tot hierdie aksie by.

Die Sentrum vir Kontekstuele Bediening het as missie die voortgaande verdere indiensopleiding van leraars en ander geestelike/kerklike leiers van enige denominasie in die verstaan en hantering van die Bybel en in bedieningsvaardighede wat kontekstueel relevant is vir die kommunikasie van die evangelie van Jesus Christus in die Suid-Afrikaanse samelewing; onderrig en navorsing in belang van die ontwikkeling van kontekstuele bediening met die oog op die opbou van effektiewe gemeentes in die Suid-Afrikaanse samelewing. Dr Stephan de Beer is hoof van dies en menige Hervormde predikant het reeds van die programme deurloop wat aangebied word.

Die Afrika Instituut vir Missiologie fokus op Afrika-teologie en wil onder andere deur gemeenskapsbetrokkenheid en gemeenskapsdiens aan bepaalde behoeftes van die gemeenskap voorsien. Alle predikante van die *Maranatha Reformed Church of Christ* asook kandidate vir sekere ander kerke word daar opgelei (kyk die verslag van die Afrika Instituut vir Missiologie hieroor).

Die Sentrum vir Bedieningsontwikkeling – nou Excelsus – voldoen aan die behoeftes van die Nederduitse Gereformeerde Kerk en vervul ongeveer die Hervormde Teologiese Kollege se rol by die Nederduitse Gereformeerde Kerk.

Die Hervormde Teologiese Kollege bied vir die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika die geleentheid om, naas die formele akademiese programme, op 'n gestruktureerde wyse studente verder toe te rus vir die bediening in die Kerk. Die Kollege het ook die opdrag van die Kerk om jaarliks tydens twee geleenthede vir predikante voortgesette teologiese toerusting aan te bied. Die aktiwiteite van die Kollege word volledig deur die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika bekostig (kyk die volledige verslag van die Hervormde Teologiese Kollege hieroor).

(ix) ***Leer van dosente***

Sedert die vorige Algemene Kerkvergadering is die leer van die dosente van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika by verskeie geleenthede bevraagteken. Die dosente het daarom besluit om 'n verklaring, met hulle handtekeninge, uit te reik waarin hulle dit duidelik stel dat hulle, soos in die verlede, die leer van die Kerk soos uitgedruk in die drie *Ekumeniese Geloofsbelydenisse* en die *Drie Formuliere van Eenheid*, van harte onderskryf. Ter wille van die volledigheid van hierdie verslag, word die verklaring hieronder aangehaal:

Die Hervormde predikante betrokke by die Fakulteit Teologie aan die Universiteit van Pretoria word vir 'n geruime tyd reeds deur 'n bepaalde groepering in die Kerk verdag voorgestel. Hierdie verdagmakery het sedert die afgelope Algemene Kerkvergadering ongelukkig ook in intensiteit toegeneem. Dit kulmineer in die feit dat daar gepoog word om die Kerk te oortuig dat die dosente nie meer die Kerk se belydenis onderskryf nie. Die integriteit van enige bedienaar van die Woord word deur hierdie lasterlike aantygings wesenlik aangetas. Ten einde die kweek van agterdog te voorkom dat die dosente nie meer saam met en soos die Kerk bely nie, stel die dosente van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika aan die Universiteit van Pretoria die volgende duidelik en ondubbelsinnig:

Ons, die ondergetekende dosente, bevestig met ons handtekeninge dat ons steeds, soos in die verlede, die leer van die Kerk, soos uitgedruk in die drie Ekumeniese Geloofsbelydenisse en die Drie Formuliere van Eenheid, van harte onderskryf.

Geteken te Pretoria op 18 Julie 2011

J Beyers

TFJ Dreyer

PM Venter

E van Eck

Y Dreyer

WA Dreyer

J Buitendag

Die volgende Hervormde predikante betrokke by die Fakulteit voeg ook graag hulle handtekeninge toe:

AG van Aarde

T van Wyk

In aansluiting by bogenoemde het die Van der Hoff Hervormde Teologiese Studentevereniging in Februarie 2013, uit eie beweging en by monde van die Bestuur, die volgende verklaring uitgereik:

In die twis wat die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika sedert die 69ste Algemene Kerkvergadering beleef, is die opleiding aan die Universiteit van Pretoria, Fakulteit Teologie onder verdienking geplaas. As deel van hierdie debat is daar uit verskeie oorde kommer uitgespreek oor die geloof van die teologie studente wat opleiding by die Fakulteit ontvang. Van der Hoff het kennis geneem van hierdie ongegronde bewerings, en verklaar die volgende:

1. *Ons verbind ons aan die Woord van God.*
2. *Ons onderskryf die Ekumeniese Belydenisse van die Kerk, asook die Drie Formuliere van Eenheid sonder voorbehoud. Ons almal, sonder uitsondering, glo dus soos die Kerk en saam met die Kerk.*
3. *Ons onderskryf die Kerkorde van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika.*

* *Die Woord van God is die normgewende norm waaraan alle kerklike dokumente en belydenisse gemeet word.*

- * *Die 66 boeke van die Bybel is as kanon afgesluit. Geen ander dokumente en/of bronne aangaande die geloof, insluitend maar nie beperk tot die belydenisskrifte, staan op gelyke voet met die Bybel nie, maar kan wel saam met die Bybel gebruik word om die geloofslawe en geloofsbegrip van lidmate van die Kerk te bevorder.*
- 4. *Ons ondersteun die teologiese opleiding by die Fakulteit Teologie, Universiteit van Pretoria.*
 - * *Ons wat self by die Fakulteit opgelei word (en daarom daagliks met die dosente van die Kerk op verskeie wyses in kontak is) kan getuig dat ons tot op hede nog geen dwaalleer of leerstellings teenstrydig met die evangelie van Jesus Christus waargeneem het nie.*
 - * *Navorsing en teologiese opleiding geskied in lyn met die kritiese aard wat Bybels-reformatoriese teologie se-dert die begin gekenmerk het, en wat tot die bevoor-dering van die geloof aangewend word.*
 - * *Historiese Jesus-navorsing word aangebied om die stu-dente (as voornemende predikante) in staat te stel om vrae wat hieroor by lidmate mag leef, ingelig, sinvol en gebalanseerd te kan antwoord. Hierdie navorsing word in die lesings so aangebied dat alle uitsprake oor die historiese Jesus sonder uitsondering aan die belydenis van die Kerk gemeet word. Die lesings oor hierdie tema stel ook duidelik dat dit een van vele benaderinge in die teologie is om die Christologie te ondersoek, en nie die enigste benadering is nie.*
 - * *Ons ondersteun die dosente by die Fakulteit Teologie.*
- 5. *Ons ondersteun die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afri-ka.*
 - * *Ons ondersteun die kerkleiding van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika wat deur die betrokke vergaderings verkies is.*
 - * *Ons berus ons by besluite van die kerkleiding en verga-derings van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afri-ka. Indien daar omstandighede ontstaan waarin ons van die kerkleiding en vergaderings se besluite verskil, neem ons voor om ons besware op kerkordelike wyse te hanteer en te berus by die gevolglike besluite.*

VAN DER HOFF, 2013

wg *BESTUUR*

Voorsitter: Gerrit-Daan Van der Merwe
Ondervoorsitter: Aniena Prinsloo
Sekretaresse: Liza Steenekamp
Tesourier: Quinten Schimper

Vir die dosente van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika bly dit 'n voorreg om kerklike dosente te kan wees, en aanvaar weer eens die opdrag om – gebind aan die Belydenisskrifte van die Kerk (die drie Formuliere van Eenheid en die drie Ekumeniese Belydenisse) – in hulle onderrig en navorsing die reformatoriese teologie te beoefen en uit te bou.

(x) **Slot**

Dit gaan goed met die opleiding van die studente van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika by die Fakulteit. Die dekaan doen moeite om die beste vir die Fakulteit en die vennote te beding. Dit is skrywer se oorwoë mening dat die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika 'n gunstige bedeling aan die Universiteit van Pretoria het en dat ons getal dosente, in terme van die getal studente van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika, uiters gunstig is. Die ooreenkoms met die Universiteit van Pretoria maak dit ook vir die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika finansiëel haalbaar om sy toekomstige predikante aan 'n universiteit op te lei. Die opleiding van die Kerk se studente het die Kerk die afgelope drie jaar respektiewelik R1 096 081.00 (2010), R1 217 127.00 (2011) en R1 333 619.00 (2012) gekos. Wanneer daar in ag geneem word wat die Kerk vir hierdie finansiële uitset ontvang en wat die Kerk daarby baat, kom die besef weer eens dat die Kerk 'n uiters voordelige posisie by die Universiteit van Pretoria geniet.

Graag wil die opsteller van hierdie verslag 'n spesiale woord van dank uitspreek teenoor elkeen van die Kerk se dosente. Die dosente van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika speel 'n rigtinggewende rol by die Fakulteit, het die afgelope drie jaar bo verwagting presteer en baie vermag. Wanneer daar byvoorbeeld in ag geneem word dat byna alle lesings in Engels herhaal moet word en die tyd wat dit opneem, tesame met hoë uitsetsyfers wat navorsing betref, kan die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika met reg trots wees op haar dosente.

Die dosente neem ook kennis dat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering die afgelope drie jaar telkens hulle dank en waardering teenoor die dosente van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika (en die Hervormde Teologiese Kollege) uitgespreek het wat betref die afgeronde studente wat aan die Kerk gelewer is vir beroep-

baarstelling. Vir die dosente bly dit 'n voorreg om as kerklike dosente by die Fakulteit betrokke te wees en verantwoordelikheid te neem vir die opleiding van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika se voornemende predikante. Die dosente van die Kerk by die Universiteit sou daarom ook nooit anders as kerklike dosente wil funksioneer nie.

Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika kan met reg dankbaar wees vir haar opleiding en trots wees op die produk wat jaarliks afgelewer word.

Daarvoor gee ons aan God alleen die eer!

AANBEVELING	1. Vir kennisname en bespreking.
VERDERE BEPLANNING	

2.1.1.6 Verslag oor die Teologiese Opleidingsfonds

Sedert die verslag aan die 69ste Algemene Kerkvergadering het die Teologiese Opleidingsfonds (die Fonds) met R1 974 603.94 gegroei tot R6 150 410.11. Die Fonds het in die finansiële jaar wat op 28 Februarie 2013 geëindig het, die beste groei nog ooit getoon, naamlik R704 203.86. Die bedrag is saamgestel uit nuwe bydraes uit gemeentes, asook renteverdienste op die beleggings van die Fonds. In dié verband het die bydraes uit gemeentes R429 268.54 opgelewer wat boonop die vorige jaar se insameling met R47 953.55 oorskry het.

Bogenoemde syfers en vordering van die Fonds het plaasgevind in die huidige omstandighede waarin die Kerk sy dienswerk moet verrig en die drukkende omstandighede wat almal ook in die Kerk beleef, wat in gemeentes en in die lewe van lidmate invloed uitoefen. Die vraag kom na vore hoe dit moontlik is?

Die antwoord daarop is 'n kerklike antwoord wat verband hou met wat genoem kan word die dinamika van die Kerk. Wanneer lidmate die verband beleef tussen die Heer van die kerk en dit wat in die eie Kerk gebeur, word dit moontlik vir gewone mense om die buitengewone te vermag. Die meegaande groei van die Fonds in moeilike omstandighede te midde van kerklike spanning, verwoord iets hiervan. Daarom gaan die resultate wat bereik is gepaard met 'n danklied vir almal se positiewe gesindheid en bestendige bydraes, maar eers nadat ons 'n loflied gesing het tot eer van die Heer van die kerk.

Onderstaande tabel verwoord die groeiverloop van die Fonds sedert stigting tot op datum:

Jaar	Saldo	Groei sedert vorige jaar
1999	R100 000.00	
2000	R270 000.00	R170 000.00

2001	R515 232.60	R242 232.60
2002	R764 000.00	R251 767.40
2003	R1 093 470.70	R329 470.70
2004	R1 524 840.86	R431 379.16
2005	R1 829 897.57	R305 047.71
2006	R2 300 294.58	R470 397.01
2007	R2 868 014.26	R567 719.68
2008	R2 995 947.84	R127 933.58
2009	R3 577 644.79	R581 696.95
2010	R4 175 806.17	R598 161.38
2011	R4 769 545.42	R593 739.25
2012	R5 446 206.25	R676 660.83
2013	R6 150 410.11	R704 203.86

Tydens besoeke aan ringe in die afgelope tyd is daar soms bedenkinge uitgespreek oor hoe die Fonds se inkomste belê is en wat met die geld gedoen word. Die antwoord op die vraag waar die kapitaal van die Fonds belê is hou verband met die vraag waar die beleggings van gemeentes by die Raad van Finansies belê is. Dit is naamlik by betroubare finansiële instellings waar die beste renteverdienste beskikbaar is soos op 'n gegewe tydstip vir 'n bepaalde termyn. Die besluit waar beleggings gedoen word geskied in oorleg met die administrateur, mnr Elmar Struwig, en sy personeel. Die huidige stand van waar die Fonds se kapitaal belê is word deur die volgende tabel aangedui:

Finansiële instelling	Belegging
ABSA	R2 163,292.77
FNB	R440 340.03
Standard Bank	R490.32
Investec	R1 000 786.59
Kerkgeld vir Kerkwerk	R2 545 500.40
Totaal	R6 150 410.11

Die tweede vraag, naamlik wat met die geld gedoen word, is eweneens eenvoudig omdat tot en met die sluiting van die finansiële jaar 2013, die inkomste net belê is omdat gepoog is om die vlak van die belegging so gou moontlik daar te kry waar die Fonds vir die doel waarvoor dit gestig is aangewend kan word sonder om die kapitaal binne afsienbare tyd uit te put.

Dit is dikwels gestel dat R7 000 000.00 in die vooruitsig gestel word as 'n aanvaarbare kapitaalvlak voor 'n gedeelte uit die rente-opbrengs aangewend word vir teologiese opleiding. In die lig daarvan en op grond van die beleggingsaldo soos op 28 Februarie 2013, benodig die Fonds nog R849 589.89 om die lang verwagte doelwit te bereik. Indien aanvaar word dat die rente-opbrengs dieselfde gaan wees in die huidige finansiële jaar, word R574 654.57 aan bydraes uit gemeentes en

ander benodig. As verder in berekening gebring word dat vanjaar R429 268.54 ontvang is, kom dit daarop neer dat R145 386.03 addisioneel gevind moet word om die lang verwagte doelwit te bereik. Hou daarmee saam in gedagte dat nog nooit daarin geslaag is om bydraes van alle gemeentes te ontvang nie. Bydraes vir die pas afgelope finansiële jaar het van 146 gemeentes gekom wat beteken dat die verhoogde miktelpunt relatief maklik bereik kan word indien alle gemeentes bydraes lewer.

In die meegaande jaar word vir die eerste keer 'n klein gedeelte van die rente-opbrengs van die Fonds aangewend vir teologiese opleiding. Vir duidelikheid word gemeld dat die Kerkwet die bedoeling van die Fonds gesien het *om uitgawes verbonde aan die opleiding van studente as predikante te bestry* (Kerkwet 1989, Bepaling 198), wat ook deur die reglement van die Fonds bevestig word, naamlik *om 'n fonds daar te stel wat die teologiese opleiding van die Nederduitsch Hervormde Kerk sal verseker* (Bestuursbeleid 2004: 2, 2.3). Daaraan het tot op datum geen wysiging gekom nie en indien dit anders moet wees, sal die Algemene Kerkvergadering daarvoor moet besin.

Laastens 'n besondere dankwoord vir die administrateur, mnr Elmar Struwig, en sy meewerkende personeel, vir hulle aandeel in die belegging en boekstaving van die transaksies wat met die Fonds verband hou.

Buitengewone dankbaarheid aan gemeentes, ampsdraers en lidmate vir positiewe meewerking en goeie gesindheid om jaarliks die opbrengs van die twee deurkollekties vir die Fonds af te sonder, asook ander bydraes van die Nederduitsch Hervormde Sustersvereniging en individue.

Laastens, maar omvattend, hoe kan dit anders: *Soli Deo gloria!*

AANBEVELING	1. Vir kennisname en bespreking.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 2: RING VAN POTCHEFSTROOM

MODELLE VIR TEOLOGIESE OPLEIDING

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering kry die opdrag om ander modelle vir teologiese opleiding te ondersoek en aan die 71ste Algemene Kerkvergadering terugvoer te gee. Hierdie ondersoek moet die volgende insluit:

- * **Die moontlikheid van 'n eie opleiding.**
- * **Akkreditasie aan 'n universiteit.**
- * **Kostes verbonde aan 'n eie opleiding.**

Motivering:

Die beskrywingspunt sal deur ds GJ Smit, die skriba van die Ring van Potchefstroom, toegelig word tydens die vergadering.

Ds GJ Smit, die skriba van die Ring van Potchefstroom, stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 3: RING VAN MAQUASSI**TEOLOGIESE OPLEIDING**

Die 70ste Algemene Kerkvergadering ondersoek die moontlikheid na die haalbaarheid van sy eie opleiding vir teologiese studente, asook die moontlike opleiding in samewerking met ander kerklike denominasies.

Die kontrak wat die opleiding by die Universiteit van Pretoria saam met die Nederduitse Gereformeerde Kerk omskryf, moet na verval vir nie langer as drie jaar tot die 71ste Algemene Kerkvergadering hernu word nie, sodat die ondersoek na alternatiewe opleiding afgehandel kan word.

Motivering:

Die Ring van Maquassi is van oordeel dat die invloed wat ons studente op die huidige oomblik ontvang nie goed is vir die suiwere leer van die Kerk nie.

Ons glo dat dit vir die Kerk beter sal wees op akademiese vlak as ons 'n eie kweekskool het. Die praktiese inrigting daarvan moet net ondersoek word.

Ds AJ Hattingh, die voorsitter van die Ring van Maquassi, stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 4: RING VAN POTCHEFSTROOM**ONDERSOEK NA DIE TEOLOGIESE OPLEIDING AAN DIE UNIVERSITEIT VAN PRETORIA**

Die Algemene Kerkvergadering gee aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering opdrag om ondersoek te doen na die teologiese opleiding aan die Universiteit van Pretoria om

- * persepsies wat oor die opleiding bestaan te toets**
- * vas te stel of die Nederduitsch Hervormde Kerk haar nog kan vereenselwig met die karakter van die Teologiese Fakulteit**
- * die spanning wat tussen die Kerk en die Fakulteit bestaan, aan te spreek.**

Motivering:

Die beskrywingspunt sal deur ds GJ Smit, die skriba van die Ring van Potchefstroom, toegelig word tydens die vergadering.

Ds GJ Smit, die skriba van die Ring van Potchefstroom, stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 5: RING VAN POTCHEFSTROOM

AANWENDING VAN DIE TEOLOGIESE OPLEIDINGSFONDS

Die Algemene Kerkvergadering spreek hom uit oor die aanwending van die Teologiese Opleidingsfonds. Indien nodig word wysigings aangebring om die Fonds op ander terreine ook aan te wend.

Motivering:

- * Die Kerk het verskillende verwagtings oor die doel en aanwending van die Fonds. Duidelike besluite oor die aanwending van die Fonds kan meebring dat die Fonds beduidend kan groei.**
- * Die Fonds kan aangewend word vir die opleiding aan die Hervormde Teologiese Kollege (uitbreiding) en/of ook vir hulp aan studente.**

Ds GJ Smit, die skriba van die Ring van Potchefstroom, stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

2.1.2 VERSLAG VAN DIE RAAD VIR PASTORAAT EN PRESBITERAAT

2.1.2.1 Opdragte van die 69ste Algemene Kerkvergadering

(i) **Etiese kode vir predikante**

Die voorstel word terugverwys na die raad vir verwerking met inagneming van opmerkings wat gemaak is deur die Algemene Kerkvergadering. Die finale voorlegging word aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gedoen vir afhandeling.

Die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat het die Etiese Kode vir Predikante hersien met inagneming van die opmerkings wat by die 69ste Algemene Kerkvergadering gemaak is.

Motivering van die noodsaak van 'n etiese kode

Ten einde die noodsaak van 'n etiese kode te motiveer, word onderskei tussen

die *WAT* wat deur 'n predikant gedoen moet word;
die *HOE* dit gedoen moet word.

Die **WAT** wat gedoen moet word, word bepaal deur die Kerkorde. Die predikant bevestig dit met die ondertekening van die *ondertekening-formulier*.

Ten einde die detail van die *WAT* te reël, word in elke gemeente 'n bedieningsplan opgestel na aanleiding van die Kerkorde, met inagneming van die spesifieke omstandighede van die gemeente en leraar(s) wat die gemeente bedien. Jaarliks is dit die barometer waaraan die predikant se werksaamhede gemeet word.

Die **HOE** dit gedoen moet word:

Die noodsaak vir 'n etiese kode is gebore uit die feit dat daar deesdae baie professies, instansies en individue is wat saam met predikante hulp aan mense verleen. Deur wetgewing word hierdie hulpverlening geregleer om mense aan wie hulp verleen word van uitbuiting te beskerm. Een van die vereistes van die regulering is dat hulpverleners deur 'n etiese kode gebind moet word.

Die Kerk het dit voorheen as genoegsaam beskou dat die gedrag van 'n predikant uit die Kerkorde en die Skrif gereël word. Die predikant se ondertekeningformulier verbind hom of haar tot die uitlewing van God

se wil vanuit die Skrif: Om God lief te hê en jou naaste soos jouself. Die reggeaarde predikant behoort dus binne die bedoeling van 'n etiese kode op te tree.

Dit is egter nodig dat ons saam met die ander hulpverleningsprofessies ons uitgangspunte ten opsigte van ons etiek verwoord.

Daarom moet 'n etiese kode nie die Kerkorde, 'n bedieningsplan of die Bybel probeer opsom nie. Dis slegs gemik op die **HOE** van 'n pastor se gedrag. Hoe korter, hoe beter.

Dit behels die gedrag en ingesteldheid van die pastor teenoor die persoon wat die pastor in 'n vertrouensverhouding plaas.

Na bestudering van etiese kodes by ander hulpverleningsprofessies, blyk dit dat 'n etiese kode op die volgende beginsels berus:

- * Elke mens het 'n unieke waarde en potensiaal omdat hy of sy deur God as mens geskape is, ongeag sy of haar agtergrond, etnisiteit, geslag, geloof, ouderdom of sosio-ekonomiese en regsposisie.
- * Elke mens het die reg tot die verwesenliking van sy of haar potensiaal.
- * 'n Persoon in 'n vertrouensposisie het die verantwoordelikheid om sy of haar professionele kennis en vaardighede tot voordeel van almal (elke individu, groep, gemeenskap en die mensdom) aan te wend.
- * Die verpligting word geplaas om te alle tye diskreet en professioneel op te tree.
- * Persoonlike en professionele beperkings word erken en in ag geneem.

Hierdie beginsels behoort in 'n etiese kode vir pastors verwoord te word.

Etiese kode vir die pastor in 'n vertrouensposisie

Onderneming van die pastor:

Ek verstaan dat ek as pastor geroep is om mense in hulle diepste nood te begelei. As pastor sal ek graag saam met lidmate 'n pad wil loop met die sekere wete dat God by ons teenwoordig is en altyd deel is van hierdie besondere verhouding.

Ek verbind my tot die volgende beginsels:

- * Ek onderneem om met die nodige respek en sensitiwiteit op te tree.
- * Ek onderneem om vertroulikheid te handhaaf.
- * Ek onderneem om nie my kennis, invloed, gesag of posisie te misbruik nie.
- * Ek respekteer lidmate se integriteit, uniekheid en vryheid van spraak.
- * Ek bou 'n professionele verhouding met lidmate.
- * Ek respekteer die integriteit van my kollegas asook dié van die Kerk.
- * Ek verbind my tot voortgesette professionele opleiding, evaluering en begeleiding.
- * In my arbeid as pastor onderwerp ek my aan die landswette, arbeidswette, Kerkorde en etiese kode vir pastors. Enige skadelike of onprofessionele gedrag sal binne die ruimte van die kerklike opsig hanteer word.

AANBEVELING	1. Vir kennisname en bespreking.
VERDERE BEPLANNING	

(ii) ***Die Welstandsprogram vir predikante***

Die Kommissie het besluit om die Hervormde Teologiese Kollege te versoek om verder uitvoering aan die beplanning te gee soos dit deur die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat op die tafel geplaas is.

Die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat neem met dankbaarheid kennis van die werk wat deur die Hervormde Teologiese Kollege in dié verband verrig is.

AANBEVELING	1. Vir kennisname en bespreking.
VERDERE BEPLANNING	

(iii) ***Brugpredikant, brugbediening of interim versorging***

- * Die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat word versoek om so gou moontlik as eerste werkopdrag die ondersoek oor brugbediening voort te sit en kundiges wat hulle benodig by die werk te betrek. 'n Beleidsdokument, insluitende riglyne vir die opleiding van brug-

predikante, word hiermee saam opgestel en aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering voorgelê.

- * Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering implementeer intussen brugbediening so goed moontlik met die bestaande beskikbare inligting.
- * Die Raad vir Kerkregtelike Advies word later, sodra die werk voltooi is, versoek om die saak kerkordelik te orden.

Verslag: Brugbediening

Hierdie verslag bedoel nie om 'n volledige navorsingsverslag oor brugbediening in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika te wees nie.

Die volgende sake sal wel aandag geniet:

- * Beskrywing van 'n brugpredikant en brugbediening.
- * Problematiek ten opsigte van brugbediening in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika.
- * Die pad vorentoe.

Vergelyk **BYLAE A**.

AANBEVELING	1. Vir kennisname en bespreking.
VERDERE BEPLANNING	

(iv) Bediening in klein gemeentes van die Kerk

Die vergadering gee opdrag aan die raad om studie te doen oor die bediening in klein gemeentes van die Kerk met besondere verwysing na toerusting en benutting van lidmate in die bediening.

BEDIENING AAN KLEINER GEMEENTES⁵

(Hierdie memorandum is gemik op kerkraadslede en lidmate in kleiner gemeentes. Daarom is daar sekere sake wat vir sommige algemene kennis is wat wel in die stuk ter sprake kom.)

(a) Inleiding

Groter is beter! Dit is die algemene opvatting in die Kerk en ook in die meeste gemeentes. Die opvatting kom uit die persepsie dat groter ge-

⁵ In hierdie studiestuk is vrylik gebruik gemaak van die studiewerk van dr WA Dreyer en artikels wat verskyn het in die tydskrif *Kruisgewys*, September 2009.

meentes beter en meer dinamies is – verkeerdelik natuurlik. Nie dat daar fout met groter gemeentes is nie, maar kerke (ook die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika) gebruik steeds getalle om sukses al dan nie te bepaal. Die werklikheid is dat die grootte van 'n gemeente nie regtig saak maak nie. Getalle bepaal nie die sukses van 'n gemeente nie!

Waarom dan die fokus op die bediening van kleiner gemeentes? Die antwoord is heel eenvoudig: Kleiner gemeentes is byna sonder uitsondering in 'n oorlewingstryd gewikkel – en dié toedrag van sake raak die hele Kerk. Ons praat hier van gemeentes wat vroeër die ruggraat van die Kerk was. Gemeentes wat eens op 'n tyd sleutelrolle in hulle gemeenskappe gespeel het. Gaan hierdie gemeentes net verdwyn met geweldige implikasies vir die hele Kerk? Wat nie altyd verreken word nie, is dat kleiner gemeentes, veral op die platteland, die voedingsbron van die gemeentes in die stede is. Met die ontvolking van die platteland, verskuif baie lidmate na die stede. Die *groei* in die stedelike gemeentes is dus nie in alle gevalle groei in die ware sin van die woord nie. Dit is meestal 'n groei ten koste van plattelandse gemeentes.

In die lig van bogenoemde realiteite kan op twee maniere gereageer word. Ons gooi die handdoek in en sluit kerke se deure, of dalk, net dalk, staan die kleiner gemeentes, en die Kerk, voor 'n baie opwindende uitdaging. 'n Verleentheid wat dalk net nuwe geleenthede bied tot kerkwees, tot ware liggaam van Jesus Christus wees.

(b) Die probleem

Vir die doeleindes van hierdie studiestuk is dit nie nodig om te bewys dat kleiner gemeentes in 'n oorlewingstryd gewikkel is nie. Die redes vir die oorlewingstryd is hoofsaaklik die volgende:

- * ekonomiese agteruitgang
- * ontvolking van die platteland
- * afname in lidmaattal
- * agteruitgang in erediensbywoning
- * gebrek aan offerbereidheid.

Al hierdie faktore het tot gevolg dat kleiner gemeentes dit toenemend moeilik vind om te oorleef, of anders gestel, dit toenemend moeilik vind om predikante te versorg. Kleiner gemeentes ervaar dit toenemend moeilik, en in sommige gevalle selfs onmoontlik, om 'n voltydse predikant te bekostig. En vir hierdie gemeentes beteken dit oor die algemeen: Nie 'n predikant, nie meer 'n gemeente nie.

(c) Agteruitgang

Gewoonlik is die eerste teken van agteruitgang in 'n gemeente gebrek-

kige finansies. Minder lidmate, gevolglik 'n kleiner bron van inkomste. En daarmee begin 'n proses wat feitlik sonder uitsondering dieselfde verloop. Koorsagtige fondsinsamelings – met gewoonlik net 'n klein handjievol wat betrokke is. Hierby word die predikant ook noodwendig ingetrek. Immers moet geld gegenereer word sodat daar geld is vir sy traktement die einde van die maand! Vir 'n klein rukkie gaan dit goed en pluk die gemeente die vrugte van al die inisiatiewe en harde werk. Maar met verloop van tyd raak die idees, sowel as die kragte van die lidmate, op. En intussen bly die uitgawes en inkomste steeds net-net klop, en in baie gevalle word die finansiële kopseer selfs groter.

Dan breek die volgende fase aan, naamlik die besnoeiing van uitgawes. In die praktyk beteken dit gewoonlik die rasionalisering van personeel. Eerste is gewoonlik die sekretariële beampte en die koster, en daar hou dit nie op nie. Uiteindelik is die enigste betaalde amptenaar wat oorbly die predikant. Daarom is hy of sy dan ook die een wat baie keer die grootste las moet dra. Hy of sy word immers betaal!

As die vermindering in getalle bly voortduur, wat gewoonlik die geval is, kom die volgende stap, naamlik die afskaling van die standplaas na deelsorg. En dit is die begin van die wegdoen met die standplaas, want die stap ná hierdie is deelydse bediening.

Deelydse standplase bring hulle eie probleme vir predikante mee. Nie alleen is werkmoontlikhede vir predikante skaars nie, veral in die kleiner dorpe, maar hulle is ook nie opgelei en toegerus vir hierdie rol nie. Dit lei dan byna sonder uitsondering tot die opheffing van 'n standplaas (selfs sluiting van die gemeente) of samesmelting met 'n ander gemeente. Die uiteinde van al die pogings is 'n algemene gees van moedeloosheid onder lidmate.

Die probleem is dat, terwyl bogenoemde homself afspeel, gaan kerkwees in die gemeente baie keer verlore. Die fokus is so op fondsinsameling en oorlewing, dat kerkwees in die slag bly.

(d) Oplossing

(aa) *'n Nuwe visie*

Wat die Kerk, en veral kleiner gemeentes, nodig het, is 'n nuwe visie. 'n Terugkeer na wat kerkwees veronderstel is om te wees. En daarmee saam 'n nuwe visie van kerkwees midde in veranderde tye.

Die Kerk het nog altyd die lewensvatbaarheid van gemeentes gemeet aan die hand van finansiële formules. In die praktyk het dit beteken: Kan 'n gemeente haar verpligtinge teenoor die predikant en sinodale heffings nakom? Die **potensiaal** van 'n gemeente om waarlik liggaam van Christus te wees, is egter nooit bepaal nie.

Klein gemeentes sal ook nuut na hulleself moet kyk. Klein gemeentes moet leer om anders oor hulleself te dink. En die eerste denkskuif wat gemaak moet word, is die besef dat klein gemeentes nie minderwaardig is nie. Klein gemeentes het in sekere opsigte selfs voordele bo groter gemeentes, byvoorbeeld dit is vir kleiner gemeentes baie makliker om onderlinge verhoudinge te bou, om 'n sleutelrol (invloedryke) in hulle gemeenskappe te speel, ensovoorts.

Vir die Kerk is die voortbestaan van die kleiner gemeentes ook van groot belang. Soos reeds aangedui, is hierdie gemeentes ook die voedingsbron van die groter, veral stedelike, gemeentes. Lidmate wat die Kerk verlaat, waar gemeentes se deure gesluit word, kom nie weer terug na die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika wanneer hulle verhuis nie. Die tyd van die *lojale Hervormer* is lankal verby.

Die tweede denkskuif wat gemaak moet word is dalk die moeilikste en bied daarom die grootste uitdaging. Dit is naamlik dat die tyd van 'n gemeente met sy eie predikant op elke dorp, wat in geografiese wyke verdeel is, en gereeld deur ouderlinge en diakens besoek word, met sy eie kerkgebou en pastorie, verby is. Hierdie is 'n ideaal wat nog deur die meeste gemeentes nagestreef word. Hoewel dit 'n prysenswaardige ideaal is, is dit nie meer realisties (ekonomies?) haalbaar nie.

Die Bybel bied nêrens getuies dat 'n geloofsgemeenskap tot stand kom deur 'n voltydse predikant met sekere teologiese kwalifikasies nie. Ons lees eerder van geestelike leierskap wat, onder leiding van die Heilige Gees en met die hulp van die geestelike gawes wat aan die hele gemeenskap gegee is, die gemeenskap opbou. Dalk moet kleiner gemeentes 'n slag weer na Handeling gaan kyk!

In die praktyk beteken dit dat kerkrade van klein gemeentes sal moet ophou om bestaande bedieningspatrone in stand te probeer hou. Per slot van sake beskik die meeste klein gemeentes kwalik nog oor voldoende ouderlinge en diakens vir elke wyk. Laat staan nog om die huidige bedieningstrukture in stand te hou! Hoe word byvoorbeeld 'n diakensvergadering gehou met net drie diakens? Dit bring mee dat elke gemeente kreatief sal moet begin dink oor 'n bedieningspatroon wat geskik is vir die gemeente met sy omstandighede en behoeftes. Anders gestel: Elke gemeente sal nuut moet gaan kyk na hulle eie identiteit.

(bb) *Transformasie*

* **Liggaam van Christus**

Hoe kan ons weer liggaam van Christus word? Hoe kan dit realiseer? Eerstens sal 'n verskuiwing moet plaasvind, weg van die herder-/kuddemodel (domineeskerk) en terug na die Bybelse lig-

gaamsmodel. Trouens, die herder-/kuddemodel gaan selfs in die groter gemeentes onder toenemende druk kom, indien dit nie reeds die geval is nie. Elke gelowige is immers, volgens die Woord van God, geroep en toegerus met die gawes van die Gees, om in diens van die Koninkryk te staan. Eintlik is dit niks anders as net 'n terugkeer na die priesterskap van die gelowiges, waar elke lidmaat verantwoordelikheid vir die gemeente aanvaar. Die *amp* in die Kerk wat vir baie lank verwaarloos is en daarom nie ten volle tot sy reg gekom het nie.

* **Rol van die predikant**

Bogenoemde verandering raak noodwendig die rol van die predikant. Die rol van die predikant in die gemeente gaan drasties verander (indien dit nie reeds gebeur nie). Die tradisionele rol van die predikant is iets van die verlede.

Predikante se rol in die toekoms gaan wees om opleiding en toerusting aan lidmate te gee. Dit bring mee dat die opleiding van predikante ook sal moet transformeer. Predikante wat uit die era van die suiwer teologiese opleiding kom, vind dit bitter moeilik om aan die huidige eise wat aan hulle gestel word te voldoen. Daarom sal predikante vir die nuwe rol en uitdagings toegerus moet word. Die Kerk beskik reeds oor die Hervormde Teologiese Kollege wat hier 'n groot rol kan speel. Vir predikante wat reeds afgestudeer het, kan toerusting ontwikkel en aangebied word deur die Hervormde Teologiese Kollege. Selfs die jaarlikse Voortgesette Teologiese Toerusting kursus kan hierin 'n baie groot rol speel.

* **'n Nuwe leierskap**

Met die veranderende rol van die predikant in die gemeente, kan dit nie anders as dat ouderlinge en lidmate groter verantwoordelikheid vir gemeentes sal moet aanvaar nie. Dit beteken in kort dat hulle groter leiding sal moet neem. Dit behels 'n verskuiwing van leierskap in gemeentes. Predikante was nog altyd gesien as die *leier* in die gemeente. Die dae is verby dat alles die verantwoordelikheid van die predikant is. Gemeentes gaan moet leer om anders te funksioneer. Want, soos reeds uitgewys, gaan elke gemeente nie meer oor haar eie predikant beskik nie.

Uiteraard sal lidmate en ouderlinge vir dié doel begelei en toegerus moet word. Hierin kan die Hervormde Teologiese Kollege en toegeruste predikante 'n baie groot rol speel. Selfs die idee van brugpredikante, wat nog in sy kinderskoene staan, kan hierin uitnemend aangewend word (iets wat dalk verdiskonteer moet word in die ondersoek na brugpredikante wat tans aan die gang is).

Hierdie proses sal egter met baie groot omsigtigheid en liefde bestuur moet word. Lidmate leef deesdae met soveel onsekerhede as gevolg van al die veranderinge in die wêreld, ook in ons eie land en selfs in die Kerk. So baie veranderinge wat so vinnig geskied dat die gewone mense skaars byhou. Vir talle het dit reeds baie verwarring veroorsaak. Die Kerk, en in die besonder die gemeente met sy vaste strukture, is vir baie nog 'n bastion te midde van al die onsekerheid.

* **Offerbereidheid**

Verder sal lidmate weer die betekenis van offerbereidheid moet leer. Die tyd *van ek gee wat ek oor het*, is verby (minimum vir maksimum). Gemeentes kon nog daarmee wegkom toe die lidmaatgetalle groter was. Daar was selfs 'n tyd wat kleiner gemeentes hulle eie predikant kon *bekostig* toe daar 'n oorskot predikante was. In kleiner gemeentes, te midde van hulle oorlewingstryd, staan die gebrek aan dankoffer soos 'n seer vinger uit. Van OFFER is daar weinig meer sprake. Baie word gesê oor lidmate se persoonlike finansiële situasie wat agteruitgegaan het. Is dit regtig so? Is dit in die meeste gevalle nie eerder 'n kwessie van lewenstandaarde wat gedaal het nie? Waarom is daar, ten spyte van die sogenaamde moeilike tye, altyd geld vir nuwe motors, duur selfone en luukse vakansies, maar al minder vir die Kerk? Selfs skoolkinders se selfoonrekening is deesdae meer as ouers se offergawe!

* **Lidmate**

Offerbereidheid gaan egter nie net oor geld nie, maar ook oor tyd en kragte en gawes. Lidmate sal weer tot die besef begelei moet word om hulle gawes in diens van God en sy Koninkryk, en ook van mekaar, aan te wend.

Die belangrike rol van lidmate word in die Kerkorde soos volg verwoord:

Ampte is gawes en dienste waardeur God mense wat Hy in en deur Christus verlos het, tot geloof in Hom bring. Deur die ampte rus Hy die gelowiges toe vir hulle dienswerk in die wêreld en vir die opbou van die kerk tot die werklike eenheid in Christus (Ordereël 2).

Die groot vraag wat elke lidmaat en elke gemeente sal moet beantwoord is: Wat is my of ons roeping? Die gawes van lidmate sal sterker moet funksioneer. En dit beteken dat prosesse aan die gang gesit moet word om die potensiaal wat daar in elke gemeente verskuil is, te ontdek en te ontwikkel.

(e) Erediensbywoning

Die agteruitgang van kleiner gemeentes is egter nie net 'n ekonomiese saak nie. Die algemene tendens is ook 'n agteruitgaan in erediensbywoning. Die vraag is natuurlik: Hoekom? Hieroor sal baie ernstig besin moet word! Waarom kom lidmate nie meer Kerk toe nie? Is dit regtig net oor die wyse waarop eredienste ingerig word, soos beweer word? Is ons tipiese gereformeerde bedieningstrukture werklik uitgedien? Is dit nie dalk 'n kwessie van dat die moderne mens makliker kerklos raak nie? Kom ons vra dit eenvoudiger: Is dit nie dat vir baie 'n kerk- en geloofslawe nie meer so belangrik is soos voorheen nie? Antwoorde op dié en baie ander vrae sal gevind moet word.

(f) Opsomming

Om op te som: Dit is 'n gegewe dat tradisionele kerke nie meer groei nie. Allerlei programme, byvoorbeeld gemeentebou, kon die agteruitgang ook nie stuit nie. Daar sal daarom nuut gekyk moet word na nuwe vorme van geloofsgemeenskappe. Waar strukture in die pad van groei en vooruitgang staan, sal daarmee weggedoen moet word.

(g) Wat nou?

In die lig van al bogenoemde opmerkings sal ook noodwendig besin moet word oor die inrigting van al die vergaderings van die ampte. Kerkraads-, ouderlinge-, diakens- en ringsvergaderings sal anders ingerig moet word. Die rol van hierdie vergaderings gaan noodwendig verander. Die huidige Kerkorde maak nie daarvoor voorsiening nie.

Dit kan selfs gebeur dat predikante in diens van 'n ring staan in plaas van gemeentes. Predikante kan byvoorbeeld deur 'n ring beroep word met die opdrag toerusting van ouderlinge en lidmate in die bepaalde ring, of watter ander behoeftes daar in 'n ring mag bestaan. Dit is ook nie onmoontlik dat samewerking met ander kerke in bepaalde gebiede kan realiseer nie.

Dit vra noodwendig van almal 'n baie groot denkskuif, selfs oor grense heen.

Die Kerk en gemeentes sal ook nie anders kan as om meer missionaal te begin dink nie. In plaas van instandhouding, waarmee gemeentes al vir té lank besig is, moet lidmate bemagtig word om gestuurdes in die wêreld te word. Die Kerk groei nie meer op die natuurlike wyse, naamlik deur doop, kategetiese en belydenis van geloof nie. Dit is al oor en oor gesê dat die sterftesyfer in die Kerk reeds hoër is as die geboortesyfer! Daarom is dit nodig dat alle lidmate weer gestuurdes moet word, wat immers die opdrag van Jesus Christus aan sy kerk is.

Gemeentes sal ook begelei moet word om meer betrokke in die plaaslike gemeenskappe te raak. Uit die aard van die saak is dit deel van die roeping van elke gemeente, maar dit hou tans ook baie belangrike voordele vir elke gemeente in. Dit is reeds bewys deur die verwikkelinge in die opset en werksaamhede van die Algemene Diakensvergadering.

Soos reeds gemeld sal gemeentes en kerkrade hiervoor toegerus en begelei moet word.

Dat daar weerstand sal wees, is 'n gegewe. Weerstand teen verandering is normaal. Die wegbeweeg van die bekende na die onbekende is altyd moeilik.

Die plaaslike gemeente bly egter die hartklop van die Kerk en mag daarom nie verdwyn nie. Dit is waar lidmate in hulle geloof versterk en toegerus word vir hulle roeping in die wêreld. Dit beteken dat hulle in die gemeenskap waar hulle woon, leef en werk, nog draers van die evangelie van Jesus Christus kan en moet wees. Die gelowige lidmaat is belangriker as die instituut. Die Kerk is en bly die liggaam van Christus, selfs in sy gebrokenheid.

(h) Gevolgtrekking

'n Gemeente kan 'n geloofsgemeenskap wees sonder 'n voltydse predikant. Verdwyn die predikant hoef die gemeente nie ook te verdwyn nie. Daarom, soos reeds aangedui, sal die rol van die predikant, ouderling en lidmaat moet verander. Dit vra van al die betrokkenes 'n baie groot denkskuif.

Aan elke klein gemeente wat in 'n oorlewingstryd is, moet die Kerk die boodskap hard en duidelik aan hulle oordra: **Klein hoef nie minderwaardig te wees nie! Inteendeel!**

AANBEVELING	1. Vir kennisname en bespreking.
VERDERE BEPLANNING	

(v) ***Doop van kinders in saamwoonverhoudings***

Opdrag word aan die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat gegee om dringende studie oor dié saak te doen en resultate deur te gee aan ouderlingevergaderings. Geen finale verslag is van die raad ontvang nie. Die ondersoek is nog in proses en sal dien by die 71ste Algemene Kerkvergadering.

(a) Samevattende en voorlopige verslag oor die doop van kinders vanuit 'n saamwoonverhouding

Hierdie bondige verslag kan net saam met die volledige studiestuk verstaan en hanteer word.

(aa) *Probleemstelling*

Die huwelik wat in die Christelike kerk as instelling van God beskou is (Genesis 2: 24, Matteus 19: 4 tot 6, Efesiërs 5: 31), word in die jongste tyd in 'n samelewing wat steeds meer sekulêr word, al hoe meer beskou as net 'n blote, onnodige formaliteit (Noëth 2, 2005: 2). Hierdie tendens begin daartoe aanleiding gee dat al hoe meer mense begin saamwoon en nie maar net vir kort periodes nie, maar heel dikwels oor 'n baie lang tydperk. Die huweliksproses word dikwels oor 'n baie lang tydperk vertraag of dien glad nie meer as fokuspunt in die lewe en die harte van die partye wat saamwoon nie.

Hierdie problematiek word vererger deurdat die Staat in die verstaan van die huwelik en in die voorgestelde wysigingswet ten opsigte van die huwelik nie meer die klem laat val op die Christelike ingesteldheid van die huwelik nie, maar alles laat fokus deur die bril van die bates en laste van twee partye wat saamwoon of wat in die huwelik tree. Die Staat beskerm dus nie meer die Christelike waardes en die moreel-etiese van die huwelik nie, maar laat die voorgestelde wetgewing berus op die basis waardeur die bates en laste van partye beskerm word. Dit alles gee daartoe aanleiding dat die Staat reeds 'n saamwoonverhouding wat langer as ses maande duur begin sien as 'n bepaalde huweliksverbintenis.

Hierdie probleem word vererger deurdat sekere Christene en teoloë die afwysing van saamwoon op grond van die Skrif te eng beskou. Die Kerk het ook nog nie finaal besluit oor hoe sy haar lidmate wil begelei oor die kwessie van saamwoon nie, en deurdat die Kerk op weerskante van die wipplank wil probeer sit, kom die saak van die doop van kinders uit 'n saamwoonverhouding ook nou op die tafel.

Daar het pas ook 'n skripsie verskyn van ds L Swanepoel wat nuwe insigte bied vir die Kerk rondom die hele problematiek van saamwoon. Daar kan gerus kennis geneem word van haar studiewerk aangesien die uitkomst wat sy bied vir die Kerk 'n nuwe rigting kan aandui en wat die kwessie van die doop van kinders uit 'n saamwoonverhouding ook in 'n nuwe perspektief stel.

Die huidige ordinansies van die Kerkorde van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika skep 'n verdere problematiek deurdat die ordinansies eintlik geïnterpreteer kan word met 'n gees van

- * die doop moet so gou as moontlik bedien word
- * die doop mag eintlik nie geweier word nie
- * die lewe van die ouers voor die doop maak nie regtig saak nie, wel die leer en lewe van die ouers na die doop

- * prosedures moet gevolg word en in orde wees, terwyl daar nie veel klem geplaas word op die geloofslewe, geloofsleer en geloofsgesindheid van die ouers nie
- * die enigste werklike bepalende faktor blyk te wees dat die ouers belydende lidmate van die Kerk moet wees.

Die vraag wat gestel moet word is of die erns van die doop en die besondere inhoudelike van hierdie sakrament wel deur hierdie ordinasies aan die orde van die dag gebring word.

Die problematiek van die doop word vererger deurdat lidmate allerlei eise aan die Kerk stel (ten regte of ten onregte) oor die doop van hulle kinders en dat lidmate oor die jare reeds geleer het om sekere slaggate te vermy. Die ouers ag die doop van hulle kinders as 'n kerklike reg en beskou dit geensins as 'n voorreg nie. Die ouers wil ook dikwels hierdie sogenaamde reg beoefen en uiteleef vanuit 'n saamwoonverhouding en plaas daardeur baie spanning op die Kerk in sy besluitneming oor die doop.

Die Kerk moet ook erken dat sy dikwels die inhoudelike van die doop en die besondere betekenis van die doop nie na behore gekommunikeer het met lidmate nie en juis daarom dat die doop eerder 'n organisatoriese aangeleentheid geword het. Dit het ook daartoe aanleiding gegee dat die Kerk sy opsigtaak verwaarloos het ten opsigte van hierdie belangrike sakrament en dat lidmate presies agter gekom het waar die gate lê in die mondering van die Kerk. Die inhoudelike van die sakrament is vervang met die organisatoriese prioriteite van die Kerk.

Prof Y Dreyer het ten opsigte van die huwelik die volgende gesê:

Ek het 'n vermoede dat die probleem nie by God en die Bybel gesoek hoef te word nie, maar dalk eerder by mensgemaakte sisteme, reëls en regulasies wat verouderd geraak het. Natuurlik is dit alles gebaseer op die Bybel: Dit is hoe mense die Bybel in 'n spesifieke tyd en omstandighede vir hulle lewenspraktyk verstaan het. Maar tye, omstandighede en lewenspraktyke verander. Dit vra dat daar nuut gekyk en geluister moet word na die Bybel (Dreyer, 2000: 6).

Het dit nie ook tyd geword dat hierdie woorde geuiter word oor die verstaan van die sakrament van die doop nie, gesien teen die eise wat gestel word aan die Kerk?

Dreyer (2000: 6) verklaar verder, en dit kan miskien ook in perspektief op die doop gesê word:

Saamblyers sluit gelowiges in – kerkmense, ouderlinge, diakens,

skribas, orreliste en allerlei 'amptenare' van kerke. Sommige van die mense meen dat hulle saambly situasie nie hulle verhouding met God op enige manier kompromitteer nie. Ander ervaar 'n verleentheid, maar meer teenoor mense as voor God.

Miskien kan daar in ons tyd eerder gefokus word op die inhoud en etiese effek van verhoudinge as op uiterlike vorme en strukture, reëls en regulasies (Dreyer, 2000: 6).

Sou dit nie ook waar kon wees ten opsigte van die doop nie?

Hoekom fokus op die doop van kinders vanuit 'n saamwoonverhouding? Die rede daarvoor is dat kerkrade al hoe meer met die probleem gekonfronteer word en dat die eis wat lidmate aan die Kerk stel binne hierdie veranderende omstandighede, al hoe feller word. Hierdie probleem kom ook in ander kerke voor. Die doop van kinders vanuit 'n saamwoonverhouding of selfs genoem 'n buite-egtelike verhouding, word in die Kerk verskillend beoordeel, en gevolglik word daar ook verskillend deur kerkrade opgetree. Hierdie optrede wissel van 'n *de facto* goedkeuring van saamwoon en selfs die doop van kinders wat uit so 'n verhouding gebore is – al is die ouers ook tydens die doop van die kind nog nie getroud nie – tot die toepassing van kerklike tug op pare wat saamwoon of die dwang om onmiddellik – selfs binne die bestek van drie ure – in die huwelik te tree. Hierdie uiteenlopende beoordeling van saamwoon en gevolglike optrede teenoor die betrokkenes in blanke Afrikaanse kerke, toon dat 'n studie soos hierdie nie net baie aktueel is nie, maar ook uiters noodsaaklik, en natuurlik in hierdie studie word daar gefokus op die doop van kinders vanuit 'n saamwoonverhouding.

Hierdie studie word ook genoodsaak deur die feit dat tydens die laaste Algemene Kerkvergadering daar ook 'n navraag was van 'n gemeente oor die doop van babas van saamwoonouers en dat die Algemene Kerkvergadering opdrag gegee het dat 'n indringende en diepgaande studie gedoen word oor hierdie aangeleentheid. Vir die volledigheid van hierdie studiestuk word die navraag van die betrokke gemeente ook hier onder *probleemstelling* opgeneem.

(bb) *Navraag van gemeente*

In hierdie studie word kennis geneem van die navraag van 'n bepaalde gemeente:

Die vergadering neem kennis van die volgende navraag wat van 'n ouderlingevergadering ontvang is:

Dit het onder ons gemeente se aandag gekom dat die Hervormde Kerk in 'n era leef waar daar baie nuwe uitdagings voor ons deur lê. Van hierdie uitdagings bevraagteken baie van die Hervormde

Kerk se optrede en leerstellings van die verlede en die hede. Binne die gemeente sit ons met die situasie dat baie van die jongwerkende lidmate saamwoon. Wanneer 'n mens na die persentasie van jong paartjies kyk wat aanmeld om te trou, is die oorwegende tendens dat min of meer 'n driekwart van hulle reeds saamwoon. Die kerkraad het voor 'n besluit gekom om 'n kind te doop van ongetroude ouers wat saamwoon. Hierdie ouerpaar het swanger geword terwyl die ma in matriek was en die pa 'n eerstejaar student. Hulle het besluit om saam in te trek by die meisie se ouers sodat beide van hulle die verantwoordelikhede kan nakom ten opsigte van die kind.

Daar is verskeie gesprekke gehou met hierdie ouers. Hulle weet dat voorhuwelikse seks verkeerd is, maar het besluit om verantwoordelikheid vir hulle optrede te neem. Dus was daar broederlike gesprekke gehou met hulle. Die probleem waarmee ons nou gekonfronteer word, is die feit dat hulle die kind wil doop. Die ouers het doopkategese ondergaan. Die kind is al amper ses maande oud. Die paartjie is getroue lidmate van die Kerk. Beide het belydenis van geloof afgelê. Die paartjie het besluit om nie oorhaastig te trou nie, weens hulle huidige omstandighede. Hulle is wel verloof.

Met die geleentheid waar die doopgeleentheid goedgekeur moes word deur die kerkraad, is daar 'n konsistoriebesluit geneem teen die doop omdat van die kerkraadslede daarteen beswaar gemaak het.

Die beswaar wat gemaak is, is tweedelig:

- * Daar is ongelukkigheid omdat die ouers nie getroud is nie.
- * Mag die kerkraad toelaat dat 'n kind gedoop word en beide die ouers 'n belofte maak, as die ouers nie getroud is nie?

Nadat daar 'n beswaar in die konsistorie gemaak is, is besluit dat ons eerder op 'n kerkraadsvergadering hieroor gaan nadink. Die voorwaarde van hierdie punt se bespreking was dat elke kerkraadslid 'n studie oor die doop van 'n kind vanuit 'n Bybelse perspektief en die Kerkorde moet maak. Deur hierdie handeling wil ons 'n besluit maak wat getrou aan die Woord is. Tydens die vergadering is daar rustig gedebatteer oor die saak.

Die kerkraad het tot die volgende slotsom gekom:

- * Die huwelik mag nie 'n voorwaarde wees vir die doop van 'n kind nie.

- * *Ons kan nie die kind oordeel vir die oortreding van sy ouers nie.*
- * *Dit gaan vir ons oor die doop van 'n kind met gelowige ouers wat nie kan plaasvind voordat hulle getroud is nie (volgens die kerklike kultuur).*
- * *Dat die doop 'n sigbare teken van die genade van Jesus Christus is en dat ons as mense nie kan besluit en oordeel vir wie hierdie genade mag toekom nie.*
- * *Die besluit konsekwent in die gemeente moet wees, omdat ons reeds toegelaat het dat 'n enkelouer hulle kind kan doop terwyl hulle buite-egtelik swanger geword het.*

Volgens die Kerkorde kwalifiseer die ouerpaar aan al die vereistes. Die kerkraad soek hulp rondom die saak, aangesien dit 'n baie sensitiewe saak is. Ook wil ons 'n konsekwente besluit neem in terme van enkelouers wat wil doop en ongetroude paartjies wat wil doop.

Die Kommissie het soos volg daarop reageer:

- * *Aangesien die Kerk nog nie na behore oor die saak gedink en uitsprake gemaak het nie en daar ook baie sake in aanmerking geneem sal moet word voordat 'n uitspraak gemaak word, behoort die ouderlingevergadering self oor die saak op 'n verantwoordelike manier te besluit. Die ouderlingevergadering moet seker maak dat die doopouers die doop en die betekenis van die doop na behore verstaan. Hulle moet verder pastoraal begelei word.*
- * *Die belangrike vraag is uiteindelik wie aanvaar die verantwoordelikheid vir die doopbelofte.*
- * *Volgens die Kerkorde kan die Kerk slegs doop weier wanneer ouers onder die tug is of nie lidmate van die Kerk is nie.*
- * *Tot nou toe doop die Kerk wel kinders van ongehude moeders. Soms staan die biologiese vader wat selfs nie 'n lidmaat van die Kerk is nie by, maar hy lê nie die belofte af nie. Tog aanvaar hulle saam die verantwoordelikheid vir die opvoeding van die kind.*

Die reis na meer begrip oor een van ons sentrale handelingte gaan voort. Maar dit moet noodwendig in groter liefde gebeur.

- (cc) *Huwelik- en gesinsverbintenisse as voorwaardes vir die bediening van die doop ('n voorlopige opsommende argument)*

Daar kan nou reeds vermeld word, insoverre hierdie studie gevorder het, dat die bediening van die doop nooit deur alle eeue heen begrond is vanuit die huwelik of gepaardgaande vorme van enige huweliksverbintenisse nie. Die Kerk se besinning oor die doop en die Kerk se verstaan van die doop, is deur alle eeue heen nooit verwoord en verantwoord vanuit die huwelik nie. Hoewel die Kerk in 'n bepaalde praktyk gestagneer het om die kinders te doop van hulle wat getroud is en die Kerk hierdie praktyk van die doop vanuit die ruimte van die huwelik en die ruimte van die gesin kerkordelik reël, sou dit fataal wees om die teologie van die doop en die Kerk se verstaan van die doop alleen vanuit die huwelik en die gesin te meet. 'n Indringende studie oor die huwelik en die Kerk se verstaan van die huwelik is dringend noodsaaklik. Hierdie studie word tans onderneem deur die Komitee vir Huweliks- en Ander Sinvolle Verhoudingsmoontlikhede. Die Kerk moet sy siening oor die huwelik binne die huidige tydsgewrig herwaardeer. Daarmee saam sal die Kerk hom ook duidelik moet uitspreek oor ander verhoudingsmoontlikhede wat daar mag wees tussen man en vrou en wat as 'n evangeliese aanvaarbare verbintenis mag geld, waar die klem eerder val op die verhoudingsmoontlikhede tussen man en vrou met Bybelse norme en waardes wat hierdie verhouding en verbintenisse respekteer, as die seremoniële en statutêre verbintenisse. Saamwoon van lidmate sal uiteraard ook deur die Kerk onder oë geneem moet word, met groot dank aan ds L Swanepoel wat hierdie studie met haar skripsie ingelyf het. In dié verband het ds Swanepoel reeds 'n voortreflike en, na my mening, kerklik aanvaarbare rigting deur haar studie op die tafel geplaas. Uit hierdie studie van haar is dit ook duidelik dat huwelik en doop nie maklik in dieselfde gees as noodwendige selfde kante van die muntstuk hanteer kan word nie. So moet die doop van kinders vanuit 'n saamwoonverhouding nie buite die perspektief van die Kerk se verstaan van die doop aan die een kant en die Kerk se verstaan van die huwelik aan die ander kant, gedwonge in een asem hanteer word nie.

Voorlopig moet daar dus gesê word dat die studie oor die doop en die studie oor die huwelik nie met mekaar versoenbaar is nie, maar dat elke studie vanuit volledige Bybelse eksegetiese en Bybelse hermeneutiek afsonderlik hanteer moet word en daar nie gedwonge afleidings oor die doop gemaak moet word nie. So ook nie oor die doop van kinders uit 'n saamwoonverhouding nie.

- (b) Saamwoon as 'n verskynsel en die Kerk se antwoord op die kritiese gevolge van hierdie verskynsel met spesiale vermelding van die doop

- (aa) *Probleemstelling*

Een van die vernaamste redes waarom daar so 'n storm woed in

die geval van saamwoon is na alle waarskynlikheid te wyte aan die gedagte dat enige seksuele verhouding buite die huwelik verkeer is en dat enige nie-huwelikse verhouding waar dit wel plaasvind, nie aanvaarbaar is nie (Swanepoel, 2010: 6).

Om die problematiek van saamwoon te verwoord en antwoorde daarop te vind wat vir die Kerk leiding kan bied, sal die studie vir die Kerk en vanuit die Kerk die fokuspunt op verskillende perspektiewe moet laat val. Probleme wat saamwoon na vore bring sal ook vanuit hierdie verskillende perspektiewe verwoord moet word, soos onder andere die doop van kinders vanuit 'n saamwoonverhouding. Soos reeds in die studie aangedui kan die doop van kinders vanuit 'n saamwoonverhouding nie werklik vanuit die huwelik beredeneer word nie. Huwelik en doop van kinders, synde asof hierdie twee sake bymekaar hoort, is nie so maklik afleibaar uit die Bybel nie. Die gesprek oor die huwelik hoef nie noodwendig die gesprek oor die doop van kinders vanuit 'n saamwoonverhouding te demp nie, en dus hoef die huwelik ook nie in die pad te staan om sulke kinders wel te doop nie. Net so hoef die gesprek oor saamwoon en dit wat die Kerk mag besluit, nie die eer van die huwelik aantas nie. Die gesprek oor seksualiteit en seksuele verbintenisse sal dus ook deel vorm van die Kerk se denkproses en veral ook oor die uiteindelijke besluit rakende die doop van kinders vanuit 'n saamwoonverhouding, al dan nie.

Indien ons wil weet wat die Bybel oor saambly en oor die bestuur van seksualiteit sê, is daar egter 'n paar dinge wat ons duidelik moet stel. In die eerste plek is die Bybel geskryf in 'n gans andere tyd en in 'n gans andere kultuur, wat radikaal verskil van die tyd en die kultuur waarin ons vandag leef.

Indien ons vir 'n oomblik die Joodse wêreld van die Ou Testament neem, sien ons die volgende interessante elemente: Die Jode het 'n patriargale sisteem gehad, wat beteken dat die pa die hoof van die huis was en dat hy verantwoordelik was om die gesin/familie te lei en te beskerm. Die Jode het op grond van die skeppingsorde geargumenteer dat elke ding sy plek het en dat enige iets wat uit plek uit is onrein is en buite God se orde val. Reinheid was nou gekoppel aan die ordebegin-sel (vergelyk Malina en Rohrbaugh – *Social World*). So is mense wat ontoelaatbare geslagsgemeenskap gehad het dikwels met die dood gestraf. Seksuele reinheid (kyk Levitikus 18) was vir die Jode, veral by vrouens, 'n baie belangrike saak. Maagdelikheid was 'n groot vorm van eerbaarheid en indien 'n meisie haar maagdelikheid verloor het, het dit haar in skaamte gelaat. In die proses sou haar pa ook eer verloor in ander se oë omdat hy nie daarin geslaag het om sy dogter op te pas nie. Dit was immers die hoof van die gesin se verantwoordelikheid om sy dogter se eer te beskerm. So het vrouens nie sommer in die publiek sonder 'n sluier verskyn nie. 'n Eervolle man sou die eer van sy gesin en die eer van sy vrou en dogters verseker deur om te sien dat hulle

binne die regte grense bly. Die verwagting het bestaan dat meisies maagde moes wees as hulle trou. Op die eerste dag van hulle troue sou hulle hom kwalik neem. Die beginsel van eer en die verwagting van korrekte seksuele gedrag was so belangrik dat dit dikwels gebeur het dat 'n seun sy eie suster sou doodmaak indien sy onvanpas opgetree het en die familie se eer geskend het. So 'n moord is dan as 'n eervolle moord beskou en almal was dan baie trots op die seun wat die eer van sy pa beskerm. Net so moes 'n seun ook versigtig wees hoe hy teenoor ander meisies optree, want hy moes ook sy eie eer in stand hou. In kort, in die wêreldbeeld van die Ou Testament, met spesifieke verwysing na die Jode, was seksuele reinheid 'n belangrike saak. Hiervolgens kan ons dus nie anders as om te sê dat voorhuwelikse seksuele verhoudings ten minste nie deur die Ou Testament geregtig kan word nie.

In die Nuwe Testament, veral met die bekering van heidene wat dikwels in seksuele onreinheid geleef het, sien ons dat die Nuwe Testament altyd weer die gelowiges oproep tot seksuele reinheid. In 1 Korintiërs 6: 13 lees ons duidelik:

'n Mens se liggaam is nie bedoel vir seksuele losbandigheid nie, maar is daar vir die Here, wat ook oor ons liggaam Here is.

Dit is met ander woorde duidelik, seksuele reinheid is vir die Nuwe Testament ook baie belangrik.

Saamblyery is vandag niks vreemds nie. Intendeel, nie minder nie as 90% van die paartjies wat deesdae in die huwelik bevestig word, het voor die tyd saamgebly. Myns insiens leef ons in 'n tyd waar seksualiteit egter fyn bestuur moet word omdat dit ons uiteindelik ook beskerm. God en die Bybel se oproep tot heiligheid is nie iets wat ons van plesier weerhou nie. Uiteindelik, as daar mooi daarvoor nagedink word, beskerm dit jou teen 'n klomp dinge wat jou lewe kan verwoes. Daarvan kan die Kerk getuig wat die vernietigende effekte daarvan beleef of gesien het.

(bb) *Sekere riglyne te midde van die ongemak van die Kerk*

Die Kerk in die breë beleef reeds 'n geruime tyd ongemak oor wat die standpunt moet wees ten opsigte van persone wat saamwoon, sowel as hoe die Kerk die doop van kinders wat buite die huwelik gebore is, moet hanteer. Die Kerk behoort nie hard en veroordelend oor te kom teenoor mense nie, maar eerder sag en sensitief. Aan die ander kant wil die gelowige vashou aan die regte leer en wil sy respek teenoor God wys deur reg te leef. Die Kerk behoort dit duidelik te stel dat hy simpatiek is teenoor persone in sodanige situasies en wil hulle met dieselfde respek hanteer as enige ander getroude paar.

Die Kerk is saam op soek na God se wil:

- * Dit is deurentyd die Kerk se standpunt dat dit God se wil is dat mense trou en binne hierdie verhouding seksueel verkeer en kinders verwek.
- * Die realiteit is egter dat mense vandag vir 'n tyd saam woon voordat hulle trou, of selfs glad nie trou nie. Uit hierdie verbintenis word kinders gebore en ouers versoek dan ook dikwels dat hierdie kinders gedoop moet word. In geval waar 'n kind buite die huwelik verwek is en daardie verhouding verbreek word, behoort die Kerk die kind te doop. Meestal sal slegs een ouer alleen die kind ten doop bring, maar dit mag ook nie 'n probleem wees as beide ouers teenwoordig is nie, met dien verstande dat beide ouers 'n goeie verstandhouding met mekaar het, die inhoud en die betekenis van die doop verstaan en saam die verantwoordelikheid opneem vir die opvoeding van die kind. Die Kerk mag nie 'n ouer die geleentheid ontnem om by 'n belangrike geleentheid soos die doop voor God 'n belofte te kom aflê oor hulle verantwoordelikheid teenoor God en hulle kind nie. In geval waar 'n kind verwek is en die ouers (volgens die kerkraad se wete) steeds seksueel aktief is, hetsy buite of binne 'n saamblyverhouding, sou die Kerk in die verlede die doop kon weier en 'n bepaalde pad met die ouers kon opneem onder die opsig en die tug omdat dit die Kerk se oortuiging is dat dit God se wil is dat seks binne die huwelik hoort. Die Kerk sal egter vanuit sy studiewerk oor die huwelik en sy verstaan van die seksuele binne of buite die huwelik, met meer omsigtigheid hierdie sake moet hanteer. Die Kerk sal sy vrese moet laat vaar dat die indruk geskep word dat sou die Kerk saamwoonverhoudings goedkeur, dit die Kerk se getuienis oor die huwelik benadeel.
- * Die vraag vandag is: Is dit moontlik dat die Kerk pare wat saamwoon en pare wat wettig getroud is, gelyk kan hanteer? Om dit te beantwoord moet die Kerk definieer wat 'n gesonde, aanvaarbare verhouding konstitueer. 'n Gesonde verhouding is een waar beide persone aan mekaar volledige trou belof het en in 'n lewenslange verbintenis is. Binne hierdie verhoudinge deel hulle hul lewe volledig, dit wil sê geestelik, emosioneel, fisies en materieel. Respek vir mekaar en die opbou van mekaar vorm die fondament van die verhouding.
- * Indien dit as die aanvaarbare beskou word, is dit dus moontlik om te sê dat dit nie regtig nodig is vir mense om wettig te trou nie. Ons is immers *getroud* as ons persoonlik ons trou aan mekaar belof het. Om dit prakties te maak: Die oomblik wanneer twee mense besluit om in 'n lewenslange verbintenis te tree (hetsy deur te trou of saam te woon) met die medewete van hulle families en

die publiek, het hulle in hulle harte en in die praktyk reeds finaal tot oortuiging gekom dat hulle slegs aan mekaar verbind is. Dit sou 'n grap maak van die verhouding as enige een van die twee ná die besluit weer met ander mense sou uitgaan.

- * Die Kerk moet ook in gedagte hou dat die landswette deesdae persone wat in 'n saamblyverhouding is beskerm en dat persone nie sommer maar net uit so 'n verhouding kan stap sonder om sy of haar verantwoordelikheid teenoor die ander party, byvoorbeeld betaling van onderhoud, na te kom nie.
- * Die Kerk se hantering van die doop wys ook uit dat die Kerk inkonsekwent is met die toepassing van die sakramente. Die Kerk weier dat pare wat saamwoon kinders mag doop, maar verhinder hulle nie om aan die nagmaal deel te neem nie. Verder is alle mense maar *gewoontesondaars*, met ander woorde ons álmal doen op 'n gereelde basis sonde en tog word niemand daarvoor die doop en nagmaal geweier nie. Ons handel dus inkonsekwent teenoor pare wat saamwoon wanneer dit by die doop kom.
- * In plaas daarvan om die doop as 'n hek te gebruik wat die geloofspad vir mense toemaak, moet ons eerder elke geleentheid gebruik om mense te help om insig te ontwikkel in hoe hulle verhouding met God kan groei. Dit moet dus 'n hek wees wat oopmaak eerder as toemaak. Hier moet gedink word aan Jesus se optrede teenoor verskillende mense in die Bybel: Sy gesprek met die vrou wat op owerspel betrap is (Johannes 8: 3 tot 11), sy gesprek met Saggeus (Lukas 19: 1 tot 10), met die Samaritaanse vrou by die put (Johannes 4: 5ev), ensovoorts. Jesus het hierdie mense nooit uitgesluit nie, maar op liefdevolle wyse het Hy hulle ingesluit en dan aangemoedig om nooit weer verkeerde gedrag te beoefen nie.

(cc) *Samevatting*

- * Die Kerk behoort oorweging te skenk om pare wat saamwoon volledig te hanteer as getroude pare. Dit wil sê die Kerk laat toe om ook kinders wat binne hierdie verhoudings gebore word, te doop.
- * Die Kerk behoort aan te hou om sodanige pare aan te moedig om te trou omdat die huwelik nie net uitdrukking gee aan twee individue se siening oor 'n verhouding nie, maar ook respek wys vir die gemeenskap waarin ons woon. Dit is ook God se wil dat die huwelik gedien sal word. Geloofsreëls en ons landswette sluit nie noodwendig mekaar uit nie. Anders gestel, hoewel sommige die landswette dalk nie as baie belangrik beskou nie, bly dit vir gelowiges steeds nog 'n manier om te wys dat hulle God en hulle medemens liefhet. Daarom respekteer ons mekaar ook deur reëls wat die samelewing orden, soos die huwelik, na te kom.

(c) Die huidige kerkordelike verstaan van die doop met voorgestelde wysigings

Om volledig ook hierdie deel van die studie te kan hanteer, word die kerkordelik gedeelte vanuit die Kerkorde (ordereël en ordinansies) net so opgeneem van waaruit elke faset van die Kerkorde rakende die doop volledig behandel word met wysigings en voorstelle hierby ingewerk:

KERKORDE 2010

ORDEREËL 5

Bediening van die Sakramente

5.2.3DIE HEILIGE DOOP

- (i) *Die doop as heilige sakrament beseël eenmalig die afwas-sing van sonde en die deelgenootskap aan die liggaam van Christus.*
- (ii) *Deur hierdie sakrament word die gedooptes op grond van die genadeverbond sigbaar in die kerk van God opgeneem en van alle ongelowiges en vreemde godsdienste afgeson-der om God se eiendom te wees en sy merkteken te dra.*

Kommentaar:

Met hierdie ordereël en die Kerk se verstaan van die doop kan daar niks mee fout gevind word nie. Die resultate van die voorafgaande stu-die bevestig opnuut die Kerk se verstaan van die doop en spreek die kerngedagtes en hoofmomente aan waarom dit werklik gaan by die doop. Die volgende sake kan opnuut beklemtoon word:

- * Anders as by die ordinansies wat handel oor die doop, vind ons in hierdie ordereël geen sistematiese neerslag of die een of ander heenwysing na 'n struktuur of model nie. Dit gaan hier om die sui-wer teologiese verstaan van die doop en beklemtoon ook die Kerk se belydenis ten opsigte van die doop.
- * Hierdie ordereël het ook nie die bedoeling om sommige in te sluit en ander uit te sluit nie, hoewel daar tog wat punt twee betref 'n skeiding gemaak word tussen gelowiges en ongelowiges, tussen ware godsdienste en vreemde godsdienste. Hierdie onderskeid word nie geforseerd deur 'n bepaalde handeling oorbeklemtoon nie, maar is die wonderlike voorreg wat volg op die genadever-bond van God. Die inhoud en betekenis van die doop bring hier-die skeiding of weerskante van die wipplank na vore, maar is 'n genade- en verkondigingsresultaat wat voortvloei vanuit die doop.

- * Ordereël 5 bied ook die ruimte dat kinders van gelowige lidmate vanuit 'n saamwoonverhouding gedoop kan word met die fokus-punt op die volgende:
 - ** Die beseëling van die eenmalige afwassing van die sonde word nie van hierdie kinders weerhou op grond van argumente wat nie Bybelse grond vind nie en wat geen teologiese inhoud dra nie. Die studie het dit reeds uitgewys.
 - ** Ook hierdie kinders mag die voorreg geniet van deelgenootskap aan die liggaam van Christus en geen deeglike Bybelse- en teologiese verantwoording sou die saak anders op die tafel kon plaas nie.
 - ** Hierdie kinders vanuit 'n saamwoonverhouding mag nie vir die Kerk onsigbaar bly op grond van die Kerk se oordele en eensydige verstaan van sonde asof dit vir die Kerk 'n verleentheid is en asof die Kerk hom daaroor hoef te skaam nie. Die genadeverbond het nie grense te bepaal oor die lewe van kinders van gelowiges nie. Die genadeverbond dwing die Kerk tot die sigbaarmaking (doop) en sigbaarwording (genade) van hierdie gedooptes in die Kerk.

ORDINANSIE 5.2

5.2.1 DOOP

- (i) *Die doop word in 'n erediens deur 'n dienaar van die Woord met water bedien in die Naam van die Vader, die Seun en die Heilige Gees.*
- (ii) *Die doop word bedien met gebruikmaking van die Doopformulier in die Kerkboek.*
- (iii) *Die doop word bedien aan kinders van belydende lidmate en aan volwassenes wat belydenis van geloof aflê en wat nie voorheen gedoop is nie.*
- (iv) *Die ouderlingevergadering sorg dat daar maandeliks geleentheid is om die doop te bedien.*
- (v) *Die ouderlingevergadering sorg dat die doopouers voor elke doopgeleentheid oor die betekenis van die doop onderrig word.*
- (vi) *Die ouderlingevergadering sorg dat die doop deur die gemeente heilig gehou word, en dat ouers hulle kinders in ooreenstemming met die doopbelofte opvoed.*

- (vii) *Ouers gebruik die eerste moontlike geleentheid om die verbond aan hulle kinders te laat beseël.*
- (viii) *Die ouderlingevergadering bepaal die prosedure vir die opgee van doopname, doopkategeese en die inskrywing in die doopregister in die gemeente waar die doop bedien is.*
- (ix) *Ouers of wettige aanneemouers wat die verantwoordelikheid vir die Christelike opvoeding van die kind aanvaar, en wat belydende lidmate is en nie onder sensuur is nie, mag die doopbelofte aflê.*
- (x) *Kinders uit ander gemeentes van die Kerk of uit kerke met dieselfde belydenis, word gedoop nadat die ouderlingevergadering van die tuisgemeente skriftelike toestemming gegee het, met vermelding dat doopkategeese bygewoon is, en nadat die ouderlingevergadering die toestemming aanvaar het.*
- (xi) *Katkisante wat belydenis van geloof wil doen maar nog ongedoop is, word gedoop nadat al die katkisante geantwoord het op die vrae wat in die Formulier vir die Aflegging van Openbare Belydenis van Geloof aan hulle gestel is.*
- (xii) *Die doop van ander kerke word erken op voorwaarde dat dit deur 'n geordende persoon in daardie kerk met water bedien is in die Naam van die Drie-enige God, Vader, Seun en Heilige Gees. Iemand wat reeds voorheen so gedoop is, word nie weer gedoop nie.*

Kommentaar:

Prof Y Dreyer is korrek as sy beweer dat die probleem rondom die verstaan van sekere gebruike in die Kerk en die verstaan van sekere handeling van die Kerk nie noodwendig 'n probleem van die Bybel (Skrifverstaan) of 'n probleem van die teologie is nie, maar dat dit eerder 'n probleem is wat voortvloei uit die strukture van die Kerk en die feit dat baie van die beweegruimte van die Kerk ingeperk word deur die bande wat die Kerk homself opgelê het. 'n Duidelike voorbeeld hiervan is Ordinansie 5 wat handel oor die doop.

Hierdie argument sou ek ook graag verder wou voer deur te vermeld dat die Kerk dikwels bang was om die eintlike stem van die evangelie en die stem van regdenkende teologie te laat hoor. Die Kerk wou met alles versigtig omgaan en was bang om in die warm water te beland. Die Kerk was bang om van kettery beskuldig te word en het daarom alles baie fyn in die destydse Kerkwet en huidige Kerkorde uitgemeet. Vir elke teologiese denkrigting en belydenis moes daar 'n bepaalde stel reëls wees en geld wat die Kerk nie in stormagtige waters sou laat beland nie.

Die probleem was egter dat die Kerk uit voeling geraak het met sy tyd en tydsgees en het die postmoderne era eise aan die Kerk begin stel waarvan die Kerk nie kan loskom nie. Dit dwing die Kerk tot nuwe teologiese besinning en tot nuut geformuleerde antwoorde aan homself en aan die lidmate van die Kerk. Dit vra suiwere denke oor die verstaan van die Woord van God binne die raamwerk en die tydsomstandighede van die Kerk.

Die mooi en teologies aanvaarbare van Ordereël 5 ten opsigte van die doop, word deur die daaropvolgende ordinansies wat handel oor die doop en die bediening van die doop belemmer en laat die Kerk oop vir baie sinnelose argumente en 'n onsekerheid as dit kom by die verstaan van die doop en die bediening van die doop. Dit dra ook by tot die onsekerheid rondom die doop van kinders vanuit 'n saamwoonverhouding.

Om reg te laat geskied aan die Kerk se verstaan van die doop, die Kerk se verstaan oor saamwoon en die Kerk se verstaan oor die doop van kinders vanuit 'n saamwoonverhouding, moet daar nuut gekyk word na die huidige ordinansies wat handel oor die doop en sal die ordinansies in totaal herevalueer en herskryf moet word.

Die ordinansies kan saamgestel word vanuit die volgende indeling:

- * Die Kerk se voorsorg- en begeleidingstaak ten opsigte van die doop en die verantwoordelikheid van die Kerk in die uitoefening van die opsig.
- * Die Kerk se verantwoordelikheid ten opsigte van die suiwere bediening van die sakrament en die heilighouding van die sakrament.
- * Die Kerk se verkondigingstaak ten opsigte van die doop en die gepaardgaande kategetiese onderrig en opvoeding van lidmate ten opsigte van die doop.
- * Die Kerk se bediening van die kinderdoop:
 - ** Aan wie?
 - ** Deur wie?
 - ** Hoe?
 - ** Wanneer?
- * Die Kerk se bediening van doop aan volwassenes.
- * Die erkenning van ander kerke se doop.
- * Die herhaling van die doop.

- * Die Kerk se nasorg ten opsigte van die gedooptes. Nasorg aan dooplidmate, lidmate van gedooptes en nasorg aan die gemeente en Kerk.

In die voorgestelde wysigings (volg later) van die ordinansies ten opsigte van die doop word die woord *ouers* nie meer gebruik nie. Die rede hiervoor is soos volg:

- * Met die huidige gebruik van die woord *ouers* in die ordinansies, word die afleiding eintlik gemaak dat *ouers* diegene is wat in 'n wettige huwelik staan soos die Kerk nog altyd tradisioneel die huwelik verstaan het en dat die *ouers* die natuurlike en wettige *ouers* is van die kinders wat in en vanuit so 'n huwelik gebore is. Vandag is dit nie meer so maklik en gemaklik om hierdie afleiding te maak nie.
- * Die huidige ordinansies skep verwarring met die gebruik van beide die begrippe *belydende lidmate* en *ouers*, so asof daar 'n bepaalde onderskeid is.
- * Die gebruik van die woord *ouers* is geforseerd toegepas ten opsigte van die kinderdoop.

Die Kerk sal homself ook deeglik moet vergewis en ook daaroor uitspreek wat verstaan word onder die begrip *ouers*. Word bedoel ouerskap vanuit 'n tradisionele siening van die huwelik? Wat van die verstaan van enkelouerskap? Moet die klem nie dalk val op biologiese ouerskap nie? Word die *ouers* vanuit 'n saamwoonverhouding ook geag deur die begrip *ouers* in die huidige ordinansies of is die ouerskap vanuit 'n saamwoonverhouding nie inbegrepe by die verstaan van die ordinansies nie?

(d) Voorstel tot die wysiging van die ordinansies

ORDINANSIE 5.2

DOOP

- (i) *Die ouderlingevergadering sorg dat die betekenis van die doop, die kategetiese onderrig ten opsigte van die doop en die bediening van die doop deur die gemeente heilig gehou word, en dat ouers hulle kinders in ooreenstemming met die doopbelofte en die betekenis van die doop opvoed.*
- (ii) *Die ouderlingevergadering kom sy voorsorg- en begeleidingstaak na ten opsigte van die doop en die bediening van die doop, en oefen ook op 'n verantwoordelike wyse opsig uit oor die hantering en bediening van hierdie sakrament.*

- (iii) *Die doop word deur die Kerk bedien aan kinders van belydende lidmate van die Kerk en aan volwassenes wat belydenis van geloof aflê en wat nie voorheen gedoop is nie.*
- (iv) *Die doop word in 'n erediens deur 'n dienaar van die Woord met water bedien in die Naam van die Vader, die Seun en die Heilige Gees.*
- (v) *Die doop word bedien met gebruikmaking van die Doopformulier in die Kerkboek.*
- (vi) *Die ouderlingevergadering bepaal die prosedure vir die opgee van doopname, doopkategese en die inskrywing in die doopregister in die gemeente waar die doop bedien is.*
- (vii) *Die ouderlingevergadering sorg dat daar gereeld geleentheid is om die doop te bedien.*
- (viii) *Die ouderlingevergadering sorg dat die belydende lidmate van die Kerk wat hulle kinders ten doop wil bring, voor elke doopgeleentheid oor die verstaan van die doopbelofte, betekenis van die doop en die doopbediening, onderrig word.*
- (ix) *Belydende lidmate van die Kerk gebruik die eerste moontlike geleentheid om die verbond aan hulle eie kinders, of aan kinders wat wettig in hulle sorg geplaas is en oor wie hulle die verantwoordelikheid neem ten opsigte van die Christelike opvoeding, te laat beseël.*
- (x) *Kinders uit ander gemeentes van die Kerk of uit kerke met dieselfde belydenis, word gedoop nadat die ouderlingevergadering van die tuisgemeente skriftelike toestemming gegee het, met vermelding dat doopkategese bygewoon is, en nadat die ouderlingevergadering die toestemming aanvaar het.*
- (xi) *Katkisante wat belydenis van geloof wil doen maar nog ongedoop is, word gedoop nadat al die katkisante geantwoord het op die vrae wat in die Formulier vir die Aflegging van Openbare Belydenis van Geloof aan hulle gestel is.*
- (xii) *Die doop van ander kerke word erken op voorwaarde dat dit deur 'n geordende persoon in daardie kerk met water bedien is in die Naam van die Drie-enige God, Vader, Seun en Heilige Gees. Iemand wat reeds voorheen so gedoop is, word nie weer gedoop nie.*

Sekere van die bestaande ordinansies word behou, maar 'n herrangskikking vind plaas om 'n logiese gedagtegang te skep. Ander ordi-

nansies word gewysig om verwarrende praktyke in die Kerk te weer en om die Kerk se verstaan van die doop en die bediening van die doop ordelik te reël. Nuwe ordinansies word toegevoeg om verwarring te vermy en om die Kerk se verantwoordelikheid ten opsigte van die doop duidelik te beklemtoon.

(e) Slotsom

Die studiewerk soos verwoord in hierdie studiestuk maak dit duidelik dat die Kerk wel die doop moet bedien aan die kinders wat gebore word vanuit 'n saamwoonverhouding of aan die kinders wat reeds daar was toe hierdie saamwoonverhouding begin het.

(f) Kommentaar ontvang op die samevattende en voorlopige verslag oor die doop van kinders vanuit 'n saamwoonverhouding

My kommentaar is nie teen die beginsel van die doop aan kinders vanuit 'n saamwoonverhouding nie. Dit is suiwer gerig op van die motiveerings wat in die studiestuk voorkom.

(aa) *Sekulêre samelewing*

'n Groot deel van die verslag is gebou op en vertrek vanuit die realiteite van 'n sekulêre samelewing. Dat die samelewing steeds meer sekulêr word, is waar. Dat hierdie sekulêre samelewing egter die huwelik beskou as 'n onnodige formaliteit, kan nie as motivering gebruik word om saamwoonverhoudings te regverdig nie. (Met *huwelik* bedoel ek as instelling van God en nie die Staat se reëlins nie.) Nog minder kan die moderne neiging of tendens gebruik word as regverdiging vir saamwoonverhoudings. Sou dit wel die geval wees, beteken dit dat die eise van die samelewing voortaan die bepalende faktor gaan wees wanneer die Kerk besluite neem. Dit is 'n uiters gevaarlike maatstaf met geweldige konsekwensies.

Presies dieselfde geld ook vir die standpunt van prof Y Dreyer dat *saamblyers* gelowiges insluit soos kerkmense, ouderlinge, diakens, skribas, orreliste en allerlei amptenare van die Kerk. Dit kan ook nie 'n motivering wees om saamblyverhoudings te regverdig nie.

(bb) *Ordinansies van die Kerkorde*

Ek kan nie saamstem met die opmerkings wat in die verslag gemaak word ten opsigte van die ordinansies van die Kerkorde wat handel oor die doop nie. Die Kerkorde is presies dit wat die naam sê, naamlik om die werk in die Kerk te orden. Niks minder en niks meer nie. Die bedoeling van die Kerkorde is en was nog nooit om inhoud te gee aan standpunte van die Kerk, byvoorbeeld geloofslawe, geloofsgesindheid, ensovoorts, nie. Dit lê nie op die weg van die Kerkorde nie.

(cc) *Die doop as voorreg*

Die doop is inderdaad 'n voorreg en nie 'n reg soos tereg in die verslag gemeld word nie. Dieselfde geld natuurlik ook vir die ander sakrament, naamlik die nagmaal. Dat dit nie altyd in die Kerk so geskied het nie, kan nie dien as regverdiging vir die doop van kinders vanuit 'n saamwoonverhouding nie.

Presies dieselfde geld vir die verwaarlosing van die opsig. Dat die Kerk inderdaad hieraan skuldig is, is waar. Maar hierdie versuim kan ook nie as motivering gebruik word om die doop van kinders uit 'n saamwoonverhouding te regverdig nie. Twee verkeertes maak immers nie 'n regte nie.

Wat verkeerd is, moet reggestel word! Die baba moenie met die badwater uitgegooi word nie!

(dd) *Wat word verstaan onder 'n saamwoonverhouding?*

Die opmerking word in die verslag gemaak dat 'n indringende studie oor die huwelik en die Kerk se verstaan van die huwelik gedoen moet word. Ek wil dieselfde sê ten opsigte van saamwoonverhoudings: Hoekom dan nie ook 'n studie oor saamwoonverhoudings nie?

Wat is 'n saamwoonverhouding? Wat word verstaan onder die begrip *saamwoonverhouding*? Dit mag op die oog af na 'n belaglike vraag klink, maar is dit? Is dit werklik so eenvoudig, voor die hand liggend en klinkklaar? Verstaan almal, wanneer oor dié saak gepraat word, dieselfde onder die term? Of aanvaar ons maar net dat almal dieselfde daaronder verstaan? Wat verstaan die Kerk met so 'n verhouding? Dit is 'n uiters belangrike vraag sou die Kerk saamwoonverhoudings voortaan aanvaarbaar vind!

Die definisie van 'n saamwoonverhouding wat in die verslag voorkom, naamlik *'n gesonde verhouding is een waar beide persone aan mekaar volledig trou beloof het en in 'n lewenslange verbintenis is*, skep meer probleme as oplossings. Byvoorbeeld, waar, wanneer en hoe word die trou beloof? Hoe word bepaal of dit 'n lewenslange verbintenis is en wie gaan dit bepaal, ensovoorts? Geld presies dieselfde nie maar ook vir die huwelik nie?

(ee) *Strukture*

In die verslag word baie gewag gemaak daarvan dat strukture 'n groot struikelblok is wat die huwelik betref. Waarom is strukture skielik so 'n onding? Ons hele samelewing bestaan uit strukture. Kyk maar net wat gebeur, ook in ons eie land, waar strukture geminag en in duie stort! Om nie eers te praat van die huidige chaos in ons eie Kerk waar be-

paalde gemeentes, predikante, kerkrade en individue die strukture van die Kerk minag nie.

Indien prof Y Dreyer korrek aangehaal is, naamlik

ek het 'n vermoede dat die probleem nie by God en die Bybel hoef gesoek moet word nie, maar dalk eerder by mensgemaakte sisteme, reëls en regulasies,

is my vraag: Is saamwoonverhoudings nie presies dieselfde nie, met ander woorde ook maar 'n *mensgemaakte sisteem*? Dalk nog meer so! Net nog meer uitgelewer aan die grille en giere van die mens as die huwelik met sy strukture.

Natuurlik is dit so dat die huwelik geen waarborg is of bied nie, maar nog minder so wat saamwoonverhoudings betref. My klem val nie op die *waarborg* nie, maar die huwelik het darem 'n mate van vastigheid en struktuur, hoe gering dit ook al mag wees. Maar saamwoonverhoudings bied nog minder vastigheid en struktuur. Trouens, daar is géén struktuur nie, behalwe dit wat die sekulêre samelewing self bepaal – en dit verander daagliks!

Ek is van mening dat strukture te maklik afgemaak en weggegooi word. Natuurlik kan strukture struikelblokke wees, maar kan ook nie net altyd die *sondaar* wees nie! Dit is immers ook die doel van 'n Kerkorde.

Saamwoonverhoudings bied nog minder vastigheid en struktuur as die huwelik.

Daarom kan ek volledig identifiseer met die volgende opmerking in die verslag:

*Daarmee saam sal die Kerk hom ook duidelik moet uitspreek oor ander verhoudingsmoontlikhede wat daar mag wees tussen man en vrou en wat as **evangeliese aanvaarbare verbintenisse** mag geld, waar die klem eerder val op die verhoudingsmoontlikhede tussen man en vrou met Bybelse norme en waardes wat hierdie verhouding en verbintenisse respekteer, as die seremoniële en statutêre verbintenisse (my onderstreping).*

(ff) *Navraag van 'n ouderlingevergadering*

Die opneem van 'n ouderlingevergadering se navraag aan die Algemene Kerkvergadering in die verslag, is na my mening 'n fout. Nie soseer die opneem daarvan nie (dit was immers die vraag aan die Algemene Kerkvergadering wat gelei het tot die verslag), maar wel die aannames wat uit die optrede van dié betrokke ouderlingevergadering gemaak word, as sou dit die praktyk dwarsdeur die Kerk wees. So byvoorbeeld

dat die doop gebruik word as 'n hek wat die geloofspad vir mense toemaak.

Die verslag moet na my mening net fokus op die saak, naamlik *die doop van kinders vanuit 'n saamwoonverhouding*.

(gg) *Die eer van die huwelik*

Die vraag waarmee ek worstel is die toekomstige plek van die huwelik. In die verslag word gemeld dat die gesprekke oor die huwelik, saamwoon en die doop van kinders uit so 'n verhouding nie die eer van die huwelik mag aantast nie. Ek verstaan die opmerking nie.

Aan die een kant sê ons dat die huwelik deur die samelewing beskou word as 'n blote formaliteit, as 'n mensgemaakte sisteem wat verouderd geraak het, daarom moet weer daarna gekyk word. Ook is daar die standpunt dat die huwelik gesien moet word as komende uit 'n spesifieke tyd en omstandighede (hiermee verskil ek nie). Aan die ander kant word egter gesê dat die eer van die huwelik nie aangetas mag word nie. Die opmerkings staan lynreg teenoor mekaar.

Dieselfde geld ook die stelling in die samevatting van die studiestuk:

... behoort die Kerk aan te hou om sodanige pare aan te moedig om te trou, omdat die huwelik nie net uitdrukking gee aan twee individue se siening oor 'n verhouding nie, maar ook respek wys vir die gemeenskap waarin ons woon.

Hoe moedig die Kerk paartjies aan tot 'n huwelik terwyl ons terselfdertyd erkenning gee aan saamwoonverhoudings? Dit sluit aan by die volgende opmerking:

Die Kerk sal sy vrese moet laat vaar dat die indruk geskep word dat sou die Kerk saamwoonverhoudings goedkeur, dit die Kerk se getuienis oor die huwelik benadeel.

Natuurlik gaan dit die Kerk se getuienis benadeel! Net die feit dat hierdie studie aan die gang is, dien al reeds as regverdiging vir baie om bloot net saam te woon.

My vraag is: Oor watter huwelik gaan die Kerk voortaan getuig? Daar word selfs gestel:

... dat dit nie regtig nodig is vir mense om wettig te trou nie!

Ons keur een verhouding goed, maar sê dan dat dit ook nie reg is nie. Ons praat dan juis die heel tyd van 'n sekulêre samelewing!

(hh) *Seksualiteit*

Die volgende opmerking in die verslag vra opklaring:

Myns insiens leef ons in 'n tyd waar seksualiteit fyn bestuur moet word omdat dit ons uiteindelik ook beskerm. God en die Bybel se oproep tot heiligheid is nie iets wat ons van plesier weerhou nie.

Dit is nie duidelik wat hiermee bedoel word nie? Byvoorbeeld:

- * Wat word bedoel met die *bestuur van seksualiteit*?
- * Op wie is die bestuur gerig?
- * Waarteen beskerm die bestuur van seksualiteit ons?
- * Wat moet ons verstaan met die opmerking *weerhouding van plesier*?

Die opmerking is oop vir verskillende moontlike interpretasies.

(ii) *Weerhouding van die doop*

Ek stem nie saam met die uitgangspunt dat weerhouding van die doop aan 'n kind neerkom op die weerhouding van God se genade aan die kind nie. Daarom stem ek ook nie saam dat die kind gevolglik gestraf word vir die ouers se sonde nie. God se genade word nie deur die doop *geskenk* nie. Die doop is immers 'n bevestiging van iets wat reeds geld, naamlik God se genade en liefde.

By die doop is dit juis die ouers wat aan die hand van vrae waarop hulle antwoord, die verantwoordelikheid aanvaar vir die instandhouding van die beloftes, nie die dopeling nie!

Indien die weerhouding van die doop aan 'n kind wel beskou word as 'n weerhouding van God se genade aan die kind, wat nou gemaak in die geval waar ouers onder sensuur is? Dan **móét** 'n kind in dié geval ook gedoop word. Die doop kan dan mos ook nie weerhou word op grond van die ouers se sonde nie! Dit is nou as bogenoemde standpunt korrek is.

(jj) *Egbreuk*

Sou saamwoonverhoudings deur die Kerk aanvaarbaar bevind word, wat gaan voortaan verstaan word onder die term *egbreuk*? Immers verkondig ons by monde van die formulier vir die bediening van die nagmaal:

Daarom wil ons dan ook ... almal wat die volgende sondes doen, waarsku om nie aan die nagmaal van die Here deel te neem nie, en aan hulle verkondig dat hulle buite die ryk van Christus

*verkeer. Ons praat van mense ... Laastens ook hulle wat **eg-breuk pleeg** ...*

AANBEVELING	1. Die saak word gekontinueer.
VERDERE BEPLANNING	1. Die Raad van Pastoraat en Presbiteraat kry opdrag om 'n finale verslag voor te berei vir die 71ste Algemene Kerkvergadering.

2.1.2.2 Ander opdragte deur die raad afgehandel

(i) *Die elektroniese media*

Vergelyk **BYLAE B**.

AANBEVELING	1. Gemeentes en kerkrade moet hulself inskerp wat betref die moontlikheid van 'n visuele beeld van die gemeente na die gemeenskap in terme van digitale kommunikasie. Dit kan gedoen word deur hierdie saak op die kerkraadsvergadering te plaas en deurgaans oor hierdie saak te handel. Daar kan selfs 'n komitee saamgestel word met kundiges om hierdie saak te bedryf in opdrag van die kerkraadsvergadering. 2. Finansiële komitees word aangemoedig om te kyk na 'n digitale begroting oftewel 'n begroting wat hierdie kommunikasiemedium kan benut. 3. Gemeentevergaderings kan verder aangemoedig word om visuele hulpmiddels in ag te neem, veral waar jonger lidmate ook betrokke is tydens die erediens. Daar buite en hier by ons is 'n magdom van mense wat vra na 'n spirituele tuiste. Mense wat smag na die Woord van God. Mense wat leef en werk en kerk gaan deur die digitale wêreld wat oopgesluit word deur die druk van 'n knoppie.
VERDERE BEPLANNING	

(ii) **Lidmaatverliese**Vergelyk **BYLAE C.**

AANBEVELING	Die volgende aanbevelings uit die verslag van die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat word gestel: Moontlike stappe na aanpasbare transformasie 1. 'n Radikale verandering is nie realisties nie omdat ingryping in die geloofslawe van duisende lidmate nie haalbaar is nie. Die praktiese uitweg is om vanaf die bestaande kern van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika te begin, naamlik die predikante, met die volgende oorwegings: * Die amp geleentheid te gee om maksimum beroepsbevrediging moontlik te maak. * Die Kerkorde onder andere aan te pas tot 'n sterker missionale gerigtheid en 'n meer organiese kerkbegrip om rigting en stukrag aan transformasie te gee. * Liturgie en bedieningsmoontlikhede verder te ontwikkel (innovering en spiritualiteit). * Predikante se geloofslawe te versterk, hulle te oortuig van die doelwitte van aanpasbare verandering en om toerusting hiervoor te voorsien. * Opleiding van voornemende predikante aan te pas in die lig van die kritiek wat in hierdie werkstuk verskyn. * Leierskapontwikkeling wat lid-
--------------------	---

	mate in staat sal stel om verantwoordelikheid te aanvaar. 2. Die volgende sal in dié verband 'n groot rol kan speel: * Predikantekampe Voorgestel dat al die predikante elke drie maande (Sondagmiddag tot Dinsdagoggend) naby Pretoria byeenkom by 'n plek met bekostigbare akkommodasie en konferensiegeriewe. Kundiges bied toepaslike onderwerpe aan wat verband hou met aanpasbare transformasie daarop gerig om predikante se geloofslewe te versterk. Aandag aan lofprysing, sang, aanbidding, spiritualiteit en ontmoeting met God, bekering, ander bedieningsbehoeftes soos toerusting, beplanning, prioritisering, ensovoorts. Predikante kry geleentheid om probleme te bespreek en tot ander insigte te kom. So kan struikelblokke in die pad van beroepsbevrediging hanteer word. Nuwe perspektiewe kom na vore vir die handhawing van 'n balans in die leraar se persoonlike lewe: ** Ervaar ek nog vreugde in my bediening? ** Wat gebeur in my verhouding met myself, my huweliksmaat, met God? ** Groei ek nog geestelik? ** Wat is my prioriteite? ** Doen ek wat mense van my vra of wat God van my vra?
--	--

	'n Struikelblok in die pad van predikante is <i>besig</i> wees – gejaagdheid. In sy boek <i>The contemplative Pastor</i>, sê Peterson 'n belangrike oorsaak waarom predikante te besig kan wees, is die neiging dat prioriteite nie self bepaal word nie, maar toegelaat word dat gemeentelede dit dikteer terwyl sommige predikante ook hulp nodig het met prioritisering. Hy wys daarop dat gebedslewe en prediking eie aan amp is en voorkeur moet geniet. Gebedslewe omdat dit bepalend is vir sy geloofslewe en bediening. Besig wees dui op gejaagdheid wat teenstrydig is met stille rustigheid wat 'n voorvereiste vir stiltetyd is terwyl prediking die belangrikste funksie van die predikant is. Dit verg tyd, stilte, gebed, studie, konsentrasie en intensiteit om God se boodskap te hoor en deur te gee. Roy Oswald (<i>Clergy self care</i>) wys daarop dat gesonde bediening berus op eie geestelike vorming en <i>voldoende rus en tyd met die gesin. Indien 'n predikant die bediening as hoogste prioriteit sien en toelaat dat alles daarom draai, word geestelike vorming verwaarloos en afgeskeep asook dié van die gesin!</i> So kan 'n lang lys van struikelblokke vir die bediening en aanpasbare transformasie opgestel word vir hantering by predikantekampe. Dit is 'n groeiproses wat nie oornag afgehandel kan word nie – daar-
--	--

	voor is die gaping tussen die tradisionele bediening en aanpasbare transformasie te groot. Maar die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika beskik in die predikantsamp oor 'n ryk bron van kennis en ervaring wat by kampe benut sal word, terwyl die onderlinge koinonia tussen predikante bande sal versterk om mekaar onderling in geloof en liefde te ondersteun en te bemoedig. * Kampe vir gemeenteleiers Daar is 'n gebrek aan insig by baie ouderlinge en gewone lidmate oor kerkwees en die predikantamp. Trouens, die kritiek teenoor hoofstroom kerke is juis dat lidmate 'n verbruikersmentaliteit het, gereed om te ontvang en 'n gepaardgaande onbetrokkenheid. Dit is noodsaaklik dat lidmate mede verantwoordelikheid sal aanvaar vir kerkwees in Christus, ingelyf en deel van 'n nuwe kultuur met 'n gesindheid en insig wat hul toerus om ondersteunend teenoor predikante te wees en ontvanklik vir 'n bedieningstyl weg van die tradisionele verknogtheid ten koste van God se koninkryk en eer. So 'n kamp sou waarskynlik voorlopig jaarliks voldoende wees en kan ook op 'n streeksgrondslag oorweeg word. * Beroepsbevrediging van predikante Die drie studies waarna in die Bylae verwys word, dui op die
--	--

	negatiewe gevolge van die beroep op die psigo-emosionele lewenskwaliteit van die predikantsamp. 'n Ontleding van die tydsbesteding van predikante toon dat 99% van die tydsbesteding toegeken word aan instandhouding en pastorale werk sodat die afleiding gemaak word dat so 'n benadering transformasie onmoontlik maak. Dit blyk verder dat ongeveer ewe veel tyd gebruik word vir vergaderings en Woordverkondiging wat dui op 'n dominante vergaderingskultuur ten koste van transformasie. Die predikant se rol behoort dus meer doelgerig ingerig te word sodat die tradisionele pastorale benadering deels plek maak vir missionale bediening. 'n Hartsverandering van die kerk sal 'n onderlinge gesindheid van liefde, diensbaarheid en aanvaarding tot gevolg hê en meer lewensruimte en beroepsbevrediging vir predikante moontlik maak. 3. Ten slotte: Die blootstelling van die amp aan omstandighede ten koste van die huwelik is onaanvaarbaar en teenproduktief vir die transformasie. Hierdie probleem moet dringend aangespreek word. 4. Die ondersoek na die oorsake en oplossings vir lidmaatverliese sal opgevolg word met 'n ondersoek na die gesindheid van predikante van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika in samewerking met die Kerk se strukture. Dit word vertrou dat 'n finale verslag daarna sal volg.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 6: RAAD VIR PASTORAAT EN PRESBITERAAT

BRUGBEDIENING: STUDIERESULTATE

'n Werkgroep word saamgestel (met 'n verantwoordelike persoon) wat die studieresultate aanhoor, verwerk en aanbevelings voorstel aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

Motivering:

Die beskrywingspunt sal deur ds H Herbst, die sekretaris van die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat, toegelig word tydens die vergadering.

Ds H Herbst, die sekretaris van die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat, stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 7: RAAD VIR PASTORAAT EN PRESBITERAAT

BRUGBEDIENING: VOORTGAANDE STUDIE

Voortgaande studie ten opsigte van brugbediening word ondersteun.

Motivering:

Die beskrywingspunt sal deur ds H Herbst, die sekretaris van die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat, toegelig word tydens die vergadering.

Ds H Herbst, die sekretaris van die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat, stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 8: RAAD VIR PASTORAAT EN PRESBITERAAT

BRUGBEDIENING: JAARLIKSE TOERUSTINGSGELEENTHEID

Die Hervormde Teologiese Kollege bied jaarliks (in samewerking met die werkgroep) 'n toerustingsgeleentheid aan vir brugpredikante ten opsigte van geïdentifiseerde probleemareas.

Motivering:

Die beskrywingspunt sal deur ds H Herbst, die sekretaris van die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat, toegelig word tydens die vergadering.

Ds H Herbst, die sekretaris van die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat, stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 9: RAAD VIR PASTORAAT EN PRESBITERAAT

BRUGBEDIENING: WERKSESSIE

'n Werksessie (in samewerking met die Hervormde Teologiese Kollege) word beplan met al die predikante wat al brugbediening gedoen het vir verdere studie, navorsing en beplanning.

Motivering:

Die beskrywingspunt sal deur ds H Herbst, die sekretaris van die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat, toegelig word tydens die vergadering.

Ds H Herbst, die sekretaris van die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat, stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 10: RAAD VIR PASTORAAT EN PRESBITERAAT

BRUGBEDIENING: GEKEURDE PREDIKANTE

Predikante wat gekeur word (werkgroep in samewerking met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering) word gestuur vir opleiding by die Universiteit van Pretoria.

Motivering:

Die beskrywingspunt sal deur ds H Herbst, die sekretaris van die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat, toegelig word tydens die vergadering.

Ds H Herbst, die sekretaris van die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat, stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 11: RAAD VIR PASTORAAT EN PRESBITERAAT

BRUGBEDIENING: BEROEPSBRIEF VIR BRUGPREDIKANTE

Die werkgroep, saam met die Raad vir Kerkregtelike Advies, werk aan 'n beroepsbrief vir brugpredikante.

Motivering:

Die beskrywingspunt sal deur ds H Herbst, die sekretaris van die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat, toegelig word tydens die vergadering.

Ds H Herbst, die sekretaris van die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat, stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 12: RAAD VIR PASTORAAT EN PRESBITERAAT

BRUGBEDIENING: VERGOEDINGSKALE VIR BRUGPREDIKANTE

Vergoedingskale vir brugpredikante word in samewerking met die Raad van Finansies uitgewerk.

Motivering:

Die beskrywingspunt sal deur ds H Herbst, die sekretaris van die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat, toegelig word tydens die vergadering.

Ds H Herbst, die sekretaris van die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat, stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 13: RAAD VIR PASTORAAT EN PRESBITERAAT

BRUGBEDIENING: VERSLAG VAN PREDIKANTE EN KERKRADE

Elke predikant en kerkraad wat van brugbediening gebruik maak het, lewer verslag aan die werkgroep vir verdere studie, navorsing en beplanning.

Motivering:

Die beskrywingspunt sal deur ds H Herbst, die sekretaris van die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat, toegelig word tydens die vergadering.

Ds H Herbst, die sekretaris van die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat, stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 14: RAAD VIR PASTORAAT EN PRESBITERAAT

BRUGBEDIENING: DIE NATIONAL INTERIM MINISTRY SOUTH AFRICA

Groter samewerking ten opsigte van beplanning en opleiding met die *National Interim Ministry South Africa* (die werkgroep in samewerking met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering) word ondersoek.

Motivering:

Die beskrywingspunt sal deur ds H Herbst, die sekretaris van die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat, toegelig word tydens die vergadering.

Ds H Herbst, die sekretaris van die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat, stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 15: RAAD VIR PASTORAAT EN PRESBITERAAT

BRUGBEDIENING: KERKORDELIKE VERANDERING

Kerkordelike veranderinge ten opsigte van brugbediening word in samewerking met die Raad vir Kerkregtelike Advies gedoen.

Motivering:

Die beskrywingspunt sal deur ds H Herbst, die sekretaris van die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat, toegelig word tydens die vergadering.

Ds H Herbst, die sekretaris van die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat, stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

2.1.3 WELSTANDSPROGRAM VIR PREDIKANTE: PROF TFJ DREYER

Die Kommissie het my versoek om vanaf 1 Oktober 2011 verantwoordelikheid te aanvaar vir die beplanning en bestuur van die Welstandsprogram. 'n Aantal rolspelers wat behulpsaam kan wees met die beplanning van so 'n program is geïdentifiseer en 'n werkwinkel is gedurende November 2011 gehou. 'n Kernkomitee is tydens die werkwinkel aangewys om opdragte te verfyn en uit te voer. Die lede van die kernkomitee is prof TFJ Dreyer, dr JC van der Merwe, J Nel, di JM (Thinus) van Staden en CJ Bezuidenhout. In 'n opvolgwerkwinkel van die kernkomitee en ander kundiges, is op die volgende werkwyse besluit:

- * Die Welstandsprogram sal uit drie bene bestaan, naamlik 'n voorkomende faset, 'n terapeutiese been en 'n deurlopende monitering.
- * 'n Aantal temas wat kan bydra tot spanning in die lewe van die pastoriegesin is geïdentifiseer. 'n Inligtingstuk oor elk van die temas moet in 'n gids vervat word as 'n voorkomende hulpmiddel vir predikante en hulle gesinne. Die gids sal ook die Welstandsprogram aan predikante en ander rolspelers bekend stel en die nodige inligting verskaf oor die beskikbaarheid van beraders en terapeute.

- * Die moontlikheid om 'n elektroniese meetinstrument via die Internet daar te stel wat betyds vir predikante 'n aanduiding kan gee van gevaarlike, moet ondersoek word.

Die samestelling van die gids het langer geduur as wat aanvanklik beplan is, maar was uiteindelik gedurende November 2012 gereed vir verspreiding. Die gids is beskikbaar op die webwerf van die Kerk en 'n harde kopie kan by SENTIK se boekwinkel bestel word. Ek wil graag almal bedank wat bereid was om bydraes oor die verskillende onderwerpe te lewer, asook die personeel van SENTIK wat behulpzaam was met die uitleg, taalversorging en proeflees.

Die bedoeling van die gids is ook dat die onderskeie rolspelers wat kan bydra tot die welstand van ons predikante en hulle gesinne, kennis neem van die inhoud van die gids en sodoende help om mense bewus te maak van die erns van die saak. Die gids kan 'n besprekingsdokument wees by ouderlingevergaderings, ringskomitees vir predikante, ringsvergaderings en vergaderings van die Nederduitsch Hervormde Sustersvereniging.

Wat die terapeutiese deel van die program betref, het die kernkomitee 'n lys van terapeute en beraders saamgestel wat ingewillig het om hulle dienste beskikbaar te stel. Die lys met al die nodige besonderhede is in die gids opgeneem. Dit is 'n diens wat die Kerk beskikbaar stel aan predikante en hulle gesinne wat krisisse ervaar en bystand, ondersteuning en professionele hulp benodig. Die hantering van sulke persone sal met die grootste vertroulikheid geskied. Predikante wat hulp benodig kan self die onderskeie beraders en terapeute op die lysie kontak, of hulle kan my nader om hulle na iemand te verwys. Vrees vir 'n gebrek aan vertroulikheid en moontlike ontbloting skrik nog steeds predikante af om betyds aan te klopp vir hulp. Soms vererger die krisis tot so 'n mate dat hulle noodgedwonge hulp moet soek. As dit betyds gedoen was, sou die skade egter soveel minder gewees het. Ek wil graag die administrateur en die dagbestuur van die Algemene Diakensvergadering bedank vir die finansiële ondersteuning wat hulle bereid was om te gee in gevalle waar dit noodsaaklik was.

Beraders hou my van tyd tot tyd op hoogte van die aantal gevalle wat hanteer word. Die inligting bly egter anoniem. Ek kan vermeld dat daar oor die afgelope jaar 15 gevalle was wat aandag geniet het. Ek wil weereens predikante uitnoui om betyds hulp te soek wanneer hulle, of hulle gesinne, probleme ervaar.

Ondersoek is gedoen na die moontlikheid van 'n elektroniese meetinstrument wat predikante en hulle gades jaarliks moet voltooi om moontlike probleemareas betyds te kan identifiseer. Soortgelyke dienste is wel in die korporatiewe omgewing beskikbaar. Die koste verbonde aan so 'n eerste rondte sou ongeveer R40 000.00 beloop het. In oorleg

met die Kommissie is daar besluit om in die lig van die huidige ekonomiese klimaat, dit eers op die ys te plaas. Ons aandag is intussen gevestig op 'n ander moontlikheid wat gratis op die Internet beskikbaar is. Na verdere ondersoek het die kernkomitee besluit om die gratis fasiliteit as 'n toetslopie te gebruik. 'n Vraelys is saamgestel met die oog op 'n behoeftebepaling en die insameling van data wat met verdere beplanning kan help. Gedurende Desember 2012 is die gids deur middel van 'n omsendskrywe van die Kommissie bekendgestel met die versoek dat predikante en hulle gades die vraelys, wat anoniem is, elektronies moet voltooi. Teen Januarie is slegs sewe vraelyste ontvang. 'n Opvolgskrywe, asook 'n versoek in die *e-Hervormer*, het gelei tot 'n verdere 15 vraelyste wat ontvang is. Predikante het my meegedeel dat hulle die vraelys en vertroulikheid daarvan betwyfel en daarom nie die vrymoedigheid het om dit te voltooi nie, alhoewel dit anoniem is. Die kernkomitee sal eersdaags vergader om na moontlike oplossings te soek.

Ek vertrou dat ek hiermee aan my opdrag voldoen het.

AANBEVELING	1. Vir kennisname en bespreking. 2. Die Welstandsprogramgids word deur die 70ste Algemene Kerkvergadering goedgekeur en onder die aandag van ouderlingevergaderings gebring.
VERDERE BEPLANNING	

2.1.4 BESKRYWINGSPUNT OOR AANGELEENTHEDE WAT DIE PREDIKANTSAMP RAAK

BESKRYWINGSPUNT 16: RING VAN LYDENBURG

WEGDOENING VAN VERSKILLENDE KATEGORIEË VAN PREDIKANTE

Die vergadering besluit om weg te doen met die verskillende kategorieë van versorging van predikante.

Motivering:

Die situasie waarin die Kerk tans funksioneer het in so 'n mate verander dat die kategorieë nie meer volhoubaar is nie.

Ds PS Dreyer, die skriba van die Ring van Lydenburg, stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

2.1.5 BESKRYWINGSPUNT OOR DIE GEBRUIK VAN EMERITI AS PASTORALE HULPE

BESKRYWINGSPUNT 17: RING VAN HEILBRON

DIENSWERK VAN EMERITUS PREDIKANTE IN GEMEENTES (WYSIGING VAN DIE KERKORDE)

Dit is tans die gebruik in die Kerk om van emeritus predikante gebruik te maak om kleiner gemeentes te bedien. In die meeste gevalle behels hierdie *dienswerk* alle ampspligte van diensdoenende predikante. Die Kerkorde maak nie voorsiening dat emeritus predikante op hierdie wyse in gemeentes werk nie.

Motivering:

Die gebruik om van emeritus predikante in kleiner gemeentes gebruik te maak gaan in die toekoms toeneem. Die Ring van Heilbron versoek dat die 70ste Algemene Kerkvergadering die Kerkorde wysig om dié praktyk kerkordelik te orden.

Ds L Swanepoel, die skriba van die Ring van Heilbron, stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	1. Vergelyk Beskrywingspunt 93.

2.2 OUDERLINGE EN DIAKENS

2.2.1 OUDERLINGE

2.2.1.1 **Verslag van die Komitee vir Ouderlinge (Raad vir Pastoraat en Presbiteraat)**

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het 'n Komitee vir Ouderlinge saamgestel. Tydens die eerste vergadering is oudl MF Pretorius (Noordrand) as voorsitter en oudl AJP le Roux (Lichtenburg) as sekretaris verkies. Die komitee kry sy opdragte oor besluite van die Algemene Kerkvergadering by die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat. Die komitee moet verslag doen aan bogenoemde raad.

Aangesien daar nie opdragte vir die komitee was nie, moes die Raad vir Ouderlinge self besluit oor sy werkwyse, en het dit ook so aan die

Raad vir Pastoraat en Presbiteraat asook die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering voorgelê.

Die werkwyse het in kort daarop neergekom dat daar 'n gemaklike wisselwerking van gedagtes tussen die raad en die ouderlingevergaderings van die Kerk moet plaasvind. Die eerste poging van die raad was om ouderlinge wat na die 69ste Algemene Kerkvergadering afgevaardig was, te vra na hul ervaring van die Algemene Kerkvergadering. Terugvoering van die ouderlinge was goed, 84 ouderlinge het reageer. Die resultaat van die navraag is soos volg:

Sommige ouderlinge kon nie besluit op ja of nee antwoorde nie en dit word in die laaste kolom aangedui. Ingesluit in die laaste kolom is ook enkele vrae wat nie beantwoord is nie.

VRAAG	JA	NEE	J/N
1. Het u die vergadering as sinvol beleef?	88,8	5,6	5,6
2. Het die ouderlinge nog enigsins 'n bydrae tydens die vergadering te lewer?	91,7	7,0	1,3
3. Die agenda van die Algemene Kerkvergadering word volgens die Kerkorde opgestel. Is dit na u mening sinvol?	91,7	7,0	1,3
4. In die lig van die samestelling van die vergadering (predikante, ouderlinge, dosente, ander gaste), het u as ouderling die vrymoedigheid gehad om aan die besprekings deel te neem?	66,7	25,0	8,3
5. Is u van mening dat daar aan elke ouderling se insette sinvolle aandag gegee is?	72,2	23,6	4,2
6. Het u die hantering van die gaste as sinvol beleef (onderbreking van besprekings om eers 'n gasspreker die geleentheid te gee)?	58,3	41,7	0
7. Mag daar volgens u mening van die volgorde van besprekingspunte afgewyk word?	55,6	41,7	2,7
8. Is u van oordeel dat daar oor die algemeen 'n eenheidsgevoel was onder afgevaardigdes by die Algemene Kerkvergadering?	34,7	59,7	5,6
9. Het u enige politieke nuanses in die besprekings bespeur?	79,2	12,5	8,3

Tweedens is besluit om onderwerpe waaroor elke ouderlingevergadering kan handel, te prioritiseer, en dan aan vier predikante of professore te stuur om hul gedagtes daaroor in 'n kort skrywe weer te gee, waarna die komitee die verskillende standpunte in 'n werkstuk saamge-

vat en aan ouderlingevergaderings gestuur het vir bespreking. Omdat soveel van die Kerk se predikante geëtiketteer word as *regs* of *links* het die raad besluit om nie name van die medewerkers bekend te maak nie. Daar moet in gedagte gehou word dat hierdie nie as amptelike stukke van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika beskou moet word nie, maar bloot moes help om die besprekings op ouderlingevergaderings te stimuleer. Soos ons vermoed het, was daar ernstige besware van *links* en *regs* omdat die name van die medewerkers nie bekend gemaak is nie. Die Raad vir Ouderlinge het diep onder die indruk gekom van die totale onvermoë van professore, predikante en ouderlinge om mekaar te vertrou. Dit is 'n kanker in ons geliefde Kerk wat die moontlikheid van vernietiging in hom dra. Die Raad vir Ouderlinge bid dat Hy self Sy Kerk in stand sal hou.

Laastens het die Raad vir Ouderlinge tot die gevolgtrekking gekom dat daar slegs 'n Raad vir Presbiteraat (ouderlinge) wat geskei word van die Raad vir Pastoraat kan bestaan, ons het ook so 'n beskrywingspunt ingedien.

AANBEVELING	1. Vir kennisname en bespreking.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 18: KOMITEE VIR OUDERLINGE

SELFSTANDIGE RAAD VIR PRESBITERAAT

'n Selfstandige Raad vir Presbiteraat op rings- en sinodale vlakke word geskep.

Motivering:

- * Die aangeleentheid is tydens die 69ste Algemene Kerkvergadering bespreek, maar daar was nie 'n beskrywingspunt ter tafel nie.
- * Studiewerk is deur die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat voor die 69ste Algemene Kerkvergadering gedoen en verslag is onder andere as volg aan die genoemde Algemene Kerkvergadering gelewer:

Die Kerkorde lê meer klem op die werksaamhede van predikante en diakens. Die werksaamhede van ouderlinge geniet nie soveel aandag nie en dit het die afgelope jare gelei tot stelselmatige agteruitgang van die ouderlingamp. Tans word die amp van ouderlinge in sommige gemeentes gesien as 'n soort hulpdiens vir predikante en diakens wat aangewend kan word om die werksaamhede in die gemeente te bevorder.

der. Enkele gemeente beskou selfs die amp van ouderlinge as oorbodig.

Weens 'n gebrek aan kennis, ervaring en toerusting by baie ouderlinge, kom hulle ampsvervulling nie tot sy reg nie.

Uit bogenoemde maak die huidige Komitee vir Ouderlinge die volgende gevolgtrekkings:

- ** Min aandag word gegee aan die amp van die regerende ouderling.
- ** Huidige strukture moet aangepas word om die ampswerk van ouderlinge te bevorder.
- * In Titus 1: 7 lees ons die volgende: 'n Ouderling is immers 'n bestuurder van die huishouding van God. Die funksies van die hedendaagse bestuurder kan primêr saamgevat word in die volgende beginsels:
 - ** Beplanning te doen.
 - ** Organisasie (om beplanning tot realisering te laat kom).
 - ** Leiding te gee.
 - ** Kontrole (opsig te doen).

Om bogenoemde tot realisering te laat kom is doeltreffende strukture op gemeentelike-, rings- en sinodale vlakke nodig.

- * Die Algemene Kommissie benoem die Raad vir Presbiteraat op sinodale vlak.
- * Die ringsvergadering benoem die Raad vir Presbiteraat op ringsvlak. Die raad kan byvoorbeeld bestaan uit die primus ouderlinge van die ringskommissie en 'n ouderling uit elke gemeente.
- * Ouderlingevergaderings kan jaarliks verslag doen aan die Raad vir Presbiteraat op ringsvlak.
- * Die Raad vir Presbiteraat op sinodale vlak kan die funksies van die ampswerk van ouderlinge koördineer, kennis van ouderlinge deur studiestukke verbeter en leiding gee sodat ouderlingwerk binne die Kerk meer sigbaar word.
- * Die Raad vir Presbiteraat op sinodale vlak verkry sodoende groter bevoegdheid in samewerking met die Algemene Kommissie om selfstandig studie te doen oor aangeleenthede wat die amp van die ouderling raak.

- * Toerustingsgeleenthede kan deur die Raad vir Presbiteraat op ringsvlak geskep word.
- * Die raad sal geen verdere finansiële implikasies vir die Kerk inhou nie.

Oudl AJP le Roux, die sekretaris van die Komitee vir Ouderlinge, stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 19: KOMITEE VIR OUDERLINGE

DIE AMP VAN OUDERLING

Die Algemene Kerkvergadering besluit of die amp van ouderling in al die gemeentes gehandhaaf moet word of kan 'n gemeente self besluit of die amp van ouderling 'n uitgediende praktyk is.

Motivering:

- * Die Komitee vir Ouderlinge het verneem van 'n gemeente(s) wat nie meer van ouderlinge gebruik maak nie.
- * In sommige gemeentes word na ouderlinge verwys as groepleiers, wykverteenwoordigers, ensovoorts.

Oudl MF Pretorius, die voorsitter van die Komitee vir Ouderlinge, stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

2.3 VERGADERINGS VAN AMPTE (HOOFSTUK 3)

2.3.1 RINGSVERGADERINGS

2.3.1.1 Beskrywingspunte oor aangeleenthede wat ringsvergaderings raak

BESKRYWINGSPUNT 20: RING VAN GERMISTON

WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.4.3 (i): FREKWENSIE VAN RINGSVERGADERINGS

Die ordinansie word gewysig om te lees:

Die ringsvergadering kom minstens een maal in drie jaar in 'n gewone sitting byeen, verkieslik voor elke Algemene Kerkvergadering.

Motivering:

Die ringskomitee vir predikante van die Ring van Germiston hoop dat die gees van samewerking wat in ons ring heers, oral in die Kerk mag geld. Hier is ruimte vir elke predikant en gemeente om 'n eie geestelike ruimte te skep waarbinne die kernwerk van die evangelie van Jesus Christus doelgerig kan voortgaan. Ons is oortuig daarvan dat dit die hoofrede is vir die feit dat daar vrede in ons ring bestaan, terwyl elke gemeente en predikant op 'n eiesoortige manier met koninkrykswerk besig is.

Ds WH Harmse, die skriba van die Ring van Germiston, stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 21: RING VAN PRETORIA-NOORD

WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.4.3 (iii)

Ordinansie 3.4.3 (iii) wat as volg lui:

word deur die skriba van die ringsvergadering opgeroep met skriftelike toestemming in Die Hervormer, en aan elke kerkraad minstens een maand voor die vergadering, met beskikbaarstelling van die agenda

word gewysig om soos volg te lui:

Die agenda word 14 dae voor die vergadering in gebinde kopie beskikbaar gestel.

Motivering:

Die beskrywingspunt sal deur ds WJ Jansen van Nieuwenhuizen, die skriba van die Ring van Pretoria-Noord, toegelig word tydens die vergadering.

Ds WJ Jansen van Nieuwenhuizen, die skriba van die Ring van Pretoria-Noord, stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

2.3.2 KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

2.3.2.1 Verslag van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering aan die 70ste Algemene Kerkvergadering

(i) Inleidend

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering is in 2010 verkies tydens die 69ste Algemene Kerkvergadering en aanvaar dat hy in sy dienstermyn van drie jaar die steun en vertroue van die Kerk geniet het. Die periode tussen die 69ste en 70ste Algemene Kerkvergadering kan in die geskiedenis van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika voorwaar gereken word as een waarin die Kerkorde op 'n spesifieke wyse na die voorgrond getree het.

Die Kommissie het sy taak en opdrag van meet af aan met groot vreugde en toewyding aangepak en baie spoedig na die 69ste Algemene Kerkvergadering verval in 'n debat waarmee hy vir die volgende 36 maande intens besig sou wees. Die intensiteit en omvang van hierdie debat het oor tyd heen toegeneem en die werksaamhede van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika in 'n groot mate verlam. Verskeie rade en komitees is deur hierdie aanslag tot stilstand gedwing.

Die Kommissie het, ten spyte van hulle worsteling met die hantering van 'n Beswaarskrif deur 'n aantal beswaardes en ander verwante sake, konstruktief leiding gegee aan die Kerk en haar lidmate. Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika is ook op 'n wyer front gekonfronteer met verskeie kritiese sake wat die besluitnemingsvermoë van die Algemene Kommissie bly konfronteer het. Die uitdagings wat verband hou met kerkwees is legio en kompleks. Bo en behalwe die werkopdrag van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering (soos uiteengesit in Ordinansie 3.10.2), het hy hom verder ten doel gestel om die besluite en opdragte van die 69ste Algemene Kerkvergadering na die beste van sy vermoë uit te voer en alle sake wat op sy tafel kom, met groot verantwoordelikheid, in belang van die Kerk en tot eer van die Heer van die kerk, af te handel.

As die Kommissie terugkyk op sy werktermyn, is daar tevredenheid dat hy na die beste van sy vermoë gepoog het om in buitengewone omstandighede die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika te begelei in die voetspore van Jesus Christus.

(ii) **Samestelling en funksionering**

Die Kommissie is soos volg deur die 69ste Algemene Kerkvergadering verkies:

Predikantslede

Dr DJC van Wyk (jr)	-	Voorsitter
Ds APJ Beukes	-	Visevoorsitter
Dr JMG Storm	-	Skriba
Dr WA Dreyer	-	Viseskriba
Ds L Geel	-	Predikantslid
Dr JC van der Merwe	-	Predikantslid

Ouderlinglede

P Bester
PW de Bruyn
JFP Engelbrecht
JD Fourie
DJ Lizamore
JA Oberholzer
FJ Paynter
WAJ van Schoor
F Wilkens

Na dr JMG Storm se bedanking as lid van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering in Oktober 2011, is dr WA Dreyer as skriba aangewys. Dit het tot gevolg gehad dat ds L Geel as viseskriba, dr JC van der Merwe as eerste predikantslid en dr GC Lindeque as tweede predikantslid aangewys is.

Oudl JA Oberholzer het in November 2012 bedank as lid van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en oudl PP Vorster is in Maart 2013 aangewys as ouderlinglid.

As adviserende lede, naamlik die administrateur, mnr JF Viljoen, en die sekretaris, dr SP Pretorius, het tot en met hulle aftrede in Januarie 2012 en Julie 2011 by alle vergaderings sitting geneem. Daarna het mnr AE Struwig as administrateur en dr FJ Labuschagne as sekretaris by alle vergaderings sitting geneem.

Dr WC van Wyk, sekretaris van SENTIK, is genooi om as kommunikasiebestuurder van die Kerk (in adviserende hoedanigheid) die vergaderings van die Kommissie by te woon.

Die redakteur van *Die Hervormer* het ook 'n staande uitnodiging om Kommissievergaderings by te woon. Omdat dr WC van Wyk as sekre-

taris van SENTIK teenwoordig is, maak hy gewoonlik nie van dié uitnodiging gebruik nie.

Die Sekunduskommissie is soos volg deur die 69ste Algemene Kerkvergadering verkies:

Predikantslede

Dr FJ Labuschagne	-	Voorsitter
Ds EG Fourie	-	Visevoorsitter
Dr GC Lindeque	-	Skriba
Dr AG Ungerer	-	Viseskriba
Ds CEC Hertzog	-	Predikantslid
Ds WJJ Kok	-	Predikantslid

Ouderlinglede

MJ Jordaan
AJP le Roux
P Mulder
JW Pont
MF Pretorius
F Smit
JJ Steyn
BJ van der Merwe
PP Vorster

Na dr FJ Labuschagne se aanstelling as sekretaris van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en dr GC Lindeque se aanstelling as tweede predikantslid, is ds WJJ Kok as voorsitter, ds EG Fourie as visevoorsitter, dr AG Ungerer as skriba, prof Y Dreyer as viseskriba, ds CEC Hertzog as eerste predikantslid en dr J Otto as tweede predikantslid aangewys.

Die tweede predikantslid posisie is vakant vandat dr J Otto bedank het uit die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika.

Na die bedanking van oudle P Mulder en JJ Steyn is oudle PH Vosloo en PJ Greyling as ouderlinglede aangewys.

Gedurende die werktermyn van die Kommissie het lede baie getrou die vergaderings bygewoon. Feitlik al die sekundi van predikantslede het sitting geneem en al die sekundi vir ouderlinge het sitting geneem.

Die bydraes van alle predikant- en ouderlinglede was voortdurend skitterend en het getuig van groot erns en verantwoordelikheid. In die besonder word melding gemaak van positiewe, nugter en konstruktiewe leiding vanuit die voorsitterstoel wat elke vergadering waardevol ge-

maak het. Daar is groot waardering vir ouderlinglede wat van hulle werk moes wegbly om vergaderings by te woon.

Die Kommissie het gedurende die verslagtydperk 12 gewone kwartaalvergaderings en 11 buitengewone vergaderings gehou. Die Moderamen het 16 gewone vergaderings en nege buitengewone vergaderings gehou. Uit 'n moontlikheid van 27 formele werkmaande oor 'n drie jaar periode, het die Kommissie en die Moderamen 48 vergaderings gehou. Tydens dié vergaderings is veral aandag gegee aan opdragte van die Kommissie, gesprekke wat gevoer moes word in opdrag van die Kommissie en die hantering van probleemsituasies. Moeilike en sensitiewe sake en gesprekke met predikante, afvaardigings van gemeentes, ringskommissies, rade, komitees, lidmate en ampsdraers is deur die Moderamen hanteer.

'n Litigasie Komitee is soos volg saamgestel:

Ds APJ Beukes
Oudl JD Fourie (Sameroeper)
Oudl JG Geyser
Dr FJ Labuschagne
Dr BJ van Wyk

Die Litigasie Komitee het die mandaat van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gekry om alle sake wat verband hou met litigasie in oorleg met die regspan van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika te bestuur en af te handel.

(iii) ***Werksaamhede en uitvoering van opdragte***

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het volgens Ordinsies 3.10.2 en 3.10.3 na die beste van sy vermoë gepoog om sy werk te doen.

Na afloop van die 69ste Algemene Kerkvergadering is die notule voltooi, versorg en aan alle predikante en kerkrade gestuur vir kommentaar sodat 'n korrekte weergawe van die vergadering geboekstaaf kon word. Die gefinaliseerde notule is gedruk en na persone wat dit moet ontvang en aangevra het, versend. Die notule word in die Argief bewaar.

Die Besluitbundel van die 69ste Algemene Kerkvergadering is afgehandel en twee eksemplare is aan elke kerkraad en een aan elke afvaardigde wat nie aan 'n gemeente verbonde is nie, gestuur.

Die gewysigde Kerkorde is gefinaliseer en nadat dit deur die Raad vir Kerkregtelike Advies en die Kommissie goedgekeur is, na gemeentes versend.

Al die bogenoemde dokumente is op die Webblad geplaas en is ook op CD beskikbaar gestel.

Na afloop van die 69ste Algemene Kerkvergadering het die Kommissie so gou moontlik vergader en is rade, komitees, studie- en werkkomitees benoem sodat hulle reeds in dieselfde jaar kon vergader en konstitueer. Die rade het die volgende voorsitters en sekretarisse aangewys:

RAAD	AMP	NAAM
Proponentseksamen-kommissie	Voorsitter	Ds AH Roets
	Sekretaris	Ds MJ Slabbert
Raad vir Kerk en Wêreld	Sameroeper	Dr GJ Malan
	Sekretaris	Ds GJM Wolmarans
Komitee vir Etiese Sake	Sameroeper	Ds GJM Wolmarans
Komitee vir Kerk en Teologie	Voorsitter	Dr GJ Malan
	Sekretaris	Ds AJ Pienaar
Tussenkerklike Raad	Voorsitter	Dr DJC van Wyk (jr)
	Sekretaris	Ds L Geel
Raad vir Pastoraat en Presbiteraat	Voorsitter	Dr HT van Deventer
	Sekretaris	Ds H Herbst
Komitee vir Ouderlinge	Voorsitter	Oudl MF Pretorius
	Sekretaris	Oudl AJP le Roux
Raad vir Erediens	Voorsitter	Ds JF van der Merwe
	Sekretaris	Ds A van Zyl
Komitee vir Kerkmusiek	Sameroeper	Dr EC Kloppers
Kerkliedkomitee	Voorsitter	Dr FJ Boshoff
	Sekretaris	Dr PB Boshoff
Komitee vir Liturgiese Geskrifte	Voorsitter	Ds CEC Hertzog
Raad vir Apostolaat	Voorsitter	Ds PB Viljoen
	Sekretaris	Dr RA Denton
Dagbestuur vir Sentrum vir Missionale Bediening	Sameroeper	Dr JC van der Merwe

Komitee vir Bybelverspreiding	Voorsitter:	Ds HF Louw
	Addisionele lid	
	Sekretaris:	Ds JM (Marthinus)
	Addisionele lid	van Staden
	Primarius geordende verteenwoordiger van die Gauteng streek van die BSA	Ds CJA Simpson
	Sekundus geordende verteenwoordiger van die NHKA by die Gauteng streekkomitee	Dr H Delport
	Primus nie- geordende verteenwoordiger van die NHKA by die Gauteng streekkomitee	Mnr ADW Wolmarans
	Organiserende sekretaris van die NHKA	Ds JMJ de Wet
	Organiserende sekretaris van die NHKA	Ds KD Papp
	NHSV verteenwoordiger	Mev L Papp
Raad vir Ekumene	Voorsitter	Ds EG Fourie
	Sekretaris	Ds TF (Thomas) Dreyer

Raad vir Gesinsorg	Voorsitter	Dr JA Beukes
	Sekretaris	Ds EG Fourie
Komitee vir Huweliks- en Ander Sinvolle Verhou- dingsmoontlikhede	Voorsitter	Ds G van R Els
	Sekretaris	Ds JR Kramer
Raad vir Kerkregtelike Advies	Voorsitter	Dr BJ van Wyk
	Sekretaris	Prof IWC van Wyk
Raad vir SENTIK	Sekretaris	Dr WC van Wyk
Komitee vir Argief, Museum en Biblioteek	Sameroeper	Dr C Pretorius
Taakspan	Voorsitter	Dr JC van der Merwe
	Sekretaris	Mnr AE Struwig
Raad van Finansies	Voorsitter	Ds APJ Beukes
	Sekretaris	Mnr AE Struwig
Komitee vir Afrika Bediening	Sameroeper	Ds MCE Botes
Komitee vir Buitelandse Bediening	Sameroeper	Ds APJ Beukes
Komitee vir Strategiese Beplanning en Herstrukturering	Voorsitter	Ds APJ Beukes
	Sekretaris	Mnr AE Struwig
Komitee vir die Hersiening van die Kerkorde	Sameroeper	Dr WA Dreyer
	Sekretaris	Dr FJ Labuschagne
Werkspan vir Jeugbediening	Sameroeper	Ds JM (Marthinus) van Staden
Kerkwees in die huidige ekonomiese milieu	Sameroeper	Mnr AE Struwig
Welstand van gemeentes en predikante	Sameroeper	Ds APJ Beukes

Predikantevergadering	Voorsitter	Ds JM (Thinus) van Staden
	Sekretaris	Ds GF van Wyk

Na afloop van die eerste samekoms het al die liggame gekonstitueer. Die Raad vir Kerk en Wêreld is die enigste liggaam wat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gedurende die verslagperiode versoek het om te ontbind. Laasgenoemde versoek het verband gehou met enersyds die spesifieke opdrag wat die raad ontvang het en andersyds met die polarisasie wat alle handeling eventueel tot stilstand gedwing het.

By sy eerste vergadering in 2010 het die nuutverkose Kommissie indringend aandag gegee aan alle besluite van die 69ste Algemene Kerkvergadering en waar nodig dit afgewentel en gedelegeer na rade en werkkomitees. Die verwagting is steeds dat alle strukture binne die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika al meer geïntegreerd, vaartbelyn en nader aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering sal funksioneer (sogenaamde horisontale benadering).

Aan al die besluite is aandag gegee en die verwagting is dat uit verslae van rade die nodige terugvoer gegee sal word aan die 70ste Algemene Kerkvergadering. Uit die verslae van die verskillende liggame sal vasgestel kan word of effektief aan die opdragte en werksaamhede aandag gegee is. Die meeste rade het kwartaalliks aan die Kommissie verslag gelewer oor die vordering met hulle werksaamhede en die uitvoering van opdragte.

Reëlins rondom vergaderings van die Kommissie en die Algemene Kerkvergadering soos die Kerkorde vereis, is ten volle nagekom.

Notules en dokumentasie van Kommissie- en Moderamenvergaderings is versorg en in die Argief opgeneem. Notules van klagsake is afsonderlik hanteer en bewaar. Enige versoek tot informasie word streng volgens 'n bepaalde formaat aan die argivaris gerig. Die Wet op Bevordering van Toegang tot Inligting is 'n hoogs kontensieuse aangeleentheid waarvan die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika ook daadwerklik moes kennis neem.

Soos dit die gewoonte is en ter wille van historiese navorsingswaarde van notules, het die Kommissie en Moderamen sy agendas ingerig en sy notules geskryf volgens die hoofstukke van die Kerkorde. Die agendas en notules word steeds as vertroulik geag en hanteer en gebruikte agendas word ingehandig vir vernietiging of dit word self deur lede vernietig nadat hulle dit klaar gebruik het. Soos reeds vermeld is goedgekeurde notules te alle tye vir navorsing beskikbaar.

Die onderskeie verslae van rade, komitees, studie- en werkkomitees is in die agenda van die 70ste Algemene Kerkvergadering opgeneem en gevolglik word die inhoud daarvan nie verder in hierdie verslag verrek nie.

Die besluite en spesifieke handeling van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering word in die volgende tabelle saamgevat:

PREDIKANTE					
TOTAAL	TOELATING	LOSMAKING	ONTHEFFING	SIEKTE-EMERITAAT	EMERITAAT
	28	14 (15)	21	1	17

GEMEENTES			
TOTAAL	ONTBIND	ONTHEF	WYSIG/SKEP
	1	11	21

(a) Vergaderings van ampte

(aa) *Ringskommissies en ringsvergaderings*

Navrae en probleme wat vergaderings van ampte in die Kerk ondervind het, is saam met hulle en waar nodig in oorleg met die Taakspan hanteer. Daar was moeilike probleme rondom eiendomme, ontbinding, samesmeltings, opheffing en die kombinasie van standplase. Die buitengewone omstandighede waarbinne die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika tans verkeer het die Kommissie daartoe gedring om akkommoderend te bly werk en in sommige gevalle die tersaaklike ordinasies vanuit nuwe perspektiewe te interpreteer. Met die goeie samewerking van ringskommissies en gemeentes kon die sake hanteer en in die meeste gevalle opgelos word. Ringskommissie het met die uitsonde-

ring van enkele gevalle maklik aangepas by die nuwe uitdagings van kerkwees. Eienaarskap vir kerkwees is 'n saak wat op alle vlakke binne die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika indringend, deurlopend en holisties benader moet word.

Daar is veral groot dank teenoor ringskommissies wat hulle werk nougeset en met oorgawe verrig het. Ringsvergaderings is feitlik deurgaans goed gestruktureerd en het sinvol vergader. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering probeer jaarliks om by alle ringsvergaderings verteenwoordig te wees. Slegs in gevalle waar 'n ringsvergadering verskuif is, siekte of onverwagte probleme wat vir 'n Kommissielid opgeduik het, is die betrokke ringsvergaderings nie bygewoon nie. Die geleentheid van kommunikasie met ringe en die oordra van inligting was teen die agtergrond van die afskeiding, vir die Kommissie kosbaar en groot moeite is na afloop van ringsvergaderings gedoen om aan ringsverslae van skribas en verslae van lede van die Kommissie aandag te gee. Die Kommissie oordeel dat dié werkwyse die werk van die Kerk ten goede strek en dat dit die hartlike verhouding van samewerking wat beleef word, positief bevorder.

(bb) *Buitengewone sitting van die Algemene Kerkvergadering van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika: 4 en 5 Oktober 2011 en kerklike afskeiding*

Gedurende November 2011 het 'n groep lidmate van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika – buite die Kerk se vergaderings van die ampte om – 'n organisasie geskep wat hulle die *steedsHervormers Be-lydenisgroep* noem. Hierdie groep teken protes aan teen bepaalde besluite van die 69ste Algemene Kerkvergadering (2010) en oorhandig 'n beswaarskrif aan die Kommissie tydens 'n Moderamenvergadering gehou op 22 November 2010. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het op Vrydag 11 Maart 2011 met lede van die Komitee van Beswaardes gesprek gevoer oor die aanvaarding van Beskrywingspunt 54.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het volgens Ordinasie 3.9 (i) van die Kerkorde op 18 April 2011 besluit om 'n buitengewone sitting van die Algemene Kerkvergadering byeen te roep. Ordinasie 3.10.2 (v) vereis dat by die oproep tot 'n buitengewone sitting van die Algemene Kerkvergadering die doel van die vergadering vermeld moet word:

Die opstel, verspreiding, indiening en hantering van 'n Beswaarskrif deur 'n aantal beswaardes oor die aanvaarding van Beskrywingspunt 54 tydens die 69ste Algemene Kerkvergadering het groot onrus in die Kerk veroorsaak en in baie opsigte die goeie orde versteur. Die Kommissie kon nie daarin slaag om deur gesprekvoering met die beswaardes meningsverskille uit die weg te

ruim nie, en daarom is die buitengewone sitting van die Algemene Kerkvergadering as 'n laaste geleentheid gesien om die meningsverskille uit die weg te probeer ruim en so te poog om die orde en vrede in die Kerk te herstel.

Die Buitengewone Algemene Kerkvergadering (Oktober 2011) het slegs een saak op die agenda gehad: Die evaluering van die beswaarskrif. Daar is verskeie memoranda oor die beredenering van die beswaarskrif ontvang en in die agenda van die vergadering ingebind. Die beswaarskrif is indringend ontleed en op die vergadering gedebatteer. Uiteindelik is elkeen van die besware in die beswaarskrif met 'n groot meerderheid deur die vergadering verwerp. Die Buitengewone Algemene Kerkvergadering het gehoor, nagedink, gepraat, en die beswaarskrif verwerp.

Daarop het die Buitengewone Algemene Kerkvergadering 'n nuwe besluit geneem:

Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika verklaar dat die politieke beleid van apartheid wat toegepas is in die Republiek van Suid-Afrika, nie teologies geregverdig kan word nie, en herroep hiermee alle goedkeurings in die verlede van die beleid in uitsprake deur die Kerk en namens die Kerk. Dit was in stryd met die evangelie van Jesus Christus.

Met hierdie besluit het die Buitengewone Algemene Kerkvergadering Besluit 54 van die 69ste Algemene Kerkvergadering vervang, en word verdere debat oor Besluit 54 futiel. Die Kerk het dit met die nuwe besluit van die Buitengewone Algemene Kerkvergadering duidelik gestel dat dit nie oor apartheid as sodanig gaan nie, maar wel oor die Kerk se teologiese regverdiging van apartheid wat herroep word. Om derhalwe verder oor Besluit 54 en die nuwe besluit van die Buitengewone Algemene Kerkvergadering te argumenteer, bevestig en versterk bloot die indruk dat dit vir die steeds Hervormers inderwaarheid om die politieke beleid van apartheid gaan, en nie regtig oor die evangelie van Jesus Christus nie.

Tyd alleen sou uitwys dat tussen 800 en 1 000 gesprekke (formeel en informeel, amptelik en nie-amptelik) die afgelope 24 maande nie die realiteit van 'n kerklike afskeiding kon teëwerk nie. Laasgenoemde gesprekke is oor 'n wye front gevoer in die hoop dat die vrede en eenheid binne die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika herstel word. Die Kommissie was in alle opsigte altyd weer bereid om met beswaarde lidmate in gesprek te tree in die hoop dat die spanning en onderlinge verdeeldheid opgelos sou word. Die hart van alle gesprekvoering binne die Kerk is die broederlike gesprek wat in Ordinansie 8.1 (gebaseer op Matteus 18) duidelik gedefinieer word.

Na gesprekvoering, onderhandeling, dissiplinêre optrede en gepaardgaande spanning en kerklike verdeeldheid en skeuring, het die steeds-Hervormers op 2 Junie 2012 te Meyerspark (Pretoria) vergader en 'n Staat van Belydenis (Latyn: *Status Confessionis*) teen die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika uitgereik.

Vir die Hervormde Kerk was dit 'n hartverskeurende dag om te hoor dat jy deur jou eie mense tot ketter verklaar word. Saam met die kerk van die eeue verkondig die Hervormde Kerk dat Jesus Christus die Here is. In elkeen van die meer as 300 gemeentes bely Hervormers elke Sondag hulle geloof in die Drie-enige God. Ons sing saam met die kerk oor die wêreld in ons kerkliedere dat Jesus die Here is, dat Hy ware mens en ware God is, dat Hy vir ons sonde gesterf het en uit die dood opgestaan het. Ons gebruik saam nagmaal en doop ons kinders – telkens met die belydenis op ons lippe dat ons as mense volslae sondaars is en dat ons heil net van God af kom.

Die Buitengewone Algemene Kerkvergadering het besluit om 'n Bemiddelingskomitee te benoem wat as volg saamgestel is:

Drr JP Labuschagne (koördineerder)
Dr PB Boshoff (sekretaris)
Oudl JG Geyser
Oudl K Kruger
Dr BJ van Wyk
Prof IWC van Wyk.

Die Buitengewone Algemene Kerkvergadering het die Bemiddelingskomitee die mandaat gegee om alle sake wat verband hou met Besluit 54 in oorleg met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering verder te bestuur. Laasgenoemde opdrag sluit in die behandeling van skrywes, fasilitering van gesprekke, en om lidmate, gemeentes en ampsdraers van advies te voorsien (selfs in gevalle van polarisasie en spanning). Die Bemiddelingskomitee het in gesprekke met die Komitee van die steedsHervormers (rakende eenheid en diversiteit) hulle konsekwent geadviseer om weg te beweeg van enigiets in die rigting van 'n *kerk binne 'n kerk* en om eerder te beweeg in die rigting van 'n *vereniging* wat aanvaarbaar binne die kerklike orde reglementeer kon word. Na aanvanklike goeie vordering het die steedsHervormers tog weer omgeswaai om 'n meer radikale rigting te kies. Versoenende gesprekvoering gaan nietemin steeds voort van die kant van die Bemiddelingskomitee.

(cc) *Kommissie van die Algemene Kerkvergadering*

Na afloop van die Buitengewone Algemene Kerkvergadering het die Kommissie die besluit geneem om die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika daadwerklik, konstruktief en doelgerig te begelei op 'n pad

wat as *in die Voetspore van Christus* onder lidmate van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika bekend is. Vanuit elke werkkring is elke lidmaat binne die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika betrek by die gesprek oor *kerkwees*. Moeilike en uitdagende tye het die Kommissie genoodsaak om 'n stimulerende en insluitende gesprek oor kerkwees te laat gebeur. Die 2013 Inligting- en Besprekingsvergadering het as die eerste geleentheid tot so 'n gesprek te gemeente Kempton Park-Oos plaasgevind. 'n Tweedag-werksessie tydens die 70ste Algemene Kerkvergadering het ten doel om hierdie gesprek op kollektiewe wyse voort te sit in die hoop dat lidmate en gemeentes instemming sal hê oor die wyse waarop ons komplekse uitdagings gaan trotseer en met die genade van die Here en onder leiding van die Gees van God, te bowe kan kom.

Verskeie handeling van die Kommissie het die pad *in die voetspore van Christus* gedefinieer:

- * Uit die Woord: Die vertrekpunt/beginsel wat alle vergaderings van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die Moderamen voorafgegaan het. Bybelstudie en behoorlike tyd vir gesprek het daartoe gelei dat die Kommissie diep bewus gebly het van die genade, trou en leiding van ons Here.
- * Deurlopende besoeke aan gemeentes deur lede van die Kommissie en dosente van die Fakulteit Teologie: Die dosente het keer op keer hulle bereidheid tot gesprek insake teologiese opleiding uitgespreek. Teen die agtergrond van laasgenoemde het die dosente verder onderneem om kerklike vergaderings by te woon waartydens die inhoud van lesings bespreek word.
- * Preekprogram: Verskeie predikante is betrek by 'n preekprogram wat gedurende 2012 en 2013 aan gemeentes beskikbaar gestel is. Die inhoud van hierdie preke is aan die hand van die 1 Petrus teks en in lyn met die tema *In Christus se voetspore* opgestel.
- * Kommunikeer hoop met gemeentes: Ten spyte van toenemende druk en komplekse uitdagings, het elke gemeente van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika 'n storie wat van hoop getuig. Dit vra kreatiwiteit om hierdie stories behoorlik tot verhaal te bring. Op unieke wyses en selfs in buitengewone omstandighede is elke gemeente besig om hulle roeping verantwoordelik te laat gebeur. Laasgenoemde stories van hoop is met groot dankbaarheid in die *Konteks* gepubliseer.
- * Toerustingsprogram vir gemeentes: Die Kommissie het onder leiding van verskeie opgeleide en vaardige fasiliteerders, na oorleg met die betrokke ringskommissie, betrokke geraak by die nood van verskeie gemeentes. Na gelang van elkeen se unieke kon-

teks en behoefte is toerustingsprogramme ontwikkel en die nodige uitkomst daargestel.

- * *Vensters op Kerkwees* is 'n termynorsig wat in die 2013 Oktoberuitgawe van die *Konteks* onder leiding van dr WC Kloppers (redakteur) verskyn. In die termynorsig word die wesenswaard van die Nederduitsch Hervormde Kerk oor die afgelope termyn (van die 69ste Algemene Kerkvergadering) in verhaallyn gekommunikeer.

Die indeling van die oorsig vind onder die volgende opskrifte plaas:

- * *Só glo ons ...* met 'n unieke fokus op die belydenisskrifte van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika.
- * *Só aanbid ons ...* met 'n fokus op erediens en prediking.
- * *Só getuig ons ...* met 'n fokus op kerklike publikasies.
- * *Só dien ons ...* met 'n fokus op die Algemene Diakensvergadering en die Nederduitsch Hervormde Sustersvereniging.
- * *Só werk ons ...* met 'n fokus op die Kerkkantoor, rade, ringe en gemeentes, Argief en SP Engelbrecht-Museum, Biblioteek, en teologiese opleiding.
- * *Só voorsien ons ...* met die fokus op finansiële oorsig.

Dié temas sal 'n visuele oorsig wees van die Kerk in al haar vertakkinge en werksaamhede en aan die hele Kerk beskikbaar gestel word en dat almal 'n kykie sal kry in dit wat normaalweg tydens 'n Algemene Kerkvergadering aan die orde kom.

- * *Die Tydskrif vir Hervormde Teologie*: Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die *Tydskrif vir Hervormde Teologie* goedgekeur en vir prof IWC van Wyk as redakteur aangewys. Die veronderstelling is dat hierdie populêr-wetenskaplike tydskrif artikels in Afrikaans publiseer en vir predikante, kerkraadslede en belangstellendes toeganklik is. Hierdie tydskrif vul die gaping tussen die *Konteks*/*Die Hervormer* en die *Hervormde Teologiese Studies*. Die uitgesproke oogmerk is dat artikels in hierdie publikasie nie kontensieus sal wees nie, maar die verkondiging, teologiese nadenke en kerklike leiding op 'n populêr-wetenskaplike wyse sal bevorder. Die nuwe tydskrif ressorteer onder die Raad vir SENTIK en sal twee of drie keer per jaar verskyn en elektronies in PDF-formaat aan predikante en gemeentes van die Kerk en ander belangstellendes gestuur word.

- * Tafelgesprekke: 'n Ruimte waarbinne gelowiges in Christelike liefde met mekaar kan praat, mekaar kan hoor en van mekaar kan verskil. Die tafelgesprekke het verder ten doel om in alle opsigte deursigtig te wees en die ware feite ter tafel te neem:
 - ** Teologiese opleiding.
 - ** Vennootskap tussen die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika en die Universiteit van Pretoria.
- * Openbare lesings: Die doel van die openbare lesings is om gesonde teologiese debat insake die kernsake van kerkwees (teologie, Skrifbeskouing en kerkgeskiedenis) te stimuleer:
 - ** Hervormde Teologie: Dr P van Staden (Worcester gemeente).
 - ** Skrifbeskouing: Dr WC van Wyk.
 - ** Die resente kerkgeskiedenis van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika: Dr WA Dreyer.
- * Gesprek oor kerkwees: Tweedag-werksessie tydens die 70ste Algemene Kerkvergadering: Dit het vir die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gedurende die verslagperiode toenemend duidelik geword dat die 70ste Algemene Kerkvergadering prinsipieel en prakties sal moet besin oor die pad van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika vorentoe. Finansiële druk het op gemeentelike sowel as sinodale vlak toegeneem en krimpende gemeentegetalte dui aan dat die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika nie langer kan bekostig om voort te gaan soos nou nie.

Koste van kerk- en gemeentewees

Die administrateur het op versoek 'n beraming van die koste van gemeentewees gedoen sodat alle uitgawes wat gemeentes raak, daaruit kan blyk. Die administrateur het twee moontlike benaderings aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering voorgelê:

Koste van kerkwees

Die realiteit tans is dat die totale uitgawes van gemeentes en die Kerk se organe van bystand (Nederduitsch Hervormde Sustersvereniging, komponente van Bejaardesorg, Kindersorg, Die Ondersteuningsraad en Algemene Diakensvergadering) nie uit gemeentelike bronne befonds word nie. Die inkomstebronne word rofweg verdeel in interne (maak 60% uit van die totale inkomste) en eksterne (maak 40% uit van die totale inkomste) bronne. Die risiko is dat die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika kan aanvaar dat die eksterne bronne oor tyd heen kan afneem en selfs

kan opdroog. Met die afnemende lidmaattal is die aanvoeling dat die koste van kerkwees in die toekoms onder ernstige druk gaan kom.

Koste van gemeentewees

Hierdie benadering poog om 'n berekeningsmodel vir die *per capita* koste van gemeentewees daar te stel. Dit sluit drie aspekte van gemeentewees in: Koste op gemeente-, rings- en sinodale vlak. Ook hierdie benadering toon aan dat die koste van gemeentewees in die toekoms verder onder druk sal kom – soveel te meer as in ag geneem word dat koste inflasionêr styg, en die inkomste potensiaal kwyn.

Die kerkbegrip wat in ons sinodale strukture weerspieël word

Die Kommissie is verder daarvan oortuig dat die kerkbegrip wat in ons sinodale strukture weerspieël word, indringend by die 70ste Algemene Kerkvergadering bespreek moet word. Demografiese en kulturele, sowel as interne, kerklike en teologiese diversiteit, maak hierdie gesprek dringend noodsaaklik.

Om die gesprek wat met kerkwees verband hou sinvol en effektief te laat gebeur, het die Kommissie die volgende vrae aan die orde gebring:

- ** Nuut dink impliseer 'n terugbeweeg na die Woord toe, want die Hervormde Kerk is en wil altyd Kerk van die Woord wees.
- ** In die lig van die Skrif is twee vrae deurslaggewend:
 - *** Wat is die Kerk?
 - *** Wat doen die Kerk?
- ** Ons is saam kerk, daarom is ons onderlinge verband met mekaar van groot belang.
 - *** Hoe bind ons onself aan besluite van kerklike vergaderings?
 - *** Hoe skep ons ruimte vir onderlinge verskille?
 - *** Watter soort verskille kan ons akkommodeer, en watter nie?
 - *** Hoe skep ons kerkordelik ruimte om verskille te akkommodeer?
- ** Die gesprek oor kerkwees moet uitgaan van 'n waarderende ondersoek (nie foutvindery en vingerwysery nie). In hierdie

waarderende ondersoek moet onder meer die volgende sake verreken word:

- *** Wat is die grondliggende roeping van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika?
 - *** Wat beteken dit om kerk te wees in die tyd waarin ons tot kerk van Christus geroep is?
 - *** Is die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika koninkryksgerig?
 - *** Wat verstaan lidmate onder kerkwees?
 - *** Hoe sien die gemeente hulle roeping in die uitleef van die evangelie?
- ** Kommunikasie in die Kerk moet effektief geskied om ampsdraers en lidmate by die kerklike gesprek te betrek. Om hierdie doel te bereik, moet die ouderlingevergadering verantwoordelikheid aanvaar om te verseker
- *** alle ampsdraers word by wyse van hulle ouderlingevergaderings betrek by die gesprek oor kerkwees.
 - *** lidmate en gemeentes word effektief begelei om te verseker dat almal verstaan hoekom daar wesenlike vrae gevra word, dat alle lidmate geleentheid kry om 'n bydrae te lewer, en dat niemand ontsteld raak oor moontlikhede wat bespreek word nie.
 - *** lidmate moet verstaan dat die gesprek nie wil afbreek of kritiseer nie, maar kreatiewe oplossings vir nuwe omstandighede wil vind.
- ** Finansies is en bly een van die faktore wat bepaal wat die Kerk kan doen. Dit dwing ons om te vra:
- *** Wie dink u moet verantwoordelikheid aanvaar vir die Kerk en sy bediening?
 - *** Kan ons finansiële bekostig om alles te doen wat ons dink ons moet doen?
 - *** Watter sake is noodwendig as ons 'n sekere vorm van kerkwees kies (die logiese uitvloeisels van ons onderlinge verband met mekaar)?
 - *** Watter sake lê aan die hart van ons kerkwees, en watter sake lê op die rand?
 - *** Watter sake moet prioriteit geniet?
 - *** Oordeel u byvoorbeeld dat gesentraliseerde dienste soos kinderversorging (DPS-huise), bejaardeversorging (ouetehuise), maatskaplike dienste (Die Ondersteuningsraad), kommunikasie en kerklike publikasies (SENTIK), apostolaat (die Afrika Instituut vir Missiologie), teologiese opleiding (die Universiteit van Pretoria)

en administrasie (administrateurskantoor, argief, museum, oudit en nog enkele ander sake) noodsaaklik is en indien wel, hoe moet dit bekostig word?

****** Omdat die predikant die swaartepunt van die gemeentelike begroting is, moet 'n aantal vrae oor die bekostiging van predikantstandplase ook oorweeg word:

******* Is dit belangrik dat elke selfstandige gemeente haar eie predikant moet hê?

******* Is oorlewing in 'n gemeente sonder 'n voltydse bediening volhoubaar en moontlik?

******* Is 'n voltydse, volledig opgeleide predikant nodig in al die gemeentes van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika?

******* Die predikant se opleiding is primêr gerig op prediking en Woordverkondiging. Is dit nog reg om die opleiding hierop te laat fokus?

******* Is daar maniere waarvolgens 'n predikant meer effektief op sinodale vlak aangewend kan word? Kan een predikant byvoorbeeld in drie verskillende gemeentes diens doen?

******* Moet die amp van predikant herdefinieer word? Het die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika predikante of sendelinge nodig in die arbeidsveld?

Die bedoeling was nie om resepmatig te antwoord op al die vrae nie. Die bedoeling is eerder om op horisontale en vertikale vlak van kerkwees eienaarskap te aanvaar vir dit wat die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika as wesenlik beskou.

(iv) **Slotopmerkings**

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het hulle opdrag in soms uiters moeilike omstandighede teenoor die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika met verantwoordelikheid afgehandel. Die opdragte en verantwoordelikhede word in groot dankbaarheid teenoor ons hemelse Vader nagekom. Die Here se leiding en liefde was in alle opsigte 'n bron van hoop en bemoediging.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en goedkeuring.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 22: RING VAN KLERKSDORP (GEMEENTE ORKNEY)

BEROEP OP WÊRELDSE HOF

As Kerk besluit ons om ons nie op die wêreldse hof te beroep vir geregtigheid nie en aanvaar ons die voorskrifte van Jesus in die bergrede om eerder vrede te maak voor ons by die regter aankom. Wat help dit ons ook dat ons al die hofsake wen en al die geboue en geld behou, maar in die proses verloor ons juis dit wat ons as Kerk moet wees.

Motivering:

As Jesus sê dat ons ons broer 70 maal 7 keer op een dag moet vergeewe en as Paulus vir ons die voorskrifte gee dat ons nie hofsake met ons medegelowiges moet voer nie, was die voorskrifte nie met uitsonderings of juis sonder dat dit groot opoffering van die gelowiges moes verg om ook die minste te wees nie. Ons kan immers nie met een van die hofsake veroordeel en in dieselfde asem dit ook aanpak nie. Laat ons in vrede ons broers se hand skud en hulle hul weg laat gaan (al is dit dan dat ons met leë hande moet gaan).

Hierdie beskrywingspunt word nie ondersteun deur die ringsvergadering van die Ring van Klerksdorp nie.

'n Afgevaardigde van gemeente Orkney stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 23: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

LITIGASIE

Die Algemene Kerkvergadering neem kennis van die wyse waarop die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering die afgelope drie jaar die konflik en litigasie in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika bestuur en hanteer het.

Vir sover dit regtens nodig mag wees, bekragtig die Algemene Kerkvergadering die handeling van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en individue wat in opdrag van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering opgetree het en gee aan die nuwe Kommissie die opdrag en mandaat, vir sover dit regtens nodig mag wees, om hierdie prosesse en litigasie voort te sit of by te lê en in die algemeen sodanige stappe te neem as wat nodig mag wees om die regte en belange van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika, die ringe, gemeentes en lidmate te beskerm.

Motivering:

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering se algemene werksaamhede is die afgelope drie jaar aan bande gelê deur die protesoptredes van die steedsHervormers. Die Kommissie se benadering tot die steedsHervormers was deurgaans om die protes kerklik en kerkordelik volgens sy insig te hanteer. Waar ampsdraers, lidmate en vergaderings onkerkordelik en kerkskeurend opgetree het, is onder die opsig gehandel. Die Kommissie se uitgangspunt was egter deurgaans dat ons benadering sag en Christelik moet wees.

Verskeie hofsake is teen die Kerk begin wat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering moes teenstaan om die Kerkorde te beskerm. Ondanks hierdie hofsake, het die Kommissie steeds probeer om die bemiddelingweë te vind sodat die Kerk nie aan hofsake blootgestel word nie. Die Kommissie het derhalwe sover moontlik en in alle opsigte volgens sy insigte opgetree soos die Bybel vereis Christene moet in geskille teenoor mekaar optree, maar hom telkens vasgeloop teen die regsprosesse waarmee die Kommissie gedreig is en wat later teen die Kerk ingestel is.

Die Kommissie was genoop om vroeg reeds die advies van senior regsverteenwoordigers te bekom. Hulle het die Kommissie se standpunt bevestig dat dit onkerkordelik en in stryd met die reg is om gemeente-eiendom oor te dra aan verenigings, soos dit gedoen is. Lidmate wat nie met die onkerkordelike optrede saamgestem het nie, is herderloos en sonder enige fondse toegang tot gemeentes se eiendom ontsê. Lidmate het hierdie optrede erg traumaties belewe en die Kommissie het geen ander keuse gehad as om hierdie lidmate, saam met die ringe, by te staan en om stappe te neem om gemeentelike eiendom weer terug te kry by die gemeentes nie.

Die Kommissie het voor situasies te staan gekom waarvoor geen voorsiening in die Kerkorde gemaak word nie, omdat die Kerkorde in die eerste instansie nie geskryf is om regsgedinge te hanteer nie. Om hierdie situasies te hanteer moes die Kommissie die Kerkorde na die beste van sy vermoë uitleë, soos Ordinsie 3.10.2 (ix) van hom vereis, en op die advies van regsverteenwoordigers steun oor die toepaslike regsvereistes.

Die Hervormde Kerk as sodanig, die Kommissie by name en die individuele lede van die Kommissie is en word steeds gedreig met siviele litigasie. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering lê derhalwe bovermelde beskrywingspunt aan die 70ste Algemene Kerkvergadering voor.

Dr DJC van Wyk (jr) stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 24: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

OPNAME VAN LIDMATE WAT DEEL VAN 'N WEGBREEK GE-MEENTE VORM

Lidmate wat deel van 'n wegbreek gemeente vorm en nie besef het dat hulle lidmaatskap van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika daardeur in gedrang gekom het nie, kan na gesprek met gemeente ouderlingevergaderings van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika opgeneem word as lidmate van 'n gemeente van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika.

Motivering:

- * Sodanige lidmate kan óf oningelig óf waningelig gewees het en ter goede trou in die wegbreek gemeente aangebly het.
- * Vanweë praktiese oorwegings het sommige lidmate by die wegbreek gemeentes aangebly.

Dr FJ Labuschagne, die sekretaris van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

2.3.2.2 Terugvoer met betrekking tot die huidige litigasieproses

Oudl JD Fourie doen mondelings verslag insake die litigasieproses en die status van die verskillende hofsake.

AANBEVELING	1. Vir kennisname.
VERDERE BEPLANNING	

2.3.2.3 Beskrywingspunte insake besluite oor apartheid en die *World Communion of Reformed Churches*

BESKRYWINGSPUNT 25: RING VAN KLERKSDORP (GEMEENTE KLERKSDORP-OOS MÔRESTER)

HERROEPING VAN BESLUIT 32 EN 54 VAN DIE 69STE ALGEMENE KERKVERGADERING ASOOK DIE BESLUIT OOR APARTEID VAN DIE BUITENGEWONE ALGEMENE KERKVERGADERING, OKTOBER 2011

Die Algemene Kerkvergadering verklaar dat kerklike orde van uiterste belang is vir die voortbestaan van die Kerk en dié se roepingsvervulling. In die lig van bovermelde verbintenis herroep die Kerk die volgende vorige besluite geneem:

- * Besluite 32 en 54 van die 69ste Algemene Kerkvergadering.
- * Besluit geneem oor apartheid, geneem gedurende Oktober 2011 tydens die Buitengewone Algemene Kerkvergadering.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering benoem twee komitees om onderskeidelik 'n studie te doen en 'n memorandum voor te berei oor die volgende:

- * Die gewenstheid van lidmaatskap van die *World Communion of Reformed Churches* gegewe dié se vereistes van lidmaatskap welke memorandum ingedien moet word vir oorweging by die 71ste Algemene Kerkvergadering.
- * Oorweging te skenk en 'n studie te doen en 'n memorandum voor te berei vir die 71ste Algemene Kerkvergadering waarin die teologiese betekenis, veral ook die missionêre betekenis van die volkskerk, verduidelik word.

Motivering:

Agtergrond

Ten tye van die 68ste Algemene Kerkvergadering (September 2007) het twee belangrike beskrywingspunte gedien wat vanuit alle perspektiewe van besondere belang was. Die eerste was Beskrywingspunt 64 wat ten doel gehad het om *apartheid* teologies te verwerp. Die volgende was Beskrywingspunt 133 met die oogmerk om die begrip *volkskerk* uit Ordereël 4 te verwyder. Die beskrywingspunte en besluite is soos volg genotuleer:

Beskrywingspunt 64, Kommissie van die Algemene Kerkvergadering

Die 68ste Algemene Kerkvergadering maak onomwonde die teologiese uitspraak

- * *dat apartheid nie geregverdig kan word nie*

- * dat ons apartheid verwerp omdat dit
 - ** in stryd met die evangelie van Jesus Christus is
 - ** gebaseer is op die idee van onderlinge onversoenlikheid
 - ** onreg sanksioneer
 - ** die beeld van God in mense aantast.

Ons beklemtoon die menslike aard van hierdie uitspraak.

Besluit

1. Die saak word terugverwys vir studie.
2. Die volgende voorstel van dr. PB Boshoff en FJ Boshoff word in ag geneem:

Die Algemene Kerkvergadering verklaar dat dit verkeerd was om 'n bepaalde regeringsbeleid (apartheid) goed te praat. Dit lê nie op die weg van die Algemene Kerkvergadering om 'n politieke beleid goed of af te keur nie. Hierdie erkenning beteken nie dat die Algemene Kerkvergadering die huidige of moontlike toekomstige beleid goedkeur nie.

Beskrywingspunt 133, Kommissie van die Algemene Kerkvergadering

Wysiging van Ordereël 4

Ordereël 4 word gewysig om soos volg te lees:

'n Gemeente is

'n gemeenskap van gelowiges wat selfstandig georganiseer is en deur die eenheid in geloof en belydenis saam met ander gemeentes die Kerk is. Die wyse waarop die Kerk op 'n bepaalde plek bestaan.

Die Kerk is geroep tot die verkondiging van die evangelie van Jesus Christus aan alle mense.

Besluit

1. Die beskrywingspunt word nie aanvaar nie.
2. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering benoem 'n komitee wat 'n memorandum voorberei vir die 69ste Algemene Kerkvergadering waarin die teologiese betekenis, veral ook die missionêre betekenis van die volkskerk, verduidelik sal word.

Met die opmars na die 69ste Algemene Kerkvergadering word twee beskrywingspunte gesirkuleer. Die eerste dan oor die belydenis (apologie) oor apartheid en in die tweede plek die volkskerk. In beide voorleggings word op gekunstelde wyse na sogenaamde vorige *meerderheidsbesluite* verwys dat apartheid verwerp moet word. Dieselfde suggestie word gelaat oor die volkskerkbegrip. In die eerste geval was dit 'n wanvoorstelling ten opsigte van die inhoud van Besluit 64 en in die tweede geval was dit 'n versuim om te verduidelik dat Ordereël 4 slegs deur middel van 'n tweederde meerderheid gewysig kon word. Die enigste gemeente wat beswaar gemaak het dat sodanige voorleggings, en in die besonder die een oor die volkskerkbegrip, sirkuleer, was gemeente Klerksdorp-Oos Môrester. Die beswaar is dan ook opgeneem in die agenda, Bylae J, bladsye 703 tot 704. Die ouderlingevergadering laat hom soos volg uit:

Dit is die ouderlingevergadering se submissie dat die voorstel nie kan dien nie. Die Algemene Kommissie moet toesien dat sekere inligting aan die Algemene Vergadering voorgelê word. Die indien van enige voorstel tot wysiging bots lynreg met die opdrag.

In beide gevalle is opdrag gegee aan komitees om die bepaalde aangeleenthede te ondersoek en met bepaalde verslae na die 69ste Algemene Kerkvergadering te kom. Hierdie opdragte is nooit uitgevoer nie. Die gevolg was dat die 69ste Algemene Kerkvergadering dus weer oor die kwessie van die volkskerkbegrip en die kwessie van apologie vir apartheid moes handel. Op die 69ste Algemene Kerkvergadering word weereens gepoog om die begrip volkskerk uit Ordereël 4 te kry. Dit misluk weereens omdat 'n tweederde meerderheid nie verkry word nie. Die ander beskrywingspunt, synde Beskrywingspunt 54, word aanvaar. Die besluit lees soos volg:

Verwerping van apartheid

Die 69ste Algemene Kerkvergadering maak in die lig van die 68ste Algemene Kerkvergadering se besluit dat dit verkeerd was om 'n bepaalde regeringsbeleid (apartheid) goed te praat, onomwonde die uitspraak dat apartheid nie teologies regverdig kan word nie. Die Kerk verwerp sy goedkeuring van apartheid omdat dit

- * in stryd met die evangelie van Jesus Christus is*
- * gebaseer is op die idee van onderlinge onversoenlikheid*
- * onreg sanksioneer*
- * die beeld van God in mense aantas.*

Die vergadering beklemtoon die Bybels-teologiese aard van die verklaring.

Dit is verder nodig om kennis te neem dat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering tussen die twee Algemene Kerkvergaderings moes handel met die feit dat teologiese dosente besluit het om 'n verklaring oor apartheid uit te reik. Vyf Hervormde dosente het in Maart 2009 verklaar dat hulle apartheid as verkeerd en die teologiese verdediging daarvan as 'n mistasting sien.

Besluit 54 lei tot die indiening van 'n beswaarskrif. Dit gaan gepaard met 'n buitekerkordelike aandrang dat dié besluit opgeskort moet word. Wanordelikheid manifesteer verder in die weerhou van heffings. 'n Buitengewone sitting van die Algemene Kerkvergadering word belê. Die vergadering word voorafgegaan deur, wat niks anders genoem kan word as reklameveldtogte vir bepaalde standpunte nie. Standpunte word in kerklike publikasies gestel sonder dat die skrywers (in sekere gevalle) die moeite doen om seker te maak dat hul stellings feitlik korrek is. Die Buitengewone Algemene Kerkvergadering se besluit is soos volg:

Die Nederduitsch Hervormde Kerk verklaar dat die politieke beleid van apartheid wat toegepas is in die Republiek van Suid-Afrika nie teologies geregverdig kan word nie en herroep hiermee alle goedkeuring in die verlede van die beleid en uitsprake deur die Kerk en namens die Kerk. Dit was in stryd met die evangelie van Jesus Christus.

*Ten gunste 57%.
Daarteen 43%.*

Op die Buitengewone Algemene Kerkvergadering is dit duidelik dat niemand belangstel om die probleem op te los nie. Dit moet weggestem word. Daar word selfs gestem of daar leerprobleme in die Kerk is. Ons vergeet dat ons 'n Kerk is en gryp na die demokrasie om te bevind dat ons geen leerprobleme het nie. Omdat 66% van mening is dat daar nie leerprobleme in die Kerk is nie, is daar skielik nie. Tog, in enige organisasie buite die Kerk, as 33% van jou belanghouers vir jou sê dat jy die verkeerde koers inneem, dan word alle brieke aangeslaan en behoorlike ondersoek ingestel. Nie in ons Kerk nie. Ons plak die probleem toe met 'n fanfare van nuusberigte wat die 66% meerderheid propageer.

Die gevolg is dat niks opgelos is nie en gemeentes betree 'n verdere pad van wanordelikheid. Skielik word hulle eiendomme deur onteiening bedreig. Dit word oorgedra aan allerhande misterieuse verenigings. Lidmate hef hul lidmaatskap op. Die dekade van wanorde bereik sy hoogtepunt.

Dit is gemeensaak dat die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika voor besondere keuses staan. Aan die verlede kan ons nie veel doen

nie. Met God se leiding en genade kan ons wel iets aan die toekoms van die Kerk doen. Ons kan egter nie toelaat dat die onlangse gebeure ons in voetboeie vasvang nie. Net soos wat die *onteining van kerk-eiendom deur die Staat* 'n meulsteun gaan wees om diegene se nekke wat hul eie koers gekies het, net so kan die wanorde van die afgelope agt jaar die Kerk tot stagnasie dwing indien dit nie daadwerklik aangespreek word nie.

Dit is daarom noodsaaklik dat die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika homself forseer om hierdie kwessies na behore aan te spreek. Dit moet na behore oor ekumene besin. Hierdie gesprek is ongelukkig versuur deur opportunistiese gebruik van geleenthede, soos die colloquium, om 'n bepaalde oogmerk te bereik. Die weerstandigheid van ander was dan om hierdie bepaalde situasie te keer. Dit het weer ook oorgeloop in leerkwessies en tot wanordelikheid soos die weerhouding van heffings.

Dieselfde geld vir die kwessie van die volkskerk. Hierdie saak is nog allermens klaar uitgepraat. Om te dink dat hierdie kwessie gesystap gaan word deur 'n nuwe Kerkorde, is wensdenkery. Die Kerk moet hierdie kwessie aanspreek.

Kerklike orde

Wanorde, nie verskillende standpunte nie, wanorde is besig om die Kerk baie skade aan te doen. Die Kerk moet 'n duidelike standpunt teen kerklike wanorde inneem. Dit gaan nie help om beskrywingspunte te formuleer wat wanordelikheid verwerp of lidmate in omsendskrywes teen wanorde waarsku nie. Dit help nie om wanorde te veroordeel en dan op die vrugte van wanorde te leef nie. Niemand gaan sodanige veroordeling ernstig opneem nie.

Ter wille van orde en nie ter wille van een of ander standpunt nie, maar bloot ter wille van orde is dit nodig dat besluite geneem uit hoofde van 'n wanordelike proses herroep of vervang word en die proses van vooraf aangepak word. Dit beteken die onvoorwaardelike herroeping van Besluite 32 en 54 van die 69ste Algemene Kerkvergadering asook besluite geneem op die Buitengewone Algemene Kerkvergadering. Dit is dan nodig dat die studiekomitees wat deur Besluite 64 en 133 in die vooruitsig gestel is, geherkonstitueer word sodat dié die werkopdrag na behore kan uitvoer. Dit is dan ook noodwendig so dat geen gesprekke met voormalige gemeentes en lidmate kan voortgaan alvorens dié ook hul wanordelike besluite onvoorwaardelik herroep het nie. Spoelstra (1986) stel dit dat

die handelinge in konsilies, sinodes, kerkrade moet gevolglik altyd dien om die saamglo, saamwerk en saamlewe van alle gelowiges onder die tug van die Woord te bevorder (Artikel 32 Nederlandse Geloofsbelydenis).

Dit is gevolglik nou nodig om doelgerig, duidelik en beslissend op te tree ten einde vertroue in hierdie kerklike vergadering te herstel.

Literatuurverwysings

Spoelstra B: Het ons kerkwees in strukture gestol?

Hervormde Teologiese Studies, Jaargang 42, 1986, p 66 soos aangehaal deur Van Wyk, BJ, 1991: Die presbiteriaal-sinodale kerkbegrip op p 43.

Oudl PJ Greyling stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 26: RING VAN MAQUASSI

APARTHEID

Die vergadering dien die besluit wat tydens die 66ste Algemene Kerkvergadering geneem is in as voorstel by die 70ste Algemene Kerkvergadering.

Uittreksel uit die Besluitebundel:

1. Die volgende voorstel en motivering word aanvaar:

1.1 Die vergadering gaan direk oor tot die stemming tussen die onderskeie drie voorstelle oor skuldbelydenis, sonder dat enige bespreking oor die aangeleentheid gevoer word.

Motivering

*** Die verslae en memoranda verskyn volledig in die agenda en kan as gelese beskou word.**

*** Die tyd is nie geleë dat daar oor hierdie saak gehandel word nie –**

**** Ons is reeds byna 10 jaar in die nuwe bedeling in Suid-Afrika en 'n skuldbelydenis nou, is mosterd na die maal.**

**** Die lidmate worstel met verskillende sake in hierdie nuwe bedeling wat 'n kollektiewe skuldbelydenis tans 'n onbillike eis maak.**

*** Die aard van 'n skuldbelydenis enersyds en van die Ne-**

derduitsch Hervormde Kerk andersyds maak dit boonop haas onmoontlik.

**** 'n Belydenis is 'n eksistensiële aangeleentheid wat binne 'n bepaalde situasie uit die hart gebore word. Vind dit nie spontaan plaas nie, verloor dit egtheid.**

**** Die Nederduitsch Hervormde Kerk se aard is nie om waarheid preposisioneel vas te lê nie, maar om die lewende God eksistensieel te beleef.**

*** Die vergadering besluit dus watter een van die drie voorstelle die Kerk se huidige verstaan van sonde en skuld wat belydenismagtig uitgedruk moet word, die beste verwoord.**

2. Die volgende verklaring van dr DJC van Wyk (sr) word aanvaar as die Kerk se standpunt:

Verklaring

Na kennisname van wye standpuntstelling oor skuldbelydenis die afgelope jare en ook van standpunte in dokumente van die Algemene Kerkvergadering se Ondersoekkommissie, verklaar die vergadering soos volg:

1. Die Nederduitsch Hervormde Kerk kan die wyses waarop die prosesse van skuldbelydenis oor apartheid die afgelope jare in Suid-Afrika gedryf en gevoer is, asook baie van die inhoud van die prosesse, nie onderskryf nie. Dit geld onder andere van die volgende:

1.1 Die teologiese inhoud wat meestal aan sonde/skuld/skuldbelydenis gegee word.

1.2 Die wyse waarop een groep (Blankes, Afrikaners) eensydig verneder, verketter en uitgesonder word as alleen verantwoordelik vir wat die afgelope dekades sleg en verkeerd was. Bedoeld of onbedoeld het dit in baie opsigte die implikasie dat wat die ander gedoen het, goed was. Die onvermydelike indruk is dat 'n vorige meesterkode (naamlik "Blanke baaskap") maar net vervang is met 'n nuwe meesterkode (naamlik "Swart beheer"). Skuldbelydenisse in 'n politieke konteks is daarop gemik

om die nuwe meesterkode te legitimeer en die oue te demoniseer. Die Kerk staan reeds beskuldig daarvan dat hy die vorige meesterkode help skep en teologies gelegitimeer het. Dit sou dwaas wees indien die Kerk hom weer verbind tot 'n meesterkode.

1.3 Die onbillike wyse waarop die beleid van segregasie skeefgetrek en swartgesmeer is. Dit geld onder andere die totale negering van historiese en ander faktore wat tot die beleid gelei het, die aanvanklike eerlike intensies van die beleid, asook die positiewe resultate wat dit wel tot gevolg gehad het.

2. Die Nederduitsch Hervormde Kerk wil in die Kerk se eie midde, maar ook na buite oproep tot 'n ewewigtige, Bybelse evaluering van die hede en die verlede van ons land se geskiedenis.

2.1 Die ewewigtige beoordeling sluit onder andere die erkenning in dat gruweldade soos verkragting, foltering, moord en rassisme nie met die beëindiging van apartheid opgehou het nie. Die huidige uitwissing van menselewens deur plaasmoorde en baie ander vorms van gruwelike geweld roep na 'n waarheidsgetroue(r) verantwoording oor skuld en skuldbelydenis voor God en mens.

2.2 Die ewewigtige beoordeling sluit ook die erkenning in dat individue wat sodanige gruweldade pleeg (en gepleeg het), wel deeglik die vryheid en keuse het (en gehad het) om te weier of om anders te besluit. Hulle sal daarom self aan God verantwoording doen oor hulle wandade. Die skuld moet nie op die Kerk, 'n owerheid of stelsel afgeskuif word nie.

2.3 Dit sluit ook in dat die Nederduitsch Hervormde Kerk kennis geneem het van gruweldade wat onder vaandel van die apartheidsbeleid gepleeg is, ook deur van die Kerk se eie lidmate. Die Kerk spreek sy smart en berou voor God daaroor uit.

3. Die Nederduitsch Hervormde Kerk roep op tot

skuldbelydenis voor God en medemens en tot 'n nuwe lewe waarin die liefde van God ons optrede teenoor alle mense sal bepaal.

3.1 Hierdie Algemene Kerkvergadering is diep bewus van ons Kerk se sonde, maar dan sonde in die volle skrikwekkende omvang wat die Bybel daaraan gee: Haat, vyandskap, opstand, liefdeloosheid, ongehoorsaamheid en nalatigheid teenoor God en medemens.

3.2 Die Kerk roep daarom al die Kerk se ampsdraers en lidmate, maar verder ook alle kerke en mense op tot opregte skuldbelydenis voor God en teenoor mekaar, voortdurend in die erediens en in ons persoonlike geloofslewe, oor alles wat in die oë van die Here verkeerd was en is in ons lewens. Hierdie skuldbelydenis moet gestand gedoen word met 'n nuwe lewe waarin vyandskap en haat geen plek het nie.

4. Die Nederduitsch Hervormde Kerk roep alle mense, owerheid en onderdane op tot geloof in Jesus Christus, die enigste Middelaar tussen God en die mense, die Verlosser en Heiland van die wêreld.

4.1 Die Kerk weet dat daar vir die mensdom op aarde geen ander uitsig en hoop op egte vrede, ware bevryding en volle lewensvervulling is as wat die heilsboodskap van God in Jesus Christus bring nie.

4.2 Die Kerk ken uit die Woord die geheim van God se liefde en die Kerk wil, ongeag die pyn oor sy eie skuld teenoor die ongehoorsaamheid aan God, met krag en oortuiging draer van die geheim na die wêreld bly.

4.3 Die Kerk glo in God se vergewing van al ons sonde en skuld op grond van Jesus Christus se offer aan die kruis. Om Hom te ken en die krag van sy opstanding uit die dood te ondervind, is die enigste weg waarlangs die kwaad in ons en om ons oorwin kan word.

4.4 Die Kerk verwerp daarom die proses waardeur

aanhoudende beskuldigings oor die skuld van die verlede aan die gang gehou word. Wat God in Christus agter die rug gewerp het, mag ons nie weer voor ons stel nie. Laat ons ons liewer in Bybelse gesindheid losmaak van wat agter is en ons uitstrek na wat voor is.

4.5 Die Kerk bid vir die genade om te bly volhard in sy enigste roeping en om getrou God se boodskap aan die wêreld te bring: Om Christus ontwil, aanvaar die versoening met God wat Hy bewerk het.

Motivering:

Die beskrywingspunt sal deur ds JA Benadie, die skriba van die Ring van Maquassi, toegelig word tydens die vergadering.

Ds JA Benadie, die skriba van die Ring van Maquassi, stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 27: RING VAN PRETORIA (GEMEENTE PRETORIA)

AANSOEK OM LIDMAATSKAP VAN DIE WORLD ALLIANCE OF REFORMED CHURCHES (NOU DIE WORLD COMMUNION OF REFORMED CHURCHES)

Enige besluit insake voorgenome lidmaatskap van die *World Communion of Reformed Churches* staan oor totdat Besluite 64, 72 en 88 van die 68ste Algemene Kerkvergadering behoorlik uitgevoer is en die regte kerklike pad daarmee geloop is. Dit sluit in dat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gesprek voer met die *World Communion of Reformed Churches* oor hul voorwaardes teenoor die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika om hertoelating.

Motivering:

- * Vergelyk **BYLAE D**.
- * 'n Afgevaardigde van gemeente Pretoria sal die beskrywingspunt verder motiveer.

Hierdie beskrywingspunt word nie ondersteun deur die ringsvergadering van die Ring van Pretoria nie.

'n Afgevaardigde van gemeente Pretoria stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 28: RAAD VIR EKUMENE

LIDMAATSKAP BY DIE *WORLD COMMUNION OF REFORMED CHURCHES*

- * Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika doen onverwyld by die *World Communion of Reformed Churches* om lidmaatskap aansoek.
- * Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering ontvang opdrag om die saak af te handel.

Motivering:

Ordereël 6 van die Kerkorde van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika stel die volgende beginsel as vereiste:

Die Kerk as verskyningsvorm van die een, heilige, algemene, Christelike kerk neem deel aan die ekumene in die wêreld. Die Kerk handhaaf sy wesenlike eenheid met kerke wat in die reformatoriese leertradisie staan.

Dr WA Dreyer stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 29: RING VAN OOS-KAAPLAND (GEMEENTE SIONSHOOGTE)

DIE EFFEK VAN BESLUIT 54 VAN DIE 69STE ALGEMENE KERKVERGADERING IN DIE KERK

Die ouderlingevergadering van die gemeente Sionshoogte spreek sy bekommernis en beswaardheid uit oor die effek van Besluit 54 van die 69ste Algemene Kerkvergadering in die Kerk.

Motivering:

Die optrede van 'n beswaarde groep lidmate, reaksie van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en dreigement met regstappe veroorsaak groot onrus onder lidmate van die Kerk.

Ds DJD Taljard, die voorsitter van die Ring van Oos-Kaapland, stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 30: RING VAN PRETORIA (GEMEENTE PRETORIA)

TEOLOGIESE VERKLARING

Besluit 54/69 en die daaruit voortspruitende besluite van die Buitengewone Algemene Kerkvergadering moet ter syde gestel word in die lig van bevindinge deur 'n studie soos vervat in meegaande motivering. Die Kerk volstaan by die besluit van die Kerk insake apartheid wat tydens die Algemene Kerkvergadering in 2001 geneem is totdat gemelde aangeleentheid na volledige en omvattende studie ingevolge Ordinansie 3.8.3 (iii) op 'n Algemene Kerkvergadering agenda geplaas word. Hierdie studiedokument moet hanteer word ingevolge Ordinansies 5.8, 5.6.1 (iv), 5.7.3 en 5.7.7 van die Kerkorde. Die opstellers van Beskrywingspunt 54/69 (dosente) se *bona fides* word aanvaar dat hul verklaring nie 'n belydenis is nie, maar ook dat hul verklaring niks met die *World Alliance of Reformed Churches* te doen het nie.

Motivering:

- * Vergelyk **BYLAE D**.
- * 'n Afgevaardigde van gemeente Pretoria sal die beskrywingspunt verder motiveer.

Hierdie beskrywingspunt word nie ondersteun deur die ringsvergadering van die Ring van Pretoria nie.

'n Afgevaardigde van gemeente Pretoria stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 31: RING VAN KLERKSDORP (GEMEENTE ORKNEY)**ONAFHANKLIKE GEMEENTES**

Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika aanvaar die groep gemeentes wat as onafhanklike gemeentes in 'n geloofsbond gegroepeer het (uit die steeds Hervormers) as dogterkerk van die Hervormde Kerk en derhalwe erken ons die doop, belydenis van geloofaflegging, attestate en alles wat daarmee saamhang van lidmate wat uit dié gemeentes na die Hervormde Kerk oorkom en dienoooreenkomstig reik ons attestate uit vir lidmate wat na die dogtergemeentes oorgaan.

Motivering:

Wat ook al 'n mens se standpunt oor die gemeentes en hulle optrede is, kan ons as Kerk nie wegstroom van die realiteit dat dit ons broers en susters, ons familie en vriende was en steeds is nie. Dat hulle dieselfde gemeenskaplike belydenis en kerklike agtergrond as ons deel nie. Ons kan redeneer dat hulle kerkordelike verkeerd opgetree het, maar 'n buite-egtelike dogter is steeds jou dogter. Om deur lidmaatskap opheffing en die kerklike ban met die gelowiges te werk, is immers alles behalwe in die voetspore van Christus. Ons werk immers nie met 'n sekte of 'n klomp ketters wat dwaalleer verkondig nie, maar as mense wat dalk in die oë van die Kerk té fundamentalisties aan die belydenisskrifte en die leer waarin ons staan vashou. Kom ons aanvaar van ons kant af dan dat ons paaie uitmekaar geloop het, maar dat ons steeds een is in Christus.

Ds JJ Steyn, die skriba van die Ring van Klerksdorp, stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 32: RING VAN PRETORIA (GEMEENTE PRETORIA)**INTERPRETASIE VAN DIE BYBEL EN BELYDENISSKRIFTE**

Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika handhaaf die aanvaarde en beproefde reformatoriese interpretasies van die Bybel en Belydenisskrifte. Die Algemene Kerkvergadering wys 'n gebalanseerde studiekomitee aan wat onder andere fokus op die teenoorstaande besluite van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika oor die *World Communion of Reformed Churches* se ver-

eiste apartheidsverklaring (2001 en 2007, 2010 en 2011) en adviseer die 71ste Algemene Kerkvergadering oor aanpassings aan die interpretasies van die Bybel en Belydenisskrifte, indien enige.

Motivering:

- * Vergelyk **BYLAE D**.
- * 'n Afgevaardigde van gemeente Pretoria sal die beskrywingspunt verder motiveer.

Hierdie beskrywingspunt word nie ondersteun deur die ringsvergadering van die Ring van Pretoria nie.

'n Afgevaardigde van gemeente Pretoria stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 33: RING VAN ZEERUST (GEMEENTE ZEE-RUST)

DIE KERK LAAT NIE VERDER TOE DAT LIDMATE UITSPRAKE MAAK WAT TEENSTRYDIG IS MET DIE BYBEL EN BELYDENISSKRIFTE NIE

Die vergadering gee opdrag aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en ander bevoegde vergaderings om sonder enige versuim in broederlike/opsiggesprekke te tree met enige lidmaat wat hulle aan dergelike opmerkings skuldig maak.

Motivering:

- * Lidmate het ongemaaklikheid oor uitlatings van teoloë wat vreemd is aan die tradisionele verstaan by lidmate van die Bybel en die Belydenisskrifte.
- * Lidmate word toenemend gekonfronteer dat wonderwerke soos beskryf in die Bybel nie wetenskaplik bewys kan word nie.
- * Die meerderheid van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika se lidmate is nie teologies opgelei nie en glo opreg in die Bybel soos hulle daarmee groot geword het.
- * Aangesien ons in dié wêreld leef is dit die Kerk se prinsipiële verantwoordelikheid om koninkryksgerig te bly deur vas te hou aan Gods Woord en die belydenisskrifte.

- * Die breedvoerige en deeglike toepassing van die opsigtaak op 'n verantwoordbare wyse sal verseker dat dit wat die Kerk verkondig, trou sal bly aan die waarheid van die Woord van God.

Ds A Botha, die skriba van die Ring van Zeerust, stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

2.3.2.4 **Beskrywingspunt wat verder verband hou met die amp**

BESKRYWINGSPUNT 34: RING VAN WES-KAAPLAND

HERSTRUKTURERING VAN DIE VERGADERINGS VAN DIE AMPTE

Die vergaderings van die ampte word geherstruktureer sodat die dienswerk van predikante, ouderlinge en diakens op kerkraadsvergaderings, ringsvergaderings en Algemene Kerkvergaderings teregkom.

Motivering:

- * Dienswerk van die Kerk word beter geïntegreer in die voorgestelde sisteem.
- * Bestaande strukture is in kleiner gemeentes en ringe disfunksioneel.
- * Die voorgestelde sisteem sal besparing aan die hand werk.

Dr GMJ van Wyk stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

2.3.3 **SEKUNDUSKOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING**

2.3.3.1 **Verslag van die Sekunduskommissie van die Algemene Kerkvergadering**

Tydens die 69ste Algemene Kerkvergadering is besluit dat die sekundulede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering voortaan as Ondersoekkommissie en tugliggaam sal optree en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering as finale appèlliggaam by sake wat

nie 'n leeraangeleentheid is nie. Hierdie besluit is in die Kerkorde na die 69ste Algemene Kerkvergadering verreken.

Die volgende ampsdraers is as sekondilede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering verkies:

Dr FJ Labuschagne (voorsitter)
Dr GC Lindeque (skriba)
Dr AG Ungerer (viseskriba)
Ds EG Fourie (visevoorsitter)
Ds CEC Hertzog
Ds WJJ Kok
Oudl MJ Jordaan
Oudl AJP Le Roux
Oudl JW Pont
Oudl MF Pretorius
Oudl F Smit
Oudl JJ Steyn
Oudl BJ van der Merwe
Oudl PP Vorster
Oudl PH Vosloo.

Nadat dr FJ Labuschagne as sekretaris van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering aangestel is, is ds WJJ Kok as voorsitter van die Sekunduskommissie verkies. Prof Y Dreyer is in die plek van dr Labuschagne as lid van die Sekunduskommissie aangewys. Nadat dr GC Lindeque tot die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering verkies is, is dr AG Ungerer as skriba van die Sekunduskommissie verkies. Prof Y Dreyer is as viseskriba verkies. Na die bedanking van oudl JJ Steyn, is oudl PJ Greyling van Klerksdorp-Oos Môrester in sy plek aangewys. Dr FJ Labuschagne (sekretaris, Kommissie van die Algemene Kerkvergadering) en adv JG Geyser (Raad vir Kerkregtelike Advies) het as adviserende lede by elke geleentheid opgetree.

Die Sekunduskommissie het twee klagskrifte teen predikante ondersoek en tughandelinge is in elke geval deurgevoer.

Verskeie ander klagskrifte wat nie aan die kerkordelike vereistes voldoen het nie, is terugverwys na die klaers en het nie weer voor die Sekunduskommissie gediën nie.

In een geval is die Sekunduskommissie deur 'n dringende hofbevel verhoed om met die klagondersoek voort te gaan.

Die Sekunduskommissie vertrou dat die opdragte aan hom opgedra, in groot verantwoordelikheid uitgevoer is.

AANBEVELING	1. Vir kennisname en bespreking.
VERDERE BEPLANNING	

2.4 ALGEMENE DIAKENSVERGADERING

2.4.1 VERSLAG VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE 6DE ALGEMENE DIAKENSVERGADERING VIR DIE TYDPERK 23 MEI 2010 TOT 21 MEI 2013

2.4.1.1 **Werkzaamhede van die Kommissie van die 5de Algemene Diakensvergadering**

(i) ***Personeel***

Die termyn is gekenmerk deur skommeling onder al die personeel van die Algemene Diakensvergadering:

(a) Sekretaris

Die siekte en afsterwe van die vorige sekretaris, dr WJ Coetzer, was 'n harde slag vir die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering. Ds P Eksteen-Erasmus het ingestaan vir die reëlins van die 5de Algemene Diakensvergadering, maar die ooreenkoms met haar gemeente (Midrand) het verstryk. Dit het tot gevolg gehad dat diak Andries Pretorius, voorsitter van die Algemene Diakensvergadering, die werk gedoen het deur waar te neem as sekretaris vanaf einde 2010 tot 31 Desember 2011. Daarna is 'n nuwe sekretaris voltyds aangestel, naamlik ds GPJ Stoltz vanaf 1 Januarie 2012.

(b) Sekretaresse

Mev Marié van Niekerk het die pos bekleed tot en met 31 Desember 2011, waarna sy die pos aanvaar het as sekretaresse van die administrateur. Daarna was daar vir twee maande nie 'n sekretaresse nie, totdat mej Sonet Esterhuizen aangestel is met ingang 1 Maart 2012. Dié pos word steeds gedeel met die Kinderhuise van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika.

(c) Boekhouer

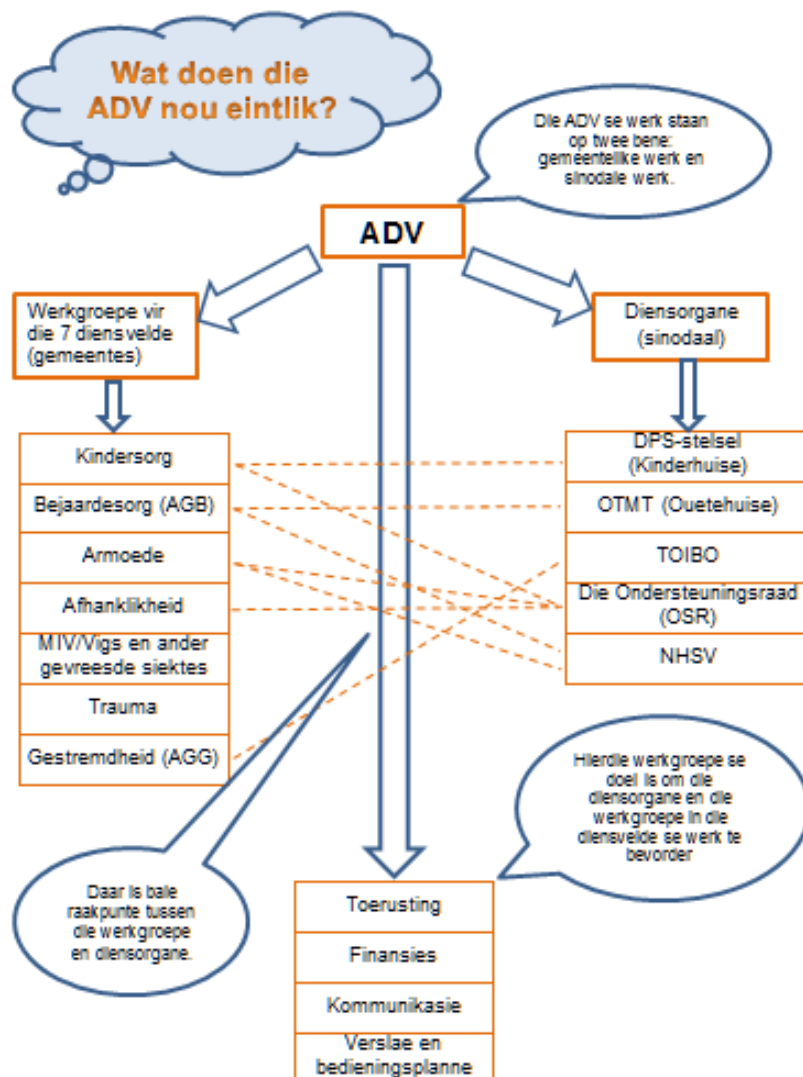
Die finansiële boekhouding word deur die kantoor van die administrateur behartig. 'n Ooreenkoms tussen die Kinderhuise, Algemene Diakensvergadering en die Raad van Finansies het tot gevolg gehad dat mnr Leon Moore (1 Mei tot 31 Julie 2012) en mev Marié Joubert vanaf 20 Augustus 2012 (1/8 pos, gedeel met Kinderhuise en die Raad van Finansies) die werk behartig het.

(ii) ***Strukturering van die Algemene Diakensvergadering se werk***

Die werk van die Algemene Diakensvergadering geskied op twee basiese vlakke, te wete gemeentevlak en sinodale vlak. Die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering het verder besluit om die werk-

terrein van die Algemene Diakensvergadering in sewe diensvelde te verdeel. Die ideaal is gestel om 'n werkgroep vir elkeen van die diensvelde te stig om die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering te adviseer, en ook om die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika se barmhartigheidsdiens op die betrokke diensveld te bevorder. Werkgroepe word saamgestel deur 'n diaken van die Kommissie, tesame met 'n predikant, om kontinuïteit te verbeter. Die werkgroep kan dan persone koöpteer om hulle werk te bevorder.

Op gemeentevlak is ons doelwit dat die verskillende werkgroepe se werk neerslag sal vind op gemeentevlak, deur inligting, hulp en hulpmiddels te verskaf vir gemeentelike diakensvergaderings sodat hulle hul diensopdrag kan uitleef. Op sinodale vlak word die dienswerk hoofsaaklik deur die diensorgane behartig. Gemeentes is hierby betrokke deur barmhartigheidsoffers te bring vir ons kollektiewe verantwoordelikheid ten opsigte van die gespesialiseerde werk van die diensorgane. Die onderstaande diagram sit die struktuur uiteen.

(a) Hoe werk dit in die praktyk?

'n Voorbeeld vanuit die diensveld Kindersorg sal die werking verduidelik:

'n Gemeente is deur haar normale werksaamhede betrokke by gesinne via die predikant, ouderling, diaken en dienswerker. So gebeur dit dat die gemeente optel dat 'n gesin finansiële probleme het. Die gemeente se diensgroep vir armoede raak betrokke deur die gesin te help met lewensmiddele. In die betrokkenheid van die gemeente word daar agtergekom dat iets nie reg is ten opsigte van die kind nie. Die predikant word betrek en besef dat dit nodig is om 'n maatskaplike werker te betrek. Aangesien hier nou professionele hulp nodig is van geregistreerde maatskaplike werkers van 'n organisasie wat geregistreer is om statutêre werk te mag doen, word die Kerk se sinodale strukture (Die Ondersteuningsraad in hierdie geval) van hierdie punt af gebruik. Die maatskaplike werker bevind dat die kind deur 'n ouer gemolesteer word, gaan deur die wetlike prosesse en kry 'n hofbevel om die kind te verwyder en na 'n plek van veiligheid te bring. Nou word daar gesoek vir ouers om die kind in pleegsorg te neem (gemeentes kan weer hierby betrek word). Aangesien die kind ernstig getraumatiseer is vanweë die molestering, het dit ernstige sielkundige letsels wat tot gevolg het dat die kind probleemgedrag openbaar. Die pleegsorg werk nie uit nie en die kind word uiteindelik opgeneem in 'n DPS-huis (nog 'n sinodale struktuur). Die DPS-huise se fokus is juis om die erg getraumatiseerde kind te versorg en die nodige terapeutiese behandeling te gee. Die kind slaag uiteindelik matiek en danksy die welwillendheid van lidmate van die Kerk, kry die kind werk en het die geleentheid om aan 'n hoopvolle toekoms te werk.

(iii) **Kommunikasie**

Die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering het opnuut bewus geword van hoe belangrik effektiewe kommunikasie is. Ons navorsing het aan die lig gebring dat 'n klein minderheid van die lidmate van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika kennis dra van die werk wat deur die diensorgane gedoen word. Voorts is daar redelike onkunde ten opsigte van die werk wat die gemeentelike diakensvergaderings doen, asook die geleentheid wat daar is.

Gedurende die termyn het die volgende gebeur op die terrein van kommunikasie:

- * Mev Magda van Deventer is aangestel as die redakteur van die Algemene Diakensvergadering se bylaag in *Konteks*, 'n *Stukkie brood*.

- * Eers ds GPJ Stoltz en daarna ds S Oxtun is aangestel as die webbladredakteur. Hulle albei is ook verantwoordelik vir die Algemene Diakensvergadering se plasings op die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika se *Facebook*-blad.
- * Die voorsitter van die Algemene Diakensvergadering het 'n gereelde e-pos getiteld *Diakensnuus* aan al die ringsdiakensvergaderings en gemeentelike diakensvergaderings gestuur, totdat dit vervang is met die Algemene Diakensvergadering se maandblad, die *Omgee-in-Aksie*.
- * Daar is videogrepe van die vier diensorgane wat deur die Algemene Diakensvergadering gedeeltelik befonds word, professioneel vervaardig en aan gemeentes gestuur.
- * 'n Maandelikse kommunikasievergadering word gehou, waarna verteenwoordigers van die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering, diensorgane, *Konteks*- en webbladredakteur, verteenwoordigers van die werkgroepe, sowel as dr WC van Wyk en WC Kloppers uitgenooi word. Die doel van die kommunikasievergadering is die daarstelling van 'n kommunikasiepraktyk vir die Algemene Diakensvergadering, om die kommunikasie deur die Algemene Diakensvergadering, sy werkgroepe en diensorgane te beplan en koördineer, asook te besin oor die gebruik van al die verskillende kommunikasiemediums, sodat daar effektief na die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika en wyer gekommunikeer kan word.

2.4.1.2 **Diensvelde**

Die volgende diensvelde is geïdentifiseer, met die besonderhede van die werkgroepe waar van toepassing:

(i) ***Kindersorg***

Tans geen werkgroep nie. Die Kinderhuise van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika en Die Ondersteuningsraad lewer waardevolle dienste op hierdie terrein.

(ii) ***Bejaardesorg***

Werkgroep: Aksiegroep vir Bejaardes
Voorsitter: Dr HT van Deventer

Die Aksiegroep vir Bejaardes is 'n besonder aktiewe werkgroep. Onder leiding van dr HT van Deventer en sy vrou Magda, word daar baie werk gedoen om die saak van bejaardesorg in gemeentes te bevorder. Die fokus van die Aksiegroep vir Bejaardes is om gemeentes en ringsdia-

kensvergaderings te bemagtig om aan die wye reeks behoeftes van bejaardes in gemeentes aandag te gee.

Die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering het ook besluit om elke jaar een van die diensvelde te bevorder as tema diensveld. So was 2012 die Jaar van die Bejaarde. Die saak van bejaardesorg het 'n belangrike deel uitgemaak van al die ringsdiakensvergaderings se agendas.

(iii) **Gestremdheid**

Werkgroep: Aksiegroep Gestremdheid
Voorsitter: Ds JH Barkhuizen

Die werkgroep het nuwe stukrag gekry in 2012. Daar is ook besluit om hierdie diensveld te gebruik as tema vir 2013, as Jaar vir Gestremdheid. Baie klem is gelê op die ringsdiakensvergaderings om die bediening aan en bediening deur mense met gestremdhede te bevorder. 'n Belangrike projek was die gestremdheidsvraelyste, waarmee 'n goeie prentjie van die voorkoms van gestremdheid verkry is.

(iv) **Armoede**

Voorsitter: Diak Hans Janse van Rensburg

Die werk van hierdie werkgroep hang nou saam met diak Hans se werk by Doulos Armoedebediening. Daar word egter onderskei tussen die werk van Doulos en die werk van die werkgroep. Diak Hans het verskeie gemeentes besoek (op eie koste) om hulle te help om armoede-verligting in hulle gemeentes en gemeenskappe van die grond af te kry en te organiseer.

(v) **MIV/Vigs en ander gevreesde siektes**

Voorsitter: Ds KF Smith

Waar die huwelik altyd gesien is as die enigste veilige ruimte vir seksuele verhoudings, het dit drasties verander as gevolg van die ontrou van huweliksmaats. Vandag word die ruimte van huwelike gesien as een van die onveiligste ruimtes vir seks in terme van MIV/Vigs. Die werkgroep is besig om te beplan vir bewusmaking van die Kerk in hierdie verband.

'n Tweede been wat nog aandag moet kry, is dié van ander gevreesde siektes (Engels: *dreaded diseases*).

(vi) **Afhanklikheid**

Onder hierdie werkgroep ressorteer die afhanklikheid van alkohol,

dwelms, elektronika (onder andere selfone, Internet, sosiale netwerke), dobbelary, pornografie, ensovoorts. Hierdie werkgroep moet van voor af saamgestel word.

(vii) ***Trauma***

Hier is nog nie 'n werkgroep gestig nie, en lê daar inderdaad 'n groot braakveld.

2.4.1.3 **Diensorgane (sinodale werk)**

(i) ***Kinderhuise van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika***

Die Kinderhuise het vanaf 1 Januarie 2012 'n nuwe bestuurder, by name mnr Otto Viljoen. Die voorsitter van die direksie, ds RJ Coertze, het gedurende 2012 bedank en ds WJJ Kok is aangewys as nuwe voorsitter.

(ii) ***Ons Tuis en die Monumenttehuise***

Die dienste wat gelewer word is van 'n hoogstaande gehalte terwyl al die tehuise uitstekend bestuur word. Die ekonomiese toestande het egter tot gevolg dat begrotings nie meer so maklik klop nie. Wat Ons Tuis betref, het die direksie aansienlike fondse op belegging wat hulle in staat stel om tekorte te kan buffer. Die Monumenttehuise buffer die tekorte deur die bydraes van Nederduitsch Hervormde Sustersverenigingtakke. Die feit dat verskeie gemeentes hulle Nederduitsch Hervormde Sustersverenigingtakke ontbind, het tot gevolg dat daardie gemeentes nie meer 'n bydrae maak tot die Monumenttehuise nie. Dit plaas addisionele druk op die begroting.

(iii) ***Die Ondersteuningsraad***

Wat Die Ondersteuningsraad betref, gaan dit baie goed ten opsigte van hulle maatskaplike werk, maar finansiëel bly hulle onder groot druk. Wat die werk betref, is ons dankbaar dat feitlik al die poste tans gevul is. Die maatskaplike werkers lewer uitstekende diens en hulle is definitief die grootste bate van Die Ondersteuningsraad.

Op finansiële gebied is Die Ondersteuningsraad egter onder geweldige druk. Die vorige vier jaar reeds het die personeel van Die Ondersteuningsraad verhogings van slegs tussen 0% en 3% gekry. Die Ondersteuningsraad se salarisskale is van die heel laagste in die land vir maatskaplike werkers in die privaatsektor. 'n Volhoubaarheidstudie toon aan dat die finansiële druk nie vinnig gaan verbeter nie. Ook hier speel die verskeie provinsies se Departemente van Welsyn 'n beduidende rol.

Ons is egter baie dankbaar dat Die Ondersteuningsraad die pas afgelo-

pe finansiële jaar met 'n surplus kon afsluit. Dit het plaasgevind ten spyte van 'n drasties kleiner toekenning vanaf die Lotto. Ons hoop om Die Ondersteuningsraad heeltemal onafhanklik van befondsing deur die Lotto te kan kry. Die grootste rede vir die surplus is dat feitlik al die staatsdepartemente op datum gekom het met die betaal van subsidies. Die Ondersteuningsraad kon ook 'n salarisverhoging van 6% aankondig vir die nuwe finansiële jaar.

(iv) ***Transoranje Instituut vir Buitengewone Onderwys***

Dit gaan baie goed met die Instituut. Onder leiding van die uitvoerende beampte, mev Arina Jooste, kon die Instituut in 2011 sowel as 2012 feitlik 'n miljoen rand skenk vir die werk in die vyf Instituukskole.

(v) ***Nederduitsch Hervormde Sustersvereniging***

Die verhouding tussen die diakens en die Nederduitsch Hervormde Sustersvereniging bly baie goed. Op gemeente-, rings- en sinodale vlak vind daar uitstekende samewerking plaas. Die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering wil gemeentes aanspoor om hulle Nederduitsch Hervormde Sustersverenigingtakke te koester aangesien daar merkwaardige barmhartigheidsdiens deur hulle gedoen word.

(vi) ***To Care Foundation***

Die voorsitter en sekretaris van die Algemene Diakensvergadering was deurgaans betrokke as waarnemers by *To Care*. Die *To Care Foundation* het in die afgelope finansiële jaar die kontrak met hulle bemerkingsbestuurder opgehef, en alle aanduidings is dat *To Care* rustend sal gaan, tensy die laaste voorleggings aan maatskappye positiewe resultate oplewer.

2.4.1.4 **6de Algemene Diakensvergadering (22 tot 25 Mei 2013)**

(i) ***Verloop van die 6de Algemene Diakensvergadering***

Die 6de Algemene Diakensvergadering het gefokus op aanbiedings van die werk, en intensiewe deelname van afgevaardigdes deur middel van kleingroepe. Daarom is alle verslae as gelese beskou, en het alle diensorgane en werkgroepe aanbiedings gedoen om afgevaardigdes insig in hulle werk te gee. Die tema van gestremdheid het deurgaans na vore gekom, en afgevaardigdes het deurgaans uiters positiewe terugvoer gegee. Daar is 'n groot hoeveelheid insigte en uitsette deur die kleingroepbesprekings opgelewer en hierdie inligting word die werkopdrag van die nuutverkose Kommissie van die Algemene Diakensvergadering en haar werkgroepe vir die volgende termyn.

(ii) **Afvaardiging**

Uit 'n totale moontlike afvaardiging van 114 lede (twee diakens en een predikant per ringsdiakensvergadering), het daar 91 geregistreer. Slegs twee ringe, naamlik Trichardtsfontein en Zoutpansberg, het geen afvaardiging gestuur nie, terwyl drie ringe net 'n predikant elk gestuur het. Die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering is dankbaar teenoor die diakens en predikante vir hulle positiewe gesindheid, en hoop dat alle ringsdiakensvergaderings in die toekoms verteenwoordig sal word.

(iii) **Dienswerkdag**

Vanjaar is die Algemene Diakensvergadering begin met 'n dienswerkdag. Ongeveer 70 diakens en predikante het reeds die Woensdagoggend opgedaag en het besoeke gebring aan Prinshofskool vir Gesiggestremdes en twee hoofsaaklik Afrikaanse plakkerskampe. Elke afgevaardigde is versoek om iets vir die mense by die plakkerskampe en/of Prinshofskool saam te bring. Groot was ons verrassing vir die wyse waarop gemeentes en afgevaardigdes ingekoop het. Gemeentes het met bakkies vol skenkings opgedaag. In totaal is goedere ter waarde van meer as R200 000.00 (konserwatief bereken) geskenk. Dit is duidelik dat die Hervormde Kerk se hart nog warm klop vir ons medemens!

(iv) **Video-opnames en videostroming**

Die Algemene Diakensvergadering se groot uitdaging is om die uitsette van die vergadering by lidmate van die Kerk uit te bring. Een van die voertuie wat hiervoor ingespan is tydens die 6de Algemene Diakensvergadering, is die gebruik van video. Daar is volledige video-opnames van die Algemene Diakensvergadering gemaak, terwyl die vergadering lewendig deur videostroming (*live video streaming*) op die Internet uitgesaai is. Na die Algemene Diakensvergadering is die video's op die Internet asook per DVD's aan die Kerk beskikbaar gestel. Die videostroming het die uitsette van die 6de Algemene Diakensvergadering aan 454 unieke Internetgebruikers gebring – daar is dus meer as vier keer meer mense bereik as wat die geval sou wees daarsonder. Deur die gebruik van die video's deur gemeentes en individue, is die trefwydte haas onberekenbaar! Die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering beskou dit as 'n baie geslaagde projek.

(v) **Kommissie van die 6de Algemene Diakensvergadering**

Die volgende diakens is verkies as die Kommissie van die 6de Algemene Diakensvergadering:

AL Pretorius (voorsitter, Ringsdiakensvergadering van Noordelike Pretoria)

E Botha (skriba, Ringsdiakensvergadering van Bronkhorstspuit)
DJP Stoltz (visevoorsitter, Ringsdiakensvergadering van Laeveld)
JW Gates (viseskriba, Ringsdiakensvergadering van Oos-Kaapland)
L Kieviet (Ringsdiakensvergadering van Johannesburg)
JG Janse van Rensburg (Ringsdiakensvergadering van Zuurfontein)
O Nel (Ringsdiakensvergadering van Pretoria-Wes)
M Röscher (Ringsdiakensvergadering van Zeerust)
LD Pretorius (Ringsdiakensvergadering van Rustenburg)
R McEwan (Ringsdiakensvergadering van Johannesburg)

Die nuutverkose Kommissie van die Algemene Diakensvergadering het van 14 tot 17 Junie 2013 'n termynbeplanningsnaweek gehad. Die belangrikste doelwitte is om die uitsette van die 6de Algemene Diakensvergadering by gemeentes uit te bring, en diakonaat op gemeente- en sinodale vlak te bevorder.

(vi) ***Diakonaat en die Kerkorde***

Daar is 'n verskeidenheid van gedagtes oor dié saak. Die Algemene Diakensvergadering se doel was nie om besluit te neem vir die een standpunt of die ander nie, maar om 'n algemene gevoel van afgevaardigdes te kry en al hulle insette (terugvoer) te oorweeg. Gevolglik is daar nie voorstelle ter tafel vir die wysiging van ordinansies nie, maar eerder 'n aantal standpunte wat met die herskrywing van die Kerkorde oorweeg behoort te word. Wat baie duidelik hieruit blyk, is dat die voorskrifte van die Kerkorde vir baie gemeentes en ringsdiakensvergaderings baie moeilik is om toe te pas, en ongelukkig daartoe lei dat die dienswerk skade ly.

Die volgende standpunte word voorgelê vir oorweging deur die Komitee vir die Herskrywing van die Kerkorde:

(a) Sommige afgevaardigdes voel die huidige Kerkorde moet onveranderd bly. Ander voel weer dit moet radikaal verander:

* Die Kerkorde moet 'n staf vir ons wees, en nie 'n slang wat ons pik nie.

(b) Die vertrekpunt moet die dienswerk (werk wat gedoen moet word – bediening) wees en nie die ampte nie:

* Die kerkordelike sake met betrekking tot barmhartigheid moet so omskryf word dat die barmhartigheid in elke gemeente se unieke konteks bevorder kan word.

* Ons moet met ons harte werk en rigiditeit by die venster uitgooi. Die diakonaat moenie gekenmerk word deur die toepassing van reëls nie.

- (c) Die diakens behoort hulle saak te kan stel met die herskrywing van die Kerkorde.
- (d) 'n Ringsdiakensvergadering is die één geleentheid per jaar waar die gemeentes in 'n ring bymekaarkom om barmhartigheidsdiens te beplan, koördineer en bevorder. Hierdie een geleentheid moet optimaal benut word:
- * Tyd word tydens die vergadering gemors met die metode (kerkordelike voorskrifte) wat gevolg moet word.
 - * Ringsdiakensvergaderings moet self kan besluit oor die frekwensie van vergaderings.
- (e) Amp van die gelowige:
- * Bybel: Priesterskap van die gelowiges (1 Petrus 2: 5 en 9).
 - * Dienswerkers beklee dus ook 'n *amp*.
 - * Almal wat deel is van die Kerk, het die roeping om dienswerk te doen.
- (f) Dienswerkers moet deel kan uitmaak van diakonale strukture:
- * Ons voel dat enigiemand, nie net 'n amptelike diaken nie, deel moet kan wees van die diakonale strukture van die Kerk:
 - ** Op gemeentevlak, ringsvlak en sinodale vlak.
 - ** Nie die Kerkorde nie, maar die betrokke vergadering moet kan besluit oor wie deel uitmaak (en ten volle deel is) van die vergadering.
 - ** Stemreg moet deur die betrokke vergadering toegeken kan word aan lidmate wat nie diakens is nie. Dit beteken die vergadering besluit self oor stemreg.
 - * Voorbeeld: Weskus gemeente se dienswerkers kan nie tans deel wees van sinodale vergaderings en strukture nie, aangesien hulle nie amptelik diakens is nie.
 - * Die Nederduitsch Hervormde Sustersvereniging moet stemreg kry. Benoem ook 'n Nederduitsch Hervormde Sustersvereniginglid op die ringsdiakensvergaderingskommissie.
 - * 'n Ander standpunt is dat die Nederduitsch Hervormde Sustersvereniging nie stemreg het vir die verkiesing nie (dus vir die amp), maar wel moet kan stem vir die saak/projek.
 - * Sommige afgevaardigdes meen wel dat slegs diakens stemreg moet hê.

(g) Rotasiebeginsel moet uit ten opsigte van gemeentelike diakensvergaderings en ringsdiakensvergaderings:

- * Herbesin ook oor die Algemene Diakensvergadering se rotasiebeleid.
- * Die twee probleme van mense wat nie hulle werk doen nie, asook mense wat vir hulle *koninkrykies* opbou in 'n bepaalde posisie, moet op 'n ander manier as deur middel van rotasie aangespreek word.
- * Indien die rotasiebeginsel gehandhaaf word, moet die tyd baie langer word.
- * Die rotasiebeginsel – was dit ooit nodig? Dit neem gawebediening en goeie werk weg. Daar moet ander alternatiewe wees om die bou van *empires* te verhoed.
- * Die samestelling van ringsdiakensvergaderings en die rotasiebeginsel moet buigbaar wees.

(h) Samestelling en funksionering van ringsdiakensvergaderings:

- * Dit moet só vloeibaar wees, dat die ring self kan besluit hoe die WERK wat gedoen moet word (en KAN word), gestruktureer moet word.
- * Ons moet alles nie in kanne en kruike probeer indruk en voorskryf nie – gee die ruimte om die werk te doen soos hulle wil.
- * Die fokus moet lê op die werk wat gedoen moet word. Die *hoe* moet buigbaar en aanpasbaar wees.
- * Die besluit oor stemreg (asook afvaardiging, benoeming, uitnodiging, ensovoorts) berus by die vergadering en word nie rigied voorgeskryf deur die Kerkorde nie.

(i) Kollekteerwerk:

- * Dit staan reeds in die Kerkorde dat dit op die agendas van kerkraadsvergaderings tuishoort (Ordinansie 3.3.2 (ix)(b)), en nie op diakensvergaderings nie, maar dit word nie regtig goed toegepas nie.
- * Diakensvergaderings behoort net barmhartigheidsdiens te hanteer, en nie enigiets anders soos insameling van offergawes nie.
- * Ordinansie 2.4.3 stel nog steeds dat die insameling van offergawes deel is van die ampswerk van die diaken. Dit word genoem voordat die diens van barmhartigheid genoem word. Dalk word

dit nie so bedoel nie, maar in die heersende paradigma van die ampswerk van diakens verstaan (meeste?) lidmate die insameling van offergawes as die primêre taak van die diaken. Hierdie persepsie en paradigma moet verander word, beginnende by die Kerkorde.

(j) Verkiesing van voorsitters en skribas: Algemene Diakensvergadering en ringsdiakensvergaderings:

- * Die vergadering moet kan besluit dat die vorige voorsitter en skriba die vergadering kan lei totdat 'n nuwe voorsitter en skriba gekies word, of dit nou aan die begin of aan die einde van die vergadering geskied.
- * Die vergadering konstitueer en begin werk sonder dat 'n voorsitter en skriba eers verkies MOET word.
- * Prakties: Dis meer effektief, aangesien die agenda deur die vorige voorsitter en skriba (en kommissie) opgestel is.
- * Alle ringsgemeentes moet verteenwoordig word op die ringsdiakensvergaderingkommissies.

(k) Verkose kommissielede van die Algemene Diakensvergadering en ringsdiakensvergaderings wat oorgaan na 'n ander gemeente:

- * Die huidige kerkordelike bepalings beteken tans dat iemand wat lid is van byvoorbeeld die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering, indien hy of sy sou verhuis na 'n ander gemeente, sy of haar ampstatus verloor en dus ook moet bedank as kommissielid.
- * Die diaken hoef nie noodwendig sy of haar ampstatus te verloor wanneer oorgegaan word na 'n ander gemeente nie – die nuwe gemeente moet die amp kan laat voortgaan. Die twee betrokke gemeentes behoort hieroor met mekaar oorleg te pleeg.
- * Beginsel (b) het 'n wesenlike invloed op hierdie punt.

(l) Predikante as volledige lede van gemeentelike diakensvergaderings, ringsdiakensvergaderings en die Algemene Diakensvergadering:

- * Behoort predikante volledig lid te wees van die betrokke vergaderings? Dit wil sê hulle moet stemreg hê, en dus by implikasie ook verkies kan word op die betrokke strukture?
- * 'n Moontlikheid is dat diakens altyd in 'n verhouding 1:3 of 1:4 in die meerderheid sal wees.

- (m) Ringsdiakensvergaderings se fokus moenie val op verslagdoening nie, maar eerder op die beplanning van barmhartigheidsdiens:
- * 'n Proaktiewe benadering tot barmhartigheidsdiens is die ideaal.
 - * Dis reeds in die Kerkorde, Ordinansie 3.2.2 (iii) vergelyk met (v), maar in die praktyk werk dit nie regtig so nie.
- (n) Haal die diakonale dienskomitee heeltemal uit die Kerkorde.

2.4.1.5 **Finansies van die Algemene Diakensvergadering**

Op finansiële terrein het die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering se werk goeie struktuur gekry. 'n Finansiële komitee is in die lewe geroep wat op 'n kwartaallikse basis die finansies van die Algemene Diakensvergadering bestuur. Die Kommissie het voorts vir ds PS Esterhuizen benoem as voorsitter van die Finansiële Komitee vir die komende termyn. Hy is vroegtydig benoem om belangrike voorleggings oor die finansies reeds aan die 6de Algemene Diakensvergadering te maak.

Die afgelope finansiële jaar (2012 tot 2013) het die Algemene Diakensvergadering afgesluit met 'n tekort van R144 000.00. Dit het hoofsaaklik te doen met die wyse waarop barmhartigheidsoffers ingesamel is en sal deur die Finansiële Komitee aangespreek word. Die opgelope surplus maak egter dat die Algemene Diakensvergadering hierdie tekort kan buffer.

2.4.1.6 **Dankbetuigings**

Die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering wil hiermee sy dank uitspreek teenoor elke diaken, lidmaat en gemeente van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. Barmhartigheidsdiens gebeur op die grond, en dit is hier waar gemeentes werk.

Tweedens wil ons dankie sê vir elke werkgroep en diensorgaan vir die besondere werk wat hulle lewer.

Laastens wil ons ons dank uitspreek teenoor die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, die Raad van Finansies, die kantoor van die administrateur, SENTIK en *Konteks* vir die diens, ondersteuning en koinonia wat ons beleef.

Meer as enigiets anders sê ons dankie aan ons Drie-enige God vir die voorreg om in sy diens te mag staan. Mag ons ons roeping met ywer volbring.

AANBEVELING	1. Vir kennisname, bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 35: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE DIAKENSVERGADERING**KOMMUNIKASIE**

Gemeentes en predikante word versoek om kommunikasie vanaf die Algemene Diakensvergadering met hulle lidmate te deel. Dit sluit in die videogrepe, *Omgee-in-Aksie*, skrywes en versoeke.

Motivering:

Tydens die ringsdiakensvergaderings in 2013 het dit aan die lig gekom dat min gemeentes die videogrepe aan lidmate vertoon het. Selfs gemeentes wat oor die infrastruktuur beskik, gebruik dit in baie gevalle nie. Die meerderheid afgevaardigde diakens en Nederduitsch Hervormde Sustersvereniginglede na ringsdiakensvergaderings was onbewus van die bestaan van hierdie videogrepe, en dat daar op daardie stadium reeds twee DVD's aan hulle gemeentes gestuur is. Talle diakens was ook nie bewus van die bestaan van die *Omgee-in-Aksie* nie.

Ds GPJ Stoltz, die sekretaris van die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering, stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 36: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE DIAKENSVERGADERING**BYWONING VAN RINGS DIAKENSVERGADERINGS DEUR PREDIKANTE**

Predikante word versoek om erns te maak met die bywoning van ringsdiakensvergaderings.

Motivering:

Gemiddeld woon ongeveer die helfte van die predikante in die Kerk die ringsdiakensvergaderings by. By sommige ringsdiakensvergaderings woon nie eers een predikant dit by nie. Tog is dit 'n uiters belangrike deel van 'n predikant se ampswerk. Die diakens het ook die predikante se hulp en leiding in hierdie verband nodig.

Ds GPJ Stoltz, die sekretaris van die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering, stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 37: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE DIAKENSVERGADERING

STABILISASIEFONDS

Die 70ste Algemene Kerkvergadering word versoek om alle vorige besluite rakende die Stabilisasiefonds te vervang met 'n nuwe besluit waarvolgens die Algemene Diakensvergadering volle besluitnemingsbevoegdheid oor die Stabilisasiefonds het. Dit hou in dat die te stigte Fonds vir Bejaardesorg volledig onder beheer van die Algemene Diakensvergadering val.

Motivering:

Die Algemene Diakensvergadering handel oor alle barmhartigheds-aangeleenthede. Die Stabilisasiefonds is wel deur die Algemene Kerkvergadering gestig en volgens die beginsel dat die laaste besluit van die Algemene Kerkvergadering oor 'n saak geld, word die 70ste Algemene Kerkvergadering versoek om hierdie besluit te neem. Ter wille van volledigheid word die reglement vir die te stigte Fonds vir Bejaardesorg, wat die Stabilisasiefonds vervang, aan die Algemene Kerkvergadering voorgelê:

Ontstaan:

Die Fonds ontstaan uit die reserwes van die voormalige Stabilisasiefonds en is geskep om aan die behoeftes van bejaardesorg in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika te voorsien.

Doel van die Fonds:

Die Fonds het as doel om finansiële steun te bied aan die versorging van bejaardes in Ons Tuis en Monument Tehuse en bejaardes van die Kerk volgens riglyne.

Bydraes tot die Fonds kom van:

- * die huidige reserwe gehou in terme van die voormalige Stabilisasiefonds vir Bejaardes.
- * gemeentes van die Kerk wat bydra tot die Fonds op 'n basis, soos voorgestel deur die Algemene Diakensvergadering.
- * lidmate van die Kerk wat op 'n vrywillige basis eenmalig of gereelde skenkings aan die Fonds maak.

- * ander persone of instansies wat op 'n vrywillige basis eenmalig of gereelde skenkings aan die Fonds maak.
- * persone wat testamentêre bemakings aan die Fonds maak.

Beheer van die Fonds:

Die Fonds val onder die toesig van die Algemene Diakensvergadering.

Toekennings uit die Fonds:

- * Die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering maak volgens riglyne toekennings uit die Fonds om die doel van die Fonds te verwesenlik en doen ook toekennings soos wat die Algemene Diakensvergadering van tyd tot tyd mag besluit.
- * Aansoeke om toekennings moet behoorlik gemotiveer word en vergesel word van alle toepaslike finansiële gegewens van die inrigting, persoon of gemeente.

Bestuur:

- * Die Fonds word bestuur deur die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering.
- * Die boekhouding word deur die kantoor van die administrateur behartig.
- * Die kapitaal van die Fonds word huidiglik by die Raad van Finansies belê, maar indien die kapitaal by 'n ander instansie belê wil word, moet sodanige beleggings in oorleg met die Raad van Finansies belê word.

Verslaggewing:

- * Die administrateur gee so dikwels as wat die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering vergader, verslag van die stand van die Fonds aan die Kommissie asook die Raad van Finansies.
- * Die Kommissie gee driejaarlik verslag oor die stand van die Fonds aan die Algemene Diakensvergadering.

Ds GPJ Stoltz, die sekretaris van die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering, stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

Die inhoud en orde van die erediens

3. **DIE INHOUD EN ORDE VAN DIE EREDIENS**

3.1 **VERKONDIGING (HOOFSTUK 5)**

3.1.1 **WOORDVERKONDIGING IN DIE EREDIENS**

3.1.1.1 **Verslag van die Raad vir Erediens**

(i) ***Beskrywingspunt wat tydens die 69ste Algemene Kerkvergadering gedien het***

In 'n erediens word die Tien Gebooie (Eksodus 20/Deuteronomium 5) en die Liefdesgebod (Markus 12, Matteus 22, Lukas 10) nie teen koste van die ander meer gelees nie. Die weglaat van enige van hierdie twee geskied hoogstens by uitsondering. Die wet en die geloofsbelydenis moet deur die ouderling gelees word. Die beskrywingspunt word na die Raad vir Erediens deurgegee.

Hierdie beskrywingspunt is nie deur die 69ste Algemene Kerkvergadering aanvaar nie, maar bloot na die Raad vir Erediens verwys. Die raad het dit weer onder bespreking geneem en volstaan by die formulering in die huidige Diensboek van die Kerk (bl 13) waar die funksionering van die wet/wil van God in die erediens uiteengesit word. Bogenoemde beskrywingspunt is nie in lyn met die besluite van die Kerk oor die erediens en liturgie nie.

(ii) ***Opdrag aan die Raad vir Erediens deur die 69ste Algemene Kerkvergadering***

Die raad word versoek om te let op die nuwe liedere wat in die Kerkboek opgeneem kan word soos deur die Algemene Kerkvergadering besluit. Dit word aan die raad deurgegee vir verdere hantering.

Hierdie verantwoordelikheid is in die verslagperiode deur die onderskeie komitees hanteer wat met die skep en evaluasie van nuwe liedere werk.

(iii) ***Besluit van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering: 2012***

Die Kommissie verleen toestemming dat die huidige komitees (wat aan die skep en evaluasie van nuwe liedere werk) in oorleg met die Raad vir Erediens die oorkoepelende verantwoordelikheid aanvaar om gemeentes toe te rus en die nodige inligting te verskaf wat kan help om die liedere binne die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika te laat grond vat.

Na afloop van die besluite van die 70ste Algemene Kerkvergadering rakende nuwe liedere, word die onderskeie komitees, in oorleg met die Raad vir Erediens, getaak om gemeentes toe te rus om die nuwe liedere sinvol in die eredienste en ander geleenthede te gebruik.

- (iv) **Komitee vir Kerkmusiek**
- (a) Instituut vir Kerkmusiek in Suid-Afrika
- (aa) *Verskyning van Nuwe Liedere 1*

Die 69ste Algemene Kerkvergadering het 30 nuwe liedere vir gebruik in die erediens goedgekeur. Dit is vanuit die Instituut vir Kerkmusiek in Suid-Afrika in boekvorm saamgestel en uitgegee as *Nuwe Liedere 1*, tesame met 'n begeleiersboek en CD vir elektroniese projektering. Bydraes is gelewer deur mnr Bennie Bierman, dr EC Kloppers, ds JF van der Merwe en mev Cecilia van Tonder. Mev Van Tonder was verantwoordelik vir die set van die liedere op musieknotasie en mnr Johan van Tonder was vir die *Powerpoint*-formaat verantwoordelik.

BESKRYWINGSPUNT 38: KOMITEE VIR KERKMUSIEK

DANK EN WAARDERING

Dank en waardering word uitgespreek aan almal wat betrokke was by *Nuwe Liedere 1* en aan die Komitee vir Nuwe Kerkliedere.

Motivering:

Die beskrywingspunt sal deur dr EC Kloppers toegelig word tydens die vergadering.

Dr EC Kloppers stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

- (bb) *Opleiding van teologiestudente*

Die komitee is van mening dat daar in die opleiding van teologiestudente van die Kerk nie genoeg aandag aan die erediens as geheel, en ook aan Himnologie as wesenlike onderbou vir die kerklied en liturgie, gegee word nie. Himnologie is tans slegs 'n keusemodule wat deur min studente gekies word. Daarteenoor bied dr Kloppers die afgelope 12 jaar reeds Himnologie as vak aan by die Fakulteit Teologie van die Universiteit van die Vrystaat – 'n module wat deur die Sinodale Kommissie

vir die Erediens van die Vrystaatse Sinode van die Nederduitse Gereformeerde Kerk ingestel is en waaroor steeds gewaak word dat dit in stand gehou word. Dit is ongelukkig nie dieselfde by ons eie opleiding by die Universiteit van Pretoria nie. Predikante studeer af met die idee dat die erediens en die kerklied *slegs praktyk* is en sonder die besef dat dit *in wese 'n teologiese saak* is wat 'n kerk se hele leer en lewe bepaal. Die komitee versoek dus dat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering getaak word om hierdie saak verder te neem sodat die liturgie en himnologie as *wesenlik teologiese saak* ook by die Universiteit van Pretoria 'n plek kry in die kurrikulering.

BESKRYWINGSPUNT 39: KOMITEE VIR KERKMUSIEK

GROTER INSPRAAK IN HIMNOLOGIE AS VASTE MODULE BY DIE FAKULTEIT TE DIE UNIVERSITEIT VAN PRETORIA

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering voer gesprek met dr EC Kloppers en betrokkenes by die Universiteit van Pretoria met die doel om groter inspraak te kry in Himnologie as vaste module by die Fakulteit te die Universiteit van Pretoria.

Motivering:

Die beskrywingspunt sal deur dr EC Kloppers toegelig word tydens die vergadering.

Dr EC Kloppers stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

(cc) *Diploma in Himnologie en Liturgie*

Die belangstelling vir die diploma is standhoudend en meer as 60 mense het reeds die kursus voltooi. Die kursus het reeds 'n sterk liturgiese komponent gehad, maar is uitgebrei om ook liturgiese toerusting sterker aan te spreek. Predikante kan dus nog meer baat vind by die kursus. Waar predikant en orrelis hierdie kursus saam bywoon, kry die samewerking met die oog op die sinvolle inrigting van die erediens, nog meer betekenis.

BESKRYWINGSPUNT 40: KOMITEE VIR KERKMUSIEK

KURSUS IN HIMNOLOGIE EN LITURGIE

Kerkrade en predikante word gewys op die belang van die kursus in Himnologie en Liturgie en word genooi om saam met orreliste en lidmate vir die kursus in te skryf.

Kerkrade word versoek om die koste of 'n deel van die koste van die kursus te help dra.

Motivering:

Die beskrywingspunt sal deur dr EC Kloppers toegelig word tydens die vergadering.

Dr EC Kloppers stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

(dd) ***Toerusting en navorsing***

Toerusting rondom die *Diensboek*, die Kerkjaar en die Kerklied word toenemend belangrik in 'n situasie waar alles meer vloeibaar word en waar liedere en liturgiese moontlikhede vanuit alle oorde aangebied word. Predikante en kerkrade moet fyn onderskeidingsvermoë aan die dag lê met die oog daarop dat die erediens God en die Kerk waardig moet wees en gemeentes moet opbou in die geloof. Dr Kloppers doen voortgaande navorsing en lewer advies aan predikante, kerkrade en lidmate, reageer op navrae, en bied toerusting rondom die gebruik van liedere, die agtergrond oor liedere en toepaslike CD's. Artikels met die oog op toerusting verskyn in *Konteks* in die rubriek *Lied en Liturgie* en liturgieë vir bepaalde tye in die Kerkjaar word afwisselend geplaas. Terugvoer van predikante word gereeld ontvang en op grond van behoeftes wat uitgespreek word, word hierdie rubriek aangepas en uitgebrei. Artikels verskyn ook in *Die Hervormer* en *e-Hervormer*.

BESKRYWINGSPUNT 41: KOMITEE VIR KERKMUSIEK

TOERUSTING EN NAVORSING

- * **Kerkrade en gemeentes word uitgenooi om van die geleenthede vir toerusting gebruik te maak.**
- * **Kerkrade en gemeentes word versoek om gemeentelêde bewus te maak van toerustingsartikels in *Konteks*, *Die Hervormer*, en die *Tydskrif vir Hervormde Teologie*.**

Motivering:

Die beskrywingspunt sal deur dr EC Kloppers toegelig word tydens die vergadering.

Dr EC Kloppers stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

(ee) *Diensboek*

Dr Kloppers was verantwoordelik vir die toerustingstukke en konseplerturgieë in die *Diensboek*. Dit bied verrykende moontlikhede vir die Kerkjaar en vir die verskillende handeling in die erediens. Dit bied ook die moontlikheid dat die verskeidenheid van liedere in die Liedboek meer toepaslik en funksioneel benut kan word. Hierdie moontlikhede word nog nie oral voluit ontgin nie en kan nog met veel groter vrug ter verryking van die erediens benut word.

BESKRYWINGSPUNT 42: KOMITEE VIR KERKMUSIEK

DIENSBOEK

- * **Predikante word versoek om deeglik kennis te neem van die inhoud van die *Diensboek*.**
- * **Predikante en kerkrade word versoek om toerustingsgeleenthede met betrekking tot die erediens te benut.**
- * **Kerkrade word aangemoedig om die *Diensboek* as toerusting te gebruik tydens ouderlingevergaderings en Bybelstudiegeleenthede.**

Motivering:

Die beskrywingspunt sal deur dr EC Kloppers toegelig word tydens die vergadering.

Dr EC Kloppers stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

(ff) *Kalender volgens Kerkjaar*

Vanuit die Instituut vir Kerkmusiek in Suid-Afrika doen dr Kloppers voortdurend navorsing rondom die tye van die Kerkjaar en adviseer die Kantoor van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering met betrekking tot die datums vir die *Almanak* en *Bybelse Dagboek* sowel as die Kalender wat volgens die Kerkjaar ingedeel en jaarliks deur SENTIK uitgegee word.

BESKRYWINGSPUNT 43: KOMITEE VIR KERKMUSIEK

KERKJAARKALENDER

Kerkrade word versoek om van die Kerkjaarkalender gebruik te maak en só die bewussyn vir die Kerkjaar te verskerp.

Motivering:

Die beskrywingspunt sal deur dr EC Kloppers toegelig word tydens die vergadering.

Dr EC Kloppers stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

(gg) *Aanstelling van orreliste*

Dr Kloppers word gereeld by die keurkomitees vir die aanstelling van orreliste in gemeentes betrek. Kerkrade en predikante is welkom om ook in dié verband met haar te skakel en van haar kundigheid gebruik te maak.

(hh) *Bevordering van die kerklied en verspreiding van inligting*

Die *e-Hervormer* en webtuiste van die Kerk kan effektief gebruik word vir verspreiding van inligting oor dit wat in die Kerk op die terrein van die kerklied gebeur. Gemeentes word uitgenooi om inligting rakende gebeure rondom die kerklied deur te gee.

(ii) *CD's: Liedboek van die Kerk*

Gemeentes doen steeds navraag na CD's vir gemeentesangbegeleiding. 'n Opname van die volledige Liedboek met orrelbegeleiding is by *Bybel-Media* beskikbaar. Dit kos R570.00 en kan bestel word via telefoonnommer 021 864 8200 of skakel:

http://www.bmedia.co.za/component/page/shop.product_details/flypage_shop.flypage/product_id,188/category_id,77/manufacture_id,0/option_com_virtuemart/Itemid,143/vmcchk,1.

Gemeentes word ook herinner aan die CD van die Konservatorium vir Kerkmusiek, met 'n verskeidenheid liedere wat bepaalde liturgiese funksies verrig en wat by troues en Bybelstudies gebruik kan word. Dit kos R100.00 (plus versendingkoste) en kan bestel word by konteks@nhk.co.za.

(b) Opleiding in orrelbegeleiding en voorspele

Lidmate van verskeie kerke word opgelei en studentegetalle wissel tussen 15 en 20 studente. Die Konservatorium is gerig op die gepaste liturgiese begeleiding van kerkang, asook gepaste voor- en naspele, waar universiteite meer op uitvoeringsaspekte gerig is. Die Konservatorium voldoen dus steeds in 'n behoefte wat nie deur ander instansies aangespreek word nie. In die verslagtydperk is die leerplanne hersien en uitgebrei.

BESKRYWINGSPUNT 44: KOMITEE VIR KERKMUSIEK

OPLEIDING IN ORRELBEGELEIDING EN VOORSPELE

- * **Kerkrade word versoek om hulle orreliste aan te moedig om hierdie geleentheid tot opleiding te benut.**
- * **Kerkrade word versoek om die koste of 'n deel van die koste van hul orreliste se opleiding te betaal.**
- * **Die dosente by die Konservatorium, mev Margaret van der Vegt en mnr René Mathlener, word bedank vir hulle waardevolle werk.**

Motivering:

Die beskrywingspunt sal deur dr EC Kloppers toegelig word tydens die vergadering.

Dr EC Kloppers stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

(aa) *Orreleksamens*

Orreleksamens word elke jaar in Junie en Desember afgelê. Die

meeste inskrywings is studente van die Konservatorium. Met die oog op die geloofwaardigheid van kwalifikasies en om standarde te handhaaf, tree vakkundiges soos prof Wim Viljoen van die Universiteit van Pretoria onder meer as eksterne eksaminator op.

(c) Tekort aan orreliste

Daar word voortdurend daaraan gewerk om orreliste op te lei en om nuwe studente by die Konservatorium te werf. Die tekort word egter groter. Die redes daarvoor is onder meer dat orreliste nie altyd vergoed word ooreenkomstig hul werkomstandighede nie en nie meer gebind wil wees om elke Sondag te speel teen die minimale vergoeding wat hulle soms ontvang nie. Hul kundigheid word ook in baie gevalle misken.

BESKRYWINGSPUNT 45: KOMITEE VIR KERKMUSIEK

TEKORT AAN ORRELISTE

- * Die Komitee vir Kerkmusiek versoek dat kerkrade hulle orreliste billik moet behandel wat betref salarisskale en arbeidspraktyke, dienslewering en ondervinding van orreliste.
- * Kerkrade word versoek om toe te sien dat die kundigheid en vermoëns van hulle orreliste erken word, dat daar goeie samewerking tussen orreliste en predikante is, en dat orreliste die gegewens rakende die erediens betyds kry om ook insette te lewer, waar nodig.
- * Gemeentes en kerkrade word versoek om moontlike jong orreliste te identifiseer met die oog op opleiding. Kerkrade moet ook mense die geleentheid gee om op hulle orrels te oefen.

Motivering:

Die beskrywingspunt sal deur dr EC Kloppers toegelig word tydens die vergadering.

Dr EC Kloppers stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

(d) Orrelistescale

Lede van die komitee doen elke jaar aanbevelings rakende skale vir

die vergoeding van orreliste. Dit word deur mnr Piet Beukes en dr EC Kloppers aangepas en tesame met 'n brief wat algemene riglyne bevat, deur die administrateur na die gemeentes uitgestuur. Gedurende die afgelope termyn is, in samewerking met mnr Elmar Struwig, besluit om hierdie riglyne saam met die traktementskale in een dokument uit te stuur sodat kerkrade duidelik bewus kan wees van die aanbevelings en voorgestelde verhogings rakende die vergoeding van orreliste.

(e) Konsepooreenkoms en pligtestaat van orreliste

Die konsepooreenkoms en pligtestaat van orreliste is op die Kerk se webwerf beskikbaar. Kerkrade is welkom om terugvoer en aanbevelings in dié verband te doen. Dr Kloppers ontvang graag kommentaar ter verbetering en uitbreiding van die ooreenkoms.

(f) Advies rakende orrels

Advies rakende orrels is steeds belangrik. Soms word orrels verkoop ter wille van elektroniese oftewel rekenaarorrels omdat kerkrade glo dat die instandhouding van pyporrels te hoog is. Kwotasies van verskillende orrelbouers moet egter altyd oorweeg word. Daar is verder voorbeelde waar instandhoudingskoste van rekenaarorrels onverwags duurder was as gevolg van rekenaarkomponente wat nie langer verkrygbaar was nie.

Orrels gaan soms vir die Kerk verlore waar gemeentes saamsmelt en die kerkgebou verkoop word sonder om die orrel in ag te neem. Die Komitee vir Kerkmusiek moet betyds van so 'n verkoopproses ingelig word sodat die nodige advies in dié verband verleen kan word en orrels vir die Kerk behoue kan bly. Daar is ook voorbeelde van hoe 'n groot pyporrel *opgedeel* kon word en vir meer as een kleiner gemeente 'n bekostigbare pyporrel kon voorsien! Waar gemeentes toenemend kleiner word of die profiel verander, word hierdie saak steeds meer relevant. Daar het ongelukkig reeds gulde geleenthede verbygegaan omdat kerkrade nie betyds aan hierdie aspekte aandag gegee het by die beplanning in veranderde omstandighede nie.

Orrelbouers wat goeie diens vir die Kerk lewer is mnre Jan Zielman en Jan Elsenaar.

BESKRYWINGSPUNT 46: KOMITEE VIR KERKMUSIEK

ADVIES RAKENDE ORRELS

Kerkrade word herinner aan 'n vroeëre besluit van die Algemene Kerkvergadering dat die Komitee vir Kerkmusiek vroegtydig in onderhandelings rondom die verkoop en koop van orrels geken moet word.

Motivering:

Die beskrywingspunt sal deur dr EC Kloppers toegelig word tydens die vergadering.

Dr EC Kloppers stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

(v) **Kerkliedkomitee**(a) Opdrag aan die Kerkliedkomitee

Die Kerkliedkomitee kry opdrag om liedere en melodieë wat bruikbaar mag wees, te identifiseer.

(aa) *Melodieë wat aanvaar is*

- * Ootmoed: Melodie aanvaar.
- * BB6: Melodie is reeds goedgekeur, teks ontbreek.

(bb) *Melodieë wat nog aandag verg*

- * In bede en in smeking, melodie Psalm 128: Staan oor.
- * BB4: Met dankbaarheid dink ons aan al ons geliefdes: Aanvaar.
- * Nuwe Melodie: *Nuut*: Staan oor.
- * Liedere uit Australië: Wag op die kaptein.
- * Hy't na die hemel opgevaar, halleluja, melodie Ev Gesangbuch 119: Aanvaar.
- * Lig van God: Staan oor.
- * Die krag van die kruis: Staan oor.

(vi) **Komitee vir Kontemporêre Liedere**(a) Besluite van die 69ste Algemene Kerkvergadering

Die Raad vir Erediens identifiseer kundiges op die terrein van kontemporêre geestelike musiek. Die komitee stel 'n bundel saam van kontemporêre kerkliedere vir goedkeuring deur die Algemene Kerkvergadering en gebruik tydens eredienste en jeugbyeenkomste.

en

'n Nuwe kategorie van liedere wat in aard dalk nie sal inpas by die gewone eredienstye van gemeentes nie, maar by jeuggeleenthede, word geskep. Die liedere word soos beskikbaar in die Kerk bekend gestel.

Tydens die 69ste Algemene Kerkvergadering het 'n aantal predikante hulself bereid verklaar om mee te werk aan die Komitee vir Kontemporêre Liedere. Na afloop van die Algemene Kerkvergadering is ook ander kundiges genooi om aan die proses mee te werk. Die komitee het as vertrekpunt die bestaande korpus van FLAM-liedere geneem en 'n aantal liedere daaruit geëvalueer. Die rede vir die keuse was dat die 68ste Algemene Kerkvergadering reeds besluit het dat sodanige evaluasie moes plaasvind en die feit dat dit nie gebeur het nie, was die rede vir die voorstel om die Komitee vir Kontemporêre Liedere te stig. Die komitee het besef dat ons nie aan die bestaande liedere enige wysigings kon aanbring nie, maar het bloot die vraag gevra na die bruikbaarheid van die lied vir die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. Verder was die uitgangspunt dat FLAM-liedere onder normale omstandighede nie die beste sou inpas by die normale oggend eredienste van die gemeente nie, maar eerder geskik sou wees vir jeugdienste, jeugbyeenkomste en ander geleenthede. Daar is egter ook van die liedere wat tydens oggenddienste gebruik sou kon word.

Die resultaat is dat 'n groot aantal liedere *goedgekeur* of *afgekeur* is op grond van die bruikbaarheid en teologiese korrektheid van die lied. Verder is die *goedgekeurde* liedere onderskei in *maklik*, *gemiddeld* en *moeilik* wat moeilikheidsgraad betref. Laastens is daar ook oor elke *goedgekeurde* lied 'n opmerking gemaak oor hoe gemaklik die lied orrelmatig begelei kan word.

Gemeentes wat die liedere sou wou gebruik moet kennis neem dat hulle by CCLI moet registreer om toegang tot die liedere te kan kry. Verder moet 'n MRL (musiek reproduksie lisensie) ook uitgeneem word. Die kostes daaraan verbonde is onderhewig aan die grootte van 'n gemeente se eredienste waar die liedere gebruik gaan word (dus die grootte van die aanddienste). Indien CCLI gekontak word moet daar duidelik gesê word dat die gemeente deel van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika is, wat 'n 30% denominasie-afslag vir die gemeente sal meebring. Sodanige afslag is ook vir gemeentes wat reeds by CCLI geregistreer is beskikbaar by die eersvolgende hernuwing van die lisensie. Kontak in dié verband vir Elmarie Olivier by 021 914 8908.

Die liedere wat gekeur is, is soos volg:

FLAM		Besluit	Moeilikheidsgraad	Orrelmatigheid
1	Die hemel juig	Goedgekeur	Maklik	Orrelmatig
3	Aan U voete, Heer	Goedgekeur	Maklik	Orrelmatig met hulp
6	Heer Jesus, my Redder	Goedgekeur	Maklik	Orrelmatig
8	Al die lof, aanbidding en ere	Goedgekeur	Maklik	Orrelmatig
10	Jesus, alles gee ek U	Goedgekeur	Maklik	Orrelmatig

12	Meer as ooit	Goedgekeur	Gemiddeld	Orrelmatig
13	Tel my op	Goedgekeur	Moeilik	Orrelmatig met hulp
14	Jesus is die Heer	Goedgekeur	Gemiddeld	Moeilik orrelmatig
16	Ek kyk op na die berge	Goedgekeur	Gemiddeld	Orrelmatig
20	U is die Lig	Goedgekeur	Maklik	Orrelmatig
21	In die hemel is die Heer	Goedgekeur	Maklik	Orrelmatig
22	Ek soek U, o God	Goedgekeur	Moeilik	Orrelmatig met hulp
24	As ek u hemel aanskou	Goedgekeur	Maklik	Orrelmatig
30	U is in beheer	Goedgekeur	Gemiddeld	Orrelmatig met hulp
32	U is my krag en my beskerming	Goedgekeur	Maklik	Orrelmatig
34	Daarom	Goedgekeur	Maklik	Orrelmatig
43	As die son opkom	Goedgekeur	Gemiddeld	Moeilik orrelmatig
46	Ek weet, ek weet verseker	Goedgekeur	Moeilik	Moeilik orrelmatig
52	Laat almal weet	Goedgekeur	Moeilik	Moeilik orrelmatig
53	Mag elke woord wat uit my mond kom	Goedgekeur	Moeilik	Moeilik orrelmatig
57	Oorwinningslied	Goedgekeur	Maklik	Orrelmatig
58	Skepper Gees	Goedgekeur	Maklik	Orrelmatig
84	My God is so groot	Goedgekeur	Maklik	Orrelmatig
104	Weet jy nie, jy's 'n tempel	Goedgekeur	Maklik	Orrelmatig
105	Hy's die een wat ek liefhet	Goedgekeur	Maklik	Orrelmatig
107	Die borrelliedjie	Goedgekeur	Maklik	Orrelmatig
109	Keer jou tong	Goedgekeur	Maklik	Orrelmatig
112b	Ek roem u Naam	Goedgekeur	Maklik	Orrelmatig
113	Here, Jesus U skyn oor almal	Goedgekeur	Maklik	Orrelmatig
117	Loof Hom met die tromme	Goedgekeur	Maklik	Orrelmatig
118	Bly volhard soos atlete	Goedgekeur	Maklik	Orrelmatig
119	Ons aanvaar jou met die liefde van ons Heer	Goedgekeur	Maklik	Orrelmatig
124	<i>Agnus Dei</i>	Goedgekeur	Maklik	Orrelmatig
318	Nader tot die Here	Goedgekeur	Maklik	Orrelmatig
321	Met alles binne my (U's my Vader)	Goedgekeur	Moeilik tot onmoontlik	Geensins
361	Laat dit so wees (Amen)	Goedgekeur	Maklik	Orrelmatig

**BESKRYWINGSPUNT 47: KOMITEE VIR KONTEMPORÊRE LIE-
DERE****FLAM EN CCLI**

- * Die Algemene Kerkvergadering aanvaar die FLAM-liedere, wat deur die Komitee vir Kontemporêre Liedere gekeur is, vir gebruik in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika – veral tydens jeugdienste en jeuggeleenthede. Gemeentes moet self by CCLI registreer om wetlik toegang tot die liedere te verkry en dit wettig te kan gebruik.
- * Die Algemene Kerkvergadering neem met dank kennis van die denominasie-afslag van 30% wat deur CCLI aan die gemeentes van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika toegestaan word.
- * Die Algemene Kerkvergadering versoek die Komitee vir Kontemporêre Liedere om voort te gaan met verdere evaluering van liedere vir voorlegging by komende Algemene Kerkvergaderings.
- * Die Algemene Kerkvergadering versoek die komitee om in oorleg met die Raad vir Erediens gemeentes toe te rus vir die sinvolle en verantwoordelike gebruik van die liedere in die Kerk.
- * Die Algemene Kerkvergadering versoek die Komitee vir Kontemporêre Liedere om aansluiting te soek by FLAM om só deel van die proses van die skep van nuwe liedere te word.

Motivering:

Die beskrywingspunt sal deur ds JF van der Merwe toegelig word tydens die vergadering.

Ds JF van der Merwe stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

(b) Afvaardiging van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika by die VONKK-Werkgroep

(aa) *Besluit van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, Maart 2012*

Die Kommissie bevestig dat die Nederduitsch Hervormde Kerk

van Afrika formeel aan die volgende drie forums sal meewerk: VONKK, FLAM en CCLI. Die Kerkliedkomitee en die Komitee vir Kontemporêre Liedere (Jeugliedkomitee) word versoek om liedere vanuit hierdie drie forums te oorweeg en te evalueer vir aanbeveling aan die 70ste Algemene Kerkvergadering. Die Kommissie besluit verder dat liedere wat deur die voorgestelde goedkeuringsproses is wel in die Kerk gesing kan word, maar dat dit amptelik eers deel uitmaak van die Liedboek van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika na goedkeuring deur die Algemene Kerkvergadering.

Sedert bogenoemde besluit van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, is daar 'n formele afvaardiging wat die Kerk verteenwoordig by die VONKK-werkgroep (VONKK staan vir Voortgesette Ontwikkeling van Nuwe Klassieke Kerkmusiek). Die afvaardiging is met ope arms deur VONKK ontvang en werk volledig mee aan die proses van die skep van nuwe liedere. Die aard en styl van die VONKK-liedere is soortgelyk aan die riglyne wat ook deur die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika goedgekeur is en wat gegeld het met die saamstel van die Liedboek. Hierdie werkgroep wat binne die Nederlandse Gereformeerde Kerk begin werk het, wou juis die kreatiewe proses wat met die Liedboek van die Kerk (Psalms en Gesange) begin is, voortsit en wou bly werk aan nuwe liedere wat nie noodwendig in die kontemporêre styl val nie. Die liedere is by uitstek geskik om ook in die normale oggenddienste van gemeentes (ook van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika) gesing te word. Dit bou deur nuwe liedere voort op liturgiese vernuwing soos in die Liedboek begin, met response, Taize liedere en soortgelyke nuwe skeppings deur plaaslike musici. Korter Psalmvorme is ook vars, nuut en liturgies bruikbaar.

Die VONKK-werkgroep bestaan uit van die kundigste persone in Suid-Afrika op die terrein van kerkmusiek en liturgie. Die grootste gedeelte van die werkgroep was dan ook by die samestelling van die Liedboek betrokke.

Die verteenwoordigers van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika by VONKK is heeltemal tevrede met die proses waardeur liedere gekeur word – al is daar dalk van die liedere wat nie in die persoonlike smaak van alle persone val nie. Al die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika verteenwoordigers het dan ook reeds bygedra deur die skryf van tekste en/of melodieë vir liedere.

Slegs gemeentes wat vir VONKK by CCLI geregistreer is, mag die liedere wettig gebruik. Anders as by FLAM en CCLI, is daar slegs 'n jaarlikse bedrag van R300.00 per gemeente betaalbaar. Verder hoef daar geen verdere verslag ingedien te word oor die gebruik van liedere nie. Die registrasie vind wel deur CCLI plaas, maar gemeentes hoef geen ander lisensie saam met VONKK uit te neem om die liedere te mag ge-

bruik nie. In dié verband kan CCLI gekontak word by 021 914 8908 (Elmarie Olivier).

BESKRYWINGSPUNT 48: KOMITEE VIR KONTEMPORÊRE LIE- DERE

VONKK-WERKGROEP

- * Die Algemene Kerkvergadering keur die betrokkenheid van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika by die VONKK-werkgroep goed.
- * Die Algemene Kerkvergadering aanvaar die liederes wat deur die prosesse by VONKK gegaan het as bruikbaar in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. Dit is vanselfsprekend dat net soos wat die liturg in enige korpus van liederes sekere keuses (soms op grond van persoonlike voorkeur/afkeur) gaan maak, sal dit ook so by VONKK-liederes geskied.
- * Gemeentes wat van die liederes gebruik wil maak, word gevra om by CCLI te registreer teen 'n jaarlikse fooi van R300.00.
- * Die Algemene Kerkvergadering versoek die afvaardiging van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika by VONKK om in oorleg met die Raad vir Erediens gemeentes in te lig en toe te rus vir die sinvolle en verantwoordelike gebruik van die liederes tydens eredienste.

Motivering:

Die beskrywingspunt sal deur ds JF van der Merwe toegelig word tydens die vergadering.

Ds JF van der Merwe stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

(vii) Komitee vir Liturgiese Geskrifte

(a) Besluit van die 69ste Algemene Kerkvergadering

Die formuliere wat goedgekeur is word deur die Komitee vir Liturgiese Geskrifte terug verwys vir redaksionele wysigings en nadat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering dit finaal goedgekeur het, in die Kerk beskikbaar gestel vir gebruik. Die formulier word na afronding aan die TKR gestuur vir kommentaar.

Bogenoemde opdrag is afgehandel.

Met die goedkeuring van die wisselformuliere by die 69ste Algemene Kerkvergadering en die opname daarvan in die *Diensboek*, het die Komitee vir Liturgiese Geskrifte 'n opdrag van die 67ste Algemene Kerkvergadering afgehandel. Die lede van die komitee het verskillende gesprekke gevoer met die hoop om nuwe opdragte te identifiseer, maar hierdie gesprekke het niks opgelewer nie. Die komitee oordeel daarmee dat daar nie 'n behoefte was aan nog wisselformuliere nie. Daar is ook nie opdragte van 'n ander aard van die Raad vir Erediens of die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering ontvang nie.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

3.1.1.2 **Beskrywingspunte ingedien deur ringe en gemeentes**

BESKRYWINGSPUNT 49: RING VAN OOS-KAAPLAND (GEMEENTE SIONSHOOGTE)

TOENEMENDE GEWELD, ROOF EN MOORD

Die ouderlingevergadering van gemeente Sionshoogte spreek sy ernstige kommer uit oor die toenemende geweld, roof en moord op alle landsburgers en veral op blankes. Die vergadering versoek dat die Kerk se stem oor hierdie sake sterker teenoor die regering gehoor sal word.

Motivering:

Die beskrywingspunt sal deur ds DJD Taljard, die voorsitter van die Ring van Oos-Kaapland, toegelig word tydens die vergadering.

Ds DJD Taljard, die voorsitter van die Ring van Oos-Kaapland, stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 50: RING VAN HEILBRON

NAGMAAL

Ordinansie 5.2.2 (i) bepaal dat die nagmaal *aan tafel* bedien word. Afwisseling ten opsigte van die nagmaalbediening en viering

soos deur Calvin en andere toegepas, bied die moontlikheid om verrykend tot die verstaan en geloofservaring van lidmate by te dra.

Motivering:

Al die ordinansies soos in Ordinansie 5.2.2 vereis, sal steeds van toepassing wees met meervoudige vorme van nagmaalbediening en viering. Al die volgende elemente bly behoue: Gebede, die instellingsverhaal, die instellingswoorde, die eet van die brood, die drink van die wyn en lofliedere.

Die Ring van Heilbron versoek dat die 70ste Algemene Kerkvergadering studie sal doen rondom die wyses waarop kerke in die reformatoriese tradisie nagmaal bedien en gevier het met die oog op verryking en afwisseling van die huidige nagmaalpraktyk. Die nagmaalpraktyk soos dit tans in die Kerk gevier word, word nie prysgegee nie, slegs uitgebrei.

Ds L Swanepoel, die skriba van die Ring van Heilbron, stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 51: RING VAN ZEERUST (GEMEENTE GROOT MARICO)

UITNODIGING NA DIE NAGMAAL

Die Raad vir Erediens word opdrag gegee om die moontlikheid te ondersoek om by die uitnodiging na die nagmaal 'n lys van kerke te voeg wat op dieselfde belydenisgrondslag as ons Kerk is en wie se lidmate welkom is by die nagmaal in 'n Nederduitsch Hervormde gemeente.

Motivering:

Dit gebeur gereeld dat lidmate van Pinkster-, Charismatiese- en ander kerke wat nie die belydenis van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika deel nie, saam met familie en vriende die nagmaal van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika gemeentes bywoon. 'n Lys van kerke wat op dieselfde belydenisgrondslag as ons Kerk is kan van tyd tot tyd geles word om seker te maak dat lidmate van kerke wat nie op dieselfde belydenisgrondslag as ons Kerk is nie, daarop attent gemaak word en die goeie orde by die nagmaal verseker kan word.

Hierdie beskrywingspunt word nie ondersteun deur die ringsvergadering van die Ring van Zeerust nie.

'n Afgevaardigde van gemeente Groot Marico stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 52: RING VAN ZEERUST (GEMEENTE ZEE-RUST)

VERVANGING VAN LITURGIESE RAAMWERK VAN DIE DIENS-BOEK

Die liturgiese raamwerk van die Diensboek word vervang met erediensordes soortgelyk aan dié van die vorige Diensboek.

Motivering:

- * Die vermeende verryking van die erediens met liturgieë wat eku-meniese elemente bevat, is nie 'n reformatoriese verryking nie. Waar dié moontlike liturgieë gebruik word om persoonlike inkleding en die kunsmatige respons daarop te bewerkstellig, is dit in teenstelling met wat deur die Woord geleer word.
- * Die vae verskeidenheid en grensloosheid van dié ordes verbreek die sigbare eenheid van ons Kerk wat eredienste betref.
- * Lidmate en gemeentes vind die beweging in die liturgie 'n ongelukkige verarming van ons historiese identiteit.
- * Vreemdsoortigheid en grensloosheid van die diensordes verwater die eerbied in ons eredienste.
- * Die verskeidenheid en persoonlike voorkeure wat elke liturg of ampsdraer of lidmaat verkies, stoot die karakter van die erediens al verder weg van 'n Godstoewyding na 'n verhumanisering waar menslike behoeftes die botoon voer.
- * Die liturg, orrelis, ampsdraer en lidmate se kreatiwiteit in die erediens verkeer in gevaar om met mekaar te kompeteer oor die beste aanbidding.
- * Die opsigvergadering verkry nie vooraf insae in die liturg se voornemende *inkleding* van die erediens nie en het daarom 'n vrypas om na eie goeddunke te handel.

Hierdie beskrywingspunt word nie ondersteun deur die ringsvergadering van die Ring van Zeerust nie.

'n Afgevaardigde van gemeente Zeerust stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

3.2 APOSTOLAAT

3.2.1 VERSLAG VAN DIE RAAD VIR APOSTOLAAT

3.2.1.1 Apostolêre tendense

In 1945 verskyn 'n boek van Hendrik Kraemer met die titel *De Roeping der Kerk: Ten aanzien van de wêreld en van het Nederlandse volk*. Die boek verskyn kort na die einde van die Tweede Wêreldoorlog. Kraemer bepleit dat die kerk juis nou uit die as van die oorlog moet opstaan en opnuut gehoorsaam die roeping van die kerk moet uitleef. Die Nederlandse Hervormde Kerk van 1945 staan verskeie probleme in die gesig: Die volk rou oor die afsterwe van talle familieleden en vriende, lidmate gaan gebuk onder armoede, ellende en werkloosheid. Die kerk is leierloos en koersloos. Die kerk is lamgelê (Kraemer 1945: 18). Hierdie lamheid kom egter deur die kerk se eie toedoen. Die lamheid en oneffektiwiteit van die kerk kom as gevolg van die *wêreldsheid* van die kerk en as gevolg van die kerk se onvermoë en onwilligheid om selfondersoek te doen (Kraemer 1945: 19).

Dit is vir Kraemer duidelik dat die kerk nie dieselfde kan bly as tydens die vooroorlogse tyd nie. Die samelewing staan ontnugter oor die voorsienigheid van God en die wreedheid waartoe Christene tydens die oorlog in staat is. Dié wat nog probeer kerk wees in Nederland, word uitmekaar getrek deur verskillende teologiese aksente: Die *vrysinniges en regsinniges* (soos Kraemer [1945: 55] dit noem) staan haaks met mekaar. Daar is 'n onwilligheid om na mekaar te luister. Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika in 2013 vertoon vele parallele met die kerk waaroor Kraemer skryf. Wat is die kerk se missionêre verantwoordelikheid in die huidige tydsgewrig?

Die oplossing vir Kraemer lê daarin dat die kerk deeglik besef dat die vernuwing van die kerk, dit wat dringend nodig is, Godswerk is en nie mensewerk nie (1945: 6). God kan die pas afgelope oorlog gebruik om die kerk tot vernuwing te roep (1945: 43). Die kerk kan nie in die 20ste eeu bestaan en optree asof dit die wêreld van die 17de eeu bedien nie. Die kerk moet vernuwe en aanpas by die nood van die tyd. Hierdie besef dring die kerk tot bekering (1945: 5) of *self-kerstening* (1945: 36). Bekering sal die kerk tot die besef bring dat die primêre roeping van die

kerk is om besig te wees met die Woord van God. Die sekondêre roeping van die kerk is om aandag aan wêreldse toestande te gee (Kraemer 1945: 10). Die kerk se agenda word nie deur die tydsgees of wêreld bepaal nie. Die roeping van die kerk kom van elders. Kraemer (1945: 14) beklemtoon dat die kerk die *burgerlikheid* moet afskud en suiwer die evangelie moet verkondig (1945: 31). Die oomblik sodra die primêre en sekondêre van die roeping van die kerk vermeng of verwar word, stuur die kerk op 'n ramp af.

Die implikasie is dat politiek of kultuur vir die kerk sekondêre sake bly. Die hoofsaak van die kerk het niks met die politiek van die dag of kultuur te doen nie.

Kraemer beklemtoon die gehoorsaam volg op die roepstem van Christus (1945: 107). Die kerk is geroep om te alle tye in gehoorsaamheid aan Christus te lewe. Die kerk moet die instrument word ten dienste van die evangelie. Die taak van die kerk is die herontdekking van Christus en die apostoliese verkondiging van die Bybelse waarheid (Kraemer 1945: 55). Dit vra, wat Kraemer noem, 'n *radikale ontburgerliking* (1945: 60). Dit vra dat die kerk alles doen om Christus wil, nie ter wille van die self, die kerk of die volk nie (1945: 61). Hierdie *radikale ontburgerliking* begin by die predikante en die opleiding van predikante, sê Kraemer (1945: 60). Wat nodig is van predikante is (i) 'n streng self-dissipline en (ii) solidariteit in die werk van God en (iii) 'n streng geloofsetiek. Dit vra dat die kerk bly fokus op die primêre van kerkwees: Op Christus en nie op sekondêre (wêreldse) sake en belange fokus nie. Die essensie van kerkwees is tog die gebondenheid met Christus (Kraemer 1945: 68).

Die kerk is geroep om hierdie boodskap met die wêreld te deel. Die kerk roep die wêreld tot bekering en barmhartigheid (Kraemer 1945: 106), maar die kerk moet dit eers self doen. Die kerk is geroep om gehoorsaam aan Christus te lewe: (i) gehoorsaam aan die eis tot bekering en (ii) gehoorsaam aan die eis tot ekumene (Kraemer 1945: 106). Die apostolaat en ekumene is vir Kraemer onskeibaar. Die apostoliese karakter van die kerk is interkerklik (Kraemer 1945: 114). As kerke saamwerk aan die verkondiging van die evangelie is dit 'n getuienis aan die wêreld dat die kerk nie *self-eersoekend* is nie (Kraemer 1945: 114). Die kerk moet bly getuig dat Christus is God se enigste afdoende antwoord op die eintlike vrae van die mens en die wêreld (1945: 114).

Kraemer bepleit die vernuwing van die kerk, gebaseer op die gehoorsaamheid aan God (*theologia oboedientiae*) (Handelinge 5: 32) (1945: 154). Die kerk bly getuig in die wêreld op grond van die gehoorsame volg van die Heilige Gees. Dit bly steeds die missionêre verantwoordelikheid van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika in die hede.

Enige gesprek oor die roeping van die kerk is in der waarheid 'n poging tot 'n teologie oor die kerk, 'n ekklesiologie. Gesprek oor die kerk kan egter nie net dit bly nie, naamlik 'n gesprek oor die kerk nie. Gesprek oor die kerk geskied binne die dimensie van God. Ratzinger (2001) in sy evaluering van die Roomse ekklesiologie soos uitgespel in die *Constitution on the Church, Lumen Gentium*, as resultaat van die besinning oor die kerk tydens Vatikaan II, stel baie duidelik enige ekklesiologie moet plaasvind binne die diskoers oor God. Gesprek oor die kerk is onmoontlik sonder gesprek oor God. Dit maan enige kerk om versigtig te wees oor die besinning oor die wese en roeping van die kerk. Die gesprek kan nie net gefokus wees op die operasionele aktiwiteite en bedrywe en administrasie van die kerk nie. Die wese en roeping van die kerk is ten nouste verbonde aan gesprek oor en met God. Ekklesiologie begin by God, nie by die kerk nie. Die roeping van die kerk is nie 'n gesprek oor die kerk nie, maar 'n gesprek oor die opdrag wat God sy kerk gee. Daarom begin 'n vraag na die roeping van die kerk met bekering tot die Woord van God (vergelyk Kraemer 1945: 5).

Die ware spanning is dus nie kerk en wêreld, sakraal en sekulêr nie, maar transendensie en immanensie. Wat verder duidelik is, is dat hierdie vraagstuk nie net een antwoord kan hê nie. Hierdie is nie 'n vraag na watter een, die een of die ander, nie. In die spanning tussen kerk en wêreld moet die parameters vir die dialektiek tussen immanensie en transendensie uitgespel word.

Die gesprek oor die verhouding immanensie en transendensie hou egter gevare in:

- * Die vergeesteliking van die kerk verwys na 'n tendens waar die transendensie oorbeklemtoon word ten koste van die immanensie. Die kerk word gesien as suiwer geestelik, heilig en sakraal. Daarmee word die kettings wat die kerk aan die aarde (immanensie) bind, geknip. Dit lei tot 'n wêreld-ontsegging soos wat die kloosterwese en monnikedom van die Middeleeue ten doel gehad het: 'n Kerk los en verwyderd van die aardse besmetting, invloede, nood en behoefte van die wêreld.
- * Die verwêreldliking van die kerk verwys weer na die oorbeklemtoning van die immanensie ten koste van die transendensie. Die kerk gaan op in kultuur, ekonomie of moraliteit. Die kerk word aardsgebonde waar die belange van die mens en die kerk oorbeklemtoon word. 'n Vae bewussyn van die transendensie word dan nog in die kollektiewe geheue van die kerk bewaar as herinnering aan die oorsprong en konstituering van die kerk. Die huidige aktiwiteite van die kerk word dan gerig op die aardse nood en behoefte, die hier en nou. In dié opsig dra die kerk self by tot die sekularisering van die kerk, indien die domein van tyd weer as betekenisveld vir die term sekularisering gebruik word. Dit wat tydelik en verganklik is, kan dan weer die hoofbelang van die kerk word.

Die kerk kan tot sekularisasie bydra wanneer die kerk geanker raak in aardse/immanente/sekulêre belange byvoorbeeld die vashou aan aardse eiendom en gestaltes (kultuur), aardse magstrukture en morele daade aan mense (barmhartigheid). Wanneer die kerk hierin opgaan raak die kerk ononderskeibaar van wêreldse instellings. Die kerk se roeping is juis om 'n alternatief vir die immanente te wees.

Wanneer gevra word wat die roeping van die kerk dan is, is dit duidelik uit die insigte van die Nederlandse Geloofsbelydenis, Heidelbergse Kategismus, Kraemer (1945) en Ratzinger (2001), dat die roeping van die kerk is gemeenskap (*communion*). Die kerk het nie 'n roeping nie, maar *is* die roeping. Die kerk word die gemeenskapstigende faktor in die wêreld. Vergelyk in hierdie verband Barth se voorkeur van die term geloofsgemeenskap bo die begrip kerk (KD II/2: 205). Vir Barth is die Koninkryk van God gemoeid met gemeenskap en volgens Barth is die kerk die gemeenskap deur God uitverkies om die doel van die koninkryk te verwesenlik. Barth se argument is daarop gebaseer dat die begrip *kerk* te veel herinner aan die institusionele aard van die kerk, dit wat mensewerk, aards, sekulêr sou wees.

Christene wat deel is van 'n spesifieke denominasie en eis dat hulle God se ware geloofsgemeenskap is, is nie kerk nie, maar 'n Christelike sekte (Bentley 2010: 8). Barth se verstaan van kerk strek wyer as denominasionele grense. Die kerk is 'n gemeenskap met die primêre roeping om te getuig. Om uitvoering aan hierdie roeping te gee moet die kerk in verhouding met verskeie groepe staan. Die gemeenskap waarna Barth verwys het ook implikasies vir die wyer ekumeniese band wat denominasies behoort te handhaaf.

Barth definieer kerk as

... a people consisting of those who have found in Jesus Christ their own comfort and hope of the whole world, and therefore have discovered their service in bearing witness before the world (1939: 5).

Die kerk word gekonstitueer deur Christus, maar word ook getuigenis van Christus. Die kerk bring byeen dié wat hulleself ontdek voor God as sondaars wat verlossing buite hulleself soek en vind in Jesus Christus. Die kerk word die versamelplek van dié wat deur die Heilige Gees aan geloof gebind word.

Die kerk mag nooit die *sacrosante grootheid* (vergelyk Kraemer 1945: 53) word wat die mens in soeke na mag daarvan wil maak nie. In nadenke oor die kerk gaan dit nie oor die kerk nie, maar oor die onderlinge gemeenskap met God bewerk deur die Heilige Gees met Jesus Christus en die onderlinge band tussen dié wat in geloof rondom Hom verenig. Die kerk word nie geroep om noodwendig iets te doen nie,

maar om iets te wees: Die gemeenskap van gelowiges wat hulle band met God beleef en uitdrukking aan gee en wil deel met die ganse wêreld. Dan sou ons hoogstens kon praat van die roeping van die kerk is om die ongelowige uit te nooi om deel te word van die geloofsgemeenskap wat binne die kerk te vinde is. Bosch (1991: 150) interpreteer die sendingteologie van Paulus as 'n uitnodigende oproep aan die heidenom om deel te word van die geloofsgemeenskap wat met verlange uit-sien na die wederkoms van Jesus Christus. Die missionêre is dus deel van die essensie van kerkwees.

(i) ***Missionale ekklesiologie***

Missionale ekklesiologie verwoord 'n manier van dink oor die roeping van die kerk. Niemandt (2012: 1) dui die historiese ontwikkeling van die konsep *missionale ekklesiologie* aan. Die term is in omgang sedert 1998 en het veral prominensie gekry sedert die 2010 *Edinburgh World Mission Conference*. Soos die term aandui, word kerkwees verstaan deur die bril van die verkondiging. Die skool wat die verstaan voorstaan, stel duidelik dat *missiology precedes ecclesiology* (Niemandt 2012: 3). Die rede vir die prominensie aan missiologie is:

Missiology must precede ecclesiology because if ecclesiology precedes missiology, mission becomes just a subject of the church (Niemandt 2012: 3).

Die problematiek is om die verhouding tussen kerk en sending reg te verwoord. Wat is sending sonder kerk opgeweeg teenoor wat is kerk sonder sending? Hierop stel Hauerwas (2010: 62) onomwonde *the church is mission*. Sending en kerkwees is dus onlosmaaklik deel van mekaar.

Sending kan tog net gefundeer wees in die kruis van Christus. Die gevolg is dat die gemeenskap wat versamel in die gemeenskap met God en mekaar, word kerk. *Christology determines missiology, and missiology determines ecclesiology* (Hirsch 2006: 142). Christus konstitueer die kerk, die versamelinggemeenskap van dié wat die boodskap van vergifnis deur Christus aangeneem het en deur die werking van die Gees in geloof aan God gebind word. Christus stimuleer die kerk om voort te gaan met die verkondiging van hierdie saligmakende boodskap onder die leiding van die Heilige Gees. Die kerk begin en eindig dus by Christus (Hirsch 2006: 142). 'n Kerk wat so bestaan, is 'n missionale kerk wat die roeping van die kerk verstaan in terme van die voortdurende verkondigingstaak wat die kerk het.

Die verkondiging van die kerk kan nie gefundeer wees in die besorgdheid oor krimpende getalle nie. Andersom gestel, verkondiging het nie primêr die uitbreiding van die kerk ten doel nie. Verkondiging is ook nie gesetel in die besorgdheid oor die heil van mense nie. Verkondiging is

ook nie gefokus op die herstel van sosiale geregtigheid in die wêreld nie. Die tradisionele doel van sending soos deur Voetius in die 16de eeu verwoord, bly steeds vandag die maatstaf vir waarom die kerk sending doen: Die soeke na die eer van God, die bekering van sondaars en die tot stand bring van die kerk (vergelyk Bosch 1991: 257). Die kerk se verkondiging gaan uit van God se heilswerk in Christus en lei terug na God.

Missionale ekklesiologie beklemtoon die kerk se gehoorsaam volg op die roepstem van God om deel te wees van God se plan (*missio Dei*) met die wêreld. Die kerk se deel wees van God se plan is om in gemeenskap, eksistensieel binne die plaaslike gemeenskap, kerk te wees soos wat God van die kerk verwag (vergelyk Niemandt 2012: 7 en Hirsch 2006: 217). Missionale ekklesiologie bied die uitdaging aan die kerk om op alternatiewe wyse te dink oor die kerk en daag uit tot 'n alternatiewe hermeneutiese lees van die Bybel en konteks (Niemandt 2012: 8).

Missionale ekklesiologie kan slegs eerlik bedryf word indien dit deur die leiding van die Gees gefokus bly op Christus. Ook hierdie gesprek oor kerk kan nie buite die diskoers oor God plaasvind nie.

(ii) **Basiese geloofskennis**

Die huidige samelewing word beskryf as gesekulariseerd en pluralisties. Die proses van rasionalisasie en industrialisasie het gelei tot die onttowering van die wêreld – 'n wêreld waar goddelike intervensie en teenwoordigheid oorbodig geword het. Tegelykertyd het globalisering gelei tot kontak met ander godsdienste, wêreldbeskouings en kulture. Sommige meen egter dat die era van sekularisasie verby is en 'n nuwe erns met godsdienstigheid in die samelewing posvat. Dit lei daartoe dat die huidige wêreld as post-sekulêr beskryf kan word. Die effek van sekularisasie moet egter nie onderskat word nie.

Binne die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika het sekularisasie vir lank die effek gehad dat lidmate nominaal kerklidmate was. Van ware geloofskennis is daar weinig oor. Wanneer die kerk dan 'n missionêre verantwoordelikheid opneem, moet die kerk ook begin met self-kerstening. Dit beteken dat die kerk effektief geloofstigtinge gesprekke met bestaande en/of kerklos lidmate moet aanknoop.

Dit bring die behoefte aan 'n dokument wat benut kan word vir volwasse kategetiese gesprekke. So 'n dokument moet die basiese beginsels van geloof bevat en kan lei tot gemeenskap met God en medegelowiges. Die kerk moet daaraan oorweging skenk om so 'n dokument op te stel vir benutting in gemeentes en gemeenskappe binne 'n post-sekulêre samelewing.

(iii) **Slot**

Natuurlik kan die kerk se wese nie gereduseer word tot een element nie. So simplisties is die kerk nie. Maar in die lig van hoe die roeping van die kerk hier verduidelik is, sal ons moet toegee, die missionaat is 'n belangrike element van kerkwees. Die missionaat is nie die enigste essensie van die kerk nie.

Wanneer dan oor die roeping van die kerk besin word en die konklusie is dat die kerk nie 'n roeping het nie, maar die roeping is, wat kan gesê word oor die kerk se rol in politiek, die kerk se rol ten opsigte van kultuur en barmhartigheid? As die kerk die roeping het om gemeenskap tussen God en mens, en mens en mens te stig, dan het die kerk 'n rol ten opsigte van byvoorbeeld sosiale geregtigheid. Waar daar onreg is, moet die kerk gemeenskap (lees vrede en harmonie) skep. Hierdie taak van die kerk word egter nooit die primêre taak van die kerk nie. Waar materiële nood in die wêreld is, wil die kerk gemeenskap stig deur enige medemens in nood vanuit die barmhartigheid ten dienste te wees. Steeds word dit nie die primêre taak van die kerk nie. Die hoofsaak bly dat die kerk die wêreld roep tot gemeenskap met God deur Christus en vanuit hierdie gemeenskap kom 'n onderlinge gemeenskap tussen mense en met die natuur tot stand.

Ten opsigte van kultuur is dit duidelik dat die kerk nie 'n primêre of selfs 'n sekondêre verantwoordelikheid dra nie. Om kultuur te beskerm en te handhaaf is nie die kerk se roeping nie. Maar om die kultuur waarbinne die kerk bestaan te benut ten dienste van die verkondiging, dit kan wel. Kultuur kan beperkinge op die roeping van die kerk plaas. Binne die perspektief van die koninkryk van God kan die verstaan van die begrip volkskerk soos geïnterpreteer binne 'n Suid-Afrikaanse konteks, 'n beperkende en inperkende begrip wees. Kultuur mag en kan nie die kerk inperk nie. Die evangelie transendeer alle kulture (Niebuhr 1951: 116). Die kerk moet in 'n vrye kultuur (vergelyk Barth) bestaan waar die kultuur nie die kerk verhinder of beïnvloed om die evangelie te verkondig nie.

(iv) **Samevatting**

- * Die kerk het dalk nie 'n roeping nie, maar *is* 'n roeping. Hierdie roeping behels dat die kerk roep tot gemeenskap:
 - ** Gemeenskap tussen God en die mens
 - ** Gemeenskap tussen mens en mens
 - ** Gemeenskap tussen die mens en skepping.
- * Die kerk is die versamelplek van dié wat die vergifnis van sonde deur Jesus Christus aangeneem het en onder leiding van die Heilige Gees hierdie boodskap met die wêreld deel.

Die roeping van die kerk begin met bekering en gehoorsaamheid aan die Woord van God. Hierdie oproep word deur die kerk die ganse wêreld ingedra.

3.2.1.2 Funksionering van die raad

Verskillende besluite en gebeure van die afgelope paar jaar het vereis dat daar opnuut besin word oor die struktuur, funksionering en personeel wat sinodaal verantwoordelik is vir die apostolaat in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. Die herstrukturering van die Raad vir Apostolaat was in die verslagtydperk noodsaaklik met die vestiging van die Sentrum vir Missionale Bediening aan die Hervormde Teologiese Kollege en die aanstelling van dr WA Dreyer by die Universiteit van Pretoria. Die pos van sekretaris vir Apostolaat is opgehef en funksies van die sekretaris vir Apostolaat is ingesluit as deel van die direkteur van die Afrika Instituut vir Missiologie se verantwoordelikhede. Die Raad vir Apostolaat het ook dr RA Denton aangewys as sekretaris van die raad, soos die geval is met ander sinodale rade wat nie oor die dienste van 'n voltydse sekretaris beskik nie.

Die volgende besluite en gebeure is van belang:

- * Die 68ste en 69ste Algemene Kerkvergadering, op voorlegging van die Raad vir Apostolaat, het bevestig dat die apostolaat wesenlik aan kerkwees is en *dat gemeentes die primêre verantwoordelikheid het om die wêreld met die evangelie te bereik*. Die implikasie hiervan is dat sinodale strukture se rol en inset kleiner word.
- * Die herstrukturering wat in 2010 afgehandel is, het daartoe gelei dat die kantore, personeel en fasiliteite van die Raad vir Apostolaat, die Afrika Instituut vir Missiologie en die *Maranatha Reformed Church of Christ saamgesmelt* het en by die Kerkkantoor in Pretoria gevestig is.
- * Die herstrukturering en samesmelting het daartoe gelei dat die Apostolaatskantoor deur *drie voltydse predikante* (dr WA Dreyer, prof IWC van Wyk en ds JM Motloba) en 'n sekretaresse (mev Clarika Hattingh) beman is. Die opleiding van studente deur die Afrika Instituut vir Missiologie is deur deeltydse dosente behartig.
- * Naas die skakeling met Ringsrade vir Apostolaat en die fokus op gesprek oor missionêre werk in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika, is tegelykertyd begin om 'n *proses te fasiliteer om streekforums te vestig*, waar gemeentes en predikante met mekaar kan skakel en gesprek voer oor *die roeping van die kerk, missionale bediening en leierskap*. Die fasilitering van die proses is aan die *Sentrum vir Missionale Bediening* toevertrou.

- * Die Sentrum vir Missionale Bediening is deur die 69ste Algemene Kerkvergadering aan die Hervormde Teologiese Kollege gevestig. Dr WA Dreyer is aangestel om die Sentrum vir Missionale Bediening by die Hervormde Teologiese Kollege te verteenwoordig en saam met die dagbestuur van die sentrum die opleiding en byeenkomste van streekforums te fasiliteer. Dr Dreyer het die Sentrum vir Missionale Bediening in samewerking met die Raad vir Apostolaat ontwikkel en 'n persentasie van die begroting vir die pos van die sekretaris vir Apostolaat is vir die sentrumbestuur aangewend. Tegelykertyd is dr Dreyer ook aangestel as dosent in Kerkgeskiedenis en Kerkreg in die Fakulteit Teologie. Sedert dr WA Dreyer se aanstelling in 2013 as voltydse dosent in Kerkgeskiedenis, word die Sentrum vir Missionale Bediening deur die Hervormde Teologiese Kollege bedryf. Verskeie gemeentes en ringe het reeds en pluk steeds die vrugte van die sentrum se insette. Dr Dreyer is ook steeds betrokke by die sentrum se bedrywighede.

3.2.1.3 **Implementering van die herstrukturering en funksionering van die raad**

In lyn met die strategie wat oor die laaste aantal jare deur die Raad vir Apostolaat ontwikkel is en deur die Algemene Kerkvergadering goedgekeur is, het die herstrukturering van die raad die volgende uitdagings moontlik gemaak:

(i) ***Die Afrika Instituut vir Missiologie***

Die Afrika Instituut vir Missiologie se taak in die herstrukturering:

- * Gaan voort om as Instituut van die Hervormde Teologiese Kollege die vyf jaar opleiding van die *Maranatha Reformed Church of Christ* studente te behartig (dus ook op nagraadse vlak).
- * Behartig die opleiding van predikante (Voortgesette Teologiese Toerusting), ampsdraers en lidmate van die *Maranatha Reformed Church of Christ* op 'n groter skaal.
- * Behartig en publiseer die teologiese tydskrif, *ThaciSA*.
- * Lewer diens aan die *Maranatha Reformed Church of Christ*, byvoorbeeld die skryf van onder andere kategese handboeke.
- * Navorsing en publikasies met die oog op die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika, in samewerking met die Sentrum vir Missionale Bediening.
- * Toerusting van ampsdraers en lidmate van die Nederduitsch Her-

vormde Kerk van Afrika oor sake rakende die apostolaatstaak, in samewerking met die Sentrum vir Missionale Bediening.

- * Die werksaamhede van die sekretaris vir Apostolaat, wat op die *Maranatha Reformed Church of Christ* fokus, word deur die Afrika Instituut vir Missiologie oorgeneem.

Die direkteur van die Afrika Instituut vir Missiologie is verantwoordelik vir die volgende:

- * Doen navorsing oor apostolaat en gee leiding aan die *Maranatha Reformed Church of Christ*.
- * Tree op as redakteur van die tydskrif *ThaciSA* en ander publikasies.
- * Behartig saam met deeltydse dosente die opleiding van teologiese studente van die *Maranatha Reformed Church of Christ*.
- * Voortgesette teologiese toerusting van ampsdraers en lidmate van die *Maranatha Reformed Church of Christ*.
- * Begeleiding en toerusting van gemeentes van die *Maranatha Reformed Church of Christ* (en die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika indien so versoek) met die oog op die apostolaat en missionale bediening.
- * Skakeling met en ondersteuning aan die *Maranatha Reformed Church of Christ*.
- * Ontwikkeling van nuwe missionale projekte in samewerking met die *Maranatha Reformed Church of Christ*.
- * Opstel en bestuur van 'n toepaslike begroting.

(ii) **Administratiewe beampte: Raad vir Apostolaat**

Dit is duidelik dat die Raad vir Apostolaat nie sonder die dienste van 'n administratiewe beampte kan funksioneer nie. Die administratiewe beampte is verantwoordelik vir die volgende:

- * Administrasie en bestuur van studente aangeleenthede (verblyf, vervoer, gesondheid, toelaes, ensomeer).
- * Vergaderings, agendas en notules.
- * Kantoor administrasie, insluitend finansies.

- * Ondersteuning aan dosente van die Afrika Instituut vir Missiologie.
- * Pensioene en subsidies van *Maranatha Reformed Church of Christ* predikante.
- * Organisasie en logistieke ondersteuning van kursusse.
- * Ondersteuning aan die Sentrum vir Missionale Bediening.

(iii) ***Administrateur van die Maranatha Reformed Church of Christ***

Die administrateur van die *Maranatha Reformed Church of Christ* staan in diens van die *Maranatha Reformed Church of Christ*, maar lewer bepaalde dienste van die Afrika Instituut vir Missiologie. Die administrateur van die *Maranatha Reformed Church of Christ* is verantwoordelik vir

- * subsidies aan predikante van die *Maranatha Reformed Church of Christ*.
- * predikante Pensioenfonds van die *Maranatha Reformed Church of Christ*.
- * agendas en notules van alle *Maranatha Reformed Church of Christ* vergaderings op sinodale vlak, insluitend die Algemene Kerkvergadering.
- * skakeling met predikante, ringe en gemeentes van die *Maranatha Reformed Church of Christ*.
- * jaarlikse begroting en die bestuur daarvan.
- * skakeling met die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika.
- * sekretariaat van die Algemene Kommissie van die *Maranatha Reformed Church of Christ*.
- * algemene administrasie.
- * Die administrateur ontvang uitgebreide verantwoordelikhede as dosent van die Afrika Instituut vir Missiologie.

AANBEVELING

1. Die vergadering betuig sy dank teenoor die Raad vir Apostolaat vir die implementering van die herstrukturering, koste besparings en funksionering van die raad, asook die apostolaatskantoor, prof IWC

	van Wyk, mev Clarika Hattingh, ds JM Motloba, personeel in die Kerkkantoor, gemeentelede, ampsdraers van die Kerk en ander organisasies wat saam in diens van God se koninkryk staan. 2. Die vergadering betuig sy besondere dank teenoor prof IWC van Wyk vir sy werksaamhede by die Raad vir Apostolaat, wat die funksies van die sekretaris vir Apostolaat ingesluit het as deel van die direkteur van die Afrika Instituut vir Missiologie se verantwoordelikheid.
VERDERE BEPLANNING	

3.2.1.4 Werksaamhede van die raad

Kortliks kan die werksaamhede van die raad sedert die 69ste Algemene Kerkvergadering soos volg saamgevat word:

(i) ***Kerkgebou te Van Dalenstraat (Wespark)***

Die 69ste Algemene Kerkvergadering het soos volg oor die kerkgebou te Van Dalenstraat (Wespark) besluit:

Die vergadering begroot, na gelang van wat bekostigbaar is, 'n bedrag om die MRCC by te staan in die aankoop van die kerkgebou van gemeente Elandspoort wat in Wespark staan. Ringsvergaderings en gemeentes maak fondse wat nie aangewend word vir apostolaat nie, vir die projek beskikbaar. Indien die plaas Klipdrif verkoop word, word 'n deel van die opbrengs hiervoor aangewend.

Die Moderamen het by sy vergadering gehou op 20 Januarie 2012 gesprek gevoer met die Moderamen van die *Maranatha Reformed Church of Christ* met betrekking tot die benutting en moontlike aankoop van die kerkgebou te Van Dalenstraat. *Maranatha Reformed Church of Christ* gemeente Saulsville is versoek om so spoedig moontlik hulle verantwoordelikheid en verpligtinge met betrekking tot die benutting van die kerkgebou te Van Dalenstraat na te kom. Die Moderamen van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika was steeds van mening dat bogenoemde kerkgebou formeel aangekoop moet word by die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. Dr WA Dreyer is versoek om laasgenoemde proses in oorleg met die Moderamen van die *Maranatha Reformed Church of Christ*, die Raad vir Apostolaat en gemeente Elandspoort af te handel.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het egter op 8 Oktober 2012 kennis gekry dat gemeente Elandspoord 'n ander aanbod ontvang het op die kerkgebou te Van Dalenstraat. Elandspoord gemeente kon as gevolg van finansiële druk (met inbegrip van die munisipale koste en onderhoud van die Wespark eiendom wat deur Elandspoord gemeente, sonder teenprestasie deur die *Maranatha Reformed Church of Christ* gemeente Saulsville, gediens word) nie anders as om die aanbod te aanvaar nie.

AANBEVELING	1. Die vergadering neem kennis van die verkoop van die kerkgebou te Van Dalenstraat (Wespark).
VERDERE BEPLANNING	

(ii) ***Voorstel insake evangeliste vir die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika***

Die huidige ampsbegrip van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika

Soos bekend maak die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika gebruik van die volgende ampte: Predikant, ouderling en diaken.

Voorstel

Daar word voorgestel dat die Kerk op die amp⁶ van *evangelis* besluit.

Opleiding

* Vlak van teologiese opleiding: Minstens Diploma in Teologie⁷.

⁶ Hierdie amp moet iets tussen 'n ouderling en 'n predikant wees. Hiermee word bedoel die persoon moet beroep/gekies/aangewys word en bevestig word.

Die persoon word nie georden nie. Dit beteken minstens dat die persoon nie deur die Algemene Kommissie in diens gestel word nie. Die persoon staan dus ook nie onder die opsig van die Kommissie nie.

Die *evangelis* word deur 'n gemeente of ringsvergadering *beroep* om dienswerk te kom verrig.

Bevestiging is soortgelyk aan die bevestiging van ouderlinge en diakens.

Die implikasie is dat die *evangelis* nie sakramente kan bedien nie (volgens die tradisionele verstaan van sake nie. Interessant is dat diakens in die Vroeë Kerk die bevoegdheid gehad het om mense te doop).

⁷ Die implikasie is dat die persoon ook oor 'n BA Teologie en/of 'n BTh kan beskik.

Werkopdrag

- * Missionêre werk in gemeente/ring.
- * Kan konsentreer op jeug en/of 'n bepaalde gebied soos 'n nuwe woonbuurt.
- * Doen werk in oorleg met en in samewerking met die kerkraad⁸.

Beroep/benoeming en tugbevoegdheid

- * Die persoon word beroep en bevestig⁹ as evangelis.
- * Die ampstermyn word deur die betrokke regeervergadering vasgestel.
- * Die persoon word nie benoem¹⁰ vir 'n werkopdrag nie.
- * Die regeervergadering wat die persoon beroep en bevestig het, het tugbevoegdheid¹¹ oor die persoon.

Vergoeding

- * Hierdie ampswerk kan met of sonder vergoeding gedoen word¹².
- * Die vergoedingsbedrag word in oorleg met die betrokke evangelis vasgestel.

AANBEVELING	1. Die volgende bestaande ordinansies word soos volg uitgebrei: <i>Ordinansie 5.7.1</i> MISSIONAAT <i>Die Kerk</i> <i>(i) dra die evangelie uit na alle</i>
--------------------	---

⁸ Die inisiatief berus by die vergaderings van ampte en nie 'n los individu nie. Die betrokke vergadering dra die finale verantwoordelikheid.

⁹ Die implikasie is dat daar 'n formulier vir bevestiging geskryf sal moet word.

¹⁰ 'n *Benoeming* of 'n *aanwysing* neem die erns uit die saak uit. Dit open die hek vir willekeurigheid en neem die pligsbesef weg.

¹¹ Lewenswyse en leer gaan belangrik wees by diegene wat aan die voorpunt staan van die kerk se sending in die wêreld.

¹² Dit moet aan die twee partye oorgelaat word om tot 'n ooreenkoms te kom. Die gedagte is dat die *evangeliste* wel finansieel vergoed moet word. Daar moet egter nie sinodale voorskrifte wees nie. Die ringsvergadering kan 'n belangrike rol speel om te verseker dat die *evangelis* nie uitgebuit word nie.

	<i>mense van ánder, of géén godsdienstige oortuigings</i> (ii) <i>lei evangeliste, sendelinge, predikante en werkkragte hiervoor op aan die</i> (iii) <i>Afrika Instituut vir Missiologie en ander tersiêre inrigtings waarop die Kerk mag besluit¹³</i> (iii) <i>bring bekeerlinge op 'n ordelike wyse in kerke en gemeentes byeen</i> (iv) <i>ondersteun die kerke en gemeentes wat uit die Kerk se missionêre werk ontstaan het.</i> <i>Ordinansie 5.7.2</i> EVANGELISASIE <i>Die Kerk doen evangelisasie sodat kerkvervreemdes en kerkloses die evangelie kan glo en in gemeentes opgeneem word. Vir hierdie doel maak die Kerk onder andere gebruik van evangeliste, sendelinge, predikante en werkkragte.</i>
VERDERE BEPLANNING	

(iii) **Struktuur van die raad**

Vervolgens sal aan drie afdelings afsonderlik aandag gegee word:

- * Sentrum vir Missionale Bediening.
- * Afrika Instituut vir Missiologie.
- * *Maranatha Reformed Church of Christ.*

¹³ Die aspirant *evangelis* sou ook aan 'n ander universiteit as die Universiteit van Pretoria kon studeer. Iemand uit die Ring van Wes-Kaapland moet nie verbied word om aan die Universiteit van Stellenbosch te studeer nie. Belangstellendes sou 'n Diploma/BA oor ses jaar wou doen aangesien hulle dalk reeds werksaam is of iets anders studeer. Die Kerk sou altyd per besluit sake verder kon reël. Ons moet dit nie van die begin af vir mense in ander gebiede onmoontlik maak om hulle teologies te bekwaam nie.

(a) Sentrum vir Missionale Bediening

(aa) *Besluite van die 68ste Algemene Kerkvergadering (2007)*

Die 68ste Algemene Kerkvergadering het besluit dat die apostolaat 'n integrale deel van gemeentelike bediening is en predikante en amptelike vergaderings behoort genoeg tyd daaraan te spandeer.

Hierdie besluit impliseer 'n proses van desentralisasie en afskaling van sinodale aktiwiteite en uitgawes, maar ook begeleiding en fasilitering van prosesse in gemeentes. Die spesifieke rol van die Sentrum vir Missionale Bediening is om gemeentes te ondersteun en veranderingsprosesse te fasiliteer.

Die volledige besluite van die 68ste Algemene Kerkvergadering is te vind op bl 36 tot 38 van die Besluitebundel:

GEMEENTES

- (i) *Die vergadering bevestig dat die apostolaat 'n integrale deel van gemeentelike bediening is en predikante en amptelike vergaderings behoort genoeg tyd daaraan te spandeer.*
- (ii) *Die vergadering moedig gemeentes aan om te begin met 'n proses van gemeente ontwikkeling, waarvan die missionêre gerigtheid 'n wesenlike deel is.*

Die vergadering het ook besluit dat die Hervormde Teologiese Kollege moet *predikante toerus om in 'n postmoderne samelewing gemeentes te begelei om al meer missionêr gerig te leef*. Dit was dus 'n logiese ontwikkeling dat die Sentrum vir Missionale Bediening onder die Hervormde Teologiese Kollege sou ressorteer.

Op grond van hierdie besluite het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, na afloop van die Algemene Kerkvergadering, 'n **Komitee vir Missionale Bediening** aangewys wat pertinent aandag moes gee aan die begeleiding van predikante en gemeentes ten opsigte van missionale kerkwees. Die Kommissie is voortdurend geken in die aanbied van kursusse en die fasilitering van bepaalde prosesse in gemeentes.

(bb) *Besluite van die 69ste Algemene Kerkvergadering (2010)*

Die 69ste Algemene Kerkvergadering het soos volg besluit:

Sentrum vir Missionale Bediening:

- (i) *Die vergadering neem met instemming kennis van die totstandkoming van die Sentrum vir Missionale Bediening.*

- (ii) *Die Sentrum vir Missionale Bediening word aan die HTK verbind, in samewerking met die Raad vir Apostolaat.*
- (iii) *Gemeentes word aangemoedig om gebruik te maak van die dienste wat die Sentrum vir Missionale Bediening beskikbaar stel.*
- (iv) *Ampsdraers, gemeentelede en kerklike organe van bystand word aangemoedig om in die kerklike praktyk (liturgie, sakramentsbediening, pastoraat en diakonaat) die Here Jesus se opdrag aan sy kerk (soos verwoord in Matteus 28) uit te leef.*

(cc) *Implementering van besluite*

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het sedert 2007, maar veral na 2010, die besluite van die Algemene Kerkvergadering stelselmatig geïmplementeer. Dit het die volgende behels:

- * 'n Reeks kursusse is vir predikante aangebied met die tema *Fasiliterende Leierskap*. Sowat 70 predikante van die Kerk het die kursusse bygewoon.
- * Die *Komitee vir Missionale Bediening* is aangewys, met dr JC van der Merwe (voorsitter), WA Dreyer, FJ Labuschagne en ds J Coetzee as dagbestuur.
- * Lede van die komitee het by talle gemeentes prosesse begelei, wat ingesluit het *fasilitering* van beroepsprosesse, samesmelting van gemeentes, toerusting van kerkraadslede, begeleiding van predikante en veranderingsbestuur.
- * Dr WA Dreyer was sedert 2005 as *sekretaris van Apostolaat* werksaam. Met die aanstelling van dr Dreyer as dosent in Kerkgeskiedenis in 2010, is die pos van die sekretaris vir Apostolaat stelselmatig uitgefaseer en uiteindelik heeltemal opgehef. Prof IWC van Wyk het die verantwoordelikheid oorgeneem om met die *Maranatha Reformed Church of Christ* te skakel.
- * Die Sentrum vir Missionale Bediening het verskuif na die Hervormde Teologiese Kollege, ook in terme van begroting. Intussen is dr JC van der Merwe as hoof van die Hervormde Teologiese Kollege aangestel en is hy en dr WA Dreyer gesamentlik verantwoordelik vir die funksionering van die Sentrum vir Missionale Bediening.
- * Tans is *dr JC van der Merwe* primêr verantwoordelik vir praktykvorming van studente, Voortgesette Teologiese Toerusting van predikante, kortkursusse en openbare lesings. Talle van die sake het die laaste tyd 'n sterk missionale onderbou verkry.

- * *Dr WA Dreyer* is ten opsigte van die Sentrum vir Missionale Bediening primêr verantwoordelik vir toerusting van gemeentes, kerkraadslede en predikante.
- * Skakeling met die *Welstandsprogram vir Predikante* is bewerkstellig sodat daar op 'n geïntegreerde wyse aandag gegee kan word aan die problematiek wat gemeentes en predikante in die gesig staar.

(dd) *Fasilitering*

Lede van die dagbestuur van die Sentrum vir Missionale Bediening het by die volgende ringe en gemeentes bepaalde fasilitering gedoen:

Ringe

Bothaville
Bronkhorstspuit
Heilbron (2X)
Klerksdorp
Krokodilrivier
Krugersdorp
Lydenburg (2X)
Middelburg
Noordelike Natal (2X)
Noordelike Pretoria (2X)
Oos-Kaapland (2X)
Pretoria
Roodepoort (2X)
Waterberg
Wes-Kaapland (2X)
Zuurfontein

Individuele gemeentes

El-Flora
Glencoe
Horison Roodepoort
Kimberley
Krugersdorp-Wes
Midrand
Noordelike-Pretoria
Oos-Londen
Port Elizabeth
Pretoria-Oos
Rooihuiskraal
Rustenburg-Suid
Vaalwater (4X)

Welkom
 Witpoortjie
 Wonderboom-Suid
 Wonderboompoort
 Zeerust
 Zuurfontein

(ee) *Toerustingsgeleenthede*

Die jaarlikse Voortgesette Teologiese Toerusting, Inligting- en Besprekingsvergadering en Predikantevergadering is benut om bepaalde temas ten opsigte van missionale bediening aan die orde te stel. Dit het bepaalde navorsingsuitsette geverg. Daarnaas is verskeie memoranda opgestel wat by die Algemene Kerkvergadering en Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gedien het.

(ff) *Navorsing*

Sedert die vorige Algemene Kerkvergadering is verskeie wetenskaplike artikels gepubliseer wat verband hou met missionale kerkwees. Daarbenewens het dr WA Dreyer 'n doktorsale proefskrif voltooi in praktiese ekklesiologie waarin missionale ekklesiologie en praktyk vanuit 'n Hervormde perspektief ondersoek is.

AANBEVELING	1. Die vergadering neem met dank kennis van die verslag van die Sentrum vir Missionale Bediening. 2. Die vergadering betuig sy dank teenoor die Hervormde Teologiese Kollege, dr JC van der Merwe en WA Dreyer vir die werksaamhede van die Sentrum vir Missionale Bediening. 3. Gemeentes word aangemoedig om gebruik te maak van die dienste wat die Sentrum vir Missionale Bediening beskikbaar stel.
VERDERE BEPLANNING	

(b) Afrika Instituut vir Missiologie

Verslag van die direkteur

(aa) *Dankwoord*

Talle predikante, gemeentelede, kerkrade, ringe en rade van die Kerk

het bydraes gelewer tot die instandhouding en ontwikkeling van die Afrika Instituut vir Missiologie gedurende die verslagtydperk. Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika in geheel word van harte bedank vir die ondersteuning en samewerking gedurende hierdie tyd.

'n Spesiale woord van dank gaan aan die lede van die Raad vir Apostolaat, die Dosentevergadering en die Adviesraad, asook die personeel van die Kerkkantoor vir hulle hartlike samewerking.

- (bb) *Wat is die Afrika Instituut vir Missiologie en wat is die vraag wat tydens hierdie vergadering gestel moet word?*

Die Afrika Instituut vir Missiologie is die sendingopleiding van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. Die Kerk lei evangeliste, sendelinge, predikante en werkkragte op aan die Afrika Instituut vir Missiologie om missionêre werk in Afrika te verrig (Ordinansie 5.7.1 (ii)). Die Afrika Instituut vir Missiologie is dus die inisiatief van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. Die opleiding van predikante geskied wel, hoofsaaklik, in samewerking met en in vennootskap met die *Maranatha Reformed Church of Christ* – die kerk wat gebore is uit hierdie sendingpoging. Die akademiese opleiding geskied in samewerking met en onder toesig van die Fakulteit Teologie aan die Universiteit van Pretoria.

Daar moet nie oor die Afrika Instituut vir Missiologie gedink word in terme van die 19de eeu se ontwikkelingsteorie wat Afrikane op die onderste punt van die ontwikkelingslyn plaas en daarom argumenteer dat hulle apart, met behulp van 'n maklike opleiding, opgevoed moet word nie. Die argument wat gehoor word, dat, omdat hulle nou toegang tot die Universiteit van Pretoria het, die Afrika Instituut vir Missiologie gesluit kan word, is 'n kultuur-politieke argument wat met sendingteorie niks te make het nie. Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika het nie sedert die vyftigerjare gewoon (toe die dosente van die Teologiese Fakulteit met die sendingopleiding in die Barton Keep begin het) aan 'n ideologies-gedrewe ontwikkelingspolitiek deelgeneem nie. Die Kerk het gepoog om 'n beskeie bydrae tot sending te lewer deur predikante op te lei om in gemeenskappe te gaan werk waar die tradisionele Hervormer nie maklik suksesvol sal kan werk nie. Die vraag is dus nie of die kultureel-politieke landskap verander het nie, maar of die Kerk wil voortgaan om sendingwerk te doen?

Daar is ook enkele mense wat meen dat die opleiding van die *Maranatha Reformed Church of Christ* predikante in geheel aan die Fakulteit oorgedra moet word aangesien dit goedkoper sou wees en dat dit in die belang van die Universiteit van Pretoria kan wees om ook hierdie opleiding volledig op die hoofkampus te vestig. Daarteenoor het die kerk 'n baie lang verbintenis met 'n ander kerk en 'n opleiding instituut. Die Kerk kan mos bloot voortgaan om te doen wat reeds lank suksesvol gedoen word.

(cc) *Geskiedenis met die Maranatha Reformed Church of Christ*

Daar bestaan 'n lang historiese verbintenis tussen die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika en die *Maranatha Reformed Church of Christ*. Die *Maranatha Reformed Church of Christ* is vanjaar 90 jaar oud en die Kerk is vanjaar 60 jaar besig met sendingopleiding. Hierdie verbintenis moet dalk 'n keer in geldwaarde uitgedruk word. Ons praat van ongeveer R300 miljoen! Nadat daar soveel geld aan 'n projek bestee is, besluit 'n mens nie ligweg om alles te staak nie. 'n Mens vee ook nie jarelange arbeid deur tientalle predikante en lidmate van die tafel aangesien enkelinge finansiëel daarby kan baat nie.

(dd) *Aard van verbinteniss*

Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika en die *Maranatha Reformed Church of Christ* het 'n unieke verbintenis. Dit is byvoorbeeld totaal anders as die verbintenis wat die Nederduitse Gereformeerde Kerk met haar *dogterkerke* het. Ons erken mekaar se onafhanklikheid en unieke eie aard. Daar is geen aandrang om strukturele kerkeenheid nie. Daar is wel versoeke om nouer samewerking op bepaalde terreine en die verwagting bestaan wel dat daar darem vir mekaar voorbidding gedoen sal word. Die enigste plek waar die twee kerke mekaar voortdurend ontmoet is by die werksaamhede van die Afrika Instituut vir Missiologie. Sou die Afrika Instituut vir Missiologie summier gesluit word, sal die bietjie wat die twee kerke met mekaar te make het ook daarmee heen wees. Die vergadering moet besef dat 'n klomp predikante (insluitende dosente van die Fakulteit) en lidmate van die Kerk wat graag by die Kerk se sendingpoging betrokke wil wees, baie tyd opoffer om by een of ander aspek van die Afrika Instituut vir Missiologie se werksaamhede betrokke te wees. Dit is net nie billik teenoor hierdie mense dat ander (wat nie sending wil doen nie) 'n finansiële argument gebruik om hulle die moontlikheid van betrokkenheid by sending te ontsê nie.

By die *Maranatha Reformed Church of Christ* is daar geen begeerte om die verbintenis met die Afrika Instituut vir Missiologie (en die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika) op te sê nie. Daar is groot waardering en dankbaarheid by die *Maranatha Reformed Church of Christ* oor die rol wat ons gespeel het en nog steeds speel in die groei en ontwikkeling van hulle kerk.

(ee) *Verbintenis met die Universiteit van Pretoria*

Die Afrika Instituut vir Missiologie het 'n dekade lange verbintenis met die Universiteit van Pretoria. Aanvanklik het die Universiteit van Pretoria die Hervormde Teologiese Opleiding diplomas geëndosseer, en vandag gee die Universiteit van Pretoria aan die Afrika Instituut vir Missiologie die voorreg om een van sy diplomas en 'n Honneursgraad aan te bied. Die Afrika Instituut vir Missiologie word deur die Universiteit

van Pretoria as vennoot erken. Daar bestaan amptelike strukture om byvoorbeeld standarde te monitor. Dat hierdie verbintenis kontraktueel herbevestig sal moet word, is vanselfsprekend. Niks verhoed die Universiteit van Pretoria om die verbintenis met die Afrika Instituut vir Missiologie op te sê nie, en dan sal die Kerk na ander ooreenkomste moet kyk. Ons vertrou egter dat dit nie nodig sou wees nie, aangesien dit juis die Universiteit van Pretoria dosente was wat in 1953 met die sendingopleiding begin het. Só 'n lang en mooi tradisie word mos nie sonder baie goeie redes beëindig nie.

(ff) *Die werksaamhede van die Afrika Instituut vir Missiologie beslaan drie terreine:*

* **Onderrig**

Onderrigprogram

Die Afrika Instituut vir Missiologie funksioneer as 'n instituut van die Hervormde Teologiese Kollege aan die Universiteit van Pretoria. Die studente registreer as studente van die Universiteit van Pretoria en ontvang hulle diplomas en grade van die Universiteit van Pretoria. Dosente van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika en die *Maranatha Reformed Church of Christ* bied die lesings aan, maar die diploma en graad word deur die Universiteit van Pretoria toegeken. Die leerplanne is formeel dieselfde as aan die Universiteit van Pretoria. In die meeste vakke word die leerinhoud aangepas tot die beste belang van die *Maranatha Reformed Church of Christ*. 'n Aantal buitekurrikulêre vakke, gebore uit die behoeftes van die *Maranatha Reformed Church of Christ*, word ook aangebied. Die volgende programme is gedurende die verslagtydperk aangebied:

- ** Die driejarige Diploma in Teologie.
- ** Die eenjarige Sertifikaat in Teologiese Oorbrugging na Na-graadse Studies.
- ** Die eenjarige BA (Hons) in Teologie.

Dosente betrokke by onderrig gedurende die termyn

Proff IWC van Wyk, E van Eck, E Wolff, NC van Wyk, dr JC van der Merwe, PB Boshoff, GC Lindeque, WC van Wyk, J Otto, FJ Labuschagne, JP Labuschagne, J Beyers, BJ van Wyk, EC Klopers, C Fourie en di PJ Roets, S Oxtan, GPJ Stoltz, J Coetzee, JG Janse van Rensburg, WC van Wyk (jr), MJ Slabbert, CP van der Walt, A Conradie, L Swanepoel, en mnre D Montgomery, DJ Lizamore, H Boshoff, J Hattingh en L Geel.

Namens die *Maranatha Reformed Church of Christ*: Prof MJ Ma-

nala, dr ZJ Banda, di J Mmako, E Ncgobo, MJ Motloba, J Mamabolo, R Kewele, P Makena, prop M MogoJane en adv KD Matji.

Teologie

Teologiese onderrig by die Afrika Instituut vir Missiologie het twee belangrike invalshoeke:

- ** Reformatoriese teologie gerig op die Afrika-konteks.
- ** 'n Hervormde missionêre gerigtheid.

Studente wat die studie suksesvol voltooi het gedurende die verslagtydperk

- ** Madulo, JJ
- ** Mvubelo, PK *
- ** Makena, PA*
- ** Ngubane, SA
- ** Roberts, SB
- ** Duma, PT
- ** Kgwete, TR*
- ** Gaowelwe, M
- ** Mnguni, NP*
- ** Mogajane, MM*

Oorlede

- ** Franse, WJ*
- ** Nkwane, TS.

*** Navorsing**

Die Afrika Instituut vir Missiologie is goed gevestig as 'n navorsingsinstansie. Talle artikels oor die apostolaatstaak is gedurende die verslagtydperk in die kerklike tydskrifte deur dosente gepubliseer.

Tydskrif

Die Afrika Instituut vir Missiologie beskik oor sy eie teologiese tydskrif genaamd *Theology and the church in South Africa: Journal of the Africa Institute for Missiology (ThaciSA)*. Die tydskrif verskyn twee keer per jaar. Die direkteur tree op as die redakteur van die tydskrif. Hy word bygestaan deur 'n redaksie bestaande uit dr Paul Visser en Gys Bos (Nederland), dr PB Boshoff, WA Dreyer, J Beyers, BJ van Wyk, GMJ van Wyk, WC van Wyk (Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika) en prof MJ Manala, dr Z Banda, di MJ Mmako, MJ Motloba en D Khumalo (*Maranatha Re-*

formed Church of Christ). Al die predikante van die *Maranatha Reformed Church of Christ* is verplig om op die tydskrif in te teken.

Multifunksionele kategismus

Die Afrika Instituut vir Missiologie is besig om in samewerking met die *Maranatha Reformed Church of Christ* se Raad vir Kategese 'n multifunksionele kategismus te skryf. Die uitgebreide liturgiese kalender word as raamwerk gebruik. Die kategismus sal uiteindelik gebruik kan word deur katekisasie, jeug, kerkraadslede en predikante. Die publikasie sal uitgebreide artikels bevat oor Bybelgedeeltes en dogmatiese vraagstellings. Die gedagte is om kategese en prediking geordend te laat saamval. Weens die omvang van die projek sal daar vir minstens nog twee jaar daaraan gewerk moet word. Soos daar gevorder word, word die verskillende lesse en preeksketse in *Maranatha Reformed Church of Christ* gemeentes uitgetoets. Die implikasie is dat die direkteur baie Sondae in *Maranatha Reformed Church of Christ* gemeentes deurbring.

*** Diens**

Twee verpligte modules in die nuwe kurrikulum bied aan ons die geleentheid om gemeenskapsdiens aan die onderrig en navorsing te koppel. Die werk word hoofsaaklik in *Maranatha Reformed Church of Christ* gemeentes gedoen. Die pogings vergroot die profiel van die gemeentes in die gemeenskap. Die tipe gemeenskapsdiens wat nou gedoen word, pas ook beter in by die werk van 'n teologiese opleidingsinstansie en 'n kerk. Lesings oor byvoorbeeld die diakonaat mond uit in diakonale projekte in *Maranatha Reformed Church of Christ* gemeentes. Die lesings oor liturgiek, homiletiek en kategetiek mond uit in gemeentepreke en kategeselesse gebaseer op die uitgebreide liturgiese kalender. Lesings oor etiek kry byvoorbeeld aandag in jeugbyeenkomste van die *Maranatha Reformed Church of Christ*. Daar is hierdie jaar begin deur een module in kerkgeskiedenis te koppel aan die skryf van die geskiedenis van die *Maranatha Reformed Church of Christ*. Elke student het die opdrag om navorsing te doen en te skryf oor 'n persoon, gemeente of 'n ring. Hierdie take (toegelig deur foto's en argiefstukke) gaan uitgebou word tot belangrike bronne wat benut kan word in die skryf van hierdie unieke stuk geskiedenis.

Die gewone Voortgesette Teologiese Toerusting vind ook nog jaarliks in Pretoria en Durban plaas. Die *Maranatha Reformed Church of Christ* predikante is verplig om dit jaarliks by te woon. Die Durban-geleentheid word veral goed ondersteun. Selfs ou-

derlinge uit die Transkei woon hierdie geleenthede op 'n gereelde basis by. Die Afrika Instituut vir Missiologie is dankbaar vir die positiewe gesindheid onder die *Maranatha Reformed Church of Christ* predikante.

Die Afrika Instituut vir Missiologie is ook aktief betrokke by die opleiding van die *Maranatha Reformed Church of Christ* kerkraadslede en die toerusting van die jeug.

Die Afrika Instituut vir Missiologie se Bybelverspreidingsprojek verdien weer spesiale vermelding: Individuele lidmate, gemeentes en ringe dra steeds by tot hierdie groot projek. Groot skenkings deur die Bybelgenootskap help ons om aan 'n onuitputbare behoefte te voldoen.

*** Finansies**

Daar word deeglik besef dat die huidige vlak van befondsing nie kan voortgaan nie. Die Kerk moet egter ook besef dat die Afrika Instituut vir Missiologie oor die afgelope 20 jaar onder reuse besparingsmaatreëls deurgeloop het. Geen ander instansie in die Kerk het soveel bespaar as die Afrika Instituut vir Missiologie nie. Trouens, Apostolaat as sodanig is tot die been toe afgeskaal met die afskaffing van die pos van *sekretaris vir Sending/Apostolaat*. Die Afrika Instituut vir Missiologie, en by name die direkteur, is man alleen verantwoordelik vir die totale sendingpoging van die Kerk (buiten die enkele aktiwiteite wat hier en daar op plaaslike vlak plaasvind). Die aandrang dat die Afrika Instituut vir Missiologie gesluit word en dat die Raad vir Apostolaat afgeskaf word, laat die vraag ontstaan of ons weer met die ou probleem te make het dat sekere mense weer glo dat die Kerk nie sending doen nie? Ten spyte van alles genoem, is ons steeds bereid om nog verder af te skaal.

Die *Maranatha Reformed Church of Christ* is deeglik ingelig dat sy jaarliks 'n al groter deel van die uitgawe rakende die studente sal moet oorneem.

*** Waarom moet die Afrika Instituut vir Missiologie behou word?**

Die Afrika Instituut vir Missiologie het te make met die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika se unieke sendingpoging. Ons het baie geld in hierdie projek ingepomp en ons kan dit nie net ewe skielik van die tafel vee nie. Via die Afrika Instituut vir Missiologie is die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika besig met sendingwerk in Afrika. Wil ons werklik alles net maar laat vaar?

* **Waarom nie ondersteuning van en samewerking met die *Maranatha Reformed Church of Christ* staak nie?**

Ons het 'n lang en goeie verbintenis. Die *Maranatha Reformed Church of Christ* is ons poort na Afrika. Ons kan ons sendingtaak in Afrika slegs nakom deur samewerking met hierdie vennoot. Hierdie mense is ons broers en susters in die geloof. In 'n sekere sin is die *Maranatha Reformed Church of Christ* 'n voortsetting van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika (minstens in teologie). Die dag as die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika weggekrimp het, sal die *Maranatha Reformed Church of Christ* nog daar wees om iets van ons groot tradisie voort te dra.

AANBEVELING

1. Die vergadering neem met dank kennis van die verslag van die Afrika Instituut vir Missiologie.
2. Die vergadering betuig sy dank teenoor die direkteur van die Afrika Instituut vir Missiologie, prof IWC van Wyk, vir sy werksaamhede en die dosente vir hul onbaatsugtige dienswerk by die Afrika Instituut vir Missiologie.
3. Die vergadering betuig sy dank teenoor predikante, gemeentede, kerkrade, ringe en rade van die Kerk wat bydraes gelewer het tot die instandhouding en ontwikkeling van die Afrika Instituut vir Missiologie gedurende die verslagtydperk. Mnr Johan Pistorius word bedank vir sy groot finansiële bydrae tot die werksaamhede van die Afrika Instituut vir Missiologie.
4. Ander instansies van die Kerk, soos die Nederduitsch Hervormde Sustersvereniging, word uitgenooi om deel te neem aan werksaamhede van die Afrika Instituut vir Missiologie.
5. Die volgende plan word aan die vergadering voorgelê vir oorweging:

	* Begrotingsitems wat nooit benut is nie, soos geld vir internasionale skakeling, sal van die begroting verwyder word. * Geen verdere boeke en tydskrifte sal met begrotingsgeld aangekoop word nie. * Uitgawes aan die Voortgesette Teologiese Toerusting en ontwikkelingswerk in die <i>Maranatha Reformed Church of Christ</i> sal sover moontlik afgeskaal word. * Uitgawes aan die ondersteuningspersoneel van die Afrika Instituut vir Missiologie en die raad sal met 10% per jaar verminder word. * Die Algemene Kerkvergadering besluit in 2016 oor die moontlikheid om 'n opvolger vir die direkteur aan te stel (hy emeriteer in 2018). Indien dit nie finansiëel haalbaar sou wees nie, oorweeg die Algemene Kerkvergadering 'n deeltydse aanstelling. Indien selfs dít nie moontlik sou wees nie, oorweeg die vergadering 'n kontrakwerker(s). * Indien nodig, moontlik en wenslik, verskuif die onderrig in sekere vakke of modules na die Universiteit van Pretoria (die onderrig in twee vakke vind reeds op die hoofkampus plaas. Dit <i>kan</i> gebeur dat feitlik die hele opleiding binne die volgende jare na die hoofkampus verskuif word). Daar word ook gekyk na goedkoper vervoer tussen die Kerkkantoor en die Universiteit van
--	--

	Pretoria. Die Kerk kan op hierdie wyse spaar op dosentekostes (ten spyte van die feit dat dít nie die groot uitgaawe is nie). Die Afrika Instituut vir Missiologie maak verder sover moontlik gebruik van dosente in en om Pretoria om op hierdie wyse reiskoste uit te skakel. Buitekurrikulêre modules word tot die minimum beperk. * Die <i>Maranatha Reformed Church of Christ</i> neem geleidelik die kostes ten opsigte van die studente se verblyf en klasgelde oor (hierdie twee items is die groot uitgawes op die begroting). Vanaf 2014 neem die <i>Maranatha Reformed Church of Christ</i> die kostes oor vir die 4de jaars, in 2015 vir die 4de en 5de jaars, in 2016 vir die 3de, 4de en 5de jaars, in 2017 vir die 2de, 3de, 4de en 5de jaars, en in 2018 vir al die studente. Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika gaan voort om ander uitgawes soos reiskoste en kos te borg. Die <i>Maranatha Reformed Church of Christ</i> sal egter intensief begelei moet word om eventueel alle kostes ten opsigte van hulle eie studente oor te neem. Die vergadering moet egter besef dat hierdie 'n lang en moeisame proses gaan wees. Wat ons nie sal wil sien nie, is dat die opleiding van predikante gestaak gaan word as gevolg van 'n tekort aan geld.
VERDERE BEPLANNING	

(c) Maranatha Reformed Church of Christ

Verslag oor die Maranatha Reformed Church of Christ soos opgestel deur ds JM Motloba (administrateur van die Maranatha Reformed Church of Christ)

(aa) *Moderature for the period 2012 to 2015*

The 12th General Church Assembly that was held on 1 to 4 October 2012 in Port Shepstone, KwaZulu-Natal, elected the following brothers and sisters as the new leadership of the Maranatha Reformed Church of Christ:

<i>Moderator:</i>	<i>Prof Matsobane J Manala</i>
<i>Scribe:</i>	<i>Elder Mokhehi J Masenya</i>
<i>Deputy moderator:</i>	<i>Rev Zenzele O Madlala</i>
<i>Deputy scribe:</i>	<i>Rev Masello A Mothopeng</i>
<i>Additional member:</i>	<i>Rev Obakeng A Kgabele</i>
<i>Administrator:</i>	<i>Rev Joseph M Motloba</i>

(bb) *Statistics*

*** Ministers of religion**

The report tabled at the 12th General Church Assembly gave the following reflection as far as ministers of the Maranatha Reformed Church of Christ are concerned:

<i>Ministers who are full time in congregations:</i>	<i>61</i>
<i>Ministers and candidates waiting to be called:</i>	<i>19</i>
<i>Emeritus ministers:</i>	<i>10</i>
<i>Ministers in mission fields:</i>	<i>10</i>
<i>TOTAL:</i>	<i>100</i>

There are currently 12 ministers in the South African National Defence Force, three in the South African National Defence Force Reserve Force, nine in the South African Police Service, two in the Department of Correctional Service and two in the Emergency Medical Services. There are many more in other government departments (eg education and justice). Most of these ministers, especially those not in the South African National Defence Force, still serve congregations and stay in the mission houses.

*** Members, congregations and mission fields**

Members

Confirmed members: 2013: 22 050 (2009: 19 230)

Unconfirmed members: 2013: 11 623 (2009: 9 015)
Total membership: 2013: 33 673 (2009: 28 245)

The Maranatha Reformed Church of Christ is divided into 11 circuits in eight provinces. The only province without a Maranatha Reformed Church of Christ congregation is the Northern Cape.

There are 73 congregations and 12 mission fields. The biggest growth in the Maranatha Reformed Church of Christ is in the Eastern Cape (Transkei) followed by Gauteng and North West. The areas with a slow growth rate are Mpumalanga and Western Cape.

* **Building projects**

It was reported at the 12th General Church Assembly that for that reporting period, 10 building projects were either completed or in the process of being completed. These included three new church buildings and some being renovated. The financial assistance from the Board of Apostolate and other donors was more than R172 000.00. Congregations of the Maranatha Reformed Church of Christ also contributed towards these projects by donating money and helping in the building projects by providing labour.

* **Organs of support**

The membership of the Maranatha Reformed Church of Christ is mostly women and young people. This is because of the two most powerful organs of support, namely Mothers Union and the MBB (Youth Movement). The 11th General Church Assembly approved the establishment of another organ of support, the Fathers Union. Congregations where this organ of support is strong have an improved attendance of men. It is our vision that this newly established organ of support improves men's attendance in the whole church.

* **Africa Institute for Missiology**

This report will not be complete without our expression of thanks with regard to training of our ministers. The service rendered by the Africa Institute for Missiology to the Maranatha Reformed Church of Christ is without measure. The main thing is the training of ministers, but the following must also be mentioned: Annual Continued Theological Training in both Pretoria and Durban, workshops for catechesis teachers, the big project of writing a catechism for the Maranatha Reformed Church of Christ, a new theological journal published through the Africa Institute for Mis-

siology – Theology and the Church in South Africa (ThaciSA) and countless involvement of aim students in community projects, run through the Africa Institute for Missiology. It is therefore proper to say that the Maranatha Reformed Church of Christ views the Africa Institute for Missiology as a very important partner in doing mission work and also building Maranatha Reformed Church of Christ congregations.

*** Words of thanks**

The Maranatha Reformed Church of Christ has been blessed to work with the Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika Board of Apostolate, prof IWC van Wyk and the Africa Institute for Missiology secretary, mrs Clarika Hattingh. The Maranatha Reformed Church of Christ wishes to thank the membership of the Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika for the support throughout the years. The monthly subsidy from the Hervormde Kerk assists by augmenting the little money that our congregations pay to our ministers who are working full time in congregations. Without this subsidy, it would be very difficult to retain these ministers in full time ministry. This support was mostly financial, but there have recently developed a new and interesting culture of interacting at congregational level. We believe that this should be encouraged since the congregational level is where the church of Christ is found.

Verdere opmerkings oor die Maranatha Reformed Church of Christ

- * Die Maranatha Reformed Church of Christ** toon 'n bestendige groei in veral die gebiede rondom Pretoria en die Transkei. Honderde kinders wat nie formeel by gemeentes ingeskakel is nie, woon eredienste en kategeseklasse in die Maranatha Reformed Church of Christ by.
- * Die Maranatha Reformed Church of Christ** slaag daarin om tradisionele Hervormde liturgie met Afrika spiritualiteit aan te vul. Goeie Hervormde prediking word aangevul met Afrika ritmes en sang.
- * Die Maranatha Reformed Church of Christ** is stadig maar seker besig om finansieel te ontwikkel. Enkele gemeentes is al by die punt waar hulle die predikant 'n leefbare traktement kan betaal. Een belangrike rede is die feit dat die Maranatha Reformed Church of Christ kundige en bekwame mense trek.
- * Soos in elke ander kerk, word daar ook met talle probleme geworstel. Die Algemene Kommissie moes teen 'n hele paar predikante**

dissiplinêr optree in die verslagtydperk. Die positiewe is dat dit wel gebeur.

- * Vyf oudstudele van die Afrika Instituut vir Missiologie is tans dosente by UNISA. 'n Groot groep werk as kapelane (selfs met senior range) vir die Staat. Dit alles spreek boekdele oor die kwaliteit opleiding wat die *Maranatha Reformed Church of Christ* studente ontvang. Die invloed wat die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika op hierdie wyse in Suid-Afrika uitoeven moet goed besef word.

AANBEVELING	1. Die vergadering neem met dank kennis van die verslag van die <i>Maranatha Reformed Church of Christ</i>. 2. Die vergadering betuig sy dank teenoor prof IWC van Wyk, mev Clarika Hattingh en ds JM Motloba vir hul werksaamhede in die Apostolaatskantoor. 3. Gemeentes en ringskommissies word aangemoedig om 'n verhouding met plaaslike <i>Maranatha Reformed Church of Christ</i> gemeentes op te bou met die oog op missionale en diakonale diens.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 53: RING VAN POTCHEFSTROOM

MISSIONAAT EN MISSIONALE BEDIENING

Die Algemene Kerkvergadering spreek hom uit oor die verstaan van missionaat en missionale bediening van die Kerk.

Die apostolaatsopdrag word omskryf in Ordereël 5.7.1 en Ordiansie 5.7.1 (i) tot (iv). Die Algemene Kerkvergadering bevestig die verstaan van die *Missio Dei* as verkondiging van die evangelie aan alle mense en dra dit aan lidmate van die Kerk op om in ooreenstemming met die geloof wat ons bely en eie aan die etos van die Nederduitsch Hervormde Kerk, hierdie verantwoordelikheid uit te leef.

Die oordrewe klem wat op missionalisering gelê word beperk die *Missio Dei* tot menslike pogings om gemeenskapsbetrokkenheid

uit te lig as die enigste wyse van verkondiging. Die verkondiging van die evangelie het wyer invalshoeke en meerdere uitkomste as net missionale doelwitte.

Motivering:

Die beskrywingspunt sal deur ds GJ Smit, die skriba van die Ring van Potchefstroom, toegelig word tydens die vergadering.

Ds GJ Smit, die skriba van die Ring van Potchefstroom, stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 54: RING VAN MAQUASSI (GEMEENTE WOLMARANSSTAD)

ONDERSKEID TUSSEN APOSTOLAAT/MISSIONAAT EN MISSIONALISERING VAN DIE KERK

Die Algemene Kerkvergadering maak duidelike onderskeid tussen apostolaat/missionaat aan die een kant en missionalisering van die kerk aan die ander kant.

Motivering:

- * Onder apostolaat/missionaat verstaan die Kerk die opdrag van God deur Jesus Christus dat die Kerk die draer is van die evangelie van Jesus Christus na alle mense (Matteus 28: 16 tot 20, Efesiërs 3). Die Algemene Kerkvergadering bevestig opnuut die Kerk se verstaan van die *Missio Dei* as sodanig en roep die Kerk en al sy lidmate op om daaraan mee te werk.
- * Onder missionalisering van die Kerk word verstaan die huidige pogings om alles in die Kerk ondergeskik te stel en/of te laat opgaan in die apostolaat of die missionaat. Dit sou beteken dat:
 - ** Die eie aard en identiteit van die Hervormde Kerk se Bybels-reformatoriese teologie verswak en verlore gaan.
 - ** Die besondere en unieke etos, kerklike kultuur en gebruike van die Hervormde Kerk verswak en verlore gaan.
 - ** Die Kerk en die gemeenskap van gelowiges se opbou na binne verwaarloos word ten gunste van alle energie wat na buite gekonsentreer word.

- ** Die opleiding van predikante eensydig fokus op missionalisering en dat daarmee die ryke verskeidenheid en diep teologiese geskakeerdheid van ons Hervormde teologie verlore gaan.
- ** Die Kerk wat kragtens die Bybels-reformatoriese teologie die verkondiging van die evangelie van Jesus Christus as Verlosser as middelpunt het, die fokus verskuif en verskraal tot die blote bediening van barmhartigheid en uiteindelik net welsynswerk.
- ** Die Kerk meen dat die huidige tendense van ontkerkliking teengewerk moet word met oppervlakkige vorms van missionalisering wat net een doel voor oë het en dit is om mense se behoeftes te vervul.

Die Algemene Kerkvergadering verwerp hierdie pogings tot missionalisering van die Kerk en roep die Kerk op om in ooreenstemming met die geloof wat ons bely en die eie aard van ons Kerk en etos, die Hervormde Kerk as kerk van Jesus Christus te handhaaf soos in die verlede.

Ds JA Benadie, die skriba van die Ring van Maquassi, stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

3.3 **VERSLAG VAN DIE CHRISTELIKE SEEMANSORGANISASIE**

Die Christelike Seemansorganisasie is al meer as 60 jaar oud. Gemeentes in die Weskaap het hulle in die Tweede Wêreldoorlog ontferm oor die Nederlandse seesoldate op pad front toe en terug en het die Christelike Seemans Welsyns Organisasie gestig om vir hulle te sorg. Die oorlog is verby, maar skeepvaart nie, en die Nederlandse seesoldate is vervang deur seemanne uit al wat 'n nasie is, wat hulle brood op die water verdien. Die *Welsyn* in die naam is later laat vaar, maar die Christelike Seemansorganisasie is steeds in Suid-Afrikaanse hawens aan die werk.

3.3.1 **WAT DOEN DIE CHRISTELIKE SEEMANSORGANISASIE?**

Die Christelike Seemansorganisasie bely ons geloof in die Drie-enige God, Vader, Seun en Heilige Gees. Die Christelike Seemansorganisasie glo ook dat die evangelie van die Here Jesus Christus vir alle mense bedoel is. Die Christelike Seemansorganisasie voel geroepe om die evangelie te bedien aan mense wat op die een of ander wyse verbonde is aan seevaart en hawens, uit enige land en volk ter wêreld.

3.3.2 HOE DOEN ONS DIT?

Die belangrikste maniere waarop die Christelike Seemansorganisasie die evangelie bedien, is deur seemanne pastoraal te versorg, aan hulle die Bybel in hulle eie moedertaal te gee, en lektuur en ander hulpmiddels uit te gee waarmee seemanne die Bybel beter leer verstaan. Dit doen die Christelike Seemansorganisasie alles in ooreenstemming met die Bybels-reformatoriese teologiese tradisie soos in die Drie Formuliere van Eenheid.

Die Christelike Seemansorganisasie het ses predikante in vyf hawens van Suid-Afrika in diens. Hulle besoek skepe in die hawens, knoop pastorale gesprekke met die seemanne aan, lei Bybelstudies en godsdiensoefeninge, en verleen soms hulp en noodleniging aan seemanne in krisis. Soms help ons predikante met opbouende ontspanning en ontvang ons seemanne aan huis van gelowige huisgesinne. Soms vat ons seemanne kerk toe en ander kere weer gebruik ons die geriewe van seemansklubs en -sendingstasies om seemanne te versorg. Ons hou briefwisseling met seelui in stand om langtermyn vriendskappe te bou.

Daar is doelgerig ekumeniese bande gesmee met die besture van ander plaaslike sendingprojekte. Die Christelike Seemansorganisasie het reeds bestaande goeie betrekkinge met ander kerke, organisasies en sendings in hawebediening gehad. Hierdie bande met die besture van ander rolspelers is in gedagte gehou met die vestiging van die bestuurder: Evangeliebediening en die plasing van die bestuurder en die Sendingkantoor in Durban waar die ander organisasies ook hulle hoofsetels en seniorpersoneel huisves.

Die Christelike Seemansorganisasie beskik oor verreweg die grootste getal teologies hoogs opgeleide en professionele evangeliebedienaars onder die plaaslike seemansendings. Hierdie potensiaal is nog lank nie behoorlik vir die Christelike Seemansorganisasie en vir die bediening van seemanne getap nie. Dog, hierdie professionele personeelkorps van die Christelike Seemansorganisasie is 'n volhoubare aanwinst en voordeel, aangesien die Christelike Seemansorganisasie beskik oor die finansiële rugsteun en stabiliteit om so 'n personeelkorps in stand te hou en sodoende samewerking en leiding op hoë vlak moontlik te maak.

Die Christelike Seemansorganisasie het wye openbare steun, wat veel verder strek as net die eie plaaslike kerk, gemeente(s) en die onmiddellike omgewing (kusgebied). Die Christelike Seemansorganisasie word ondersteun deur 'n multidenominasionele donateurskorps, verskeie kerke en kerklike instansies (amptelik en informeel), groepe en individue.

Om die voorsprong wat die Christelike Seemansorganisasie het verder te versterk, het die Christelike Seemansorganisasie toegang tot media en die vermoë om self nuwe media te ontwikkel. Die Christelike Seemansorganisasie het namens die seemansbedieninge in Suid-Afrika noue bande met die Bybelgenootskap van Suid-Afrika aangeknoop en is nou die spreekbuis wat namens hierdie organisasies met die Bybelgenootskap praat. Die Christelike Seemansorganisasie het 'n skerp sin vir fokus en is doelgerig ingestel op veral effektiewe bediening van die evangelie van Christus. Maar die Christelike Seemansorganisasie se eie fokus dwing ook tot die eie besef van die komplementêre aard van die Christelike Seemansorganisasie se bediening wat net in samewerking met ander bestaande en voortgaande bedieninge moontlik is.

Daar is aangesluit by die *International Christian Maritime Association*, 'n assosiasie van 27 lidorganisasies wat hulle wêreldwyd toespits op die bediening van seemanne in hawens.

3.3.3 DIE CHRISTELIKE SEEMANSORGANISASIE EN DIE NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

Vier van die Christelike Seemansorganisasie se sewe predikante is geordende predikante van die Hervormde Kerk: Di CJ en A Viljoen in Durban, ds DJD Taljard in Port Elizabeth en ds JH Barkhuizen in Saldanha.

Benewens die evangeliebedienaars, is daar ook etlike ander lidmate van die Hervormde Kerk wat by die Christelike Seemansorganisasie betrokke is, onder andere dr WAJ van Schoor (nasionale voorsitter, uit die Hervormde Kerk se Primrose-Oos gemeente), dr Eleanor Weideman (bestuurder: Administrasie en Finansies in Kaapstad) en mev Wilma Smith (by ons Bedieningskantoor in Durban).

Die Christelike Seemansorganisasie en die Kerk het gedurende die afgelope verslagtydperk die volgende verbintenis met mekaar gehad:

- * *Projek Warm Harte* van stapel gestuur waaraan talle lidmate reeds deelgeneem het deur musse, kouse en ander geskenke vir seemanne te maak.
- * Paas-, kers- en loferedienste saam met talle gemeentes van die Kerk.

Ons bid dat die vennootskap tussen die Christelike Seemansorganisasie en die Hervormde Kerk van krag tot krag sal gaan.

Besoek gerus die Christelike Seemansorganisasie se eie webwerf (www.cso.co.za) as u meer wil weet van wat u kan doen om deel te wees van die groot geloofsfamilie van die Christelike Seemansorga-

nisasie. Kom bedien saam met ons die evangelie van ons Here Jesus Christus aan die seemanne van die wêreld. Soos dr André Dreyer dit altyd gestel het:

Die Here sê ons moet na die uiteindes van die wêreld toe gaan om die evangelie daar te gaan bedien. Maar die eindes van die wêreld kom nou sommer hier na ons hawens toe!

Die Christelike Seemansorganisasie sal met graagte die skakel wees wat u met die seemanne van die wêreld in verbinding bring.

Dankie aan die Hervormde Kerk vir u daadwerklike steun en vir u voorbidding vir die evangeliebediening in ons hawens.

AANBEVELING	1. Vir kennisname en bespreking.
VERDERE BEPLANNING	

3.4 BYBELGENOOTSAP VAN SUID-AFRIKA

3.4.1 INLEIDING

Dit is vir ons 'n voorreg om as organiserende sekretaris van die Bybelgenootskap van Suid-Afrika wat die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika in die verskillende streke van die Republiek van Suid-Afrika bedien, vir die verslagtydperk 1 November 2009 tot 31 Oktober 2012 kortliks verslag te doen oor die werksaamhede van die Bybelgenootskap van Suid-Afrika en die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika se betrokkenheid daarby.

Ds JMJ de Wet het in 2011, na 'n vrugbare dienstrydperk van 25 jaar by die Bybelgenootskap van Suid-Afrika, geëmeriteer. Hy word bedank vir die voortreflike diens wat hy tydens hierdie jare gelewer het. Nadat die pos in herooring geneem is, soos wat dit telkens gebeur wanneer daar 'n vakature ontstaan, het die Raad van Direkteure van die Bybelgenootskap van Suid-Afrika besluit om die tweede pos van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika voorlopig te kontinueer. Dit het daartoe gelei dat dr S Hoffman met ingang 1 Desember 2011 in die pos aangestel is en die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika sedertdien saam met dr KD Papp vanuit die Bybelhuis in Kempton Park verteenwoordig. Dr Hoffman is verantwoordelik vir skakeling met die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika in die oostelike streek (Gauteng, Mpumalanga, Vrystaat, Kwazulu-Natal en Oos-Kaap) asook die Evangelies-Gereformeerde Kerk in die vier noordelike provinsies van die Republiek van Suid-Afrika, en dr KD Papp is verantwoordelik vir skakeling met die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika in die westelike streek (Limpopo, Noordwes, Noord-Kaap en Wes-Kaap) asook die Afrikaanse Protestantse Kerk in die vier noordelike provinsies van die Republiek van Suid-Afrika.

Groot dank word langs hierdie weg uitgespreek teenoor die medewerkers vanuit die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika wat die Bybelgenootskap van Suid-Afrika gedurende die verslagtydperk ondersteun het in ons taak om bekostigbare Bybels in bruikbare formate aan mense in hulle moedertaal beskikbaar te stel. Hier word gedink aan die Bybelvertalers, verteenwoordigers in komitees van die Bybelgenootskap van Suid-Afrika, kerkrade, sustersverenigings, kategesegroepe, individue en besighede. Twee persone verdien spesiale vermelding: Ds CJA Simpson, wat vir baie jare voorsitter van die destydse Nasionale Raad en vanaf 2009 tot 2011 voorsitter van die Algemene Jaarvergadering en Raad van Direkteure van die Bybelgenootskap van Suid-Afrika was, en br ADW Wolmarans, wat vir meer as vier dekades in verskeie hoedanighede by die werk van die Bybelgenootskap van Suid-Afrika betrokke was.

Opregte dank word ook betuig teenoor die ringsvergaderings en gemeentes wat ons gedurende die verslagtydperk ontvang het en toegeelaat het om namens die Bybelgenootskap van Suid-Afrika op te tree. Daar is groot waardering vir die hartlikheid waarmee ons telkens ontvang is en dankbaarheid vir die tyd wat vir ons ingeruim is.

3.4.2 WERKSAAMHEDE VAN DIE BYBELGENOOTSKAP

3.4.2.1 **Terugblik**

Die jare 2010 tot 2012 was vir die Bybelgenootskap van Suid-Afrika uiters geseënde jare: Alhoewel Suid-Afrika in 2010 nog in 'n mate vasgevang was in die wêreldwye resessie, wat ook 'n invloed gehad het op die inkomste van die Bybelgenootskap van Suid-Afrika, was 2010 tog vir die Bybelgenootskap van Suid-Afrika 'n jaar van dankbaarheid. Die inkomste was voldoende om al die werk van die Bybelgenootskap van Suid-Afrika voort te sit en die 190ste bestaansjaar van die Bybelgenootskap van Suid-Afrika kon met vreugde herdenk word. In 2011 het die Bybelgenootskap van Suid-Afrika die 400ste bestaansjaar van die *King James* Bybel en die 75ste bestaansjaar van die Venda Bybel gevier. In dieselfde jaar het die Bybelgenootskap van Suid-Afrika, vir slegs die derde keer in die geskiedenis, meer as een miljoen gedrukte Bybels versprei en in 2012 is dit herhaal. Die grootste hoogtepunt was egter die verskyning van die eerste volledige isiNdebele Bybel aan die einde van 2012. Prof APB Breytenbach het as brontaalkenner en projekteur 'n reuse aandeel in hierdie vertaling gehad. Al 11 amptelike tale van die Republiek van Suid-Afrika beskik nou oor 'n volledige Bybel. Verskeie ander vertalingsprojekte het ook goeie vordering getoon, talle nuwe produkte het verskyn en die inkomste van die Bybelgenootskap van Suid-Afrika het in 2011 en 2012 weer bestendige groei getoon.

3.4.2.2 **Vertaling**

Die Bybelgenootskap van Suid-Afrika is verantwoordelik vir die voorsie-

ning van die Bybel in al die tale van ons land. Vir hierdie doel moet die Bybel gesaghebbend vertaal word uit die grondtale, uitgegee word in bruikbare formate en beskikbaar gestel word teen bekostigbare pryse.

Die volgende vertalingsprojekte het onder andere gedurende die verslagtydperk aandag geniet:

(i) ***Afrikaans: Die Bybel: 'n Direkte vertaling***

Hierdie projek, waaraan die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika ook deelneem, is steeds goed op dreef. Prof HJB Combrink, die projekteier, is verantwoordelik vir die bestuur van hierdie projek waarby sowat 140 mense betrokke is. Die redaksionele komitees het reeds verskeie Ou- en Nuwe-Testamentiese boeke afgehandel en dit is aan die kerklike lesers uitgestuur vir kommentaar. Dit is ook beskikbaar by die volgende webtuiste wat vir hierdie vertaling geskep is: www.bybeldirektevertaling.co.za (voorheen www.nuwekerkbybel.co.za). Die publiek kan hier alle inligting rakende die vertaling bekom en ook kommentaar lewer op die beskikbare Bybelboeke.

Gedurende 2012 is daar 'n venynige veldtog van verdagmakery teen die Bybel: 'n Direkte vertaling gevoer. Dit het veral gehandel oor die gebruik van hoof- en kleinletters wanneer dit by die vertaling van die sogenaamde Messiaanse tekste in die Ou Testament kom. Die aanval is op 'n verantwoordelike manier bestuur deur soveel moontlik inligting oor die vertaling met gemeentes en individue te kommunikeer. Daar is onder andere 'n amptelike verklaring uitgereik wat die standpunt van die vertalers en die Bybelgenootskap van Suid-Afrika verwoord, 'n inligtingspamflet en DVD oor die Bybel: 'n Direkte vertaling is beskikbaar gestel en daar is met verskillende kerkgenootskappe in gesprek getree. Tydens die jongste vergadering van die Kerklike Advieskomitee (Die Bybel in Afrikaans), het die 15 kerke wat teenwoordig was (onder andere die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika), die volgende eenparige besluit geneem:

Die vergadering

- (i) *vind dit baie jammer dat pogings aangewend word om die Bybel: 'n Direkte vertaling verdag te maak en by voorbaat in diskrediet te bring op grond van die manier waarop tekste in die Ou Testament, wat in die Nuwe Testament as Messiaans aangedui word, weergegee word en distansieer hom van al sodanige pogings;*
- (ii) *bely onomwonde, saam met die hele vertaalspan en die Bybelgenootskap van Suid-Afrika, die Godheid van Christus en sy verlossingswerk;*

- (iii) *betuig sy dank teenoor die Bybelgenootskap van Suid-Afrika vir die besluit dat 'n tweede uitgawe van die vertaling (soos versoek deur sommige kerkgenootskappe) goedgekeur word waar hoofletters gebruik sal word in Ou-Testamentiese tekste wat in die Nuwe Testament as Messiaans aangedui word;*
- (iv) *versoek kerkgenootskappe om hul lidmate bewus te maak van die Bybel: 'n Direkte vertaling en die webblad www.nuwekerkbybel.co.za onder hulle aandag te bring;*
- (v) *verseker die vertaalspanne en redaksionele komitees van hul voorbidding vir die vertaling van die Bybel: 'n Direkte vertaling;*
- (vi) *bedank die Bybelgenootskap vir die wyse waarop hulle die saak met betrekking tot die verdagmaking van die Bybel: 'n Direkte vertaling hanteer.*

(ii) **Engelse Bybel vir Dowes**

Hierdie projek, met dr R Hough as projekteier, is in 2011 begin. Hy word bygestaan deur 'n dowe vertaler, twee brontaalkenners, 'n Engelse taalkundige asook drie dowe leesgroepe. Die vertaling toon bestendige vordering. 'n Aantal Bybelboeke is reeds vertaal en die terugvoer van die dowe kerklike lesers is baie positief.

(iii) **Suid-Ndebele**

Na 11 jaar is die vertaling van die Ou Testament en die hersiening van die Nuwe Testament aan die einde van 2010 voltooi. Die produksieproses het in 2011 en 2012 plaasgevind en die eerste besending isiNdebele Bybels het op 26 Oktober 2012 in Tafelbaai Hawe aangekom. Hierdie Bybel is op 24 November 2012 feestelik in KwaMhlanga bekendgestel.

(iv) **Zulu**

Die nuwe Zulu vertaling van die Bybel vorder goed. Nieteenstaande die gesondheidsuitdagings van die projekteier, prof JA van Rooy, is die helfte van die hele Bybel reeds vertaal en die hersieningskomitee vorder goed.

3.4.2.3 **Produkontwikkeling en nuwe publikasies**

Die digitalisering van Bybeltekste is gedurende die verslagtydperk voltooi en daar het 67 nuwe produkte verskyn, ondermeer die volgende:

- * Uitreikbybels in Zulu, Engels en Afrikaans.
- * 19 Bybelvertalings in die nuwe Standaardformaat.
- * 'n Spesiale uitgawe van die *King James* Bybel.
- * Die laaste Bybels op selfoon (nou in al 11 amptelike tale beskikbaar).
- * Oudiobybels (MP3-formaat) in Afrikaans (1953 en 1983 vertalings).

3.4.2.4 Verspreiding

(i) *Bybels in alle tale*

Die volgende hoeveelheid volledige Bybels is gedurende die verslagtydperk in die Republiek van Suid-Afrika versprei:

	2010	2011	2012
Bybels	901 818	1 024 383	1 074 605
Selfoonbybels	128 570	242 600	414 932
E-Bybels	0	735	2 693
Totaal	1 030 388	1 267 718	1 492 230

Tussen 67% en 78% van die volledige Bybels wat jaarliks versprei is, was Standaardbybels.

Die hoogste verspreiding van volledige Bybels was soos volg gedurende die drie jaar van verslagtydperk: Engels (823 870), Zoeloe (598 846) en Afrikaans (445 040).

(ii) *Die Bybel in Afrikaans*

Sedert 1934 het die Bybelgenootskap van Suid-Afrika reeds 11 119 933 eksemplare van die Afrikaanse 1933/53 (7 410 842) en 1983 (3 709 091) vertalings versprei.

Die volgende hoeveelheid volledige Afrikaanse Bybels is gedurende die verslagtydperk in die Republiek van Suid-Afrika versprei:

	2010	2011	2012
1933/53-weergawe	65 796	58 864	52 257
1983-weergawe	79 760	81 638	99 176
Bybel vir Almal	2 934	2 680	1 935
Totaal	148 490	143 182	153 368

(iii) **Bestemmings buite Suid-Afrika**

Daar is gedurende die verslagtydperk 95 981 volledige Bybels in tot soveel as 13 verskillende tale en 25 vertalings aan ander Bybelgenootskappe in Afrika gelewer, onder andere 26 660 aan Namibië, 11 913 aan Botswana, 8 634 aan Lesotho en 8 273 aan Swaziland.

3.4.2.5 **Finansies** (syfers word in Randwaarde gegee)(i) **Inkomste**

Die Bybelgenootskap van Suid-Afrika het vanuit verskeie oorde donasies ontvang. Dit lyk soos volg:

	2010	2011	2012
Individue	17 294 569	18 233 724	19 283 220
Kerke	14 870 822	15 340 676	15 894 582
Kerklike organisasies	313 235	323 461	347 602
Kategese	87 940	49 849	65 063
Kerkjeug	30 324	33 981	59 439
Skole, ensovoorts	82 036	76 499	87 833
Sakeondernemings	709 455	653 522	1 071 905
Allerlei	629 205	356 980	413 972
Boedels	9 627 067	7 698 574	9 377 908
Totaal	43 644 653	42 767 267	46 601 524

(ii) **Uitgawes**

Die koste van die verspreidingsprogramme was soos volg:

	2010	2011	2012
Bybelproduksie	44,3 miljoen	43,2 miljoen	42,1 miljoen
Bybelvertalingsprojekte	3,3 miljoen	3,9 miljoen	3,6 miljoen
Spesiale verspreiding	1,8 miljoen	1,3 miljoen	2,3 miljoen
Wêreldwye werk	1,1 miljoen	1,9 miljoen	2,9 miljoen
Geloof deur Gehoor	1,6 miljoen	1,8 miljoen	1,8 miljoen

Ander uitgawes was die volgende:

	2010	2011	2012
Personeel	28,2 miljoen	31,2 miljoen	32,0 miljoen
Administrasie	9,3 miljoen	10,0 miljoen	11,2 miljoen
Donateurspro-gramme	3,1 miljoen	5,6 miljoen	10,1 miljoen*

* Sluit R6,2 miljoen in vir na-aftrede mediese fonds aanspreeklikheid vir sommige werknemers wat voor 1 Augustus 2005 in diens was.

(iii) **Verslae**

'n Verkorte jaarverslag van die Bybelgenootskap van Suid-Afrika se werksaamhede is elke jaar aan donateurs gestuur en die geouditeerde finansiële state was telkens by die Streekkantore van die Bybelgenootskap van Suid-Afrika vir *bona fide* donateurs ter insae beskikbaar.

3.4.3 **BETROKKENHEID VAN DIE NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA**

3.4.3.1 **Verteenwoordiging**

(i) **Streekkomitees**

Verteenwoordigers van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika het gedurende die verslagtydperk in 10 van die 11 streekkomitees gedien.

(ii) **Kerklike Advieskomitee vir die Bybel in Afrikaans**

Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika was in die Kerklike Advieskomitee vir die Bybel in Afrikaans goed verteenwoordig en 'n aantal vertalers vanuit die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika werk saam aan die Afrikaanse Bybelvertalingsprojek.

3.4.3.2 **Bydraes vanuit die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika**

Bydraes van gemeentes in die Republiek van Suid-Afrika gedurende die verslagtydperk lyk soos volg:

	2010	2011	2012
Individue	305 886.62	286 489.30	252 282.00
Bybel 'n Maand Klub	38 160.00	38 601.66	44 576.00

Manne vir die Woord	0.00	0.00	41 420.00
Kerkrade	1 483 657.61	1 565 702.35	1 788 859.01
Nederduitsch Hervormde Sustersvereniging	17 887.88	28 178.60	13 822.16
Kategese/Jeug	8 301.50	11 441.28	17 836.94
Sakeondernemings	105 960.00	7 113.00	105 340.00
Totaal	1 959 853.61	1 937 526.19	2 264 136.11

Opmerkings:

- * Die effense daling in bydraes in 2011 is hoofsaaklik te wyte aan 'n daling in die bydraes van individue en die feit dat die jaarlikse bydrae van 'n sakeonderneming nie in daardie jaar ontvang is nie.
- * Die buitengewone groei in bydraes in 2012 is deels te danke aan 'n styging in kerkrade se bydraes, die inkomste van 'n nuwe inisiatief naamlik Manne vir die Woord, asook die bydrae van die sakeonderneming waarna hierbo verwys is.
- * Wat die bereiking van die bydraemikpunt betref (dit is die bedrag wat die Bybelgenootskap van Suid-Afrika benodig om een Bybel teen 'n bekostigbare prys beskikbaar te stel) was die gemiddelde bydrae per lidmaat R17.97 in 2010 (mikpunt R33.00), R19.45 in 2011 (mikpunt R35.00) en R23.44 in 2012 (mikpunt R35.00).

Die Bybelgenootskap van Suid-Afrika is dankbaar vir die pragtige groei in bydraes oor die verslagtydperk.

3.4.4 SLOT

Dit bly steeds die missie en taak van die Bybelgenootskap van Suid-Afrika om die Bybel teen 'n bekostigbare prys en in bruikbare formate in die verskillende tale van ons land beskikbaar te maak. God het gedurende die verslagtydperk uit genade aan ons alles voorsien wat ons nodig gehad het om hierdie taak uit te voer. Hierin was die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika en ons ander donateurs instrumente in sy hand. Daarvoor sê ons dankie en bring ons aan Hom die eer!

Die Bybelgenootskap van Suid-Afrika wil ook, wat die toekoms betref, in die behoeftes van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika voorsien, en vertrou dat die Kerk vir die Genootskap voorbidding sal doen en ons finansiële sal bly ondersteun.

AANBEVELING	1. Daar word met waardering kennis geneem van die werk van die Bybelgenootskap van Suid-Afrika en die Bybelgenootskap word opnuut verseker van die Kerk se voorbidding en ondersteuning. 2. Dank word uitgespreek teenoor alle gemeentes, gemeentelike instansies, sakeondernemings en individue wat die Bybelgenootskap ondersteun het. 3. Kerkrade word versoek om plaaslike boekwinkels aan te moedig om Bybels van die Bybelgenootskap in voorraad te hou en aangemoedig om toe te sien dat Bybels by kolporteurs beskikbaar is. 4. Kerkrade word versoek om Bybels direk by die Bybelgenootskap aan te koop aangesien dit vir kerke teen kosprys beskikbaar is ('n katalogus en pryslys kan op die Bybelgenootskap van Suid-Afrika se webwerf by www.bybelgenootskap.co.za gevind word. Bestellings kan ook daar geplaas word. Die telefoniese bestelnommer vir Bybels is 0861 242 542. Indien probleme ondervind word, skakel dr KD Papp of dr S Hoffman by 011 970 4010). 5. Kerkrade word gewys op die staande besluit van die Algemene Kerkvergadering dat die erediensoffergawes van Hervormingsondag (die laaste Sondag in Oktober) aan die Bybelgenootskap oorbetaal word. Kerkrade word versoek om hierdie bydrae jaarliks in November oor te betaal as eerste bydrae van die nuwe finansiële jaar van die Bybelgenootskap. 6. Kerkrade word versoek om alles in hulle vermoë te doen om die bedrag wat die Bybelgenootskap be-
--------------------	--

	nodig om een Bybel bekostigbaar beskikbaar te stel (R36.00 vir 2013), jaarliks per lidmaat aan die Bybelgenootskap oor te betaal. Gemeentes wat daartoe in staat is kan dit oorweeg om, soos dit ook die geval in ander kerke is, deel te neem aan die nuwe Borg-'n-Bybel projek deur een Standaardbybel teen R55.00 per lidmaat per jaar te borg. 7. Alle kerkrade word vriendelik versoek om bydraes (ver kieslik maandeliks) direk aan die Bybelgenootskap se kantoor in Kempton Park oor te betaal en nie aan 'n ander Streekkantoor van die Bybelgenootskap of die Raad van Finansies of ringskommissie nie. Die rekeningbesonderhede is soos volg: Bybelgenootskap van SA, ABSA Kempton Park, rekeningnommer 260 220 748, takkode 632 005. 8. Nederduitsch Hervormde Sustersverenigingtakke, kategesegroepe, individue en sakeondernemings word aangemoedig om by te dra vir Bybelverspreiding. 9. Kerkrade word aangemoedig om <i>Die Saaier</i>, kwartaalblad van die Bybelgenootskap, asook promosiemateriaal van die Bybelgenootskap, wat gratis op aanvraag beskikbaar is, as hulpmiddels te gebruik om die Bybelgenootskap bekend te stel en fondse daarvoor in te samel.
VERDERE BEPLANNING	

3.5 DIE AFRIKAANSE BYBELVERTALINGSPROJEK

3.5.1 AFR 53 AFRIKAANS 1933/53-VERTALING: BYBELGENOOTSKAP VAN SUID-AFRIKA

Die Bybel: Dit is die ganse Heilige Skrif wat al die kanonieke boeke van die Ou en Nuwe Testament bevat oorgesit uit die oorspronklike tale.

Oor die besondere moeilikhede en werkwyse van die baanbrekende Bybelvertaling in Afrikaans, word ons nie breedvoerig ingelig nie. Waar daar gewoonlik van Hervormde kant op gewys word, is dat dr HCM Fourie voet neergesit het en nie aan 'n verafrikaansing van die Statevertaling wou meewerk nie. Die Hervormde Kerk se aandrang dat eerder uit die grondtale vertaal moes word, het toe byval gevind. Die vertaling het homself by die lesers aanbeveel met die kragtige aanspraak oorgesit uit die oorspronklike tale. Die vertalers het hulleself so aan die inhoud gebonde gevoel dat hulle nie eers omstellings wou aanbring nie.

3.5.2 AFR 83 AFRIKAANS 1983-VERTALING: BYBELGENOOTSAP VAN SUID-AFRIKA

Die Bybel: Nuwe vertaling (met herformulerings).

Hierdie vertaling is die resultaat van die tweede groot aanslag om die Bybel in Afrikaans te vertaal. Aan die leser word hierdie aanbieding in die lang geleedere van Bybelvertalings soos volg aanbeveel:

Die doel was 'n vertaling wat rekening hou met die ontwikkeling in Afrikaans die afgelope jare en met die resultate van wetenskaplike ondersoek; 'n waardige vertaling waardeur Afrikaanssprekendes aangespreek word, buite en binne die kerk, in die erediens en in huislike gebruik, in ons teenwoordige situasie en tyd.

Op die eerste vergadering van die nuutsaamgestelde kommissie vir die Afrikaanse Bybelvertaling word die vertalers opgeroep:

*Ons moet strew na 'n verstaanbare vertaling met vermyding van teologies-tegniese, tradisioneel-kerklike begrippe, hoogdrawendheid en letterlikheid. Begrippe soos geregtigheid, goedertierenheid, geregverdig deur die geloof, is in dié verband vermeld. Die lang sinne moet opgebreek word in korter sinne en strew na eenvoud. Maak soms eksplisiet wat implisiet in die teks is (JP Oberholzer, 1984. Die Afrikaanse Bybelvertaling 1983 – enkele aantekeninge in die *Hervormde Teologiese Studies* 40,1, 82 tot 91).*

3.5.3 DIE BOODSKAP: CHRISTELIKE UITGEWERSMAATSKAPPY, 2006

Hierdie vertaling word aangebied as die lekkerlees-Bybelvertaling in Afrikaans. Die vertalers het hulle ten doel gestel om die Bybelskrywers hedendaagse Afrikaans te laat praat.

3.5.4 DIE BYBEL: NUWE LEWENDE VERTALING: CHRISTELIKE UITGEWERSMAATSKAPPY, 2006, 2011

Hierdie vertaling maak daarop aanspraak dat dit op die twee pilare van

Skrifgetrouheid en verstaanbaarheid berus. Die werklike bedoeling van 'n teksgedeelte word in idiomatiese Afrikaans oorgesit. Die *Holy Bible, New Living Translation* het as model vir die vertaling gedien.

3.5.5 BYBEL VIR ALMAL: BYBELGENOOTSAP VAN SUID-AFRIKA, 2007

Dit is oorspronklik uitgegee as Die Bybel vir Doves. Die aanbeveling lui dat die brontekste in maklik leesbare Afrikaans vertaal is sonder dat enigiets uit die oorspronklike tekste verlore gegaan het.

3.5.6 INTERLINIËRE BYBEL GRIEKS-AFRIKAANS NUWE TESTAMENT: CHRISTELIKE UITGEWERSMAATSKAPPY, 2012

Die bladsy van hierdie Nuwe Testament word in drie kolomme verdeel met 'n direkte vertaling aan die linkerkant, die 1983-vertaling aan die regterkant en 'n groter middeldeel met die Griekse teks, 'n transkripsie daarvan en in die tweede reël onder die Griekse woorde 'n woord-vir-woord vertaling daarvan. Die direkte vertaling vorm min of meer 'n weerspieëling van die woord-vir-woord-vertaling. Die doel van hierdie aanbieding is om die Afrikaanse leser op 'n sinvolle en verstaanbare manier so na as moontlik aan die oorspronklike Griekse teks te bring (Inleiding xiii).

AANBEVELING	1. Vir kennisname en bespreking.
VERDERE BEPLANNING	

3.6 TOERUSTING

3.6.1 SENTIK

3.6.1.1 Raad vir SENTIK

Die Sentrum vir Toerusting, Inligting en Kommunikasie staan in diens van die Kerk – ons gemeentes, ons rade, kommissies en kerklike diensorgane. Ons oogmerk is om al hierdie instansies te help om toerustingsmateriaal te ontwikkel en te druk, om inligting te versprei, en om effektiewe kommunikasie binne en vanuit die Kerk te dien.

Die Raad vir SENTIK is dienoreenkomstig saamgestel om die ver naamste belanghebbers by SENTIK se werk te verteenwoordig:

- * Komitee vir die Argief en Biblioteek (dr C Pretorius).
- * Komitee vir die SP Engelbrecht-museum (dr C Pretorius).
- * Gereelde kerklike publikasies:
 - ** *Almanak* (dr KD Papp)

- ** *Bybelse Dagboek* (dr GJ Malan)
- ** *Die Hervormer/e-Hervormer* (ds D Barnard/dr AG Ungerer)
- ** *Konteks* (dr WC Kloppers)
- ** *Die Christelike Vrou* (ds JS Botha)
- ** *Tydskrif vir Hervormde Teologie* (prof IWC van Wyk).

- * Redakteur van die Kerk se webblad (prof E van Eck).

- * Eindredakteur van die kategeseboekekomitee (dr JA Beukes).

- * Hervormde Teologiese Kollege (dr JC van der Merwe).

- * Kommissie van die Algemene Kerkvergadering (dr JC van der Merwe).

- * Administrateur (mnr Elmar Struwig).

- * Die Kerk se boekwinkel ressorteer ook onder SENTIK en word deur 'n boekwinkelbestuurder in samewerking met die sekretaris vir SENTIK en die personeel van die kantoor van die administrateur, bestuur.

SENTIK beskik tans oor die dienste van die volgende personeellede:

- * Sekretaris vir SENTIK (dr WC van Wyk).
- * Redakteur van *Konteks*/visuele kommunikasie (dr WC Kloppers).
- * Produksiebestuurder (mev Tessa Oppermann).
- * Grafiese ontwerpers (mej Izelle Marx, mev Francis Nel).
- * Boekwinkelbestuurder (mev Susann van Zyl).
- * Argivaris (mnr Nándor Sarkady).
- * Bibliotekaresse (mev Cecile Spies).

SENTIK lewer 'n wye verskeidenheid produkte en dienste aan die Kerk:

Produkte

Publikasie	Take	Frekwensie	Aantal sedert 69ste AKV (2010)
<i>Almanak en Bybelse Dagboek</i>	Inhoud: Insameling (deels), redigering, aanvulling en taalversorging. Bladuitleg en ontwerp van boekmerk. Laat druk, betaling van drukkers. Bemaking en verspreiding. Intekeninge en administrasie.	1 per jaar	3
<i>e-Hervormer</i>	Inhoud: Insameling, redigering en taalversorging. Bladuitleg: Foto's versamel en uitleg. Advertensies: Administrasie en ontwerp. Argivering.	Weekliks (± 46 per jaar)	138
<i>Die Hervormer</i>	Inhoud: Beplanning, insameling, keuring, redigering en taalversorging. Bladuitleg: Foto's versamel en uitleg. <i>Die Hervormer</i> se webblad: Formulering van inhoud en bladuitleg. Argivering.	Maandeliks (11 per jaar)	33

	Laat druk, betaling van drukkers. Bemaking en verspreiding.		
	Intekeninge en administrasie.		
<i>Teologiese Gesprek (Elektro-niese gespreksblad van Die Hervormer)</i>	Skep van die blad.	Sporadies	± 25 artikels
<i>Konteks</i>	Inhoud: Versameling, keuring, en plasing. Inhoud: Beplanning, insameling, keuring, redigering en taalversorging. Bladuitleg: Foto's versamel en uitleg. <i>Konteks</i> se webblad: Formulerings van inhoud en bladuitleg. Argivering. Laat druk, betaling van drukkers. Bemaking en verspreiding. Advertensies: Administrasie en ontwerp.	10 per jaar	30
	Intekeninge en administrasie.		
Webblad en Facebook-blad van die Kerk	Opdatering, uitbreiding en aanpassing van inhoud. Bestuur van inhoud, kommunikasie en administrasie.	Deurlopend	
<i>Tydskrif vir Hervormde Teologie</i>	Ontwerp van omslag, bladuitleg.	Kwartaalliks	3

Artikels	Skryf en redigeer berigte en artikels vir verskillende kerklike publikasies.	Sporadies	Verskeie
Promosieskryfies vir gereelde kerklike publikasies	Ontwerp en taalversorging.	12 per jaar	36
Kategeseboeke	Redigering, taalversorging, bladuitleg, ontwerp van omslae. Druk, administrasie, en verspreiding.	Graad R, Graad 5, Graad 6, Graad 7, Graad 8, Graad 9	2 boeke van elke graad (kind en kategeet), met ander woorde 12 boeke in totaal
Bybelstudiedigse	Redigering, taalversorging, bladuitleg, ontwerp van omslag. Druk, bemarking en verspreiding.		6 in 3 jaar uitgegee
Kerklike publikasies: So glo ons (belydenisskrifte), Doopregister.	Redigering, taalversorging, bladuitleg, ontwerp van omslag. Druk, bemarking en verspreiding.		2
Katalogus vir boekwinkel (gedruk en/of elektronies)	Samestelling van inhoud, prysvasstelling, taalversorging, bladuitleg, (drukwerk), verspreiding.	1 per jaar	3
Kerkkalender (liturgiese jaar en belangrike datums)	Versameling en aanpassing van inligting, taalversorging, bladuitleg.	Jaarliks	3
Preeksetse en Oordenkings	Werk van medewerkers, insameling van materiaal, redigering, taalversorging en bladuitleg.	± 15 per jaar	± 20
Nuwe logo's Briefhoofde E-pos briefvoete/template Visitekaartjies Boekmerke Skryfbehoeftes	Korporatiewe identiteit opdateer (verandering van besonderhede, slagspreuk, ensovoorts).	Deurlopend	Minstens 8 identiteite wat inpas by nuwe logo's ontwerp

Voorblaaie en omslae van publikasies			
Plakkate, naamborde en kennisgewingborde	Ontwerp, redigering en taalversorging, bladuitleg, drukwerk.	Sporadies	± 21
Grafiese materiaal vir Bybelvasvra (identiteit en boekmerk)	Ontwerp, taalversorging, bladuitleg, drukwerk.	Jaarliks	3
Brosjures en pamflette vir kerklike instansies (Nederduitsch Hervormde Sustersvereniging, Monumenttehuise, Die Ondersteuningsraad, Afrika Instituut vir Missiologie, Aksiegroep vir Bejaardes, SP Engelbrecht-museum)	Ontwerp, redigering, taalversorging, bladuitleg. Drukwerk, administrasie.	Sporadies	8
Omgee-in-Aksie (Algemene Diakensvergadering elektронiese nuusbrief)	Ontwerp van templaar, redigering en taalversorging van inhoud, bladuitleg.	Maandeliks	± 9
Algemene Diakensvergadering Promosieskryfies	Ontwerp, redigering, taalversorging, uitleg.	Sporadies	
Powerpoint-template (vir Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika, sinodaal en gemeentes op versoek)	Ontwerp en verspreiding.	Sporadies	4
Ander publikasies: Welstandsprogram, Ouderlingekursus	Redigering, taalversorging, bladuitleg. Druk en verspreiding.	Sporadies	2

Dienste

SENTIK se personeel lewer deurlopend op verskillende maniere advies aan gemeentes en kerklike instansies, en is op vele wyses instrumenteel om die Kerk se boodskap te kommunikeer.

Foto's en fotomateriaal	Neem foto's, soek en koop kommersiële fotomateriaal aan, verwerk en stel grafiese materiaal en foto's wat deur gemeentes aangevra word (byvoorbeeld voetewassing, foto's vir Facebook, logo's van instansies, ensovoorts) beskikbaar.
Visuele inkleding	Advies oor afronding van kerklike skrywes, inligting- en studiestukke, en toerustingsmateriaal.
Gemeenteblaaie en gemeentes se webblaai	Tegniese advies en hulp met ontwerp.
Proeflees en vertalings	Talle briewe en ander publikasies van kerklike kommissies en instansies.
Aanbieding van kursusse (Hervormde Teologiese Kollege en Afrika Instituut vir Missiologie)	Taal en kommunikasie. Visuele kommunikasie.
Voordragte	Ou Testament.
Interne kommunikasie	Tree op by kerklike byeenkomste. Skakeling met die Kommissies van die Algemene Kerkvergadering en Algemene Diakensvergadering, die administrateur, gemeentes, Nederduitsch Hervormde Sustersvereniging, Die Ondersteuningsraad, Kinderhuise, Fakulteit Teologie.
	Formulering en redigering van kerklike korrespondensie in medewerking met die betrokke kerklike liggame.
Eksterne kommunikasie	Skakeling met die media en ander instansies namens die Kerk. Skakeling met eksterne partye om die name en embleme van kerklike instansies in die naam van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika te registreer. Skakeling en korrespondensie namens die <i>To Care Foundation</i> .

	Formulering en redigering van kerklike korrespondensie in medewerking met die betrokke kerklike liggame.
--	--

Verwante instansies wat onder SENTIK ressorteer

SENTIK-boekwinkel	Laat druk kerklike publikasies en skryfbehoeftes (verkryging en toekenning van kwotasies, ontvangs, betaling en fakturering). Skakeling met Bybelgenootskap van Suid-Afrika en uitgewers van Christelike literatuur, bestelling en betaling. Ontvang, bestuur, beheer en administrasie van voorraad. Bemarking en verspreiding. Neem bestellings, verpak en pos aan gemeentes en individue. Kontantverkope, deponering van inkomste. Finansiële bestuur.
Kerkargief en biblioteek	Formuleer beleid vir die bestuur van die argief in ooreenstemming met kerklike praktyk en wetgewing. Aanwins en ontsluiting van kerklike argiefmateriaal. Skakeling met eksterne liggame (biblioteke, argiewe, genealogiese navorsers). Navorsing en verskaffing van inligting en materiaal aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, die Raad van Finansies, SENTIK, kerklike rade en kommissies, gemeentes, predikante en ander individue.

	Konsolidering en ontsluiting van die boekeversamelings van die ekumeniese biblioteek, die Afrika Instituut vir Missiologie-biblioteek, en die boekeversamelings van proff A van Selms, PS Dreyer en andere.
SP Engelbrecht-museum	Formuleer beleid vir die bestuur van die museum. Skakel met museumkundiges oor die instandhouding en bemaking van die museum, reël die nodige werk en betaling.

Enkele spesifieke sake vir oorweging:

Die bostaande skematiese uiteensetting gee 'n oorsig van die talle maniere waarop SENTIK aan die Kerk in den brede diens lewer. Ons lig egter 'n paar spesifieke sake uit met die versoek dat die Algemene Kerkvergadering en gemeentes spesifiek daaraan moet aandag gee:

- * SENTIK gee graag uitvoering aan die 69ste Algemene Kerkvergadering se opdrag om *broodnodige geestelike literatuur* aan die Kerk beskikbaar te stel. SENTIK is baie dankbaar oor die positiewe ontvangs wat die nuwe reeks **kategeseboeke** in die Kerk gekry het. Ons is egter baie teleurgesteld oor die swak verkope van 'n reeks nuwe **Bybelstudiegids**. Ons vind dit ook jammer dat predikante en/of gemeentes blykbaar soms net een kopie van 'n Bybelstudiegids koop en dan iewers fotokopieë maak wat gratis aan lidmate beskikbaar gestel word – terwyl SENTIK die Bybelstudiegids teen die uiters billike bedrag van net R30.00 te koop aanbied. Die tendens laat die vraag ontstaan of SENTIK saam met welwillende predikante verder Bybelstudiegids of ander geestelike literatuur moet ontwikkel en publiseer.
- * Die Kerk se nuwe **webblad** (www.nhka.org) is oor die afgelope termyn hersien en uitgebrei. Dit bevat 'n magdom inligting, onder meer elektroniese weergawes van die belydenisskrifte, die Kerkorde, en die notules van onlangse Algemene Kerkvergaderings. Daar is ook 'n baie wye reeks preke van Hervormde predikante beskikbaar, terwyl die Bybelse Dagboek se dagstukkies ook in elektroniese formaat gelaai word. Die elektroniese databasis van predikante en gemeentes op die webblad is met die Kerk se sentrale databasis gekoppel om te verseker dat dit deurlopend op datum gehou word.

Die webblaai van *Die Hervormer* (www.hervormer.co.za) en *Konteks* (www.konteks.co.za) bied maandeliks 'n uittreksel van die nuutste publikasies. *Die Hervormer* se webblad bevat ook 'n volledige elektroniese argief van elke uitgawe van die *e-Hervormer*, en is verder uitgebrei met 'n **gespreksblad**, **Teologiese Gesprek**, waar aktuele artikels geplaas word wat weens hulle aard te lank of ingewikkeld is vir lesersbriewe in die gedrukte *Die Hervormer*, maar nogtans teologies toeganklik is vir lidmate en ampsdraers. Hierbenewens word **die nuwe Hervormde Teologiese Tydskrif** nou ook volledig in elektroniese formaat op die Kerk se webblad geplaas. Ten slotte sien 'n span vrywillige administrateurs toe dat **die Kerk se Facebook-blad** (<http://www.facebook.com/#!/Hervormde.Kerk>) 'n waardige maar informele gespreksruimte vir lidmate regoor die land bied, en ook as bron vir inligting oor die Kerk en aktuele sake benut kan word.

- * Die **kerkargief** is die geheue van die hele Hervormde Kerk. Lu-krake, onvolledige en ongereeelde indiening van gemeentes en kerklike rade se agendas, notules en argiefstukke laat egter kritieke gate in die Kerk se korporatiewe geheue. Die kerklike afskei- ding oor die afgelope termyn het gewys watter **ernstige regs- implikasies onvoldoende argivering van notules, besluite en korrespondensie vir gemeentes** kan inhou.

Versoeke aan gemeentes om inligting en foto's van kerklike eiendomme aan SENTIK te stuur, veral wanneer die verkoop, sloping en vernietiging van eiendomme ter sprake kom, het nie veel reaksie ontlok nie. Dieselfde geld versoeke dat gemeentes 'n inventaris van kosbare kerklike en kultuurgoedere aan SENTIK stuur.

- * SENTIK word deurlopend en toenemend deur talle kerklike instan- sies genader om advies, hulp en die daarstel van 'n verskeiden- heid produkte ten dienste van die Kerk. In die meeste van hierdie gevalle verskaf SENTIK die produkte en dienste gratis of teen die kosprys van eksterne diensverskaffers. Tot dusver het die Kerk sinodaal 'n bitter klein bydrae gelewer tot **die finansiering van SENTIK se aktiwiteite**, en dit is ons almal se ideaal dat dit so sou kon bly.

Maar SENTIK se inkomste uit tydskrifintekeninge en boekverkope is die belangrikste bron van finansiering vir die werk wat gedoen word. Intekeninge op die kerklike publikasies toon egter 'n dalen- de tendens en indien dit voortduur, word dit onmoontlik om SEN- TIK se uitgawes uit hierdie inkomstebron te finansier. Terselfder- tyd dwing die druk waaronder die hele Kerk se finansies verkeer, SENTIK om gemeentes met uitstaande skuld nie toe te laat om net groter skuld op te bou nie. Dit het eweneens 'n impak op SENTIK se omset en inkomste. Uiteindelik kan dit lei tot die punt waar produkte en dienste ingekort moet word, of dat die sinodale heffings moet verhoog om vir die befondsing van hierdie werk voorsiening te maak.

Soms word die gedagte geopper dat daar koste bespaar kan word deur die **elektroniese publikasie van Die Hervormer en Kon- teks**. SENTIK het ondersoek ingestel hierna en die inligting in 'n werkwinkel en gesprekke met die Raad van Finansies bespreek. Hoewel dit redelik maklik en bekostigbaar is om die tydskrifte elektronies te publiseer, sal dit die inkomste uit tydskrifintekeninge ondergrawe en dus net tot groter finansiële afhanklikheid van si- nodale befondsing lei. Marknavorsing en intense pogings om ad- vertensies vir die kerklike tydskrifte te werf, het getoon dat kerklike inhuus-publikasies nie daarin sal slaag om hieruit 'n beduidende inkomste te genereer nie. Elektroniese publikasie van die kerklike

tydskrifte is dus moontlik, maar vereis 'n ander besigheidsmodel waarin substansiële sinodale befondsing onvermydelik is.

Die maklikste oplossing is dus dat gemeentes SENTIK bystaan om die publikasies van die Kerk daadwerklik aan die lidmate te bemark. Dan wen almal: SENTIK bly finansiële onafhanklik van sinodale heffings, gemeentes gebruik die produkte en dienste optimaal in hulle bediening, en lidmate ontvang die inligting wat in die eerste instansie vir hulle bedoel is! Help ons tog asseblief daarmee – dwarsdeur die jaar, maar veral op **Mediasondag, 25 Augustus 2013**.

Ons bedank u vir die ernstige oorweging van hierdie verslag, en ook by voorbaat vir u terugvoer en kommentaar. Ons wil graag een en elk wat SENTIK help om die Kerk te dien, hartlik bedank.

AANBEVELING	1. Vir kennisname en bespreking.
VERDERE BEPLANNING	

3.6.1.2 **Komitee vir die Argief en Biblioteek**

(i) ***Samestelling van die Komitee vir die Argief en Biblioteek (November 2010)***

Drr C Pretorius (voorsitter), WC van Wyk, WA Dreyer, JMG Storm, JEH Grobler (historikus), mnr NG Sarkady (sekretaris van die komitee en argivaris), mev HC Spies (bibliotekaris) en die administrateur (amphalwe).

Gedurende Oktober 2011 is die gesamentlike Komitee vir die Argief, Biblioteek en SP Engelbrecht-museum verdeel in aparte komitees – een vir die Argief en Biblioteek en een vir die SP Engelbrecht-museum. Die reglemente vir die twee komitees is dienooreenkomstig gewysig.

Na die skeiding van die komitees het drr Storm en Grobler na die Museumkomitee verskuif, en is ds PS Dreyer (Barberton) gekoöpteer.

(ii) ***Werksaamhede***

Benewens die verskeie gewone werksaamhede van aanwins en ontsluiting, wat kontinueer en in vorige agendas van die Algemene Kerkvergadering omskryf is, bevat agendas en notules van die komitee breedvoerig verslag van werksaamhede in die kerkargief. Hierdie verslag lig slegs enkele sake uit.

(a) **Navorsingsvorm**

Vanaf Augustus 2012 vul alle navorsers van ongepubliseerde argief-

stukke hierdie vorm in. Dit is op die Kerk se webwerf beskikbaar en in die *e-Hervormer* aangekondig. Die doel is korrekte verskaffing van inligting met medewete van argiefvormers (byvoorbeeld kerkrade), binne die argief se omskrewe tydsraamwerk.

(b) Wet op Bevordering van Toegang tot Inligting, Wet 2 van 2000

Die wetgewing het implikasies vir alle werksaamhede van die Kerk. Die argivaris en administrateur werk sedert 2012 aan adviese en voorbereiding vir implementering in die Kerk. In samehang hiermee is die riglyne vir die inbewaargewing van kerklike argiefstukke vanaf kerkrade en rade en komitees, baie uitgebrei en aangepas. Hierdie riglyne verskyn op die Kerk se webwerf en alle kerklike komitees, gemeentes en ringe word versoek om ag te slaan op die inhoud.

(c) Elektroniese argivering en digitalisering

Verskeie uitdagings tree (veral sedert ongeveer 2000) na vore, soos wat kerklike argiewe (soos agendas en notules) toenemend in elektroniese formaat geskep word. Daar is binne die Kerk begin om met belangegroepes te skakel en te besin. Die bewaring bly op verskeie fronte 'n groot uitdaging (elektronies en harde kopie). Die argivaris het in hierdie verband met talle ander liggame geskakel. Die Erfenisstigting het byvoorbeeld in 2011 'n konferensie by die Universiteit van Pretoria hieroor aangebied waaruit geblyk het dat die bewaring van elektroniese inligting nie eenvormig in dataformaat is nie (byvoorbeeld *Word*, of *pdf*, of *jpeg*) en daarom duur kan wees, en dat instansies gebrekkige eenvormige beleidsvorming het. Voorts bestaan daar geen eenstemmigheid oor argivering slegs in digitale of elektroniese formaat nie. Weens talle onsekerhede word in talle gevalle steeds harde kopie van bepaalde dokumente vereis. Opsommend kan sekere lyne getrek word:

- * Die Kerk se behoeftes is baie wyd uiteenlopend (van klein tot groot gemeentes), geografiese diversiteit. Daarby het verskillende kerklike liggame uiteenlopende behoeftes: 'n Klein komitee se behoefte is byvoorbeeld anders as dié van Die Ondersteuningsraad of 'n ring.
- * Skakeling met die Nederduitse Gereformeerde Kerk (2013) wys uit dat elektroniese bewaringsbeleid in 'n kerklike milieu steeds in sy kinderskoene staan, deels weens kostes en deels weens die vinnig ontwikkelende tegnologie.
- * Die Kerk moet oorweeg om 'n werkbare beleid vir elektroniese argiewe te probeer formuleer waaraan alle dele van die Nederduitse Hervormde Kerk van Afrika deel het.

- * Die Kerk in al sy geledinge moet meer noulettend omsien na deeglike bewaring van inligting by die skepping van dokumente in elektroniese formaat.

(d) Digitalisering

Verskillende opsies is oorweeg om te begin met 'n projek. Die wyse van digitalisering veral rondom metadata is belangrik om in ag te neem. Daarom word samewerking met ander instansies ondersoek. Sekondêre bronne, soos kerklike tydskrifte tot 'n sekere afsnydatum, word oorweeg. Die saak is ook verwys na die Kerkhistoriese Genootskap om vrywillige werkkragte te ondersoek.

(e) Besoekers

Die Kerkargief ontvang talle navrae ook buite die Hervormde Kerk wat beantwoord word, en is in die verslagperiode fisies deur ongeveer 150 onafhanklike navorsers besoek. Die argief is byvoorbeeld ook deur 'n groep kursusgangers in argiefopleiding besoek.

(iii) **Biblioteek**

Die verskeie biblioteekversamelings in die Kerk is gekonsolideer in die Dirk van der Hoffgebou. Dit sluit in die reeds bestaande biblioteek, die Van Selmsversameling vanaf die Universiteit van Pretoria en die Afrika Instituut vir Missiologie boekery wat vanaf die Hervormde Teologiese Opleiding verskuif is. Die ontsluiting van laasgenoemde versameling duur voort. Ds CP van der Walt was gedurende 2011 vir 'n tyd lank getaak met 'n deel van die opdrag.

(iv) **Skakeling met ander instansies**

Pogings om meer formeel met die Universiteit van Pretoria se biblioteek te skakel op verskeie vlakke van kennis- en moontlike bronne uitruiling via die Fakulteit Teologie, het geblyk onsuksesvol te wees.

Die kontak tussen die Kerk se argief en die Nederduitse Gereformeerde Kerk Argief op Stellenbosch is op 'n baie goeie kollegiale vlak en meer samewerking word in die vooruitsig gestel. Die argivaris het in Januarie 2013 op uitnodiging deelgeneem aan 'n werkwinkel oor kerklike argiewe wat deur die Nederduitse Gereformeerde Kerk aangebied is.

Intensiewe skakeling met die *Family Search* afdeling van die Mormoonse Kerk – *Latter Day Saints*, word deur die argivaris onderhou. Dit staan in verband met die oorskakeling van historiese doop-, lidmate- en huweliksregisters vanaf mikrofilm na digitale vorm. Daar is reeds in die 1980's toestemming gegee vir die bewaringsprojek en hierdie is 'n

voortgang om inligting tegnologieë op te dateer. Die projek behels ook 'n transkriberingsprojek vir die toekoms waarin die Genealogiese Genootskap Suid-Afrika (Gauteng-Noord tak) as vrywilligers sal saamwerk. Die doel daarvan is beter beskikbaarstelling en bewaring van die genoemde historiese dokumente.

Skakeling met die Erfenisstigting en hul argief is ook onderneem.

(v) **Evaluering van fisiese argieftruimte**

'n Verslag is gedurende Januarie 2013 deur die argivaris opgestel in opdrag van die Raad van Finansies rondom die behoeftes, gebruik en evaluering van die fisiese argieftruimte.

AANBEVELING	1. Vir kennisname en bespreking.
VERDERE BEPLANNING	

3.6.1.3 **SP Engelbrecht-museum**

(i) **Agtergrond**

Vanaf Maart 2010 is mev Annemarie Carelsen, museumkundige, op kontrakbasis aangestel om die uitstallings te finaliseer.

Gemeente Pretoria het sorg gedra vir die afhandeling van verbouings op die noordelike- en oostelike galery van die kerkgebou van gemeente Pretoria. Sekuriteitsmaatreëls is uitgebrei, onder meer die toevoeging van bewegingsensors en staalhekke.

Die Museum is op 25 Augustus 2010 formeel heropen en by die 69ste Algemene Kerkvergadering bekendgestel en het sedertdien besoekers ontvang.

(ii) **Wersaamhede van die komitee**

Die komitee het vanaf Oktober 2011 apart van die Argief Komitee begin funksioneer. 'n *Konstitueringsvergadering is gehou op 25 Oktober 2011*. Tydens hierdie vergadering is 'n reglement vir die Komitee vir die SP Engelbrecht-museum aanvaar.

Die volgende persone is op die dagbestuur verkies:

Voorsitter: Dr C Pretorius
 Ondervoorsitter: Dr JEH Grobler (*Geskiedkundige*)
 Sekretaris: Ds GS Botha (jr).

Verder dien die volgende persone op die komitee (vir die hele tydperk of net 'n deel daarvan):

Mnr T Bartmann (museumkundige/Museum Park), dr WC van Wyk (SENTIK), dr WA Dreyer (dosent in Kerkgeskiedenis/Kommissie van die Algemene Kerkvergadering), dr JMG Storm (Kerkhistoriese Genootskap) (uittrede 10 September 2012), dr KD Papp (Kerkhistoriese Genootskap), oudl FD Changuion (kerkraad van gemeente Pretoria), mnr NG Sarkady (Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika argivaris) mnr S Gerber (gekoöpteer), mev A Carelsen (museumkundige) as konsultant.

'n Museumbeleid is opgestel wat die hantering van skenkings en beskikking oor aanwinste reël.

Die museum ondervind 'n ernstige tekort aan fondse wat negatief inwerk op die beheer oor en bewaring van die museumvoorwerpe.

Fondse en hulp word benodig om behoorlike brosjures en ander publikasies vir die museum te laat voorberei en druk.

AANBEVELING	1. Vir kennisname en bespreking.
VERDERE BEPLANNING	

---oOo---

*Ander sake wat die Kerk in geheel
raak en wat ander
vergaderings
van die ampte nie kan
afhandel nie*

4. **ANDER SAKE WAT DIE KERK IN GEHEEL RAAK EN WAT ANDER VERGADERINGS VAN DIE AMPTE NIE KAN AFHANDEL NIE**

4.1 **GEMEENTES EN KERK (HOOFSTUK 4)**

4.1.1 **GEMEENTES**

4.1.1.1 **Beskrywingspunte oor aangeleenthede wat gemeentes en Kerk raak**

BESKRYWINGSPUNT 55: RING VAN GERMISTON

'N GEMEENTE AS GEESTELIKE RUIMTE VOLGENS DIE EIE AARD VAN DIE PREDIKANT EN DIE GEMEENTE

Elke gemeente en predikant van ons Kerk word opgeroep om hul le daarvoor te beywer dat daar op elke plek 'n geestelike ruimte geskep word waarbinne die werk van die koninkryk voortgesit kan word op 'n manier wat reg laat geskied aan die betrokke gemeente en predikant se eie aard.

Motivering:

Alle ringsake kan tussen die gewone sittings van die ringsvergadering deur die ringskommissie in samewerking met ringskomitees, gehanteer en afgehandel word.

Indien dringende sake gehanteer moet word, kan 'n buitengewone sitting belê word volgens die toepaslike ordinansies.

Ds WH Harmse, die skriba van die Ring van Germiston, stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 56: RING VAN BRAKPAN

SAMESMELTING VAN GEMEENTES BINNE 'N RING

As gevolg van die dalende getalle van lidmate moet die moontlikheid in die Kerkorde geskep word vir die samesmelting van gemeentes binne 'n ring, met inagneming van die arbeidsregtelike implikasies.

Motivering:

Dit moet geskied met inagneming en begeleiding van die betrokke lid-mate om volledig deel van die samesmeltingproses te wees.

Ds JA Jansen van Rensburg, die skriba van die Ring van Brakpan, stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 57: RING VAN MAQUASSI**INSKAKELING VAN GEMEENTE CHRISTIANA BY DIE RING VAN NOORD-KAAPLAND**

Die Ring van Maquassi stel voor dat gemeente Christiana vir praktiese doeleindes by die Ring van Noord-Kaapland sal inskakel.

Motivering:

Die beskrywingspunt sal deur ds JA Benadie, die skriba van die Ring van Maquassi, toegelig word tydens die vergadering.

Ds JA Benadie, die skriba van die Ring van Maquassi, stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 58: RING VAN ROODEPOORT**INSKAKELING VAN GEMEENTE NEWLANDS BY DIE RING VAN JOHANNESBURG**

Die Ring van Roodepoort beveel aan dat gemeente Newlands by die Ring van Johannesburg inskakel.

Motivering:*** Histories**

Newlands was eers deel van die Ring van Johannesburg, maar is toe later by die Ring van Roodepoort gevoeg.

* **Geografies**

Newlands lê op die rand van die gemeentes wat in die Ring van Roodepoort val en veel nader aan die gemeentes van die Ring van Johannesburg. Newlands het reeds ook lidmate in bestaande buitewyke, te Brixton-Crosby, Triomf en in Randburg.

* **Samewerking en meewerking**

Uit gesprekke wat reeds plaasgevind het tussen die predikante van Newlands en Randburg, bestaan daar reeds 'n gewilligheid tot samewerking en meewerking tussen die twee gemeentes.

Die besluit om aansoek te doen om voortaan by die Ring van Johannesburg in te skakel is reeds op die ouderlinge-, kerkraads- en gemeentevergaderings van Newlands in November 2012 geneem.

Ook op die ringsvergadering van Roodepoort van 5 en 6 Mei was daar geen beswaar teen die versoek geopper nie.

Dr GCJ Nel, die skriba van die Ring van Roodepoort, stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

OPMERKING VAN DIE SEKRETARIS VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING INSAKE MODALITEITE BINNE DIE NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

Die volgende geamendeerde voorstel oor modaliteite wat verwerp is tydens die Buitengewone Algemene Kerkvergadering op 4 en 5 Oktober 2011, word onder die aandag van die afgevaardigdes gebring:

Die vergadering dra dit aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering op om 'n komitee te benoem om dringend 'n ondersoek te doen na die moontlikheid om modaliteite te skep waarbinne verskeidenheid van die Kerk geakkommodeer kan word.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het by sy vergadering gehou op 6 en 7 Junie 2013 besluit om in opdrag van die Buitengewone Algemene Kerkvergadering nie verder aandag te gee aan die moontlikheid om modaliteite binne die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika te akkommodeer nie.

BESKRYWINGSPUNT 59: RING VAN WES-KAAPLAND**MODALITEITE**

Dat die Algemene Kerkvergadering die prinsipiële moontlikheid van die akkommodering van modaliteite afwys in die lig van

- * die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika se sterk teologiese tradisie van duldbare verskeidenheid binne die raamwerk van 'n verkennende reformatoriese teologie**
- * die wesenlike gevaar van sodanige modaliteite om die Kerk toenemend te versplinter weens wantroue en argwaan tussen ideologiese groeperings.**

Motivering:

Enige oorweging van die akkommodering van modaliteite sou neerkom op kompromisbestuur waarvan die (onbedoelde) gevolge ernstige negatiewe implikasies inhou vir die Kerk.

Ds P van Staden, die voorsitter van die Ring van Wes-Kaapland, stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 60: RING VAN ROODEPOORT (GEMEENTE WELTEVREDEN)**STUDIE TEN AANSIEN VAN MODALITEITSVORMING IN DIE NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA**

Die 70ste Algemene Kerkvergadering besluit om 'n studiekeomitee aan te wys wat die teologiese haalbaarheid en kerkordelike konsekwensies van modaliteitsvorming in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika ondersoek en daaroor verslag doen by die 71ste Algemene Kerkvergadering vir bespreking en besluit.

Motivering:

Hierdie voorstel se vernaamste oogmerk is om voortgaande skeuring in die Hervormde Kerk te verhoed. Die bedoeling is om die Hervormde Kerk binne 'n konteks van teologiese heterogeniteit op te bou, te heel

en te verenig. Ons ervaar in die Hervormde Kerk tans ernstige probleme om ons interne teologiese diversiteit te hanteer, in teenstelling met die spontane vermoë in ons teologieseskiedenis om ondermeer konfessionele, dialektiese en kritiese aksente in die Hervormde benadering tot teologiebeoefening, teologies produktief naby mekaar te kon hou. Die gebeure van die afgelope paar jaar in die besonder, getuig ongelukkig daarvan dat die Hervormde Kerk hierdie vermoë verloor het om sodanige neweskikkende teologiese aksente en perspektiewe soepel en sonder skeurende konflik te hanteer. Die voorstellers is daarvan oortuig dat 'n kerkspesifieke wyse van modaliteitsvorming die weg vir die Hervormde Kerk en trouens die weg vir enige kerk is, wat met interne teologiese diversiteit tot op die punt van skeuring worstel. Modaliteitsvorming wil eenheid in diversiteit bevorder en die verdraagsame gedagte van 'n *versoenende verskeidenheid* in die formele konsekwensies daarvan deurtrek. Onderstaande punte verskaf moontlike geleiers aan die beoogde studiekomitee, maar word by hierdie voorstel ingevoeg om by die 70ste Algemene Kerkvergadering te benadruk dat hierdie nie 'n lukrake en impulsiewe oefening is nie. Diegene wat ten gunste van modaliteitsvorming in die eietydse Hervormde Kerk is, het die afgelope jare baie oor die haalbaarheid hiervan nagedink en tot die slotsom gekom dat modaliteitsvorming 'n produktiewe, implementeerbare en histories-geykte opsie is om eenheid in diversiteit te bevorder. Natuurlik is daar baie meer en ander oorwegings wat deur die beoogde studiekomitee in aanmerking geneem sal moet word. Dit sou, afgesien van 'n veeltal tegniese oorwegings, kon insluit die ideehistoriese ontwikkeling van modaliteitsdenke, wat diep na die Middeleeuse skolastiek teruggaan en in besonder deur Johannes Duns Skotus en Willem van Ockham geartikuleer is, die ontwikkeling daarvan in die gereformeerde skolastiek, asook hoe modaliteitsdenke in die Nederlandse stryd van die laat 19de eeu vir betekenisvolle implementering aldaar aangepas is. Kerkregkenners sal die subtiliteite van die Kerkorde moet fynkam om seker te maak dat daar nie verskuilde belangebotsings of teensprake is wat deur die bestaan van modaliteite gegenereer word nie.

Die voorstellers doen 'n ernstige dog blymoedige beroep op die 70ste Algemene Kerkvergadering om hierdie voorstel tot studie rakende modaliteitsvorming goed te keur. Ons kan en wil nie op die skeurende en vervreemdende wyse van die afgelope jare voortgaan nie. Ons is moeg vir vyandskap en verdeling; ons verlang na eenheid, ook met hulle wat teologies nie sondermeer langs ons staan nie. Dit het tyd geword om daadwerklik positief en hoopvol die fokus na die toekoms van die Hervormde Kerk te verskuif. Ons is daarvan ten diepste oortuig dat modaliteitsvorming, as 'n histories-aanduibare Hervormde wyse (Nederlands, by uitstek) van die beskerming van teologiese soortgenootlikheid en gemeentelike partikulariteit, 'n evangeliese en opbouende alternatief tot die huidige situasie van onevangeliese skeuring en voortgaande polarisasie in die Hervormde Kerk daarstel.

Ons bid dat God ons sal lei om op hierdie delikate wyse van spesifisering, partikularisering en modalisering, weer eenheid en vrede in die Hervormde Kerk te bring. Indien God dit anders wil en die 70ste Algemene Kerkvergadering nie toestemming tot sodanige studie verleen nie, of die 71ste Algemene Kerkvergadering enige positiewe aanbeveling daaromtrent deur die beoogde studiekomitee nie aanneem nie, aanvaar ons dit sonder afbreuk aan ons hoop en blymoedigheid. God sal wel doen wat God wel doen.

1. Oorwegings aan die beoogde studiekomitee, indien die 70ste Algemene Kerkvergadering toestemming tot sodanige studie verleen:

1.1 'n Werkdefinisie van 'n modaliteit in Hervormde gedaante sou kon lui:

'n Modaliteit is nie 'n kerk binne die Hervormde Kerk nie, maar 'n gereglementeerde ruimte waarbinne teologiese soortgenootlikheid in die Hervormde Kerk kerkordelik tot uitdrukking gebring kan word.

Elke woord in hierdie definisie is versigtig geweeg en indien nougeset by hierdie definisie gehou word, kan daar geen verwarring oor die doel, funksie en aansprake van 'n modaliteit binne die Hervormde Kerk wees nie. Onderstaande punte koppel met die inhoud van hierdie werkdefinisie terug.

- 1.2 'n Modaliteit affekteer of kompromitteer op geen wyse die Hervormde Kerk se administratiewe funksionering, strukturele inkleiding, finansiële vermoë of dissiplinêre funksies nie.
- 1.3 'n Modaliteit se ontstaan, bestaan en funksies word deur 'n reglement geregleer wat by ontstaan van die modaliteit opgestel en aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering voorgelê word vir kommentaar, advies en toestemming om met modaliteits-werksaamhede voort te gaan. Die reglement word daarna elke drie jaar, voorafgaande tot die Algemene Kerkvergadering van daardie jaar, aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering voorgelê vir kennisname rakende wysigings aan die oorspronklike reglement.
- 1.4 'n Modaliteit dwing nie teologiese assosiasie af nie, maar beoontlik teologiese disassosiasie sonder konfrontasie.
- 1.5 'n Modaliteit het die pertinente oogmerk om eenheid in eiesoortigheid in die Hervormde Kerk te bevorder, juis met inbegrip van teologiese soortgenootlikheid en gemeentelike partikulariteit. 'n Modaliteit beywer sigself dus eerstens en primêr vir die eenheid en opbou van die Hervormde Kerk.

- 1.6 Geen gemeente word gedwing om te modaliseer nie. Daar kan dus gemeentes sonder modaliteitsverbintenis in die Hervormde Kerk wees.
- 1.7 'n Gemeente kan deur die dagbestuur van 'n modaliteit genooi word om aansluiting te vind by 'n modaliteit en die uitnodiging per besluit van die gemeentevergadering aanneem. 'n Gemeente kan andersins per besluit van die gemeentevergadering aansoek by die skriba van 'n modaliteit doen om in die modaliteit opgeneem te word.
- 1.8 'n Gemeente kan nie op enige gegewe stadium aan meer as een modaliteit verbonde wees nie.
- 1.9 'n Gemeente kan 'n bestaande verbintenis met 'n modaliteit verbreek deur skriftelike kennisgewing aan die skriba van die modaliteit.
- 1.10 Daar bestaan geen voorskrif rondom die minimum of maksimum modaliteite in die Hervormde Kerk nie.
- 1.11 Daar bestaan geen voorskrif rondom die minimum of maksimum gemeentes binne 'n modaliteit nie.
- 1.12 'n Ring is die institusionele ruimte waarbinne 'n gemeente verkeer en 'n modaliteit is die teologiese ruimte waaraan die gemeente oriënteer. 'n Modaliteitsgemeente inhibeer daarom nie die verrigtinge van die ring waarbinne sy val nie. Daar mag dus geen modaliteite, of een, twee of meer modaliteite binne 'n bepaalde ring bestaan, sonder dat die ring se werksaamhede daardeur gekortwiek word. Die ring neem die werklikheid van verskillende modaliteite binne daardie ring in ag, sonder om vyandskap in die hand te werk. In die Hervormde Kerk tref ons sodoende gemeentes, ringe en modaliteite aan: Die ring verskaf die institusioneel-konkrete ruimte waarbinne 'n gemeente werk en 'n modaliteit verskaf die teologies-abstrakte ruimte waarbinne 'n gemeente werk. Waar gemeentes binne 'n bepaalde ring geografies nou saamgetrek is, is gemeentes binne 'n bepaalde modaliteit teologies nou saamgetrek.
- 1.13 Bestuur van 'n modaliteit: Die dagbestuur van 'n modaliteit bestaan uit 'n voorsitter, skriba en twee adviserende lede, waarvan minstens een 'n ouderling is. Die voorsitter en skriba is predikante van die Hervormde Kerk binne daardie modaliteit. Emeriti kan op die dagbestuur dien. Die dagbestuur van 'n modaliteit word elke drie jaar herkies by die eerste Algemene Ledevergadering direk na die Algemene Kerkvergadering van daardie jaar, sonder 'n gedwonge rotasiebeginnel. Die voorsitter is in besonder

verantwoordelik vir leidinggewing en die uitdra en bestendinging van die modaliteit se beeld binne en buite die Hervormde Kerk. Die skriba is in besonder verantwoordelik vir alle administrasie, korrespondensie en enige ander vloeiwerk wat die modaliteit se werkverrigting optimaliseer. Die twee adviserende lede is in besonder verantwoordelik om die voorsitter en skriba met goeie raad en advies in alle sake wat die modaliteit se funksionering raak, by te staan.

- 1.14 Ledeskap van 'n modaliteit: Slegs 'n bestaande gemeente van die Hervormde Kerk kan per besluit van die gemeentevergadering lid van 'n modaliteit word; of, met inbegrip van die kerkordelike voorskrifte wat daaromtrent sal moet bestaan in terme van reglementering, 'n modaliteit stig. Dit staan sodanige gemeente vry om die modaliteitsverbintenis daarvan in die naam daarvan op te neem, byvoorbeeld *Nederduitsch Hervormde Gemeente Helderwater, Bybels-reformatoriese Modaliteit*. 'n Individuele ampsdraer of 'n individuele lidmaat van die Hervormde Kerk kwalifiseer nie vir lidmaatskap van 'n modaliteit nie. 'n Individuele ampsdraer of lidmaat van die Hervormde Kerk in 'n bepaalde gemeente wat modaliteitsassosiasie opsoek anders as dié van die huidige gemeente, kan ordelik met inbegrip van die kerkordelike voorskrifte wat reeds daaromtrent bestaan, aansoek doen om lidmaatskap van 'n gemeente binne die individuele ampsdraer of lidmaat se modaliteit van voorkeur.
- 1.15 Koste van 'n modaliteit: Daar is geen formele koste verbonde aan lidmaatskap van 'n modaliteit nie en 'n modaliteit se bestaan hou geen koste-implikasie vir die Hervormde Kerk in nie. Enige koste wat met die administratiewe funksionering van 'n modaliteit gepaardgaan, word deur die gemeentes binne daardie modaliteit op 'n vrywillige basis gedra.
- 1.16 Byeenkomste van 'n modaliteit: 'n Modaliteit, by grasie van die gemeentes daarin, kom minstens jaarliks byeen, waarvan minstens een geleentheid per jaar uitgesonder word as 'n Algemene Ledevergadering, wat slegs deur lede (enige ampsdraers en lidmate van gemeentes binne daardie modaliteit) bygewoon word. Enige lidmaat van die Hervormde Kerk wat nie by grasie van die eie gemeente lid van 'n betrokke modaliteit is nie, kan enige oorblywende byeenkomste van die betrokke modaliteit in die betrokke jaar met genooide spreekreg bywoon. Ampsdraers en lidmate van ander kerke op dieselfde belydenisgrondslag as die Hervormde Kerk, kan met genooide spreekreg sodanige byeenkomste op uitnodiging bywoon of 'n versoek rig om 'n uitnodiging met 'n spreekbeurt te ontvang.

1.17 Verslaggewing deur 'n modaliteit: Die dagbestuur van 'n modaliteit stel aan die einde van elke jaar 'n verslag oor die afgelope jaar se werksaamhede op en stel dit beskikbaar aan lede van (dit is dus gemeentes binne) die modaliteit, sowel met 'n afskrif vir kennisname aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

1.18 Ontbinding van 'n modaliteit: 'n Algemene Ledevergadering kan 'n modaliteit ontbind na vooraf kennisgewing aan alle lede (dit is dus die gemeentes binne die betrokke modaliteit) en met 'n tweederde meerderheid van aanwesige lede op die Algemene Ledevergadering, in oorleg met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering. By ontbinding besluit die Algemene Ledevergadering met 'n tweederde meerderheid oor die aanwending van enige beskikbare fondse binne die Hervormde Kerk, in oorleg met en na goedkeuring deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

Die voorstellers vra dus die 70ste Algemene Kerkvergadering om toestemming te verleen dat studie oor hierdie aangeleentheid onderneem word, sodat 'n ingeligte en verantwoordelike besluit daaromtrent geneem kan word by die 71ste Algemene Kerkvergadering, *Deo Volente*. Ons dank die vergadering vir u tyd.

Hierdie beskrywingspunt word nie in geheel ondersteun deur die ringsvergadering van die Ring van Roodepoort nie.

Dr CJ Beukes stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

4.2 LIDMATE EN KERK

4.2.1 LIDMATE

4.2.1.1 Verslag van die bediening in Wenen¹⁴: Prof JA Loader

(i) ***Lidmate***

* Die getal lidmate het in die afgelope jaar met een verminder.

¹⁴ Met 'n *n* aan die einde van die naam, ten spyte van taalindoenas wat onder die wanindruk verkeer dat dit op 'n verwarring met die Natalse Weenen baseer. Indien latere navorsers ooit ons dokumentasie in die argiewe raaklees, kan hulle in 'n voetnota vermeld dat daar goeie diachronies-ortografiese gronde hiervoor bestaan. Dit is vanuit ons gemeente gedokumenteer, beredeneer en begrond, maar word nie hier aangehaal nie omdat nie 'n linguistiese dissertasie nie, maar 'n gemeentelike verslag aan die Algemene Kommissie voorgelê word.

Twee lidmate het belydenis afgelê sodat die dooplidmate met twee verminder en die belydende lidmate met een toegeneem het.

- * Geen teologiese studente uit Pretoria wat in terme van die samewerkingsooreenkoms tussen die twee universiteite hier mag studeer, was in die afgelope verslagjaar in Wenen nie. Wel het 'n Afrikaanse en 'n Engelssprekende student uit ander fakulteite aangemeld en reeds een erediens bygewoon.
- * Die pastorale versorging is soos normaal voortgesit en die aktiewe rol van die kerkraad soos altyd in stand gehou. Onder leiding van die gemeente se diakones word siekebesoek onder opsig van die kerkraad gedoen. Gesinsprobleme – wat helaas ook in Wenen nie afwesig is nie – word deur die predikant gehanteer.

(ii) **Kerkraad**

- * 'n Kerkraadslid het die gemeente weer eens verteenwoordig (a) by die sitting van die Ring van Wenen en (b) by die jaarlikse byeenkoms van die internasionale gemeentes wat onder die opsig van die Protestantse Sinode ressorteer.
- * Die kerkraad van twee ouderlinge en een diakones het soos gewoonlik een maal per semester onder voorsitterskap van die predikant vergader. Die finansiële verslag is telkens behandel en in orde bevind.

(iii) **Finansies**

- * Soos elke jaar sedert die gemeente se stigting, kom die lidmate hulle verantwoordelikheid tot offergawes getrou na. Ons bankrekening, wat ondergetekende steeds persoonlik met medetekenregte van die diakones administreer, funksioneer goed en is in 'n gesonde toestand om ons beskeie verpligtinge na te kom.
- * Die grootste gedeelte van ons innames word vir die gebruik van die kerkgebou aangewend. Die res van die inkomste word nog steeds – met behoud van 'n gebeurlikheidsaldo – vir barmhartigheidswerk gebruik (sien paragraaf (vi) hieronder).

(iv) **Eredienste**

- * Die oorspronklike reëling van een diens per maand op die tweede Sondag van die maand is volgehou. Die kerkbesoek bly baie goed en oor die 90% van die lidmate is gereelde kerkgangers.

- * Die nagmaal is gereeld in die tradisionele nagmaalmaande Februarie, Mei en November gehou.
- * Ook in die afgelope jaar is die doop nie bedien nie.
- * In die verslagjaar was daar geen sterfgevalle nie. In een geval van ernstige siekte, wat pastoraal begelei is, het gelukkig verbetering ingetree.
- * Kerksang: Die gemeente het die tradisie van kerksangoefening voor eredienste onder leiding van die orrelis en die tenoor, Johan Botha, voortgesit.

(v) **Kategese**

- * Die predikant en drie ander kategete is by hierdie aspek van die gemeentelike werk betrokke. Ons kategrese verloop na wense en vind in Afrikaans met opsommings in Duits en Engels plaas. Die kategrese word deur die ouers begelei, waarvoor skriftelike hulp beskikbaar gestel word, veral met die oog op die Sondae waarop geen erediens plaasvind nie. Een katekisant het na Engeland vertrek en twee is tot die belydenis toegelaat. Hulle het ook die afsluitende belydeniskatekisasie deurloop en belydenis van geloof afgelê.
- * Voortgesette kategrese word soos in die verlede deur myself waargeneem. Ons het begin om spesifieke temas aan die hand van die Bybel te behandel. In die lig van die verskeurende omstendehede wat die Hervormde Kerk in die afgelope jaar moes verduur, het ek begin om die onderwerpe te behandel wat tot soveel heethoofdigheid aldaar gelei het. Ons doen dit koel van kop en gelowig van hart. Tot dusver kan uitsluitlik positief hieroor berig word.

(vi) **Diakonale werk**

- * Ons het, soos jaarliks, die projek van die Reformierte Kirche vir hulp aan verwaarloosde kinders en wese in die voormalige Oos-blok ondersteun. 'n Konsert met 'n hele reeks operasterre is weer gehou, maar hierdie keer ten behoeve van ons gasheergemeente, aangesien hulle die kerkgebou teen 'n baie billike bedrag aan ons beskikbaar stel en ons dus 'n ereskuld teenoor hulle wou betaal.

(vii) **Besoekers**

- * Vier besoekers uit Suid-Afrika het die eredienste gedurende die afgelope verslagjaar bygewoon.

(viii) **Tuisblad**

- * Ons webblad het nog onder die vlag van die universitêre werf behoue gebly, maar sal waarskynlik binnekort van daardie kant af beëindig word. Ons sal dan ons eie werf moet bekom en betaal.

(ix) **Algemeen**

- * Die sosiale dimensie van die gemeente het gegroei tot onder andere 'n fondsinsamelingsgeleentheid. Kort duskant 'n basaar hou ons van tyd tot tyd 'n braaivleissaamtrek met boerewors wat 'n Weense slagter geleer het om te maak.
- * Ernstige beswaar is deur ouerwordende susters van die gemeente aangeteken oor die vermelding van stokstap in kerklike verslae van enige aard hoegenaamd. Derhalwe is besluit om nie meer oor hierdie punt te berig nie.

Ek dank die Nederduitsch Hervormde Kerk weer eens in die besonder en die ander Afrikaanse kerke as mededraagsters van my opdrag dat u hierdie klein deeltjie van die wingerd van die Here aan my toevertrou het.

In die hoop dat ek aan u verwagtinge voldoen het, bid ek u die seën van die Here in die uitvoering van u groot taak toe. Die Hervormde deel van Christus se liggaam is wel in die afgelope jaar verwond, maar geen van die wonde wat sy liggaam ooit bedek het, kan die genesing in sy verheerlikte opstandingsliggaam ontgaan nie. Mag u die nodige geloof, wysheid en krag ontvang om die Kerk in hierdie genesingsproses voor te gaan.

AANBEVELING	1. Vir kennisname en bespreking.
VERDERE BEPLANNING	

4.2.2.2 **Bediening in Paraguay**(i) **Agtergrond**

Die bediening aan Afrikaanssprekende gelowiges in Paraguay het gedurende 2000 in aanvang geneem na 'n versoek van lidmate van die Kerk wat sedert 1994 na Paraguay verhuis het.

Daar was op 'n stadium 'n bedienings-/samenwerkingsooreenkoms met die Afrikaanse Protestantse Kerk om die lidmate van die twee kerke jaarliks om die beurt te besoek. Hierdie ooreenkoms het ten einde geloop toe die Afrikaanse Protestantse gemeente Caaquazu ontbind het, nadat die lidmaattal gedaal het van sowat 40 lidmate na vyf lidmate.

(ii) **Bediening**

Die bediening bestaan uit 'n eenmalige jaarlikse besoek van drie Sondae. Die Iglesia Reformada Chaco gemeente is op 19 Oktober 1997 gestig en het van die begin af 'n sterk band met die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika gehad. Twee van die drie Sondae word die eredienste in die gemeente gehou en dit word bygewoon deur sowat 10 na 20 lidmate.

Huisbesoek word in die week tussen die twee Sondae by elke gesin gedoen en daar word ook gedurende die week Bybelstudie gehou en verdere geloofsgesprekke met lidmate gevoer.

Die derde Sondag se erediens word normaalweg te Caaquazu gehou by die Brits-gesin wat vroeër leiersfigure in die Afrikaanse Protestantse gemeente aldaar was. Besoek word normaalweg dan ook by een of twee ander Afrikaanse gesinne in die omgewing gedoen.

Aanvanklik is alle Afrikaanssprekende gesinne in die land sover moontlik besoek. Heelwat Afrikaanssprekendes het egter die afgelope aantal jare teruggekeer Suid-Afrika toe of in ander lande 'n heenkome gevind. Dan is daar ook gesinne wat nie belangstel om besoek te word nie en wat geen erg daaraan het om die eredienste wat gehou word, by te woon nie.

In die hoofstad, Asuncion, is daar nog een familie wat gedurende die week besoek word. Dit is die gesin van wyle Hannes Nieuwoudt wat in die beginjare die hart van die groep Afrikaanssprekende gelowiges in die stad was. Na sy afsterwe funksioneer die groep nie meer nie en word slegs sy familie besoek.

Gedurende die res van die jaar kom die Chaco gemeente elke twee weke vir erediens en Bybelstudie bymekaar. Daar word met behulp van DVD- en CD-opnames deelgeneem aan eredienste wat in verskeie gemeentes van ons Kerk en die Nederduitse Gereformeerde Kerk opgeneem word.

(iii) **Toekomsvisie**

Die behoefte aan bediening uit Suid-Afrika sal nog 'n aantal jare bestaan. Die ouer geslag lidmate kry nie die Duits of Spaans so onder die knie dat hulle 'n erediens in dié tale kan bywoon en volg nie. Die jong lidmate wat daar skool gegaan het, begin om met moeite die Afrikaanse Bybel te lees en is voluit ingeskakel in die Duitse en Spaanse gemeenskappe waar hulle skool gegaan het. Die verwagting is dat hulle deur die huwelik in hierdie gemeenskappe opgeneem sal word en die behoefte aan 'n Afrikaanse bediening sal mettertyd tot niet gaan.

Tot tyd en wyl dit gebeur, sal die ouer geslag gelowiges in Paraguay alles in hulle vermoë doen om te verseker dat die bediening in Afrikaans vir hulle kan voortgaan.

(iv) **Befondsing**

Die lidmate van die Chaco gemeente stuur elke jaar 'n bedrag geld na Suid-Afrika toe om by te dra tot die onkoste van die volgende jaar se besoek. Dit is egter nie genoeg om die volle vlugkaartjie te bekostig nie en die res van die koste word deur die Kerk alhier gedra.

Die onkoste verbonde aan die reis en verblyf in Paraguay word deur die lidmate daar gedra. Dit behels busvervoer van plek tot plek, etes, verblyf, ensomeer.

Daar word tans planne beraam om te probeer verseker dat meer van die koste in die nabye toekoms steeds deur die gelowiges in Paraguay gedra word. Daar sal egter van die kant van die Kerk in Suid-Afrika finansiële ondersteuning moet wees, anders sal die bediening as gevolg van gebrek aan fondse waarskynlik doodloop.

Die predikante wat sedert 2000 die besoeke waargeneem het, getuig met groot dankbaarheid van die voorreg wat dit was en steeds is om mede Afrikaners in die vreemde met die evangelie in hulle moedertaal te bedien.

Met elke besoek getuig die Afrikaanse gelowiges in Paraguay met groot dankbaarheid oor die waarde van die jaarlikse besoek van 'n predikant van die Kerk vir hulle geloofslewe daar.

AANBEVELING	1. Vir kennisname en bespreking.
VERDERE BEPLANNING	

4.2.2.3 **Afrikabediening**

Die werksaamhede van die Komitee vir Afrikabediening het hoofsaaklik gefokus op die bediening in Zimbabwe en Zambië:

(i) **Zimbabwe**

Kort na die vorige Algemene Kerkvergadering is ds W Olivier in Harare bevestig as deeltydse predikant in gemeente Zimbabwe. Die bediening is na ongeveer 'n jaar kortgeknip nadat ds Olivier 'n beroep aangeneem het. Ds TL Botha het in die periode voor en na ds Olivier se vertrek baanbrekerswerk in Zimbabwe gedoen en die lidmate op gereelde basis vanuit Ottosdal bearbei. In Bulawayo het ds Botha se betrokkenheid by lidmate van ander kerke uiteindelik daartoe gelei dat die Ge-

meenskapskerk Bulawayo ontstaan het. Daar is in die Gemeenskapskerk baie goeie bande tussen lidmate van die Hervormde en Nederduitse Gereformeerde Kerke gesmee. Alhoewel die lidmate van die Nederduitse Gereformeerde Kerk in verre die meerderheid is, het ds Botha se betrokkenheid daartoe bygedra dat die Gemeenskapskerk gesprekke met hom aangeknoop het om sy dienste te bekom. Dit het tot gevolg gehad dat ds Botha in 2011 deur gemeente Middelburg-Noord beroep is met die opdrag om die Gemeenskapskerk Bulawayo en die Hervormde gemeente Zimbabwe (die hele land, Bulawayo uitgesluit) te bedien. In kort kom ds Botha se opdrag daarop neer dat hy die Gemeenskapskerk bearbei, maar een maal per maand in Harare by die Hervormde gemeente preek en pastorale werk verrig. Hy besoek ook Hervormde lidmate op ander plekke in Zimbabwe.

Die bekostiging van beide die bediening en die versorging van lidmate met nood bly 'n groot uitdaging. Ds Botha se traktement word uit verskillende oorde gedra. Die Fonds vir Zimbabwe staan gedeeltelik daarvoor in, maar word ook aangewend om hulp te verleen aan lidmate wat na die ekonomiese agteruitgang in die land nie op hulle eie staande kan bly nie. Die druk op die Fonds is dus baie groot en sal teen die tempo waarteen dit tans gebruik word, nie vir lank befonds wees nie. Dit sal baie hartseer wees as die Kerk nie meer die broers en susters in Zimbabwe kan bystaan nie, aangesien heelwat van hulle volkome afhanklik is van die hulp uit Suid-Afrika. Versoeke aan gemeentes en ringe om geld in die fonds te stort was om verskeie redes, onder andere as gevolg van ekonomiese druk in Suid-Afrika, nie baie suksesvol nie. Gemeentes, ringe en individue word vriendelik versoek om bydraes te maak. Betalings kan gemaak word aan die Zimbabwe Fonds by die Raad van Finansies.

'n Verdere probleem is dat ds Botha net die laaste Sondag van elke maand eredienste in Harare kan waarneem as gevolg van verpligtinge in die Gemeenskapskerk in Bulawayo. Tensy daar 'n predikant uit Suid-Afrika instaan om een van die ander drie dienste waar te neem, is daar noodgedwonge drie leesdienste per maand wat meestal deur oudl Rinus Grau gelei word. Dit is vir gemeente Harare so belangrik dat hulle predikante sal kry om dienste te lei, dat hulle bereid is om US\$250 aan te bied vir elke predikant wat 'n erediens waarneem. Die predikant moet sy of haar eie vervoer voorsien, maar verblyf word deur die gemeente verskaf. Indien enige predikant sy of haar weg oopsien om 'n erediens in Harare waar te neem, kan hy of sy met ds CEC Hertzog kontak maak vir die nodige reëlins.

Die Komitee vir Afrikabediening is steeds baie betrokke by reëlins om die bediening in Zimbabwe te laat vlot. Die komitee word hierin bygestaan deur die Ring van Middelburg in wie se resort gemeente Zimbabwe val. Die komitee bedank elke gemeente, ring en individu wat 'n gel-

delike bydrae gemaak het om die bediening in stand te hou. Predikante en lidmate wat besoeke aan gemeente Zimbabwe gebring het, word ook van harte bedank.

(ii) **Zambië**

Ds PD Rautenbach is predikant in die noordelike dele van Zambië in gemeente Nkana. Die sentrale punt van die gemeente is in Kitwe, maar eredienste word ook gehou op nog ses ander punte. Ds Rautenbach werk onder lidmate van verskillende kerke. Hy berig dat dit onder moeilike omstandighede relatief goed gaan met die bediening in die land:

Oor die geheel gesien is die bediening in die gemeente nogal moeilik. Normale bediening deur 'n predikant is byna nie moontlik nie. Dis uiters moeilik, indien nie onmoontlik nie, om huisbesoek op al die plekke te doen. Pastoraal sorg word meestal gereduseer tot 'n telefoongesprek. Naas die ryery om eredienste op al die plekke te hou, is my grootste taak om die kerkraad en lidmate in elke wyk aan te moedig om voortdurend nuwe potensiële lidmate op te spoor. Ek steun baie op al die kerkraad in die wyke om alle reëlins met betrekking tot eredienste en funksies in die wyke te tref. Sonder dié tipe ondersteuning sal die gemeente nie kan funksioneer nie. En ek kan in dankbaarheid meld dat al die kerkraadslede daadwerklik pogings aanwend om werksaamhede in die wyk suksesvol te laat verloop. Daar heers tans ook 'n positiewe gees in al die wyke.

Die ekonomiese resessie in die wêreld het die gemeente ook ernstig geraak. Baie getroue lidmate het hulle werk verloor of is verplaas, sodat ons byna nou weer in 'n opboufase is. Uit die aard van die saak is ons finansies ook baie nadelig daardeur geraak. Die verswakking in die wisselkoers het ook 'n negatiewe uitwerking op ons kontantvloei. Desnieteenstaande het ons die afgelope finansiële jaar op 'n gelyk breekpunt geëindig, waaroor ons ontsettend dankbaar is.

Die Komitee vir Afrikabediening is dankbaar en tevrede met die werk wat ds Rautenbach onder moeilike omstandighede verrig. Met die opstel van dié verslag het die komitee reeds 'n besoek aan gemeente Nkana gereël wat in Junie 2013 sal plaasvind.

(iii) **Ander gebiede in Afrika**

Die Komitee vir Afrikabediening is terdeë bewus van ander gebiede in Afrika waarheen baie Suid-Afrikaners in die onlangse verlede verhuis het wat nie deur enige kerk bedien word nie. Hieronder tel lande soos

Tanzanië, Uganda en Mosambiek waar daar al redelike groot gemeenskappe gevorm het. Dit is vir die komitee moeilik om die moontlikhede ten opsigte van bediening te ondersoek as gevolg van 'n tekort aan befondsing. Die Hervormde Kerk was vir baie jare daarvoor bekend dat daar nie geskroom is om lidmate in veraf gebiede te bedien en te versorg nie. Op die oomblik vind die diaspora plaas na soveel gebiede in Afrika dat die komitee nie behoorlik op hoogte van verskuiwings is nie en nie kan byhou met besoeke nie. Die Hervormde Kerk sal die vraag moet beantwoord of dit 'n prioriteit behoort te wees om erns te maak met die bediening in klein gemeenskappe in ander lande.

(iv) **Samevatting**

Die Komitee vir Afrikabediening is dankbaar en tevrede met die werk wat in die meeste buurlande van Suid-Afrika gedoen word. Dit sluit Namibië, Botswana en Zimbabwe in. Ook in Zambië word daar onder moeilike omstandighede positiewe werk verrig. Die komitee is egter besorg oor die bediening van Afrikaanssprekendes in lande soos Mosambiek, Uganda, Tanzanië, Kenia en Nigerië. Indien die Kerk daarvoor ernstig is dat mense in hierdie en ander lande bedien word, sal die Kerk die opdrag daarvoor moet gee asook daarvoor moet begroot.

AANBEVELING	1. Vir kennisname en bespreking.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 61: KOMITEE VIR AFRIKABEDIENING

BESOEK EN BEDIENING VAN LIDMATE IN AFRIKA

Die vergadering gee opdrag dat die moontlike besoek en bediening van lidmate in Afrika, in samewerking met die susterkerke, by die Komitee vir Buitelandse Bediening ondersoek word.

Motivering:

Die beskrywingspunt sal deur ds CEC Hertzog toegelig word tydens die vergadering.

Ds CEC Hertzog stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

4.2.3 STUDENTEBEARBEIDING

4.2.3.1 Verslag oor studentebearbeiding te Potchefstroom

(i) ***Statistiese gegewens van die gemeente***

Aantal belydende lidmate:	512
Dooplidmate:	51
Studente-lidmate:	404
Permanente lidmate:	108
Besoekpunte:	457

(ii) ***Agtergrond en funksionering van die gemeente***

Die Studentegemeente Potchefstroom bedien studente van al die tersiêre instellings in Potchefstroom. Die gemeente het tans 512 belydende lidmate en 51 dooplidmate. Die gemeente bestaan uit 58 wyke wat verdeel is in 457 besoekpunte (8 permanente lidmate wyke, 21 koshuiswyke en 29 dorpsstudente wyke). Daar is ook oudstude te en huidige dosente wat verspreid in Potchefstroom woon en by die gemeente inskakel. Die kerkraad bestaan uit 92 studente en 19 permanente lidmate. Daar is 404 voltydse studente en 41 studente uit ander kerke wat by die gemeente inskakel.

(iii) ***Huidige stand van sake***

Die gemeente onderskei hulself van ander kerke op die kampus weens die feit dat die gemeente 'n eie kerkgebou het. Die kerkgebou en pastorie is 'n tuiskompleks vir die studente en hulle skryf hierdie voorreg hoog aan. Die permanente lidmate sorg vir kontinuïteit in die struktuur en bestuur van die gemeente om stabiliteit te bewerkstellig. Die permanente lidmate neem leiding en beywer hulle vir die vooruitgang van die gemeente se bearbeiding en werksaamhede.

Daar is Sondae 'n oggend- en aandervediens tydens die semester met 'n gemiddeld van 54% bywoning per Sondag. Oggendervedienste se bywoning neem stelselmatig toe en die aandervedien bywoning is baie goed in vergelyking met die tendens in die Kerk oor die algemeen. In die gemeente dien die studente ook as kategete met 'n fyn aanvoeling vir die kinders om interaktief met die jeug te skakel. Aangesien huisbesoek 'n uitdaging is met studente wat vol akademiese programme het, word daar derhalwe gepoog om hierdie belangrike skakeling telkens weer te versterk. Individuele huisbesoek blyk nie altyd haalbaar te wees nie aangesien dorpsstudente nie altyd by hulle woonplekke beskikbaar is nie. Groep huisbesoeke in die koshuise is effektief aangesien interaktiewe gesprekke stimulerend vir die studente is.

Barmhartigheid en 'n missionêre gerigtheid is hoog op die gemeente se prioriteitslys. Studente van ander denominasies skakel ook dikwels saam met medestudente by die gemeente in. Die barmhartigheid diensgroepe word in die gemeente met 'n ander invalshoek benader en word aktief ondersteun. Barmhartigheid geniet aktief aandag weens die feit dat studente nie altyd genoegsame beurse ontvang om in hul daaglikse behoeftes te voorsien nie. Beurse dek dikwels net die studiegelde, boekegelde en verblyfgelde, maar vir sommige studente is die basiese behoefte aan kos 'n uitdaging.

Die Hervormde Studentevereniging bied sosiale en geestelike aktiwiteite aan en die ondersteuningsnetwerk bied 'n tuiskompleks vir studente. Die jaarlikse eerstejaarskamp met 'n eerstejaarsete vir studente en hulle ouers is 'n hoogtepunt waarmee elke jaar afgeskop word. Daar is elke Sondagand ook 'n aksie waarby eetgoed bedien word wat besonder goed ondersteun word. Dié geleentheid is 'n groot bymekaarkom en kuiergeleentheid waar nuwe vriendskappe gesmee word. Die gemeente dinee in Augustus is gewoonlik ook een van die spoggeleenthede in die gemeente en elke jaar word afgesluit met 'n gratis *Tiende ete* en afstuderende funksie in Oktober.

(iv) ***Finansiële situasie van die gemeente***

Die finansiële bestuur van die gemeente word 'n al groter uitdaging. Die finansiële ondersteuning van die Kerk is onontbeerlik vir die voortbestaan van die gemeente om finansiële verpligtinge na te kom. Die gemeente funksioneer soos al die ander gemeentes in die Kerk. Die maandelikse heffing per lidmaat, verpligte uitgawes en pensioenbydrae word stiptelik oorbetaal en die gemeente het geen skuld nie. Skenkings asook vrywillige bydraes en offergawes help die gemeente om hierdie finansiële posisie te behou. Die gemeente het ook 'n lapa gebou wat verhuur word om 'n inkomste te genereer en 'n ooreenkoms aangaan met *Vodacom* om 'n selfoontoring op die kerkterrein op te rig.

'n Versoek word jaarliks aan ouers van studente gerig om die studentebearbeiding finansiëel te ondersteun en by te dra tot die instandhouding van die gemeente. Aktiewe pogings word aangewend om ouers in te lig oor die funksionering van studentebearbeiding, en goed ingeligte ouers skroom nie om 'n bydrae te lewer nie. Die huidige ekonomiese omstandighede in die land bied ook aan ouers uitdagings wat die studente se stygende studie-, boeke- en verblyfgelde moet bybring en gevolglik het dit 'n rimpelende effek in die gemeente. Vir die ouers wat wel 'n finansiële bydrae kan lewer is die gemeente baie dankbaar.

In die gemeente is daar 'n Advies en Kontrole Komitee wat toesig hou oor die finansiële posisie van die gemeente en sien koördinerend en

adviserend om na alle stoflike belange in die gemeente. Saam met die kerkraad help die komitee met die strategiese beplanning in die gemeente. Die gemeente bied ook vervoer na eredienste en gemeentefunksies vir studente wat ver van die kerk en kampus woon en nie oor eie vervoer beskik nie. Die gemeente se kosters beskik oor publieke lisensies en die studente word elke Sondag by die kampuskoshuise opgelaai en die dorpsstudente kan per SMS met die kosters kommunikeer vir 'n saamrygeleentheid.

In die gemeente word die Winkerk gemeenteregister gebruik om weekliks SMS-boodskappe te stuur met die teks en tema van die prediking, verjaardagwense, belangrike datums, asook herinnering aan vergaderings, byeenkomste en aksies in die gemeente. Hierdeur behou die gemeente gereeld kontak met studente en is dit 'n hulpmiddel van onskatbare waarde. Baie tyd word ook spandeer aan die instandhouding en opdatering van die Winkerk program om studente op te spoor en veranderde inligting op te dateer.

(v) ***Uitdagings vir die gemeente***

Die Studentegemeente funksioneer soos al die gemeentes in die Kerk, maar met die verskil dat daar jaarliks eerstejaarstudente by die gemeente inskakel en afstuderende studente die gemeente verlaat. Weens die groot omset van studente is die strukture van so 'n aard dat die gemeente deurentyd fasiliterend optree en beskou kan word as 'n opleidingsgemeente omdat studente in die gemeente leer hoe die Kerk funksioneer. Die studentelidmaattal in die gemeente dui op die sinvolle en noodsaaklike behoefte, funksionering en waardevolle rol van die Studentegemeente in Potchefstroom.

'n Struikelblok in die studentebearbeiding is dat inligting van voornemende studente nie aan die gemeente deurgegee word nie. Dit gebeur toenemend dat studente op ander wyses opgespoor moet word omdat die Universiteit nie studente se inligting sonder hul skriftelike toestemming mag deurgee nie. Toelatingvereistes in kampuskoshuise word al hoër en meer studente woon in privaat behuising wat die uitdaging skep om die studente in die dorpswyke meer effektief te bearbei. Die predikant en 'n diaken of ouderling besoek die lidmate en dit is ook logisties 'n uitdaging om studente se woonadresse op te spoor.

Die uitdagings waaraan studente blootgestel word konfronteer morele waardes en het tot gevolg dat lewensvrae ontstaan wat die soeke na antwoorde by die Kerk na vore bring. Op die kampus word studente ook blootgestel aan ander kerke en drukgroepe wat vreemd is aan ons eie kerklike verkondiging en tradisie. Die taak van die gemeente is juis om die studente leiding te gee om nie te konformeer met die ander groeperinge nie, maar om die unieke etos van die Hervormde Kerk te

koester. Die vestiging vind plaas deur voort te bou om evangeliebediening deur die etos te behou en die boodskap vars en nuut aan die jong lidmate oor te dra.

Die vormingswerk wat in die Studentegemeente gedoen word, is vir die Kerk van onskatbare waarde en plaas terselfdertyd 'n baie groot verantwoordelikheid op studentebearbeiding.

(vi) ***Toekomsblik en toekomsbeplanning***

In die lig van al die bogenoemde aktiwiteite, werksaamhede en uitdagings in die gemeente, is dit baie duidelik dat die studentebearbeiding in Potchefstroom uiters noodsaaklik is. Daar bestaan geen twyfel dat die Studentegemeente Potchefstroom 'n belangrike rol speel in die vorming van ons jong lidmate tot meelewende lidmate van die Kerk nie. In 'n wêreld wat toenemend verander, bly die kerk 'n anker en toevlugsoord in die studentelewe. Studente leer vanaf die eerstejaarskamp om eienaarskap in die gemeente te aanvaar. Die gemeente is nie net 'n veilige hawe nie, maar ook 'n bymekaarkomplek waar jongmense met dieselfde oortuigings, geborge interaksie kan geniet, elkeen vanuit sy of haar akademiese agtergrond.

Die Studentegemeente Potchefstroom het 'n infrastruktuur uitgebou en 'n gemeentestelsel in plek met 'n kontinuïteit in leierskorps. Dit word onder andere moontlik gemaak deur die sterk groep studente en permanente lidmate in die gemeente. Daar heers ook 'n goeie gesindheid wat die Kerk van die Noordwes Universiteit ontvang en dit vergemaklik die bearbeiding en vorming van studentelidmate in die huidige lewensomstandighede. In samewerking met die Christelike Kampusbedieningsforum vind skakeling met ander kerke op die kampus ook gereeld plaas deur gesamentlike beplanningsvergaderings en projekte. Die afgelope drie jaar was dr RA Denton die voorsitter van die Christelike Kampusbedieningsforum. Die Christelike Kampusbedieningsforum bestaan uit al die kerke wat betrokke is by kampusbediening en skakel direk met die rektor en studentedekaan.

(vii) ***Slotwoord***

Die Studentegemeente bedank die Kerk vir die geleentheid om in die huidige tyd waarin ons leef, studentebearbeiding in Potchefstroom te kan doen. In die toenemende kommerwekkende en onseker tye waarin ons studente leef, het studente 'n groot behoefte aan stabiliteit wat hulle by die Kerk vind. Die gemeente is besonder dankbaar vir die Kerk se volgehoue en positiewe bydrae tot die finansiële instandhouding van die standplaas in die gemeente. Die gemeente het groot waardering daarvoor om volledig as gemeente van die Kerk te kan funksioneer. Die kerkraad en gemeente se bede en ywer is om altyd só te werk dat die Koninkryk van God gedien sal word.

4.2.3.2 **Verslag oor studentebearbeiding te Pretoria (Philadelphia)**

(i) ***Statistiese gegewens van die gemeente***

Aantal belydende lidmate:	510
Dooplidmate:	53
Studente-lidmate:	324
Permanente lidmate:	234
Besoekpunte:	452

(ii) ***Funksionering van die gemeente***

Die gemeente funksioneer as twee gemeentes in een. Die rede hiervoor is dat die gemeentelike strukture vir studente en permanente (nie-studente) lidmate los van mekaar funksioneer. Beide groepe het sy eie vergaderings van die ampte wat opsig hou oor die bediening van spesifiek die studente of die permanente lidmate. In praktyk is dit meestal die permanente lidmate wat die oggendedienste bywoon en die studentelidmate wat die aanderedienste bywoon.

In die gemeente word eredienste regdeur die jaar gehou. Tydens vakansietye word elke Sondag ten minste een erediens (dikwels selfs twee) gehou. Ook al die kerklike feesdae word in die gemeente gevier.

Tans is daar twee standplase in die gemeente, te wete dr SM de Beer en ds MJ Slabbert. Daar word gepoog om by al die studente tydens groepshuisbesoek uit te kom. Verder word 'n hoë prioriteit op individuele huisbesoek by studente geplaas. Pastorale gevalle maak 'n groot persentasie van die bediening uit.

Gedurende die week is daar feitlik elke aand van die week 'n aktiwiteit by die gemeente waar op die behoeftes van studente gefokus word. Daar is tans nege kampe, 'n fietstoer, staptoere, weeklikse Bybelstudies, JOOL-aksies en vyf deurlopende uitreikaksies wat deel van die gemeente se bediening uitmaak.

(iii) ***Finansiële situasie van die gemeente***

Tans is die gemeente totaal afhanklik van subsidie van die Raad van Finansies om die bediening aan studente te befonds. Daar word vir net bietjie meer as een en 'n derde standplaas subsidie ontvang. Die gemeente lewer dus 'n bydrae tot die tweede standplaas van ongeveer R25 000.00 per maand en dra volledig die res van die bedryf van die gemeente uit offergawes.

Die offergawes wat jaarliks van studente ontvang word is minder as die heffingsbedrag wat per belydende lidmaat gehef word. Dit plaas addi-

sionele druk op die permanente lidmate om die studente se heffingskoste te *subsidieer*. Hieruit is dit duidelik dat daar geen manier is hoe die gemeente kan bly funksioneer sonder sy permanente lidmate of sonder subsidie van die Raad van Finansies nie. Die enigste rede waarom die gemeente wel die bediening in stand kan hou, is die buitengewoon goeie bydraes van die permanente lidmate. Baie moeite word gedoen om tog by studente 'n offervaardigheid te kweek. Studente word ook aangemoedig om debietorders te gebruik.

Daar bestaan wel 'n geleentheid om ouers van eerstejaars te sien met die Ouerdag van die Universiteit en hulle om 'n eenmalige offergawe of debietorder te vra. Dié reëling is nie so suksesvol nie, aangesien dit blyk dat ouers nie altyd die Ouerdag bywoon of by die geleentheid verkies om die predikante van hulle kinders te ontmoet nie! Die Universiteit het goedgegunstiglik 'n markiestent voor die Aula beskikbaar gestel vir die kerke. Vroeër is die kerke op die uithoek van die kampus geplaas. Tans is ons verhouding met die Universiteit redelik goed. Ons ontvang ook lyste van Hervormde studente van die Universiteit af. Hierdie lyste is egter so 50% korrek.

(iv) ***Toekomsbeplanning***

Die projek om kothuise as studentebehuising op die gemeente se parkeerterrein te bou, was 'n groot sukses. Dié projek het reeds aan die begin van 2002 begin om inkomste te genereer. Tans ontvang die gemeente ongeveer R20 000.00 per maand hieruit.

'n Volgende aspek van die toekomsbeplanning wat tans uiters relevant is, is die feit dat die koshuisstudente dramaties afgeneem en die dagstudente dramaties toegeneem het. Dit het die bediening aan studente 'n nog meer arbeidsintensiewe bediening gemaak. Dit lyk of hierdie tendens beslis in die toekoms sal voortgaan.

(v) ***Is die gemeente op die kampus noodsaaklik?***

Selfs met 'n aktiewe studentegemeente is daar van ons lidmate wat by die Nederduitse Gereformeerde Kerk en die Charismatiese kerke inskakel omdat beide dié kerke uiters groot en effektiewe studente-aksies het en studente soms saam met hulle vriende wil inskakel (en soms selfs deur hulle ouers aangemoedig word om die Nederduitse Gereformeerde Kerk se kamp by te woon). As Philadelphia se bediening op die kampus egter ingeperk sou word, sal dit ernstige implikasies hê vir die toekomstige welwese van die Kerk in die geheel. Die Kerk kan net op geen manier die professionele leierskorps van die kerk van die toekoms verloor nie. Dit kan onomwonde gestel word dat Philadelphia 'n kardinaal belangrike rol speel in die toekoms van die Kerk en die Kerk se toekomstige predikante.

Dit wil lyk of daar die laaste paar jaar 'n geneigdheid onder lidmate (en veral ook lidmate van ander kerke) is om aksies en eredienste van die gemeente sporadies by te woon sonder om formeel in te skakel. Na raming is sowat 25% van die persone wat deel in die aktiwiteite van die gemeente van buite die gemeente afkomstig. Philadelphia poog om 'n nog groter invloed op sy omgewing uit te oefen.

(vi) **Die pad vorentoe ...**

Die realiteit wat die gemeente beleef is dat studentebearbeiding die afgelope paar jaar aansienlik moeiliker geword het. Studente is nie meer, wat hulle tyd en energie betref, so beskikbaar soos in die verlede nie. Byna alle studente het tans aandklasse en is om finansiële redes verplig om in die week en tydens vakansies te werk. Dit vra dat daar op 'n nuwe manier gewerk moet word. Dié situasie, wat nuwe uitdagings vir die gemeente stel, vra kreatiewe denke oor studentebediening. Daar is vervolgens die laaste paar jaar groot klem op die bou van verhoudinge, kleingroepe en 'n dinamiese studentebediening geplaas.

'n Groot besorgdheid is dat bitter min gemeentes inligting aanstuur oor studente wat aan die Universiteit van Pretoria kom studeer – die laaste paar jaar was die belewenis dat min of meer agt gemeentes/predikante inligting aanstuur. Soms is dit die enigste vorm van inligting wat kontak met 'n student moontlik maak.

Ons het die afgelope paar jaar hard gewerk om finansiële beheer en uiters konserwatiewe besteding te handhaaf om sodoende die rasionalisasie van die verlede te kon hanteer. Tans gaan dit baie goed ten opsigte van die infrastruktuur en kontinuïteit in leierskorps in die gemeente. Dit is moontlik gemaak deur die sterk groep van permanente lidmate. Die gemeente is baie dankbaar vir die positiewe gesindheid van die Kerk jeens die studentebediening. Verder is ons ook dankbaar vir die goeie belegging wat die Kerk in die lewens van soveel lidmate maak. Ons onderneem om goeie rentmeesters te wees en poog om steeds 'n groter rol te speel in die lewens van ons jongmense. Die gemeente het die Kerk se ondersteuning en gebede in dié opsig besonder nodig.

4.2.3.3 **Verslag oor studentebearbeiding te Stellenbosch**

(i) **Statistiese gegewens van die gemeente**

Aantal belydende lidmate:	139 (Stellenbosch), 90 (Worcester)
Dooplidmate:	25 (Stellenbosch), 27 (Worcester)
Studente-lidmate:	40
Permanente lidmate:	241
Besoekpunte:	140

(ii) ***Agtergrond en funksionering van die gemeente***

Die bediening in die gemeente bestaan uit vier bene, die permanente lidmate, die studente, Worcester met wie Stellenbosch in kombinasie is en die bestuur van Hervormatieweg. Die predikant kan dus nie sy aandag voltyds aan studentebearbeiding wy nie, maar vandat daar ook 'n deeltydse standplaas geskep is wat veral op die bediening in Worcester konsentreer, kan die predikant meer tyd aan studentebearbeiding spandeer. Hierdie bearbeiding geskied in die vorm van aanddienste wat merendeels deur studente bygewoon word, weeklikse HSV byeenkomste, wykshuisbesoek, kampe en ander sosiale byeenkomste en besondere pastoraat.

(iii) ***Huidige stand van sake***

Daar is tans 229 belydende lidmate in die kombinasie, waarvan ongeveer 40 studente is. Van hierdie studente skakel 35 op een of ander wyse by die gemeente in, hetsy deur betrokkenheid by die HSV en deur op die kerkraad te dien, of deur erediensbywoning en algemene betrokkenheid. Nege van die studente dien tans op die kerkraad. Aangesien ons geen inligting oor studente van die Universiteit af kry nie, is ons nie heeltemal seker hoeveel Hervormde studente daar in Stellenbosch is nie. Die studente waarvan ons weet, het óf self kom aanmeld en betrokke geraak, óf hul inligting is deur ouers aan ons gegee. Daar is wel enkele studente wat verkies om nie by die gemeente betrokke te wees nie, meestal omdat hul saam met hul vriende by ander kerke inskakel. Maar dit is 'n baie klein groepie.

Ons is dankbaar oor die positiewe betrokkenheid en deelname van die grootste deel van die studente. Daar is gereeld tussen 20 en 30 studente op 'n slag wat HSV aktiwiteite bywoon en die bywoning van eredienste is net so goed. Persentasiegewys is die aantal studente wat betrokke is en eredienste bywoon, heelwat hoër as die gemiddeld in die Kerk. Daar word dikwels vriende saamgebring wat die eredienste of HSV aktiwiteite saam met hulle bywoon. Die studente skakel ook goed in by die gewone aktiwiteite van die gemeente en is dus volkome deel van die gemeente, nie 'n afsonderlike groep nie. So is daar vandag kerkraadslede wat 'n leidende rol in die gemeente speel, wat 'n paar jaar gelede nog studente was en deel van die studentekerkraad was. Die kerkraad begroot jaarliks ruim vir die studentebearbeiding omdat hulle dit as baie belangrik ag.

Tydens HSV byeenkomste word daar Bybelstudie gedoen of oor aktuele onderwerpe gesels. Daarna word daar saamgekuier en verversings geniet. Op sosiale vlak is daar twee kampe per jaar en dan minstens twee ander sosiale byeenkomste of uitstappies per kwartaal.

(iv) ***Finansiële situasie van die gemeente***

Hoewel daar maar min studente is wat offergawes gee, of wie se ouers 'n maandelikse offergawe gee, is die finansiële situasie van die gemeente goed. Die standplaas ontvang geen subsidie nie en is finansiëel onafhanklik, waaroor ons baie dankbaar is. Die woonstelkompleks op die terrein waar daar 35 studente gehuisves word, dra grootliks by tot die finansiële onafhanklikheid.

(v) ***Toekomsblik en toekomsbeplanning***

Die gemeente streef daarna om aan die studente 'n geestelike tuiste te bied gedurende hul studiejare. Ons wil aan hulle die geleentheid gee om, al is hulle ver van die huis af, tuis te wees by die Kerk waaraan hulle behoort en waarin hulle grootgeword het. 'n Geleentheid om gereeld te kan deelneem aan die diens en aanbidding van God, te kan luister na die verkondiging van die Woord, te kan groei in hul geloofskennis en hul geloofslewe as deel van die HSV, maar ook deel te wees van 'n gemeenskap van gelowiges en 'n kerklike vriendekring.

Die kerkraad doen opnuut 'n beroep op leraars en kerkrade van ander gemeentes om vir ons die inligting deur te gee indien daar studente is wat hier kom studeer. In die besonder eerstejaars sodat hulle genooi kan word om die eerstejaarskamp by te woon. Die betrokkenheid van die studente wat die kamp bygewoon het, is baie beter as dié van die studente wat dit nie bygewoon het nie. Die sukses van die jaar hang nogal nou saam met die sukses van die eerstejaarskamp. Maar as ons nie van toekomstige studente weet nie, kan ons hulle nie nooi nie.

(vi) ***Slotwoord***

Dit is 'n werklike voorreg en vreugde om by die bearbeiding van studente betrokke te wees en te ervaar hoe positief en gelowig die meeste van ons jongmense is.

4.2.3.4 ***Verslag oor studentebearbeiding te Bloemfontein***

(i) ***Statistiese gegewens van die gemeente***

Studente-lidmate:	93
Addisionele gemeente besoekpunte:	40
Besoekpunte:	133

(ii) ***Prediking en eredienste***

Prediking het hoofsaaklik volgens die gemeente se jaarprogram verloop. Daar word kwartaalliks 'n nuwe preek- en erediensrooster opge-

stel waartydens daar oor preekbeurte en verantwoordelikhede besin word. Ds W Dykema is hoofsaaklik verantwoordelik vir die aanddienste wat vir die studentebediening benut word. Met ingang van 2012 is die aanddienste op 'n meer informele wyse ingerig, sodat dit beter tot die jongmense spreek. Hierdie dienste word liturgies ingeklee om die evangelieboodskap op 'n kreatiewe en gepaste wyse aan die studente te kommunikeer. Die basiese boustene van 'n erediens, soos deur die Diensboek van die Kerk voorgestel, word egter altyd in elke diens ingebou. Ons poog wel steeds om 'n dinamiese styl van verkondiging op 'n verantwoordelike en Bybels-reformatoriese wyse te handhaaf. Studente woon egter nie net die aanddienste by nie, maar gereeld ook die oggenddienste.

(iii) ***Spesifieke en spesiale bedieningsaktiwiteite***

(a) Weeklikse funksies

Soos in die geval van die vorige jare, is daar deurgaans steeds op 'n weeklikse basis Bybelstudies gehou. Ons het wel meer aandag gegee aan die beplanning en skedulering van die weeklikse kontakssessies, om potensiële botsings met ander aksies en aktiwiteite te verminder, waar nodig. Die gesprekstemas word gewoonlik deur die studente bepaal sodat hierdie geleentheid juis spreek tot hul vraagstukke en behoeftes.

Na elke aandiens is daar ook geleentheid vir die studente om saam in die saal te kuier, waartydens koffie en koeldrank bedien word. Soms sal almal saam besluit om eerder na 'n koffiewinkel te gaan en daar te kuier. Hoe dit ook al sy, hierdie kontakssessies is ideaal vir sosiale kontak, geestelike groei en administratiewe sake.

(b) Verskeie ander funksies is deur die jare gehou

Ds Dykema was hierdie jaar vir die vierde agtereenvolgende jaar by Kougom-Eerstejaarskamp betrokke. Sy betrokkenheid het elke jaar 'n bietjie vermeerder aangesien hy gevra is om telkens van die aktiwiteite op die kamp aan te bied. Kougom is steeds 'n goeie geleentheid waar die kollegiale bande tussen hom en die leraars van Kowsie Nederduitse Gereformeerde Kerk versterk word, asook vir kontak met Hervormde studente wat die kamp bywoon. Die bywoningsyfer van Hervormde studente is nie hoog nie, maar kontak met elkeen is vir hom van groot belang. Ds Dykema se hoop is steeds om eventueel die gemeente se eie eerstejaarskamp te kan hou mits dit finansieel haalbaar is en nie 'n onnodige duplisering van die bestaande en geslaagde praktyk is nie.

Met die uitsondering van 2012, kon die gemeente elke jaar 'n suksesvolle staptoer aanbied. In 2012 moes die staptoer weens 'n finansiële

krisis in die gemeente gekanselleer word. Vir die volgende jare blyk die situasie egter positief te wees en is dit in die gemeente se beplanning om weer een aan te bied.

Informele kuier- en dansgeleenthede word deurgaans en op 'n *ad hoc* basis gehou. Die opkoms is goed en die funksies was nog altyd geslaagd.

Die Studente-dinee is elke jaar 'n hoogtepunt waarna almal uitsien. Dit dien ook gewoonlik as die laaste groot funksie van die jaar en dus die gemeente se afsluiting.

In die verlede het die gemeente 'n kamp in Mosambiek gehou. Hoewel die kampe elke jaar 'n sukses was en bywoning gestyg het, het dit weens afstand en kostes groot uitdagings gebied. Daar is dus besluit om voortaan nie meer Mosambiek toe te gaan nie, maar wel 'n kamp by die kus aan te bied. Die doel en karakter van die kamp behoort wel dieselfde te bly.

Die gemeente kon verlede jaar vir die tweede keer aan die Bybelvasvra kompetisie deelneem en beplan om dit in die toekoms te bly doen.

Daar was ook verskeie ander aktiwiteite/geleenthede waarby ds Dykema op wisselende vlakke betrokke was, naamlik

- ** Kougom dinee.
- ** *Campus Ministries Forum* – Hier is verskeie aksies/geleenthede geloods waaronder 'n paar gebedstapgeleenthede, lofprysings, die eerstejaarsdiens op kampus, vergaderings, afsprake met sluetfigure op die Universiteit van die Vrystaat kampus, 'n leraarsvergadering en verantwoordelikhede by die Universiteit se suksesweek. Ds Dykema is ook weer verkies tot die forum se bestuur as kassier.
- ** Geestelike teekan geleenthede by koshuise.
- ** Opening by skole.
- ** Uitreike.

(iv) ***Opsporing, besoeke en getalle***

Studente opsporing is 'n konstante aktiwiteit in die bediening en geskied deurgaans. Sekere stelsels is in plek om die proses te vergemaklik, maar daar is steeds uitdagings soos verkeerde inligting, onbetrokkenheid van studente, omstandighede wat maak dat afsprake nie nagekom kan word nie, ensovoorts. Daar kan wel met groot dankbaarheid genoem word dat die opsporingsproses in die laaste paar jaar baie makliker verloop het as in die verlede. Dit is deels te danke aan die goeie inligting wat van die Universiteit ontvang is en ook die feit dat

heelwat ouers en predikante ds Dykema gekontak het met inligting. Ds Dykema poog om minstens twee keer per jaar by elke student besoek af te lê. Daar is tans ongeveer 93 studente op die gemeente se stelsel, maar die nuwe inskrywingslys is onlangs vanaf die Universiteit ontvang en dit moet nog deurgewerk word.

(v) **Finansies en fondsinsamelings**

Vir die afgelope drie jaar is 'n fondsinsamelingsprojek geloods en bestuur, wat vir drie jaar agtereenvolgend elke keer 'n bedrag van R12 000.00 geïen het. Die kerkraad van gemeente Bloemfontein het egter hul ontevredenheid uitgespreek oor die tyd wat benodig word en wat ds Dykema self moet insit om die projek te laat slaag. Die kerkraad het besluit dat die projek nie weer vir 2013 gedoen kan word nie.

Dit plaas wel die bediening onder 'n groot mate van finansiële druk, aangesien hierdie fondse gebruik is om die kampe en aksies te finansier. Die uitdaging is dus om alternatiewe bronne vir fondse te vind.

Die gemeente Bloemfontein het wel ingestem om die deurkollektes van die aanddienste aan die studentebediening te bewillig.

(vi) **Woord van dank**

Ds Dykema is die gemeente, ring en Kerk baie dankbaar vir hul goedheid, geduld, hulp en gebede deur die jaar. Hy bid elkeen 'n geseënde tyd toe.

AANBEVELING	1. Die vergadering spreek hom gunstig uit oor die bearbeiding van studentelidmate van die Kerk. 2. Die finansiële versorging van standplase vir studentebearbeiding word gehandhaaf. 3. Predikante en gemeentes word versoek om studente vanuit hulle gemeentes aan te moedig om sinvol by die onderskeie studentegemeentes van die Kerk in te skakel. 4. Ouderlingevergaderings bekom jaarliks inligting van alle skoolverlaters wat uit gemeentes verhuis na tersiële instellings. Die inligting (toekomstige adres en telefoon-
--------------------	---

	nommer) word na die onderskeie studentegemeentes gestuur.
VERDERE BEPLANNING	

4.2.4 WYSIGING VAN ORDEREËL 4

OPMERKING VAN DIE SEKRETARIS VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING INSAKE ORDEREËL 4 WY-SIGINGS MET BETREKKING TOT DIE BESKRYWINGSPUNTE ONTVANG VAN DIE RINGE VAN JOHANNESBURG EN WES-KAAP- LAND

Die 70ste Algemene Kerkvergadering neem kennis van die twee direk onderstaande beskrywingspunte soos betyds ontvang na afloop van die 2012 ringsvergaderings. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het 'n *bona fide* fout begaan deur nie hierdie beskrywingspunte kragtens Ordereël 10.1 (i) minstens een jaar (12 maande) voor die Algemene Kerkvergadering vir kommentaar aan al die betrokke rade, ouderlinge- en ringsvergaderings voor te lê nie.

BESKRYWINGSPUNT 62: RING VAN JOHANNESBURG

WYSIGING VAN ORDEREËL 4

Die huidige Ordereël 4 bepaal soos volg:

'n Gemeente is 'n gemeenskap van gelowiges wat selfstandig georganiseer is en deur die eenheid in geloof en belydenis saam met al die ander gemeentes die Kerk [Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika] is, die wyse waarop die Kerk [Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika] op 'n bepaalde plek bestaan.

Die Kerk [Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika] is 'n volkskerk met sy eie kerklike kultuur, geskiedenis, taal en tradisie wat geroepe is tot die verkondiging van die evangelie van Jesus Christus aan die Afrikanervolk en tegelyk aan alle mense.

Die 70ste Algemene Kerkvergadering word hiermee versoek om die laaste paragraaf in geheel uit Ordereël 4 te skrap:

Die Kerk is 'n volkskerk ... wat geroep tot die verkondiging

van die evangelie ... aan die Afrikanervolk en tegelyk aan alle mense.

Motivering:

1. Ordereël 4 gaan oor lidmaatskap van die Kerk [Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika]. Die betrokke paragraaf verwoord nog iets van wat Artikel III van die ou Kerkwet bedoel het en waarvan die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika nou verskeie male afskeid geneem het. Die twee voorafgaande Algemene Kerkvergaderings, die 68ste en 69ste, het reeds op grond van Skriftuurlike en teologiese redes met 'n meerderheid van stemme gekies om afstand te doen van die beskrywing van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika as 'n volkskerk. Die vereiste tweederde meerderheid is egter nie behaal nie en daarom kon dit nie 'n besluit van die vergadering word nie. In die lig van die duidelik besluite van die Buitengewone Algemene Kerkvergadering in 2011 behoort die term *volkskerk* nie meer deel van kerklike taalgebruik te wees nie.
2. Ordereël 4 gaan nie oor die apostolaat, die verkondiging van die evangelie aan alle mense nie. Apostolaat word in Ordereël 5 hanteer. Ordereël 4 gaan oor wat gemeente en kerklidmaatskap beteken – wat nie bepaal kan word deur of beperk kan word tot 'n *volk* nie. Indien hierdie paragraaf in Ordereël 4 gehandhaaf word, weerspreek dit Ordereël 5. Laasgenoemde sluit *almal* in, wat Bybels en teologies korrek is, terwyl in Ordereël 4 dit eers 'n spesifieke *volk* uitsonder en dan *almal* insluit. Dit is 'n teenspraak om uit te sluit en in te sluit tegelyk.

Historiese agtergrond

Volkskerk is 'n onbybelse manier om oor die kerk te praat. Die *volk Israel* in die Ou Testament word nie meer so in die Nuwe Testament gebruik nie, want in Christus is daar nie meer Jood of Griek nie.

Profete in die Ou Testament, en Jesus en Paulus in die Nuwe Testament, waarsku dat gelowiges God en wat aan God behoort nie kan gelykstel aan aardse, materiële, natuurlike, mense dinge nie. Die kerk, wat uit mense bestaan wat aan God behoort, kan nie met 'n aardse saak soos 'n volk of 'n nasie gelykgestel word nie – veral nie as dit beteken dat ander mense wat aan God behoort, uitgesluit word nie.

In die geskiedenis was die begrip *volkskerk* nie so 'n probleem nie omdat 'n volk toe hoofsaaklik bestaan het uit mense van dieselfde taal, kultuur en geloof. Ouers doop hulle kinders in die verbond met God.

Die geloofsgemeenskap is die verbondsgemeenskap. Volk, verbond en kerk het saamgeval.

Later het *volk* egter nie meer net bestaan uit mense wat eners is, dink en glo nie. Volk, verbond en kerk kan nie meer saamval nie. Volkskerk is dus 'n uitgediende begrip. Kerk en Afrikanervolk kan nie gelykgestel word nie. Alle Afrikaners behoort nie aan die Hervormde Kerk nie. Die Hervormde Kerk is dus nie die volkskerk van die Afrikanervolk nie. Alle Hervormers is ook nie Afrikaners nie. Daarom kan die Hervormde Kerk nie as 'n Afrikanervolkskerk bekend staan nie.

Toe 'n volk nog hoofsaaklik bestaan het uit mense van dieselfde taal en kultuur, kon 'n volkskerk sending doen deur ander volke te kersten. Deesdae bestaan alle gemeenskappe in 'n mindere of 'n meerdere mate uit mense van verskillende tale en kulture. Hervormde geloofsgemeenskappe het byvoorbeeld nog altyd ook Engelse, Duitse, Nederlandse, Portugese en ander lidmate ingesluit. Omdat volke nie meer volke in die ou sin van die woord is nie, werk 'n sendingbeleid wat gerig is op die stigting van inheemse volkskerke ook nie meer nie.

Die doel van kerkwees is om die evangelie uit te dra, nie om 'n taal of kultuur te bevorder nie. Taal en kultuur is deel van menswees, van hoe mense leef en hulle geloof beoefen. Daarom is 'n kerk nie 'n volkskerk nie, maar die *kerk van Christus* wat deur middel van watter taal of kultuur ook al, die evangelie aan *almal* sal bly verkondig.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	1. Die nuutverkose Kommissie van die Algemene Kerkvergadering kry opdrag om bogenoemde beskrywingspunt onverwyld na afloop van die 70ste Algemene Kerkvergadering in die Kerk te sirkuleer met die oog op kommentaar en besluitneming tydens die 71ste Algemene Kerkvergadering.

BESKRYWINGSPUNT 63: RING VAN WES-KAAPLAND

WYSIGING VAN ORDEREËL 4

Die 70ste Algemene Kerkvergadering word hiermee versoek om die laaste paragraaf:

Die Kerk is 'n volkskerk met sy eie kerklike kultuur, geskiedenis, taal en tradisie wat geroepe is tot die verkondiging

**van die evangelie van Jesus Christus aan die Afrikanervolk
en tegelyk aan alle mense**

in geheel uit Ordereël 4 te verwyder.

Motivering:

- * Die formulering van hierdie paragraaf in Ordereël 4 is nie alleen strydig met Ordereël 5.7.1 nie, maar ook met die aanhef tot Ordereël 5. Ordereël 5.7.1 bepaal:

In verwagting van die koninkryk van God, en met die volmag van Jesus Christus wat die Hoof van die kerk en die Heer van die wêreld is, wil die Kerk in gehoorsaamheid aan die opdrag van die Heer, deur die oortuigingswerk van die Heilige Gees, dissipels maak van alle mense.

Die aanhef tot Ordereël 5 formuleer soos volg:

Die Kerk is geroep om die blye boodskap van verlossing deur die Drie-enige God, in die wêreld aan alle mense te verkondig.

- * Ordereël 4 bepaal primêr die verhouding tussen gemeentes en die Kerk en handel nie oor verkondiging nie. Die verkondiging van die Kerk (wat in hierdie paragraaf verwoord word) kom in Ordereël 5 tereg. Die paragraaf wat hier ter sprake is hoort daarom om strukturele redes nie in Ordereël 4 nie en behoort uit die Kerkorde gehaal te word.
- * Die bepaalde paragraaf van Ordereël 4 is ook in spanning met die aanhef van die Kerkorde wat die roeping van die Kerk bepaal:

Die roeping van die kerk is om die blye boodskap van Jesus Christus, die gekruisigde en opgestane Heer, as die enigste Verlosser te bely en in die wêreld te verkondig.

- * Die Kerk as volk van God kan die verkondiging nie kerkordelik wil inperk deur haar verkondiging aan die hand van 'n kerkordelike bepaling uitsluitlik of hoofsaaklik op 'n bepaalde volk of groep te rig nie.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	1. Die nuutverkose Kommissie van die Algemene Kerkvergadering kry opdrag om bogenoemde beskry-

	wingspunt onverwyld na afloop van die 70ste Algemene Kerkvergadering in die Kerk te sirkuleer met die oog op kommentaar en besluitneming tydens die 71ste Algemene Kerkvergadering.
--	---

5. VERBAND MET ANDER KERKE (HOOFSTUK 6)

5.1 EKUMENE

5.1.1 VERSLAG VAN DIE RAAD VIR EKUMENE

5.1.1.1 Samestelling van die Raad vir Ekumene

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die volgende predikante aangewys om op die Raad vir Ekumene te dien: Di EG Fourie (voorsitter), TF Dreyer (ondervoorsitter), dr WA Dreyer (sekretaris), di E Verhage, AC Kuyper en dr GMJ van Wyk.

5.1.1.2 Opdragte van die Algemene Kerkvergadering

Die 69ste Algemene Kerkvergadering het die volgende besluite geneem ten opsigte van ekumene:

(i) **World Communion of Reformed Churches**

Die 69ste Algemene Kerkvergadering het besluit dat *alles in werking gestel word om die kontak met die World Communion of Reformed Churches vol te hou tot tyd en wyl sake bevredigend afgehandel kan word*. Die Raad vir Ekumene het die *World Communion of Reformed Churches* ingelig ten opsigte van besluite van die Algemene Kerkvergadering, die Buitengewone Algemene Kerkvergadering en die kerk-skeuring wat plaasgevind het.

Lede van die Raad vir Ekumene het ook as waarnemers sitting geneem by die *Africa Communion of Reformed Churches* wat in 2012 in Kempton Park vergader het.

Die *World Communion of Reformed Churches* het sy spyt uitgespreek oor die gebeure wat in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika voltrek het. Hoewel daar geen formele memoranda uitgeruil is nie, is die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika by monde van die president en algemene sekretaris uitgenooi om aansoek te doen vir lidmaatskap van die *World Communion of Reformed Churches*. Dit is die mening van die Raad vir Ekumene dat die *World Communion of Reformed Churches* daarvan oortuig is dat die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika aan alle vereistes voldoen ten opsigte van lidmaatskap.

(ii) Tussenkerklike Raad

Die Tussenkerklike Raad is in die verlede saamgestel uit afgevaardigdes vanuit die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika, die Nederduitse Gereformeerde Kerk en die Gereformeerde Kerk in Suid-Afrika. Die Tussenkerklike Raad het die afgelope termyn nie goed gefunksioneer nie en min vergaderings is gehou of gereeld uitgestel. Opdragte van die Algemene Kerkvergadering wat na die Tussenkerklike Raad verwys is, soos byvoorbeeld studiewerk ten opsigte van die Belydenisskrifte, vertaling van die Belydenis van Nicea en die doop, het geen aandag gekry nie.

Intussen het die Nederduitse Gereformeerde Kerk en die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika 'n bilaterale ooreenkoms gesluit terwyl die Algemene Sinode van die Gereformeerde Kerk in Suid-Afrika 'n bilaterale ooreenkoms met die Nederduitse Gereformeerde Kerk om tegniese redes uitgestel het vir besluitneming by 'n volgende sinode.

As gevolg van bogenoemde faktore het die Moderatuur van die Nederduitse Gereformeerde Kerk die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika skriftelik in kennis gestel dat dié Kerk aan die Tussenkerklike Raad onttrek en in die toekoms ekumeniese bande deur middel van die Konvent van Reformatoriese Kerke sal handhaaf. Die Nederduitse Gereformeerde Kerk het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering verseker dat die bilaterale ooreenkoms tussen die twee kerke steeds van krag bly en nog verder versterk kan word.

Op grond van die bilaterale ooreenkoms is daar reeds Hervormde predikante wat in die Nederduitse Gereformeerde Kerk beroep is en daar diens doen, met behoud van hulle status in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika.

Die Raad vir Ekumene wil derhalwe die volgende beskrywingspunt indien, vir oorweging deur die 70ste Algemene Kerkvergadering:

BESKRYWINGSPUNT 64: RAAD VIR EKUMENE**BEËINDIGING VAN BETROKKENHEID BY DIE TUSSENKERKLIKE RAAD; VERDERE BILATERALE OOREENKOMSTE**

- * **Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika beëindig sy betrokkenheid by die Tussenkerklike Raad.**
- * **Die Kommissie van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika kry opdrag om die moontlikheid van verdere bilaterale ooreenkomste te ondersoek en waar moontlik sulke ooreenkomste te sluit.**

Motivering:

Dit blyk dat die Tussenkerklike Raad nie meer 'n effektiewe liggaam is om gesprek tussen kerke te bevorder of konkrete resultate te lewer nie. Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika kan ekumeniese bande met ander reformatoriese kerke in Suid-Afrika deur middel van die Konvent van Reformatoriese Kerke en bilaterale ooreenkomste voortsit.

Dr WA Dreyer, die sekretaris van die Raad vir Ekumene, stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

(iii) Buitelandse bediening

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het aan di AC Kuyper en APJ Beukes opdrag gegee om die bediening van Afrikaanssprekendes in die buiteland te ondersoek en aan die Kommissie verslag te lewer.

Ds Kuyper het Australië besoek en gesprek gevoer met kerke aldaar. Een van die kommerwekkende bevindinge is dat die meeste Afrikaanssprekendes en immigrante vanuit Suid-Afrika geen kerklike verbintenis in Australië of Nieu-Seeland voortsit nie. Meeste Afrikaanssprekendes raak in die buiteland van die Kerk vervreemd. Voorlopige syfers dui daarop dat soveel as 95% emigrante kerklos raak. Dit is egter ook so dat baie Afrikaanssprekendes in Suid-Afrika geen verbintenis met die Kerk het nie.

Dit is gevolglik baie moeilik om aanbevelings te maak om die bediening van Afrikaanssprekendes in die buiteland te bevorder. Dit sal waarskynlik afhang van die effektiwiteit van predikante wat reeds in die buiteland die evangelie in Afrikaans bedien, asook die geloofsoortuiging van lidmate wat die land verlaat. Dit is onrealisties om te verwag dat lidmate wat kerklos geraak het, in 'n nuwe land kerklik betrokke sal raak.

Daarbenewens is die ervaring van kerke in die buiteland dat persone wat wel betrokke raak, die Afrikaanse gemeentes hoofsaaklik as 'n kulturele tuiste beskou.

Buitelandse bediening in Afrika, veral waar die Nederduitse Gereformeerde Kerk en Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika dit gesamentlik doen, funksioneer bevredigend. In lande soos Zimbabwe, Zambië en Botswana spreek die bediening van goeie samewerking tussen die kerke.

(iv) **Buitelandse kerke**

Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika het die afgelope jare met verskeie buitelandse kerke 'n verhouding opgebou en gehandhaaf. Die 69ste Algemene Kerkvergadering het besluit om die band met die *Christian Reformed Church of Australia* en die *Cumberland Presbyterian Church* voort te sit.

Sedert die 69ste Algemene Kerkvergadering het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering korrespondensie ontvang vanaf die Afrikaanse Christenkerk van Nieu-Seeland, Gereformeerde Evangeliese Kerk van Australië en ds M Potgieter wat betrokke is by die Afrikaanse bediening in Londen. Die korrespondensie is na die Raad vir Ekumene verwys.

Die Raad vir Ekumene het 'n ontmoeting gehad met die Gereformeerde Evangeliese Kerk van Australië, die *Presbyterian Church of Australia* en die *Christian Reformed Church of Australia*. 'n Bilaterale ooreenkoms met die Gereformeerde Evangeliese Kerk van Australië is afgehandel.

Lede van die Raad vir Ekumene was ook teenwoordig by die Algemene Sinode van die Nederduitse Gereformeerde Kerk waartydens kontak gemaak is met verteenwoordigers van verskeie buitelandse kerke.

5.1.1.3 **Conventus reformatus**

Die Raad vir Ekumene het die afgelope termyn aan al die aktiwiteite van die Konvent van Reformatoriese Kerk (Conventus) deelgeneem. Die Conventus het belangrike groei getoon en vervul 'n belangrike funksie ten opsigte van die ekumene in Suid-Afrika. Gedurende die afgelope termyn het die Lutherse Kerk van Suid-Afrika, die Presbiteriaanse Kerk en die Afrikaanse Protestantse Kerk lidmaatskap van die Conventus opgeneem. Daar word deurgaans 'n goeie en opbouende verhouding tussen al die lidkerke gehandhaaf.

Die Conventus het die leiding geneem met die herdenking van gebeure wat in die reformatoriese tradisie van groot belang is, soos byvoorbeeld die geboortedag van Calvyn 500 jaar gelede (1509) en die opstel van die Heidelbergse Kategismus 450 jaar gelede (1563). Tans word 'n groot herdenking van die Kerkhervorming vir 2017 beplan, 500 jaar nadat Luther sy stellings teen die kerkdeur in Wittenberg vasgespyker het.

Predikante van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika het insiggewende bydraes gelewer, onder andere oor Calvyn, die *notae ecclesiae* en die Heidelbergse Kategismus. Die referate is vir publikasie ver-

werk en het in *Skriflig* verskyn. Dr WA Dreyer was een van die eindredakteurs van die feesuitgawe wat oor Calvyn handel het.

Ds EG Fourie is tans die algemene sekretaris van die Conventus waar hy sy taak met toewyding en bekwaamheid uitvoer. Hy het onder andere die argief van die Conventus versamel en gesistematiseer. Die eerste tien jaar se dokumentasie is op CD beskikbaar.

AANBEVELING	1. Vir kennisname en bespreking.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 65: RING VAN MAQUASSI (GEMEENTE MAKWASSIE)

AFRIKAANSE PROTESTANTSE KERK

Die Afrikaanse Protestantse Kerk moet as susterkerk aanvaar word.

Motivering:

Die saak is reeds tydens die 50ste ringsvergadering goedgekeur. Die saak is nie tydens die 69ste Algemene Kerkvergadering hanteer in die lig van Besluit 54 nie.

Die ouderlinge van gemeente Makwassie versoek dat daar uitsluitel gegee moet word oor hoe lidmate van die Afrikaanse Protestantse Kerk hanteer moet word aangesien hulle nie 'n susterkerk van die Hervormde Kerk is nie.

Ds JA Benadie, die skriba van die Ring van Maquassi, stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

5.2 VERSLAG VAN DIE TUSSENKERKLIKE RAAD: OKTOBER 2010 TOT APRIL 2013

Vier vergaderings van die Tussenkerklike Raad het plaasgevind en drie vergaderings van die Interimkomitee. Die vergaderings is nie altyd voltallig bygewoon nie. Benewens onderlinge kerklike mededelings het die volgende sake tydens die vergaderings aan die orde gekom:

- * Krities-opbouende gesprek.

- * Terreine van samewerking.
- * Getuienis teenoor die owerheid.

5.2.1 HERVERTALING VAN DIE BELYDENISSKRIFTE

Die besluit van die vorige Algemene Kerkvergadering dat indringend aandag gegee moet word aan die hervertaling van die belydenisskrifte, het onder leiding van dr DJC van Wyk (jr) gang begin kry. Die meewerkende kerke se verteenwoordigers is genader en die proses het begin vorm aanneem. Die deputate van die Gereformeerde Kerk in Suid-Afrika het reeds gewerk aan 'n hervertaling. Dr V d'Assonville is die hoof van die deputate van die Gereformeerde Kerk in Suid-Afrika en tans met studie in die buiteland. 'n Werkvergadering tussen die verskillende meewerke word beplan sodra hy terug is uit die buiteland.

5.2.2 NAVRAAG OOR DIE DOOP

Die volgende uittreksel uit die notule van die vergadering van die Tussenkerklike Raad gehou op 12 en 13 April spreek vanself:

Die skriba het 'n skrywe ontvang van ds Britz van die NHK in Namibië. Hy spreek sy kommer uit oor sekere gebruike rondom die kinderdoop en weerdoop in die drie susterkerke, en vra veral bevestiging van die NGK dat weerdoop nie amptelik deel van die leer van die kerk is nie. Sy skrywe is deur die AK van die NHK na die TKR verwys.

Besluit:

Die vergadering neem kennis van die NGK se bevestiging dat weerdoop nie deel van die leer van die NGK vorm nie.

5.2.3 VOORTSETTING VAN DIE TUSSENKERKLIKE RAAD

Die sekretaris van die Nederduitse Gereformeerde Kerk het in 'n skrywe aangedui dat die Moderamen van die Algemene Sinode van die Nederduitse Gereformeerde Kerk nie hul weg oopsien om met die Tussenkerklike Raad voort te gaan nie. Die volgende skrywe gedateer 22 Januarie 2013 is aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gerig:

Die Moderamen van die Algemene Sinode van die NG Kerk het die onderstaande besluit rakende die TKR mdo op die komende vergadering van die Algemene Sinode 2013 geneem:

1. *Die NG Kerk se gereformeerde ekumeniese betrokkenheid in Suid-Afrika kan nie langer in beide die TKR en die Conventus van Reformatoriese Kerke voortbestaan nie.*

2. *Die NG Kerk besluit om sy lidmaatskap van die TKR te beëindig om die volgende redes:*
 - 2.1 *Die bestaande Grondslag van die TKR beperk, tsv 'n skynbare openheid, lidmaatskap tot 'n klein kring kerke met 'n geslote konfessionele basis en eintlik beperk tot een ras- en taalgroep.*
 - 2.2 *Die NG Kerk se eie siening van haar konfessionele basis is reeds anders (vergelyk besluit oor Kerkhereniging 2011), en die NG Kerk kan nie deel van ekumeniese liggame wees wat nie ruimte maak vir haar eie familie wie se konfessionele basis anders is nie (die VGKSA).*
 - 2.3 *Die gereformeerde konfessionele basis is groter as die Drie Formuliere van Eenheid. Ons eie besluite maak dat ons nie meer met die grondslag van die TKR kan saamgaan nie.*
 - 2.4 *Die NG Kerk sien nie meer die TKR as die plek om 'n bepaalde eenheid met die Gereformeerde Kerke in Suid-Afrika en die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika gestalte te laat kry nie. Die NG Kerk wil in bepaalde konkrete ekumeniese verhoudinge gegrond op bilaterale ooreenkomste met elkeen van die kerke soos ook met ander gereformeerde kerke in Suid-Afrika staan.*
 - 2.5 *Die jongste besluit van die Algemene Sinode van die Gereformeerde Kerke beteken dat daar op die oomblik geen "eenheid" met die GKSA is nie en dat dit vals sal wees om voor te gee dat dit in die TKR gestalte moet kry terwyl die aangewese wyse dié van 'n bilaterale ooreenkoms met die GKSA is.*
3. *Die NG Kerk oordeel dat sy haar gereformeerde ekumeniese betrokkenheid volledig in die Conventus van Reformatoriese Kerke wil uitleef, en ook wil sien dat die Conventus sterker en meer dinamies sal begin funksioneer.*
4. *Hierdie standpuntinname van die NG Kerk beteken nie dat die goeie en mooi werk asook besondere verhoudinge wat deur die jare in die TKR gestalte gekry het, misken word nie. Die Here het hierdie liggaam in 'n bepaalde konteks gebruik om die bande tussen die deelnemende kerke in stand te hou asook 'n gesamentlike profetiese stem te gee. Die konteks het egter totaal verander en vra 'n ander ekumeniese benadering van die NG Kerk.*
5. *Hierdie besluit bring ook huidige bestaande gesamentlike*

werksaamhede (Kommissie vir Buitelandse Bediening, IKOO) in gedrang. Die werk kan met groter vrug via ooreenkomste tussen kerke gedoen word en moet so ontwikkel. Waar daar bates is, moet dit op 'n ooreengekome basis tussen die kerke verdeel word.

Ten tyde van die samestelling van die verslag is die terugvoer van die Nederduitse Gereformeerde Kerk en die Gereformeerde Kerk in Suid-Afrika afgewag rakende 'n geleentheid waartydens die Tussenkerklike Raad formeel sal ontbind.

AANBEVELING	1. Die vergadering bespreek die werkwyse rakende die hervertaling van die belydenisskrifte. 2. Die vergadering neem kennis van die opmerkings van die Nederduitse Gereformeerde Kerk rakende die doop. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering kry opdrag dat die bilaterale gesprek met die Nederduitse Gereformeerde Kerk hieraan aandag gee. 3. Die vergadering neem met spyt kennis van die besluit van die Nederduitse Gereformeerde Kerk om hul lidmaatskap van die Tussenkerklike Raad te beëindig. 4. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering kry opdrag om die aanvaarde bilaterale ooreenkoms met die Nederduitse Gereformeerde Kerk te bespreek en aandag te gee aan die voortsetting daarvan al dan nie. 5. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering kry opdrag om die verhoudinge met die Nederduitse Gereformeerde Kerk en die Gereformeerde Kerk in Suid-Afrika op bilaterale vlak en gesprek voort te sit.
VERDERE BEPLANNING	

6. **HUWELIK, GESIN EN OPVOEDING (HOOFSTUK 7)**

6.1 **VERSLAG VAN DIE KOMITEE (ONDER LEIDING VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING) VIR HUWELIKS- EN ANDER SINVOLLE VERHOUDINGSMOONTLIKHEDE**

Die komitee wil graag verslag doen aan die 70ste Algemene Kerkvergadering oor die werksaamhede soos opgedra deur die 69ste Algemene Kerkvergadering en die gepaardgaande opdragte.

6.1.1 **ALGEMEEN**

Dit was soms moeilik om die komitee byeen te bring vanweë die groot lading wat al die komiteede ook elders dra ten opsigte van ander rade en komitees. Tog is daar gevorder met die studiewerk en het die komitee reeds ruim aandag gegee aan die besluit dat die Kerk sal voortgaan met verantwoordelike, Bybels-gefundeerde studie oor die huwelik. Dit is egter nie net hierdie komitee wat hom met hierdie studiewerk moet besig hou nie, maar die komitee glo dat die reeds voltooide studiewerk ook baie rigtinggewend kan wees vir diegene wat ook op ander terreine van die Kerk met soortgelyke studiewerk besig is.

Vermelding word ook gemaak van die feit dat dele van die opdrag aan hierdie komitee ook oorvleuel met ander soortgelyke opdragte aan ander rade of komitees. Die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat het onder andere die opdrag ontvang om 'n studie te doen oor die doop van kinders uit 'n saamwoonverhouding. Juis by hierdie studie wat deur die sekretaris van die komitee hanteer is, is ook aandag gegee aan die verstaan van die huwelik binne 'n moderne konteks en die probleem rondom saamwoonverhoudings.

6.1.2 **REEDS VOLTOOIDE STUDIEWERK**

Die komitee het in sy studiewerk begin wyer dink as net die tradisionele huwelik. Die volgende sake het die aandag van die komitee geniet:

- * Die grootste probleem ontstaan juis wanneer daar vanuit die Bybel oor die huwelik besin word. Die tradisionele tekste in die Bybel wat handel oor die huwelik gee nie regtig 'n duidelike verstaan van die huwelik en 'n inhoud aan die huwelik nie. Baie van die tekste veroorsaak eerder probleme in die Kerk se verstaan van die huwelik.
- * Die komitee is dit eens dat daar op ander plekke in die Bybel gesoek moet word en dat die fokuspunt in hierdie studiewerk moet skuif na die verhoudingsmatige tekste in die Bybel. Die klem moet dus skuif vanaf 'n tradisionele verstaan van die huwelik met

alles wat daarmee saamgaan, na 'n verstaan van die inhoudelike van hierdie verhouding. Oor verhoudinge en die spesifieke aard van dié verhoudinge en inhoud en waardes van die verhoudinge, het die Bybel baie meer te sê. As daar gepraat word oor verhoudinge, dan gaan dit nie noodwendig oor die seksuele nie.

- * Die komitee voel dat die verstaan van die seksuele in die huwelik en die rol wat die seksualiteit in die huwelik speel, gedesentraliseer moet word. Die seksuele is maar een faset van hierdie verhouding in die huwelik.
- * Wanneer die Kerk oor die huwelik dink, oor die huwelik besluit en aan die huwelik hoë waardes toeken, moet dit vir die Kerk altyd gaan om die verstaan van die verhouding en die verhoudingsinhoud wat die Bybel toeken aan hierdie verhouding tussen man en vrou of ander rolspelers of deelgenote van hierdie verhouding. Die huwelik is dus nie net kontraksluiting nie, maar trou wees aan mekaar volgens die verhoudingsinhoud van die Bybel.
- * Die verantwoordelike omgaan met die verhoudingsinhoud van die Bybel geld vir alle geslagsoriëntasies.
- * Die komitee stel homself ten doel om alle evangeliese waardes ten opsigte van verhoudinge uit te sif om uiteindelik die koninkryksverhouding van 'n huwelik te beklemtoon. Daar moet 'n padkaart vir die Kerk gegee word om gelowiges te begelei tot verhoudinge wat spreek van verantwoordelikheid en wat in lyn is met die Bybelse inhoud en waardes. Hierdie verhouding begin eerstens as 'n verhouding met God en vanuit die verhouding met God. Belangrik hiermee saam is dat dit ook nie gaan om 'n bepaalde humanisme nie, maar oor 'n evangeliese Godgedreweheid.
- * Respek vir die Bybel maak juis dat daar nie net met tekste gewerk kan word nie. Dit gaan altyd weer oor die vraag hoe die Bybel verstaan word binne 'n bepaalde konteks en tydsgewrig en hoe die Bybel aldus ook gelees moet word. Die grondwaardes van die Bybel moet in alle situasies bly geld. Die interpretasie van die Bybel moet altyd die onderbou vorm. Daar kan nie alleen net met tekste gewerk word nie.
- * In die toekomstige studiewerk van die komitee sal die aanslag altyd bepaal word deur:

Besluite van die 69ste Algemene Kerkvergadering oor die huwelik waarmee die komitee eens is en wat ook deur die komitee respektieer word, wat juis getuig van die ernstige siening van die Kerk oor die huwelik en die Kerk se huidige verstaan van die huwelik in 'n moderne konteks.

- * Die komitee is nog in afwagting oor volledige uitsluitel oor baie regsangeleenthede rakende die veranderende wetgewing oor die huwelik. Die komitee is daarom versigtig om nie sommer enige gedagtes die wêreld in te stuur oor die burgerlike verstaan en burgerlike wetgewing van die huwelik nie. Daar is ook nog nie definitiewe riglyne afleibaar in die verstaan van die veranderende Huwelikswet nie. Daarom kan die komitee ook nie werklik riglyne aflei en neerlê ten opsigte van die verstaan van paartjies wat nog binne die ou bedeling van binne gemeenskap van goedere trou nie. Met die voorgestelde nuwe Huwelikswet laat val die regering die klem op die beskerming van bates van die partye wat tot die huwelik toetree en verdwyn daarmee saam die kerklike en godsdienstige inslag, verstaan en interpretasie van die Wet.
- * Die komitee versoek dat sy opdrag gekontinueer word sodat in voeling gebly kan word met veranderende tendense en dat die Kerk so op hoogte gehou kan word.

6.1.3 OPDRAG DEUR DIE KOMITEE

Ds AE Dreyer-Krüger kry die opdrag (in lyn met die studie waarmee sy tans besig is) om Bybelgedeeltes uit te sif, teksgedeeltes uit te lig en Bybelse waardes te beklemtoon wat die wesenskenmerk van die huwelik bevorder. Die klem sal dus val op verhoudingsmatige tekste en gedeeltes. Van die sake wat reeds gelys is waaraan sy aandag skenk is

- * situasie van gelowiges
- * respek vir mekaar
- * slawe van mekaar wees
- * getrouheid aan mekaar
- * diens aan mekaar
- * vergifnis van mekaar.

Die resultate van hierdie studie word nog ingewag.

Hiermee vertrou die komitee dat hy aan sy opdrag voldoen het.

AANBEVELING	1. Vir kennisname en bespreking.
VERDERE BEPLANNING	

6.2 VERSLAG VAN RAAD VIR GESINSBEDIENING

6.2.1 SAMESTELLING VAN DIE RAAD VIR GESINSBEDIENING

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die volgende persone aangewys om op die Raad vir Gesinsbediening te dien: Dr JA Beukes (voorsitter), di EG Fourie (sekretaris), GS de Beer, M Bacon,

DW van der Watt, PJ van der Merwe, AH Roets, JM (Marthinus) van Staden, oudle F Wilkens, JA Oberholzer, mev M Engelbrecht, drr WC van Wyk en WC Kloppers (met adviserende stem).

6.2.2 FUNKSIONERING VAN DIE RAAD

Die raad het in die afgelope termyn veral aandag gegee aan twee sake, naamlik die herskryf van die kategesehandleidings en die vestiging van die Werkgroep van Jeugbediening.

6.2.2.1 Herskryf van die kategesehandleidings

Dr JA Beukes, die koördineerder van die Kategesemediakommissie, doen soos volg verslag:

(i) ***Verslag oor die vordering met die nuwe kategesemateriaal***

Na afloop van die 69ste Algemene Kerkvergadering is 'n werkwinkel gehou waarop kundiges uit die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, uit predikante wat reeds alternatiewe kategesestof in hulle gemeentes op die proef gestel het, uit lede van die Raad vir Gesinsbediening, uit die opvoedkunde, joernalistiek en uit SENTIK verteenwoordig was. Op 11 November 2010 is daar soos volg verslag gedoen by 'n vergadering van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering deur dr JA Beukes, voorsitter van die Kategese Boekekommis­sie, en dr WC van Wyk, sekretaris van SENTIK:

Die resultaat van die werkwinkel was dat daar wel baie by alternatiewe kategeseprogramme geleer kan word met betrekking tot die aanbiedingswyse van kategesemateriaal, die sogenaamde **hoe**. Wat die inhoud van die stof betref, die sogenaamde **wat**, het dit geblyk dat om die volgende redes die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika sy eie stof moet ontwikkel:

- * Die eie aard en karakter van die Kerk met betrekking tot liturgie, kerksang, kerkmusiek, diensorgane, kerkstrukture en baie meer, ontbreek. Daarvan kom met ander woorde niks tot sy reg by alternatiewe modelle nie.
- * Die eie Kerkgeskiedenis kom nêrens tot sy reg nie.
- * Die belydenisse en belydenisgeskrifte kom nie genoeg aan die orde nie en die moontlikheid van 'n vreemde teologie en 'n vreemde Skrifbeskouing is ingebed in die deurlopende gebruik van alternatiewe kategesestof.
- * Daar bestaan geen opsig oor die materiaal wat uit alternatiewe oorde die Kerk ingestuur word nie.

- * Die unieke aard en situasie van die Kerk kom in gedrang as die Kerk van more gevorm word met alternatiewe kategesemateriaal.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die Kategesemediakommissie opdrag gegee om indringend in die kortste tyd moontlik, aandag te gee aan 'n eietydse nuwe en vars aanbiedingswyse van die Kerk se kategesemateriaal. Die inhoude moet egter eie aan die Kerk se unieke aard en karakter wees. Die beplanning was toe dat die hele reeks hersiene boeke begin 2013 op die tafel sal wees. Om verskeie redes wat later vermeld sal word, kon dit nie heeltemal realiseer nie.

Die kundiges genoem aan die begin van hierdie verslag en predikante wat bereid was om te help met die uitvoering van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering se opdrag, het werkwinkels en vergaderings belê. Na die vergaderings en werkwinkels van 29 en 30 November 2010, 14 Januarie, 28 Februarie en 24 Maart 2011 het die volgende gebeur:

- * Die huidige skryfproses is voortgesit sodat graad R en graad 6 se materiaal in Januarie 2012 saam met graad 1 tot 5 by SENTIK beskikbaar was.
- * Daar is herkurrikuleer sodat graad R tot 10 in 2013 in 'n heel nuwe gedaante op die rakke beskikbaar sou wees. Aan al hierdie sake is deeglik aandag gegee en die proses is nog steeds aan die gang.
- * Na etlike werkwinkels is die temas vir elke jaargroep onder leiding van 'n kurrikuleringskundige vasgelê (vergelyk **BYLAE E**).

(ii) ***Die nuwe reeks gaan soos volg daar uitsien***

In elk van die vier kwartale gaan ses aanbiedingsgeleenthede plaasvind. Een gesinsles (geel), een faseles (pienk), een praktykles (groen) en drie graadlesse (wit).

- * 'n Gesinsles is 'n geleentheid waar ouers saam met hulle kinders die stof hanteer wat op die ouer en kind, die gesin en hulle kerklike betrokkenheid, ensovoorts, konsentreer. Dit kan deur die kategeet of die predikant of beide aangebied word.
- * 'n Faseles is 'n geleentheid waar die hele fasegroep, graad R tot 3, 4 tot 7 of 8 tot 10 as groep byeenkom vir 'n les aangebied deur die kategeet of 'n kundige persoon met betrekking tot 'n bepaalde aangeleentheid. Hier word temas hanteer wat aktueel is in die lewe van kinders binne daardie lewensfase.

- * 'n Praktykles is 'n geleentheid waar praktiese sake hanteer word soos byvoorbeeld besoeke aan 'n ouetehuis, ander kerke, die museum, ensovoorts.
- * 'n Graadles is 'n geleentheid waar 'n gewone les, soos in die bestaande reeks, aangebied word.

Vanweë die feit dat die Kerk nie die infrastruktuur het om 11 nuwe boeke in twee jaar af te handel nie, het die Kategeseboekekommissie, saam met die Raad vir SENTIK en dr WC van Wyk, soos volg ooreengekom: Aangesien graad 1 tot 5 reeds in 'n nuwe gedaante op ons rakke is en graad R en 6 in die nuutste gedaante, wat beteken dat die Kerk van graad R tot 6 nuwe boeke het, word daar op daardie stadium heel eerste aandag gegee aan graad 7 tot 10.

Daarmee is goed gevorder totdat ds M Bacon (graad 10) om gesondheidsredes nie verder kon gaan met die proses nie. Saam met dr WC van Wyk het ons besluit om in daardie geval al ons aandag te gee aan graad 7 tot 9, aangesien dit nie haalbaar was om 'n nuwe persoon op daardie laaste stadium op te lei om die graad 10 boek verder te ontwikkel nie. Dr Beukes se tyd om die graad 7 tot 9 boeke te finaliseer was sodanig opgeneem, dat hy dit self ook nie sou kon baasraak nie. Intussen het ds MA Venter met die graad 10 stof aangegaan waar ds Bacon opgehou het. Hy vorder na wense.

Die stand is dus tans soos volg:

Graad 1 tot 4 het reeds tot 2009 in 'n nuwe formaat verskyn. Die afgelope drie jaar is in 2010 die graad 5 boek, in 2011 die graad R en 6 boeke in die nuwe formaat, en in 2012 die graad 7, 8, en 9 boeke in die nuutste formaat voltooi. Dit beteken dat graad R tot 6 in die nuwe formaat en 7 tot 9 in die nuutste formaat beskikbaar is. Daar was aanvanklik beplan om die graad R tot 6 en graad 10 ook tot die nuutste formaat te hersien gedurende 2013 sodat die heel nuutste reeks in 2014 op die rakke sou wees. As gevolg van siekte van kollegas en 'n tekort aan infrastruktuur, kan dit nie realiseer nie. Graad 6 en 8 gaan heel waarskynlik afgehandel wees aan die begin van 2014 en die hele reeks aan die begin van 2015.

Dan gaan daar dadelik begin word met die graad 11 en die volwasse-kategeseboek asook die een vir kinders in skole waar spesiale onderrig aangebied word.

Die Raad vir Gesinsbediening wil graag sy dank uitspreek teenoor elke onderwyser en predikant vir die werk wat hulle tot nou toe gedoen het, en diegene wat nog besig is, sterkte toewens.

Ons hoop ons is steeds op die regte koers op pad na *Dinamiese Kate-gese* in die Nederduitsch Hervormde Kerk. Ons luister altyd graag na ander voorstelle en kommentaar.

AANBEVELING	1. Vir kennisname en bespreking.
VERDERE BEPLANNING	

6.2.2.2 **Werkspan vir Jeugbediening: Verslag van werksaamhede vir die tydperk Oktober 2010 tot Februarie 2013**

(i) ***Funksionering***

(a) Samestelling van die werkspan

Die Werkspan vir Jeugbediening is saamgestel uit di HN Klopper, M Naudé, MJ Slabbert, JM (Thinus) van Staden, MJ van der Westhuizen, PJ Wolmarans en JM (Marthinus) van Staden (sameroeper).

(b) Opdragte van die 69ste Algemene Kerkvergadering

Die Raad vir Gesinsbediening ontvang die opdrag om ondersoek in te stel na die moontlikheid van 'n *Gap-jaar* vir jongmense van die Kerk.

(c) Doelwitte van die werkspan vir die termyn 2010 tot 2013

- * Om 'n strategie op te stel vir 'n proses om die waarde van gesinsbediening vir jeugbediening aan gemeentes bekend te stel.
- * Om struktuur te verleen aan sinvolle integrasie tussen die werksaamhede en funksionering van die Raad vir Gesinsbediening en die Werkspan vir Jeugbediening.
- * Om gemeentes van die Kerk na behoefte op 'n konsultasiebasis met advies en navorsingsresultate te bedien ten opsigte van die praktyk van volhoubare jeug- en gesinsbediening.

(ii) ***Werksaamhede***

(a) GGG (Gelowige Gesinne Gesprek)

Na aanleiding van die besluit van die Buitengewone Algemene Kerkvergadering dat die Kerk voortaan sal

fokus op wesenlike sake soos onder andere jeug- en gesinsbediening, het die Raad vir Gesinsbediening en die Werkspan vir Jeugbediening gesamentlik besluit om daadwerklik tot aksie oor te gaan. Die GGG inisiatief is deur 'n span onder leiding van ds DW van der Watt van stapel gestuur en het die volgende doelwitte gestel:

- * Ons wil gesinne betrek by gesinsbediening.
- * Ons wil dat gesinne verstaan wie hulle is en wat hulle plek is in die bediening van die gemeente.
- * Ons wil gesinne begelei om die waarde van God se bedoeling met verhoudings te ontdek.
- * Ons wil gesinne bemagtig om nie net objekte van bediening te wees nie, maar om hulle roeping uit te leef deur ander gesinne en die gemeenskap te bedien.
- * Ons wil ouers help om beter ouers vir hulle kinders te wees.
- * Ons wil ouers help om beter huweliksmaats te wees.
- * Ons wil gesinne help om God se Woord sentraal in hulle lewens te laat staan.
- * Ons wil gesinne proaktief bystaan en bemagtig om selfs deur die uitdagings en moeilike tye van die lewe te kan funksioneer en hierdie omstandighede volledig te kan interpreteer.
- * Ons wil 'n kontakpunt skep waar enige vorm van gesinsnood so gou as moontlik verlig kan word.

(aa) *Die strategie om GGG in gemeentes van die Kerk te implementeer*

- * Die GGG-span het saam met 'n komitee van gemeente Montana beplan aan 'n landswye bekendstellingsgeleentheid op 11 Februarie 2012 by die gemeente Montana. Di DW van der Watt, JM (Thinus) van Staden, M Naudé, JM (Marthinus) van Staden en oudl Freda Wilkens het 'n werkdokument saamgestel wat die gesprek gestimuleer het rondom gesinswees en gesinsbediening. Dié geleentheid is bygewoon deur ongeveer 50 gesinne en individue uit verskillende gemeentes van die Kerk.
- * Met die oog op die bekendstellingsgeleentheid en gedurende die maande daarna, het maandelikse artikels in 'n GGG-Konteks rubriek verskyn met gedagteprikkels in die *e-Hervormer* wat ge-

spreek oor gesinsbediening (soortgelyk aan GGG) op rings- sowel as gemeentevlak kan stimuleer.

- * Wat die pad vorentoe betref hoop die Raad vir Gesinsbediening en die Werkspan vir Jeugbediening dat die gesprek oor die waarde van gesinsbediening vir gemeentebediening sal voortgaan. Die raad en die werkspan (voortaan bekend as die gesamentlike Raad vir Gesinsbediening) hoop om steeds by wyse van die voortgaande publiserings van toerusting en navorsingsresultate, en aanbied van landswye- asook streekbyeenkomste, gemeentes te begelei in die praktyk van gesinsbediening. Die lede van die raad is ook steeds gewillig om op konsultasiebasis by die prosesse van ringe en gemeentes betrokke te wees.
- * Die raad en die werkspan wil met groot waardering besondere vermelding maak van die inisiatief, entoesiasme en goeie leiding van ds DW van der Watt ten opsigte van Gelowige Gesinne Gesprek.

(b) Ondersoek na die moontlikhede vir die implementering van 'n GAP-jaar vir die Nederduitsch Hervormde Kerk

(aa) *Agtergrond by hierdie verslag*

Die inhoud van hierdie verslag is saamgestel met die volgende struktuur:

- * Ondersoek en uiteensetting van vyf bestaande soortgelyke programme.
- * Ontleding van die doelwitte en inhoude van die programme.
- * 'n Konsep strategie vir moontlikhede van 'n eie program vir die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika.
- * Aanbevelings aan die Algemene Kerkvergadering met die oog op besluitneming.

(bb) *Inligting oor bestaande GAP-jaar programme*

1. VCSV ~ Diensjaar vir Christus	
Stigtingsdatum	1991 (onderbroke nie jaarliks).
Hoofsetel en ander setels	Hoofkantoor van die VCSV in Stellenbosch. Spanindelings word in streekverband gedoen na gelang van die aantal gekeurde aansoekers. Die streke is Wes Kaap, Oos Kaap, Noord Kaap, Vrystaat, KwaZulu-Natal, en die Noordelike streek.
Organiserende liggaam	Verenigde Christen Studente Vereniging van Suid-Afrika.
Taalmedium	Afrikaans en Engels.
Deelnemersprofiel	Interdenominasie, multikultureel, gelowiges. Ouderdom < 26 jaar.
Aantal deelnemers vir 2013	Vir 2013 is daar 12 deelnemers in twee spanne in twee streke.
Jaarindeling	Die jaar begin in Desember met 'n kamp. Na die kersvakansie kom die deelnemers terug vir drie maande skole-opleiding en besoeke in hulle streek. Na 'n vakansie deurloop hulle die uitreikopleiding met die oog op die middeljaar uitreik wat plaaslik of oorgrens plaasvind. Die jaar eindig in die middel van Novembermaand.
Huisvesting	Kampterreine in die streke, huise wat gehuur word en ander verblyf na gelang van die aantal deelnemers.
Etes	Etes word deur die spanne voorberei en die koste is by die jaarlikse fooi ingesluit.
Vervoer	'n Aantal bussies word aangekoop en in stand gehou uit die fonds van die deelnemers se fooi. Vervoer word hoofsaaklik met hierdie voertuie behartig (vervoer na en van die huise vir vakansies is nie hierby ingesluit nie).
Bestuur en personeel	Die koördinerer word hoofsaaklik vrywillig behartig deur 'n Spanleier en 'n Diensjaarorganiseerder in elke streek. Opleiding word behartig deur vrywilligers of spesialiste teen vergoeding. Predikante word benut vir geestelike vorming en onderwysers word betrek by die skoolbesoeke en lewensoriënteringsgesprekke.
Doelwitte	Toerusting vir jongmense om uit te reik na ander jongmense. Om dissipels te maak van hierdie generasie wat tot volle potensiaal kom in Christus en hulle identiteit as kinders van God uitleef.
Inhoud	Gebou op drie beginsels, naamlik dissipelskap, blootstelling en bediening. Dissipelskap bestaan uit verhoudingsbou, mentor leiding, en vorming in die Woord. Blootstelling word

	beskryf as belewenisse van groei in die harde werklikheid. Bediening bestaan uit skoolbe-soeke, kampe, besoeke aan kerke en plaaslike en oorgrens uitreikgeleenthede. Wat die vorming en opleiding betref word gefokus op 'n holistiese benadering waar die geestelike-, emosionele-, maatskaplike-, finansiële- en fisieke fasette ontwikkel word asook bedie-ningsvaardighede ontwikkel word.
Koste per deelnemer vir 2014	R3 000.00 – eenmalige adminfooi en dan R3 250.00 per maand (totale koste van R42 000.00 vir die jaar). Die koste sluit in: * Verblyf * Etes * Opleiding * Vervoer * Uniform/spandrag * Koördineringsuitgawes. Die koste sluit uit: * Die middeljaar uitreik (plaaslik of oorgrens) * Vervoer tuis vir vakansies.
Sakgeld	Die deelnemers maak self voorsiening vir sakgeld.
Bykomstige klere	Hierdie klere word aan die deelnemers voorsien en is by die jaarlikse koste ingesluit.
Organiseringskoste	Hierdie kostes word alles uit die deelnemersfooie bekostig. Die deelnemers is ook deur-gaans betrokke by fondsinsamelingsprojekte.
Bekostigingstrategie	Die begroting bestaan hoofsaaklik uit die jaarlikse fooie wat deur donasies en fondsinsa-melings aangevul word.
Kontakbesonderhede	Carla Swanepoel is die huidige koördineerder: www.vcsv.co.za en +2721-887 0212.
2. Metamorpho ~ Doxa Deo Kerkgroep	
Stigtingsdatum	1998.

Hoofsetel en ander setels	Pretoria Kampus met nabygeleë kommunes.
Organiserende liggaam	Doxa Deo - Groter Kerkgroep.
Taalmedium	Afrikaans en Engels.
Deelnemersprofiel	Tussen 18 en 25 jaar, interkerklik, interkultureel.
Aantal deelnemers vir 2013	74 studente in drie huise.
Jaarindeling	Die jaar begin in die middel van Januarie en loop tot in die middel van November. Die studente se vakansies val saam met die Gauteng skoolvakansies. Weeklikse klastye: Maandae, Woensdae, Donderdae en Vrydae van 08:00 tot 14:00 en Dinsdae van 13:00 tot 17:00. Studente word vereis om na klas te werk, studeer of sport te beoefen.
Huisvesting	Kommunes naby die kampusse – huise word gekoop of gehuur na gelang van die aantal studente wat jaarliks deelneem.
Etes	Die etes word deur die studente voorberei en alle toerusting daarvoor word voorsien – middag- en aandetes word self voorsien.
Vervoer	Studente word gratis vervoer van die kampus na die kommunes, andersins is hulle self verantwoordelik vir vervoer. Kampe se vervoer is ingesluit by die jaarfooi.
Bestuur en personeel	Die program word gekoördineer deur personeel van die Doxa Deo Kerkgroep. Die studente word in groepe deur <i>Coaches</i> begelei wat ook in diens staan van die Doxa Deo gemeente. Die sprekers en kundiges wat vir die klasaanbieding verantwoordelik is word uit die jaarfooi begroting vergoed.
Doelwitte	Christelike fondasie, emosionele genesing, karakter- en potensiaal ontdekking, beroepsleidingtoetse en persoonlikheidsanalises, verhoudinge en die huwelik, lewensbeginsels en avontuurleer.
Inhoud	Die program gebruik vier siklusse wat parallel saam loop: * Die ervaringsleersiklus: Hierdie siklus het tien prosesse, naamlik oriënteringsweek, <i>Concern 2 Compassion</i> , die Vaderhart van God en Christelike fondasie, innerlike genesing, karakterbou, potensiaal en beroepsleiding, leierskapsontwikkeling, Christelike wêreldbeskouing, verhoudings en die huwelik, om betekenisvol te lewe.

	* Die spanbousiklus. * Die lewensvaardighede siklus. * Die avontuursiklus.
Koste per deelnemer vir 2014	Klasgeelde van R27 000.00 per jaar. Eenmalige registrasiefooi van R4 000.00. Verblyfkoste van R1 900.00 per maand (ongeveer R50 000.00 in totaal per jaar). Hierdie bedrag sluit in * koffie, tee, suiker, melk, brood, ontbytgrane en vrugte * koste van die kampe deur die jaar * vervoer van die kampus na die kommunes. Uitgesluit by die koste is: * middag- en aandetes * die eindjaarkamp (ongeveer R2 500.00) * staptoerbehoewighede * Drakensbergbenodighede * Metamorpho klere wat deur die jaar bestel kan word.
Sakgeld	Die studente is verantwoordelik vir eie sakgeld.
Bykomstige klere	Hierdie klere is deur die jaar te koop en word nie by die jaarlikse koste ingesluit nie.
Organiseringskoste	Die organisering word behartig deur betaalde beamptes van die Doxa Deo kerkgroep in Pretoria.
Bekostigingstrategie	Die begroting bestaan hoofsaaklik uit die jaarfooi van die studente wat aan die program deelneem.
Kontakbesonderhede	Tel: 012 333 5246 (Ilze van Wyk) Faks: 086 635 8455 Adres: Ben Swartstraat 1245, Môregloed, Pretoria E-pos: metamorpho@doxadeo.co.za of ilzewv@doxadeo.co.za.
3. Gee-Jaar ~ Gereformeerde Kerke	
Stigtingsdatum	2006 (onderbroke).

Hoofsetel en ander setels	Potchefstroom.
Organiserende liggaam	Gereformeerde Kerke.
Taalmedium	Afrikaans.
Deelnemersprofiel	Gerig op maar nie beperk tot Gereformeerde studente.
Aantal deelnemers vir 2013	Geen.
Jaarindeling	Staptoer in Januarie. Eerste week: 'n Werkwinkel in lewensvaardighede en rekenaarsvaardighede. Tweede week: Werkwinkel in Bybelstudie-opstelling, kamppopstelling en -organisering, Teologie: Maandae, Dinsdae en Donderdae vanaf 08:00 tot 13:00 aangebied op 'n baie informele wyse deur professore, predikante, nagraadse studente en ander kundiges. (Geloof, pastorale hulp, sending, Christelike lewenstyl, ensovoorts). Kreatiwiteitsvakke – Leierskapsontwikkeling, video, webbladontwerp, kommunikasiekunde laatmiddag. Donderdagaande fotografie en kreatiewe ontwerp. Twee weke van maatskaplike werk. Oor naweke is daar kampe saam met verskeie gemeentes se jeug en aanbied van jeugaksies. Bybelstudie op Maandagaande, 'n uitreik in die Julievakansie, Geesjaar afsluitingskamp met 'n avontuurkamp. Die jaar word afgesluit met 'n uitreik. Huisvesting in geboue op 'n plot in Potchefstroom. Een hoofte per dag is ingesluit by die jaarfooie. Daar word voorsiening gemaak vir brandstofkoste uit die jaarfooie. Daar is een organiseerder wat gedeeltelik uit die jaargeld vergoed word en indien nodig word aanvullings uit fondse van die Jeugburo van die Gereformeerde Kerk in Suid-Afrika gemaak.
Huisvesting	
Etes	
Vervoer	
Bestuur en personeel	
Doelwitte	Om jongmense in die volgende te begelei: * Om 'n lewende verhouding te hê met God en om toegewyde dissipels van Hom te wees. * Om 'n passie te hê vir God en Sy Koninkryk. * Om verbind te wees tot 'n proses van heelwording.

	* Om die lewe pretensieloos te geniet. * Om as Gee-jaarspan 'n <i>gesin</i> te vorm wat mekaar ken, onvoorwaardelik liefhet, ondersteun en verantwoordbaar is teenoor mekaar. * Om toegerus te wees om die volwasse lewe te betree en verantwoordelik om te gaan met hul keuses, verhoudings, talente, tyd, finansies en gesondheid. * Om daarna te streef om medewerkers in die Koninkryk te wees deur multimedia op uitnemende wyse in die Koninkryk te gebruik. * Om as jeugwerkers op te tree in die plaaslike gemeentes en jongmense geestelik te mobiliseer en te lei.
Inhoud	Deur 'n groeiproses waarin die volgende elemente sentraal staan: * Christus, die Woord en dissipelskap. * Familie (die groep). * Pret. * Persoonlike groei/uitsorteer. * Lewensvaardighede byvoorbeeld bestuur van keuses, verhoudings, tyd, geld, talente. * Multimedia/kommunikasie. * Uitreik.
Koste per deelnemer vir 2013	R 42 000.00.
Sakgeld	Moet deur die studente self voorsien word.
Bykomstige klere	Ingesluit by die jaarfooie.
Organiseringskoste	Word uit jaarfooie bekostig.
Bekostigingstrategie	Die begroting word hoofsaaklik befonds uit die jaargelde.
Kontakbesonderhede	www.kruispad.net en tel: +2718 297 3986.
4. Timothy Generation GAP Year ~ Soteria Ministries	
Stigtingsdatum	2012 (onderbroke).
Hoofsetel en ander setels	Hartenbos, Mosselbaai en omgewing.
Organiserende liggaam	Soteria Ministries.
Taalmedium	Afrikaans en Engels.
Deelnemersprofiel	Interkerklike deelname, 18 tot 25 jaar, interkultureel.

Aantal deelnemers vir 2013	Geen, beoog om in 2014 weer te begin (12 is die ideale maksimum).
Jaarindeling	Begin in Januarie en loop hand aan hand met die skoolkwartale. Daar is een inblyvaksanie, een uitreikvaksanie en inblynaweke. Impaknaweke kampe, avontuurnaweke, gemeenskapsnaweke. Die program loop in Desember tot 'n einde met 'n tweede (meer gevorderde) jaar as opsie.
Huisvesting	Kommune-opset in beskikbare akkommodasie, huur van huise na gelang van belangstelling.
Etes	Ingesluit by jaarfooie. Groepe neem eienaarskap van 'n kosbegroting om finansiële verantwoordelikheid aan te leer.
Vervoer	Busvervoer word gereël waar nodig – die koste is ingesluit by die jaarfooie.
Bestuur en personeel	Die koördinerer word deur personeel van Soteria Ministries behartig.
Doelwitte	* Die opbou van volwasse jongmense wat toegerus is vir bediening. * Die bemagtiging van hierdie jongmense om hulle skeppingsdoel te bereik en doelgerig te leef.
Inhoud	Die inhoud deur die jaar is 'n holistiese benadering wat die volgende fasette aanspreek: * Geestelik. * Akademies. * Praktijk. * Avontuur.
Koste per deelnemer vir 2014	R 38 000.00.
Sakgeld	Deelnemers is self vir sakgeld verantwoordelik.
Bykomstige klere	
Organiseringskoste	Die kostes word gedra uit die jaargelde wat die deelnemers betaal sowel as gekoördineerde fondsinsamelingsprojekte wat spesifieke projekte befonds.
Bekostigingstrategie	Die kostes word gedra uit die jaargelde wat die deelnemers betaal sowel as gekoördineerde fondsinsamelingsprojekte wat spesifieke projekte befonds. Deelnemers word ondersteun om borgskappe in te win waarmee hulle jaarfooie betaal word.
Kontakbesonderhede	Dr Johan Grobler E-pos: johangrobler@vodamail.co.za

	Webblad: www.cla.edu.com Tel: +2782 565 4008 Faks: +2786 605 7945.
5. Afrikaanse Taal en Kultuurvereniging ~ Postmatriek	
Stigtingsdatum	2009.
Hoofsetel en ander setels	Afrikaanse Taal en Kultuurvereniging Drakensville en vyf ander Afrikaanse Taal en Kultuurvereniging oorde.
Organiserende liggaam	Afrikaanse Taal en Kultuurvereniging Jeuginstituut.
Taalmedium	Afrikaans en Engels (van die studiemateriaal is in Engels).
Deelnemersprofiel	Naskoolse jongmense: 18 tot 23 jaar.
Aantal deelnemers vir 2013	42.
Jaarindeling	Die jaar strek oor tien maande.
Huisvesting	Slaaplokale by die onderskeie oorde.
Etes	Alle etes word ingesluit by die jaarfooi.
Vervoer	Alle vervoer verwant aan die program word by die jaarfooi ingesluit.
Bestuur en personeel	Twee voltydse personeellede en twee organiseerders.
Doelwitte	Van die hoofdoelwitte van die postmatriekjaar is om tydens 'n program gevul met visie, doelwitte, avontuur en uitdaging nie net leierskap potensiaal te ontdek nie, maar ook die insig en vermoë te ontwikkel om ingeligte besluite rondom jou toekoms en loopbaanrigting te neem.
Inhoud	Persoonlikheidsontwikkeling wat insluit: Algemene lewensvaardighede, persoonlikheidsontleding, emosionele intelligensie, leierskapontwikkeling, groepdinamika-aktiwiteite, kommunikasie, probleemoplossing, konflikbestuur, toekomsbeplanning, loopbaanvoorligting en begeleide loopbaankeuses, aanleg en belangstellings, skaduwark, opstel van CV's, 'n SAQA geakkrediteerde fasiliterings- en assessorkursus. Straatskerp wat insluit: Algemene regsbeginnels, persoonlike finansies en begroting, entrepreneurskap, basiese besighheidsbestuur, projekbestuur, etiket, seksualiteit, die aanleer van Zoeloe, algemene beginnels in Afrikaanse skryfkuns, wapenvaardigheid, selfverdediging, basiese doen-dit-self vaardighede, kompas-, kaart- en GPS-navigasie, veldkookkuns, huishoudelike vaardighede.

	Avontuur wat insluit: Bergfietskursus, skubaduik, stap- en wildernisekspedisies, perdehantering en ruiterskuns, waterski en witwaterroei, abseil en rotsklim, avontuurrettes en -oriëntering, jag- en slagkuns, kampkuns en veldoorlewing, avontuurfasilitering en -aanbieding, lewensredding, noodhulp: vlak 1 en 2, voël- en boomidentifikasie. Pret wat insluit: Kultuurervarings, uitstappies na Lesotho en Mosambiek, fietstoer.
Koste per deelnemer vir 2014	R79 500.00 (BTW ingesluit). Hierdie bedrag sluit alle kostes vir die jaar in. Geen verdere bedrae sal deur die jaar gevra word nie. Die bedrag word as volg aangewend: 34% - spyseriening; 21% - personeelkoste; 16% - eksterne kursusse; 13% - vervoer; 11% - verblyfkoste; 5% - toerusting.
Sakgeld	Die sakgeld word deur die studente self voorsien.
Bykomstige klere	Vooraf goed om aan te koop vir R6 500.00.
Organiseringskoste	Twee voltydse personeellede se salarisse word hoofsaaklik uit die studente jaarfooi befonds.
Bekostigingstrategie	Die Afrikaanse Taal en Kultuurvereniging het sedert die begin van die projek 'n jaarlikse bedrag begroot vir die ontwikkeling daarvan.
Kontakbesonderhede	Lizette Odendaal Tel: +2711 919 9038/+2782 416 7217/+2772 334 5600 E-pos: lizetteo@atkv.org.za Webblad: www.atkv.org.za.

(cc) Ontleding van die doelwitte en inhoude van programme

Uit die bogenoemde inligting kan die volgende ontleding gemaak word:

Ooreenstemmende eienskappe	
*	Gefokus op 18 tot 25 jarige, tweetalige interkerklike en multikulturele deelnemers.
*	Die programme duur vir tien maande tot een jaar, uitgesluit (met enkele uitsonderings) skoolvakansietye.
*	Daar is by almal 'n hoofsetel(s) waarvan die program gekoördineer word.
*	Elke program bied een of meer geleenthede vir toere, kampe en uitreike weg van die hoofsetel.

* Die inhoud van die programme fokus hoofsaaklik op persoonlike ontwikkeling, dissipelskap (geloofspraktyk), dienslewering, opleiding en vaardighede, loopbaanbegeleiding en pret/avontuur. * Al die programme word hoofsaaklik befonds uit die jaarfooie wat die deelnemers betaal.	
	Befondsing - Jaarfooie
* Wanneer totale koste in ag geneem word kan die volgende beraming gedoen word (hierdie beraming bevat skattings wat van werklike kostes kan verskil):	VCSV ~ Diensjaar vir Christus R 3 000.00 Eenmalige adminfooie R 3 250.00 Maandelikse fooie R 4 000.00 Middeljaar uitreik R12 000.00 Sakgeld vir 12 maande R58 000.00 Totale gewone koste (vervoerkoste tussen huis en diensjaar uitgesluit)
	Metamorpho ~ Doxa Deo Kerkgroep
	R 4 000.00 Eenmalige registrasiefooie R27 000.00 Klasgelder per jaar R 1 900.00 Verblyfkoste per maand R10 000.00 Middag- en aandetes (studente moet dit self voorsien) R 2 500.00 Eindjaarkamp R 5 000.00 Staptoerbenodigdhede, Drakensbergbenodigdhede en spanklere R12 000.00 Sakgeld vir 12 maande R83 300.00 Totale gewone koste (vervoerkoste tussen huis en diensjaar uitgesluit)
	Gee-Jaar ~ Gereformeerde Kerke
	R42 000.00 Jaarlikse fooie R10 000.00 Twee etes per dag (studente moet dit self voorsien) R12 000.00 Sakgeld vir 12 maande R64 000.00 Totale gewone koste (vervoerkoste tussen huis en diensjaar uitgesluit)

Timothy Generation GAP Year ~ Soteria Ministries

R 3 850.00	Administrasiefooi en deposito
R38 500.00	Jaarfooi
R 2 000.00	Uitreikfooi
R12 000.00	Sakgeld vir 12 maande
R55 850.00	Totale gewone koste (vervoerkoste tussen huis en diensjaar uitgesluit)

Afrikaanse Taal en Kultuurvereniging ~ Postmatriek

R 9 000.00	Verblyf koste
R 3 900.00	Toerusting
R10 300.00	Vervoer
R12 700.00	Eksterne kursusse
R16 600.00	Personeel koste
R27 000.00	Spyseniering
R12 000.00	Sakgeld vir 12 maande
R 6 500.00	Toerusting wat vooraf aangekoop moet word
R98 000.00	Totale gewone koste (vervoerkoste tussen huis en diensjaar uitgesluit)

- (dd) 'n Konsepstrategie vir moontlikhede van 'n eie program vir die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika

Uit die staanspoor is dit baie belangrik om te stel dat die uiteensetting wat hier volg slegs 'n konsepstrategie is ter wille van inligting oor die haalbaarheid van so 'n projek met die oog op besluitneming. Dit geld ook vir die voorgestelde logo en die inhoud. Daar sou ook baie moontlikhede en alternatiewe kon wees wat weens die omvang daarvan nie in hierdie strategie in berekening gebring is nie. Daar sal aan fynere besonderhede en verdere ondersoeke gedink moet word sou die vergadering die projek na die Raad vir Gesinsbediening verwys vir proefneming of implementering.

* **Hoofsetel en ander setels vir die projek**

Die basiese vereistes vir 'n hoofsetel blyk te wees

- ** Organiseringskantoor/kontakpunt.
- ** Sentrale perseel/kontakpunt vir die verskillende fasette van die program.
- ** Opsies vir die huur van behuising vir die deelnemers.

In die geval van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika kan die hoofsetel dus in enige area opgerig word waar die sinodale kantoor of 'n bereidwillige gemeente oor die bogenoemde fasiliteite beskik. Die ideaal sou wees dat die program nie gebonde is aan een sentrale area nie, maar dat daar gedurende die jaar sub-setels sal wees vir spesifieke afdelings. Hierdie struktuur word hieronder bespreek.

Die organiseringskantoor sal doeltreffend ingerig moet wees vir

alle kommunikasie en koördinerings, gekoppel aan 'n rekenaar en drukker, voldoende skryfbehoeftes, 'n effektiewe webwerf met gekoppelde e-posadres, kontaktelefoonnommer/s en posadres vir nie-elektroniese aflewings en korrespondensie.

Die perseel/kontakpunt sal groot genoeg moet wees om die aantal deelnemers gemaklik te akkommodeer ten opsigte van klasaanbieding met geïntegreerde multimedia (elektrisiteit, voldoende publieke Internet, dataprojektor(s), witborde, skerms en klankversorging). Die fasiliteit sal ook oor voldoende toiletgeriewe, kombuisgeriewe en vryheid van toegang moet beskik. Dit sou ook ideaal wees indien die perseel gebruik kan word vir sport en rekreasie, spanbou en ander buite-geleenthede (die meeste van ons Kerk se gemeentekomplekse voldoen reeds aan hierdie vereistes).

Opsies vir die huur van behuising: Die meeste van die bestaande GAP-jaar projekte gebruik die huishuur stelsel vir verstaanbare redes. Die aantal deelnemers word in spanne ingedeel (van ongeveer 12 lede per span). Daardie spanne word dan in twee huurwoningen ingedeel ('n mans- en vroue-huis) wat beteken dat, afhangende van die huisgrootte en aantal deelnemers, tussen ses en agt deelnemers in 'n huis woon soos 'n kommune. Daardie huis word dan toegerus met basiese kombuisgeriewe en gemeenskaplike gebruiksitems, en die res van die meubels word deur die deelnemers voorsien. Die kosteberekeninge en moontlikhede word hieronder uiteengesit. Die voordele is dat die aantal huise wat gehuur word aangepas kan word by die aantal deelnemers vir elke spesifieke jaar.

* **Taalmedium**

Die taalmedium van die projek sal afhang van die deelnemersprofiel en die doelwitte. Ter wille van kontak met die buitewêreld en die gebalanseerde aanbieding van kursusse en programme, sou die ideaal wees om die program nie tot een taalmedium te beperk nie. Indien die deelnemersprofiel jongmense sou insluit uit ander agtergronde as die belydende jeug van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika, sal tweetaligheid selfs 'n vereiste wees.

* **Deelnemersprofiel**

Dit blyk asof al die ander kerklike GAP-jaar-projekte 'n inklusiewe benadering het. Alhoewel dit primêr gerig is op deelnemers uit eie gemeentes, is dit nie beperk tot daardie deelnemers nie. Die doelwitte van die program sal uiteindelik bepaal wat die profiel van die deelnemers sal wees.

Die ouderdomsprofiel vir 'n GAP-jaar blyk uit die gevallestudies te wees tussen 18 en 24/25. Die klem by die nagevorste projekte val op die tyd ná afloop van hoërskool tot vóór toetrede tot die loopbaanwêreld, ongeag wanneer en óf tersiêre opleiding plaasvind. Alhoewel hierdie groterige ouderdomstoelating 'n uitdaging op die groepindelings kan plaas, behoort potensieële probleme in groter deelnemersgetalle geabsorbeer te kan word.

* **Aantal deelnemers**

Dit lyk of die projekstrategie wat deur die nagevorste projekte gevolg word daarin slaag om die projek se effektiwiteit onafhanklik te maak van die aantal deelnemers per jaar. Die idee om met kleiner spanne te werk wat kollektief 'n groter groep vorm, bied baie ruimte om suksesvol met so 'n jaar te kan voortgaan met 'n minimum aantal deelnemers van 10 tot 12 (afhangende van die aantal deelnemers uit elke geslag). Die huishuur strategie los ook die probleem op van groot uitgawes vir koshuise of woonkwartiere wat *leeg* sal wees sou daar minder deelnemers wees. Die maksimum aantal deelnemers sal natuurlik bepaal word na gelang van die beskikbare personeel, fasiliteite en logistieke omvang. Sien hieronder vir die projeksies oor personeel, ensovoorts.

* **Jaarindeling**

Die meeste van die nagevorste projekte se jaarindeling strek van middel Januarie tot aan die einde van November met vakansietye gekoppel aan die skoolvakansiekwartale van een van die Suid-Afrikaanse skoolprovincies.

'n Voorgestelde jaarindeling vir 'n eie projek kan soos volg daar uitsien:

Deel 1	Deel 2
15 Januarie tot 28 Maart	22 April tot 27 Junie
Deel 3	Deel 4
21 Julie tot 3 Oktober	13 Oktober tot 30 November

* **Huisvesting**

Soos hierbo by die vereistes van die hoofsetel verduidelik, gebruik die meeste van die bestaande GAP-jaar projekte die huishuur stelsel. Die aantal deelnemers word in spanne ingedeel (van ongeveer 12 lede per span). Daardie spanne word dan in twee huurwonings per span ingedeel ('n mans- en vroue-huis) wat beteken dat, afhangende van die huisgrootte en aantal deelnemers, tussen ses en agt deelnemers in 'n huis woon soos 'n kommune.

Daardie huis word dan toegerus met basiese kombuisgeriewe en gemeenskaplike gebruiksitems en die res van die meubels word deur die deelnemers voorsien. Die voordele is dat die aantal huise wat gehuur word aangepas kan word by die aantal deelnemers vir elke spesifieke jaar. Die kostes verbonde aan die behuising word hieronder uiteengesit. Die plan is dat die huis ingerig word met dubbel- en enkelkamers met 'n kosteverskil sodat almal in die huis geakkommodeer kan word.

Vir die *weg*-tye van die jaar (tydens kampe, projekte, uitreike, en-sovoorts) word die deelnemers geakkommodeer in vakansiebehuising of by gemeentes waar die projekte/uitreike gekoördineer word.

* **Etes**

Daar is verskeie opsies vir die voorsiening van etes waarvan die volgende deur die bestaande projekte gebruik word:

- ** Die inwoners van kommunes berei alle etes voor uit 'n sentrale etebegroting.
- ** Die inwoners van kommunes berei 'n gesamentlike ontbyt voor uit 'n sentrale etebegroting en is self verantwoordelik vir die koste en voorbereiding van middag- en aandetes.
- ** Die inwoners is self verantwoordelik vir die koste en voorbereiding van alle etes.

Die kostes verbonde aan die ete opsies hierbo word hieronder uiteengesit.

* **Vervoer**

Die meeste van die nagevorste projekte maak geen voorsiening vir vervoer ná en ván die setels van die projek nie. Vervoer word gereël tussen die woonhuise en die sentrale fasiliteit (afhangende van die afstand) asook vir die projekte en uitreike en kampe wat by die jaarfooi ingesluit is, byvoorbeeld busvervoer en kleiner bussies. Deelnemers het die vryheid om met eie vervoer aan die projek deel te neem. Eie vervoerkoste is nie ingereken by die jaarfooi nie, tensy dit benut word vir die vervoer van deelnemers ná en ván projekaangeleenthede.

* **Bestuur en personeel**

Die projek sal deur een programbestuurder gekoördineer kan word. Hierdie pos kan ingerig word as 'n 5/8ste pos met 'n basiese salaris en toelae om werkverwante uitgawes te dek. Vir hierdie

werk kan die beampte van die huis af werk of voorsien word van 'n kantoorruimte by die hoofsetel (afhangende van die persoon en die situasie). Die pos word voorsien van voldoende toerusting vir alle kommunikasie en werksaamhede. Die toerusting sluit in 'n rekenaar, Internettoegang, 'n drukker, 'n telefoon en 'n posbus met ander skryfbehoeftes. Saam met hierdie pos word die deelnemerspanne ingedeel by volwasse *huisvoogde* wat vrywillig aan die program deelneem en vergoed word vir spesifieke kostes wat die program vereis. Die kostes van hierdie poste word hieronder uiteengesit.

Voorlopige taakomsrywings:

Programbestuurder

Die oorhoofse koördinerer van alles aangaande die 3D-jaar projek, kontakpunt vir alle projekkommunikasie deur die jaar, die opstel en opdatering van 'n webwerf met gekoppelde e-posadres, boekstaving van alle finansiële aangeleenthede, deeglike administrasie, koördinerer van reëlins vir toere, kampe en uitreikgeleenthede, koördinerer van die werksaamhede van huisvoogde en kursusaanbieders, sprekers, opleidingsbeamptes, ensovoorts.

Huisvoogde

Vestig goeie verhoudings met die deelnemers in die betrokke huis. Tree as voog op vir praktiese inrigting van die huishouding en verwante aangeleenthede. Spandeer weekliks tyd met die huislede ter wille van emosionele en lewensondersteuning. Kontakpunt met die oog op hulp benodig, moeilike insidente en ander praktiese aangeleenthede.

*** Doelwitte**

Die doelwitte is sekerlik die belangrikste saak waarom dit gaan in die beplanning en implementering van nog 'n GAP-jaar naas ander wat reeds beskikbaar is. Die Kerk sal deur middel van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering of die Raad vir Gesinsbediening duidelike doelwitte moet formuleer om te bepaal

- ** is daar werklik 'n unieke inhoud wat ons tot die bestaande mosaïek van GAP-jare kan voeg?
- ** teen watter koste is ons bereid om hierdie doelwitte te bereik?
- ** hoe lyk die deelnemersprofiel wat ons in gedagte het?
- ** wat glo ons is die spesifieke inhoud waarmee ons 'n jaar van iemand se lewe wil vul?

'n Paar breë doelwitte wat in hierdie konsep gewig dra is

- ** om 'n rigtingwyser te wees in 'n tyd waar jongmense die grootste besluite in hulle lewe moet maak.
- ** om jongmense te begelei om 'n geloofspad te maak van hulle lewenspad waarbinne die Woord van God 'n lewensnoodsaaklike plek inneem.
- ** om dissipelskap te verander van 'n eretitel na 'n geïntegreerde lewenswyse.
- ** om jongmense so vaardig te maak as moontlik om met hulle gawes te dien waar hulle geloofspad ook al heen loop.

* Inhoud

Die spesifieke inhoude kan in 'n volgende fase verfyn en bespreek word. Die inhoud sal bepaal word na aanleiding van die doelwitte wat die Kerk met so 'n jaarprogram wil bereik. Hiermee 'n aanbeveling van die hoofemas wat deur die jaar by die program ingebou kan word:

Die jaar se inhoud word op drie pilare (dimensies) geskoei wat soos volg uiteengesit kan word:

Diens aan God en jou naaste (diensbaarheid):

Diensbaarheid ontvang 'n hoofklem regdeur die aktiwiteite van die jaar. In elke kwartaal word van die deelnemers vereis om verskillende vorme van diens te lewer wat die volgende kan insluit: Dienswerk by nie-winsgewende instansies, dienswerkprojekte in die gemeentes/gemeenskappe waar die setels is, 'n uitreikprojek waar 'n dienswerkprojek in die buiteland of elders in Suid-Afrika geloods word. Elke span ontvang ook 'n jaarprojek wat hulle deur die loop van die jaar moet koördineer, beplan, bestuur en suksesvol afhandel.

Delf in die Woord van God (opleiding en toerusting in die omgang met die Bybel):

Die ander hoofklem vir die jaar val op Bybelstudie en geestelike vorming en daarom deurloop die deelnemers 'n kursus wat gebaseer is op die stelsel wat gebruik word deur die Hervormde Teologiese Kollege vir die praktiese vorming van die teologiestudente. Inhoude soos Inleidings tot Ou- en Nuwe Testament, Bybelstudies en agtergrond van die Joodse kultuur, Bybelstudiemetodes, evangelisasievaardighede, ekklesiologie, hedendaagse tendense, ensovoorts, kan hier ingesluit word.

Dissipelskap – leer om jou lewensdoel te leef (roepingsbewustheid en persoonlike- sowel as geloofsvaardighede):

Die laaste hoofklem van die jaar val op 'n gelowige lewe wat in twee dele uiteenval. Die eerste deel handel oor roeping en God wat ons roep om 'n heilige lewe te leef, en die tweede handel oor die een wat geroep is. Hier word baie tyd gewy aan persoonlike ontwikkeling, gawe-ontwikkeling en identiteitsvinding in 'n wêreld met baie maskers. Hier sal ervaringsleer en avontuur 'n groot deel uitmaak van die aktiwiteite.

* **Kosteberaming**

'n Kritiese faktor in die ondersoek na die haalbaarheid of lewensvatbaarheid van 'n program soos hierdie, is die koste daarvan. So 'n program moet bekostig kan word en die waarde wat die program bied moet teen hierdie koste opgeweeg word ten einde te bepaal of dit die moeite werd sal wees.

Dit is belangrik om weer daarop te wys dat die bedrae vir hierdie berekening gebaseer is op projeksies en skattings. Die werklike syfers kan daarvan verskil. Hierdie beraming is gedoen vanuit die beginsel dat hierdie program totaal selfstandig sal funksioneer sonder enige eksterne befondsing.

Hiermee 'n geprojekteerde kosteberaming van al die verskillende fasette soos hierbo bespreek:

Uiteensetting van kostes

Organiseringskoste

Programbestuurder:

Basiese salaris vir 5/8ste pos:	R 5 000.00 (pm)
---------------------------------	-----------------

Toelae (brandstof, telefoon, Internetkoste, webwerf)	R 2 000.00 (pm)
--	-----------------

Fasiliteite:

Hoofsetel sentrale fasiliteit	R 1 000.00 (pm)
Kantoor-koste (huur, toerusting en skryfbehoeftes)	R 2 000.00 (pm)
Huisvoogde uitgawes per maand (vier huise)	R 4 000.00 (pm)

Behuising

Huur van woonhuise (gereken op 'n minimum van ses inwoners per huis met 'n huur-koste van R10 000.00)	R 1 700.00 (pp pm)
Basiese kooktoerusting vir elke huis (eenmalig per huis)	R 7 000.00
Etes en skoonmaakmiddels (indien alle etes uit die jaarfooi bekostig word)	R 1 500.00 (pp pm)
Water en elektrisiteit	R 500.00 (pp pm)

Kampe en toere

Kamp 1	R 2 000.00 (pp)
Kamp 2	R 2 000.00 (pp)
Kamp	R 2 000.00 (pp)
Uitreik/toer	R 5 000.00 (pp)

Aanbiedings, kursusse en programme

Lesings/aanbiedings	
Kursusse	
Programme	
Toerusting en studiemateriaal	R22 500.00 (pp pj)

Totale beraamde koste per deelnemer per jaar met 'n minimum van 12 deelnemers	R73 300.00
--	-------------------

Hierdie bedrag sluit uit:

- * Sakgeld teen R12 000.00 per jaar.
- * Vervoer ná en ván die hoofsetel van die program.

Hierdie beraamde koste sal beïnvloed word deur die aantal deelnemers vir die jaar asook moontlike donasies, skenkings en eksterne befondsing.

(ee) *Aanbevelings aan die Algemene Kerkvergadering met die oog op besluitneming*

- * Uit hierdie ondersoek het dit duidelik na vore gekom dat die koste van 'n GAP-jaar projek direk gekoppel is aan die kwaliteit sowel as kwantiteit van die aktiwiteite daarvan.
- * Die vraag wat opkom is of ouers bereid sal wees om byna dieselfde koste aan 'n GAP-jaar te spandeer as die koste van 'n jaar se tersiêre opleiding.
- * Dit lyk uit die ondersoek en projeksies of dit haalbaar sou wees vir ons Kerk om 'n eie GAP-jaar aan te bied vir 'n koste wat in lyn sou wees met die kostes van ander bestaande GAP-jaar programme mits daar 'n minimum aantal deelnemers is van 12 per jaar.
- * Indien die Hervormde Kerk sou besluit om nie 'n eie program van stapel te stuur nie, sou die Afrikaanse Taal en Kultuurvereniging se postmatriekprogram aan jongmense van die Kerk aanbeveel kan word. Daarby moet gemeld word dat, alhoewel die inhoud op Christelike beginsels gevestig is, daar in hierdie program geen klem geplaas word op geestelike vorming, toerusting of opleiding nie.
- * Indien die 3D-GAP-jaar vir die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika geïmplementeer word, sal die Raad vir Finansies moet borg staan vir die nodige finansiële sake soos huishuurkontrakte, deposito's, ensovoorts.

(ff) *Vir bespreking en besluit*

- * Die vergadering besluit in beginsel of die Nederduitsch Hervormde Kerk 'n eie GAP-jaar program van stapel wil stuur.
- * Indien die vergadering die bogenoemde besluit neem, word die projek verwys na die Raad vir Gesinsbediening vir
 - ** advies oor die spesifieke inhoud en die strukturerings van die program
 - ** verfyning van die posbeskrywing en aanstelling van 'n programbestuurder
 - ** bemaking, implementering en oorhoofse koördinerings en monitering van die program
 - ** Verslag aan die 71ste Algemene Kerkvergadering oor die haalbaarheid daarvan vir die toekoms.

(iii) **Ter afsluiting**

Die Werkspan vir Jeugbediening wil die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering sowel as die vergadering bedank vir die geleentheid om in die afgelope dienstermyn te kon saamwerk in diens van die Here van die Kerk.

AANBEVELING	1. Vir kennisname en bespreking.
VERDERE BEPLANNING	

6.3 **BESKRYWINGSPUNTE****BESKRYWINGSPUNT 66: RING VAN GERMISTON (GEMEENTE BRACKENHURST)****SEKSUALITEIT/HOMOSEKSUALITEIT**

Die Algemene Kerkvergadering besluit om geen onderskeid in seksuele oriëntasie te maak in besluite wat lidmate of ampsdraers raak nie.

Motivering:**1. Aanloop**

Die 68ste en 69ste Algemene Kerkvergaderings het besluit dat 'n homoseksuele teologiese student as predikant gelegitimeer kan word op voorwaarde dat hulle nie seks beoefen nie. Dit is met die RKK teologiese begrip *selibaat* beskryf. Die begrip is so geïnterpreteer dat dit nie net die onthouding van seks veronderstel nie, maar ook vriendskap uitsluit wat kan uitloop op 'n verhouding as 'n emosionele binding met langtermyn duur en wat die beoefening van seks kan insluit.

Hierdie besluit impliseer onbillike diskriminasie. Dit vra van die Kerk om regstelling op grond van Bybels-teologiese oorewegings. Dit het ook implikasies vir gelyke indiensneming wanneer dit om die voorreg om legitimasie as predikant en die bevestiging van ampsdraer handel.

2. Bybels-teologiese riglyne

Die riglyne neem die volgende hedendaagse teologiese en multi-wetenskaplike insigte, asook die geskiedenis, in ag:

* ***Teologiese insigte***

Vanaf antieke samelewings tot by Martin Luther is neergesien op kinderlose mense omdat hulle nie die skeppingsopdrag om te vermeerder nakom nie. Sedert die kerkhervorming het die klem van die doel van menswees verskuif na om God se genade in geloof te ontvang en uit te leef. Seks het nie meer *net* voortplanting ten doel gehad nie. Die mens is gesien as 'n seksuele wese. Gelowiges behoort hulle seksualiteit verantwoordelik uit te leef.

* ***Sosio-genetiese insigte***

Mense word met 'n spesifieke seksuele oriëntasie gebore. Sommige mense se oriëntasie word later beïnvloed deur eksterne faktore. Daarna is dit onomkeerbaar. Pogings om dit te forseer of om te keer is skadelik vir mense. Verskeie professionele en juridiese maatreëls is reeds geneem om dit reg te stel. Van die Kerk kan verwag word om dit ook te doen, soveel te meer omdat dit die korrekte Bybels-teologiese besluit sal wees wat nie net op humanitêre gronde gebaseer is nie, maar op die evangelie self.

* ***In die geskiedenis van die kerk***

In die geskiedenis is mense op grond van hulle geslagtelikheid (byvoorbeeld vrouwees of seksuele oriëntasie) voorregte ontnem in die kerk en samelewing. Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika het die diskriminasie teenoor vroue opgehef. Dit is ook nodig dat ons die diskriminasie teen seksuele minderhede ophef.

* ***Grondwetlik***

Die Suid-Afrikaanse Grondwet beskerm mense teen diskriminasie op grond van geslagtelikheid en seksuele oriëntasie. Dit kan byvoorbeeld gesien word in die Wet op Gelyke Indiensneming.

3. **Die Kerk behoort daarom die volgende riglyne te aanvaar:**

- 3.1 Die Kuratorium tref geen onderskeid in die pastorale begeleiding van teologiese studente ten opsigte van akademiese sake sowel as personaliteite nie. Dit sluit 'n student se seksualiteit en seksuele gedrag in. Die Kerk behoort soortgelyk geen onderskeid te tref wat die legitimasie van teologiese studente en die bevestiging van ampsdraers betref nie.

- * So 'n besluit bevestig dat dit vir die Kerk belangrik is dat dieselfde verantwoordelike optrede wat van predikante verwag word, ook van teologiese studente verwag kan word. 'n Gelowige is 'n herskape sondaarmens wat in die alledaagse lewe waardig volgens die evangelie van Jesus Christus lewe. Wat seksualiteit betref, beteken dit dat ander mense nie skaam aangedoen word nie en dat promiskuiteit onaanvaarbaar is. In die geval van wanpraktyke, word onder die opsig gehandel in die lig van die evangelie, die Kerkorde en besluite van die Algemene Kerkvergadering.
- * Wanneer dit gaan oor mense se liggaamlikheid, verg begeleiding, pastorale sensitiwiteit en respek vir privaatheid. Sensitiewe sake, veral waar buitemense betrokke is, behoort altyd *in camera* hanteer te word.

3.2 Omdat die Kerk nie teen seksuele minderhede diskrimineer nie, geld die volgende wat homoseksualiteit betref:

- * Alleen deur geloof en genade kry mense deel aan die kerk as geloofsgemeenskap. Die doop is die teken hiervan. Niks van die mens kan verhinder dat God genade en liefde skenk nie – ook nie die mens se seksuele oriëntasie nie.
- * In die Protestantse tradisie is die huwelik nie 'n sakrament nie. Die huwelik behoort die liefde en versoening van God in en deur Jesus Christus te weerspieël. Die Kerk is daarom betrokke by die inseëning van die huwelik. Alle verhoudings waarin en waarby gelowiges betrokke is, behoort eweneens die liefde en versoening van God in en deur Jesus Christus te weerspieël. Lidmate, insluitend dié wat wetlike verbintenisse aangegaan het, se verhoudings behoort deur die Kerk gerespekteer te word. Dieselfde evangeliese verwagtings wat geld vir getroude lidmate, geld ook vir mense in ander verbintenisse. Homoseksualiteit is nie 'n bedreiging vir die huwelik van heteroseksuele mense nie.
- * In die stukke van vorige Algemene Kerkvergaderings is beklemtoon dat seks in die Bybel teen die agtergrond van die heersende patriargale kultuur verstaan moet word. Die 67ste Algemene Kerkvergadering in 2004 se interpretasie van die tersaaklike Bybeltekste word kortliks hier weergegee:

Levitikus 18 tot 20 wat gaan oor mans wat met mans seksueel verkeer, is deel van 'n reeks optredes wat in daardie kultuur as verkeerd beskou is, soos byvoorbeeld:

- ** om gemeenskap met 'n vrou te hê tydens menstruasie
- ** om klere van twee verskillende stowwe te dra
- ** om verskillende soorte saad in een land te plant
- ** om vleis van *onrein diere* (byvoorbeeld vark- en volstruisvleis) te eet
- ** kinders wat ouers minag en seksuele oortreders kon met die dood gestraf word.

Hierdie tekste word in ons tyd dikwels selektief gebruik. Tekste wat na dieselfde geslag seksuele daade verwys, word gehandhaaf, terwyl ander *oortredings* in die reeks geïgnoreer word. Calvyn het hierdie kulturele randsake *seremonies* genoem. Volgens hom is seremonies ondergeskik aan die kern van die evangelie van Jesus Christus, naamlik die liefdesgebod.

Genesis 19, Rigters 19 en 2 Samuel 13 is verdere voorbeelde van kultuursake wat nie meer vandag van toepassing is nie. Dit verwys na sake soos *seksuele gasvryheid* (die vrou of dogters word vir besoekers vir seks beskikbaar gestel), *bende-verkragting* en die vernedering van vreemdelinge. Die saak waaroor dit gaan is promiskuiteit tussen mense van dieselfde geslag en mense van verskillende geslagte. Vandag is promiskuiteit steeds onaanvaarbaar, hoewel kulturgebruik nie meer dieselfde is nie.

1 Korintiërs 6: 9 tot 11, Romeine 1: 26 en 27, en Timoteus 1: 9 en 10 kom uit die Semities-Grieks-Romeinse kultuur toe die Nuwe Testament ontstaan het. In dié kultuur moes mans dapper en vroue sag wees. Jonger seuns is ook gesien as sag en kon in die plek van vroue gebruik word. Soldate het na 'n oorwinning die verslane vyand verkrag (mans en vroue), en mans het seuns ontvoer vir seksuele misbruik. Vroueprostitusie en seksuele godsdienstige rituele in heidense tempels het ook voorgekom. Hierdie wanpraktyke is gekritiseer deur sowel Bybelse as nie-Christen skrywers. Neerhalende opmerkings oor hermafrodiete (mense wat fisiologies tweeslagtig is) kom ook by Bybelse en nie-Christen skrywers voor. Die kritiek kom dus nie in die eerste plek vanuit die Christelike geloof nie, maar uit die hele samelewing van die tyd.

3.3 Slotopmerking

Wat seksualiteit betref, gaan dit in die Bybel nie oor dieselfde geslag seks as sodanig nie, maar oor die skade wat aan mense aangegig word. Vir Christene gaan sulke skade in teen die evangelie.

Daarom, wanneer seksualiteit ter sprake kom, diskrimineer die Kerk nie ten opsigte van seksuele oriëntasie nie. Die hoofsaak van die Protestantse geloof is die genade van God wat aan *alle* mense geskenk word. Gelowiges leef in dankbaarheid teenoor God vir dié genade en het daarom sonder onderskeid die medemens lief.

Hierdie beskrywingspunt word nie ondersteun deur die ringsvergadering van die Ring van Germiston nie.

'n Afgevaardigde van gemeente Brackenhurst stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

7. KERKLIKE GOEDERE (HOOFSTUK 9)

ORDEREËL 9

Deur die goedheid van God ontvang die Kerk stoflike middele om sy roeping uit te voer.

Die Kerk moet op verantwoordelike wyse toesig en beheer oor sy stoflike middele uitoefen.

9.1 *Toesig oor die stoflike belange van gemeentes en die Kerk behels die ordelike beheer van besittings en die nakoming van bepalinge, voorskrifte en besluite oor besittings en verpligtings.*

9.2 *Toesig berus by die*

- (i) *gemeentevergadering*
- (ii) *diakensvergadering*
- (iii) *ouderlingevergadering*
- (iv) *kerkraadsvergadering*
- (v) *ringsvergadering*
- (vi) *ringsdiakensvergadering*
- (vii) *Algemene Kerkvergadering*
- (viii) *Algemene Diakensvergadering*
- (ix) *Raad van Finansies*
- (x) *Pensioenraad.*

Dit is binne hierdie ruimte dat die Raad van Finansies vir die 70ste Algemene Kerkvergadering in terme van Ordinansie 9.2.3.7 verslag lewer.

Die Raad van Finansies spreek die vertroue uit dat die inligting in hierdie verslag u sal ondersteun om deel te neem aan die gesprek:

Kerkwees in die Toekoms...

7.1 **RAAD VAN FINANSIES**

SAMESTELLING

Die 69ste Algemene Kerkvergadering het ingevolge Ordinansie 3.8.3 (x)(d) die volgende persone as lede van die Raad van Finansies (die Raad) aangewys:

Mnr J Combrink
Ds CEC Hertzog
Mnr T Roelofsz
Mnr JH Steyn

Ds HP van den Berg
Mnr G van Wyk
Ds P van Zyl

Mnr T Roelofsz het aangedui dat hy weens buitengewone omstandighede nie sy weg oopsien om op die Raad te dien nie. Die Raad het ds RTI Pienaar in terme van Ordinansie 9.2.1.2 as lid van die Raad aangewys.

Ds APJ Beukes en oudl P Bester is deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering op die Raad benoem (Ordinansie 9.2.1.1 (ii)). Ds APJ Beukes is as voorsitter en ds HP van den Berg as ondervoorsitter aangewys.

Ingevolge 'n besluit van die Raad op 31 Mei 2013, word die volgende groslys aan die Algemene Kerkvergadering vir oorweging voorgehou (Ordinansie 9.2.1.1):

Mnr P Bester: Nederduitsch Hervormde gemeente Wonderboompoort
Mnr J Combrink: Nederduitsch Hervormde gemeente Wapadrant
Ds PS Esterhuizen: Nederduitsch Hervormde gemeente Wonderboom
Ds CEC Hertzog: Nederduitsch Hervormde gemeente Middelburg-Noord
Ds RTI Pienaar: Nederduitsch Hervormde gemeente Ogies
Ds HP van den Berg: Nederduitsch Hervormde gemeente Elandspoort
Mnr G van Wyk: Nederduitsch Hervormde gemeente Weltevreden
Mnr JF Viljoen: Nederduitsch Hervormde gemeente Pierneef.

Die Algemene Kerkvergadering nomineer bykomende kundige kandidate.

VERKIESING VAN DIE RAAD VAN FINANSIES

- 1. In terme van Ordinansie 3.8.3 (x)(d) kies die vergadering uit afgevaardigdes en persone wat nie lede van die vergadering is nie, sewe lede vir die Raad van Finansies.**

Die groslys word saamgestel uit voorstelle deur ringsvergaderings, die Raad van Finansies en Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

- 2. Lede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering is nie verkiesbaar nie (Ordinansie 3.8.3 (xi)).**

7.2 FINANSIËLE OORSIG

INLEIDING

Tradisioneel word hier teruggekyk oor die afgelope drie jaar en aan die Kerk 'n oorsig van die finansiële hoogte- en laagtepunte van die termyn gegee – beide op sinodale en gemeentelike vlak. Alhoewel dit kortliks oor die volgende paar bladsye geskets word, is die dinamiese omstandighede in 2013 van so 'n aard dat, met die geskiedenis as agtergrond, daar op die toekoms gefokus moet word – met dit wat die Kerk as gawe van God ontvang.

Hierdie invalshoek is nie in 2013 vir die eerste keer ter tafel nie. Die agenda van die 69ste Algemene Kerkvergadering, en veral die hoofstuk oor Kerklike Goedere, het in 2010 reeds die potensiële finansiële geleenthede en uitdagings aangedui.

Van al die besluite van die 69ste Algemene Kerkvergadering (oor kerklike goedere) is daar ten minste één wat die brug tussen die verlede en die toekoms bou:

Agendapunt 9.2.4.3: 'n Ander perspektief: Koste om kerk te wees

BESLUIT

- 1. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering ondersoek Kerkwees in die Toekoms, en ontwikkel saam met die Raad van Finansies 'n bekostigingsmodel daarvoor.**

2. Die uitkoms word aan die Kerk gekommunikeer vir kommentaar sodat dit aan die 70ste Algemene Kerkvergadering voorgehou kan word.
3. Daar word aanvaar dat die opdrag *dra mekaar se laste* nie optimaal gediens kan word deur dit primêr met 'n finansiële model tot stand te bring nie.

Die Raad van Finansies het deur die finansiële geskiedenis en projek-sie onder bepaalde aannames, reeds in 2010 aangetoon dat die oplossing(s) nie primêr in 'n finansiële model gevind kan word nie. Anders gestel: Die huidige Kerkmodel verkeer onder toenemende druk en is waarskynlik nie finansiëel volhoubaar nie. Dit raak nie net sinodaal gesentraliseerde aktiwiteite nie, maar ook die gemeente, die lidmate, di-rek.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die Raad van Finansies het *gewaag* om aan bogenoemde besluit uitvoering te probeer gee. *Gewaag* omdat die uitkoms onvoorspelbaar was en steeds is.

Derhalwe is dit nodig geag dat die Kerk in den brede aan hierdie *ondersoek* moet deelneem en *die gesprek* in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika begin. Dit word verder uitgebrei wanneer die 70ste Algemene Kerkvergadering oor ***kerkwees in die toekoms*** praat.

Ofskoon die gesprek oor die algemeen positief ontvang is, deel nie al-mal openheid hieroor nie. Sommige reken die gesprek is onnodig, an-der bejeën dit met agterdog. Nog ander gebruik dit om bepaalde uit-komste te bereik.

Vir solank as wat lidmate aan die gesprek deelneem (instemmend, met teenkating of onsekerheid), dui dit daarop dat die uitkoms vir deelne-mers belangrik is. Met ander woorde, daar *is* 'n gemene deler waarop ons as Kerk van Christus kan bou.

Wat het dit met finansies te doen?

Hier begin sake troebel raak. Aan die een kant ***niks***, tog aan die ander kant ***alles***. Aan die ***niks***-kant lees ons motiverings soos *geld moenie kerkwees dikteer nie*. Aan die ***alles***-kant is daar motiverings soos *son-der geld kan ons nie kerk wees nie*.

Indien ons konsensus oor die rol en plek van finansies (kerklike goede-re) in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika het, kan ons ten minste ooreenkom dat alles wat ons as *gawes ontvang*, aangewend móét word om die evangelie te verkondig.

In die jaar 2013 is die probleme (uitdagings) van **kerklike goedere** nie anders as die vroeë kerk s'n nie (verwys byvoorbeeld na *reëls* om met geld en besit te handel in die Ou Testament, ook in die Nuwe Testament aangespreek). Geld vir *kerkwees* was nog **altyd** onder druk en sinodale aktiwiteite nog altyd beskou as verwyderd van gemeentewees. Lees gerus deur agendas van vorige Algemene Kerkvergaderings.

Die dinamika van die tegnologiese eeu, die verhoogde vraag na deursigtigheid en deelname (ter wille van eienaarskap) asook die krag van *geloofskommunikasie*, dring ons daartoe om nuut (nie noodwendig anders nie) oor geld in die kerk te dink.

Die golwe van ekonomiese storms moet ons allermens van koers dwing of in wanhoop laat verval.

*Laat ons nie terugdeins vir die uitdagings van 2013 nie,
maar in Christus se voetspore volg
om die gawes wat ons vandag ontvang, tot Sy eer aan te wend!*

INDELING VAN HIERDIE HOOFSTUK

Wanneer oor die finansiële struktuur besin word, is dit 'n uitdaging om te bepaal watter deel behoue moet bly, watter deel kan/moet verander en van watter deel ontslae geraak kan/moet word. Veral wanneer daar uiteenlopende menings oor die belangrikheid van elk tot die verkondiging van die evangelie is.

7.3 Gemeentelike aangeleenthede: Termynoorlig: Gemeentes

7.4 Sinodale aangeleenthede: Termynoorlig: Sinodaal

7.5 Predikant aangeleenthede

7.6 Beskrywingspunte

7.7 Ter afsluiting van hierdie hoofstuk

7.3 GEMEENTELIKE AANGELEENTHEDE

Termynoorlig: Gemeentes

Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika volg die werkwyse om die finansiële boeke en ander stukke jaarliks vir interne ouditering in te dien. Na afhandeling van sodanige ouditproses, word die resultate op 'n sentrale databasis opgeneem en horisontaal gesommeer (eenvoudige konsolidasie).

*Hoekom is dit nodig
dat die Algemene Kerkvergadering kennis van hierdie oorsig neem?*

Omdat ons hier **kollektief** besluite neem om daarna **soos en saam met die Kerk** die besluite na gemeentes terug te neem en eienaarskap daarvan te vestig.

Kwalifikasie van die onderstaande grafiese voorstellings:

Die afgelope termyn het ons die uitwerking gesien van die vergunning om, binne bepaalde reëls, van eksterne oudit-diensverskaffers gebruik te maak. Daar was op **23 Mei 2013** 'n aantal gemeentes (**2010: 18, 2011: 42 en 2012: 128**) wie se resultate nie by onderstaande ingesluit is nie. Nodeloos om te sê dat hoe meer uitstaande resultate, hoe minder bruikbaar enige afleiding daaruit.

Neem ook in ag: Historiese prestasie (of tekortkominge) is nie 'n waarborg vir toekomstige prestasie (of tekortkominge) nie.

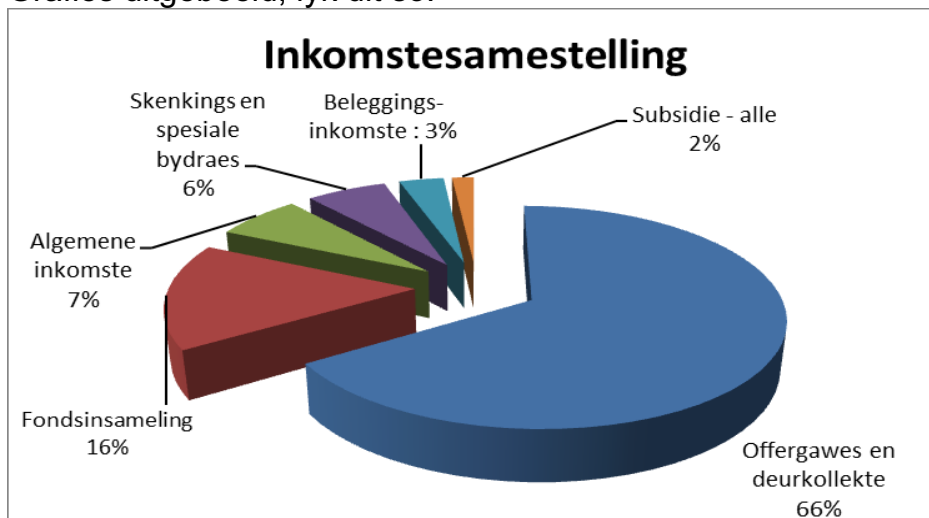
Hoe het dit met gemeentes van 2009 tot 2011 gegaan?

7.3.1 INKOMSTE

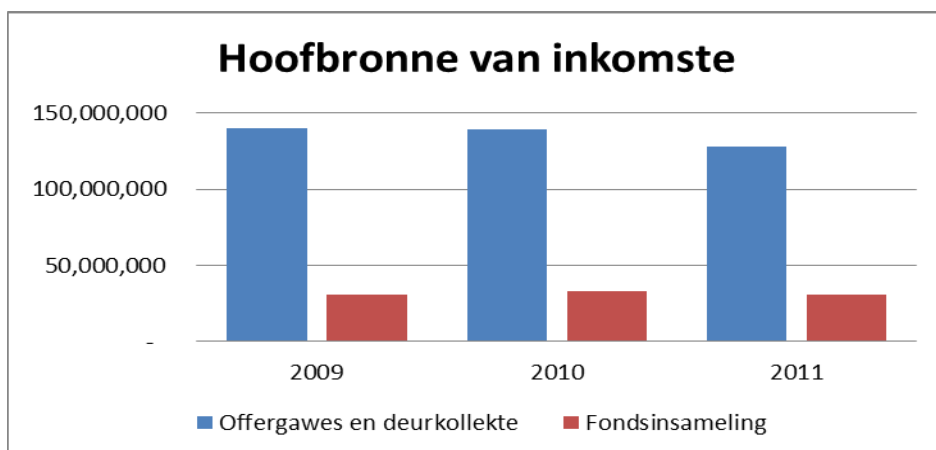
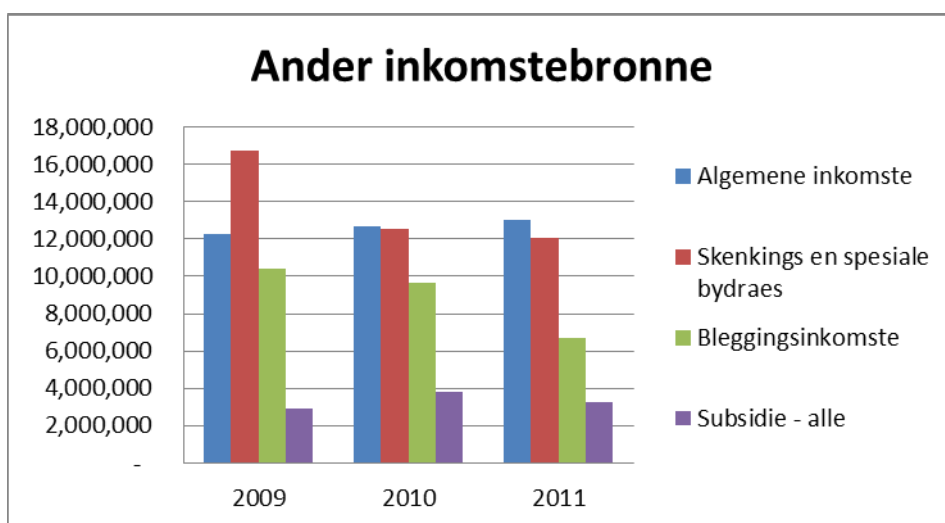
	2009	2010	2011
Offergawes en deurkollekte	139,952,352	139,276,626	128,065,651
Fondsinsameling	30,741,207	33,067,350	30,913,293
Algemene inkomste	12,269,020	12,692,438	13,005,546
Skenkings en spesiale bydraes	16,733,279	12,566,488	12,038,531
Beleggingsinkomste	10,431,351	9,630,849	6,726,224
Subsidie - alle	2,943,236	3,823,342	3,282,001
	213,070,445	211,057,093	194,031,246

Tabel 1

Grafies uitgebeeld, lyk dit só:

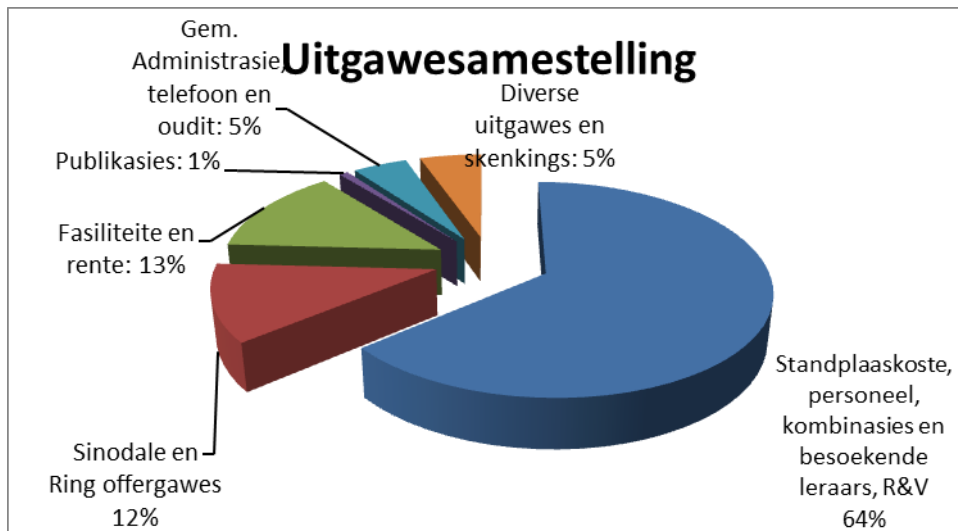
Grafiek 1

Grafiek 2**Grafiek 3**

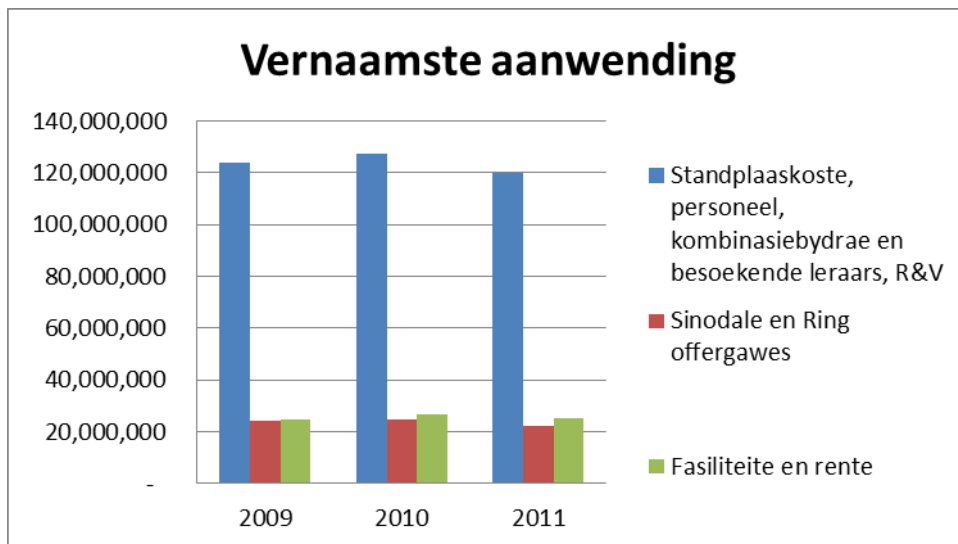
7.3.2 UITGAWES

	2009	2010	2011
Standplaaskoste, personeel, kombinasiebydrae en besoekende leraars, Reis & Verbl.	124,090,639	127,543,357	120,168,022
Sinodale en Ring offergawes	24,300,147	24,643,236	22,337,309
Fasiliteite en rente	24,863,768	26,566,365	25,038,148
Publikasies	1,304,718	1,463,902	1,444,255
Gem. Administrasie, telefoon en audit	10,279,229	10,315,182	8,833,967
Diverse uitgawes en skenkings	9,137,929	9,599,240	10,042,286
	193,976,430	200,131,282	187,863,987

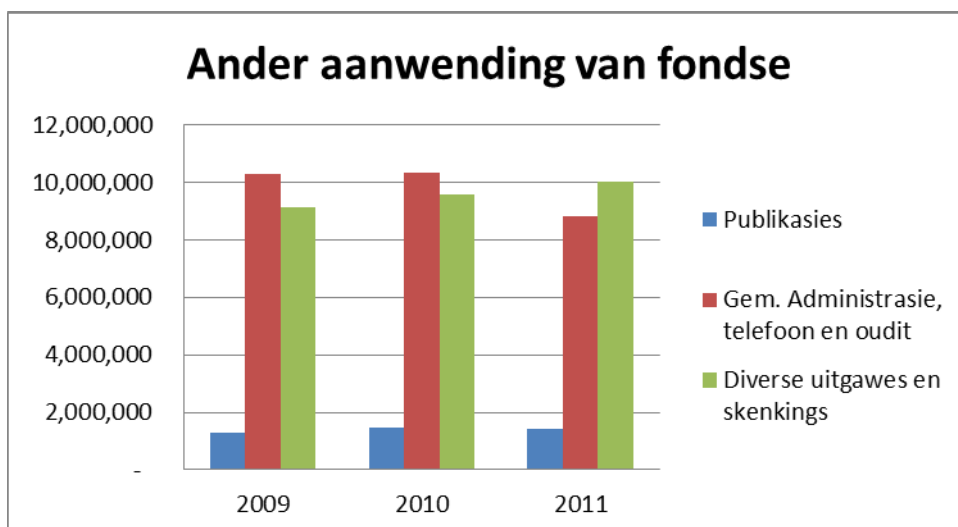
Tabel 2

Grafiek 4

Grafiek 5

Grafiek 6

7.3.3 DIE RESULTAAT (INKOMSTE MINUS UITGAWES)

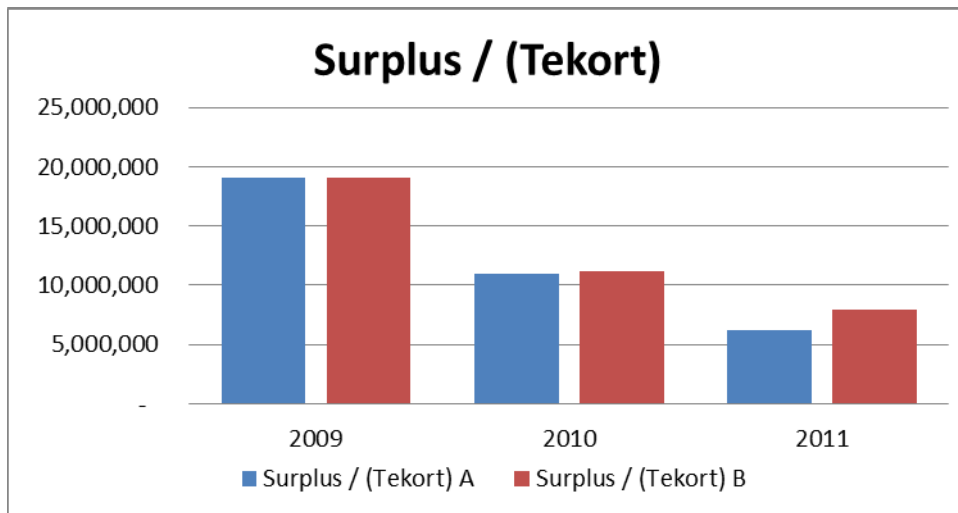
	2009	2010	2011
Surplus / (Tekort)	19,094,015	10,925,811	6,167,259

Tabel 3

Hoe sou die gekonsolideerde resultaat lyk as die 2009 resultate van die 18 gemeentes van 2010 en die 42 van 2011 herhaal? In teorie, soos volg:

	2009	2010	2011
Surplus / (Tekort) A	19,094,015	10,925,811	6,167,259
		291,634	1,780,663
Surplus / (Tekort) B	19,094,015	11,217,445	7,947,922

Tabel 4

* 18 gemeentes in 2010 en 42 in 2011 se 2009 resultate is herhaal.

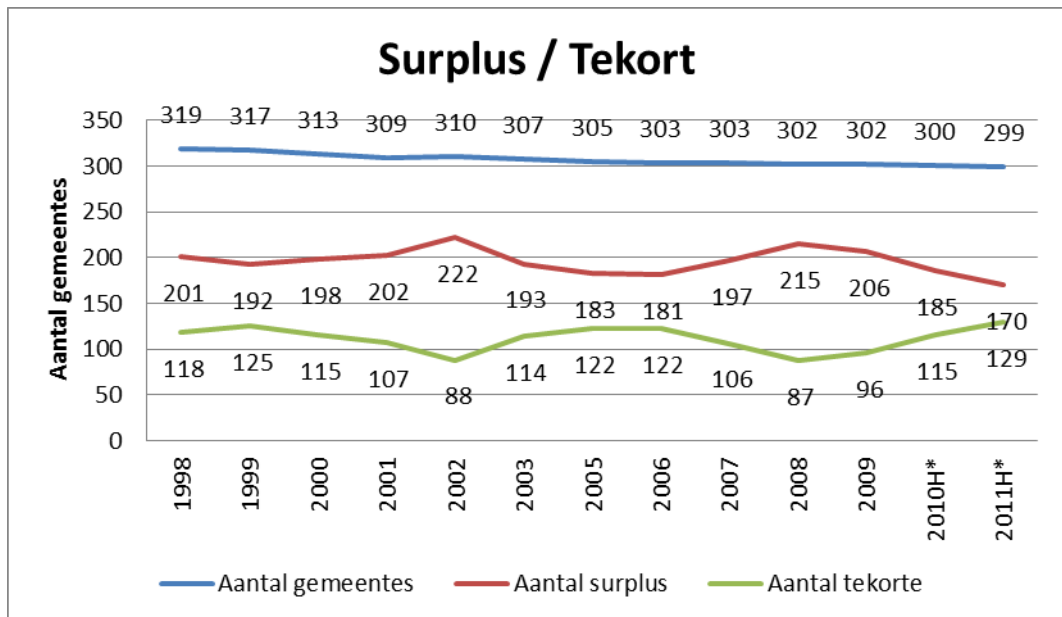
Grafiek 7

Dit blyk dus dat die druk, soos geïllustreer tydens die 69ste Algemene Kerkvergadering, ten opsigte van die *status quo* van kerkwees, oënskynlik realiseer. Hierdie tendens word ook bevestig in die volgende voorstelling van die aantal gemeentes wat surplusse en tekorte ervaar:

	2009	2010	2011	
Surplus	23,868,795	17,652,849	15,877,863	
Tekort	-4,774,779	-6,435,404	-7,929,940	
Netto	19,094,016	11,217,445	7,947,922	

Tabel 5

... met die volgende aantal gemeentes betrokke:

* 18 gemeentes in 2010 en 42 in 2011 se 2009 resultate is herhaal.

Grafiek 8

Gedurende 2012 het 'n beduidende aantal lidmate besluit om die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika te verlaat. Indien hierdie gebeurte op die historiese syfers vir 2009 en 2010 toegepas word, sou dit die volgende effek gehad het:

	2009	2010	2011	
Netto surplus	19,094,016	11,217,445	7,947,922	
Min lidmate vertrek (12 gem)	2,269,536	509,622	802,959	
Netto	16,824,480	10,707,823	7,144,964	

Tabel 6

Ofskoon lidmaatverlies 'n relatief klein effek op die *gekonsolideerde* resultate van gemeentes toon, is die effek baie akuut op alle *gesentraliseerde koste per capita*, veral by *sinodale offergawe en werkgewerpensioenbydraes*. Hierdie verskynsel word in die *sinodale oorsig* verder toegelig.

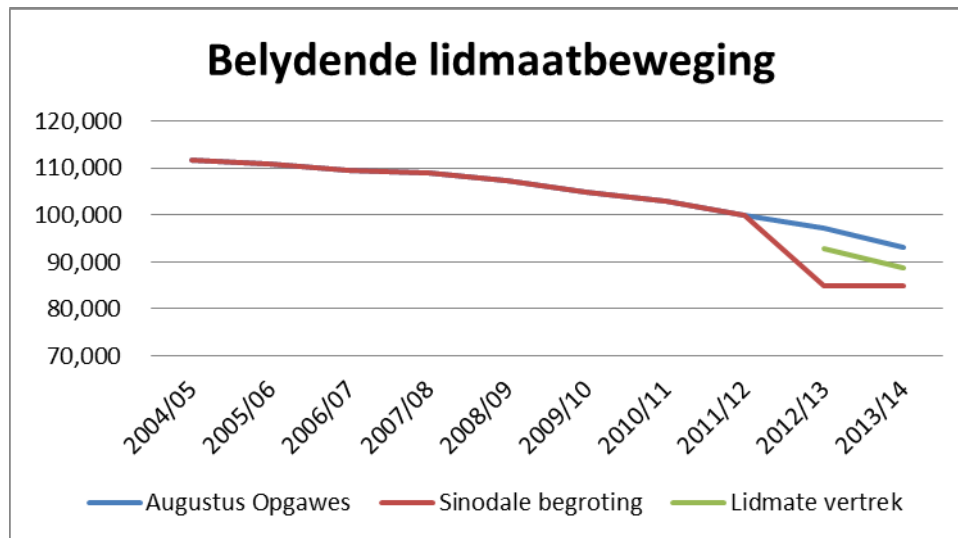
Indien aanvaar word dat alle koste van gemeentewees in die gekonsolideerde resultate ingesluit is (trustfonds-beweging *uitgesluit*), kan die gemiddelde *koste van Gemeente-wees* histories soos volg opgesom word:

	2009	2010	2011
TOTALE KOSTE	193,976,430	200,131,282	187,863,987
Lidmate	108,122	105,000	103,000
R. per B.lidmaat per jaar	1,794.05	1,906.01	1,823.92

Tabel 7

7.3.4 LIDMAATGETAL

Hoe het lidmaattal volgens die Augustustellings verloop?

Grafiek 9

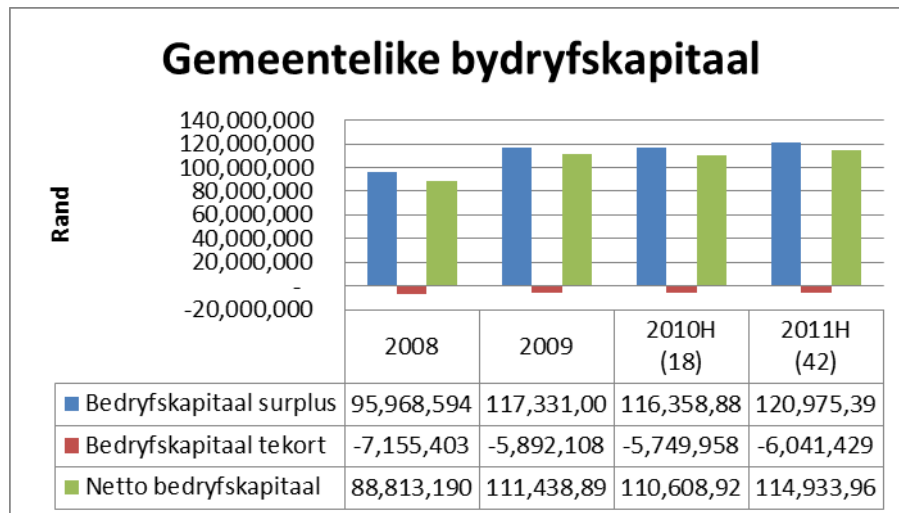
Die sinodale kantoor ontvang dikwels navrae oor hoe om met onbetrokke lidmate, lidmate wat nie opgespoor kan word nie asook studente wat by ander gemeentes inskakel, te handel. Meer gemeentes ervaar die effek om die *per capita* koste van hierdie lidmate (gemeentelik en sinodaal) te diens, terwyl daar geen offergawe van hierdie lidmate ontvang word nie. Ringskommissies moet asseblief aan gemeentes hieroor leiding gee.

7.3.5 DIE STAND VAN BEDRYFSKAPITAAL IN GEMEENTES

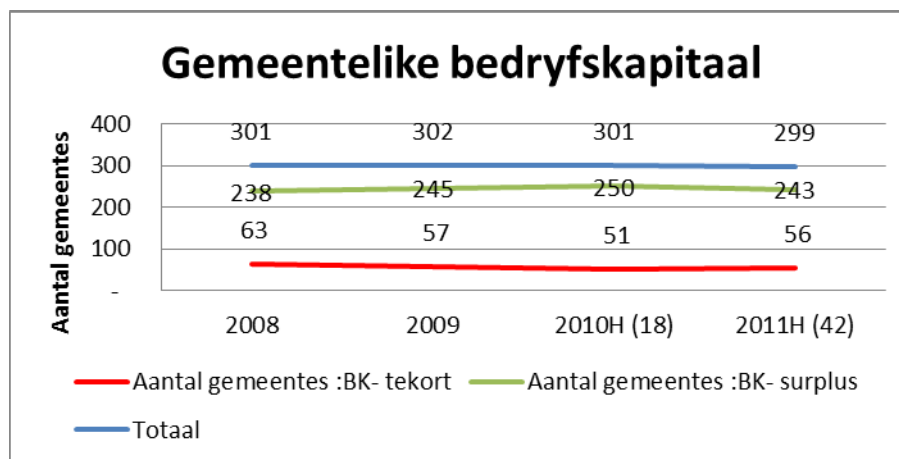
Die bedryfskapitaal van 'n gemeente wys op haar vermoë om skuld, wat binne een jaar betaalbaar raak, te vereffen. Om dit te kan doen moet 'n gemeente oor genoeg kontant (in die bank of korttermyn belegging) beskik om sodanige skuldverpligting te kan betaal. Wanneer gemeentes begin ontspar (geld van die bankrekening of belegging op 'n gereelde basis onttrek), is dit 'n teken dat die gemeente se uitgawes meer as haar inkomste is – dáárom moet van die beskikbare kontant gebruik word.

Wanneer bogenoemde situasie voorkom, kan dit gebeur dat gemeentes wat oor trustfondse beskik, en nie die stand van bedryfskapitaal maandeliks dophou nie, onnadenkend van die kontant van trustfondse gebruik. Dit is nie toelaatbaar nie.

Vir die termyn 2009 tot 2011 was die gesamentlike stand van bedryfskapitaal soos volg:

Grafiek 10

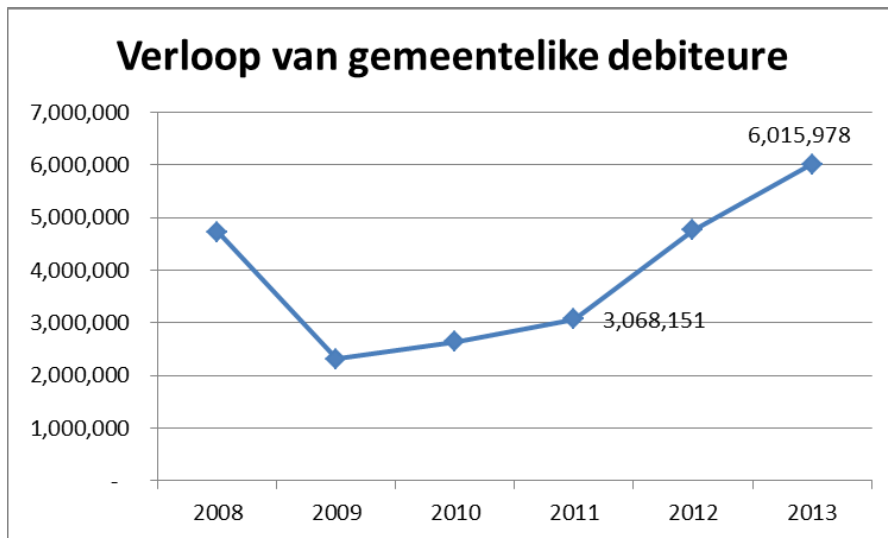
Hieruit blyk dit dat beide die absolute waarde van die kollektiewe bedryfskapitaalsurplusse en -tekorte toegeneem het, ten spyte van die minder aantal gemeentes (grafiek 11 hieronder) wat tot elke kategorie bygedra het:

Grafiek 11

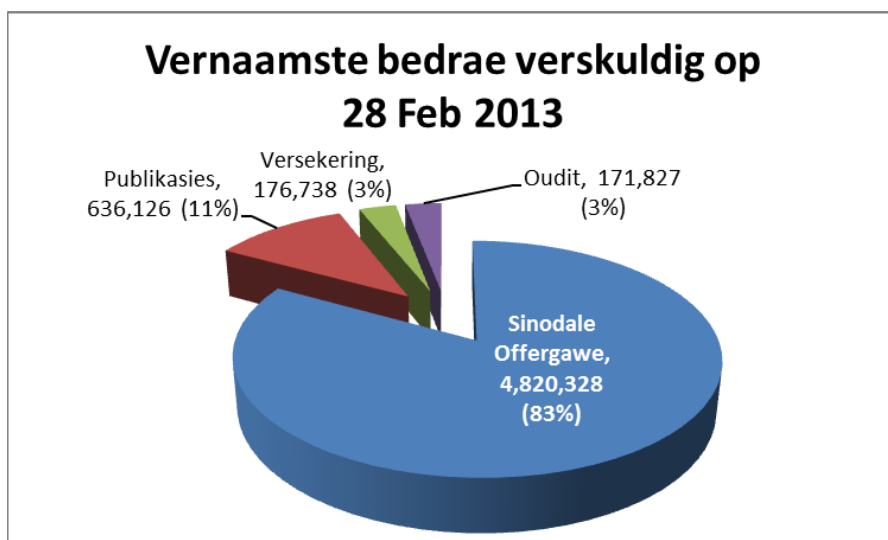
7.3.6 GEMEENTELIKE KREDITEURE

Die Raad van Finansies is meeste gemeentes se grootste bedryfskrediteur – 'n bedryfslas. (In die Kerk verwys ons na hierdie uitstaande geld as gemeentelike debiteure (vanuit die sinodale oogpunt).)

Die verloop van gemeentelike debiteure (bedrae deur gemeentes aan die Raad van Finansies verskuldig) was soos volg:

Grafiek 12

Die verspreiding oor verskillende tipes gemeentelike debiteure was soos in grafiek 13 hieronder:

Grafiek 13

7.4 SINODALE WERKSAAMHEDE

Termynnoorsig: Sinodaal

Wat is gesentraliseerde aktiwiteite?

Aktiwiteite wat te duur of onprakties vir gemeentes is om self (afsonderlik) te onderneem. Tradisioneel sluit dit bedienings in soos Apostolaat, Diakonaat, Teologiese Opleiding, Studentebearbeiding, Kerkmusiek, Fonds vir Gemeente Opbou (subsidie), adviesliggame, Pensioenfonds, Mediese Fonds, Bejaardesorg, Kindersorg, Die Ondersteuningsraad, versorging van die emeriti ... om 'n paar te noem.

7.4.1 WATTER AKTIWITEITE WORD SINODAAAL (GESENTRALISEERD) UITGEVOER?

Ofskoon daar by niemand onduidelikheid behoort te bestaan oor wat presies met hierdie sinodale begroting bekostig word nie, is dit nie onvanpas om, soos in 2010 tydens die 69ste Algemene Kerkvergadering, weer na die besonderhede daarvan te kyk nie.

Gesentraliseerde werk van kerkwees	2011/2012 Begroot R	2012/2013 H/Begroot R	2013/2014 Begroot R
Administrasie	6,621,477	6,493,835	6,303,159
Teologiese Opleiding	3,379,112	3,793,278	3,936,953
Apostolaat : Teologiese Opleiding	1,476,556	2,650,977	2,620,109
Kommissie vd Algemene Kerkvergadering	2,421,050	2,490,225	2,432,882
Studentebearbeiding	1,460,177	1,509,469	1,577,668
Fonds vir Gemeente Opbou	3,139,280	1,472,440	1,472,440
Geboue en eiendomme	724,956	950,049	989,445
Argief, museum en biblioteek	813,371	814,398	860,874
Inligtingstechnologie & reproduksie	569,880	578,614	591,265
Sentik / Kommunikasie	451,000	441,271	459,085
Studielenings : Rentetekort	400,000	407,400	440,000
ADV	334,960	341,157	341,157
Kerkmusiek	206,604	209,074	224,161
Apostolaat : Sendingwerk	1,530,841		
68ste AKV			
- Emeriti ondersteuning	667,920	627,000	627,000
- Predikante Pensioenfonds aanvul	607,200	510,000	510,000
- Algemene Kapitaalfonds	1,113,200		
69ste AKV			
Wespark	96,000	48,000	
Bloemfontein Studente	40,000		
Voorsiening			
Totale koste	26,053,584	23,337,186	23,386,197
Absolute waarde (af) - / toename	R 994,372	-R 2,716,398	R 49,011
% Kosteverhoging	3.97%	-10.43%	0.19%
Koste per lidmaat per jaar	101,200	85,000	85,000
Koste per lidmaat per jaar	R 257.45	R 274.56	R 275.13
Sinodale offergawe per lidmaat per jaar	R 257.00	R 278.00	R 275.00
		(R268+R10)	

Tabel 8

Dit het oor die afgelope termyn geblyk dat baie kerkraads- (en selfs sommige rings) vergaderings nie met gemak en oortuiging die besluite van die Algemene Kerkvergadering kan motiveer nie.

Een van die sake waarna dikwels verwys word, is die persentasie van gemeentes se uitgawes wat aan sinodale offergawe toegewys word. Vir die periode 2009 tot 2011 was dit soos volg bereken.

	2009	2010	2011
Totale koste gemeente *	193,976,430	200,131,282	187,863,987
Sinodale begroting	22,838,180	24,229,570	25,059,212
% van gemeentekoste	11.77%	12.11%	13.34%

* 18 Gemeentes in 2010 en 42 in 2011 se koste is hiervan uitgesluit.

Tabel 9

Daarna is die vernaamste vraag steeds:

Waarvoor word die sinodale offergawe aangewend?

Tabel 8 word as vertrekpunt gebruik en elke item daarin toegelig:

~ Administrasiekoste ~

Begrotingsbestuur: Raad van Finansies

Nie die volle R22.8m (2009), R24.2m (2010) of R25m (2011) is *administrasiekoste* nie. Administrasiekoste (soos hieronder verduidelik) kan hoogstens soos volg vergelyk word:

	2009	2010	2011
Totale gemeente koste *	193,976,430	200,131,282	187,863,987
Sinodale begroting	22,838,180	24,229,570	25,059,212
'Admininstrasiekoste'	5,868,448	6,410,135	6,621,885
% van totale gemeente koste	3.03%	3.20%	3.52%
% van sinodale begroting	25.70%	26.46%	26.42%
* 18 Gemeentes in 2010 en 42 in 2011 se koste is hiervan uitgesluit.			

Tabel 10

Hierdie beskrywing (*administrasiekoste*) skep ruimte om dit as 'n algemene en losstaande komponent van ons kerkwees te verstaan. Soos aan die ringsvergaderings van 2013 onderneem, verskaf die Raad van Finansies die toewysing van hierdie *administrasiekoste* aan spesifieke *kerkwees-aktiwiteite*. Gesentraliseerde sinodale aktiwiteite word soos volg aangewend:

BEGROTING : 2013/2014				
<i>Aktiwiteitsgedrewe</i>				
Begrotingspos		Admin en Salarisse toegedeel	IT en Reprodusie toegedeel	Fasiliteite toegedeel
Administrasie	6,303,159	1.		
IT & reproduksie	591,265	909,579	2	
Fasiliteite	989,445	1,341,953	1,341,950	3
Teologiese Opleiding	3,936,953	4,467,322	4,502,341	4,549,863
Apostolaat	2,620,109	2,999,970	3,034,989	3,124,486
Kommissie van die AKV en Rade	2,432,882	2,913,234	2,948,253	2,957,728
Studentebearbeiding	1,577,668	1,848,158	1,883,177	1,930,698
Fonds vir Gemeente Opbou	1,472,440	1,733,247	1,767,350	1,813,071
Argief, museum en biblioteek	860,874	1,082,137	1,117,156	1,226,878
Emeriti	627,000	855,082	890,101	937,622
Sentik	459,085	745,363	780,382	852,732
Predikante pensioenfonds - bydrae	510,000	707,210	742,229	789,751
Studielenings - Renteverlies	440,000	582,585	617,613	665,130
Algemene Diakensvergadering	341,157	509,197	544,216	591,737
Konservatorium	224,161	392,010	427,029	440,012
Studielenings - admin	-	159,412	194,430	201,468
Nie-operasionele eiendom	-	-	-	172,852
Algemene Kerkvergadering		412,800	447,819	495,341
Raad van Finansies - admin		231,890	266,909	314,431
Pers Admin		196,405	231,424	278,945
Administrastiewe bestuur		193,333	228,352	275,873
Personeel pensioenfonds - admin		185,907	220,926	268,448
Debiteure		180,109	215,128	262,649
Adviserend - admin		169,846	204,865	252,387
Krediteure		144,230	179,249	226,770
Wetgewing - admin		124,923	159,942	207,464
Kerkgeld vir kerkwerk		109,275	144,294	191,815
Bejaardesorg		50,044	85,063	132,585
Kinderhuise		79,599	114,618	119,035
Ondersteuningsraad		61,374	96,393	106,428
	23,386,198	23,386,198	23,386,198	23,386,198

Tabel 11

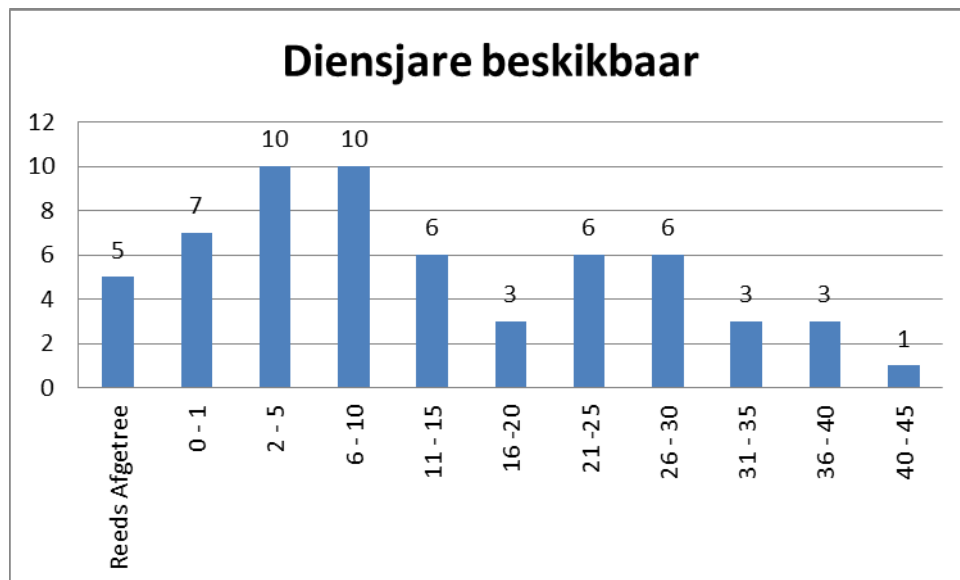
Meer hieroor aan die einde van die hoofstuk.

Hierdie tipe ontleding is histories nie onderneem nie en mag aanvanklik vreemd voorkom. Dit word allerweë aanvaar dat dit aan die Raad van Finansies en Kommissie van die Algemene Kerkvergadering opgedra is om die uitvoering van die besluit op die mees ekonomiese wyse tot uitvoer te bring. Oor tyd is die logistiek van die visie/missie geskei en beklemtoon. Dit is vir hierdie rede dat die Raad van Finansies begin het om die redes (aktiwiteite) vir hierdie *administrasiekoste* te bepaal.

Die werkwyse was om eerstens die suiwer administrasiekoste (telefoon, drukwerk en skryfbehoeftes wat op alle afdelings van toepassing is) toe te deel en so ook die personeelkoste. Laasgenoemde is gedoen aan die hand van die mate van betrokkenheid van individuele perso-

neel by die onderskeie aktiwiteite. Daarna is koste verbonde aan inligtingstegnologie en elektroniese kommunikasie toegewys en laastens fasiliteitkoste wat nie deur debitering verhaal is nie.

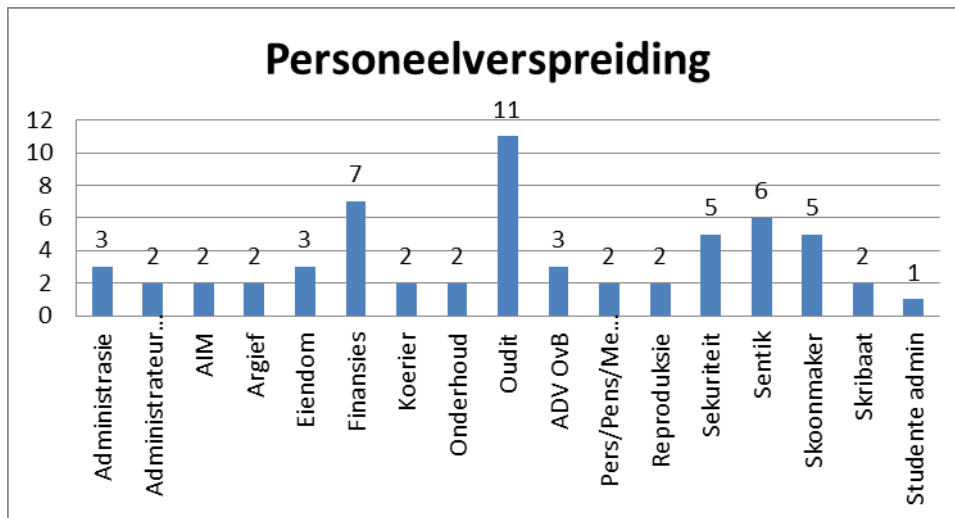
Hierdie ontleding het uitgewys dat weens die veelvuldige pligte van bykans elke persoon in elke begrotingspos, dit meebring dat elke personeel 'n *sleutelposisie* vul. Daar sal beswaarlik aan personeelposte gerasionaliseer kan word *sonder* om die *aktiwiteite* daaraan verbonde óók te verminder nie. Uit 'n ontleding wat aan die Raad van Finansies voorgehou is, blyk dit dat die personeel-komponent 'n kritieke situasie bereik het. Verlof en siekteverlof plaas onverwerkbare druk op die oorblywende kapasiteit. Die toekoms lyk in terme van die huidige model nie sonder risiko te wees nie. Vir die 60 personeellede (afdeling *Interne Oudit* ingesluit, maar *SENTIK* uitgesluit) lyk die personeelprofiel soos volg:

Grafiek 14

Met die besluit om in hierdie besonder uitdagende jaar nie personeel (wat diens verlaat) te vervang nie, is dienslewering aan die Kerk ernstig aan bande gelê.

Die administrateur en die mannekragbestuurder moes oorweeg om dienslewering verder te laat erodeer of om te probeer om optimale diens te lewer met die beskikbare hulpbronne tot hul beskikking. Na 'n ontleding van die situasie, was dit gou duidelik dat interne verskuiwings nodig is. Dit was noodsaaklik om, hoewel nie 'n senior posisie nie, bykomende hulp aan te stel. Dit word in Junie 2013 geïmplementeer.

Grafiek 15

Die ongeveer R6.303m *administrasie* word soos volg aangewend:

	R
INKOMSTE	263,739
Administrasiekoste verhaal	191,727
E-pos : Eksterne gebruikers	72,012
MIN: TOTALE UITGAWES	6,566,898
Bankkoste	115,000
Kantoorhuur	538,152
Konsultasiekoste	70,000
Ledegeld	4,600
Medisyne	6,000
Onderhoud : Meubels en Toerusting	6,495
Ouditeursvergoeding	145,733
* Salarisse en lone en werkgewersbydares	4,731,235
Personeelontwikkelingskoste (Kursus en kongres)	10,200
Reis-, verblyf en motorkoste	263,885
Registrasie- en affilasie koste	7,000
Posgeld	65,672
Telefoon	158,300
Tydskrifte, tegniese opdaterings (IB en MH)	8,381
Versekering	172,646
Vervanging meubels en gordyne / onderhoud	6,495
Vergaderings en Funksies	105,092
Waardevermindering	80,000
E-poskoste : Eksterne gebruikers	72,012
NETTO BEGROOT	(6,303,159)

* Personeel van die afdeling Interne Oudit en SENTIK is nie by hierdie personeelkoste ingesluit nie. Dit word uit eie inkomste gediens – sien afsonderlike begrotings verder aan.

Tabel 12

~ Teologiese Opleiding ~

*Begrotingsbestuur: Kuratorium, Hervormde Dosentevergadering
en Raad van Finansies*

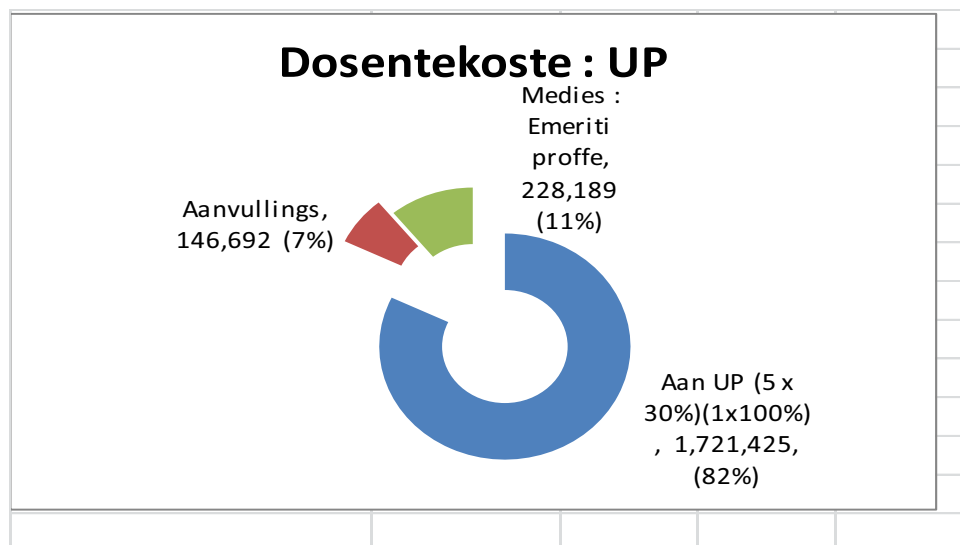
Die begroting vir hierdie afdeling bestaan uit drie dele, naamlik koste verbonde aan die Universiteit van Pretoria, Hervormde Teologiese Studies en Hervormde Teologiese Kollege.

Universiteit van Pretoria

	Sonder Dogmatiek	Met Dogmatiek
INKOMSTE	259,000	259,000
Rente uit Teologieseopleidingsfonds	152,000	152,000
Rente ontvang	7,000	7,000
Oorplasing vanaf TO Opgehoopte fonds	0	0
Bydrae vanaf Dosente uitset : HTS	100,000	100,000
UITGAWES	2,159,776	2,391,305
Dosentekoste	1,864,776	2,096,305
Funksies en kampe-studente	15,000	15,000
Korting op studieleninge	200,000	200,000
Oninbare skulde	50,000	50,000
Fakulteits webwerf	30,000	30,000
Studente Sake	280,828	280,828
- Kantoorhuur	10,000	10,000
- Onderhoud - kantoormasjiene	5,000	5,000
- Salaris en werkgewerbydraes	253,828	253,828
- Skryfbehoeftes en posgeld	10,000	10,000
- Telefoon	2,000	2,000

Tabel 13

Die samestelling van die Dosentekoste is soos volg:

Grafiek 16

Hervormde Teologiese Studies

Die begrote uitgawes is soos volg:

Produksiekoste		50,000
Salarisse : Publikasie Koördineerder		141,372
Medies : Publikasie Koördineerder		10,638
Redakteur		168,114
Redakteur : Sanlam		19,393
Posgeld & Sbeh		1,000
Telefoon		1,000
Kantoorhuur UP		25,608
NETTO BEGROOT		(417,125)

Tabel 14

Hervormde Teologiese Kollege

Drukwerk, pos en skryfbehoeftes		2,500
Huur		10,000
Kantoortoerusting		3,000
Praktykvorming		145,000
Reiskoste		2,500
Vergaderingkosse		2,500
Personeelkosse en werkgewerbydraes		676,210
Motorkoste		90,486
Telefoon		7,500
Versekering		17,000
Welstand van gemeentes en predikante		150,000
NETTO BEGROOT		(1,106,695)

Tabel 15

Totale besteding aan Teologiese Opleiding:

	Sonder pos in Dogmatiek	Met pos in Dogmatiek
Opleiding aan UP	(2,181,604)	(2,413,133)
HTS	(417,125)	(417,125)
HTK	(1,106,695)	(1,106,695)
Totaal aan Teologiese Opleiding	(3,705,424)	(3,936,953)

Tabel 16

~ Apostolaat ~

Begrotingsbestuur: Raad vir Apostolaat

Hierdie sinodale aktiwiteit het oor tyd ontwikkel vanuit afsonderlike begrotings vir die Afrika Instituut vir Missiologie en *Sendingwerk*. Die Afrika Instituut vir Missiologie was onder bestuur van die Raad vir Toesig

en *Sendingwerk* onder bestuur van die Raad vir Apostolaat. Gedurende hierdie termyn (2009 tot 2011) het die sekretaris vir Apostolaat die drie tot vyf jaar kontrakaanstelling in die pos van Kerkgeskiedenis (Universiteit van Pretoria) aanvaar en het die twee begrotingsposte saamgesmelt. Daarmee saam het die opleiding van die Afrika Instituut vir Missiologie-studente van Klipdrift te Hammanskraal verskuif na die sinodale sentrum in die Dirk van der Hoffgebou. Om die effek van die verskuiwings aan te dui, word die begrotings vir die onderskeie jare hieronder in gekonsolideerde formaat weergegee:

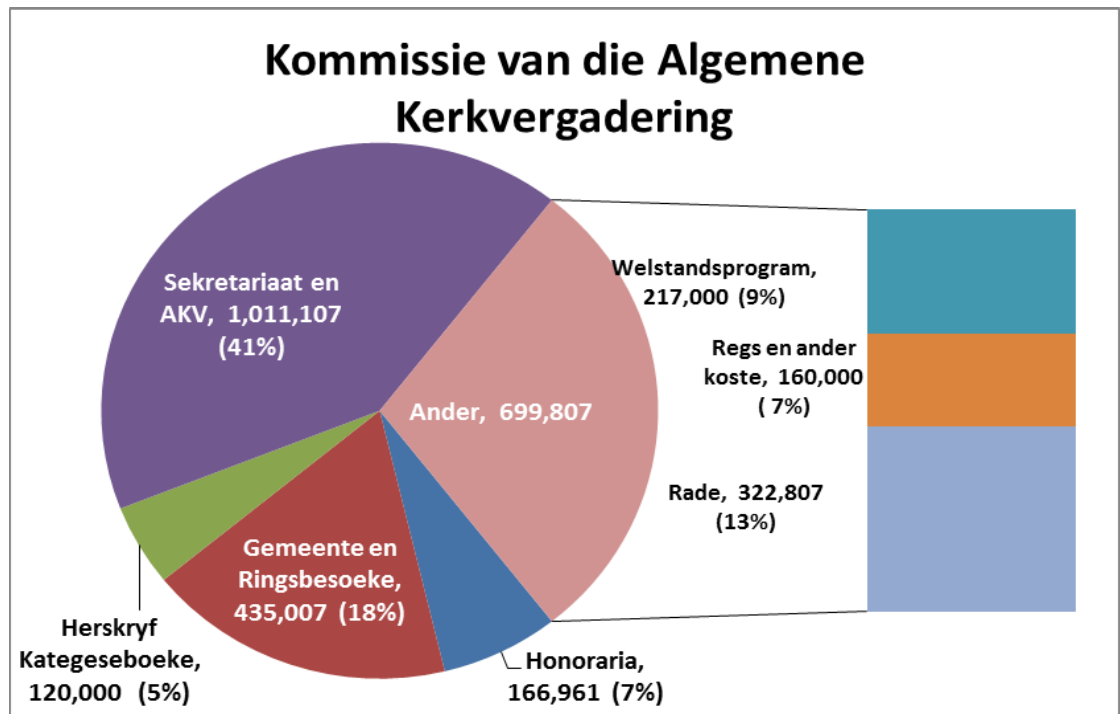
	2011/2012	2012/2013	2013/2014
Inkomste	26,000	30,000	33,000
Uitgawes	3,033,397	2,680,977	2,593,262
Dosente en personeelkoste	1,333,662	1,007,583	962,449
Studente-ondersteuning	498,980	434,273	463,000
Administratiewe ondersteuning	117,965	157,785	116,054
Vergaderingskoste	45,580	21,200	22,260
Befondsing van bediening:			
<i>Maranatha Herv Kerk (MRCC)</i>	797,650	912,396	959,116
<i>Sentrum vir Missionale bediening</i>	127,200		
Navorsing	59,360	63,240	8,120
Dienslewering : Instituut	53,000	84,500	62,263
NETTO BEGROOT	(3,007,397)	(2,650,977)	(2,560,262)
<i>Saamgestel:</i>			
<i>Apostolaat : Teologiese Opleiding</i>	1,476,556		
<i>Apostolaat : Sendingwerk</i>	1,530,841		
	3,007,397		

Tabel 17

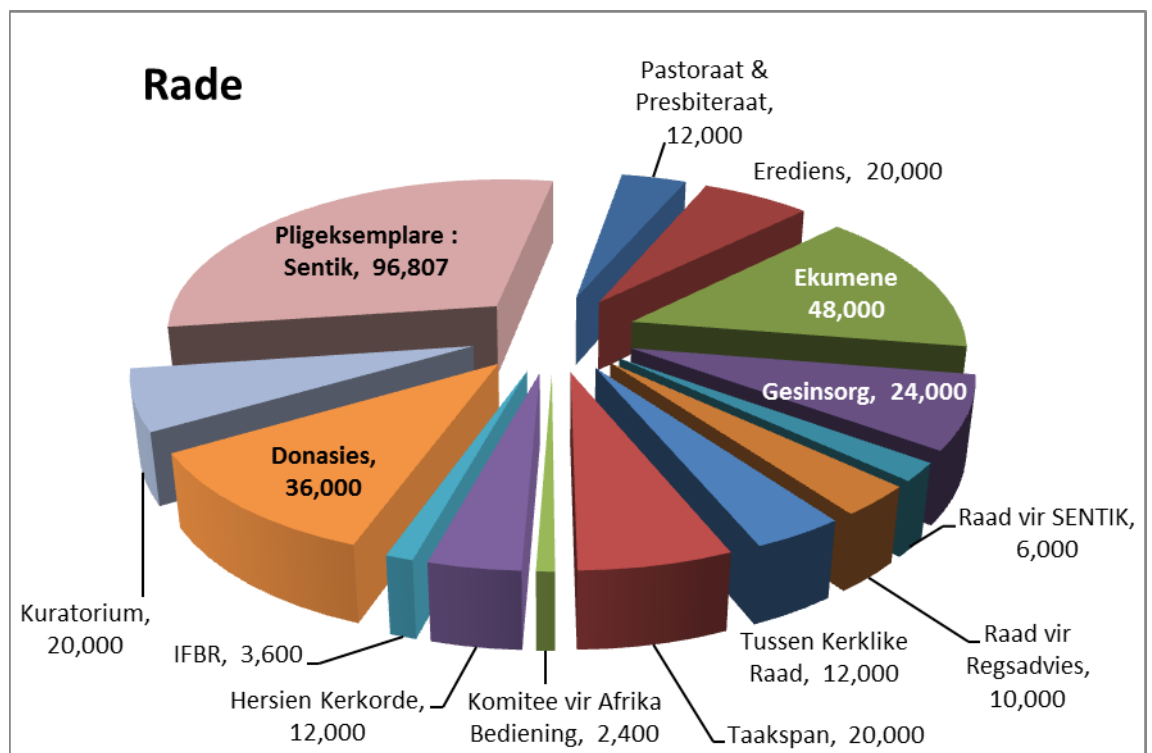
~ Kommissie van die Algemene Kerkvergadering ~

Begrotingsbestuur: Moderamen en Kommissie van die Algemene Kerkvergadering

Die onderskeie rade is adviserend tot die **Algemene Kerkvergadering** en daardeur aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering. Wanneer oor die rol en plek van rade besin word, moet oor opdragte vanuit die Algemene Kerkvergadering aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering besin word.

Grafiek 17

Grafiek 18

Hierdie skyfdiagram lê ten minste een leemte in die sinodale begroting bloot. Let daarop dat daar byvoorbeeld twee bedrae aan SENTIK bekostig word. Pligeksemplare aan eksterne biblioteke en ander komplementêre lewerings is in die publikasiewêreld algemene gebruik. Die ander bedrag ten aansien van SENTIK is vir die Raad se vergadering-uitgawes. Gesamentlik beloop dit R102 807.00. Saam met die koste

vir die ontwikkeling van kategeseboeke in **Grafiek 17** (R120 000.00), beloop die bedrag wat in die sinodale begroting opgeneem is R222 807.00. Dit word verder onder die SENTIK begrotingspos bespreek.

Donasies behels skenkings van R12 000.00 elk aan die Christelike Seemansorganisasie, Transoranjie Instituut vir Buitengewone Onderwys en Metro Evangeliese Sorg.

~ Studentebearbeiding ~

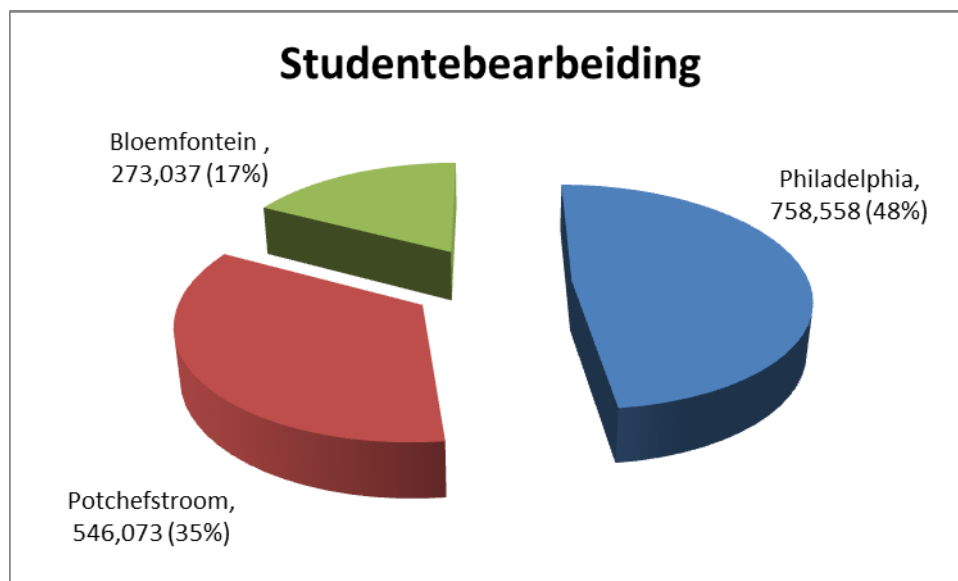
Begrotingsbestuur: Raad van Finansies

Gedurende die groot rasionalisering van 1989 is dit aan alle studente standplase gestel dat hierdie entiteite oor tyd selfonderhoudend moet raak. Dit moet gelees word teen die agtergrond van die staking van sinodale hospitaalbearbeiding, sluit van die regsafdeling van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika en ander groot ingrype.

Aan hierdie voorwaarde kon egter net die studente standplaas Stellenbosch voldoen. Moet nie 'n fout maak nie, elke oorblywende standplaas doen hul uiterste bes om koste aan hierdie noodsaaklike dienswerk in te perk, soos om parkeererwe in wooneenhede om te skakel en vele ander inisiatiewe.

Die Algemene Kerkvergadering se onsekerheid oor wat om met studentebearbeiding te doen, kom ook in resente sinodale begrotings voor. So is daar **tydens die 69ste Algemene Kerkvergadering** 'n spesifieke uitbreiding op die sinodale begroting aangevra ter befondsing van die studente standplaas te Bloemfontein ...

Vir Philadelphia word 1.5, vir Potchefstroom 1 en vir Bloemfontein 0.5 standplase begroot. Grafiek 19 toon die sinodale bydraes aan die onderskeie standplase:

Grafiek 19

~ Fonds vir Gemeente Opbou ~
Begrotingsbestuur: Raad van Finansies

Dankie vir die subsidie! Dra asseblief ons dank aan die Raad van Finansies en Algemene Kommissie oor. Dit maak vir ons moontlik om ... (gemeentes wat subsidie ontvang).

Hierdie onderlinge ondersteuning is een van die maniere om aan mekaar hulp te verleen, mekaar se laste te help dra.

Dit bly 'n voorreg om, met die ontvangs van elke dankbetuiging, aan te dui dat bogenoemde dankbetuigings aan **elke gemeente** en derhalwe **aan elke lidmaat** gestuur word. **Dit** is waar hierdie hulp vandaan kom. Sonder dat ons dit besef het, vind die volgende besluit van die 69ste Algemene Kerkvergadering neerslag in die subsidie uit die *Fonds vir Gemeente Opbou*:

Die besluit by punt 9.4.2.1 van die 69ste Algemene Kerkvergadering lui soos volg:

BESLUIT

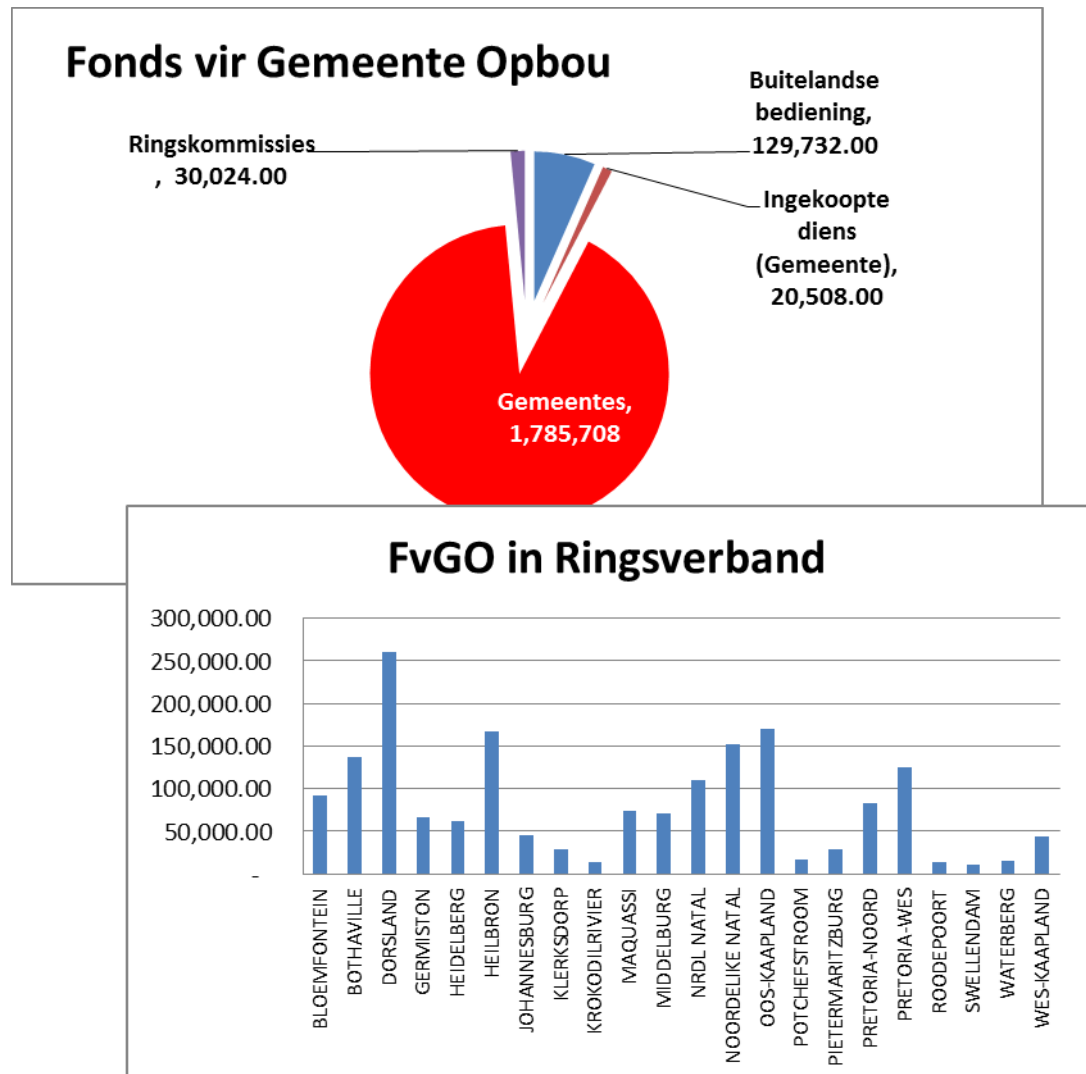
1. Die vergadering neem kennis van die hindernisse in die weg om 'n **regverdige basis van deelname** (befondsing van gesentraliseerde aktiwiteite) tussen gemeentes te bewerk.
2. Die basis van deelname per lidmaat word gehandhaaf.
3. Die Raad van Finansies oorweeg die fasilitering van 'n **databasis om vermoënde gemeentes en ringe in kontak met minder gegoede gemeentes en ringe te bring.**

Die Raad van Finansies het oor die termyn 2010 tot 2012 (en 2013) informeel oënskynlik-vermoënde gemeentes aan minder gegoede gemeentes (by navraag van laasgenoemde) *bekendgestel*. Dit is nie op 'n databasis nie. Die vraag bly of die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika barmhartigheid van *hierdie aard* wil institusionaliseer ...

Die Raad van Finansies was, weens finansiële druk in gemeentes, genoodsaak om die sinodale offergawe in te perk. Benewens die kapitaalfonds wat in die slag gebly het, is die bedrag in die Fonds vir Gemeente Opbou (subsidie) min of meer gehalveer. Die ander helfte is uit die opgehoopte fonds (vir Fonds vir Gemeente Opbou) bekostig – met ander woorde histories onaangewende begrotingsbedrae vir dié doel.

Die Fonds vir Gemeente Opbou is ook die tuiste van nie-gemeentelike ondersteuning.

Dit word in Grafiek 20 toegelig:

Grafiek 20

Buitelandse bediening (2013/4) bekostig:

- * Zambië: R104 723.00 as bydrae tot bediening daar; en
- * Zimbabwe: R25 000.00 ter stuiwing van die Zimbabwefonds.

'n Paar algemene opmerkings oor hierdie fonds:

- * Die toekenning moet deur die ringskommissie aanbeveel word: Geen aanbeveling, geen subsidie. Net so, indien die ring nie aanbeveel nie, word toekenning nie oorweeg nie.
- * Die subsidie van 2013/2014 is afgeskaal om kontantvloei te beskerm – nie alle sinodale offergawes word ontvang nie.

- * Subsidie mag teen agterstallige rekeninge/geskeduleerde skuld aangewend word.
- * Afhangende van die begroting en ander faktore, kan dit gebeur dat subsidie in 'n bepaalde jaar nie toegeken word nie.
- * Die subsidie-toekenning is lidmaatgetal gedrewe en onderskei tussen:
 - ** Gemeentes met minder as 201 lidmate ontvang subsidie vir:
 - *** Sinodale offergawe.
 - *** Instandhouding van bediening.
 - ** Gemeentes met 201 en meer lidmate – gewoonlik met 'n minimum (2013: R15 000.00).
 - ** *Ad hoc* toekenning soos van tyd tot tyd deur die Raad van Finansies oorweeg en toegestaan.

Gedurende 2012/2013 is subsidie ook aangewend om brugpredikante te help bekostig in gemeentes wat deur afskeiding van lidmate geraak is.

~ Geboue en eiendom ~

Begrotingsbestuur: Raad van Finansies

Die Raad van Finansies is van mening dat eiendomme wat nie 'n bydrae tot verkondiging van die evangelie lewer nie, (hetsy strategies, vir ekonomiese inkomste of huisvesting van kerkwees-aktiwiteite) verhandel behoort te word.

Dit is aan die Raad van Finansies opgedra om (kerkordelik), met toestemming van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, oor onder andere eiendom te beskik (Ordinansie 9.2.2.4). Die Raad maak weer gebruik van 'n *eiendomskomitee uit eie geledere* onder voorsitterskap van ds HP van den Berg.

Daar is 'n eiendomsverslag in 2012/2013 ontwikkel wat tans onder behandeling is. Die Algemene Kerkvergadering wys verantwoordelike predikante en ander kundiges aan om dit namens die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika te onderneem. Die afhandeling van handeling met sinodale eiendom in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika sal waarskynlik nie momentum kry in die huidige Raad van Finansies se diens tyd nie. Tans sien die sinodale begroting vir eiendom soos volg daaruit:

	Begroot 2012/2013	Begroting 2013/2014	
Dirk van der Hoff			Huisves alle sinodale kantore, Argief en biblioteek. Verder bied dit huisvesting aan die H/K van die
Inkomste	886,027	895,187	Ondersteuningsraad, Kinderhuis
Uitgawes	1,510,004	1,595,696	Direksie, AIM opleiding, MRCC kantore en (as NHKA bydrae) TOIBO. Hysbak moet vervang word.
	(623,977)	(700,509)	
Barton Keep			'n Verklaarde historiese
Inkomste	134,965	134,965	gedenwaardigheid. Die Barton Keep
Uitgawes	241,864	252,849	huisves Sentik volledig. Besik ook oor
	(106,899)	(117,884)	lesinglokale vir gebruik deur die NHKA en MRCC. Vra gereelde instandhouding .
Klipdrift			n Bemaakte eiendom. Voormalige HTO
Inkomste	51,000	93,000	opleiding (nou AIM) is hier onderneem.
Uitgawes	249,973	265,852	Verhuur 3 huise. Word gekwel deur
	(198,973)	(172,852)	onwettig besetting en verg gereelde hofverskynings . Val binne die Dinokeng reservaat.
Venterskroon			Benewens die Kampterrein (gemeente
Inkomste	100,800	100,800	eiendom) is daar ander eiendom (eie
Uitgawes	99,000	99,000	titelakte) wat verval en dringende
	1,800	1,800	kapitaaluitleg verg. Aanbiedinge vir verkoop is aangevra en in die kerk bekend gemaak.
Craig Owl			'n Woonstel in Pretoria middestad wat
Inkomste	0	40,000	namens die Raad vir Apostolaat vir
Uitgawes	22,000	40,000	gebruik deur die Hoof Uivoerende
	(22,000)	-	Beampte van die MRCC beskikbaar gestel word. Bedryfskoste word beskostig in die AIM begroting.
TOTAAL	(950,049)	(989,445)	

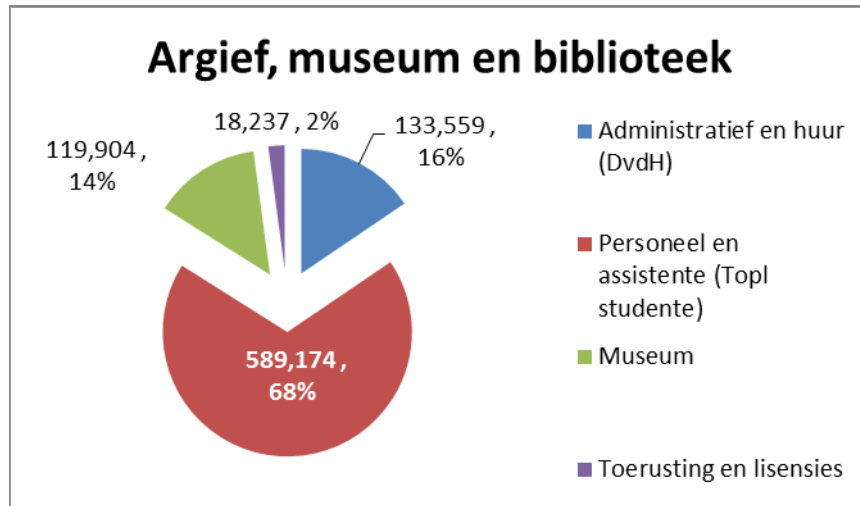
Tabel 18

~ Argief, museum en biblioteek ~
Begrotingsbestuur: SENTIK en Komitee vir Argief

Dit is die geheue en geskiedenis van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. Dit bevat kennis en ontsluit die verlede vir vandag en môre (algemene opmerking).

Dit is verstommend dat die Kerk soveel in die historiese belê en tegelyk missionale bediening afskaal (lid van die Raad van Finansies tydens die 2013/14 begroting nadat kerkgeskiedenis aan die Universiteit van Pretoria ook bespreek is).

Die argief is waarskynlik een van die grootste redes waarom die sinodale kantore nie *sommer* 'n ander, meer ekonomiese heenkome kan/wil soek nie. Ofskoon die biblioteek 'n beduidende deel van die *argief-ruimte* beslaan, moet argief-ruimtes vir optimale toestande ingerig word. Voggehalte, lig en lug, brandveiligheid en dergelike oorwegings, kos geld. Ons is nog nie by benadering in die optimale posisie nie. Hiérdie afdeling *wéét* wat 'n brand in die gebou sou beteken!

Grafiek 21

Die museum, wat van historiese- en kultuurwaarde is, is na die kerkgebou van gemeente Pretoria verskuif. Bewaarkundiges (ten aansien van museums) is wetenskaplik toegerus om dit nie maar net nog 'n *uitstalling* te maak nie. Dit kos ook geld!

~ Inligtingstechnologie (IT) en reproduksie ~
Begrotingsbestuur: Raad van Finansies

Benewens interne drukwerk, lewer dié afdeling ook diens aan gemeentes en eksterne organisasies (byvoorbeeld die Tshwane Universiteit van Tegnologie). Die afdeling genereer beduidende inkomste.

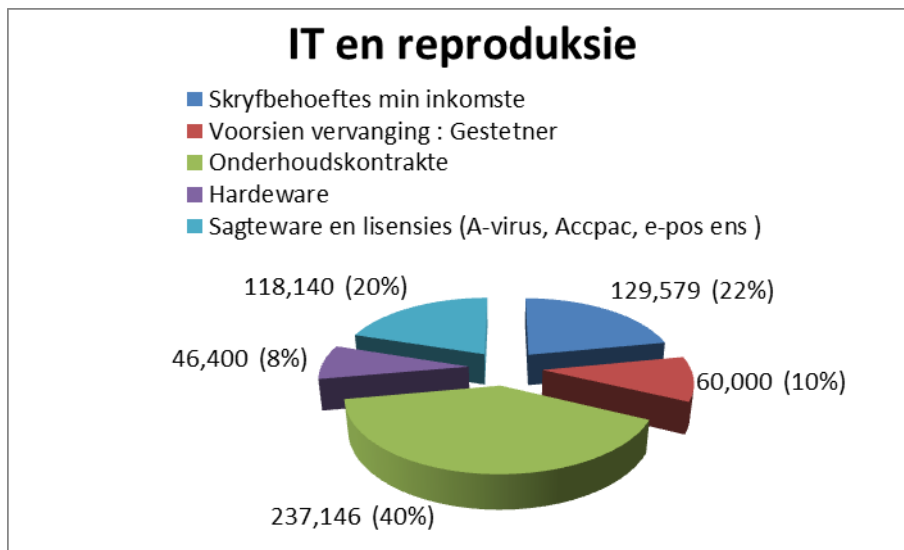
Alle massa drukwerk (omsendbriewe, agendas, notules, ensovoorts) word intern vermeerder. Massapos (rekeningstate en omsendbriewe) word ook deur die personeel van die *afrokkamer* hanteer. Wanneer dit stil is, is die personeel besig met skoonmaakdienste of die voorbereiding van vergaderings en funksies wat by die sinodale kantoor aangebied word.

Alle skryfbehoeftes van alle sinodale aktiwiteite en papier word in hierdie begrotingspos ingesluit. Dit wat aan spesifieke begrotingsposte toegewys kan word (deur middel van drukwerk-rekwisisies), word van die toepaslike afdeling verhaal. Dit verskyn as begrote skryfbehoeftes

en drukwerk in daardie begrotings. En daar moet ekonomiese kapasiteit vir Algemene Kerkvergaderings se daaglikse notules en ander drukwerk voorsien word. Weereens, skaalekonomie maak dat ons nêrens elders goedkoper drukwerk van hierdie omvang gaan kry nie.

Onderhoudskontrakte en voorsiening	297,146
Skryfbehoeftes en drukwerk	350,579
Toerusting en sagteware	164,540
	812,265
Inkomste gegengereer	-221,000
TOTAAL	591,265

Tabel 19

Grafiek 22

~ Studielenings: Rente-tekort ~

*Begrotingsbestuur: Raad van Finansies, Kuratorium en
Beurs- en Leningskomitee van die Kuratorium*

Het u geweet dat ...

- * studente wat deur die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika tot student van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika in teologiese opleiding toegelaat is, 'n beurslening ontvang – onder andere 100% van inskrywing- en klasgelde?
- * tot en met die 2012-gekeurdes, studente ná die nakoming van voorwaardes (onder andere vyf jaar predikant van die Kerk), 50% korting op die klasgeld van die hele studietydperk ontvang?
- * hierdie studiehulp met ingang van 1 Januarie 2013 na 80% klasgelde afgeskaal is?

- * tot 31 Desember 2013, studente op hierdie beurslenings boeke en rekenaars kon koop?
- * predikante vir nagraadse studielenings studiehulp kan ontvang, maar dat daar inderwaarheid nie by die Kuratorium hiervoor om befondsing aansoek gedoen word nie?
- * merietebeurse aan presteerders toegeken word?
- * studieleningsdebiteure op 28 Februarie 2013 hieraan alleen ongeveer R8.4m rand beloop het?
- * 'n polisskema die lenings rugsteun?

Inderdaad ruim ondersteuning. Dit het oorspronklik begin as beurse en lenings wat uit bemakings en skenkings ontvang is.

Die volgende ontleding het uit 'n verslag (wat aan die Kuratorium, Raad van Finansies en Kommissie van die Algemene Kerkvergadering voorgelê is) gekom:

Vir beurse en lenings	Fonds- waarde	Kapitaal en rente beskikbaar	Lenings	Kontant uit NHKA / RvF kontantvloei
Dolf Potgieter	1,179,199			
PSD Hagen	123,929			
Harmzen	48,319			
J Minnaar	88,674			
Petrusburg	37,662			
G&C Swanepoel	35,984			
Noodfonds	471,781			
Voorgaads - Bykomende hulp	767,635	2,753,182	8,502,208	-5,749,026
Nagraadse studie				
Nagraads - Buitelands	178,541			
Nagraads - Bykomende hulp	599,387	777,928	113,526	664,402
Fondse vir 'n spesifieke doel:				
WP Brouwerfonds	63,613			
JF du Preezfonds : Meriete	255,219	318,831	-	318,831
Netto kontant behoefte :		3,849,941	8,615,734	-4,765,793

Tabel 20

Wat hierdie ontleding uitwys is dat reeds meer as R4.7m beskikbare nalatenskappe en skenkings aan studente beskikbaar gemaak is. Dit kan net uit die Raad van Finansies (Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika se) kontantvloei bekostig word.

Anders gestel: In plaas daarvan dat die Raad van Finansies geld in 'n rentedraende belegging betaal en rente verdien, belê die Nederduitsch

Hervormde Kerk van Afrika (deur die Kuratorium en Raad van Finansies) die fondse in studente. Die R440 000.00 wat aan rente begroot is, is die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika se instemming om op hierdie belegging (R4.765m op 28 Februarie 2013) ongeveer 9.2% *rente* per jaar te betaal. Daarmee saam word vir die 50% kortings in die sinodale begroting (sien weer Teologiese Opleiding hierbo: R200 000.00) ingesluit.

Wat kos hierdie studieleningsfasiliteit?

Indien dit uit die begroting *versamel* word, die volgende:

Item		R.c.	Waar in die begroting?
Rentevoorsiening		400,000	Afsonderlik
Kortings		200,000	Teologiese opleiding
Studielening administrasie		201,468	Administrasiekoste
		801,468	

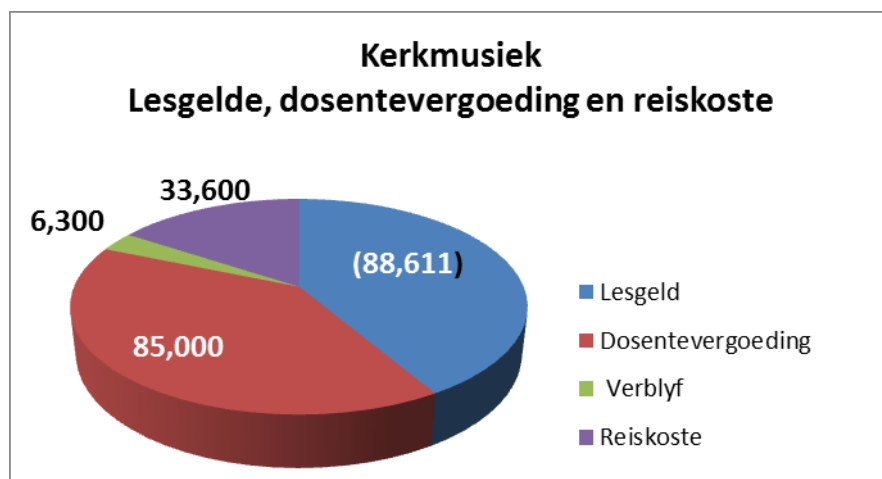
Tabel 21

~ Kerkmusiek ~

Begrotingsbestuur: Raad vir Erediens, Komitee vir Kerkmusiek

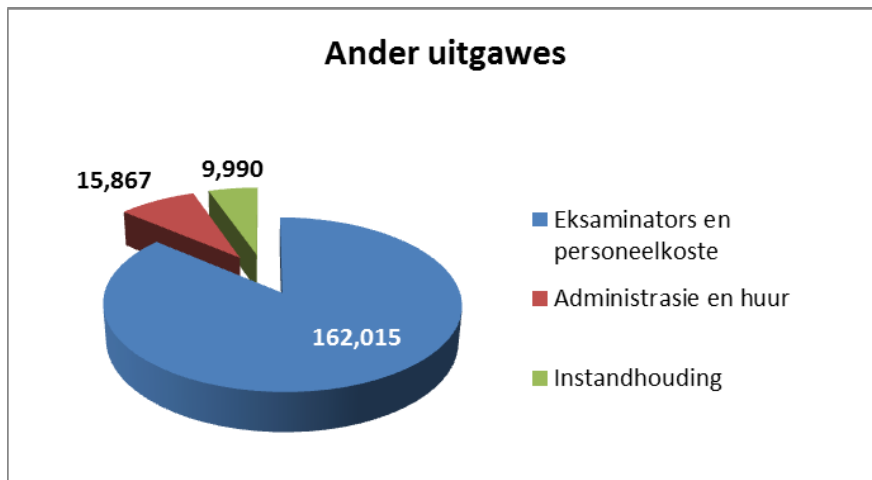
Hierdie afdeling beslaan 'n relatief klein gedeelte van die gesentraliseerde aktiwiteite van kerkwees. Die werk en die belang daarvan raak egter die kern van kerkwees, naamlik die erediens. Hierdie komponent behels opleiding van orrelstudente, navorsing ten opsigte van kerkmusiek en toerusting van gemeentes, predikante en orreliste.

Die twee orreldosente se vergoeding is gebaseer op die bedrag aan lesgelde wat ontvang word. Reiskoste word volgens die Raad van Finansies se reistarieë betaal. Die netto uitgawe van ongeveer R36 000.00 word in grafiek 23 vertoon.

Grafiek 23

Die ander koste items word in die volgende diagram (Grafiek 24) opgesom:

Grafiek 24

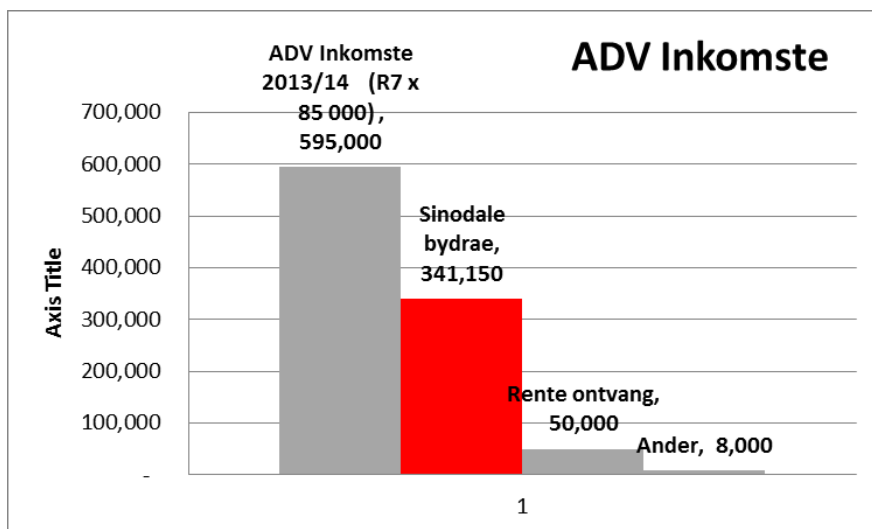
~ Algemene Diakensvergadering ~

Begrotingsbestuur: Algemene Diakensvergadering/Raad van Finansies

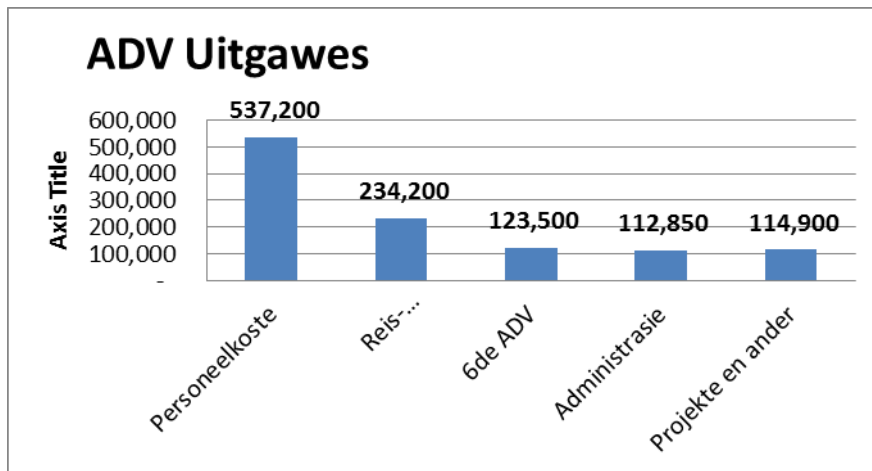
Die bedrag wat sinodaal (uit sinodale offergawes) begroot word, het ten doel om die sekretariaat van die Algemene Diakensvergadering tydens vestiging van die Algemene Diakensvergadering te ondersteun. Dit kom dus al jare.

Die Algemene Diakensvergadering het 'n besondere roeping (barmhartigheid aan die wêreld) en vergestalt die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika se uitleef daarvan.

Die Algemene Diakensvergadering beleef, net soos die Algemene Kerkvergadering, ekonomiese uitdagings. Meer nog, befondsing hiervoor kom vanuit dieselfde bron, naamlik gemeentes! Die begroting wat tydens die 6de Algemene Diakensvergadering vir 2013/2014 bekragtig is, sien soos volg daaruit:

Grafiek 25

Grafiek 26

Die 6de Algemene Diakensvergadering was 'n ongelooflike ervaring. Die Gesprek het daar ook posgevat en dit was insiggewend om te sien hoe tegnologie (spesifiek lewendige videostroming) hierdie vergadering oop en deursigtig gemaak het. Na wat verneem word, gaan die vergadering ook op DVD beskikbaar gestel word. Wat 'n voorreg om saam met so 'n span diakens te kan werk!

Hoe vertrou is u met die werksaamhede van die Algemene Diakensvergadering en diakonaat van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika?

~ Emeriti van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika ~

Begrotingsbestuur: Raad van Finansies

Die Raad van Finansies volstaan met wat aan die ringsvergaderings van 2013 gekommunikeer is:

Hoe ondersteun die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika tans die emeriti?

Die Kerk het die gebruik gevestig om die mediese fonds-bydraes van alle emeriti uit 'n fonds vir dié doel te subsidieer. Dit maak sin aangesien dit in hierdie lewensfase is waar die behoefte aan mediese sorg groot is.

Die begrote inkomste van die Fonds bestaan uit die volgende:

Per jaar	
Uit die sinodale begroting*: 2013/2014 begroot	R 627 000.00
R200 per gemeente: R48 000 per maand	R 576 000.00
Rente op belegging	R 132 000.00
Totaal	R1 335 000.00

* Sedert die 68ste Algemene Kerkvergadering

Tabel 22

Die huidige maandelikse subsidie (R700.00 per egpaar en R360.00 per enkellid) beloop in totaal R133 583.00 per maand of te wel **R1 602 996.00** per jaar. Dit laat 'n tekort van ongeveer **R267 996.00** per jaar oftewel ongeveer R22 500.00 per maand.

Die R200.00 per gemeente per maand is sedert instelling nog nooit verhoog nie. As hierdie komponent as die balanserende syfer geneem word, kan die **huidige** tekort grootliks aangespreek word deur die bedrag na **R300.00** te verhoog – maar lees verder!

By aanvang was die subsidie sowat **39%** van die totale premies van emeriti. Hierdie syfer staan nou op **25%** terwyl daar gepoog was om **50%** van die mediese premie in subsidie aan emeriti te betaal. Om by die doelwit van 50% uit te kom is R3 075 744.00 per jaar nodig. Trek daarvan die sinodale bydrae (R627k) en rente (R132k) af, is die behoefte R2 316 744.00 of te wel R193 062.00 per maand. As ons dit deur die huidige ongeveer 260 bydraende gemeentes deel, behoort die bydrae nader aan R743.00 per maand te wees.

Alhoewel dit beplan word om 'n verhoging van die bedrag aan die 70ste Algemene Kerkvergadering (oorsprong van die gebruik) voor te hou, wil ons vriendelik dog dringend versoek dat gemeentes in die ring die inisiatief sal neem om dit self te verhoog. Skakel asseblief met mev Alida Bezuidenhout by ons kantoor om die gemeente se debietorder te verhoog. Waar weldoeners (individue) ook deur middel van 'n debietorder maandeliks 'n bydrae van enige omvang wil maak, verwys hulle asseblief na Alida. Die kantoor nommer is steeds 012 322 8885 x 201.

Baie dankie aan die gemeentes wat **reeds** hierop gereageer het!

'n Verdere moontlikheid (wat nie die eerste uitsluit nie) is om daadwerklik 'n beroep op lidmate in u ringsgemeentes te doen om, soos dit op hul hart gelê word, 'n donasie aan die Fonds te maak. Vir elektroniese oorbetalings kan besonderhede van mev Sarie Roux bekom word.

Aan al die gemeentes en ringsvergaderings wat emeriti ter plaatse bystaan en ondersteun, baie dankie daarvoor.

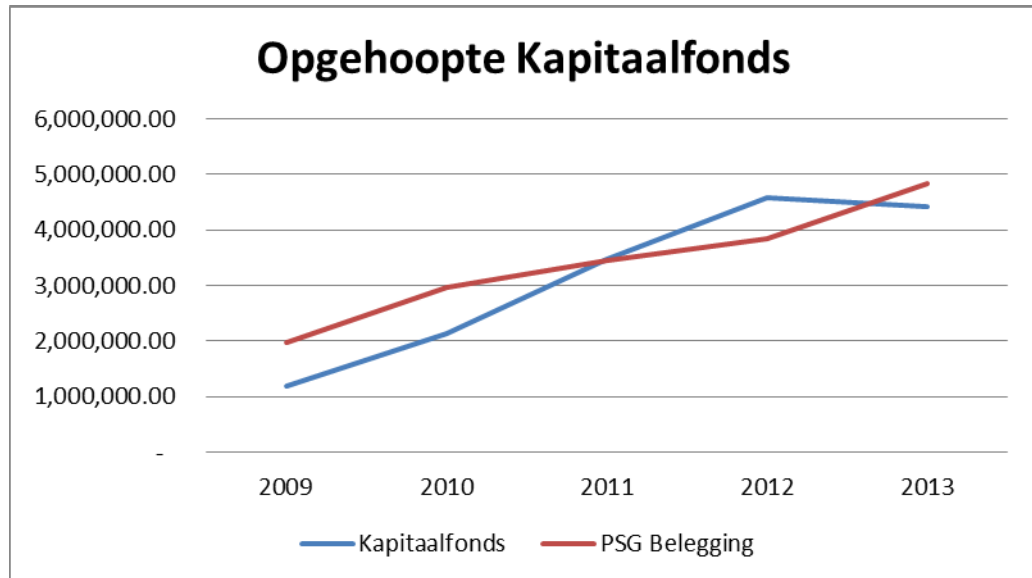
~ Algemene Kapitaalfonds ~
Begrotingsbestuur: Raad van Finansies

Ook 'n inisiatief van die **68ste Algemene Kerkvergadering**. Met die druk op die sinodale offergawe *per capita*, het die begrotingspos in die slag moes bly.

Op 28 Februarie 2013 het die Fonds R4 415 225.00 beloop. Hierdie

Fonds word deur 'n PSG portefeulje gerugsteun. Die Raad van Finansies, bekragtig deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, het in die afgelope jaar R171 317.00 van die Fonds vir onvoorsiene regskoste aangewend. Die Raad betreur die terugslag wat hierdie fonds daardeur moes beleef.

Die verloop van die opgehoopte *Kapitaalfonds*:

Grafiek 27

Dit is goed om waar te neem dat die kapitaalfonds op 1 Maart 2013 likied en befonds is.

Gesentraliseerde dienste wat NIE in die sinodale begroting opgeneem is nie

Die koste vir die onderstaande aktiwiteite is nie bereken toe die ongeveer R6.3m in **Tabel 11** toegewys is nie. Ons laat dit dan oor aan die nuwe Raad van Finansies!

*~ Die afdeling Interne Oudit ~
Ordinansie 9.5
en Besuite van die Algemene Kerkvergadering
Begrotingsbestuur: Raad van Finansies*

Tydens die 69ste Algemene Kerkvergadering is die volgende besluit hieroor geneem:

9.3.3.2 Tydraamwerk (in konteks van die funksionering van die afdeling Interne Oudit).

BESLUIT

1. Die huidige funksionering van die afdeling Interne Oudit staak op 28 Februarie 2011 (laaste jaar onder huidige bedeling dus 1 Maart 2010 tot 28 Februarie 2011).
2. Gemeentes wat om finansiële, logistiese of ander relevante redes nie 'n eksterne liggaam kan gebruik nie, doen aansoek by die Raad van Finansies om die sinodale interne ouditfunksie te gebruik. Dienste gelewer word, per ooreenkoms met gemeentes, afsonderlik gefaktureer.
3. Dienste ingekoop van die sinodale afdeling Interne Oudit (ongeaag die entiteit) word vereffen deur die liggaam wat die diens versoek.
4. Dienste wat sinodaal benodig word byvoorbeeld instandhouding van die sinodale databasis, sinodale interne ouditering, inspektoraat, ensomeer, word deur middel van die sinodale heffings as administrasiekoste bekostig synde koste van gemeenskaplike belang. Dié begroting moet hiermee aangesuiwer word.
5. Gemeentes neem deeglik kennis van die *King III* verslag ten opsigte van korporatiewe beheer.

Het u geweet die afdeling doen nie ~~net~~ gemeente oudits nie?

Kyk bietjie hierna:

- * Ringsboeke (38)
- * Ringsdiakensvergaderings (25)
- * Ringsapostolaat (10 stelle)
- * Kleuterskole van gemeentes (2)
- * Nederduitsch Hervormde Sustersvereniging boeke (ongeveer 220 takke)
- * DPS-huis boeke (6 huise)
- * Die Ondersteuningsraad boeke (ongeveer 20 takke)

Die dienste is ook baie meer as net oudits:

- * Werknemersbelasting (4 gemeentes).
- * Gemeentelike inkomstebelasting (ongeveer 220, uitgesluit eksterne oudits waarvan die IB opgawes deur die afdeling onderneem word).

- * Belastingadvies en berekenings.
- * IRP5's en halfjaarlikse rekonsiliasies met die SAID van ongeveer 30 gemeentes.
- * Plaaslike ondersoeke by gemeentes waar onreëlmatighede plaasgevind het of waar beduidende risiko's openbaar word. Dikwels word die ondersoeke deur kerkrade self aangevra.
- * Advies in terme van belasting-nakoming ten opsigte van alle belastingtipes.
- * Deurlopende opleiding aan kassiere en administratiewe beamp-tes.

Mnr Johan Hattingh deel graag die volgende inligting met u:

Die doel van die audit van gemeentelike (en ander entiteite se) finansies is om die toetsing ten opsigte van die nakoming van kontroles en prosedures te bevestig. Hierdeur word lidmate gerus gestel dat die kernwaardes van die *King III*-verslag nagekom en bestuur is.

Wat is King III?

Die uitreiking van die *King III*-verslag (oor korporatiewe bestuur en verantwoordbaarheid), wat hoofsaaklik die nuwe Maatskappywet in gedagte gehad het, word in die verslag ook op kerke van toepassing gemaak. In hierdie verslag word die begrip *korporatief* uitgebrei om **enige** organisasie (byvoorbeeld verenigings, klubs, skole, trusts, maatskappye en selfs kerke) in te sluit (al is die woord *kerk* nêrens daarin te vind nie).

Hoe raak dit kerkrade, gemeentes en enige persoon in 'n vertrouwensposisie in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika?

Voorsitters van gemeente- en kerkraadsvergaderings het dus die verantwoordelikheid om hierdie waardes te bestuur as deel van hul pligte. Om die waardes te bestuur moet daar tussen *bestuur* (kerkraad) en lidmate van die gemeente 'n etiese *verhouding* bestaan. Dit is gebaseer op wedersydse vertroue en verantwoordelikheid om die aanspreeklikheid van die hulpbronne van die gemeente billik en deursigtig te bestuur.

Die noodsaak om *King III* onder die aandag van gemeentes van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika te bring, word in die volgende aanhaling gevind:

In contrast to the King I and II codes, King III applies to all entities regardless of the manner or form on incorporation or establishment and whether in the public, private sectors or non-profit sectors. We have drafted the principles so that every entity can apply them and, in doing so, achieve good governance (Mervyn E King, SC King Committee Chairman, soos aangehaal uit 'n publikasie van © 2009 Institute of Directors in Southern Africa).

Die reikwydte van hierdie stelling betrek ook kerklike entiteite. Wanneer die verslag egter deurgewerk word, is die aanvoeling dat die *King*-komitee óf min van die kerklike milieu verstaan, óf dat dit nie bedoel was om kerke as entiteite hierby te betrek nie. Daarmee saam is my aanvoeling dat die *King*-komitee die maatskappywet in gedagte gehad het – 'n stel *reëls* wat, hoewel bekend in die korporatiewe omgewing, nie op die kerk van toepassing is nie – gewoon omdat meeste kerke (waaronder die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika) nie 'n maatskappyvorm aangeneem het nie. Kerke se ordes en reëls is gewis nie afsonderlik of kollektief bestudeer en in die *King*-verslag opgeneem nie – die gebrek aan inklusiewe terminologie en begrippe getuig hiervan. Hoe dit ook al sy, kerke is na wat ons kon vasstel, nêrens van *King III* vrygestel nie.

Wat behoort die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika hiermee te doen?

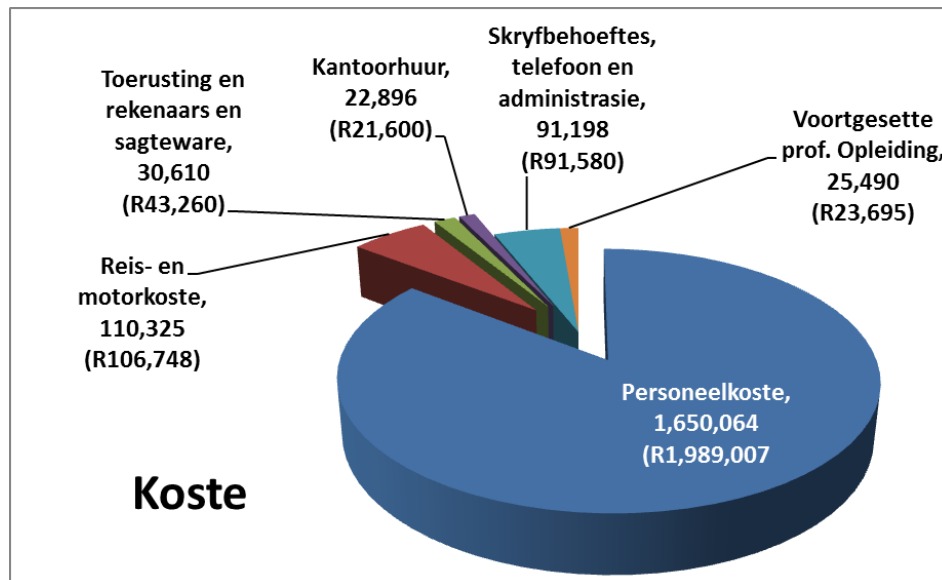
In die perfekte toestand, niks. Waarom? Omdat die beginsels wat in die *King*-verslae aangespreek word, inherent (eie) is aan **rentmeesterskap**, soos die Bybel dit voorhou. Hiéruit het die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika onderling deur die **Kerkorde** ooreengekom om gestalte aan hierdie rentmeesterskap te gee. Ofskoon daar navorsing gedoen kan word om die geldigheid van hierdie stelling te toets, ontbreek die sinodale kapasiteit om dit op hierdie stadium te onderneem. Ek is egter daarvan oortuig dat as ons Bybels en kerkordelik handel, die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika die vereistes van *King III* grootliks nakom.

Ongelukkig leef kerke in die gebroke wêreld en is alle lidmate (en ongelukkig soms ook die rade en vergaderings wat uit lidmate bestaan) uitgelewer aan die versoekings en onvolmaaktheid van die wêreld.

Daarom moet die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika (en alle ander kerke) *deeglik kennis neem van die King III-verslag ten opsigte van korporatiewe beheer*. Indien die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika (gegroepeer in gemeente-, ring- en sinodale komponente, *tipeerbaar* as korporatiewe-strukture) nie die onderling ooreengekome beginsels van rentmeesterskap (soos hierbo beskryf) nakom nie, die Kerk gevaar staan om buite die landswette (vervolgbaar) op te tree en selfs nog erger, verleë voor God te staan indien die Nederduitsch Hervorm-

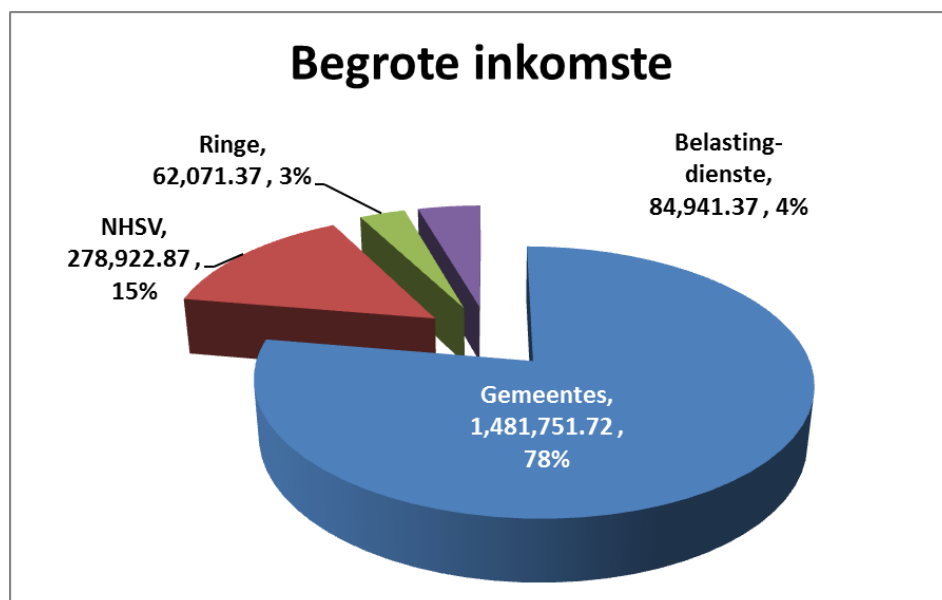
de Kerk van Afrika nie goeie rentmeesters is oor dit wat hulle van God ontvang nie.

Alle gebruikers van die dienste van die afdeling Interne Oudit (**nie** nét gemeentes nie) bestee ongeveer R1.93m (2011/2012: R2.275m) aan 'n gesentraliseerde (kollektiewe) liggaam. Gemeentes en ander organe word hiermee ondersteun om goeie rentmeesterskap (ook in die bestuur van *King III*) te ondersteun:

Grafiek 28

Dit word voorsien dat die onderskeie kategorieë van gebruikers soos volg tot die bekostiging van die dienste sal bydra:

Grafiek 29

~ Versekering ~

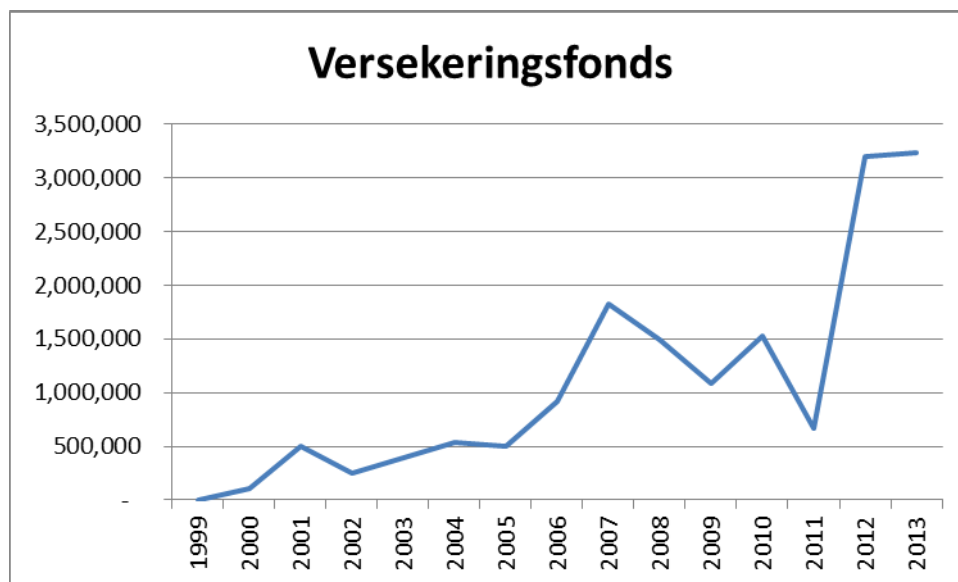
Ordinansie 9.2.2.2 en

Besluite van die Algemene Kerkvergadering

Begrotingsbestuur: Raad van Finansies

Sedert 1 Januarie 1998 maak die Kerk en Organe van Bystand gebruik van selfversekering – dalk meer bekend as 'n *binne-bybetalingstelsel*. Dit kom in kort daarop neer dat die Kerk 'n sekere persentasie van die risiko self dra. 'n Groot deel van die premies word dan ook nie aan die versekeraar oorbetaal nie, maar word deur die sinodale kantoor bestuur indien daar eise ontstaan. Vanweë die feit dat die Kerk self 'n deel van die risiko absorbeer, word daar jaarliks 'n bepaalde bedrag bespaar. Die besparing is die netto resultaat van premies ontvang, minus eise uitbetaal. Dit ondersteun die bekostiging van korttermyn versekering vir die Kerk.

Die verloop van die opgehoopte *Versekeringsfonds*:

Grafiek 30

Instandhouding en waardasie van eiendom

Gemeentes word weer daarop gewys dat die waarde van alle vaste eiendomme, soos die kerkgeboue, pastorieë, ensovoorts, jaarliks met ongeveer 10% verhoog word. Dit negeer egter nie die onus van gemeentes om seker te maak dat die geboue voldoende verseker is nie. In geval van 'n eis kan awery (gemiddelde) toegepas word om die eis te verreken. Dit beteken dat as u onderverseker is, net 'n gedeelte van die eis betaal gaan word.

'n Verdere probleem is die instandhouding van bates. Gemeentes moet seker maak dat eiendomme na behore in stand gehou word. *Versekering is nie 'n polis ten opsigte van instandhouding nie*. Skade wat oor 'n lang periode voorkom, word nie gedek nie. 'n Versekerbare eis is skade wat aan 'n spesifieke gebeurtenis gekoppel kan word, byvoorbeeld 'n haelstorm. Onthou dat normale gebruik en verbruik uitgesluit word van enige versekeringseis. Dus as die pype bars as gevolg van ouderdom gaan geen versekeraar uitbetaal nie.

Gemeentes moet ook seker maak dat eise spoedig ingedien word. Onthou daar is 'n spertyd van 30 dae na die gebeurtenis.

Die historiese verloop van die skema was soos volg:

Jaar	Premies	Opgehoopte bybetaling	Totale premie oorbetal aan versekeraar	Eise	Eise teen opgehoopte bybetaling	Eise as % van die opgehoopte bybetaling
2004	3,049,389	1,730,000	1,319,389	3,049,389	767,970	44.39%
2005/2006	3,220,070	1,850,000	1,370,070	3,220,070	1,563,437	84.51%
2006/2007	3,476,077	2,050,000	1,426,077	3,476,077	1,519,263	74.11%
2007/2008	3,675,196	2,050,000	1,625,196	3,675,196	1,896,008	92.49%
2008/2009	4,160,030	2,067,000	1,536,630	3,603,630	2,028,175	98.12%
2009/2010	4,691,722	2,900,000	1,791,722	4,691,722	2,507,076	86.45%
2010/2011	4,895,073	2,900,000	1,395,073	1,734,658	1,082,202	37.32%
2011/2012*	4,096,966	2,900,000	1,196,966	1,913,066	1,913,066	65.97%
2012/2013*	3,932,068	2,900,000	1,032,068	2,476,826	2,476,826	85.41%

* Sluit eise in proses van verwerking uit

Tabel 23

~ Mediese fonds ~

*Besluite van die Algemene Kerkvergadering
Begrotingsbestuur: Raad van Finansies*

Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika se emeriti, predikante en personeel is steeds by *Discovery Health* mediese fonds ingeskakel. Verskeie planopsies is vir die lede beskikbaar.

Alexander Forbes is die makelaar wat die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika help met die markondersoeke, evaluering en plasing van predikante by 'n mediese fonds. Tans is die onderskrywer van die Kerk se amptelike mediese fonds *Discovery Health*. *Alexander Forbes* is ook behulpsaam indien lede probleme met die fonds ondervind.

Daar word gereeld brosjures en omsendskrywes aan lede gestuur oor

die stand van die mediese fonds en verandering in die mark. Daar word ook jaarliks gespreksgeleenthede geskep waartydens lede hulle probleme met die konsultant kan bespreek en waar die volgende jaar se planne aan lede verduidelik word. Hierdie sessies word baie swak bygewoon en gewoonlik is daar maar een of twee lede by die byeenkomste. Daar word ook skrywes aan lede gerig wat aandui dat die betrokke lede óf hulle mediese spaarplan uitgeput het, óf 'n baie groot selfbetalingsgaping het, óf geen kroniese medisyne op hulle planne het nie, maar wel daarvan gebruik maak.

Gemeentes moet in gedagte hou dat wanneer 'n leraar van 'n mediese plan verander, dit 'n effek op die werkgewersgedeelte (indien gesubsidieer) uitoefen. Dit het ook bepaalde belasting implikasies vir leraars.

Benewens die personeel en infrastruktuur wat direk hiermee gemoeid is, is daar nie ander koste aan die diens verbonde nie.

~ SENTIK ~

Begrotingsbestuur: Raad vir SENTIK

Dit is, onder andere, 'n werkwyse van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika om die evangelie te verkondig, ons kinders toe te rus, nuus met mekaar te deel en debat te stimuleer. 'n Gesprek met personeel van SENTIK sal baie gou uitlig dat min mense weet waarmee die afdeling alles te doen het. Wat bekend is:

Die Hervormer

Almanak en Bybelse Dagboek

Konteks

Boekwinkel/Kategeseboeke

*Maar het u geweet
dat daar ook na die volgende sake omgesien word?*

*Webblaaie
e-Hervormer*

*Kerklike kommunikasie
Ander publikasies en gidse*

asook dienste aan

*Gemeentes en kerkrade
Predikante
Bestuurder: DPS-stelsel
Die Ondersteuningsraad*

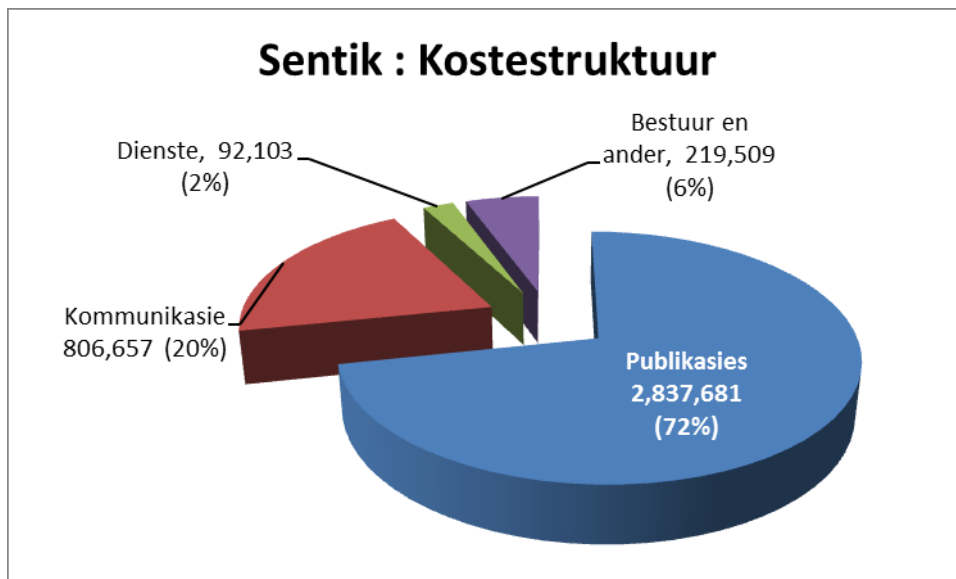
*Ringskommissies
Sekretaris van die ADV
Administrateurskantoor
... en aan u*

Die opgesomde begroting lyk soos volg:

	R.c
Verkope en advertensies	3,141,175
Pligeksemlare (sien KvAKV begroting)	80,904
Sinodale begroting : Kommunikasie	374,085
Sinodale begroting : R1.00 per lidmaat	85,000
	3,681,164
Min uitgawes	3,955,950
Koste van verkope, produksie en versending	1,411,239
Huur betaal (Bkeep)	65,107
Personeelkoste *	2,197,774
Bokoste **	281,830
Aanvulling nodig uit die Liedboekfonds	-274,785

Tabel 24

'n Prentjie van die kostestruktuur gee meer perspektief:

Grafiek 31**7.4.2 TAAKSPAN**

Die verslag van die sekretaris van die Taakspan, dr JC van der Merwe, volg hieronder:

Die Taakspan funksioneer tans anders as in die verlede. Die kwessies vir die aandag van die Taakspan, wat gemeentes of ringe aangespreek wil hê, kom op verskillende maniere op die tafel:

- * Hulle meld aan by die Kerkkantoor (by die administrateur of sekretaris).
- * Hulle meld aan by die Sentrum vir Missionale Bediening (Dr WA Dreyer).
- * Hulle meld aan by die Hervormde Teologiese Kollege (Dr JC van der Merwe).

In bepaalde gevalle bring gemeentes hulle vrae slegs onder die aandag van die ringskommissies wat dit dan selfstandig hanteer. Kwessies wat ringe of gemeentes raak, kom onder die aandag van die Moderamen of Algemene Kommissie via die sekretaris. Die Taakspan het tot nou toe tot probleme wat in ringe/gemeentes ontstaan het, in opdrag van die Algemene Kommissie toegetree. In die onlangse verlede het daar egter bepaalde veranderinge plaasgevind wat na my mening die werksaamhede van die Taakspan waarskynlik beïnvloed het.

Die vorige administrateur het afgetree, en sowel die vorige sekretaris van die Kommissie, asook die vorige hoof van die Hervormde Teologiese Kollege het geëmeriteer. Dr WA Dreyer is in min of meer hierdie tyd aangestel in die deeltydse/tydelike (met voltydse werkopdrag) pos van Kerkgeskiedenis by die Universiteit van Pretoria. Die verantwoordelikhede van die Sentrum van Missionale Bediening is na die Hervormde Teologiese Kollege verskuif, wat ook intussen 'n nuwe hoof gekry het.

'n Nuwe administrateur, sekretaris van die Kommissie en hoof van die Hervormde Teologiese Kollege is aangestel in min of meer die tyd toe die *steedsHervormers* se destruktiewe aktiwiteite 'n hoogbloei beleef het. Baie tyd en aandag is hierdeur in beslag geneem terwyl die genoemde poste se bekleërs hulle voete in die nuwe poste moes vind. Ek weet dit behoort nie te geld as 'n verskoning nie, maar ek meen tog dit het 'n bepaalde invloed gehad.

Intussen is daar egter op *ad hoc* basis en deur individue soos dr Dreyer, Van der Merwe, Labuschagne, ds J Coetzee, en mnr Struwig aandag gegee aan gemeentes en ringe se vrae en kwessies soos wat dit onder die aandag gekom het. In heelwat gevalle is gemeentes en ringe besoek of het ampsdraers uit die ringe of gemeentes die genoemde individue besoek om raad te vra. Dit het ook in bepaalde gevalle begin gebeur dat die ringe self inisiatiewe van stapel gestuur het om onderlinge sorg vir mekaar te aanvaar en hulp te gee, of om bepaalde reëlins te tref om probleme in gemeentes aan te spreek. Voorbeelde hiervan – daar is meer voorbeelde – is die Ring van Heilbron, Ring van Noordelike Pretoria, die gemeente Witbank waar 'n finalejaar teologiese student sy praktiese werk onder toesig en mentorskap van ds IM Lombard in Witbank-Suid doen; daar is ook voorbeelde van brugbediening en pas-

torale hulp deur geëmeriteerde predikante, wat die werk gedoen het en steeds doen, wat andersins op die Taakspan se tafel sou land.

Dr SP Pretorius en mnr JF Viljoen het op gereelde basis die probleme van gemeentes en ringe wat onder hulle direkte aandag gekom het, onderling bepreek en dit na gelang van prioriteit op die agenda van die Moderamen en/of Kommissie geplaas vir verdere hantering. Intussen het die situasie in die Kerk sodanig verander dat indringend besin sal moet word oor die funksionering/bestaan van die Taakspan in die toekoms.

Iets wat aandag moet kry is die verslag van werksaamhede deur individue. Ek meen die beste sal wees as elkeen wat op watter wyse betrokke is by ringe of gemeentes, 'n kort verslag vir die administrateur sal gee van wat gedoen en beplan is.

7.4.3 WELSTANDSPROGRAM EN WELSTAND VAN GEMEENTES EN PREDIKANTE

Ofskoon die Welstandsprogram elders in die agenda van die 70ste Algemene Kerkvergadering opgeneem is, dien daar hier kennis geneem te word van die begrotingsposte waarin die bekostiging daarvan opgeneem is.

Die feit dat die sinodale entiteit (ten aansien van riglyne en toepas van beleid, raad en advies) tot beskikking van alle gemeentes, ringsvergaderings en inderwaarheid alle lidmate van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika is, veroorsaak dat die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika kollektief 'n beduidende kwantum aan hierdie en ander ondersteuning bestee. Benewens die infrastruktuur- en personeelkoste om hierdie ondersteuning moontlik te maak, sluit die 2013/2014 sinodale begroting die volgende bedrae in ter ondersteuning van die *Welstand van gemeentes en predikante*:

Taakspan-, rings- en gemeentebesoeke (Kommissie van die Algemene Kerkvergadering)	R 64 000
Welstandsprogram (Kommissie van die Algemene Kerkvergadering)	R217 000
Welstand van gemeentes en predikante (Hervormde Teologiese Kollege)	R150 000
<i>Totaal</i>	<i>R431 000</i>

Tabel 25

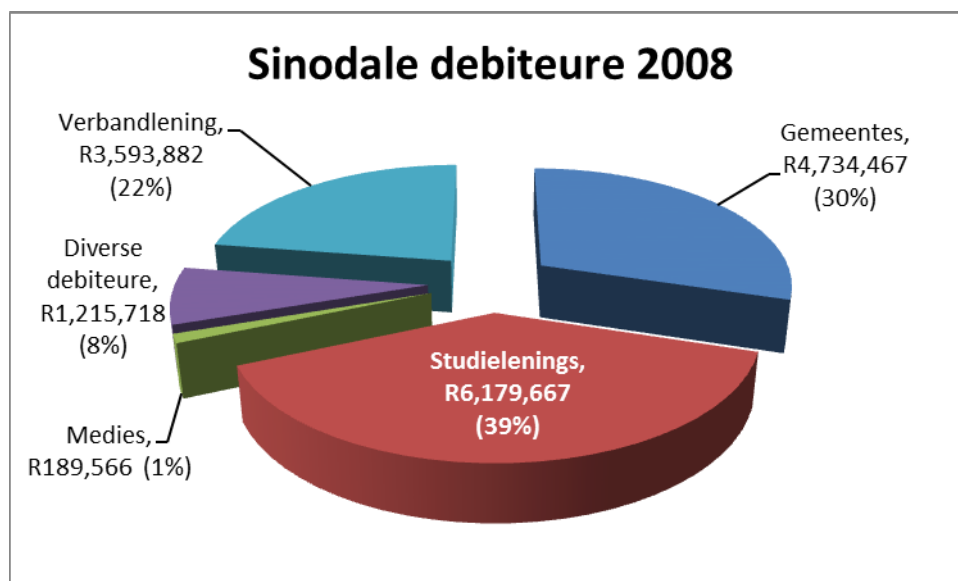
'n Ondersteuningselement wat nie meer finansieel in die sinodale begroting waarneembaar is nie, is die werksaamhede van die Sentrum vir Missionale Bediening. Hierdie taak word deur die Hervormde Teologiese Kollege bestuur met die bestaande middele wat vir die Hervorm-

de Teologiese Kollege geoormerk was – in wese 'n *uitbreiding* van opdrag sonder bykomende finansiële toewysing. Die koördinering van werksaamhede van die Sentrum vir Missionale Bediening, Taakspan en ander fasiliteerders is tans onder bespreking met die hoof van die Hervormde Teologiese Kollege.

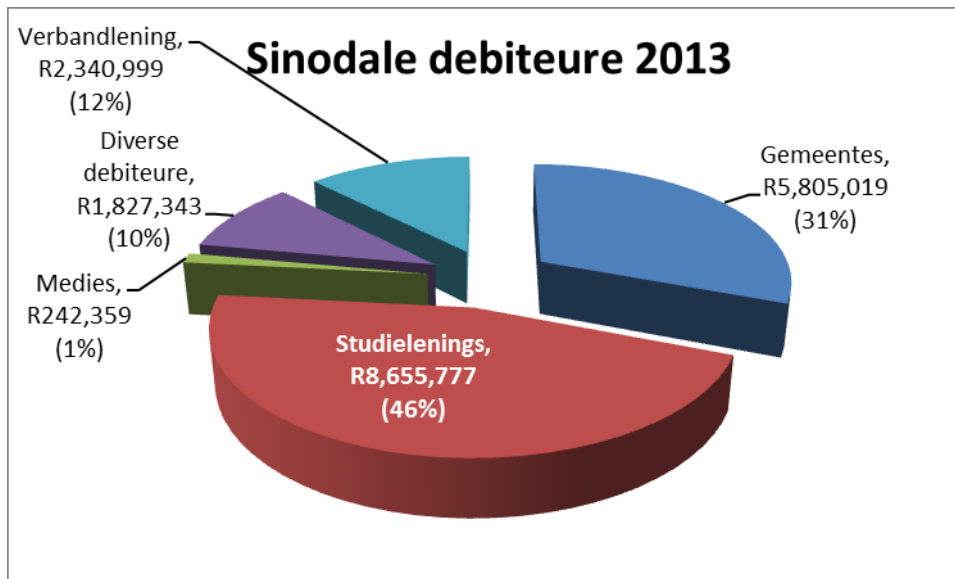
Die werksaamhede van die Taakspan word deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering bestuur.

7.4.4 SINODALE DEBITEURE: BEDRAE AAN DIE RAAD VAN FINANSIES ONTVANGBAAR

U het onder punt 7.3.6 hierbo insae gekry in die bedrae wat gemeentes aan die Raad van Finansies (eintlik aan die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika) verskuldig is. Maar dit is nie die enigste bedrae wat aan die Raad van Finansies betaalbaar is nie. **Grafieke 32 en 33** dui die omvang van bedrae ontvangbaar aan. Debiteure wat deur kapitaal van ander organe ondersteun word (byvoorbeeld die Nederduitsch Hervormde Sustersvereniging Studieleninge en die Van der Hoff Studiefonds) is van die grafiek uitgesluit:

Grafiek 32

Grafiek 33

7.4.5 KERKGELD VIR KERKWERK: 'N KOLLEKTIEWE BELEGGINGSTELSEL

Dié stelsel is aan die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika goed bekend. Gemeentes en Organe van Bystand se surplus kontant word via die Raad van Finansies kollektief belê.

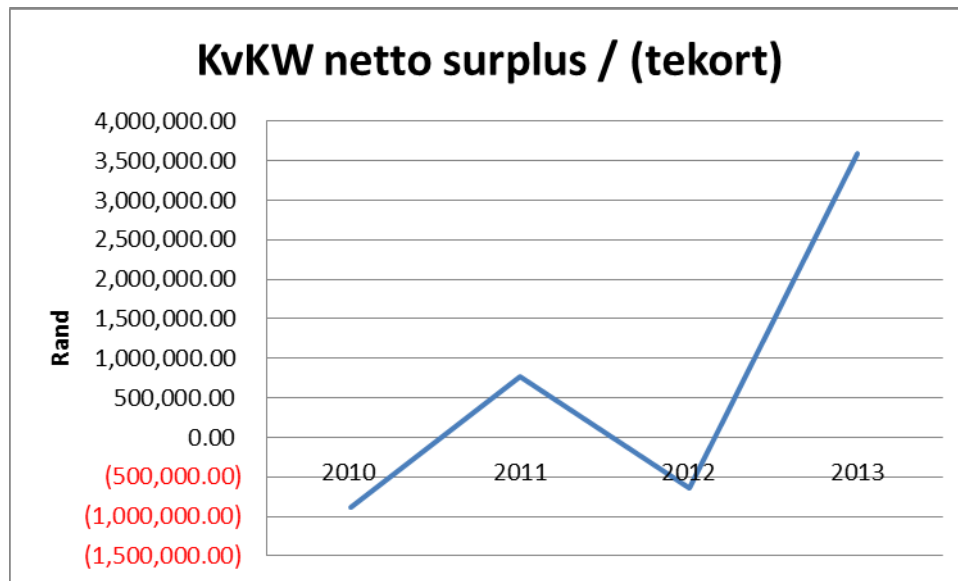
Die stelsel is likied en befonds. Vanweë die verskillende bateklasse waarin die kapitaal belê word, is risiko deeglik versprei. Die huidige gunstige stand van die beleggingsmark het gesorg vir besondere goeie opbrengs op die portefeulje wat onder advies van *IFG Africa* deur die Beleggingskomitee bestuur word.

Omdat hierdie gestruktureerde portefeulje ook in langtermyn beleggingsinstrumente opgeneem is, sal die sluiting van die stelsel oor tyd kan plaasvind. 'n Verkorte balansstaat op 28 Februarie 2013 volg hieronder:

		R.
AANWENDING VAN KAPITAAL		
Opgehoopte surplus / (tekort)		6,683,243
Langtermynlenings		154,290,476
		160,973,718
AANWENDING VAN KAPITAAL		
Beleggings		157,472,304
Verbandlening		2,340,999
Netto bedryfsbates		1,160,415
		160,973,718

Tabel 26

Die prestasie van die portefeulje sedert 2012 word in **grafiek 34** weer-gegee.

Grafiek 34

7.4.6 FINANSIËLE JAARSTATE: 28 FEBRUARIE 2013

Die ouditering van die finansiële jaarstate van die Raad van Finansies is afgehandel en word as **BYLAE F** tot die agenda ingesluit.

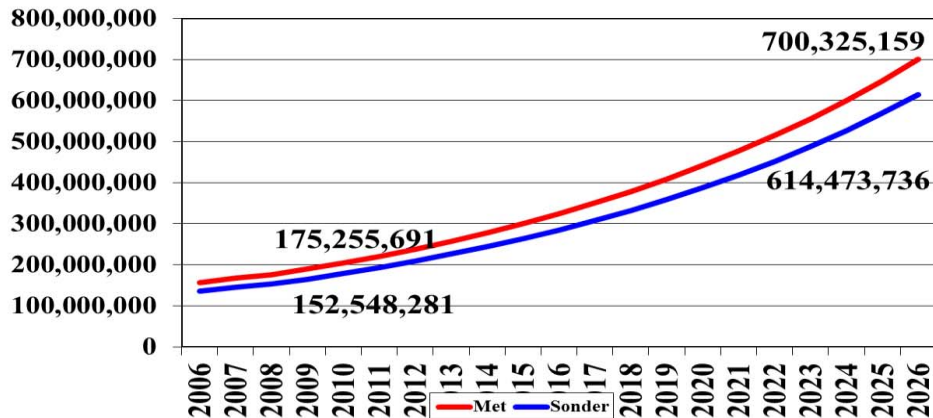
Die pad vorentoe ...

Daar is tydens die 69ste Algemene Kerkvergadering uitgewys dat indien die huidige model van kerkwees onveranderd voortgesit word, dit die volgende verloop kan openbaar (verwys Raad van Finansies se verslag aan die ringsvergaderings van 2013):

Dit is ter wille van volledigheid belangrik om weer na die Raad van Finansies se aanbieding (skyfievertoning) tydens die 69ste Algemene Kerkvergadering te kyk. Tydens die behandeling van Kerklike Goedere (**Algemene Kerkvergadering, 2010**) was die volgende voorstellings in die *Powerpoint*-aanbieding ingesluit:

TOTALE KOSTE

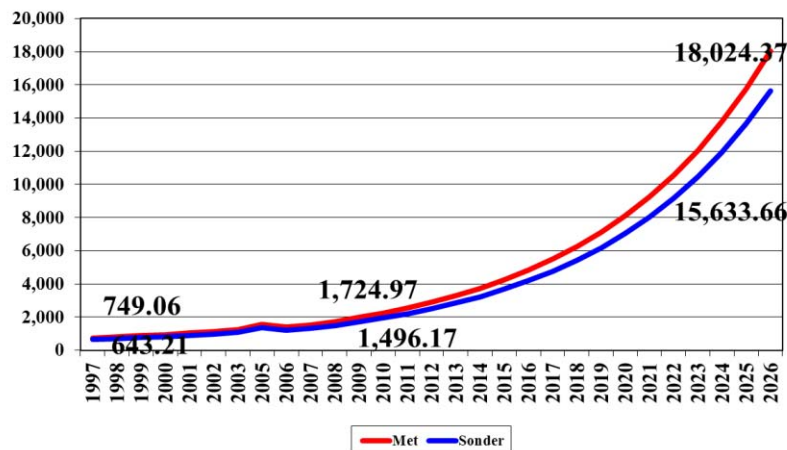
Met en sonder *alle* heffings
Werklik tot 2008, daarna koste +8% pj

Grafiek 35

TOTALE KOSTE PER LIDMAAT

Met en sonder *alle* heffings
Werklik tot 2008, daarna koste +8% pj en lidmate -2000 pj

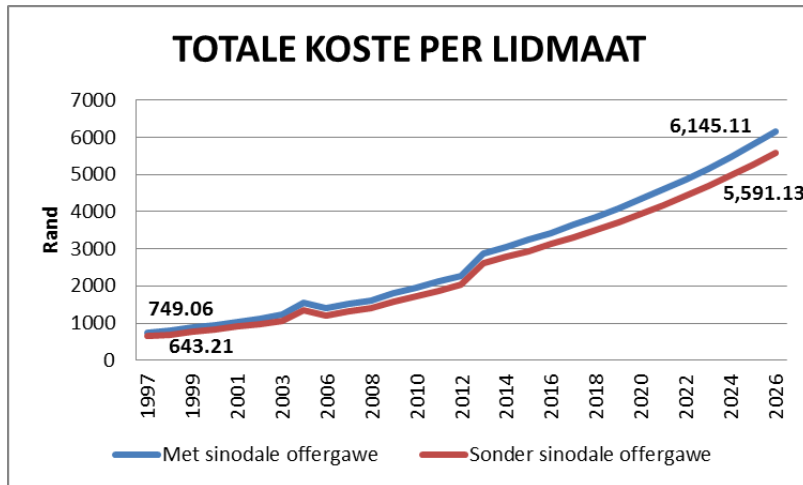

Grafiek 36

Hierdie voorstellings is gebaseer op die destydse gekonsolideerde koste van gemeentes (wat sinodale offergawe, toe bekend as heffings, ingesluit het). Dit het van die veronderstelling uitgegaan dat alle gesentraliseerde aktiwiteite sal voortgaan, saam met 'n relatief stabiele maar negatiewe groei in lidmate wat dit moet bekostig.

Dit is waar die gesprek **kerkwees in die toekoms** ontstaan het. Die vraag is steeds: *Is die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika se huidige kerkmodel in 2014 en verder finansieel volhoubaar?* Onthou dat dit in 2010 nie voorsien kon word dat die lidmaattal in 'n relatief kort tyd met ongeveer 16 000 sou verminder nie.

In die artikel *finansiële tendense* (*Die Hervormer*, Junie 2013) is die data met hersiende aannames en nuwe verwickelinge opgedateer:

Grafiek 37

Die **verloop** van die twee lyne in bostaande grafiek blyk egter belangriker te wees as die **gaping** tussen die twee lyne. Uit die grafiek blyk dit duidelik dat die dilemma **nie** in wat sinodaal of gemeentelik gedoen word geleë is nie, maar **eerder** in wat sinodaal en gemeentelik **gesamentlik** gedoen word.

7.4.7 'N SINODALE BEGROTING VIR 2103/2014

7.4.7.1 Handhaaf alle sake soos dit is

Tot op hierdie punt het die Raad bloot dit wat bekend, en jaar na jaar met die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika gekommunikeer is, blootgelê.

Indien daar geen verandering in die gesentraliseerde aktiwiteite is nie, lyk die sinodale begroting vir 2013/2014 soos volg:

Gebaseer op 'n 6% kostestying in 2014/2015:

Gesentraliseerde werk van kerkwees	2012/2013 H/Begroot	Begroting 2013/2014	Begroting 2014/2015	Begroting 2014/2015
	R	R	R	R
Administrasie	6,493,835	6,303,159	6,681,348	6,681,348
Teologiese Opleiding	3,793,278	3,936,953	4,173,170	4,173,170
Apostolaat : Teologiese Opleiding	2,650,977	2,620,108	2,777,314	2,777,314
Kommissie vd Algemene Kerkvergadering	2,490,225	2,432,882	2,578,854	2,578,854
Studentebearbeiding	1,509,469	1,577,668	1,672,328	1,672,328
Fonds vir Gemeente Opbou	1,472,440	1,472,440	1,560,786	1,560,786
Geboue en eiendomme	950,049	989,444	1,048,810	1,048,810
Argief, museum en biblioteek	814,398	860,873	912,525	912,525
Inligtingstechnologie & reproduksie	578,614	591,264	626,739	626,739
Sentik / Kommunikasie	441,272	459,084	486,629	486,629
Studielenings : Rentetokort	407,400	440,000	466,400	466,400
ADV	341,157	341,156	361,625	361,625
Kerkmusiek	209,074	224,161	237,610	237,610
68ste AKV				
- Emeriti ondersteuning	627,000	627,000	664,620	664,620
- Predikante Pensioenfonds aanvul	510,000	510,000	540,600	540,600
- Algemene Kapitaalfonds				
69ste AKV				
Wespark	48,000			
Kapitaalfonds?				
Totale koste	23,337,188	23,386,192	24,789,358	24,789,358
Absolute waarde (af) - / toename	-R 1,145,963	R 49,004	R 1,403,166	R 1,403,166
% Kosteverhoging	-4.68%	0.19%	6.00%	6.00%
	85,000	85,000	85,000	82,000
Koste per lidmaat per jaar	R 274.56	R 275.13	R 291.64	R 302.31
Afgerond	R 3.44			
Sinodale offergawe per lidmaat per jaar	R 278.00	R 275.00	R 292.00	R 302.00
	(R268+R10)	-1.08%	6.18%	9.82%
Toename in lidmaat per jaar	R 0.00	-R 3.00	R 17.00	R 27.00

Tabel 27**Belangrike inligting:**

- * Geen uitbreiding of inkorting of wysiging in die model van kerkwees is hierin vervat nie ... **die gesprek is nog nie klaar nie.**
- * Oorweeg asseblief wat gedoen moet word as die inflasiekoers in 2014/2015 anders as 6% is.
- * Let op die uitwerking as daar verdere lidmaatverlies (**85 000 – 82 000**) ervaar word.
- * Verwys weer na **Grafiek 12** wanneer u hieroor nadink.
- * Dit maak nie saak hoe ons individuele gemeentes hieraan deelneem nie (berekening van sinodale offergawe per gemeente), as ons die *status quo* met aktiwiteite handhaaf neem ons kollektief verantwoordelikheid om **R24 686 537** in te samel ...

[illegible]

7.4.7.2 Kyk vanuit 'n aktiwiteitsoogpunt na gesentraliseerde aktiwiteite

Die sinodale begroting aan offergawe is nie die volle omvang van gesentraliseerde koste van kerkwees nie.

Die sinodale begroting (tans) is gefragmenteerd. Dit beteken dat daar vir dieselfde aktiwiteit op meer as een plek in die begroting voorsiening gemaak is. Dit maak die koste van 'n aktiwiteit redelik moeilik bepaalbaar.

BEGROTING : 2013/2014				
<i>Aktiwiteitsgedrewe</i>				
Begrotingspos		Verminder met	Vermeerder met	Werklike koste
	3			
Kommissie van die AKV en Rade	2,957,728	-1,028,814		1,928,914
- Vanaf Tabel 12	2,957,728			2,957,728
- Kategeseboeke		-120,000		-120,000
- Vergaderingkoste		-6,000		-6,000
- Pligeksemlare		-96,807		-96,807
- Rade van die KvAKV		-134,000		-134,000
- Welstandsprogram (Grafiek 16)		-217,000		-217,000
- Reiskoste, Gemeentes en Ringe		-435,007		-435,007
- Taakspan		-20,000		-20,000
Rade van die KvAKV (Grafiek YY)	-	-	134,000	134,000
- Pastoraat			12,000	12,000
- Erediens			20,000	20,000
- Ekumene			48,000	48,000
- Gesinsorg			24,000	24,000
- Regsadvies			10,000	10,000
- Kuratorium			20,000	20,000
				-
Sentik	852,732		222,807	1,075,539
- Vanaf Tabel 12	852,732			852,732
- Kategeseboeke			120,000	120,000
- Vergaderingkoste			6,000	6,000
- Pligeksemlare			96,807	96,807
Studente en studielenings	201,468	-841,468	640,000	-
- Vanaf Tabel 12	201,468			201,468
- Rentevoorsiening : Studielenings			440,000	440,000
- Kortings			200,000	200,000
- Dra oor na Teologiese Opleiding hieronder		-841,468		-841,468
Welstand van gemeentes en leraars	1,813,071	-	822,007	2,635,078
- Fonds vir Gemeente Opbou *	1,813,071			1,813,071
- Taakspan			20,000	20,000
- Welstand van gemeentes en predikante : Tabel 16			150,000	150,000
- Welstandsprogram (Grafiek XX)			217,000	217,000
- Reiskoste, Gemeentes en Ringe			435,007	435,007

Tabel 28

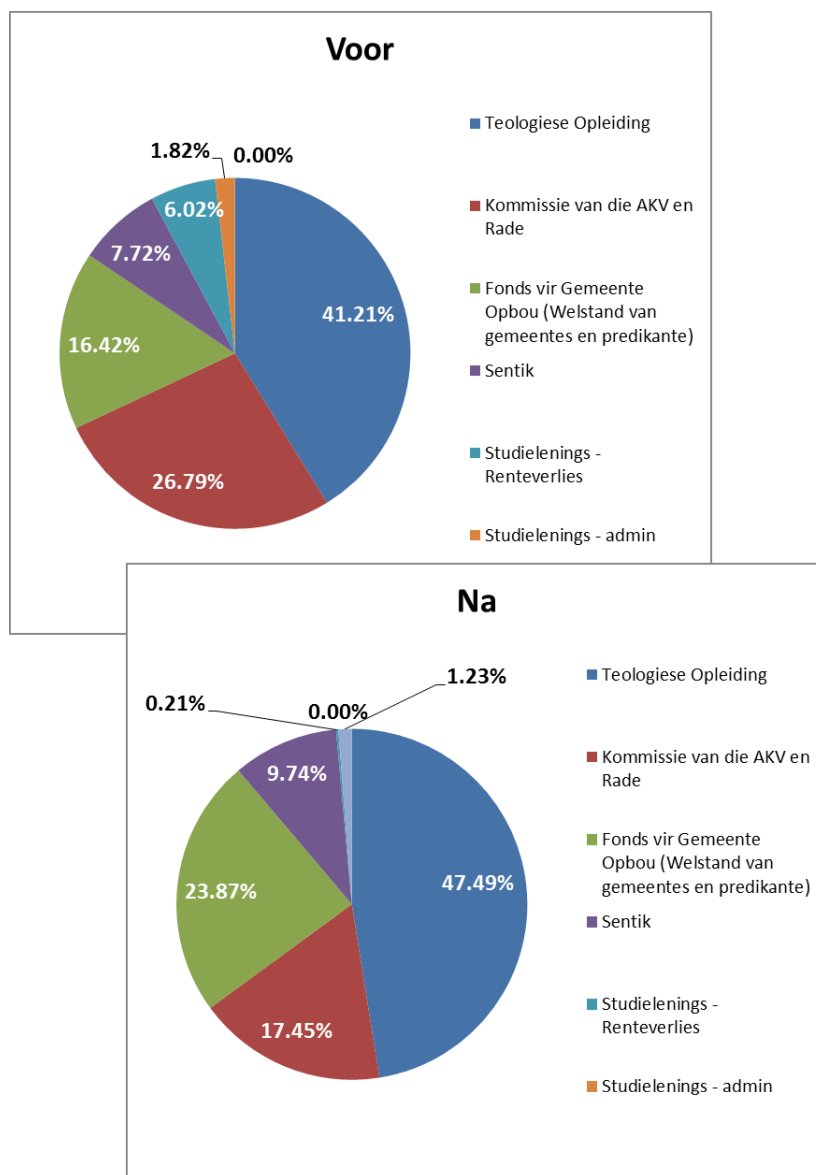
Teologiese Opleiding	4,549,863	-350,000	841,468	5,041,331
Vanaf Tabel 12	4,549,863			4,549,863
- Welstand van gemeentes en predikante : Tabel 16		-150,000		-150,000
- Kortings		-200,000		-200,000
- Oorgebring van studente hierbo			841,468	841,468
Rentevoorsiening : Studielenings	440,000	-440,000		-
	10,814,862	(2,660,282)	2,660,282	10,814,862

** Hierdie bedrag gedurende 2012/2013 **gehalveer** is. Ons het van die **opgehoopte fonds** in 2012/2013 en ook 2013/2014 gebruik. Dit sal nog 'n jaar kan help ...*

Tabel 29

Uit hierdie tabel word dit duidelik dat die totaal (R10.8m) **vóór** verskuiwing van bedrae, **ná** die verskuiwing **steeds dieselfde is**.

'n Grafiese voorstelling van die **voor** en **na** scenario ten opsigte van hierdie enkele items hierbo in verhouding met mekaar (dus *nie die hele begroting nie*) lyk soos volg:

Grafiek 38 (sluit altwee hierbo in)

Illustratiewe formaat: Gebaseer op 'n 6% kostestyging in 2014/2015

BEGROTING : 2014/2015			
<i>Aktiwiteitsgedrewe</i>			
Begrotingspos	Begroting 2013/2014 R	Begroting 2014/2015 R	Begroting 2014/2015 R
	3		
Teologiese Opleiding	4,549,863	4,822,854	4,822,854
Apostolaat	3,124,486	3,311,955	3,311,955
Kommissie van die AKV en Rade	2,957,728	3,135,192	3,135,192
Studentebearbeiding	1,930,698	2,046,540	2,046,540
Fonds vir Gemeente Opbou	1,813,071	1,921,856	1,921,856
Argief, museum en biblioteek	1,226,878	1,300,490	1,300,490
Emeriti	937,622	993,879	993,879
Sentik	852,732	903,896	903,896
Predikante pensioenfonds - bydrae	789,751	837,136	837,136
Studielenings - Renteverlies	665,130	705,038	705,038
Algemene Diakensvergadering	591,737	627,242	627,242
Konservatorium	440,012	466,413	466,413
Studielenings - admin	201,468	213,556	213,556
Nie-operasionele eiendom	172,852	183,223	183,223
		-	-
Algemene Kerkvergadering	495,341	525,061	525,061
Raad van Finansies - admin	314,431	333,296	333,296
Personeel Administrasie	278,945	295,682	295,682
Administrastiewe bestuur	275,873	292,425	292,425
Personeel pensioenfonds	268,448	284,554	284,554
Debiteure	262,649	278,408	278,408
Adviserend	252,387	267,530	267,530
Krediteure	226,770	240,377	240,377
Wetgewing	207,464	219,911	219,911
Kerkgeld vir kerkwerk	191,815	203,324	203,324
Bejaardesorg	132,585	140,540	140,540
Kinderhuise	119,035	126,177	126,177
Ondersteuningsraad	106,428	112,814	112,814
	23,386,198	24,789,370	24,789,370
Lidmate	85,000	85,000	82,000
Sinodale offergawe	275.13	291.64	302.31
Afgerond	275.00	291.00	302.00

Tabel 30

Belangrike inligting:

- * Geen uitbreiding of inkorting of wysiging in die model van kerkwees is hierin vervat nie ... **die gesprek is nog nie klaar nie.**
- * Oorweeg asseblief wat gedoen moet word as die inflasiekoers in 2014/2015 anders as 6% is.

7.4.7.3 **Potensiaal om die sinodale struktuur by veranderende tye aan te pas**

Alhoewel gemeentes en individue wat naby of in die sinodale kantoor beweeg, sinodale werksaamhede begryp, kan dit nie meer as algemene kennis van lidmate, kerkrade en ringskommissies beskou word nie. Daarvan getuig die aard en omvang van navrae en aangeleenthede wat die sinodale kantoor moet takseer.

As elkeen van ons sou moes neerskryf wat die doel (en verwagting) van die sinodale kantoor is, bly dit 'n ope vraag of daar enigsins 'n werkbare, gekonsolideerde *pligstaat* vir hierdie entiteit geskryf sou kon word. Heelwat van die huidige werksaamhede het oor tyd as gevolg van verskillende interpretasies van kerkwees tot stand gekom. Dit het so gevestig geraak dat daar nie anders as met ongemak aan alternatiewe gedink kan word nie.

Wat sou alternatiewe kon wees?

Die samestelling van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering kan op 'n meer hedendaagse bestuursmodel geskoei word.

Wat beteken dit?

- * Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering neem die vorm van 'n *raad* aan. Raadslede word verkies om spesifieke portefeuljes te vul. Benewens moontlik die voorsitter en die skriba, behoort die res van die raad op grond van meriete aangewys te word. Hoe?
- * Portefeuljes (huidige rade soos Raad van Finansies, Pastoraat, Ekumene, ensovoorts) word vooraf intern in die Kerk adverteer met 'n aanduiding van die profiel van die persoon wat die portefeulje moet vul asook die bekendmaking van vergoeding (honorarium) wat daaraan gekoppel word.
- * Die Kerk in die breë het die geleentheid om kandidate te nomineer en die nominasie moet deur die Algemene Kerkvergadering aanvaar word.
- * Die genomineerde moet 'n kort CV verskaf wat by wyse van stemming (afgevaardigdes by die Algemene Kerkvergadering) beslis word.
- * Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering vorm dan die komitees (byvoorbeeld die Raad van Finansies) vanuit eie geledere met die magtiging om verder kundigheid te koöpteer.

- * Hierdie komitees rapporteer terug aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering waar besluite namens die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika uitgevoer word.
- * Die administrateur en sekretaris van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering word deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering met bepaalde opdrag en mandate aangestel en rapporteer aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

Wysiging aan die kerkmodel van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika

Wat beteken dit?

- * Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika besin oor die kerkordelike inrig van die kerkstruktuur waarna die sinodale werksaamhede heringerig word.

7.5 PREDIKANTE AANGELEENTHEDE

7.5.1 VERSORGING VAN PREDIKANTE

Die versorging van predikante is 'n gemeentelike aangeleentheid. Ordinasie 2.1.7 verwoord dit soos volg:

(i) By die versorging van 'n predikant word die riglyne van die Algemene Kerkvergadering in ag geneem ten opsigte van:

- * *Traktement en vakansietoelae*
- * *Behuising*
- * *Pensioenfonds*
- * *Mediese fonds*
- * *Vervoer.*

(ii) Versorgingsvoordele kan gewysig word soos in die Kerkorde bepaal.

Dit gebeur in praktyk dat, ofskoon nie volledig nie, die volgende permutasies in die toepas van die riglyne voorkom:

- * Traktementskaal + enige persentasie.
- * Traktement vir deelsorg en deeltydse standplase (geen riglyne).
- * Reiskoste wat na gelang van opdrag geskaal word.
- * Behuising (pastorie) wat vervang word met 'n behuisingstoelaag.

Die doel van hierdie *riglyne* hou onder andere verband met die ekonomiese gebruik in die sakewêreld om vergelykbaarheid van werknemersvergoeding (wat as 'n billike arbeidspraktyk beskou word) te bewerk. Hierdie gebruik het oorgespoel na die kerkmilieu en is ook nie beperk tot die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika nie.

Dit is dalk nodig dat die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika weer 'n keer oor *versorging van leraars* besin – ook oor die rol en plek van *riglyne*.

Hierdie *riglyne* skep onder andere die volgende spanning in gemeentes:

- * Bekostigbaarheid van Woordverkondiging in 'n bepaalde gebied.

Gemeentes kan teen wil en dank beroep, ongeag die druk wat dit op lidmate van daardie gemeente plaas. Weens die outonomieit van gemeentes kan geen liggaam sodanige gemeente verhoed om 'n beroep uit te bring nie. Hierdie *riglyne* word dan toegepas met nadelige gevolge vir die volhoubaarheid van die bediening.
- * Die verwarring wat die begrip *norm* inhou. Gemeentes beskou dit dikwels as 'n verpligte skaal waarvan nie afgewyk mag word nie.
- * Beroepsbriewe verg dat die versorging van leraars in die *Opgawe van Versorgingsvoordele* verskaf word; saam met die beroepsbrief vorm dit 'n *dienskontrak*. Dit is waar die *skaal + x%* (of ander permutasie) vermeld word. Veranderinge in die opdrag en vergoeding van die leraar gedurende sy of haar dienstyd word nie in die *dienskontrak* opgeneem/gewysig nie. In tye van geskil oor vergoeding en opdrag is die partye dan onderhewig aan hierdie *riglyne*.
- * *Riglyne* maak nie voorsiening vir deeltydse standplase, benoemings en/of alternatiewe bedieningsstrukture nie.
- * Gemeentes maak toenemend aanspraak op outonomieit (byvoorbeeld met beroepswerksaamhede), maar wil tegelyk gestandaardiseerde *riglyne* vir versorging van leraars ontvang.
- * *Riglyne* vir behuisingstoelaes word gevra terwyl die *billike huur*-beginsel baie duidelik van streek tot streek verskil.

Wanneer die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika oor **kerkwees in die toekoms** besin, is 'n vraag byvoorbeeld of die gebruik om pastorieë aan leraars te verskaf enigsins in 2013 en verder nog toepaslik is. Dink in dié verband ook aan die versugting dat leraars nie eers met emeritaat begin om oor die aanskaf van 'n eie woning te besin nie.

Traktementskale vir 2014/2015 sal in ooreenstemming met gebruik in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika, indien voortgesit, nader aan 1 Maart 2014 met die toepaslike inflasiekoers aangepas word.

7.5.2 PREDIKANTE PENSIOENFONDS (DIE FONDS)

Ordinansie 9.3: Raad van Trustees (Pensioenraad)

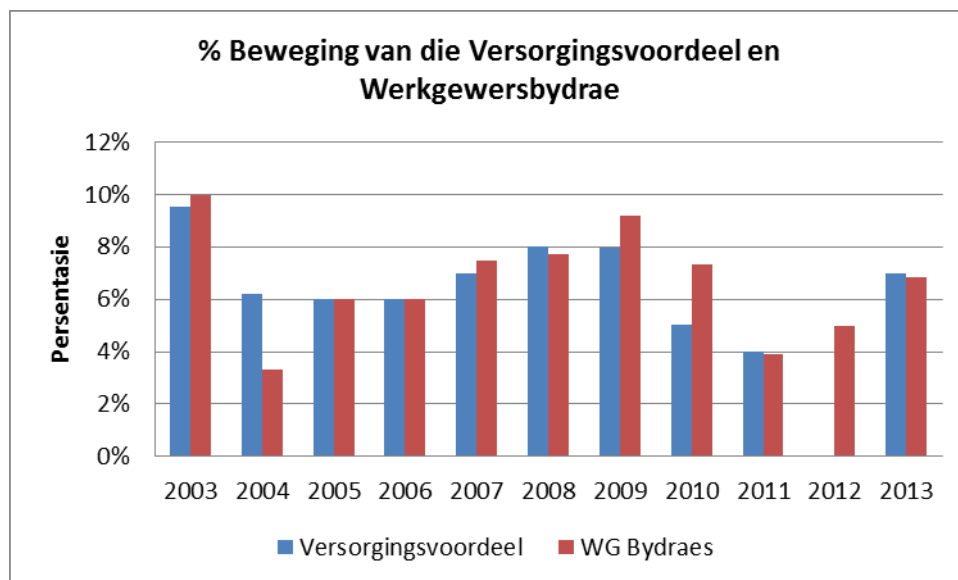
Kommissie van die Algemene Kerkvergadering

(Verteenwoordigende Werkgewerliggaam)

Raad van Finansies (Adviserend tot die Werkgewerliggaam)

7.5.2.1 Die versorgingsvoordeel en werkgewersbydrae

Die voordele wat predikante uit die Fonds ontvang, word gebaseer op 'n uniforme versorgingsvoordeel vir alle lede van die Fonds. Risikovoordele (soos sterfte en ongeskiktheid) word uit die werkgewersbydrae bekostig. Dit kan dus gebeur dat die verandering van die versorgingsvoordeel van die verandering in werkgewersbydrae verskil – soos inderdaad gedurende 2012 die geval was. Die rede hiervoor is dat die beweging in die versorgingsvoordeel verband hou met die bestuur van die befondsingsvlak (bates in verhouding tot verpligtinge van die fonds) en die werkgewersbydrae verder ook met die koste aan risikovoordele verbonde. Laasgenoemde is weer afhanklik van die risiko-eise geskiedenis. Die verloop van die twee sake sedert 2003 was soos volg:

Grafiek 39

Die Raad van Finansies het deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering aan die Raad van Trustees uitgewys dat die aantal lidmate (wat moet instaan vir die werkgewersbydrae) oor die afgelope jaar buitengewoon verminder het. Daarmee saam wil dit voorkom of gemeentes toenemend finansiële druk ervaar.

Die Raad van Trustees het 'n werkgroep saamgestel om die risiko's en stand van die Predikante Pensioenfonds daarin te verdiskonteer. Hieronder volg die verslag wat die werkgroep in oorleg met die konsultante, *ABSA Aktuarisse en Konsultante* saamgestel het.

**BEPLANNING EN BESPREKINGSDOKUMENT MET BETREKKING
TOT DIE STRUKTUUR EN BEKOSTIGING VAN DIE
NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA PREDIKANTE
AFTREEFONDS MET DIE HORIZON 2020 EN DAARNA**

Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika Predikante Aftreefonds is een van die min oorblywende vastevoordeel fondse waarvan ons bewus is. Terwyl vastevoordeel fondse vir die lede groot sekerheid bied en toekomstige pensioene in 'n sekere sin gewaarborg word, hou dit vir die werkgewer (Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika) sekere huidige en toekomstige verantwoordelikhede in.

Hiervan is daar twee wat vir die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika veral van belang is. Eerstens is die werkgewer altyd verantwoordelik vir enige tekorte wat in die Fonds mag ontstaan. Tweedens word die premies bepaal aan die hand van 'n versorgingsvoordeel wat jaarliks bepaal word, en word dit proporsioneel deur die lidmate van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika befonds. Aangesien die lidmaatgetalle van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika die afgelope 20 jaar 'n afwaartse neiging het en predikantegetalle nie proporsioneel teen dieselfde koers gedaal het nie, beteken dit dat daar 'n groeiende verhouding van predikante teenoor lidmate ontwikkel. Minder lidmate per predikant sal dus in die toekoms verantwoordelik wees vir die werkgewersbydrae tot die aftreefonds.

Tans word die bydraes per lidmaat bereken en as 'n bedrag per lidmaat van gemeentes verhaal. Hierdie bedrag per lidmaat styg baie vinniger as die inflasiekoers en selfs vinniger as die persentasie waarmee die versorgingsvoordeel aangepas word.

Deur proaktief oor die toekomstige impak van hierdie faktore op die Fonds na te dink, kan daar vroegtydig aan verstellings aandag gegee word om die uitdagings van môre die hoof te bied.

Belangrik om aan die begin te stel is die volgende:

- * Die emeriti se pensioene is veilig en gewaarborg.
- * Die Fonds is baie gesond, en weens goeie bestuur en uitstekende beleggingsopbrengste, was dit op 28 Februarie 2012 reeds meer as 98.9% befonds.

- * Die skaalfaktor is verhoog van 1.65% en staan tans op 1.85%, maar sal in die toekoms na 2.00% verhoog moet word sodra die befondsingsvlak van die Fonds dit moontlik maak.

Hierdie dokument het ten doel om die sake van belang vir die goeie bestuur van die Fonds, veral die bekostiging van werkgewersbydraes, op die tafel te sit.

1. FINANSIËLE POSISIE EN STRUKTUUR VAN DIE FONDS

1.1 BEFONDSINGSVLAK

Die finansiële posisie van die Fonds soos op 29 Februarie 2012, vergelyk soos volg met die posisie soos op 28 Februarie 2009:

	28.02.2009	29.02.2012
Waarde geplaas op bates	R293 817 000	R353 352 000
Minus: Aktiewe lede	(R208 231 000)	(R211 557 000)
Pensioenarisse	(R102 832 000)	(R143 064 000)
Uitgestelde voordele	(R3 401 000)	(R2 496 000)
Surplus/(tekort) ten opsigte van verstreke diens	(R20 647 000)	(R3 765 000)
Befondsingsvlak	93.40%	98.90%

Tabel 31

Bydraes

Lede dra by teen 7.5% van hul versorgingsvoordeel. Die werkgewersbydrae word as 'n vaste rand bedrag per lidmaat betaal en word dan in 'n persentasie omskep. Soos op 29 Februarie 2012 was die werkgewersbydrae gelykstaande aan 15.0% van die lede se versorgingsvoordeel. Hieruit word die onkoste verbonde aan die Fonds se bestuur sowel as die risikovoordede se premies verhaal.

2. OPSOMMING VAN DIE VOORDELE VAN DIE FONDS

2.1 NORMALE AFTREE-OUDERDOM

Alle lede: 65 jaar.

2.2 AFTREEVOORDELE

2.2.1 NORMALE AFTREDE

'n Lid se pensioen word bereken as 1.85% van die versorgingsvoordeel vir elke jaar pensioengewende diens.

2.2.2 VROEË AFTREDE

'n Lid mag met die toestemming van die werkgewer met vervroegde voordele aftree en sal dan geregtig wees op die pensioen wat bereken is soos in paragraaf 2.2.1, maar wat met 0.2% vir elke maand van vroeë aftrede verminder word.

2.2.3 KOMMUTASIE

'n Lid is by aftrede geregtig om tot 'n maksimum van een derde van sy pensioen te kommuteer. Die kommutasiefaktore per pensioen per jaar is soos volg:

Ouderdom by aftrede	Faktor
55	12.0
60	11.0
65	10.0

Tabel 32

2.3 STERFTEVOORDELE VOOR AFTREDE

2.3.1 'n Enkelbedrag gelyk aan vyf maal die versorgingsvoordeel is betaalbaar.

2.3.2 'n Pensioen is aan 'n geregtigde gade betaalbaar gelyk aan 24.00% van die versorgingsvoordeel. Verder is 'n kinderpensioen van 3.75% van die versorgingsvoordeel per kind ook betaalbaar.

Die totale voordeel betaalbaar by sterfte voor aftrede moet verder ten minste gelyk wees aan die lid se Minimum Individuele Reserwe gebaseer op inflasie-gekoppelde staatseffekte koerse soos op die berekeningsdatum.

2.4 STERFTEVOORDELE NA-AFTREDE

By sterfte na-aftrede is 'n gadepensioen gelyk aan 60.00% van die lid se pensioen betaalbaar. Verder is 'n kinderpensioen van 9.30% per kind van die lid se pensioen ook betaalbaar.

2.5 DIENSVERLATINGSVOORDELE

'n Lid wat uit diens tree is geregtig op sy aktuariële reserwe. Die voordeel is verder onderhewig aan ten minste die lid se Minimum Individuele Reserwe gebaseer op inflasie-gekoppelde staatseffekte koerse soos op die berekeningsdatum.

3. BYDRAES EN VOORDELE GESUBSIDIEER DEUR DIE FONDS

3.1 TYDELIKE AFWESIGE LEDE

Die Fonds ontvang geen lid- of werkgewersbydrae ten opsigte van tydelike afwesige lede nie. Die Fonds subsidieer die risikodekking vir die tydelike afwesige lede vir 'n tydperk van 24 maande. Geen pensioengewende diens word gedurende hierdie tydperk aan die lid toegeken nie.

3.2 DOSENTE

Die Fonds ontvang slegs lidbydraes ten opsigte van dosente. Die Fonds subsidieer die risikodekking vir die dosente. Pensioengewende diens word gedurende hierdie tydperk aan die lid toegeken.

3.3 BEROEPAFWAGTENDE LEDE

Die Fonds ontvang geen lid- of werkgewersbydrae ten opsigte van beroepafwagtende lede nie. Die Fonds subsidieer die risikodekking vir die beroepafwagtende lede vir 'n tydperk van 24 maande. Geen pensioengewende diens word gedurende hierdie tydperk aan die lid toegeken nie.

3.4 KLEIN GEMEENTES

Alhoewel die bydraes vir die werkgewer per lidmaat eweredig tot die Fonds bygedra word, beteken dit dat groter gemeentes 'n baie groter totale bydrae lewer as die kleiner gemeentes.

4. LIDMAATSKAP VAN DIE FONDS

In 2007 was die lidmaattal 110 000; lidmate per predikant was 387.

In 2013 is die lidmaattal 85 000; lidmate per predikant is 302.

Berekeninge word gebaseer op die volgende aannames:

Lidmaattal verminder met 4 160 per jaar.

Verwag 20 aftredes oor die volgende vyf jaar.

Verwag 43 nuwe toetredes oor die volgende vyf jaar.

Verwag dat versorgingsvoordeel met 5.50% sal verhoog wat in lyn is met die aannames in die waarderingsverslag.

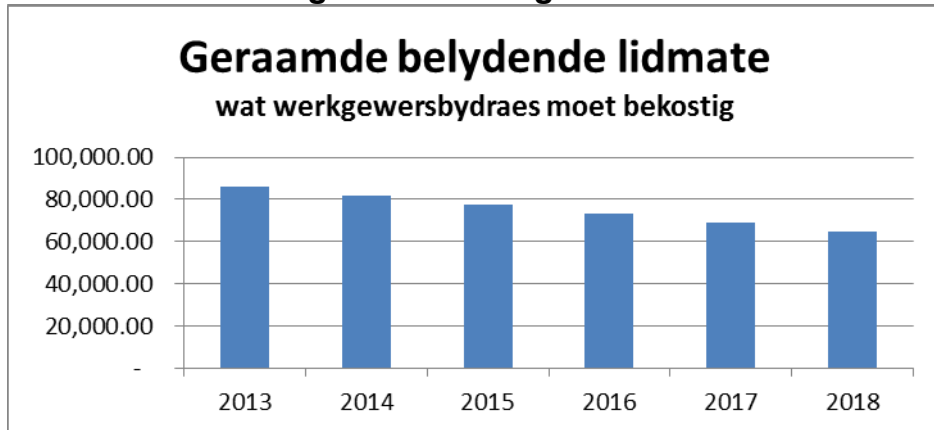
In 2018 is die verwagte lidmaattal 65 000; verwagte aantal predikante 307.

Verwys na **Aanhangsel A** vir die berekeninge.

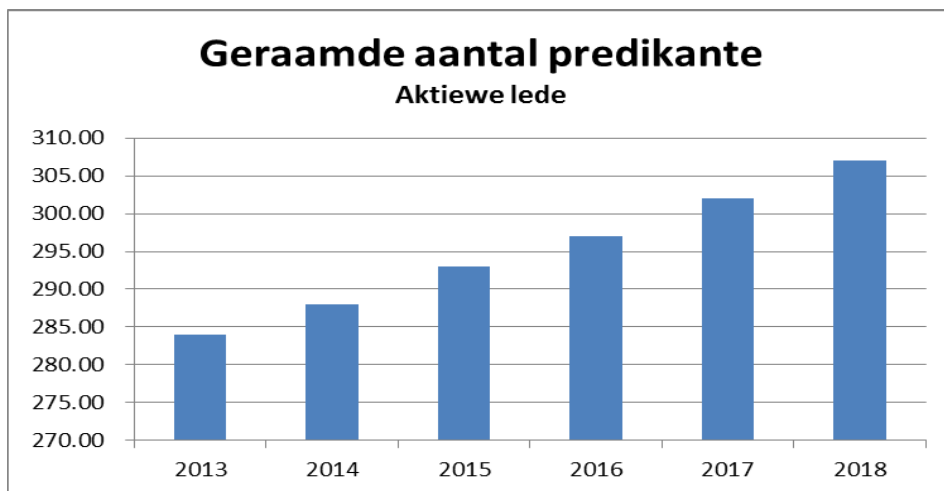
5. **BESLUIT WAT BY DIE ALGEMENE KERKVERGADERING ASOOK BY DIE LEDEVERGADERING OORWEEG MOET WORD, WORD IN BESKRYWINGSPUNT 67 VAN DIE RAAD VAN FINANSIES GESTEL**

Tabel 33

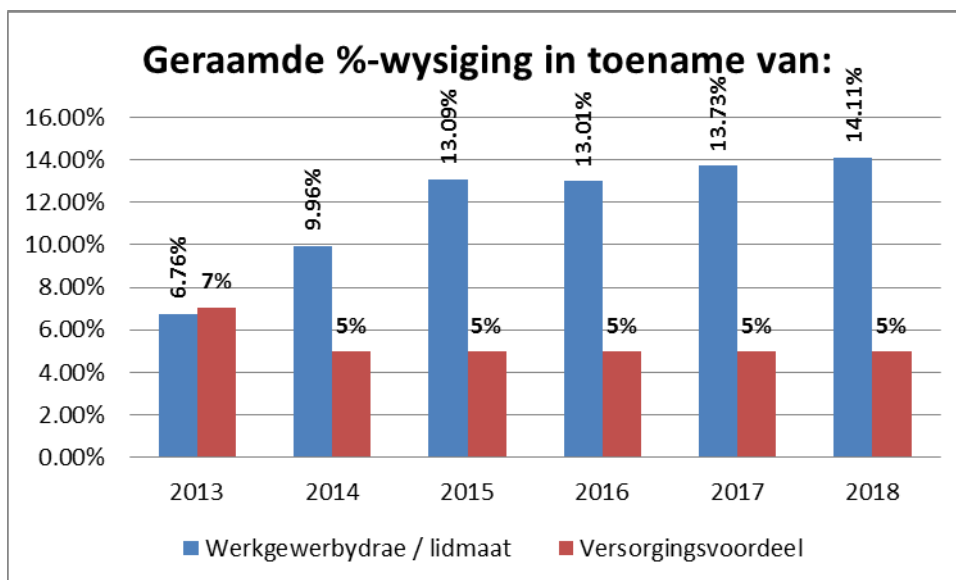
Grafiese uitbeelding van 'Aanhangsel A'

Grafiek 40

Grafiek 41

Grafiek 42

'n Opsomming van die verskillende kategorieë lede (in terme van die Fondsreëls en opgeneem in die Kerkorde) volg hierna:

DIENAAR VAN DIE WOORD	POSISIE	WERKGEWER			VOORDELE: PENSIOENFONDS VERPLIGTE LIDMAATSKAP			GADE	
		BEHEREND	DIREK	ANDER	PENSIOENFONDS	GROEPSDEKKING	BEGRAFNIS		
					100%	Ander	5 x VV***		
Proponent	NVT	Komm van die AKV	NvT	NvT	0	0	Ja	Nee	Nee
Predikant	Volsorg	Komm van die AKV	Gem	NvT	Ja	0	Ja	Ja	Ja
	Deelsorg	Komm van die AKV	Gem	NvT	Ja	0	Ja	Ja	Ja
	Deeltyds	Komm van die AKV	Gem	Indien Ja gee besonderhede		*Ja	Ja	Ja	Ja
Beroepafwagtend	Tydelik afwesig 24 maande (studie, losgemaak)	Komm van die AKV	NvT	NvT	Ja – geen bydrae		Ja	Opsioneel	Opsioneel
	Opbetaald\Bewaar	Komm van die AKV	NvT	NvT	Nee			Opsioneel	Opsioneel
	Hertoegelaat	Komm van die AKV	Geen	NvT	Nee		Ja	Opsioneel	Opsioneel
Tydelik na Buiteland	Met behoud van ampsvoorregte (Verwys tydelike afwesige lede)	Komm van die AKV	Geen	Indien Ja gee besonderhede	Ja – geen bydrae		** Ja	Opsioneel	Opsioneel
Permanent na Buiteland	Σ Met behoud Σ Sonder behoud	Komm van die AKV	NvT	Indien Ja gee besonderhede	Onbekend Nee		Nee	Nee	Nee
Predikante met	Predikante wat	Komm van	UP	NvT	Keuse		Ja	Keuse	Keuse

70ste Algemene Kerkvergadering, Agenda, Deel 4

Ander sake wat die Kerk in geheel raak en wat ander vergaderings van die ampte nie kan afhandel nie

spesiale opdrag	Teologie doseer (Professore)	die AKV							
Predikante met opdrag van die Algemene Kerkvergadering, Ringvergaderings, ens.	Volsorg	Komm van die AKV	Algemene Kerkvergadering Ring	NvT	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Predikante in 'n herstelperiode bv. na 'n klag, egskeiding, ens. – steeds in gemeente		Komm van die AKV	Gemeente	NvT	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
* Indien nie 'n lid van 'n ander fonds nie, is lidmaatskap verpligtend **Tot 24 maande ***5 x die jaarlikse versorgingsvoordeel **** Deeltydse/Deelsorgpredikante kan as 'n 50% of 75% lid van die Fonds aansluit									

Tabel 34

7.6 BESKRYWINGSPUNTE

Hierdie beskrywingspunte word beskou as deelname aan die gesprek oor *kerkwees in die toekoms*.

BESKRYWINGSPUNT 67: RAAD VAN FINANSIES

PREDIKANTE PENSIOENFONDS: 'N PROAKTIEWE ONDERSOEK NA WERKGEWERBYDRAES

1. Vastevoordeel-basis vir nuwe toetredes word gesluit, effektief 30 November 2013.
2. Nuwe lede tree toe op die vastebydrae-basis, effektief 1 Desember 2013.
3. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering kry die mandaat om tussentydse besluite te mag neem, indien daar veranderinge aan die Fonds aangebring moet word, na oorleg deur die Raad van Trustees.
4. Samevoeging van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika Predikante Aftreefonds en die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika Personeel Pensioenfonds (elk met eie reëls, risikovoordede en bates) sodra die Predikantefonds 115% befonds is, ten einde die koste van beide Fondse te verminder.

Motivering:

- * Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika Predikante Aftreefonds is een van die min oorblywende vastevoordeel fondse waarvan ons bewus is. Terwyl vastevoordeel fondse vir die lede groot sekerheid bied en toekomstige pensioene in 'n sekere sin gewaarborg word, hou dit vir die werkgewer (Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika) sekere huidige en toekomstige verantwoordelikhede in.
- * Hiervan is daar twee wat vir die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika veral van belang is. Eerstens is die werkgewer altyd verantwoordelik vir enige tekorte wat in die Fonds mag ontstaan. Tweedens word die premies bepaal aan die hand van 'n versorgingsvoordeel wat jaarliks bepaal word, en word dit proporsioneel deur die lidmate van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika befonds. Aangesien die lidmaatgetalle van die Neder-

duitsch Hervormde Kerk van Afrika die afgelope 20 jaar 'n afwaartse neiging het en predikantegetalle nie proporsioneel teen dieselfde koers gedaal het nie, beteken dit dat daar 'n groeiende verhouding van predikante teenoor lidmate ontwikkel. Minder lidmate per predikant sal dus in die toekoms verantwoordelik wees vir die werkgewersbydrae tot die aftreefonds.

- * Tans word die bydraes per lidmaat bereken en as 'n bedrag per lidmaat van gemeentes verhaal. Hierdie bedrag per lidmaat styg baie vinniger as die inflasiekoers en selfs vinniger as die persentasie waarmee die versorgingsvoordeel aangepas word.
- * Deur proaktief oor die toekomstige impak van hierdie faktore op die Fonds na te dink, kan daar vroegtydig aan verstellings aangedag gegee word om die uitdagings van môre die hoof te bied.

Mnr AE Struwig stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 68: RING VAN GERMISTON

BEREKENING VAN HEFFINGS

Die Algemene Kerkvergadering besluit dat heffings voortaan nie meer volgens lidmaatgetal bereken sal word nie, maar volgens gemeentes se inkomste. Die berekening van heffings word gedoen nadat die versorgingsvoordeel ten opsigte van die predikant (volgens die goedgekeurde traktementskale), en ander toegelate aftrekkings, soos deur die Raad van Finansies bepaal, ten opsigte van die standplaas afgetrek is. Heffings word dan bereken teen 20% van die oorblywende bedrag tot en met 'n bedrag van R1 000 000.00 van die bruto inkomste plus 10% van die gedeelte van die bruto inkomste wat meer as R1 000 000.00 is, na alle toegelate aftrekkings. Die vorige jaar se geouditeerde state word gebruik as basis vir berekening.

BEREKENING

Voorbeeld 1

Standplaas	Voltyds, deelyds en deelsorg
Bruto inkomste (voorbeeld)	R 950 000.00
Minus versorgingsvoordeel	R 338 324.00 (R325 312 + 4%)
Minus reistoelae (maksimum)	R 100 000.00

Minus mediese fonds (maksimum)	R	6 000.00
Minus geboue (maksimum)	R	20 000.00
Minus administrasie (maksimum)	R	20 000.00
Minus personeel (maksimum)	R	30 000.00
TOTAAL	R	435 676.00

HEFFING: R435,676.00 x 20% **R 87 135.20**

Voorbeeld 2

Standplaas	Voltyds, deelyds en deelsorg
Bruto inkomste (voorbeeld)	R 1 750 000.00
Minus versorgingsvoordeel	R 338 324.00 (R325 312 + 4%)
Minus reistoelae (maksimum)	R 100 000.00
Minus mediese fonds (maksimum)	R 6 000.00
Minus geboue (maksimum)	R 20 000.00
Minus administrasie (maksimum)	R 20 000.00
Minus personeel (maksimum)	R 30 000.00
TOTAAL	R 1 235 676.00

HEFFING: R1 000 000.00 x 20%
+ 235,676.00 x 10% **R 223 567.60**

Voorbeeld 3

Standplaas	Voltyds, deelyds en deelsorg
Bruto inkomste (voorbeeld)	R 500 000.00
Minus versorgingsvoordeel	R 338 324.48 (R325 312 + 4%)
Minus reistoelae	R 50 000.00
Minus mediese fonds	R 3 000.00
Minus geboue	R 8 000.00
Minus administrasie	R 10 000.00
Minus personeel (maksimum)	R 24 000.00
TOTAAL	R 66 676.00

HEFFING: R 66 676.00 x 20% **R 13 335.20**

Motivering:

Die Kerk se heffings word al vir baie jare volgens lidmaatgetal bereken en hoewel daar oor baie jare vir 'n ander model vir die berekening van heffings gepleit is, het die Kerk steeds hierdie uitgediende model bly handhaaf. Dit kom die Kerk nou baie duur te staan en die effek hiervan is duidelik te bespeur in baie gemeentes wat sukkel om 'n bestaan te maak en deur geweldig hoë heffings gewurg word. Bykans 180 gemeentes is weens die hoë eksterne lading reeds verplig om hulle status

na deelydse gemeentes te verander. Die argument dat vorige Algemene Kerkvergaderings op die daarstel van al die sinodale poste besluit het en dat die Kerk dus die verantwoordelikheid aanvaar het om hierdie poste in stand te hou en deur heffings daarvoor te begroot, het reeds lankal sy stukrag verloor. Baie van die sinodale poste is geskep toe daar 'n tyd van welvaart in die Kerk was en die ekonomiese omstandighede anders gelyk het. Daar moet egter met die volgende rekening gehou word:

- * Die Kerk is besig om onder te gaan onder 'n uitgawebegroting wat nie meer rekening hou met die realiteit van die ekonomie en die armoede van baie gemeentes nie. Die Kerk kon nog nooit daarin slaag om die muntstuk om te keer om met 'n inkomstebegroting te werk nie. Die Kerk sal nie meer so kan voortbestaan nie. Gemeentes wat wel met 'n inkomstebegroting werk, is nie sleg daaraan toe nie, wat die motivering vir hierdie beskrywingspunt versterk.
- * Die huidige heffingstelsel veronderstel dat al die lidmate oor presies dieselfde finansiële vermoëns beskik om tot die gevraagde heffing by te dra en dat al die gemeentes se finansiële vermoëns dus op dieselfde vlak lê. Die tel van koppe om 'n begroting te bepaal is iets anders as die tel van geld wat daardie begroting moet laat klop. Die neiging het nou ontstaan om lidmaatgetalle aan te pas (koppe weg te steek) om sodoende swaar heffings te probeer ontduik.
- * Die gesindheid waarmee gemeentes hulle lidmate benader en oproep tot die gee van offergawes, lyk 'n bietjie anders as hoe die Raad van Finansies dit doen om die sinodale offers in te samel. Gemeentes stuur nie soos die Raad van Finansies rekeninge uit om agterstallige heffings op te eis nie. Gemeentes weerhou ook nie hulle lidmate van sekere voorregte as daar geen offergawes ontvang word nie. Tans mag 'n gemeente selfs nie eens meer iets by die boeke-afdeling aankoop as sy rekening nie betaal is nie.
- * As die Raad van Finansies oor die huidige finansiële toestand in die Kerk begin paniekerig raak, moet hy ook begrip hê vir die paniek in die gemeentes wat nie meer die Kerk se uitgawebegroting kan bybring nie.

Die beskrywingspunt het die volgende as oogmerk:

- * Die Kerk moet gedwing word om na 'n inkomstebegroting oor te skakel en dan die nodige aanpassings te doen. As net 'n sekere hoeveelheid geld in die koffers van die Raad van Finansies be-

land om die sinodale verpligtinge na te kom, dan kan net soveel geld as wat ingekom het aangewend word vir daardie bediening op sinodale vlak.

- * Gemeentes het reeds van baie luukshede ontslae geraak om te kan oorleef. Die Raad van Finansies moet ook maar drasties die snoeiskêr op sinodale vlak inlê eerder as in die gemeentes.
- * Die Kerk moet gelei word om die nood onder sy lidmate en gemeentes te begin erken en raak te sien en nie sinodale offers as 'n verpligte heffing te aanvaar nie, maar as gemeentes se vrygewige bydrae om die Kerk te help om ook op ander terreine in die Kerk te werk.
- * Die voorgestelde stelsel hou rekening met die vermoëns van elke gemeente. Die beginsel van hierdie stelsel dien ook as onderbou vir die land se belastingstruktuur. Die gemeentes wat meer het, dra meer by, en die gemeentes wat minder het, word nie gedwing om tot niet te gaan nie, maar vind dit makliker om te kan bly voortbestaan.

Kommentaar van die Raad van Finansies

Die 69ste Algemene Kerkvergadering het, teen die agtergrond en konteks van die onderwerp by punt 9.2.4.3: **'n Ander perspektief: Koste om Kerk te wees**, soos volg besluit:

1. *Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering ondersoek **kerkwees in die toekoms**, en ontwikkel saam met die Raad van Finansies 'n bekostigingsmodel daarvoor.*
2. *Die uitkoms word aan die Kerk gekommunikeer vir kommentaar sodat dit aan die 70ste Algemene Kerkvergadering voorgelê kan word.*
3. *Daar word aanvaar dat die opdrag "dra mekaar se laste" nie optimaal gediens kan word deur dit primêr met 'n finansiële model tot stand te bring nie.*

Teen hierdie agtergrond is die Raad van Finansies van mening:

- * Die ondersoek en gesprek aangaande *kerkwees in die toekoms* het pas begin.
- * Dit sal voortydig wees om die bekostigingsmodel op hierdie punt van die ondersoek en gesprek te wysig.

- * Na talle historiese ondersoeke van alternatiewe verdelings van bydraes tot die gesentraliseerde deel van kerkwees (hetsy inkomste, uitgawe of anders gedrewe), is telkens besluit dat die huidige model die heersende kerkmodel die beste ondersteun.
- * Geen gemeente (of lidmaat) behoort *gedwing* te word om enige *vorm van bydrae* te aanvaar nie.

Ds WH Harmse, die skriba van die Ring van Germiston, stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 69: RING VAN GERMISTON

ONDERSOEK NA ALTERNATIEWE AKTUARISSE EN KONSULTANTE VIR DIE PREDIKANTE PENSIOENFONDS

Die Predikante Pensioenfonds se Raad van Trustees ontvang opdrag om 'n volledige ondersoek te doen na ander aktuarisse en konsultante wat die huidige fonds kan bestuur en bedryf en die moontlikheid te ondersoek om 'n fondsbestuurder aan te stel wat kan optree in belang van die lede van die fonds om met markgerigte ondersoeke en markgerigte fondsbeleggings 'n groter groei te inisieer en te verseker. Die huidige fonds en sy voordele moet vir hierdie ondersoek as basis gebruik word sodat die Algemene Kerkvergadering deursigtige besluite kan neem. Hierdie ondersoek neem ook die bepaling van die huidige Wet op Pensioenfondse in ag.

Motivering:

- * Die huidige fonds se groei, in vergelyking met baie ander fondse wat binne dieselfde kategorie van lede en bydraes val, is nie na wense nie.
- * In vergelyking met ander fondse is die bydraes tot die fonds buitengewoon hoog.
- * Die lede van die huidige fonds is bekommerd omdat die 100% befondsing van die fonds nie bereik word nie.
- * Die ou argument dat die aantal lede wat tot die fonds bydra baie min is en die aantal emeriti wat daaruit put baie hoog is, kan nuut

onder die vergrootglas geplaas word aangesien die ring van oordeel is dat dit uitgediende argumente is.

Kommentaar van die Raad van Finansies:

Die aanstel van aktuarisse en konsultante vir die Predikante Pensioenfonds is die verantwoordelikheid van die Raad van Trustees van die Predikante Pensioenfonds – waar die werkgever ook verteenwoordig is. Ingevolge 'n besluit van die Raad van Trustees geneem op 6 November 2012, word 'n markondersoek na diensverskaffers elke drie jaar onderneem. Die volgende markondersoek sal dus plaasvind gedurende November 2014. Die kennisgewingtydperk aan die aanstellingsverbonde, verhoed die Raad van Trustees nie om dit op 'n ander, vroeër óf later, datum te onderneem nie.

Die hoofbeampte het die saak reeds ter tafel geneem en is die ringskommissie van die Ring van Germiston uitgenooi om met die hoofbeampte of voorsitter van die Raad van Trustees in gesprek te tree.

Ds WH Harmse, die skriba van die Ring van Germiston, stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 70: RING VAN POTGIETERSRUS

GEMEENTE SUBSIDIE TOT EMERITI SE MEDIESE FONDS

Die huidige bydrae van R200.00 per gemeente subsidie tot emeriti se mediese fonds word vervang met 'n R1.00 per lidmaat per maand bydrae wat maandeliks op dieselfde wyse as tans van gemeentes verhaal word.

Motivering:

Die Ring van Potgietersrus het volkome empatie met emeriti se omstandighede. Die huidige R200.00 per lidmaat is vir klein gemeentes 'n groot uitgawe, terwyl dit vir groot gemeentes byna geen geld is nie. Die verandering in ons ring sal nie net 'n meer regverdige en eweredige bydrae wees nie, maar sal ook reeds 'n verhoging wees teenoor die huidige bydraes deur gemeentes. Moontlik kan die Algemene Kerkvergadering selfs 'n verdere besluit neem om die bedrag van R1.00 per lidmaat per maand te verhoog.

Kommentaar van die Raad van Finansies:

Sien by die Beskrywingspunt van die Ring van Brakpan hieronder.

Ds L Kern, die skriba van die Ring van Potgietersrus, stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 71: RING VAN BRAKPAN**BYSTAND AAN EMERITI**

Bystand aan die emeriti word voortaan ingesluit by die sinodale heffing wat gehef word op die Algemene Kerkvergadering.

Motivering:

Die hele Kerk dra op dié manier by tot die versorging.

Kommentaar van die Raad van Finansies op beskrywingspunte van die Ring van Potgietersrus en die Ring van Brakpan:

Aan die hand van **Tabel 22** wys die Raad van Finansies die Algemene Kerkvergadering daarop dat, ingevolge die huidige befondsingsmodel van (mediese fonds) hulp aan die emeriti, die huidige R200.00 per gemeente per maand ongeveer R576 000.00 per jaar oplewer:

	Per jaar
<i>Uit die sinodale begroting*: 2013/2014 begroot</i>	R 627 000.00
R200 per gemeente: R48 000 per maand	R 576 000.00
<i>Rente op belegging</i>	R 132 000.00
Totaal	R1 335 000.00

** Sedert die 68ste Algemene Kerkvergadering*

Tabel 22

Hierdie tabel konsolideer die tweeledige befondsingsmodel deur dieselfde bron – eerstens deur die sinodale begroting (R627 000.00 *per capita* gevorder) en tweedens per gemeente R576 000.00 per debietor-der gevorder). Sou die tabel in praktyk omgeskakel word beteken dit dat die bedrag per lidmaat, gereken teen 85 000 lidmate, ongeveer R14.15 per lidmaat per jaar oftewel R385.58 per gemeente per maand behoort te wees, met die volgende scenario's:

	R. Tans	R. Toename	R. Afname
Uit Tabel 22	627,000	627,000	627,000
	576,000	576,000	576,000
	1,203,000	1,203,000	1,203,000
Begrote aantal lidmate	85,000	90,000	75,000
Aantal bydraende gemeentes	260	260	260
	R.	R.	R.
Bedrag per lidmaat per jaar	14.15	13.37	16.04
Bedrag per gemeente per jaar	4,626.92	4,626.92	4,626.92
Bedrag per gemeente per maand	385.58	385.58	385.58

Tabel 35

By aanvang was die subsidie sowat 39% van die totale premies van emeriti. Hierdie syfer staan nou op 25% terwyl daar gepoog was om 50% van die mediese premie in subsidie aan emeriti te betaal. Om by die doelwit van 50% uit te kom is R3 075 744.00 per jaar nodig. Trek daarvan die rente (R132k) af, is die behoefte R2 316 744.00 oftewel R193 062.00 per maand. As ons dit deur die huidige ongeveer 260 bydraende gemeentes deel, behoort die bydrae nader aan R743.00 per maand te wees.

	R. Tans	R. Toename	R. Afname
Behoefte : 50% van mediese premies van emeriti	3,075,744	3,075,744	3,075,744
Min rente	-132,000	-132,000	-132,000
Bydraes benodig	2,316,744	2,316,744	2,316,744
Begrote aantal lidmate	85,000	90,000	75,000
Aantal gemeentes	260	260	260
	R.	R.	R.
Bedrag per lidmaat per jaar	27.26	25.74	30.89
Bedrag per gemeente per jaar	8,910.55	8,910.55	8,910.55
Bedrag per gemeente per maand	742.55	742.55	742.55

Tabel 36

In wese is daar drie opsies:

- * Handhaaf die tweeledige befondsingsmodel aangesien dit beide die *per capita* en die per gemeente benaderings insluit.
- * Die konsolidering van befondsing in 'n *per lidmaat* bedrag. Dit impliseer insluiting by die sinodale begroting en verdeling per debiet-order.

- * Die konsolidering van hierdie befondsing in 'n *per gemeente* bedrag wat maandeliks per debietorder van gemeentes verhaal word.

Tabel 36 is bloot ter illustrasie en verdiskonteer nie enige verhoging in enige van die bedrae nie. Die fonds wat vir dié doel geskep is, is onder druk met 'n toenemende behoefte aan ondersteuning.

Ds JA Jansen van Rensburg, die skriba van die Ring van Brakpan, stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 72: RAAD VAN FINANSIES

REGLEMENT VIR KERKLIKE GOEDERE VIR DOELEINDES VAN BELASTINGVRYSTELLING

Die bestaande reglement soos opgeneem in die huidige Kerkorde, word vervang met die volgende invoeging as ordinansie in die Kerkorde:

9.7 INKOMSTEBELASTING

9.7.1 *Die gemeente, en die Nederduitsch Hervormde Sustersverenigingtak van daardie gemeente, word vir belastingdoeleindes as 'n enkele entiteit geag.*

9.7.2 *Die Raad van Finansies van die Kerk en die Nederduitsch Hervormde Sustersvereniging Hoofbestuur word vir belastingdoeleindes as 'n enkele entiteit geag.*

9.7.3 *Elke entiteit is sedert 1 Maart 2009 verplig om in terme van artikel 30 en 30B van die Inkomstebelastingwet No 85 van 1962 vir Inkomstebelasting te registreer en aansoek om belastingvrystelling in terme van subartikel 10(1)(cN) te doen.*

9.7.4 *Elke entiteit wys drie onverbonde persone aan om die fidusiêre verantwoordelikheid van die entiteit te aanvaar. Dit geskied in terme van Ordereël 9 van die Kerkorde.*

9.7.5 *Elke entiteit is verplig om veranderings van fidusiêre*

persone onverwyld aan die Belastingvrystellingseenheid te verskaf.

9.7.6 Elke entiteit is verantwoordelik om jaarliks 'n Inkomstebelastingopgawe by die Suid-Afrikaanse Inkomstediens in te dien.

Beide die Belastingvrystellingseenheid en die Raad vir Kerkregtelike Advies het hul instemming hiermee betuig.

Motivering:

- * Die bestaande reglement (opgeneem in die Kerkorde) is opgestel met die bestaan van die groepsregistrasie vir belastingvrystelling. Sedert 2009 is die groep ontbondel en moes gemeentes afsonderlik as Openbare Weldaadsorganisasie registreer en aansoek om belastingvrystelling doen. Aangesien elke gemeente en haar Nederduitsch Hervormde Sustersverenigingtak nou as 'n afsonderlike entiteit belastingvrystelling geniet, en self in terme van die wet drie fidusiêre persone aanwys, het die bestaande reglement nie meer nut nie.
- * Dit is egter steeds nodig dat die verpligting wat op gemeentes rus om vir belastingvrystelling aansoek te doen, kerkordelik gereël word. Veral omdat die Kerkorde kollektief vir die individuele aansoeke om belastingvrystelling as *Grondwet* vir nakoming deur die Belastingvrystellingseenheid aanvaar is.
- * Beide die SAID se Belastingvrystellingseenheid en die Raad vir Kerkregtelike Advies het hul instemming met die wysiging betuig.

Mnr AE Struwig stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 73: RAAD VAN FINANSIES

HANTERING VAN WETSWYSIGINGS

Die verteenwoordigende liggaam van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika (Kommissie van die Algemene Kerkvergadering) word bemaagtig om alle wetgewing te implementeer sonder dat dit vooraf in die Kerkorde gewysig is.

Motivering:

Wetgewing verander dikwels en met intervale anders as driejaarliks. Dit is dan nodig om nakomend op te tree voordat sodanige wysigings in die Kerkorde gewysig is.

Die 69ste Algemene Kerkvergadering het die volgende besluit by punt 9.9: **Predikante pensioenfonds** geneem:

3. *Die vergadering besluit dat die Kerkorde, in soverre as wat dit afwyk van bestaande wetgewing, reggestel en aangepas mag word. Uitvoering hiervan word deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gefinaliseer.*

Arbeids-, finansiële- en inligtingswette is aan dieselfde dinamika onderwerp.

Mnr AE Struwig stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 74: RING VAN WES-KAAPLAND**EFFEKTIWITEIT VAN DIE STRUKTUUR EN FUNKSIONERING VAN DIE NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA EN OPTIMALE AANWENDING VAN FINANSIËLE BRONNE**

Die Algemene Kerkvergadering vra 'n ondersoek aan, indien nodig deur onafhanklike bestuurskonsultante, na die effektiwiteit van die struktuur en funksionering van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika, en na die optimale aanwending van finansiële bronne. Die ondersoek sluit al die vlakke van kerklike funksionering in en gee onder andere aandag aan die volgende:

- * Die benutting van kerklike eiendom vir addisionele inkomste, of die vervreemding van eiendom wat 'n finansiële las vir die Kerk is of oortollig is.
- * Afskaling of desentralisering van funksies in ooreenstemming met bekostigbaarheid.
- * Vennootskappe met die Staat sowel as kerklike en sekulêre organisasies in die beoefening van welsyn en barmhartigheidsdiens en die bestuur van diensinrigtings.

- * Vereenvoudiging en bespoediging van prosesse van besluitneming en uitvoering, insluitend die frekwensie, samestelling en werkmethode van die besluitnemende vergaderings van die Kerk.
- * Die mate waarin die vorm van die Kerk die funksie dien.
- * Rasionalisering en herstrukturering van poste en struktuur om duplisering uit te skakel en koste te verminder.
- * Vernuwing van die gemeenskapsprofiel van die Kerk.
- * Aanpasbaarheid in bediening.
- * Die mate waarin lidmate hulle met die Kerk vereenselwig en eienaarskap vir die Kerk aanvaar.
- * Nuwe kriteria vir die vasstelling van traktementskale word ondersoek en in werking gestel. Die afsnypunt vir verhoging in traktementskale op grond van jare diens is 30 jaar. Die groot diskrepansie in die traktering van jonger en ouer predikante word aangespreek. Huwelikstatus, aantal afhanklike kinders, grootte van gemeente, predikant se betrokkenheid by kerkwerk buite die gemeente en ander relevante kriteria, word in berekening gebring by die vasstelling van die predikant se traktement. Formules om bogenoemde te bereken word aan gemeentes voorsien. Dit kan ook oorweeg word om predikante sentraal te trakteeer.
- * In die ondersoek word onderskei tussen sake wat volgens kerklik-teologiese oorwegings bestuur word, en sake wat lê op die strukturele en finansiële terrein. Laasgenoemde word volgens besigheidsbeginsels bestuur deur kundiges.

Uitvoerende gesag word toegeken aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering sonder herverwysing na die Algemene Kerkvergadering.

Motivering:

Dit blyk uit die praktyk dat die huidige model van kerkwees op die lang duur nie volhoubaar is nie. Dalende getalle plaas die inkomste van gemeentes en die Kerk onder druk. Dit noodsaak 'n ingrypende herwaarding van die taak en funksie van die Kerk.

Kommentaar van die Raad van Finansies:

Hierdie beskrywingspunt stem in ten minste een punt ooreen met die aanbeveling van die Raad van Finansies:

Die mate waarin lidmate hulle met die Kerk vereenselwig en eienaarskap vir die Kerk aanvaar.

Dr P van Staden, die voorsitter van die Ring van Wes-Kaapland, stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 75: RAAD VAN FINANSIES**ONDERSOEK VAN KERKMODEL**

1. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, bygestaan deur die Raad van Finansies én gekoöpteerde kundiges, ontvang opdrag om die kerkmodel aan die hand van die uitkoms van die gesprek oor die eerste twee dae van die 70ste Algemene Kerkvergadering tesame met die volgende spesifieke sake te ondersoek:
 - * Lewering van goedere op 'n kontantbasis.
 - * Waar gemeentes van eksterne ouditeure gebruik maak, en nie die riglyne vir sodanige handeling nakom nie, verplig word om ouditering na die afdeling Interne Oudit terug te plaas. Ringskommissies sien hierna om.
 - * Voortsetting van die gebruik om subsidie uit die Fonds vir Gemeente Opbou aan behoevende gemeentes te betaal.
 - * Gemeentes wat nie in staat is om 'n volsorg standplaas te onderhou nie, verhoed word om as sodanig te beroep.
 - * Voortsetting van die Kerkgeld vir Kerkwerk stelsel.
 - * Ondersoek na die duplisering van opdrag en dienste. Hiermee saam om die formaat van die sinodale begroting aktiwiteitsgedrewe saam te stel (sien illustrasies en verduideliking by tabelle 11, 28 en 30).

- * Die instel van voortgesette toerusting van ringskommissies en gemeentes (kerkrade) aangaande kerklike goedere in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. Dit kan ter plaatse of deur middel van vooraf geskeduleerde geleentheid by die sinodale kantoor plaasvind.
 - * Die toepaslikheid van riglyne vir die versorging van leraars in 2014 en verder aangesien die bekostiging van pakkette van leraars onder druk blyk te wees.
 - * Die befondsing van studentebearbeiding in 2014 en daarna.
2. Die 70ste Algemene Kerkvergadering stem in tot 'n ondersoek na 'n alternatiewe samestelling van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering soos beskryf by punt 7.4.7.3 in hierdie agenda.
 3. Punte 1 en 2 van hierdie aanbeveling as gesamentlike Sleutel Prestasie Area van die nuutverkose Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, Raad van Finansies en Raad vir Kerkregtelike Advies konstateer.
 4. Die uitkoms van hierdie ondersoek word vir kommentaar aan gemeentes deurgegee teen ongeveer 30 April 2014 sodat terugvoer aan die ringsvergaderings van 2014 gegee kan word.
 5. Verdere skedulering van die ondersoek vind plaas na afloop van die ringsvergadering van 2014, met die doelwit om die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika ten minste een jaar voor die 71ste Algemene Kerkvergadering van advies te bedien.

Motivering:

- * Die Raad van Finansies het tydens die 69ste Algemene Kerkvergadering die kwessie van volhoubaarheid van die huidige kerkmodel ter tafel geplaas aangesien dit wil voorkom of gemeentes nie die heersende ekonomiese tendense kan teëwerk nie.
- * Sommige van die tendense het oor die afgelope termyn versnel as gevolg van oënskynlike onvermoë om konsensus oor teologiese sake te bereik.

- * Die historiese inrigting van die kerklike struktuur blyk weens ekonomiese redes onder druk te wees. Dit kulmineer in onbegrip vir die gesentraliseerde aktiwiteite van kerkwees soos die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika dit uitleef.
- * Aktiwiteite wat gesentraliseer word, word dikwels beskou as instellings van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, Raad van Finansies en/of ander rade, ongeag die gedokumenteerte besluite van die Algemene Kerkvergadering.

Mnr AE Struwig stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 76: KOMITEE VIR OUDERLINGE

VERPLIGTINGE VAN DIE VOORSITTER VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Indien die voorsitter van die Algemene Kerkvergadering 'n predikant in 'n gemeente met net een standplaas is, word 'n subsidie soos deur die Algemene Kommissie bepaal, aan die betrokke gemeente betaal om te verseker dat die verkondiging van die evangelie en ander aktiwiteite van die gemeente tot volle realisering kom.

Motivering:

- * Die teenwoordigheid van die voorsitter by kerklike feesgeleenthede soos jubileumvieringe van gemeentes en predikante, hoeksteenleggings, bevestiging- en afskeidsgeleenthede van predikante, word altyd deur gemeentes verwelkom. Hierdie aktiwiteite vereis dikwels baie tyd en lang afstande wat afgelê moet word.
- * Amptelike vergaderings het tot gevolg dat die voorsitter dikwels nie in die gemeente is nie.
- * Sinodale verpligtinge soos die Algemene Kommissie, Modera-men, Nederduitsch Hervormde Sustersvereniging en Algemene Diakensvergadering neem ook tyd in beslag.
- * Skakeling tussen die voorsitter en gemeentes, asook lidmate, is van kardinale belang.

- * Gegewe die druk in 'n pastorie, word dit deur bogenoemde aktiwiteite verder verhoog.
- * Die gemeente kan dan byvoorbeeld van beroepafwagende predikante of emeriti gebruik maak indien hulle van die subsidie gebruik sou wou maak.

Oudl IFO van Rooyen stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

7.7 TER AFSLUITING VAN HIERDIE HOOFSTUK

Die Raad van Finansies dank die Vader vir elke lidmaat van die **Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika** wat, op watter wyse en manier ook al, en/of in watter georganiseerde liggaam, meewerk aan die verkondiging van die evangelie. Soos **alle** gawes, behoort kerklike goedere aan die Here. Dit is ons bede dat hiérdie gawe ons nie van mekaar sal losmaak nie – maar ons eerder hier op aarde aan mekaar en aan die Liggaam van Christus sal laat vashou. Veral in hierdie tyd waar ons voor Hom moet besin oor ...

Kerkwees in die toekoms – In Christus se voetspore ...

AANBEVELING	1. Vir kennisname, bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

8. KERKORDE (HOOFSTUK 10)

8.1 VERSLAG VAN DIE RAAD VIR KERKREGTELIKE ADVIES

Die Raad vir Kerkregtelike Advies is deur die 69ste Algemene Kerkvergadering saamgestel uit die volgende persone:

Dr LC Curlewis
 Adv JG Geyser
 Adv LJ Pienaar
 Ds RTI Pienaar
 Dr C Pretorius
 Dr BJ van Wyk
 Prof IWC van Wyk.

Die raad het vir die eerste keer op 14 Februarie 2011 in 'n vergadering byeen gekom waartydens dr BJ van Wyk as voorsitter, adv LJ Pienaar as visevoorsitter en prof IWC van Wyk as sekretaris verkies is. Daarna

het nog vier vergaderings gedurende die afgelope termyn plaasgevind wat ietwat minder is as vorige termyne, maar te wyte is aan die beter benutting van elektroniese media, en vanweë die feit dat oor sommige aangeleenthede baie spoedige advies benodig is.

Die werk van die raad het met die intrapslag in die teiken gestaan van die spanning wat in die Kerk ontstaan het oor Beskrywingspunt 54. Die eerste vergadering se tyd is bykans volledig beset in die vraelys wat van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering ontvang is met die oog op die hantering van die aangeleentheid.

Tydens die vergaderings wat plaasgevind het en later deur konsensus na raadpleging deur die elektroniese media, het die raad aan die volgende aangeleenthede aandag gegee:

- * Hantering van beswaarskrif gedateer 13 November 2010 ontvang van beswaarde lidmate met besondere verwysing na die beantwoording van 'n vraelys wat van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering ontvang is in dié verband.
- * Redaksionele versorging van kerkordelike wysigings na die vorige Algemene Kerkvergadering.
- * Verlof van deelydse predikante.
- * Die werkgewer van die predikant.
- * Vorming van deelydse standplase.
- * Ampsvoorreg in die buiteland.
- * Die wyse waarop die Nederduitsch Hervormde Sustersvereniging in die Kerkorde ter sprake (moet) kom.
- * Ouderlinge as lede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering wat verhuis na 'n ander gemeente en derhalwe nie verder lede van die Kommissie is nie.
- * Beoordeling van die Kerkordes van twee kerke in Nieu-Seeland en Australië onderskeidelik.
- * Geldigheid van die sitting van die Ring van Pretoria, 2012.
- * Toepassing van Ordinansie 8.6.
- * Die rol van die raad wanneer die Kerk in litigasie betrokke raak.

- * Verandering van die naam van die raad na *Raad vir Kerkregtelike Advies* om enige misverstand uit die weg te ruim.
- * Kritiese evaluering van die huidige hantering van kerklike tug.
- * Advies aan die Ring van Bloemfontein.
- * Advies aan gemeente Krugersdorp-Noord.
- * Advies oor die aanstelling van dosente na aanleiding van die huidige kontrak tussen die Universiteit van Pretoria en die Kerk.

Behalwe bogenoemde het die raad ook gesprek gevoer met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en was lede van die raad ook betrokke by die werksaamhede van die Komitee vir die Herskrywing van die Kerkorde.

Terugskouend word die werksaamhede van die raad met dank geboekstaaf met besondere verwysing na die lede wat die werksaamhede van die raad met erns bejeën het. Dit was tydens vergaderings duidelik en is dikwels beklemtoon dat debat gevoer word om die beste advies te lewer tot heil en opbou van die Kerk.

Besondere dank aan die regsgeleerdes wat vanuit hulle omgang met die reg soos dit in die burgerlike regspleging toegepas word (*ius circa sacra*), waardevolle insette gelewer het in die hantering van die kerklike reg (*ius in sacra*), veral in die huidige omstandighede waar die Kerk uitgelewer word aan die burgerlike regspleging.

Verder word ook besondere dank betuig aan die sekretaris, prof IWC van Wyk, vir sy aangename samewerking en hantering van die werk wat met die sekretariaat van die raad verband hou.

AANBEVELING	1. Vir kennisname en bespreking.
VERDERE BEPLANNING	

8.2 **VERSLAG VAN DIE KOMITEE VIR DIE HERSKRYWING VAN DIE KERKORDE**

Die Komitee vir die Herskrywing van die Kerkorde is soos volg saamgestel:

Dr WA Dreyer (koördineerder)
 Dr FJ Labuschagne (sekretaris)
 Oudl JD Fourie
 Oudl JG Geyser
 Dr JC van der Merwe
 Prof IWC van Wyk.

Die meegaande kerkordelike wysigings word voorgestel in die lig van die feit dat kerkordelike maatreëls nooit rigied en in kanne en kruike gegiet is nie. Dit hou verband met die teologiese onderbou van die reformatoriese kerkreg wat eie is aan die Kerk en funksioneer op die Skrif as primêre bron van die kerkreg en verder omlyn word deur die belydenisskrifte van die Kerk as die manier hoe die Kerk homself verstaan en as 'n poging om die wesenlike uitgangspunt dat Jesus Christus Hoof en Heer van die kerk is, in die kerklike lewe te vergestalt.

Derhalwe word dit soms nodig om die bestaande te wysig en aan te pas om die kerklike lewe te bevorder en nie vas te val binne bepaalde geëkte strukture nie. Die hermeneutiese driehoek waarbinne die kerklike reg funksioneer bly ter sake, naamlik die Skrif, die geformuleerde kerkordelike maatreël en die kerklike praktyk.

Die spanning wat binne die Kerk in die afgelope tyd ontstaan het gee daartoe aanleiding dat die bestaande kerkordelike maatreëls krities geëeë moes word en nodige aanpassing gemaak moes word wat hiermee voorgestel word. Behalwe die spanning wat ontstaan het word ook die veranderde omstandighede waarin die Kerk tans haar dienswerk moet verrig, verreken. Hier word verwys na kleiner wordende gemeentes en 'n kleiner voorsiening van predikante, onder andere.

BESKRYWINGSPUNT 77: RING VAN ZEERUST (GEMEENTE ZEE-RUST)

WYSIGING VAN ORDINANSIE 2.1.1.1 (i)(b)

Ordinansie 2.1.1.1 (i)(b) word gewysig om soos volg te lees:

Die volgende adviserende lede op uitnodiging:

- * die hoof van die Hervormde Teologiese Kollege***
- * die direkteur van die Afrika Instituut vir Missiologie***
- * 'n dosent of deeltydse dosent van die Fakulteit Teologie aan die Universiteit van Pretoria***
- * die administrateur.***

Motivering:

- * Die werkopdrag van die Kuratorium behels onder andere***
 - ** benoem dosente in die teologie***
 - ** hou opsig oor die onderrig deur teologiese dosente***
 - ** lewer advies oor die vergoeding van dosente.***

- * Wanneer dosente op die Kuratorium sitting neem, inhibeer dit die werkopdrag van die Kuratorium.
- * Geen mens kan oor homself opsig hou nie.

Hierdie beskrywingspunt word nie ondersteun deur die ringsvergadering van die Ring van Zeerust nie.

Oudl MJ Jordaan stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 78: RING VAN ROODEPOORT

WYSIGING VAN ORDINANSIE 2.1.2.1

Ordinansie 2.1.2.1 word so gewysig dat die onderskeid tussen 'n standplaas met gedeeltelike versorging en 'n standplaas met deeltydse bediening wegval. Daar word slegs onderskeid getref tussen

- * 'n standplaas met volle versorging
- * 'n standplaas met deeltydse bediening (sluit in dat 'n predikant mag aanbied om geen vergoeding te ontvang of sonder om 'n ander beroep te beoefen, verminderde versorging te ontvang)
- * benoeming vir 'n besondere opdrag.

2.1.2.1 Skepping en wysiging van 'n standplaas

- (i) ***In 'n gemeente kan 'n standplaas met volle versorging, gedeeltelike versorging, deeltydse bediening of benoeming vir 'n besondere opdrag geskep word.***
- (ii) ***'n Standplaas word deur 'n gemeente in oorleg met die betrokke ringskommissie en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering geskep of gewysig.***
- (iii) ***Aan 'n standplaas met deeltydse bediening is gedeeltelike of geen versorging verbonde. 'n Predikant in 'n standplaas met deeltydse bediening is geregtig om in oorleg met die kerkraad, die ringskommissie en die Kommissie van die Algemene Kerkvergade-***

ring, ook 'n ander beroep te beoefen om sy inkomste aan te vul.

- (a) Die kerkraad sluit, in oorleg met die ringskommissie en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, 'n duidelike werkooreenkoms met die predikant wat die vermindering van traktement en die tyd wat 'n ander beroep sou vereis, verdiskonteer.
- (iv) ~~Alhoewel 'n predikant in 'n standplaas met gedeeltelike versorging nie volledig versorg word nie, word al sy tyd en aandag aan die gemeentewerk toegewy en mag hy nie nog 'n ander beroep beoefen nie.~~
- (v) 'n Gemeente kan in die geval van die afname in lidmaatgetalle, of as gevolg van finansiële agteruitgang, 'n standplaas met volle versorging wysig na 'n ~~standplaas met gedeeltelike versorging of 'n standplaas met deelydse bediening.~~
- (a) Indien die standplaas gevul is, word, na 'n wedersydse ooreenkoms tussen die kerkraad en die predikant, 'n nuwe opgawe van versorgingsvoordele opgestel.
- (iii) (a) – word hier ook gevolg.
- (b) Indien die predikant nie die nuwe opgawe van versorgingsvoordele aanvaar nie, word die saak na die ringskommissie verwys.
- (c) Indien die ringskommissie oordeel dat 'n wysiging in die versorgingsvoordele noodsaaklik is vir die voortbestaan van die gemeente en daar geen ander uitweg is nie, word 'n gewysigde opgawe van versorgingsvoordele deur die kerkraad, in oorleg met die ringskommissie, opgestel.
- (d) Indien die predikant nie die gewysigde opgawe van voordele aanvaar nie, word die prosedure gevolg wat die versorging van die predikant by die opheffing van 'n standplaas reël, en word bekend gemaak dat die predikant beroepafwagtend is.
- (vi) 'n Gemeente moet in oorleg met die ringskommissie en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering
- (a) ~~'n standplaas met gedeeltelike versorging of 'n standplaas met deelydse bediening wysig na 'n standplaas met volle versorging wanneer die finansiële posisie van die gemeente dit moontlik maak~~

(b) ~~'n standplaas met gedeeltelike versorging wysig na 'n standplaas met deelydse bediening en omgekeerd.~~

(vii) ~~Indien 'n standplaas met gedeeltelike versorging of met deelydse bediening gewysig word terwyl dit gevul is, is punte (v)(a) tot (d) hierbo van toepassing.~~

Motivering

1. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering se riglyne (mededelings 2011) verdiep die onbillike praktyk waar van 'n predikant verwag kan word om die volle werk te doen vir 'n gedeelte van die vergoeding sonder die moontlikheid om self 'n inkomste te genereer.
2. Geen gemeente hoef beskerm te word teen uitbuiting nie omdat die ordinansies duidelik bepaal dat enige ooreenkoms tussen die kerkraad en die predikant in oorleg met die ringskommissie en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering moet plaasvind (sien Ordinansie 2.1.2.1 (ii)).
3. Met die riglyne wat deur die Kommissie uitgebring is, wil dit blyk die Hervormde Kerk daarmee genoeë neem dat 'n predikant so min as die helfte van vergoeding mag ontvang voordat die predikant 'n ander inkomste mag genereer.
4. Welvarende gemeentes vergoed hulle predikante tot soveel as 40% bokant skaal. Dit maak dit nog meer onbillik dat waar gemeentes dit nie kan bekostig om die predikant ten volle te vergoed nie, dat die predikant nie self 'n inkomste mag genereer nie. Dit is tog tot voordeel van beide.
5. 'n Gemeente wat nie 'n predikant kan bekostig nie, kan tog nie aanspraak maak op die volle diens vir minder vergoeding nie.
6. Elke gemeente behoort die vryheid te hê om die vergoeding van die predikant self te onderhandel.
7. Wanneer 'n predikant nie in staat is om 'n aanbod van die wysiging na 'n standplaas met gedeeltelike versorging as gevolg van sy persoonlike finansiële omstandighede te kan aanvaar nie, reflekteer dit nou op 'n swak roepingsbewustheid by die predikant.
8. Die riglyne van die Kommissie is net 'n verdere regulering van 'n onbillike praktyk waarmee predikante uitgebuit kan word.

Dr GCJ Nel, die skriba van die Ring van Roodepoort, stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 79: KOMITEE VIR DIE HERSKRYWING VAN DIE KERKORDE

WYSIGING VAN ORDINANSIE 2.1.2

Ordinansie 2.1.2 wat soos volg lui:

2.1.2 PREDIKANTSTANDPLAAS

'n Standplaas is die gemeentelike werkruimte waar die dienswerk van 'n predikant verrig word.

2.1.2.1 Skepping en wysiging van 'n standplaas

- (i)** *In 'n gemeente kan 'n standplaas met volle versorging, gedeeltelike versorging, deeltydse bediening of benoeming vir 'n besondere opdrag geskep word.*
- (ii)** *'n Standplaas word deur 'n gemeente in oorleg met die betrokke ringskommissie en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering geskep of gewysig.*
- (iii)** *Aan 'n standplaas met deeltydse bediening is gedeeltelike of geen versorging verbonde. 'n Predikant in 'n standplaas met deeltydse bediening is geregtig om in oorleg met die kerkraad, die ringskommissie en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering ook 'n ander beroep te beoefen om sy inkomste aan te vul.*
- (iv)** *Alhoewel 'n predikant in 'n standplaas met gedeeltelike versorging nie volledig versorg word nie, word al sy tyd en aandag aan die gemeentewerk toegewy en mag hy nie nog 'n ander beroep beoefen nie.*
- (v)** *'n Gemeente kan in die geval van die afname in lidmaatgetalle, of as gevolg van finansiële agteruitgang 'n standplaas met volle versorging wysig na 'n standplaas met gedeeltelike versorging of 'n standplaas met deeltydse bediening.*

- (a) *Indien die standplaas gevul is, word, na 'n wedersydse ooreenkoms tussen die kerkraad en die predikant, 'n nuwe opgawe van versorgingsvoordele opgestel.*
- (b) *Indien die predikant nie die nuwe opgawe van versorgingsvoordele aanvaar nie, word die saak na die ringskommissie verwys.*
- (c) *Indien die ringskommissie oordeel dat 'n wysiging in die versorgingsvoordele noodsaaklik is vir die voortbestaan van die gemeente, en daar geen ander uitweg is nie, word 'n gewysigde opgawe van versorgingsvoordele deur die kerkraad, in oorleg met die ringskommissie, opgestel.*
- (d) *Indien die predikant nie die gewysigde opgawe van voordele aanvaar nie, word die prosedure gevolg wat die versorging van die predikante by die opheffing van 'n standplaas reël, en word bekend gemaak dat die predikant beroepafwagtend is.*
- (vi) *'n Gemeente moet in oorleg met die ringskommissie en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering*
- (a) *'n standplaas met gedeeltelike versorging of 'n standplaas met deeltydse bediening wysig na 'n standplaas met volle versorging wanneer die finansiële posisie van die gemeente dit moontlik maak*
- (b) *'n standplaas met gedeeltelike versorging wysig na 'n standplaas met deeltydse bediening en omgekeerd.*
- (vii) *Indien 'n standplaas met gedeeltelike versorging of met deeltydse bediening gewysig word terwyl dit gevul is, is punte (v)(a) tot (d) hierbo van toepassing.*

2.1.2.2 Opheffing van 'n standplaas

Wanneer 'n gemeente tot die gevolgtrekking kom dat 'n standplaas nie meer finansiël in stand gehou kan word nie, gee die gemeentevergadering aan die kerkraad opdrag om die volgende stappe kronologies te neem:

- (i) *Die predikant, ringskommissie en Kommissie van die Algemene Kerkvergadering word skriftelik ingelig dat die gemeente nie meer die standplaas in stand kan hou nie en dat die standplaas opgehef mag word.*

- (ii) Die kerkraad en ringskommissie poog in oorleg met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die predikant om**

 - (a) die opheffing van die standplaas te voorkom**
 - (b) alle redelike alternatiewe maatreëls te bespreek en te poog om alternatiewe oplossings te vind**
 - (c) die tydsberekening wanneer die standplaas opgehef moet word te bespreek**
 - (d) stappe te bespreek sodat die opheffing van die standplaas die predikant en die gemeente so min as moontlik ontwrig**
 - (e) skeidingsversorging vir die predikant te bepaal.**
- (iii) Die voorstelle waartoe skriftelik ooreengekom is in die oorleg met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, die ringskommissie en kerkraad enersyds en die predikant andersyds, word aan 'n gemeentevergadering voorgelê en die predikant kry geleentheid om sy standpunte aan die gemeentevergadering te stel.**
- (iv) Die gemeentevergadering besluit op grond van die inligting wat ontvang is of die standplaas opgehef moet word.**
- (v) Indien die gemeentevergadering besluit om die standplaas op te hef, word die predikant skriftelik van die besluit in kennis gestel.**
- (vi) Na verloop van ten minste drie maande, word die predikant deur die kerkraad van sy ampspligte losgemaak volgens die Kerkorde.**
- (vii) Die kerkraad in oorleg met die ringskommissie**

 - (a) versoek die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering om in die Kerk bekend te maak dat die predikant beroepafwagtend is**
 - (b) reël dat die betrokke predikant skeidingsversorging ontvang van minstens een week vir elke voltooide diensjaar in die betrokke gemeente**
 - (c) tref reëlins dat die betrokke predikant, terwyl op 'n beroep gewag word, in die verskillende ringsgemeentes behulpsaam kan wees.**

word gewysig om soos volg te lees:

2.1.2 DIENSWERK VAN PREDIKANTE IN GEMEENTES

Die dienswerk van die predikant vind binne 'n gemeentelike werkruimte van die Kerk plaas.

Die kerkraad verseker dat die bediening van die evangelie deurlopend gebeur.

2.1.2.1 Voltydse en deeltydse dienswerk

Alle beroepswerksaamhede vind in oorleg met die ringskommissie plaas.

- (i) Predikante kan óf voltyds met volle versorging óf deeltys met gedeeltelike versorging in gemeentes werksaam wees.
- (ii) Predikante wat voltyds of deeltys in 'n gemeente werksaam is, word beroep en 'n beroepsbrief waarin die opdrag duidelik omskryf word, word deur die kerkraad tydens 'n beroepsvergadering voltooi en volg die kerklike prosedures soos uiteengesit in die ordinansies.
- (iii) Predikante wat deeltys in gemeentes werksaam is mag ook ander werk verrig om hulle inkomste aan te vul en hulle traktement word dienooreenkomstig aangepas.

2.1.2.2 Afskaling en losmaking

- (i) Indien 'n kerkraad in oorleg met die gemeentevergadering oorweeg om 'n predikant se werkopdrag vanweë finansiële redes af te skaal of die predikant van die gemeente los te maak, word die saak onmiddellik onder die aandag van die ringskommissie gebring.
- (ii) Die ringskommissie volg in oorleg met die kerkraad die volgende stappe kronologies:
 - (a) Die predikant en Moderamen word skriftelik ingelig dat die gemeente nie meer die dienswerk van die predikant finansiëel in stand kan hou nie en dat die dienswerk afgeskaal kan word, of dat die predikant van die gemeente losgemaak kan word.
 - (b) Die kerkraad in oorleg met die ringskommissie en die predikant poog om

	* die opheffing van die standplaas te voorkom * alle redelike alternatiewe maatreëls te bespreek en te poog om alternatiewe oplossings te vind * die tydsberekening wanneer die standplaas opgehef moet word te bespreek * stappe te bespreek sodat die opheffing van die standplaas die predikant en die gemeente so min as moontlik ontwrig * skeidingsversorging vir die predikant te bepaal.
(c)	Indien dit nie suksesvol is nie, bepaal die kerkraad, in oorleg met die ringskommissie, die datum wanneer afskaling of losmaking plaasvind sodat dit die predikant en gemeente so min as moontlik ontwrig.
(iii)	In die geval van afskaling stel die kerkraad, in oorleg met die ringskommissie, 'n gewysigde beroepsbrief op en bied dit vir die bestaande predikant aan. Die predikant kan besluit om die gewysigde beroepsbrief te aanvaar of nie.
(iv)	Indien die predikant nie die gewysigde beroepsbrief aanvaar nie, besluit die kerkraad, in oorleg met die ringskommissie, oor skeidingsversorging vir die predikant teen 'n koers van ten minste een week vergoeding per voltooide diensjaar.
(v)	Na drie maande word die predikant van sy of haar dienswerk in die gemeente losgemaak en reik die kerkraad 'n Akte van Losmaking uit.
(vi)	Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering maak in die Kerk bekend dat die predikant beroepafwagtend is.

Dr BJ van Wyk stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 80: KOMITEE VIR DIE HERSKRYWING VAN DIE KERKORDE

WYSIGING VAN ORDINANSIE 2.1.3 (i)

Ordinansie 2.1.3 (i) wat soos volg lui:

2.1.3 BEROEP VAN PREDIKANT OF PROPONENT

- (i) *Binne 'n maand nadat 'n standplaas geskep is of vakant geraak het, word beroep.*

word gewysig om soos volg te lees:

2.1.3 BEROEP VAN PREDIKANT OF PROPONENT

- (i) **Binne 'n maand nadat 'n gemeente vakant geraak het word beroep.**

Dr BJ van Wyk stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 81: KOMITEE VIR DIE HERSKRYWING VAN DIE KERKORDE

WYSIGING VAN ORDINANSIE 2.1.3 (iv)

Ordinansie 2.1.3 (iv) wat soos volg lui:

- (iv) *Die ringskommissie kan na oorleg met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die betrokke kerkraad besluit dat die gemeente vir hoogstens 90 dae nie mag beroep nie sodat strategiese beplanning van ringsgemeentes gedoen kan word wat as riglyn vir die gemeente kan dien wanneer die gemeente beroep.*

word gewysig om soos volg te lees:

- (iv) **Die ringskommissie kan na oorleg met die Moderamen en die betrokke kerkraad besluit dat die gemeente vir hoogstens 90 dae nie mag beroep nie sodat strategiese beplanning van ringsgemeentes gedoen kan word wat as riglyn vir die gemeente kan dien wanneer die gemeente beroep.**

Dr BJ van Wyk stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 82: KOMITEE VIR DIE HERSKRYWING VAN DIE KERKORDE

WYSIGING VAN ORDINANSIE 2.1.3 (vi)

Ordinansie 2.1.3 (vi) wat soos volg lui:

- (vi)** *'n Predikant in 'n standplaas met volledige versorging kan 'n beroep na 'n standplaas met gedeeltelike versorging of 'n standplaas met deelydse bediening aanvaar.*

word gewysig om soos volg te lees:

- (vi)** *Enige predikant wat van gemeente wil verwissel kan in oorleg met die kerkraad, opsighoudende liggaam, ringskommissie en Kommissie van die Algemene Kerkvergadering versoek dat dit in die Kerk bekendgestel word en dat die betrokke se naam op die lys van beroepafwagte predikante geplaas word.*

Dr BJ van Wyk stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 83: KOMITEE VIR DIE HERSKRYWING VAN DIE KERKORDE

WYSIGING VAN ORDINANSIE 2.1.3 (vii)(b)

Ordinansie 2.1.3 (vii)(b) wat soos volg lui:

- (vii)** *Die kerkraad besluit om een of meer van die volgende beroepsprosedures te volg:*
- (b)** *Die vakature word in die amptelike kerklike tydskrifte bekend gemaak met vermelding van besonderhede wat die standplaas raak en aansoeke word ingewag in welke geval die sluitingsdatum vir aansoek duidelik vermeld en gehandhaaf word. Die kerkraad be-*

sluit vooraf of die kandidate wat aansoek doen vir die vakature die beroepslys uitmaak en of hy die beroepslys gaan uitbrei. Die handeling word duidelik in die bekendstelling van die vakature vermeld. Nadat 'n kandidaat met volstrekke meerderheid uit die groslys beroep is, word die uitslag van die beroep aan alle aansoekers deurgegee.

word gewysig om soos volg te lees:

- (vii) Die kerkraad besluit om een of meer van die volgende beroepsprosedures te volg:
- (b) Die vakature word in die amptelike kerklike tydskrifte bekend gemaak met vermelding van besonderhede wat die aard van dienswerk in die gemeente raak en aansoeke word ingewag in welke geval die sluitingsdatum vir aansoeke duidelik vermeld en gehandhaaf word. Die kerkraad besluit vooraf of die kandidate wat aansoek doen vir die vakature die beroepslys uitmaak en of hy die beroepslys gaan uitbrei. Die handeling word duidelik in die bekendstelling van die vakature vermeld. Nadat 'n kandidaat met volstrekke meerderheid uit die groslys beroep is, word die uitslag van die beroep aan alle aansoekers deurgegee.

Dr BJ van Wyk stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 84: KOMITEE VIR DIE HERSKRYWING VAN DIE KERKORDE

WYSIGING VAN ORDINANSIE 2.1.3.3 (vi) en (vii)

Ordinansie 2.1.3.3 (vi) en (vii) wat soos volg lui:

- (vi) *Wanneer 'n predikant in 'n standplaas met gedeeltelike versorging of deeltydse bediening die beroep na 'n standplaas met volle versorging bedank, roep die plaaslike ringskommissie die predikant op vir 'n gesprek oor die redes waarom die beroep bedank is en*

gee daarvan verslag aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

- (vii) *Wanneer 'n predikant in 'n standplaas met volle versorging 'n beroep na 'n standplaas met gedeeltelike versorging of deeltydse bediening wil aanvaar, tree die predikant in gesprek met die plaaslike ringskommissie oor die redes waarom die beroep aanvaar wil word. Die ringskommissie stel die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering van sy bevinding en besluit in kennis. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering kan, indien dit nodig is, met die predikant in gesprek tree.*

verval.

Dr BJ van Wyk stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 85: KOMITEE VIR DIE HERSKRYWING VAN DIE KERKORDE

WYSIGING VAN ORDINANSIE 2.1.8 (i) EN (ii)

Ordinansie 2.1.8 (i) en (ii) wat soos volg lui:

2.1.8 VERSORGING VAN GESIN NA AFSTERWE VAN PREDIKANT

- (i) *'n Predikant wat voltyds in die bediening staan en te sterwe kom, se gesin word vir drie maande versorg*
- (a) *deur die kerkraad van die gemeente waarin die predikant werksaam was.
(Dit geld ook indien 'n beroep na 'n ander gemeente, of kerklike benoeming aanvaar is, maar die predikant nog nie uit die standplaas losgemaak is nie.)*
- (b) *deur die kerkraad van die gemeente waarheen 'n beroep aanvaar is, mits die predikant alreeds uit die vorige standplaas losgemaak is.*
- (ii) *'n Predikant wat na aanvaarding van 'n kerklike benoeming te sterwe kom, se gesin word vir drie maan-*

de versorg deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering indien die dood sou intree nádat die predikant uit die standplaas losgemaak is, en deur die kerkraad van die gemeente waar die predikant werksaam was, indien die dood intree vóórdat die predikant uit die standplaas losgemaak is.

word gewysig om soos volg te lees:

2.1.8 VERSORGING VAN GESIN NA AFSTERWE VAN PREDIKANT

- (i) 'n Predikant wat te sterwe kom se gesin word vir drie maande versorg ooreenkomstig die bestaande versorgingsvoordele
 - (a) deur die kerkraad van die gemeente waarin die predikant werksaam was.
 - (b) deur die kerkraad van die gemeente waarheen 'n beroep aanvaar is mits die predikant al reeds van die vorige gemeente losgemaak is.
- (ii) Bogenoemde reëling geld ook vir predikante wat benoem is vir 'n besondere opdrag.

Dr BJ van Wyk stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 86: KOMITEE VIR DIE HERSKRYWING VAN DIE KERKORDE

NUWE ORDINANSIE 2.1.9 (vi)

'n Nuwe Ordinansie 2.1.9 (vi) word geformuleer:

- (vi) *'n Geëmeriteerde predikant kan egter as deeltydse predikant in gemeentes werksaam wees. Hy of sy word na sodanige gemeente beroep per ooreenkoms met die kerkraad van 'n gemeente, met 'n ring of die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en verrig volledig ampswerk met goedkeuring van die ringskommissie en Kommissie van die Algemene Kerkvergadering soos van toepassing.*

Dr BJ van Wyk stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 87: KOMITEE VIR DIE HERSKRYWING VAN DIE KERKORDE

WYSIGING VAN ORDINANSIE 2.1.12

Ordinansie 2.1.12 wat soos volg lui:

2.1.12 LOSMAKING

By die aanneming van 'n beroep na 'n ander gemeente, die benoeming vir of afhandeling van 'n besondere opdrag, die benoeming as dosent, die goedkeuring van voltydse studieverlof, die goedkeuring van 'n aansoek om losmaking van 'n standplaas en by die opheffing van 'n standplaas, reik die verantwoordelike liggaam 'n Akte van Losmaking aan die predikant uit.

word gewysig om soos volg te lees:

2.1.12 LOSMAKING

By die aanneming van 'n beroep na 'n ander gemeente, die benoeming vir of afhandeling van 'n besondere opdrag, die benoeming as dosent, die goedkeuring van voltydse studieverlof, die goedkeuring van 'n aansoek om losmaking van 'n gemeente of werkopdrag, reik die verantwoordelike liggaam 'n Akte van Losmaking aan die predikant uit.

Dr BJ van Wyk stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 88: KOMITEE VIR DIE HERSKRYWING VAN DIE KERKORDE

WYSIGING VAN ORDINANSIE 2.1.12.2

Ordinansie 2.1.12.2 wat soos volg lui:

2.1.12.2 Losmaking van standplaas by ooreenkoms

- (i)** *'n Predikant, die ringskommissie, die ringsvergadering of die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering kan skriftelik 'n versoek aan die predikant se kerkraad rig dat die predikant van die standplaas losgemaak word.*
- (ii)** *Die versoek moet redes bevat, wat nie verband hou met enige ander grond van losmaking of ontheffing uit die amp wat in die Kerkorde uiteengesit word nie.*
- (iii)** *Die kerkraad van 'n predikant se gemeente kan die predikant se losmaking uit die standplaas ondersoek op gronde wat nie verband hou met enige ander grond van losmaking of ontheffing uit die amp wat in die Kerkorde uiteengesit word nie.*
- (iv)** *Die kerkraad en daarna die ringskommissie kan na oorweging van die versoek en na gesprekvoering met die predikant, skriftelik aanbeveel dat*
 - (a)** *losmaking in belang van die gemeente of die predikant en die gemeente is of nie*
 - (b)** *losmaking met of sonder die behoud van ampsvoorreg geskied*
 - (c)** *losmaking met of sonder voorwaardes geskied en indien voorwaardes voorgestel word, wat daardie voorwaardes is.*
- (v)** *Nadat die predikant skriftelik tot losmaking ingestem het, word die voorwaardes waarop losmaking sal plaasvind, deur die kerkraad in die vorm van 'n ooreenkoms tussen die gemeente en die predikant uiteengesit.*
- (vi)** *Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering kan, nadat die aanbevelings van die kerkraad en die ringskommissie asook die voorgestelde ooreenkoms, na gelang van die geval, en na aanhoor van die predikant en nadat alle feite oorweeg is, besluit of die predikant losgemaak moet word en of dit met of sonder behoud van die ampsvoorreg geskied. 'n Akte van Losmaking word deur die*

kerkraad verleen en 'n Akte van Ontheffing word deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering verleen ooreenkomstig dié besluit.

- (vii) Die kerkraad, ringskommissie of opsighoudende liggaam word van die besluit in kennis gestel.**
- (viii) Indien die predikant die versoek tot losmaking rig, onderteken die predikant terselfdertyd 'n onderne-
ming dat hy geen eise teen die gemeente of die Kerk sal instel nie. Indien sy versoek om losma-
king toegestaan word, word so 'n vrywaring inge-
sluit in enige ooreenkoms wat met die losmaking
gepaard gaan.**
- (ix) Indien losmaking van die standplaas met behoud
van ampsvoorreg geskied, word die predikant in
die Kerk beroepbaar gestel.**
- (x) 'n Predikant wat deur die Kommissie van die Alge-
mene Kerkvergadering van sy standplaas losge-
maak word, is nie dadelik na dieselfde standplaas
beroepbaar nie.**

word gewysig om soos volg te lees:

2.1.12.2 Losmaking van 'n gemeente by ooreenkoms

- (i) 'n Predikant, die ringskommissie, die ringsverga-
dering of die Kommissie van die Algemene Kerk-
vergadering kan skriftelik 'n versoek aan die predi-
kant se kerkraad rig dat die predikant van 'n ge-
meente losgemaak word.**
- (ii) Die versoek moet redes bevat, wat nie verband
hou met enige ander grond van losmaking of ont-
heffing uit die amp wat in die Kerkorde uiteengesit
word nie.**
- (iii) Die kerkraad van 'n predikant se gemeente kan die
predikant se losmaking van 'n gemeente onder-
soek op gronde wat nie verband hou met enige an-
der grond van losmaking of ontheffing uit die amp
wat in die Kerkorde uiteengesit word nie.**
- (iv) Die kerkraad en daarna die ringskommissie kan na
oorweging van die versoek en na gesprekvoering**

	met die predikant, skriftelik aanbeveel dat
(a)	losmaking in belang van die gemeente of die predikant en die gemeente is of nie
(b)	losmaking met of sonder die behoud van ampsvoorreg geskied
(c)	losmaking met of sonder voorwaardes geskied en indien voorwaardes voorgestel word, wat daardie voorwaardes is.
(v)	Nadat die predikant skriftelik tot losmaking ingestem het, word die voorwaardes waarop losmaking sal plaasvind, deur die kerkraad in die vorm van 'n ooreenkoms tussen die gemeente en die predikant uiteengesit.
(vi)	Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering kan, nadat die aanbevelings van die kerkraad en die ringskommissie asook die voorgestelde ooreenkoms, na gelang van die geval, en na aanhoor van die predikant en nadat alle feite oorweeg is, besluit of die predikant losgemaak moet word en of dit met of sonder behoud van ampsvoorreg geskied. 'n Akte van Losmaking word deur die kerkraad verleen en 'n Akte van Ontheffing word deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering verleen ooreenkomstig dié besluit.
(vii)	Die kerkraad, ringskommissie of opsighoudende liggaam word van die besluit in kennis gestel.
(viii)	Indien die predikant die versoek tot losmaking rig, onderteken die predikant terselfdertyd 'n onderneeming dat hy of sy geen eise teen die gemeente of die Kerk sal instel nie. Indien sy of haar versoek om losmaking toegestaan word, word so 'n vrywaring ingesluit in enige ooreenkoms wat met die losmaking gepaard gaan.
(ix)	Indien losmaking van die gemeente met behoud van ampsvoorreg geskied, word die predikant in die Kerk beroepbaar gestel.
(x)	'n Predikant wat deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering van sy of haar gemeente losgemaak word, is nie dadelik na dieselfde gemeente beroepbaar nie.

Dr BJ van Wyk stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 89: KOMITEE VIR DIE HERSKRYWING VAN DIE KERKORDE

WYSIGING VAN ORDINANSIE 2.1.12.5

Ordinansie 2.1.12.5 wat soos volg lui:

2.1.12.5 Onbekwaamheid

- (i) *Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering kan 'n predikant sonder tughandeling onthef van ampsvoorreg of losmaak van 'n standplaas indien dit blyk dat die predikant vanweë mediese of ander redes onbekwaam is om die dienswerk, soos bepaal in die Kerkorde en beroepsbrief, te verrig.*
- (ii) *Tydens die ondersoek word die predikant, wat geregtig is op bystand deur 'n lidmaat van die Kerk, aangehoor.*
- (iii) *'n Beroep teen 'n beslissing van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering word gedoen by die Algemene Kerkvergadering.*
- (iv) *Indien die predikant onbekwaam bevind word, reik die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering 'n Akte van Ontheffing uit en stel die Pensioenfonds dadelik in kennis.*
- (v) *Die kerkraad maak die predikant los van ampspligte.*

word gewysig om soos volg te lees:

2.1.12.5 Onbekwaamheid

- (i) *Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering kan 'n predikant sonder tughandeling onthef van ampsvoorreg indien dit blyk dat die predikant vanweë mediese of ander redes onbekwaam is om die*

	dienswerk, soos bepaal in die Kerkorde en beroepsbrief, te verrig.
(ii)	Tydens die ondersoek word die predikant, wat regtig is op bystand deur 'n lidmaat van die Kerk, aangehoor.
(iii)	'n Beroep teen 'n beslissing van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering word gedoen by die Algemene Kerkvergadering.
(iv)	Indien die predikant onbekwaam bevind word, reik die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering 'n Akte van Ontheffing uit en stel die Pensioenfonds dadelik in kennis.
(v)	Indien die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering die predikant losmaak van ampspligte, reik die kerkraad 'n Akte van Losmaking uit.

Dr BJ van Wyk stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 90: KOMITEE VIR DIE HERSKRYWING VAN DIE KERKORDE

WYSIGING VAN ORDINANSIE 2.1.15 (i) EN (vii)

Ordinansie 2.1.15 (i) en (vii) wat soos volg lui:

2.1.15 KONSULENTSWERK

- (i) *'n Konsulent kom sover moontlik die ampspligte van 'n predikant in 'n vakante standplaas na.*
- (vii) *'n Konsulent kan aan 'n ander predikant toestemming gee om van sy pligte na te kom. Emeriti, beroepafwagende predikante en proponente wat tydelik met toestemming van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering in 'n gemeente werksaam is, tree nie as konsulent in 'n ringsgemeente op nie.*

word gewysig om soos volg te lees:

2.1.15 KONSULENTSWERK

- (i) 'n Konsulent kom so ver moontlik die ampspligte van 'n predikant in 'n vakante gemeente na.
- (vii) 'n Konsulent kan aan 'n ander predikant toestemming gee om van sy of haar pligte na te kom. Be-roepafwagtende predikante en proponente wat tyde-lik met toestemming van die Kommissie van die Al-gemene Kerkvergadering in 'n gemeente werkzaam is, tree nie as konsulent in 'n ringsgemeente op nie.

Dr BJ van Wyk stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 91: KOMITEE VIR DIE HERSKRYWING VAN DIE KERKORDE**WYSIGING VAN ORDINANSIE 2.1.16.1 EN FORMULERING VAN 'N NUWE ORDINANSIE 2.1.16.1 (vi)**

Ordinansie 2.1.16.1 wat soos volg lui:

2.1.16.1 Predikante wat teologie doseer

- (i) *Teologiese dosente word deur die Kuratorium vir 'n bepaalde vakopdrag en opleidingsentra benoem uit predikante van die Kerk wat reeds in die teologie gepromoveer het of besig is met doktorale studies.*
- (ii) *Die benoeming(s) word aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering voorgelê vir bekragting en, waar van toepassing, vir voorlegging aan die Universiteit van Pretoria.*
- (iii) *Indien die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering die benoeming(s) nie goedkeur nie, word die saak na die Kuratorium terugverwys.*
- (iv) *Indien ooreenstemming nog nie bereik word nie, vergader die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die Kuratorium saam onder leiding*

van die voorsitter van die Kuratorium, en maak dan 'n benoeming.

- (v) *Die Kuratorium kan in oorleg met alle betrokkenes en met bekragtiging van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering die vakopdrag en opleidingsentrum waaraan 'n teologiese dosent verbonde is, verander.*

word gewysig om soos volg te lees:

2.1.16.1 Predikante wat teologie doseer

- (i) **Teologiese dosente word aan die Universiteit van Pretoria aangestel volgens die bepalings van die kontrak wat tussen die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika en die Universiteit van Pretoria bestaan.**
- (ii) **Wanneer 'n vakature ontstaan voer die Kuratorium en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gesprek oor moontlike kandidate.**
- (iii) **Waar verteenwoordigers van die Kerk op 'n aanstellingskomitee sitting neem, neem hulle die belange van die Kerk in ag.**
- (iv) **Teologiese dosente is verantwoordelik vir die opleiding van teologiese studente, die bevordering van teologie ten dienste van die Kerk, advies aan amptelike vergaderings van die Kerk en lei eredienste wanneer hulle daartoe uitgenooi word.**
- (v) **Van teologiese dosente word verwag om hulle besig te hou met wetenskaplike navorsing op die terrein van die teologie, ten dienste van die Kerk en Universiteit.**

en 'n nuwe Ordinansie 2.1.16.1 (vi) word geformuleer wat soos volg lui:

- (vi) ***Teologiese dosente neem deel aan kerklike vergaderings en word in sy of haar tuisgemeente bevestig met die opdrag om teologiese studente op te lei.***

Dr BJ van Wyk stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 92: KOMITEE VIR DIE HERSKRYWING VAN DIE KERKORDE

WYSIGING VAN ORDINANSIE 2.1.16.2

Ordinansie 2.1.16.2 wat soos volg lui:

2.1.16.2 *Predikante met opdrag van die Algemene Kerkvergadering, ringsvergadering of kerkraadsvergadering*

(iii) *'n Benoemde predikant/proponent hoef nie in 'n standplaas bevestig te word nie.*

word gewysig om soos volg te lees:

2.1.16.2 *Predikante met opdrag van die Algemene Kerkvergadering, ringsvergadering of kerkraadsvergadering*

(iii) *'n Predikant met 'n besondere opdrag om teologie te doseer word in tuisgemeentes bevestig nadat hy of sy benoem is vir die bepaalde opdrag.*

Dr BJ van Wyk stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 93: KOMITEE VIR DIE HERSKRYWING VAN DIE KERKORDE

WYSIGING VAN ORDINANSIE 2.1.16.3

Ordinansie 2.1.16.3 wat soos volg lui:

2.1.16.3 *Geëmeriteerde predikant as pastorale hulp*

(i) *'n Geëmeriteerde predikant kan op versoek van 'n*

kerkraad met toestemming van die ringskommissie en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering as pastorale hulp in die gemeente optree. Verkieslik is dit 'n ander gemeente as die gemeente waarin die predikant geëmeriteer het. Die tydperk geld vir een jaar en word jaarliks hersien deur die ringskommissie nadat verslag van die kerkraad ontvang is.

- (ii) *'n Geëmeriteerde predikant kan 'n benoemingsopdrag op 'n deeltydse basis volvoer met toestemming van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, ringskommissie of kerkraad. Indien die geëmeriteerde predikant 'n benoemingsopdrag gehad het, word die predikant verkieslik vir 'n ander opdrag benoem.*

Die tydperk geld vir een jaar en word jaarliks hersien deur die opsighoudende liggaam.

- (iii) *In alle gevalle word 'n skriftelike ooreenkoms opgestel wat deur die opsighoudende liggaam goedgekeur word. Daar word deur die opsighoudende liggaam toegesien dat die opdrag en vergoeding van die pastorale hulp of deeltids benoemde emeritus afgeskaal is en dat die opdrag en vergoeding korreleer.*

word gewysig om soos volg te lees:

2.1.16.3 Geëmeriteerde predikant in deeltydse bediening

- (i) **'n Geëmeriteerde predikant kan deeltids op versoek van 'n kerkraad, met toestemming van die ringskommissie of die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, ampswerk verrig in 'n gemeente of in 'n ander kerklike werkkring.**
- (ii) **Emeriti se werkopdrag word jaarliks deur die kerkraad in oorleg met die ringskommissie goedgekeur.**
- (iii) **In alle gevalle word sodanige predikant beroep na die gemeente of bepaalde kerklike werkkring. Daar word deur die opsighoudende liggaam toegesien dat die opdrag en vergoeding ooreenstem.**

Dr BJ van Wyk stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 94: KOMITEE VIR DIE HERSKRYWING VAN DIE KERKORDE

WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.3.1 (vi)

Ordinansie 3.3.1 (vi) wat soos volg lui:

3.3.1 SAMESTELLING

- (vi)** *In 'n vakante standplaas tree die konsulent of die voorsitter van die ouderlingevergadering, met toestemming van die konsulent, op as voorsitter.*

word gewysig om soos volg te lees:

3.3.1 SAMESTELLING

- (vi)** *In 'n vakante gemeente tree die konsulent of die voorsitter van die ouderlingevergadering, met toestemming van die konsulent, op as voorsitter.*

Dr BJ van Wyk stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 95: KOMITEE VIR DIE HERSKRYWING VAN DIE KERKORDE

WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.3.2 (i)

Ordinansie 3.3.2 (i) wat soos volg lui:

3.3.2 WERKOPDRAG

Die kerkraadsvergadering

- (i)** *is na die skepping van 'n standplaas verantwoordelik*

vir die beroep, bevestiging, versorging en losmaking van predikante

word gewysig om soos volg te lees:

3.3.2 WERKOPDRAG

- (i) Die kerkraadsvergadering is na die skepping van 'n gemeente verantwoordelik vir die beroep, bevestiging, versorging en losmaking van predikante.

Dr BJ van Wyk stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 96: KOMITEE VIR DIE HERSKRYWING VAN DIE KERKORDE

WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.4.1 (i)(a)

Ordinansie 3.4.1 (i)(a) wat soos volg lui:

3.4.1 SAMESTELLING

- (i) *Die ringsvergadering word saamgestel uit*
- (a) *predikante wat aan standplase in die gemeentes van die ring verbind is*

word gewysig om soos volg te lees:

3.4.1 SAMESTELLING

- (i) Die ringsvergadering word saamgestel uit
- (a) predikante wat met 'n beroepsbrief aan 'n gemeente van die ring verbind is.

Dr BJ van Wyk stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 97: KOMITEE VIR DIE HERSKRYWING VAN DIE KERKORDE

WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.4.2 (vi)

Ordinansie 3.4.2 (vi) wat soos volg lui:

3.4.2 WERKOPDRAG

Die ringsvergadering

- (vi) *hanteer die skep en wysiging van standplase en los-making van predikante uit standplase in oorleg met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering*

word gewysig om soos volg te lees:

3.4.2 WERKOPDRAG

Die ringsvergadering

- (vi) **hanteer die losmaking, bepaling en wysiging van predikante se dienswerk in oorleg met die kerkraad.**

Dr BJ van Wyk stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 98: RING VAN ZEERUST (GEMEENTE ZEE-RUST)

WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.8.1

Ordinansie 3.8.1 word vervang om soos volg te lui:

Die Algemene Kerkvergadering word saamgestel uit:

- (i) *een diensdoende afgevaardigde predikant uit elke gemeente*
- (ii) *een ouderling afgevaardigde uit elke gemeente*
- (iii) *die administrateur met adviserende stem*

- (iv) die sekretaris van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering met adviserende stem**
- (v) die sekretaris en een afgevaardigde diaken van die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering met adviserende stem**
- (vi) een afgevaardigde van die Dosentevergadering met adviserende stem**
- (vii) predikante met besondere opdrag, met waarnemer-status.**

Motivering:

- * Die 68ste Algemene Kerkvergadering het opdrag gegee dat 'n ondersoek gedoen moet word na die verkleining van die Algemene Kerkvergadering. Hierdie opdrag is nie uitgevoer nie (agenda van 69ste Algemene Kerkvergadering, bl 94 – 3.2.1).
- * Die verwagtinge van die 68ste Algemene Kerkvergadering word uitgevoer.
- * Die verhouding tussen lerende en regerende ouderlinge op die vergadering word gestabiliseer.
- * Dieselfde beginsel is reeds geldig ten opsigte van ouderlinge- en ringsvergaderings waar die regeeramp tot ouderlinge van die Kerk behoort.
- * Die Algemene Kerkvergadering en sy Kommissie hou opsig oor predikante in besondere diens van die Kerk (diesulkes kan nie oor hulself regeer nie).
- * Die verwagting van 'n verkleinde Algemene Kerkvergadering behoort behaal te word.
- * Die finansiële implikasie van die vergadering behoort 'n drastiese afwaartse neiging te toon.

Hierdie beskrywingspunt word nie ondersteun deur die ringsvergadering van die Ring van Zeerust nie.

'n Afgevaardigde van gemeente Zeerust stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 99: RING VAN BRONKHORSTSPRUIT (GEMEENTE BRONKHORSTSPRUIT)

WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.8.3 (vii)

Wysig Ordinasie 3.8.3 (vii) om te lees:

Sien toe dat van die ses predikantslede op die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering minstens vier gemeentepredikante is.

Motivering

Predikante in gemeente standplase is terdeë bewus van wat op grondvlak in die gemeentes aangaan en sal daarom saam met die ouderlinglede op die Kommissie beter in staat wees om sake in die Kerk te reël en te hanteer.

Die ringsvergadering van die Ring van Bronkhorstspuit steun hierdie voorstel tot verandering van Ordinasie 3.8.3.

Oudl A Steyn stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 100: KOMITEE VIR DIE HERSKRYWING VAN DIE KERKORDE

WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.8.3 (x)(b), (c) EN (d)

Ordinasie 3.8.3 (x)(b), (c) en (d) wat soos volg lui:

- (x) *kies tydens die sitting uit afgevaardigdes en persone wat nie lede van die vergadering is nie***
- (b) *drie persone, soos vereis deur die reëls van die Fonds, op die Pensioenraad wat die Predikante Pensioen- en Weduwees- en Wesefonds behartig as syn-de Werkgewersverteenvoerders waarvan een van hierdie drie die administrateur van die Kerk is wat as hoofbeampte optree***

- (c) vyf persone om op die Raad vir Regsadvies te dien waarvan minstens drie predikante van die Kerk is.
- (d) sewe lede vir die Raad van Finansies.

word gewysig om soos volg te lees:

- (x) kies tydens die sitting uit afgevaardigdes en persone wat nie lede van die vergadering is nie
- (b) drie persone, soos vereis deur die Pensioenfondswet, op die Pensioenraad wat die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika Predikante Pensioenfonds behartig as synde Werkgewersverteenwoordigers waarvan een van hierdie drie die administrateur van die Kerk is wat as hoofbeampte optree
- (c) sewe lede vir die Raad van Finansies bestaande uit drie predikante, twee ouderlinge en twee finansiële kundiges uit skriftelik gemotiveerde voorstelle ingedien voor of tydens die verloop van die vergadering
- (d) vyf persone om op die Raad vir Kerkregadvies te dien
- (e) sewe persone vir die Tugkomitee bestaande uit drie predikante, twee ouderlinge en twee regsgeleerdes uit skriftelik gemotiveerde voorstelle ingedien voor of tydens die verloop van die vergadering. Indien enige van hierdie persone nie langer op die Tugkomitee kan dien nie, kan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering in daardie geval 'n persoon benoem.

Dr BJ van Wyk stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 101: RING VAN ZEERUST (GEMEENTE ZEERUST)

VERKIESING VAN PREDIKANTE MET 'N BESONDERE OPDRAG OP DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Predikante wat voltyds met 'n besondere opdrag aangestel is kan nie op die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering dien nie. Die ordinansie van die Kerkorde in hierdie verband moet aangepas word.

Motivering:

- * Dié beginsel is reeds geldig ten opsigte van ouderlinge- en ringsvergaderings.
- * Dieselfde beginsel behoort ook te geld by die Algemene Kerkvergadering waar diegene sitting verkry met adviserende stem.
- * Lede van die vergadering wie toegelaat word met adviserende stem behoort nie tot die regeer amp nie.
- * Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering hou opsig oor die betrokke liggame waar lede werksaam is. Indien lede van so 'n liggaam op die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering dien, inhibeer dit die Kommissie se taak om behoorlik opsig te hou.

Hierdie beskrywingspunt word nie ondersteun deur die ringsvergadering van die Ring van Zeerust nie.

Oudl MJ Jordaan stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 102: KOMITEE VIR DIE HERSKRYWING VAN DIE KERKORDE

WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.10.2 (ix), (xii) EN (xx) EN DIE FORMULERING VAN 'N NUWE ORDINANSIE 3.10.2 (xxi) EN (xxii)

Ordinansie 3.10.2 (ix), (xii) en (xx) wat soos volg lui:

3.10.2 WERKOPDRAG

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering

(ix) gee uitleg van die Kerkorde

(xii) tree op as bykomende vergadering wanneer 'n beroep gedoen word teen die bevinding van die sekondale lede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, 'n ringsvergadering of die Kuratorium

(xx) praat, getuig en tree namens die Kerk op wanneer

die Algemene Kerkvergadering nie in sitting is nie.

word gewysig om soos volg te lees:

3.10.2 WERKOPDRAG

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering

- (ix) gee uitleg van die Kerkorde.
- (xii) tree op as 'n bykomende vergadering wanneer 'n beroep gedoen word teen die bevinding van die Tugkomitee van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, 'n ringsvergadering of die Kuratorium.
- (xx) versoek die Moderamen om, onderhewig aan sodanige voorwaardes as wat van tyd tot tyd nodig mag wees, sekere take te verrig om die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering by te staan in sy werksaamhede. So 'n versoek kan insluit om sekere take af te handel en daarvoor aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering terugvoer te gee.

en 'n nuwe Ordinansie 3.10.2 (xxi) en (xxii) word geformuleer wat soos volg lui:

- (xxi) kan vakatures vul wat ontstaan by enige komitee, raad of werkgroep.
- (xxii) praat, getuig en tree namens die Kerk op wanneer die Algemene Kerkvergadering nie in sitting is nie.

Dr BJ van Wyk stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 103: KOMITEE VIR DIE HERSKRYWING VAN DIE KERKORDE

WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.10.4.1 (i)(e)

Ordinansie 3.10.4.1 (i)(e) wat soos volg lui:

3.10.4 MODERAMEN

3.10.4.1 Samestelling

- (i) *Die Moderamen bestaan uit die*
- (e) *twee ouderlinge van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en*

word gewysig om soos volg te lees:

3.10.4 MODERAMEN

3.10.4.1 Samestelling

- (i) **Die Moderamen bestaan uit**
- (e) **enige vier ouderlinge van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en**

Dr BJ van Wyk stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 104: KOMITEE VIR DIE HERSKRYWING VAN DIE KERKORDE

WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.10.4.2 (ii)

Ordinansie 3.10.4.2 (ii) wat soos volg lui:

3.10.4.2 Werkwyse

- (ii) *Die Moderamen voer gesprekke*

word gewysig om soos volg te lees:

3.10.4.2 Werkwyse

- (ii) **Die Moderamen voer gesprekke en handel aangeleenthede wat na hom verwys word af met kennisname aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.**

Dr BJ van Wyk stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 105: KOMITEE VIR DIE HERSKRYWING VAN DIE KERKORDE

WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.11.1 (i)(b)

Ordinansie 3.11.1 (i)(b) wat soos volg lui:

3.11.1 SAMESTELLING

- (i) Die Algemene Diakensvergadering word saamgestel uit**
- (b) een predikant uit die ring, benoem vir diakonale werksaamhede met adviserende stem, alternatiewelik een van die predikante wat aan standplase in die gemeentes van die ring verbind is met adviserende stem**

word gewysig om soos volg te lees:

3.11.1 SAMESTELLING

- (i) Die Algemene Diakensvergadering word saamgestel uit**
- (b) een predikant uit die ring, benoem vir diakonale werksaamhede met adviserende stem, alternatiewelik een van die predikante wat aan gemeentes van die ring verbind is met adviserende stem.**

Dr BJ van Wyk stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 106: KOMITEE VIR DIE HERSKRYWING VAN DIE KERKORDE

FORMULERING VAN 'N NUWE ORDINANSIE 4.1

Die huidige Ordinansie 4.1 verander na 4.2 en die nommering word verder aangepas. 'n Nuwe Ordinansie 4.1 word geformuleer wat soos volg lui:

4.1 'n Gemeente

- (i) *handhaaf die eenheid van geloof en belydenis met ander gemeentes van die Kerk.*
- (ii) *verbreek nie die eenheid met die ander gemeentes van die Kerk nie.*
- (iii) *kan, met goedkeuring van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, 'n eiesoortige gemeente van die Kerk wees.*

Dr BJ van Wyk stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 107: KOMITEE VIR DIE HERSKRYWING VAN DIE KERKORDE

WYSIGING VAN ORDINANSIE 4.6.1

Ordinansie 4.6.1 wat soos volg lui:

4.6 KOMBINASIE VAN GEMEENTES

- 4.6.1** *Twee of meer gemeentes kan kombineer om 'n predikantstandplaas te vorm.*

word gewysig om soos volg te lees:

4.6 KOMBINASIE VAN GEMEENTES

- 4.6.1** *Twee of meer gemeentes kan kombineer om 'n predikant te beroep.*

Dr BJ van Wyk stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 108: KOMITEE VIR DIE HERSKRYWING VAN DIE KERKORDE

WYSIGING VAN ORDINANSIE 4.6.5 (i) TOT (x)

Ordinansie 4.6.5 (i) tot (x) wat soos volg lui:

4.6.5 *Die aansoek word vergesel van 'n ontwerpoooreenkoms tussen die betrokke kerkrade. Daarin word uiteengesit*

(i) *plek, tyd van verdeling van eredienste*

(ii) *indeling van die pastorale werk*

(iii) *besonderhede van die benoeming van die predikant om sy dienswerk in die kombinasie standplaas te verrig indien die predikant benoem word en nie beroep word nie*

(iv) *ligging van die predikantswoning*

(v) *verpligting van elke gemeente teenoor die predikantstandplaas*

(vi) *verdeling van ander onkoste wat uit die kombinasie voortvloei*

(vii) *duur van die ooreenkoms*

(viii) *bepalings wat by die beëindiging van die kombinasie sal geld*

(ix) *hoe die kombinasiekerkraadsvergadering saamgestel word*

(x) *die reëlins in verband met die predikant wanneer die kombinasie beëindig word.*

word gewysig om soos volg te lees:

4.6.5 *Die aansoek word vergesel van 'n ontwerpoooreenkoms tussen die betrokke kerkrade. Daarin word uiteengesit*

(i) *plek, tyd van verdeling van eredienste*

- (ii) indeling van die pastorale werk
- (iii) besonderhede van die dienswerk wat die predikant in die betrokke gemeente verrig
- (iv) ligging van die predikantswoning
- (v) verpligting van elke gemeente met betrekking tot die versorging van die predikant
- (vi) verdeling van ander onkoste wat uit die kombinasie voortvloei
- (vii) duur van die ooreenkoms
- (viii) bepalings wat by die beëindiging van die kombinasie sal geld
- (ix) hoe die kombinasiekerkraadsvergadering saamgestel word
- (x) die reëlins in verband met die predikant wanneer die kombinasie beëindig word.

Dr BJ van Wyk stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 109: KOMITEE VIR DIE HERSKRYWING VAN DIE KERKORDE

WYSIGING VAN ORDINANSIE 4.6.7

Ordinansie 4.6.7 wat soos volg lui:

4.6.7 *'n Predikant hoef nie na die kombinasiestandplaas beroep te word nie, maar kan deur die kerkraadsvergadering van die standplaas waarin hy dien, benoem word om in die kombinasiestandplaas te dien, indien die kombinasieooreenkoms so bepaal. 'n Predikant, wat reeds in 'n standplaas dien, wat deel van 'n nuwe kombinasiestandplaas vorm, hoef nie in 'n kombinasiestandplaas bevestig te word nie, indien die predikant daarheen beroep word.*

word gewysig om soos volg te lees:

4.6.7 'n Predikant *hoef nie na die gemeentes wat kombineer beroep te word nie, maar kan deur die kerkraadsvergadering van die gemeente waarin hy of sy dien, benoem word om in die gemeentes wat kombineer te dien, indien die kombinasie-ooreenkoms so bepaal.*

'n Predikant, wat reeds in 'n gemeente dien wat deel van gekombineerde gemeentes vorm, hoef nie in enige van daardie gemeentes bevestig te word nie, indien die predikant daarheen beroep word. Wanneer 'n volgende predikant beroep word, word hy of sy in 'n gesamentlike erediens as predikant van die kombinasie bevestig.

Dr BJ van Wyk stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 110: KOMITEE VIR DIE HERSKRYWING VAN DIE KERKORDE

WYSIGING VAN ORDINANSIE 4.7 (ii) EN (iii)

Ordinansie 4.7 (ii) en (iii) wat soos volg lui:

4.1.7 *Die ringsvergadering(s) keur die vorming van die nuwe gemeente goed indien minstens aan die volgende verdere voorwaardes voldoen is, naamlik dat*

(ii) *indien die nuwe gemeente in kombinasie met 'n ander gemeente(s) 'n predikantstandplaas moet vorm, die beoogde kombinasie prakties uitvoerbaar sal wees*

(iii) *waar die vorming van 'n nuwe gemeente die aantal standplase in 'n gemeente moet verminder, die kerkrade vooraf met die predikante ooreengekom het watter predikant(e) deur die nuwe gemeente(s) beroep sal word en dat die predikante die beroepe sal aanneem.*

word gewysig om soos volg te lees:

- 4.1.7** Die ringsvergadering(s) keur die vorming van die nuwe gemeente goed indien minstens aan die volgende verdere voorwaardes voldoen is, naamlik dat
- (ii) indien die nuwe gemeente in kombinasie met 'n ander gemeente 'n predikant beroep, die beoogde kombinasie prakties uitvoerbaar sal wees
 - (iii) waar die aantal diensdoenende predikante in 'n gemeente moet verminder, die kerkraad vooraf met die predikante ooreengekom het watter predikant of predikante deur die nuwe gemeente of gemeentes beroep sal word en dat die predikante die beroepe sal aanneem.

Dr BJ van Wyk stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 111: KOMITEE VIR DIE HERSKRYWING VAN DIE KERKORDE

WYSIGING VAN ORDINANSIE 4.7.8 (iv)(e)

Ordinansie 4.7.8 (iv)(e) wat soos volg lui:

- 4.7.8** *Die ooreenkoms van samesmelting bevat minstens die volgende reëlings:*
- (iv) *Waar van toepassing, die opheffing van die bestaande predikantstandplaas*
 - (e) *en die skep van 'n nuwe standplaas(e) op voorwaarde dat waar die vorming van 'n nuwe saamgesmelte gemeente(s) die aantal standplase moet verminder, die kerkrade vooraf met die predikant(e) ooreengekom het watter predikant(e) deur die nuwe gemeente(s) beroep sal word en dat die predikante die beroepe sal aanneem of beroepbaar gestel sal word.*

word gewysig om soos volg te lees:

4.7.8 Die ooreenkoms van samesmelting bevat minstens die volgende reëlins:

- (iv) Waar van toepassing, word die predikant(e) van die gemeentes losgemaak, op voorwaarde dat die nuwe saamgestelde gemeente vooraf met die predikant(e) ooreenkom watter predikant deur die nuwe gemeente beroep sal word en dat die predikant die beroep sal aanvaar of andersins beroepbaar gestel word.

Dr BJ van Wyk stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 112: KOMITEE VIR DIE HERSKRYWING VAN DIE KERKORDE

WYSIGING VAN ORDINANSIE 4.8.4 (i)

Ordinansie 4.8.4 (i) wat soos volg lui:

4.8.4 *Indien die gemeentevergadering besluit om die gemeente te ontbind, word besluite geneem wat onder meer die volgende insluit:*

- (i) *Waar van toepassing die opheffing van die predikantstandplaas(e) volgens die Kerkorde.*

word gewysig om soos volg te lees:

4.8.4 *Indien die gemeentevergadering besluit om die gemeente te ontbind, word besluite geneem wat onder meer die volgende insluit:*

- (i) *Waar van toepassing die losmaking van die predikant volgens die Kerkorde.*

Dr BJ van Wyk stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 113: KOMITEE VIR DIE HERSKRYWING VAN DIE KERKORDE

WYSIGING VAN ORDINANSIE 8.4 (iii)

Ordinansie 8.4 (iii) wat soos volg lui:

- (iii) Die sekundilede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering oor die Algemene Diakensvergadering, die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering, predikante, lede van vergaderings van die ampte in die ring, lede van vergaderings van die rade van die Algemene Kerkvergadering en lede van die rade en komitees van die Algemene Diakensvergadering en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering*

word gewysig om soos volg te lees:

- (iii) Die Tugkomitee oor die Algemene Diakensvergadering, die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering, predikante, lede van vergaderings van die ampte in die ring, lede van vergaderings van die rade van die Algemene Kerkvergadering en lede van die rade en komitees van die Algemene Diakensvergadering en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.*

Dr BJ van Wyk stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 114: KOMITEE VIR DIE HERSKRYWING VAN DIE KERKORDE

WYSIGING VAN ORDINANSIE 8.6.1 EN 8.6.2

Ordinansie 8.6.1 en 8.6.2 wat soos volg lui:

- 8.6.1 'n Vergadering van ampte of bykomende vergadering kan die kerklike voorregte van 'n lidmaat, die ampsvoorreg van 'n ampsdraer, of die lidmaatskap van lede van 'n vergadering, komitee, raad of kommissie*

opskort nadat die lidmaat, ampsdraer of lede van 'n vergadering, komitee, raad of kommissie aangehoor is en waar daar redelike gronde bestaan om te vermoed dat so 'n lidmaat, ampsdraer of lede van 'n vergadering, komitee, raad of kommissie 'n aanstootlike sonde pleeg wat die eer van God, die welsyn van die gemeente, die behoud van die gelowige of die goeie orde aantast.

- 8.6.2** *Opskorting van bogenoemde voorregte is nie 'n tug-handeling nie en daarom moet die betrokke vergadering toesien dat binne sewe dae (Saterdag, Sondag en verklaarde openbare vakansiedae uitgesluit) na sodanige opskorting 'n skriftelike klagskrif ingedien word, soos bepaal in die Kerkorde, by gebreke waarvan die opskorting onmiddellik verval.*

word gewysig om soos volg te lees:

- 8.6.1** 'n Vergadering met tugbevoegdheid kan die kerklike voorregte van 'n lidmaat, die ampsvoorreg van 'n ampsdraer, of die lidmaatskap van lede van 'n vergadering, komitee, raad of kommissie opskort nadat die lidmaat, ampsdraer of lede van 'n vergadering, komitee, raad of kommissie aangehoor is en waar daar redelike gronde bestaan om te vermoed dat so 'n lidmaat, ampsdraer of lede van 'n vergadering, komitee, raad of kommissie 'n aanstootlike sonde pleeg wat die eer van God, die welsyn van die gemeente, die behoud van die gelowige of die goeie orde aantast.

- 8.6.2** Opskorting van bogenoemde voorregte is slegs voorlopig en daarom moet die betrokke vergadering toesien dat binne sewe dae (Saterdag, Sondag en verklaarde openbare vakansiedae uitgesluit) na sodanige opskorting 'n skriftelike klagskrif ingedien word, soos bepaal in die Kerkorde, by gebreke waarvan die opskorting onmiddellik verval.

Dr BJ van Wyk stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 115: KOMITEE VIR DIE HERSKRYWING VAN DIE KERKORDE

WYSIGING VAN ORDINANSIE 8.9.10 (iii), 8.9.11 EN 8.9.12

Ordinansie 8.9.10 (iii), 8.9.11 en 8.9.12 wat soos volg lui:

8.9.10 *Die sekundilede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering kan, nadat 'n persoon of lede van vergaderings van die ampte van die ring, en vergaderings van die rade, kommissies en komitees van die Algemene Kerkvergadering, die Algemene Diakensvergadering en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering skuldig bevind is aan 'n handeling wat tugwaardig is, so 'n persoon of lid*

(iii) *wanneer dit in belang van die gemeente geag word, in oorleg met die kerkraad en ringskommissie van die standplaas losmaak met behoud van ampsvoorreg*

8.9.11 *Die sekundilede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gee aan die ouderlingevergadering en ringskommissie kennis van sy bevinding en tughandeling en kan indien nodig, die ouderlingevergadering versoek om die lidmaat die gebruik van die sakramente te ontsê.*

8.9.12 *Indien 'n ouderlingevergadering, ringskommissie of die sekundilede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering na 'n ondersoek die klag gegrond bevind, kan die tughandeling vir 'n tydperk van hoogstens drie jaar uitgestel of opgeskort word met of sonder voorwaardes wat verband hou met die volgende:*

word gewysig om soos volg te lees:

8.9.10 *Die Tugkomitee kan, nadat 'n persoon of lede van vergaderings van die ampte van die ring, en vergaderings van die rade, kommissies en komitees van die Algemene Kerkvergadering, die Algemene Diakensvergadering en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering skuldig bevind is aan 'n handeling wat tugwaardig is, so 'n persoon of lid*

(iii) wanneer dit in belang van die gemeente geag word, in oorleg met die kerkraad en ringskommissie van die gemeente losmaak met behoud van ampsvoorreg

8.9.11 Die Tugkomitee gee aan die ouderlingevergadering en ringskommissie kennis van sy bevinding en tug-handeling en kan indien nodig, die ouderlingevergadering versoek om die lidmaat die gebruik van die sakramente te ontsê.

8.9.12 Indien 'n ouderlingevergadering, ringskommissie of die Tugkomitee na 'n ondersoek die klag gegrond bevind, kan die tughandeling vir 'n tydperk van hoogstens drie jaar uitgestel of opgeskort word met of sonder voorwaardes wat verband hou met die volgende:

Dr BJ van Wyk stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 116: KOMITEE VIR DIE HERSKRYWING VAN DIE KERKORDE

WYSIGING VAN ORDINANSIE 8.10.2 EN 8.10.5

Ordinansie 8.10.2 en 8.10.5 wat soos volg lui:

8.10.2 *Ouderlinge en diakens wat skuldig bevind is, kan 'n beroep op die sekondilede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering doen om 'n bevinding van 'n ringskommissie te heroorweeg.*

8.10.5 *Indien 'n klaer ontevrede is dat die prosedure vir 'n ondersoek, soos in die Kerkorde uiteengesit, nie nagekom is nie, kan skriftelik vertoë oor die aangeleentheid binne 14 dae nadat die uitslag van die ondersoek bekend is aan die Raad vir Regsadvies gerig word. Indien die Raad vir Regsadvies oortuig is dat die prosedure vir 'n ondersoek nie nagekom is nie, word die klag terugverwys na die bevoegde vergadering met 'n aanwysing van watter stappe gevolg moet word. Die besluit van die Raad vir Regsadvies is finaal.*

word gewysig om soos volg te lees:

8.10.2 Ouderlinge en diakens wat skuldig bevind is, kan 'n beroep op die Tugkomitee doen om 'n bevinding van 'n ringskommissie te heroorweeg.

8.10.5 Indien 'n klaer ontevrede is dat die prosedure vir 'n ondersoek, soos in die Kerkorde uiteengesit, nie nagekom is nie, kan skriftelik verhoë oor die aangeleentheid binne 14 dae nadat die uitslag van die ondersoek bekend is, aan die Raad vir Kerkregadvies gerig word. Indien die Raad vir Kerkregadvies oortuig is dat die prosedure vir 'n ondersoek nie nagekom is nie, word die klag terugverwys na die bevoegde vergadering met 'n aanwysing van watter stappe gevolg moet word.

Dr BJ van Wyk stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 117: KOMITEE VIR DIE HERSKRYWING VAN DIE KERKORDE

WYSIGING VAN PUNTE 3.3 EN 4.4 VAN DIE REGLEMENT VIR DIE PROSEDURE BY DIE ONDERSOEK VAN 'N KLAG

Punte 3.3 en 4.4 wat soos volg lui:

3.3 *'n Kworum vir die sekondielede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering by die hantering van 'n klag, is die lede wat teenwoordig is.*

4.4 *Die voorsitter kan versoek dat 'n lid van die Raad vir Regsadvies of 'n ander kundige lidmaat van die Kerk die vergadering in 'n adviserende hoedanigheid bywoon.*

word gewysig om soos volg te lees:

3.3 'n Kworum vir die Tugkomitee by die hantering van 'n klag bestaan uit minstens vyf lede.

4.4 Die voorsitter kan versoek dat 'n ander kundige lid-

maat van die Kerk die vergadering in 'n adviserende hoedanigheid bywoon.

Dr BJ van Wyk stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 118: KOMITEE VIR DIE HERSKRYWING VAN DIE KERKORDE

WYSIGING VAN PUNT 1.4 VAN DIE VERLOFREGLEMENT

Punt 1.4 wat soos volg lui:

1.4 Verlof is nie van een standplaas na 'n volgende standplaas oordraagbaar nie.

word gewysig om soos volg te lees:

1.4 Verlof is nie van een gemeente na 'n volgende gemeente oordraagbaar nie.

Dr BJ van Wyk stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 119: KOMITEE VIR DIE HERSKRYWING VAN DIE KERKORDE

WYSIGING VAN PUNT 1.7 VAN DIE VERLOFREGLEMENT

Punt 1.7 wat soos volg lui:

1.7 Enige verlof wat 'n predikant neem, sal eers die statutêre voorgeskrewe verlof van 21 dae per 12 maande wees, wat die predikant moet neem en daarna die verlof wat kragtens hierdie reglement toegestaan word en wat meer is as die statutêre voorgeskrewe verlof. Behalwe waar wetgewing anders bepaal, kan 'n predikant slegs verlof afkoop by die aanvaarding van 'n beroep, aanvaarding van emeritaat, opheffing van 'n standplaas, verandering van lewenstaat, los-

making uit 'n standplaas en mediese ongeskiktheid. Verlofkrediete word uitbetaal teen pakketwaarde. Verlof kan in alle gevalle alleen afgekoop word met toestemming van die kerkraad of opsighoudende liggaam en in oorleg met die ringskommissie of opsighoudende liggaam.

word gewysig om soos volg te lees:

- 1.7** Enige verlof wat 'n predikant neem, sal eers die statutêre voorgeskrewe verlof van 21 dae per 12 maande wees, wat die predikant moet neem en daarna die verlof wat kragtens hierdie reglement toegestaan word en wat meer is as die statutêre voorgeskrewe verlof. Behalwe waar wetgewing anders bepaal, kan 'n predikant slegs verlof afkoop by die aanvaarding van 'n beroep, aanvaarding van emeritaat, verandering van lewenstaat, losmaking van 'n gemeente en mediese ongeskiktheid. Verlofkrediete word uitbetaal teen pakketwaarde. Verlof kan in alle gevalle alleen afgekoop word met toestemming van die kerkraad of opsighoudende liggaam en in oorleg met die ringskommissie of opsighoudende liggaam.

Dr BJ van Wyk stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 120: KOMITEE VIR DIE HERSKRYWING VAN DIE KERKORDE

WYSIGING VAN PUNT 2.1 (i), (ii) EN (iii) VAN DIE VERLOFREGLEMENT

Punt 2.1 (i), (ii) en (iii) wat soos volg lui:

- 2.1** *Verlof vir verdere formele studie in die teologie of ander rigting soos deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering goedgekeur, mag toegestaan word by aansoek vir tydperke van*
- (i)** *altesaam 90 dae of minder in 'n siklus van drie jaar in oorleg met die kerkraad, die konsulent en die rings-*

kommissie of opsighoudende liggaam met behoud van volle versorgingsvoordele

- (ii) altesame 180 dae of minder, maar meer as 90 dae, in 'n siklus van drie jaar in oorleg met die kerkraad, die konsulent en die ringskommissie of opsighoudende liggaam met behoud van gedeeltelike versorgingsvoordele ten opsigte van die traktementskomponent***
- (iii) langer as 180 dae in 'n siklus van drie jaar in oorleg met die kerkraad, die ringskommissie of opsighoudende liggaam, en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering met losmaking uit die standplaas en verlies van versorgingsvoordele.***

word gewysig om soos volg te lees:

- 2.1 Verlof vir verdere formele studie in die teologie of ander rigting soos deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering goedgekeur, mag toegestaan word by aansoek vir tydperke van**
- (i) altesaam 90 dae of minder in 'n siklus van drie jaar in oorleg met die kerkraad, die konsulent en die ringskommissie of opsighoudende liggaam met behoud van volle versorgingsvoordele***
 - (ii) altesame 180 dae of minder, maar meer as 90 dae, in 'n siklus van drie jaar in oorleg met die kerkraad, die konsulent en die ringskommissie of opsighoudende liggaam met behoud van gedeeltelike versorgingsvoordele ten opsigte van die traktementskomponent***
 - (iii) langer as 180 dae in 'n siklus van drie jaar in oorleg met die kerkraad, die ringskommissie of opsighoudende liggaam, en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering met losmaking van die gemeente en verlies van versorgingsvoordele.***

Dr BJ van Wyk stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 121: KOMITEE VIR DIE HERSKRYWING VAN DIE KERKORDE

WYSIGING VAN PUNT 2.4 VAN DIE VERLOFREGLEMENT

Punt 2.4 wat soos volg lui:

- 2.4** *'n Predikant wat langer as 180 dae met studieverlof is en van sy standplaas losgemaak is, is nie beroepbaar nie. Beroepe wat op sodanige kandidate uitgebring word, is nietig en van geen krag nie. Hy doen aansoek by die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering om beroepbaar gestel te word sodra hy sy studie voltooi of gestaak het.*

word gewysig om soos volg te lees:

- 2.4** *'n Predikant wat langer as 180 dae met studieverlof is en van sy of haar gemeente losgemaak is, is nie beroepbaar nie. Beroepe wat op sodanige kandidate uitgebring word, is nietig en van geen krag nie. Hy of sy doen aansoek by die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering om beroepbaar gestel te word sodra hy of sy, sy of haar studie voltooi of gestaak het.*

Dr BJ van Wyk stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 122: KOMITEE VIR DIE HERSKRYWING VAN DIE KERKORDE

WYSIGING VAN PUNT 4.1 VAN DIE VERLOFREGLEMENT

Punt 4.1 wat soos volg lui:

- 4.1** *Predikante is geregtig op 42 kalenderdae siekteverlof met volle versorging gedurende elke tydperk van 36 agtereenvolgende maande vanaf die eerste keer wat die predikant toegelaat is tot die evangeliebediening of die datum van hertoelating vir welke rede ook al, watter datum die laaste is en so 'n predikant in 'n*

standplaas bevestig is. Waar moontlik moet die predikant die siekteverlof reël in oorleg met die kerkraad of opsighoudende liggaam en die konsulent.

word gewysig om soos volg te lees:

- 4.1** Predikante is geregtig op 42 kalenderdae siekteverlof met volle versorging gedurende elke tydperk van 36 agtereenvolgende maande vanaf die eerste keer wat die predikant toegelaat is tot die evangeliebediening of die datum van hertoelating vir welke rede ook al, watter datum die laaste is en so 'n predikant in 'n gemeente bevestig is. Waar moontlik moet die predikant die siekteverlof reël in oorleg met die kerkraad of opsighoudende liggaam en die konsulent.

Dr BJ van Wyk stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 123: KOMITEE VIR DIE HERSKRYWING VAN DIE KERKORDE

WYSIGING VAN PUNT 5.1 VAN DIE VERLOFREGLEMENT

Punt 5.1 wat soos volg lui:

- 5.1** *Benewens gewone verlof is 'n predikant geregtig op langverlof met volle versorgingsvoordele van 42 aaneenlopende dae aan die einde van elke termyn van 5 jaar diens in dieselfde standplaas.*

word gewysig om soos volg te lees:

- 5.1** Benewens gewone verlof is 'n predikant geregtig op langverlof met volle versorgingsvoordele van 42 aaneenlopende dae aan die einde van elke termyn van vyf jaar diens in dieselfde gemeente.

Dr BJ van Wyk stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 124: KOMITEE VIR DIE HERSKRYWING VAN DIE KERKORDE

WYSIGING VAN PUNT 5.3 VAN DIE VERLOFREGLEMENT

Punt 5.3 wat soos volg lui:

5.3 *Langverlof is nie uitkoopbaar, oploopbaar of oordraagbaar na 'n volgende standplaas nie en moet binne een jaar na kwalifisering daarvoor, geneem word.*

word gewysig om soos volg te lees:

5.3 *Langverlof is nie uitkoopbaar, oploopbaar of oordraagbaar na 'n volgende gemeente nie en moet binne een jaar na kwalifisering daarvoor, geneem word.*

Dr BJ van Wyk stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 125: KOMITEE VIR DIE HERSKRYWING VAN DIE KERKORDE

WYSIGING VAN AKTES

Die aktes van losmaking by die opheffing van 'n standplaas, losmaking uit 'n standplaas op eie versoek, losmaking by mediese ongeskiktheid, losmaking van 'n predikant wat die land verlaat en die versorgingsvoordele word in lyn met bogenoemde wysigings gebring.

Dr BJ van Wyk stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 126: KOMITEE VIR DIE HERSKRYWING VAN DIE KERKORDE

KONTINUERING VAN DIE HERSKRYWING VAN DIE KERKORDE

Die vergadering word versoek om die herskrywing van die Kerkorde te kontinueer.

Dr BJ van Wyk stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 127: RING VAN KLERKSDORP (GEMEENTE KLERKSDORP)

HERSKRYWING VAN DIE KERKORDE

Die Algemene Kerkvergadering besluit om aan die kommissie wat die Kerkorde herskryf opdrag te gee om die nuwe Kerkorde te herskryf sodat dit ten volle in lyn sal wees met die presbiteriaal-sinodale kerkstruktuur sodat

- * 'n kleiner trapsgewyse afgevaardigde sinode jaarliks kan sitting neem en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering met al haar rade uitgefaseer word en die Kerkkantoor infrastruktuur, soos dit tans in die Kerk funksioneer, radikaal verklein kan word.
- * slegs die sake wat hoort by die sinode, naamlik die belydenis van die Kerk, erediensordes en sake van algemene belang vir die Kerk, op die agenda van die sinode sal wees.
- * die kerkraadsvergadering die primêre vergadering van die Kerk word en die ringsvergadering weer die opsig- en toesigvergadering word vir die gemeentes onder haar sorg, soos dit in die presbiteriaal-sinodale Kerkorde bedoel is.

Motivering:

1. Die koste van kerkwees

Die koste van kerkwees, soos dit tans in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika sinodaal funksioneer, het te duur geword. Dit kan nie meer deur die gemeentes van die Kerk bekostig word nie.

Volgens die komitee se beskeie mening, speel die sinodale struktuur waarop die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika tans funksioneer, 'n groot rol in hierdie probleem.

Die sentrale Kerkkantoor, die groot Algemene Kerkvergadering, die werksaamhede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die talle sinodale rade, veroorsaak volgens die kerkraad dat die koste van kerkwees vir die Kerk, naamlik die gemeentes wat daarvoor moet betaal, te duur geword het.

Vir elke kommissie, raad of studiegroep wat deur die Algemene Kerkvergadering geskep word, moet ook 'n infrastruktuur geskep word wat van kerkwees 'n duur proses maak.

Na die kerkraad se mening kan baie van die werk wat sinodaal gedoen word net so goed deur ringskommissies en ringsrade gedoen word. Slegs uitsonderlike gevalle kan op 'n *ad hoc* wyse vir sinodale aandag verwys word.

Volgens die presbiteriaal-sinodale Kerkorde is die kerkraad en die ringsvergadering die primêre vergaderings van die amp. Die vergaderings het in die presbiteriaal-sinodale kerksisteem die verantwoordelikheid om toe te sien dat die werk van die Kerk gedoen word (onder punt 2 meer oor die saak), byvoorbeeld:

- * Alle sake met betrekking tot gemeentes behoort deur die ringskommissies hanteer te word. Wie beter as die ringskommissies weet wat elke gemeente se omstandighede en behoeftes is. Om vir elke saak, op 'n duur wyse, deur die Algemene Kommissie toestemming te verkry, is onnodig. Hierdie sentralisasie van byna alles skep 'n duur infrastruktuur. Die predikante en ouderlinge van die ringskommissie is tog seker in staat om die sake te hanteer. Dit is tog onnodig vir die Algemene Kommissie om 'n saak soos die uitstel vir 'n gemeente om te beroep op sy sakelys te hê.
- * Net so kan alle gewone sake met betrekking tot predikante in die ring deur die ringskommissie hanteer word in plaas daarvan dat elke saak deur die Algemene Kommissie hanteer moet word. Slegs uiterste gevalle soos wanneer die ringskommissie oordeel dat daar tugstappe teen 'n predikant bestaan en die predikant uit die amp onthef behoort te word, behoort na die Algemene Kommissie verwys te word.
- * Dieselfde geld vir die sinodale rade. Talle rade word na elke Algemene Kerkvergadering saamgestel. Mense moet teen hoë koste die vergaderings bywoon. Sou baie van die sake nie net so goed deur ringsrade gedoen kon word nie?

- * Ook die sentrale oudit van die gemeentes se boeke is 'n duur sisteem. Die Algemene Kerkvergadering het reeds geruime tyd gelede besluit om die duur sinodale ouditafdeling uit te faseer. Die kontrole van finansies en oudit van die boeke kan net so goed deur die ringskommissies hanteer word.
- * Die opleiding van nuwe predikante behoort ook ondersoek te word. Op die oomblik studeer min kandidate elke jaar af. Is dit werklik nodig dat so 'n duur struktuur om predikante by die Universiteit op te lei in stand gehou word om predikante op te lei? En daarmee saam die onvergenoegdheid dat die Kerk nie totale beheer het oor die dosente/professore wat klas aanbied nie. Die Kerk is al jare besig om 'n fonds te vestig vir hierdie doel. Is daar nie 'n goedkoper wyse byvoorbeeld om 'n Teologiese Skool wat universitêr geaffilieer is, met deeltydse dosente, waaroor die Kerk (Kuratorium) volle beheer het, baie goedkoper, te vestig nie?
- * Ook die sinodale sendingstruktuur waarvoor elke jaar ruim begroot moet word, kan ondersoek word ten einde die instandhouding van die gemeentes van die Seningkerk af te wentel na die ringsvergaderings. Slegs die opleiding van die predikante vir die Kerk kan nog onderneem word en mettertyd uitgefaseer word.
- * Hiermee saam oordeel die kerkraad dat die aansluiting by die WGGK wat ook 'n bepaalde koste gaan meebring, vir gemeentes en gewone lidmate geen sin het nie. As jou geldsak leeg is redeneer die meeste lidmate dis onnodig, wat in elk geval vir gewone lidmate en die Kerk op voetsoolvlak geen voordeel of waardetoevoeging inhou nie. Dit was ook 'n baie sterk argument wat die steeds Hervormers gebruik het om lidmate te oorreed om onafhanklik af te skei.
- * Die ander gesentraliseerde dienste soos genoem onder punt 3.6, naamlik kindersorg, bejaardesorg, apostolaat en administrasie, behoort ook so gou moontlik gedentraliseer te word na ringvergaderings. Dit is doodgewoon nie meer sinodaal bekostigbaar nie. Baie van die werk kan ook saam met byvoorbeeld ander susterkerke binne ringsverband gedoen word.

Hierdie is maar enkele voorbeelde wat baie dringend in die Kerk aangespreek behoort te word. Die gemeentes (Kerk) kan nie meer hierdie swaar sentrale sinodale sisteem bekostig nie.

Indien die saak nie aangespreek word nie sal die Kerk al hoe

meer onder druk kom om op 'n presbiteriaal-sinodale wyse Kerk te wees en in stand te hou. Daar is feitlik geen gemeente wat nie kla oor die hoë heffings nie. Ook met die onvergenoeglike afskeiding van die steeds Hervormers was die hoë heffings 'n argument wat die gewone lidmaat goed op die oor geval het. Die kerkraad glo hierdie argument het in 'n groot mate die grootste rol gespeel in gewone lidmate se besluit om vir onafhanklikheid te stem.

Die kerkraad is van mening dat indien die Algemene Kerkvergadering nie hierdie sake gaan aanspreek nie, die Kerk dieselfde pad gaan loop as baie nasionale sekulêre instansies en verenigings wat as gevolg van te hoë sentrale heffings, dood geloop het.

Ons leef in ander uitdagende tye en mense meet vandag elke sent of dit vir hulle waardetoevoeging bring. Indien nie, word dit doodgewoon uitgeskakel. Mense het nog lojaliteit teenoor die Here, maar die Kerk is vir baie mense opsioneel en dit is sekerlik ook een van die redes waarom baie lidmate die Kerk verlaat.

2. Die kerkbegrip wat in ons sinodale struktuur weerspieël word

Die Kerk het nog altyd die presbiteriaal-sinodale kerkstruktuur gevolg. Die Kerk sal seker in hierdie verband moet besin of swaar sentrale sinodale struktuur – wat tans geld – werklik die presbiteriaal-sinodale Kerkorde tot sy beste uitdrukking bring.

Die presbiteriaal-sinodale Kerkorde gaan van die beginsel uit dat die kerkraadsvergadering die primêre vergadering van die ampte is. Die gemeente waar die Woord verkondig, die sakramente bedien en opsig en tug uitgeoefen word, is die Kerk. Ten einde hierdie primêre kerkraadsvergadering by te staan is meerdere vergaderings in die lewe geroep soos die ringsvergadering (klassis) wat 'n opsigtaak het ten opsigte van die bepaalde aantal kerkraadsvergaderings in sy afgebakende gebied (Van Wyk 1991. 76).

In presbiteriaal-sinodale kerkbegrip is verder ook voorsiening gemaak vir twee verdere meerdere vergaderings, naamlik die partikuliere (provinsiaal) en die nasionale sinode. Uit die ring word verteenwoordigers van die amp afgevaardig na die partikuliere sinode en uit die partikulier sinode word afgevaardigdes van die amp afgevaardig na die nasionale sinode. 'n Trapsgewyse afvaardiging derhalwe (Van Wyk 1991. 79).

Die nasionale sinode was dus 'n baie verkleinde sinode met 'n baie beperkte werkopdrag aangesien die swaartepunt van die stelsel by die kerkraadsvergadering en die ringsvergadering (klassis) gelê het.

Die kerkraadsvergadering was in die presbiteriaal-sinodale kerkbegrip derhalwe die vergadering van die ampte wat voortdurend in sitting was. Die ringsvergadering (klassis) was 'n vergadering van die ampte wat jaarliks vergader het met 'n werkopdrag om te kyk of al die werk van die Kerk gedoen word. Die kerkraads- en ringsvergaderings was dus baie belangrike vergaderings in die presbiteriaal-sinodale kerkbegrip.

Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika het van die presbiteriaal-sinodale sisteem afgewyk deur die provinsiale sinode in die nasionale sinode (die Algemene Kerkvergadering) op te neem en die trapsgewyse afvaardiging herhaaldelik af te wys.

Die provinsiale sinode was 'n vergadering van die ampte wat slegs as 'n hulporgaan moes funksioneer vir die kerkraadsvergadering as die primêre vergadering van die ampte. Daar was geen sprake van enige hiërargie in die sisteem nie. Die provinsiale sinode was nie bedoel om opsigvergaderings te wees nie. Hierdie vergadering het jaarliks vergader om te handel oor die leer, die Kerkorde en besondere sake (Van Wyk 1991. 81).

Die nasionale sinode het ook jaarliks vergader en sy arbeidsveld was die vasstelling en die handhawing van die belydenis, die handhawing van die dissipline, die vasstelling van die kerklike orde, die inrigting van die openbare erediens en die tref van maatreëls wat die algemene welstand van die kerk bevorder (Van Wyk 1991. 82).

In die presbiteriaal-sinodale kerksisteem was daar derhalwe nie 'n kommissie van die sinode en 'n klomp rade en 'n duur kerkkantoor wat namens die sinode moes *regeer* en sake hanteer tot die sinode weer sitting neem nie.

In die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika sisteem soos dit tans funksioneer sal dit moeilik wees om die presbiteriaal-sinodale kerkbegrip in fyn besonderhede nou te laat funksioneer. Histories het 'n eie unieke model van die presbiteriaal-sinodale sisteem in die Kerk ontwikkel. En in 'n groot mate is feitlik die meeste sake gesentraliseer en daarvoor moes 'n duur sentrale kerkkantoor infrastruktuur geskep word. In plaas dat die sinode 'n meerdere vergadering moes wees, beleef die meeste lidmate die struktuur wat tans funksioneer as 'n hiërargiese sisteem (seker verkeerdelik). Soms word selfs aggressie opgemerk by lidmate en kerkrade teenoor hierdie *hoofkantoor*.

Maar dit beteken nie die saak is verlore nie. Met goedbedoelde opregte pogings kan 'n groot deel van die infrastruktuur wat tans

funksioneer uitgefaseer word. Die Algemene Kerkvergadering se werksaamhede kan ook baie ingekort word met 'n meer inlynde sakelys soos dit in die presbiteriaal-sinodale kerkbegrip bedoel word.

3. Invalshoeke vir die wye kerklike gesprek

Met betrekking tot *wat is* en *wat doen* die Kerk, is dit vir die kerkraad baie eenvoudig. Die Kerk is uit genade, *die uitgeroepes - ekklesia* van God. Die Kerk is 'n geloofsgemeenskap wat die Here dien en die Here se *uitgestuurdes* is na die wêreld wat vir die wêreld moet vertel en voorleef om die versoening wat God bewerk het met die mens, deur Jesus Christus, te aanvaar.

Om hierdie taak wat gelowiges as uitgeroepes van die Here te volvoer, het die Here God *gawes* vir die gelowiges gegee. Die gawes vir ons tyd is die *herders* en *leraars* (Efesiërs 4: 11). En God se doel met die gawes was om die gelowiges toe te rus vir hulle diens en vir die opbou van die liggaam van Christus (Efesiërs 4: 12).

Uit hierdie Skrifgedeelte is dit tog duidelik dat *herders* en *leraars*, saam geles met 1 Korintiërs 1: 21 wat handel oor die *prediking*, vir God baie belangrik is.

Derhalwe wil gelowiges (gemeentes) eerder 'n predikant in hulle midde hê as 'n duur kerkkantoor en kerklike struktuur wat met heffings deur hulle offergawes in stand gehou moet word.

Die kerkraad is ook van oordeel dat daar tans te veel gemeentes is vir die aantal lidmate wat in ringe bestaan (veral in groot dorpe en stede) en dat die Kerk dringend behoort te besluit om terugstiging en kombinasies tussen gemeentes aan te moedig, en deeltydse bediening.

Die kerkraad maak al vir drie jaar van 'n afgetrede predikant gebruik op 'n deeltydse basis as 'n pastorale hulp saam met die konsulent, met baie goeie gevolg. Die Kerk sal net haar denke moet verander: Dat elke gemeente 'n voltydse of 'n deelsorg predikant moet hê. Daar is ander opsies – soos deeltydse bediening – om kerkwees baie meer bekostigbaar te maak.

Die kerkraad is egter nie van mening dat half opgeleide of sendelinge in gemeentes aangewend moet word nie. Die kerkraad voel dat die prediking reg en suiwer deur 'n opgeleide predikant moet wees. Elke jaar tree daar talle predikante af wat nog uitstekende werk in die Kerk kan lewer. Talle is nog gesond genoeg om vir

baie jare diens te doen en selfs gemeentes teen 'n baie laer koste volledig op hulle eie te bedien. Hierdie bron van bediening mag nie vir die Kerk verlore gaan nie.

Ds JJ Steyn, die skriba van die Ring van Klerksdorp, stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

BESKRYWINGSPUNT 128: RING VAN MAQUASSI

SAMESTELLING VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Na afloop van die 69ste Algemene Kerkvergadering het dit onder die Ring van Maquassi se aandag gekom dat die samestelling van die vergadering nie korrek is nie:

- * Die Hervormde Kerk word deur die ouderlinge regeer.
- * Op die vergadering was daar meer predikante as ouderlinge.
- * Dosente het stemreg, maar is nie deur 'n gemeente afgevaardig nie.
- * Die ouderlinge van Makwassie onderneem om leiding te neem ten einde 'n voorstel te maak tydens die 52ste ringsvergadering.

Die Komitee vir die Herskrywing van die Kerkorde word versoek om die nodige wysigings aan te bring.

Ds JA Benadie, die skriba van die Ring van Maquassi, stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

8.3 BESKRYWINGSPUNT

BESKRYWINGSPUNT 129: RING VAN PRETORIA (GEMEENTE PRETORIA)

ROTASIEBEGINSEL IN DIE KERKORDE

Die Kerkorde moet aangepas word om beter kontinuïteit tussen vergaderings na te streef. Daar moet gepoog word dat besluite geneem word en wat verdere aandag impliseer, korrek interpreteer word en wel afgehandel word.

Motivering:

Kommissies van alle kerklike vergaderings word opgeroep tot objektiwiteit en nougesette uitvoering van besluite (daar is baie meer besluite wat uiteindelik, soos Besluite 64, 72 en 88/68 en die 67ste Algemene Kerkvergadering besluit insake aansoek om lidmaatskap by die *World Alliance of Reformed Churches*, nie die interpretasie en aandag geniet het wat in die besluite bedoel was nie). Sien motiverende dokument insake teologiese verklaring (Beskrywingspunt 25).

Hierdie beskrywingspunt word nie ondersteun deur die ringsvergadering van die Ring van Pretoria nie.

'n Afgevaardigde van gemeente Pretoria stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING	1. Vir bespreking en besluit.
VERDERE BEPLANNING	

---oOo---

AFSLUITING

Dankbetuigings

Formele afsluiting

Die voorsitter sluit die vergadering af met Skriflesing, samesang en gebed.

---oOo---

Bylae A

*Raad vir Pastoraat en Presbiteraat:
Brugbediening*

1. BRUGBEDIENING

1.1 BESKRYWING VAN 'N BRUGPREDIKANT EN BRUGBEDIENING

Volgens Grape (1997: 1) is die brugpastor:

An interim pastor is one who temporarily assumes the leadership of a congregation that is without an installed pastor while a pastor nominating committee is at work ...

Grape (1997: 1) gaan voort om die werk van 'n brugpastor op te som:

... because the work covers most or all tasks of an installed pastor, as well as special tasks. That is usually needed only during the interval between installed pastors. These special tasks include guiding the congregation, grief work over the loss of their previous pastor, preparing for a variety of changes in the ministry and mission of the congregation, and readying the congregation to accept a new installed pastor.

Wie en wat die brugpastor is word opgesom deur Sawyer (1986) as hy die vyf prosesse van die werk van die brugpastor beskryf:

- * deel word van die proses
- * analiseer die gemeente as 'n sisteem
- * doelbewuste poging om deel te word van die gemeente se dinkproses
- * fokus op die nuwe verantwoordelikhede
- * evaluering en losmaking van die gemeente.

Dit sluit nie die take van 'n gewone predikant uit soos om te preek, pastoraal te sorg vir die gemeentelide, kategetiese onderrig, toerusting, ontwikkeling van leierskap, ensovoorts nie. Hieruit is dit duidelik dat die brugpastor 'n bepaalde rol het om te kom vertolk voordat die nuwe predikant met sy of haar werksaamhede in die gemeente kan begin. Die brugpastor is dus in wese 'n fasiliteerder vir 'n spesifieke doel en taak, alles binne 'n spesifieke tydperk waarna hy of sy onttrek.

In hierdie lig gesien moet die brugpastor verkieslik iemand wees met bedieningsondervinding. Dit kan 'n emeriti predikant wees, iemand wat na jare uit een of ander benoeming van die Kerk tree. Dit moet egter 'n persoon wees met bedieningservaring en integriteit.

Volgens Grape (1997: 65 en 66) sal 'n verdere kenmerk van 'n brugpastor die vermoë wees om die gemeente sinvol te begelei in die erediens. Die erediens bly die hartklop van die gemeente se saamwees en hulle ervaring hier sal hulle vermoë bepaal om aan te pas by die nuwe omstandighede. Die brugpastor moet dus iemand wees wat 'n be-

sonderse vermoë beskik om 'n erediens te beplan en aan te bied. Hierdie erediens moet die vermoë hê om lidmate te begelei in ontmoeting met God en oproep om almal dienaars van God te wees, soos Johannes trouens doen in die eerste paar verse van die Openbaringboek.

Verder beskik die brugpastor oor die vermoë om te kan luister na die storie van die gemeente en lidmate van die gemeente. Hy of sy moet die lidmate se vreugdes en hartseer kan hoor in die woorde wat tot hom of haar kom.

Die brugpastor moet die vermoë hê om konflik te kan hanteer aangesien dit deel sal wees van sy of haar proses van begeleiding. Daar bestaan altyd die geleentheid tot konflik as daar na jare afskeid geneem word en wanneer daar gedink word aan 'n nuwe toekoms, want verandering kom ter sprake en verandering is nie vir alle mense gemaklik nie.

Mitchell (1988) beklemtoon die feit dat 'n brugpastor die vermoë moet hê om in 'n span saam te werk:

... notes that the playground spiderweb visually illustrates the significance of connectedness in human systems such as a church staff. Each time a new person enters the web, everyone already on the web is affected. Even minimal disturbances will set the whole web in motion. Everyone on the web will move up and down or side to side in ways they cannot themselves control. Interconnectedness is at the heart of systems theory.

In sy boek, *The interim pastor's manual*, lys Grape (1997: 19 en 20) 'n klompie persoonlikheidskenmerke van die brugpastor:

- * 'n Diep persoonlike geloof in Jesus Christus (spiritualiteit).
- * 'n Eerlike verbinding tot die Kerk met 'n positiewe gesindheid jeens die Kerk.
- * 'n Warm persoonlikheid en persoonlikheidskenmerke.
- * *A perceptive mind.*
- * *Common sense.*
- * 'n Sin vir humor.
- * 'n Sterk geloof in sy of haar eie ek.
- * 'n Goeie kennis van sy of haar eie voorkeure ten opsigte van bedieningstyle.
- * Die vermoë om met stres te handel.
- * Emosionele volwassenheid.
- * 'n Gesonde en stabiele gesin.
- * Volwassenheid en aanpasbaarheid ten opsigte van korttermyn doelwitte.
- * 'n Fisies mobiele persoon.

- * Die vermoë om kanse te waag, risiko's te neem en onbekende probleme te hanteer.
- * Geduld en deurdringingsvermoë.
- * Die vermoë om te vra vir hulp en die vermoë om raad te aanvaar.

Verder behoort hierdie persoon ook oor die volgende te beskik:

- * *Proven experience as a pastor, or the equivalent.*
- * *Intentionality (a sense that interim service is a vocational choice, long-term or limited term).*
- * *Tolerance for uncertainty in job security and term of service.*
- * *Sensitivity to the dynamics of termination, death, and grief.*
- * *Interim pastor training or certification.*
- * *Training or experience in group process.*
- * *Sensitivity to varied community norms.*
- * *Willingness to work with the presbytery and receive its oversight.*
- * *Flexibility and adaptability in liturgical practice.*
- * *The ability to use varied leadership styles in differing situations.*
- * *Skill in working effectively with the congregation's other staff, if any.*
- * *The ability to motivate people.*
- * *The ability to initiate work quickly and relate quickly to new people and new situations.*
- * *The ability to diagnose organizations and develop strategies for working with them in contract negotiation; in problem solving, reconciliation and healing; and in dealing with conflict openly and comfortably (Grape 1997: 20 en 21).*

Daarby moet hierdie persoon 'n deeglike kennis hê van die kerklike denominasie waarin hy of sy geroepe voel om hierdie werksaamhede te doen. Dit sou help as die brugpastor om verskillende redes finansiële onafhanklik en stabiel is:

It has been suggested that it is desirable, though not essential, for interim pastors to have financial resources (other than income from interim service) and a home or retreat to which they can go during intervals between interim assignments. However, if such resources are not available, experience indicates that careful planning can usually make up for their lack (Grape 1997: 21).

Grape (1997: 2, 9 en 10) sê dat daar in die Amerikaanse konteks brugpastors is wat vir korter tye in gemeentes spesialiswerk verrig. Hulle kom naas die voltydse predikant sekere werkopdragte uitvoer of fasilitering doen. 'n Groot voordeel van bediening deur 'n brugpredikant is die feit dat hy of sy objektief is. Hulle was nie in die verlede betrokke by die bediening in die gemeente nie en gaan ook nie in die toekoms op permanente basis betrokke bly by die bediening in en deur die ge-

meente nie. Die tydelike karakter van hierdie bediening bring bogenoemde teweeg.

Grape (1997: 1) gaan voort om die werk van 'n brugpastor op te som:

... because the work covers most or all tasks of an installed pastor, as well as special tasks. That is usually needed only during the interval between installed pastors. These special tasks include guiding the congregation, grief work over the loss of their previous pastor, preparing for a variety of changes in the ministry and mission of the congregation, and readying the congregation to accept a new installed pastor.

In die *Interim Ministry Handbook*. United Church of Canada (2001: 3) kry ons ook 'n beskrywing van die spesifieke aard en karakter van die brugpredikant:

In the life and work of the Pastoral Charge, the time between regularly settled ministers often provides a critical opportunity for reassessment and growth. For most Pastoral Charges, this time of transition can be both exciting and challenging. For some it may be a time of distress and/or conflict. In many such circumstances there may be a need for the leadership of persons with special skills who can help the Pastoral Charge to deal with the past, function in the present, and also prepare for effective ministry in the future.

Op die webblad, *Interim Ministry Conference*, lees ons nog 'n beskrywing van wie en wat die brugpredikant is:

Trained ministers within the Intentional Interim Ministry program come with skills to help a congregation understand what it takes to get ready for a new pastor. As an unbiased outsider with insight into the issues and concerns a congregation may face, the interim minister has the ability to be a step removed and view the situation with neutrality and perspective. These ministers come to the congregation knowing they are temporary shepherds and not eligible to become the settled pastor. Their purpose – to bring the congregation to the best outcome – is well defined from the outset (<http://www.interimministrylcms.org/beginning.php>).

1.2 **PROBLEMATIEK TEN OPSIGTE VAN BRUGBEDIENING IN DIE NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA**

Binne die huidige konteks van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika is daar kerkordelik nie geleentheid om 'n gemeente deur brugbediening te begelei nie. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het egter reeds, in praktyk, geordende predikante in situasies ge-

plaas waar brugbediening gedoen word. Die kritiese vrae bly: Is hierdie bediening, deur hoofsaaklik geëmeriteerde predikante, werklik brugbediening? Is die persone wat in hierdie bedieninge geplaas word, toegerus en opgelei om hierdie spesialisbediening uit te voer?

Volgens die Kerkorde van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika, soos gewysig deur die besluite van die 68ste Algemene Kerkvergadering (2007), bestaan daar die volgende groepe predikante:

Dienaars van die Woord: Predikante in gemeentes, predikante met besondere opdrag, predikante wat geëmeriteer het

(vergelyk Ordereël 2.1.1 van die Kerkorde).

Predikante in gemeentes staan in een van die volgende standplase:

- * volle versorging
- * gedeeltelike versorging
- * deeltydse bediening

(vergelyk Ordereël 2.1.2.1 (i)).

Hierdie predikante gaan deur 'n normale beroepsproses en kan nie vir 'n gedeelte van 'n tyd beroep word nie. Daar kan dus nie sprake wees van 'n spesifieke werkopdrag gekoppel aan 'n spesifieke tydperk nie. Die predikant moet óf 'n beroep aanvaar óf die standplaas moet opgehef word (vergelyk Ordereël 2.1.2.2). Daarnaas kan predikante versoek om losgemaak te word van die standplaas, siekte-emeritaat kan aanvaar word of gewone emeritaat. Predikante met besondere opdrag in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika funksioneer as predikante wat teologie doseer (vergelyk Ordereël 2.1.17.1) of predikante met 'n spesifieke opdrag van die Algemene Kerkvergadering, 'n ringsvergadering of kerkraadsvergadering (vergelyk Ordereël 2.1.17.2). So 'n opdrag staan bekend as 'n benoeming. In die kerklike taal en tradisie is hierdie verstaan as 'n persoon met 'n spesifieke opdrag in die Kerk of gemeente met 'n duidelik omskryfde werkopdrag en vergoeding. 'n Benoeming is aan 'n bepaalde tydperk gekoppel.

Gesien in die lig van bogenoemde kan die rol, opdrag en roeping van 'n brugpastor binne hierdie kategorie predikant funksioneer. Brugbediening verg egter gespesialiseerde leiding met andersoortige fokus en toerusting. Daarom kan die Kerk in die toekoms dit ernstig oorweeg om gespesialiseerde brugpastors op te lei en uit te stuur vir die bediening.

In 'n verslag van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika se Kommissie van die Algemene Kerkvergadering aan al die ringsvergaderings van 2010, is daar 'n afdeling wat oor brugbediening wil handel. Reeds

in die opskrif van hierdie afdeling is daar duidelik verwarring: *Gebruik van emeriti: Brugpredikante en pastorale hulpe*. Die verslag begin om die werkwyse van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika oor die laaste klompie jare te verduidelik:

Die afgelope paar jaar het die Kommissie op versoek van 'n kerkraad en ringskommissie 'n emeritus predikant in 'n gemeente geplaas om tydelik die bearbeiding waar te neem en soms bepaalde moeilike situasies te help hanteer. In die meeste gevalle was die plasinge by vakante gemeentes. Die doel van 'n brugpredikant was juis om 'n gemeente so te lei om sy sake so in orde te kry dat daar weer beroep kan word. Die plasingstydperk is gewoonlik drie maande, maar die Kommissie het die tydperk in sommige gevalle verleng. Met groot dank kan gemeld word dat brugpredikante goeie werk gedoen het en steeds doen (mededelings en inligting van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering aan ringsvergaderings in 2010: 2).

Dit is duidelik uit bogenoemde verslag dat die bedieningsveld en diens van die brugpredikant in hierdie geval nog nie duidelik omskryf is nie. Daar is verder nie duidelikheid oor die tyd wat benodig word om brugbediening in 'n gemeente toe te pas nie.

Wat wel duidelik is, is dat daar 'n probleem, 'n behoefte en derhalwe 'n geleentheid ontstaan het vir brugbediening in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika en selfs ander kerke in die Republiek van Suid-Afrika. Ons lees verder dat daar 'n ander geleentheid tot brugbediening in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika besig is om te ontwikkel:

In 2010 tree nege predikante af en in 2011 13. In 2012 tree slegs drie predikante af, maar daarna kom elke jaar groot groepe van ongeveer tien. Gemiddeld tree ongeveer drie predikante per jaar uit die bediening deurdat hulle van lewenstaat verander. Daar gaan beslis minder predikante beskikbaar wees en die kleiner gemeentes wat nog graag hulle standplase wil handhaaf, sal dit alleen kan doen deur van emeritus gebruik te maak. Of daar soveel emeriti gaan wees wat nog bereid gaan wees om na aanvaarding van emeritaat verder te werk, is 'n vraag (mededelings en inligting van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering aan ringsvergaderings in 2010: 2).

Hierdie situasie (moontlik geleentheid) is nie uniek aan die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika nie. In 'n artikel van Rapport, 13 Junie 2010, bladsy 8, skryf Johannes de Villiers oor presies dieselfde saak, sy opskrif: *Talle NG kuddes herderloos – 'n voltydse predikant per gemeente kan binnekort 'n luukse wees*. Sy navorsing dui daarop dat talle gemeentes binne die volgende 15 jaar sonder predikante kan

wees. Verder is dit kommerwekkend om te besef dat meer as die helfte van die huidige Nederduitse Gereformeerde Kerk predikante binne die volgende 15 jaar gaan emeriteer. Daar is tans 3,84% Nederduitse Gereformeerde Kerk predikante jonger as 30 jaar, 16,41% tussen 31 en 40 jaar, 29,47% tussen 41 en 50 jaar, 41,85% tussen 51 en 60 jaar en 8,42% ouer as 60 jaar.

Dr Theo Swart (Rapport, 13 Junie 2010: 8) sê:

Uit die NG Kerk se 1 639 predikante is meer as 50% ouer as 50. Gegewe die aftree ouderdom van 65 beteken dit 'n naderende en ernstige tekort aan dienende predikante. Daar word jaarliks tussen 30 en 40 predikante in die drie NG kweekskole geëgitimeer. Daar is 'n diskrepansie tussen die predikante wat inkom en die aanvraag. Daar is reeds 'n hele paar gemeentes, veral in die Noord- en Oos-Kaap, wat permanent vakant is en wat nie weer iemand sal kan beroep nie. Daar lei hulle nou lidmate op om seker predikantfunksies te vervul. Daar is nou reeds 20 tot 25 gemeentes in die Oos- en Noord-Kaap waar emeriti nou predikantfunksies vervul. Daar is tans 400 opgeleide NG predikante wat nie voltydse poste wil beklee nie, 170 in diens van ander kerke, 36 kapelane, en 400 wat uit hulle poste getree het, maar steeds beroepbaar is.

George (2000: 22) bevestig dat sy navorsing ook dui op kleinerwordende gemeentes. Hy glo dat kleinerwordende gemeentes 'n realiteit is en dat hierdie gemeentes in die toekoms bedien sal word deur andersoortige predikante. Vir sy tyd noem hy hulle vrywilligers en tentmakers. Dit is vir hom duidelik dat hierdie predikante anders toegerus sal moet word sodat hulle meer effektief kan bedien in die nuwe en veranderende omstandighede.

Met 'n benoeming moet egter seker gemaak word dat die persoon 'n goed opgeleide brugpastor is, iemand met 'n opleiding en begrip vir die spesialiswerk van 'n brugpastor, anders kan die verlangde uitkoms nie bereik word nie:

In spite of the increasing number of quality Presbyterian and ecumenical interim pastor training programs now available throughout the country, there is still a shortage of intentional trained interim pastors. There is an even more acute shortage of certified interim pastors. One result is that trained interim pastors are seldom unemployed. Another result is that churches often are forced to employ temporary pastors who lack an understanding of or training in interim ministry. That has led to some unfortunate experiences in a number of presbyteries, when temporary pastors have overlooked or misunderstood the dynamics and needs of the congregation they were serving (Grape: viii).

Die saak word verder gekompliseer deurdat die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika in sy Kerkorde (Ordinansie 2.1.3 (i) en (ii)) reël dat 'n gemeente binne 'n maand nadat 'n standplaas vakant is, moet beroep. Wanneer dit nie vir 'n kerkraad moontlik is nie, kan hulle die ringskommissie versoek om drie maande uitstel. Enige verdere uitstel kan slegs in oorleg met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gereël word. Dit is dus die Kerkorde se doel om so gou moontlik te beroep. Tog wil die praktyk dat 'n gewone proses om beroep gemiddeld in die omgewing van agt maande duur. In hierdie proses gaan dikwels baie verlore en die gemeente kry nie geleentheid om daadwerklik te werk aan losmaak van die verlede of voorbereiding op 'n nuwe toekoms nie. Boonop is dit uiters noodsaaklik dat die regte persoon by 'n bepaalde gemeente geplaas word en hiervoor is tyd nodig want die gemeente moet weer gaan kyk na haar profiel, visie, missie en doelwitte. Daar moet verkieslik 'n profiel van die nuwe predikant opgestel word waarna advertensies geskied, uitnodigings en onderhoude. Hierna gaan die gemeente eers voort met 'n normale proses van beroep. In al hierdie tyd kan die gemeente sterk leiding ontvang van 'n brugpastor.

In die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika (vergelyk Ordinansie 2.1.16 (i)) kom die konsulent so ver moontlik die ampspligte van 'n predikant in 'n vakante standplaas na. Dit is moontlik as 'n gemeente binne een maand beroep, maar die werkklas op 'n gemeentepredikant is van so aard dat dit onmoontlik is om sinvol al die ampspligte van 'n predikant in meer as een gemeente na te kom vir 'n langer tydperk. In praktyk gaan al twee gemeentes en die predikant self daaronder ly. In die platteland is gemeentes honderde kilometers uitmekaar wat tyd en reiskoste geweldig groot maak. In die stede is gemeentes heelwat groter en verg dit meer tyd en aandag van die plaaslike predikant wat ook konsulent moet wees.

Grape (1997: 2) sê dat daar in die Amerikaanse konteks brugpastors is wat vir korter tye in gemeentes spesialiswerk verrig. Hulle kom naas die voltydse predikant sekere werkopdragte uitvoer of fasilitering doen:

... every congregation has special needs when it lacks an installed pastor. Changes in the secular society around us and new appreciation of the dimensions of interpersonal relations and group dynamics, have helped the church to think more carefully about the inbetween time and the opportunities and dangers it presents (Grape 1997: 13).

Mead (1976) sê in sy boek, *Changing Pastoral Leadership*, daar is sewe stappe betrokke in die proses om 'n nuwe predikant te kan beroep. Die brugpastor sal as toegeruste fasiliteerder in hierdie proses kan optree. Die sewe stappe is:

- * Die periode waar die predikant aankondig hy gaan die gemeente verlaat tot en met die moment waar hy of sy fisies die gemeente verlaat.
- * Die gemeente kyk na die moontlike opsies vir die toekoms, wie is beskikbaar?
- * Die gemeente doen selfondersoek in 'n poging om seker te maak wat die profiel van die nuwe predikant moet wees.
- * Die gemeente soek na moontlike kandidate wat hierdie vakante pos kan vul.
- * Daar is 'n proses van eliminasië om een persoon te identifiseer.
- * Die nuwe predikant arriveer.
- * Die gemeente en predikant begin aan 'n nuwe toekoms saam werk.

Elkeen van hierdie stappe oorsleutel en kan onderskei word sonder om hulle te skei. By elkeen van hierdie stappe is daar emosies wat erken, ervaar en hanteer moet word; dit is die bediening van die brugpastor.

Die doel van 'n brugpastor is om 'n herderlose gemeente te lei tot 'n dieper besef van hulle roeping in God, met ander woorde die duidelike besef van hulle identiteit as gemeente van God op 'n bepaalde plek en tyd in die geskiedenis. Met 'n nuwe besef en ter harte neem van hulle visie kan hulle nou 'n nuwe toekoms tegemoet gaan (vergelyk Grape 1997: xii).

In hierdie proses het die gemeente ook 'n paar fases om deur te werk, die probleem is dat die meeste gemeentes dit nie eers besef nie. Daarom is dit onwaarskynlik dat hulle alles gaan hanteer en verwerk voordat die nuwe predikant daar begin. Omdat die meeste gemeentes nie eers hiervan bewus is nie, is dit die spesialis brugpredikant wat hulle hierdeur moet begelei. Indien hierdie fases nie sinvol hanteer is nie, sal die voltydse predikant sy of haar energie en tyd daaraan moet spandeer en kan die gemeente nie voortgaan om visie uit te leef nie (vergelyk Mead 1976 en Mead 1986):

The five tasks have been named as follows: (1) coming to terms with history, (2) discovering a new identity, (3) allowing and empowering new leaders, (4) renewing denominational linkages, and (5) committing to new leadership and new future. These tasks are called developmental to indicate that they are areas in which the congregation needs to develop greater maturity in self-understan-

ding and greater skill in doing what needs to be done (Grape 1997: 38).

Om 'n predikant te verloor is traumaties vir 'n gemeente. Om 'n predikant te verloor deur beroep, siekte, sterwe of emeritaat, bring verandering, verandering wat dikwels baie traumaties ervaar en beleef word. Dit sou dus raadsaam wees om die gemeente eers geleentheid te gee om hierdie trauma te verwerk voordat enige besluite oor 'n nuwe predikant geneem word. Om weer 'n nuwe predikant te beroep en te ontvang bring nuwe verandering en nuwe uitdagings wat nie op die vorige trauma gebou kan word nie (vergelyk Mead 1986).

Daar is verskeie voordele in die gebruik van 'n brugpastor (vergelyk Grape 1997: 6 tot 10). Dikwels sukkel klein gemeentes om finansieel te oorleef as 'n predikant na jare in die gemeente besluit om te emeriteer of 'n beroep te aanvaar. In die tyd wat daar 'n brugpastor aan die werk is kry die gemeente geleentheid om finansieel te herbesin en selfs te spaar. Saam met die nuwe brugpastor kom daar boonop 'n stuk objektiwiteit wat broodnodig is in die evaluering en herbesinning van die gemeente se toekoms. Dikwels is gemeentes in hierdie tyd vasgevang in moeilike emosies van die verlede wat nou deur 'n objektiewe persoon gelei kan word tot 'n positiewe energie wat selfs verandering te weeg kan bring. Met die brugpastor gaan alle aktiwiteite van die gemeente voort en gebeur dit nie maklik dat die gemeente in hierdie tyd nie by hulle visie uitkom nie. Verder is die brugpastor 'n persoon wat baie ondervinding saambring om te help met die ontknoping van die gemeente se nuwe toekoms.

Die *United Church of Canada* lys in sy amptelike handboek vir brugbediening ook 'n klompie geleenthede waar die spesialisopleiding van die brugpredikant aangewend word (2001: 4):

- (a) *there has been a long-term pastorate, normally more than ten to twelve years;*
- (b) *the Pastoral Charge wants to develop greater lay participation in its ministry;*
- (c) *the Pastoral Charge wants to develop a new role in or relationship with the community around it (eg overtaken by growth, boundaries changed, amalgamations);*
- (d) *the Pastoral Charge has experienced a number of short-term pastorates where the "fit" seems to have been wrong;*
- (e) *there has been conflict, polarization, or when the minister has been asked to leave or has been removed by Presbytery;*

- (f) *the Pastoral Charge is experiencing considerable grief over the departure of their minister who has been much appreciated;*
- (g) *the Pastoral Charge has experienced the death of their minister;*
- (h) *there has been a change in pastoral relations following decisions or allegations related to the Ministry Personnel and pastoral sexual misconduct;*
- (i) *the Pastoral Charge wants to clarify its ministry and mission before issuing a Call or requesting Settlement; or*
- (j) *reasons deemed appropriate by the Presbytery and the Pastoral Charge are identified.*

Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika sal dus deeglik moet besin oor die plek en die rol van brugbediening in en deur die Kerk. Daarnaas sal intensiewe opleiding van brugpredikante moet geskied en die nodige kerkordelike aanpassings sal gemaak moet word. Dit sal nie oornag kan geskied nie en fasiliterende leierskap sal nodig wees om 'n proses te ontwikkel en dan die resultate van die proses te interpreteer.

1.3 **DIE PAD VORENTOE**

Vir die pad vorentoe is daar duidelike riglyne waarby die brugpredikant nie betrokke kan raak nie:

- * Optree sonder die sanksie en samewerking van die kerkraad en genomineerde komitees.
- * Betrokke raak by die magstryd tussen twee of meer individue of groepe in die gemeente.
- * Advies uitbring oor 'n spesifieke persoon wat beroep kan word of nie beroep moet word nie.
- * Bevordering van enige kandidaat op die beroepslis.
- * Inisiëring van langtermyn veranderings en programme in die gemeente.
- * Oorweeg dit glad nie om beroepbaar gestel te word vir die gemeente waar hy of sy brugbediening gedoen het nie. Die gemeente moet spesifiek hieroor ingelig word met die begin van die werksaamhede van 'n spesifieke brugpredikant. 'n Bevoegde brugpredikant sal altyd die steun van gemeenteleiers en gemeen-

teledede verdien. Daarby ontstaan daar 'n band tussen die brugpredikant en gemeente wat moeilik gebreek word as die gemeente eerder kies vir wat hulle nou het as 'n onbekende en nuwe predikant. Gemeentes het in die verlede verkeerde predikante beroep en daarom kan dit beter klink om die gewilder brugpredikant te behou (Grape 1997: 10 en 11).

Grape (1997: 12) sê:

An interim pastor who openly or secretly desires to become the installed pastor has already lost the objectivity that is one of the position's major advantages, for he or she must be careful not to offend important persons or groups in the congregation.

Daar kan soms van die brugpredikant verwag word om sterk op te tree en selfs profeties te preek en leiding te gee. As die brugpredikant sy of haar oog op die beroep het, kan hy of sy moontlik hierdie profetiese stem stil hou in 'n poging om gewild te bly by die gemeente. Behalwe vir objektiwiteit is integriteit baie belangrik vir die bediening van 'n brugpredikant.

Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika sal dus deeglik moet besin oor die plek en die rol van brugbediening in en deur die Kerk. Daarnaas sal intensiewe opleiding van brugpredikante moet geskied en die nodige kerkordelike aanpassings sal gemaak moet word. Dit sal nie oornag kan geskied nie en fasiliterende leierskap sal nodig wees om 'n proses te ontwikkel en dan die resultate van die proses te interpreteer. Volgens die Besluitebundel (2010: 29 en 30) van die 68ste Algemene Kerkvergadering bestaan hierdie moontlikheid nou wel. Studie, beoordeling en voorlegging aan die 70ste Algemene Kerkvergadering kan deurslaggewend wees in die ontknoping van waardevolle bediening en diens deur brugpredikante in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika.

---oOo---

Bylae B

*Raad vir Pastoraat en Presbiteraat:
Die elektroniese media*

1. DIE ELEKTRONIESE MEDIA

1.1 DIE ELEKTRONIESE MEDIA EN KOMMUNIKASIE IN DIE KERK SO- WEL AS DIE ETOS WAARBINNE DIT GESKIED

1.1.1 INLEIDING EN NAVORSINGSVELD

In die beskrywing van hierdie navorsing, in opdrag van die Algemene Kerkvergadering, is dit belangrik vir kwalitatiewe navorsing dat ons die navorsingsveld duideliker omskryf. In hierdie navorsing word klem gelê op elektroniese media en kommunikasiemiddele binne die atmosfeer van die etos van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika in terme van die ervaring van Woordverkondiging van die lidmaat en 'n digitale beeld van die Kerk. Dit bind ons as navorsers nie net tot die homiletiek nie, maar ook tot ander geleenthede waar elektroniese media die Woordverkondiging kan ondersteun. Alhoewel daar ook in ander verkondigingsgestaltes gebruik gemaak kan word van elektroniese media, sou ons vir die kwaliteit van die navorsing empiries wou fokus op die ervaring van die lidmaat wanneer hy of sy die erediens betree of die beeld van die Kerk ervaar in terme van waar Woordverkondiging plaasvind. Die ervaring word beskryf in terme van 'n atmosfeer binne die gebruik van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika in die algemeen. Dit sou beskryf kon word as die *etos* binne die Kerk. Volgens Joubert (2010) is digitale bediening in die meeste organisasies en kerke egter steeds net 'n *add-on*, nie 'n sentrale bediening as sodanig nie. Webblaaie dien hoogstens as digitale afkondigings of as 'n algemene informasieblad, maar nie as uitdrukking van 'n goed deurdagte, duidelik gefokusde, digitale media bediening nie. Daar is steeds kerklike boufondse en orrelfondse in plek, maar min kerke beskik oor behoorlike digitale begrotings.

Die Kerk is in 'n gunstige posisie om die evangelie op nuwe verbeeldingryke maniere te kommunikeer, iets wat voorheen onmoontlik was. Hierby kom die knellende vraag van 'n ouer generasie (generasie van die drukpers): Staan tegnologie nie in die pad van die evangelie nie? Anders gestel: Staan die benutting van die tegnologie nie in die pad van die evangelie nie? Die jonger generasie (*net-generasie*) antwoord: Watter vorme van kommunikasie is aanvaarbaar vir die evangelie?

1.1.2 METODOLOGIE EN NAVORSINGSRAAMWERK

In hierdie navorsing maak ons gebruik van die navorsingsraamwerk van die vakdissipline, Praktiese Teologie. Binne hierdie dissipline is daar verskeie maniere waarop te werk gegaan kan word binne die navorsingsveld. Ons het gekies om van 'n hermeneutiese model, wat die konteks in ag neem, gebruik te maak (sien Pieterse 2005: 123). Binne hierdie model in die navorsing word die drie elemente van Ridderbos (1975) se model, naamlik die *eksistensie*, *imperatief* en die *indikatief*,

beskou as verbonde aan mekaar binne die *praxis*. Vanuit hierdie navorsingsraamwerk is dit vir ons 'n gegewene dat ons deur 'n literêre ondersoek tot 'n beter verstaan kan kom van die navorsingsdilemma, sowel as navorsingsvoorstelle vanuit die navorsing. Hierna gaan 'n willekeurige gesprek gevoer word met die konteks deur middel van 'n gevallestudie binne sekere gemeentes in terme van die navorsingsveld.

Die volgende velde word ontgin as novorsingsdoeleindes:

- * Hoe ervaar lidmate die elektroniese media?
- * In watter mate gebruik die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika die elektroniese media?
- * Watter ander moontlikhede bestaan in die gebruik van elektroniese media in die erediens?
- * Hoe pas dit in die etos van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika?

Kom ons kyk eers na die sleuteltermen en oorsprong van hierdie terme in die gebruik en verstaan van die Kerk.

1.1.3 ETIMOLOGIESE VERSTAAN VAN SLEUTELTERME IN HIERDIE NAVORSING

Die navorsing handel in sy breë en in besonder oor twee sleuteltermen wat die begrip en die verstaan van die tema van die navorsing verduidelik. Daarom die belangrikheid om die sleuteltermen te identifiseer en te probeer definieer (indien moontlik). Vanuit die tema van die navorsing kan die ingeligte leser twee vrae vra: *Wat word beskou as elektroniese kommunikasie in die Kerk?* en *Hoe kan die etos van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika beskryf word?*

Ons stem saam met Van Tonder (2011: 1) dat daar die afgelope vyf dekades 'n groot skuif plaasgevind het in die kommunikasiemedium. Die ingrypende verskuiwing het teweeg gebring dat daar 'n nuwe generasie in Suid-Afrikaanse milieu geplaas is wat binne 'n visuele taalkode kommunikeer. Hierdie generasie word deur baie navorsers as die *visuele generasie* beskryf (vergelyk Barnard 2009; Van Tonder 2011; Sweet 1999). Zander (2006) noem dat daar binne hierdie visuele generasie 'n onvergenoegdheid bestaan wanneer tradisionele liniêre prediking en bediening van die Woord nie hierdie behoefte aanspreek nie. Johnston (2003) en Sweet (2006) onderskei die visuele generasie in terme van *Generasie X* en *Generasie Y*. *Generasie X* kan beskou word as 'n generasie wat ontstaan het as gevolg van die invloed van televisie, terwyl *Generasie Y* beskou kan word as 'n generasie wat bekend geword het as die Internet-geslag (die *net-generasie*).

Volgens Van Tonder (2011: 2) staan die beeld kommunikasie of visuele kommunikasie as 'n selfstandige en gelykwaardige taalkode naas die literêre en verbale medium van die woord. So gesien kom hy tot die gevolgtrekking dat die tegnologiese ontwikkeling of vooruitgang nie net 'n vermaaklikheidsstimuli tot gevolg gehad het nie, maar 'n radikaal nuwe taal tot stand gebring het. Hierdie nuwe taal kan as vreemd of bedreigend ervaar word vir die liniêre denker, maar in dieselfde asem kan genoem word dat hierdie nuwe taal met net soveel moontlikhede en impak wat betref die kommunikasiegestalte, nuut aangewend kan word binne die homiletiek en ander bedieningsstrukture in 'n gemeente.

SJ Joubert (2010) noem dat op 28 Mei 2010, met *Google* se bekendmaking van die grootste webruimtes in terme van verkeer op die Internet, was *Facebook* bo aan die lys, met 450 miljoen unieke besoekers en 570 miljard bladbesoeke gedurende een maand, terwyl *Yahoo* tweede was met 490 miljoen unieke besoekers. *Wikipedia* het 310 miljoen besoekers gedurende dieselfde maand gehad. Nog 'n gewilde kommunikasiemedium is *Twitter*. Via selfone en rekenars kan mense 140 karakters per keer met hulle *volgers* deel. Teen 'n ratio van meer as 300 000 nuwe gebruikers wat daaglik hier aansluit en 180 miljoen unieke maandelikse besoekers. Nuwe elektroniese en digitale tegnologie is tans 'n onlosmaaklike deel van miljoene mense se daaglikse realiteit, ook binne die wêreld van die kerk. Die virtuele realiteit is 'n multivlak-kige, digitaal gefasiliteerde werklikheid waar die vraag na betekenis implisiet sowel as eksplisiet aan die orde van die dag is. Mense is met ander woorde met hulle wil, harte, emosies, asook met bepaalde spiritualiteite, hier aanwesig. Die digitale werklikheid dien derhalwe as uitdrukkingsvorme van miljoene mense se bestaande en/of hergedefinieerde identiteite. Dit is hulle voorkeur kuierplek, werkplek en kerkplek.

Kortliks kan hierdie taal in die prediking en ander strukture in die kerk beskryf word as *beeld* wat verstaan kan word as 'n sigbare metafoor wat naas die verbale metafoor of die skriftelike metafoor, as 'n selfstandige uitdrukkingsvorm van die visuele kommunikasie staan (Van Tonder 2011: 4).

Dit laat ons as navorsers wonder of die liniêre beskouing van prediking en kerkwees deel is van die *etos* van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. Kom ons vra die moeilike vraag: *Wat is die etos van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika?* As navorsers is ons deeglik bewus van ons eie diskoerse wat ingelig word deur die tradisies wat daar by onself ontstaan rakende 'n *etos* van die kerk. Ons staan nie werklik objektief nie, maar word deurgaans ingelig deur diskoerse in hierdie navorsing. Vanuit 'n postfundamentele prakties-teologiese perspektief (Van Huyssteen, 1997) ontdek ons 'n epistemologie waar ons onself in die navorsing kan uitdaag om 'n interdisiplinêre gesprek te voer waar ons dalk tot 'n beter verstaan kan kom van 'n *etos* in die Ne-

derduitsch Hervormde Kerk van Afrika. Wanneer ons begin om 'n literatuurstudie te doen oor die *etos* van die kerk, gaan ons ons laat lei deur verskeie vakgebiede. As navorsers kan ons meld dat hierdie 'n nuwe gebied van navorsing in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika is en dat baie min al hieroor gepubliseer is in die Kerk.

Dreyer (2003: 317) sien die *etos* as iets wat verwys na die hartklop (*feel*) van 'n groep, wat meer te doen het met 'n gevoel van verpligting as wat dit te doen het met visie. Die *etos* of die hartklop van 'n groep spruit voort uit die groep se *implisiete/latente mite*, met ander woorde, uit mense se stories (en die dieperliggende mites agter die stories) eerder as die groep se normatiewe konvensies. Dreyer (2003: 317) beskryf die mite-teorie aan die hand van Honko wat vier kriteria identifiseer: Vorm, inhoud, funksie en konteks. Die vorm van 'n mite is 'n narratief oor die oorsprong van wat heilig is. Mites kan in literêre of vertelde vorm uitgedruk word. Mite in die vertelde vorm kom voor in verbale en nie-verbale vorme soos preke, himnes, gebede en danse. Mites word ook uitgebeeld as godsdienstige kuns soos ikone en simbole. Informele vorme van mites kan gesien word as denke, drome en gedrag. Die kosmogeniese komponent kan as die inhoudelike van 'n mite beskryf word. So gesien, kan mites beskou word as narratiewe wat die geboorte en legitimasie van groepe terugvoer na 'n skeppings- of stigtingsgebeure in die oerverlede. Dit dien as identiteitsmerkers wat aan mense 'n bepaalde plek in 'n kultuurgroep toeken. Hierdie mites gee in baie godsdienste die gesag aan vertellings oor hoe die bepaalde kultuur, insluitend die gewoontes, tot stand gekom het. Die funksie van die mite is om as model te dien vir menslike aktiwiteite. Mite verander of ontwikkel nie vanselfsprekend wanneer paradigmas wissel nie. Mite bied dus 'n kognitiewe basis vir die praktiese modelle van gedrag in die kerk. So beskou is die konteks van die mite gewoonlik die ritueel, dit wil sê die gedragspatroon wat deur die gebruik gesanksioneer is. Mite voorsien in dié opsig die ideologiese inhoud aan 'n sakrale vorm van gedrag (Dreyer 2003: 317 tot 320).

So gesien kan die identiteit van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika nie handel oor die verpligting om die tradisies wat die huidige identiteit gevorm het te handhaaf nie, maar eerder om die hede, verlede en toekoms te bly toets aan die implisiete mite.

Buitendag (2008: 123) is van mening dat 'n kerk nie kan stagneer nie; 'n kerk het nooit in haar teologie of *etos* gearriveer nie; daar kan nooit 'n laaste woord gespreek word nie. In die openingsrede van die 68ste Algemene Kerkvergadering van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika, gehou op 23 September 2007, noem Buitendag (2008: 124) dat die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika, wat sy ekklesiologie betref, tans in 'n sekere sin in 'n impasse verkeer. Enersyds is daar duidelik van sowel binne as buite die Kerk 'n bepaalde appèl op die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika gemaak om aan die reformato-

riese eis gehoor te gee om te bly hervorm. Andersyds is daar die stemme wat steeds *tevrede is om te bly wat ons nog altyd was*. Hy noem dat die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika in hierdie tyd voor 'n uitdaging staan soos waarskynlik nog nooit tevore in sy geskiedenis nie (2008: 133). Hy beskryf die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika in die brandpunt ten opsigte van eenheid, heiligheid, algemeenheid en apostolisiteit. Sy pleidooi is dat die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika nie sal vasval in die institusionele nie en daarom net rituele vertoon nie, maar dat die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika moet erns maak met die dissipelskap wat na die kruis toe lei, wat die ander wang draai, wat ook die boklere gee, wat 'n tweede kilometer saamgaan.

Die reformatoriese tradisie met die belangrike plek wat die kerklike belydenisse en belydenisskrifte daarin inneem, bepaal egter ook in 'n groot mate hoe predikante en lidmate die Bybel lees en in diskoerse betrek. In hierdie opsig vind baie gelowiges en predikante hulself in 'n moderne paradigma, met die beskouing dat die Bybel en teologiese tradisie *afdoende antwoorde* op hedendaagse probleme kan verskaf (Nolte en Dreyer 2008: 1010). Hieruit maak Nolte en Dreyer die gevolgtrekking dat daar baie lidmate is wat hulself op religieuse vlak reeds binne die postmoderne paradigma bevind, maar hul pastors en geloofsgemeenskap funksioneer nog vanuit die modernistiese paradigma. Volgens De Jager en Müller (2002: 1231) behoort geen tradisie egter as vorm van sentrale belang beskou te word nie, en behoort dit ook nie fundamentalisties in stand gehou te word nie. Postmoderne teologie stuur weg van tradisionalisme wat wil terugkeer na die vermeende universele waarheid van die kerk se meta-narratief.

Ons stem saam met Ericson (2006: 457) dat wanneer na inkongruensie gekyk word in terme van normes en waardes, dit nie in isolasie bestudeer kan word nie, maar eerder in terme van wat sy beskryf as 'n *morele landskap*. Die morele landskap waarin die navorsing gedoen is, kan beskryf word as die etos van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika.

Die *etos* word volgens Beukes (2008) verder uitgebou in die teologie van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. Die Hervormde teologie in Suid-Afrika (binne die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika) kan die beste beskryf word as 'n meervoudige teologie. Die teologie bestaan uit verskeie teologieë. Vanuit navorsing wat deur Beukes (2008: 79) oor die verskillende idees en die geskiedenis in die Hervormde benadering tot teologiebeoefening van 1908 gedoen is, is dit duidelik dat daar binne die Hervormde benadering tot teologie drie *strata* of idees bestaan wat oorvleuel. Beukes (2008: 70) onderskei hierdie drie *strata* so: 'n Verstaan van die waarheid as relasioneel, dat die *etos* oftewel die essensie van die waarheid nie gevind word in 'n objek nie – dit word eerder gesien as relasioneel en die oudste Hervormde benadering

dui 'n strukturele, konfessionele oriëntasie aan, terwyl die mees onlangse dui op 'n dialektiese teologie.

Die *etiese teologiese benadering* binne die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika beskou die waarheid as iets wat gevind kan word in 'n relasioneel-subjektiewe verhouding. Waarheid kan wel gevind word, maar kan nooit in rasonale konstruksie verduidelik word nie. Volgens Beukes (2008: 82) het hierdie benadering nooit ontwikkel tot 'n stroming in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika nie, maar het dit wel grondslag gevind in die manier waarop die Kerk dink oor kennis van God en die wêreld.

Strukturalistiese denke was nog altyd deel van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. Hierby kan organisering, hiërargie en institutionalisme gevoeg word. Groot klem word gelê op strukturele inagnemings soos taalsisteme, die organisasie van konsepte, verantwoordbaarheid ten opsigte van die geskiedenis, wat saam gesien kan word as waarheid gevind in 'n konfessionele benadering. In hierdie benadering stem ons saam met Beukes (2008: 84) dat die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika haarself nie sien as 'n belydeniskerk nie, maar eerder as 'n belydende Kerk. Die eieaardige Hervormde teologie in die Kerk kan beskryf word as 'n oriëntasie waar die Kerk haarself sien as 'n belydende Kerk, maar tog belydenisvry – vry maar nie bandeloos nie. Volgens Beukes (2008: 85) is hierdie benadering in die sestigerjare deur teoloë bestempel as die *Bybels-Reformatoriese teologie*. Beukes noem dat daar tot vandag nog teoloë in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika is wat hierdie benadering amper fundamentalisties navolg:

There still are theologians within the NHKA who strike one as being quite content with confessional systems as such: Not only would they uphold the notion that these systems fundamentally (not merely adequately, not to speak of relatively) proclaim the truth about God – they would go as far as accuse those who differ from them or their interpretation of the vital text – the Bible and/or the confessional scripts – of heresy.

Beukes (2008: 86) sien hierdie vorm van die Bybels-reformatoriese benadering in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika as te *generies* en *redaksioneel* van aard. Van al die verskillende teologieë in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika beskryf Beukes hierdie teologie as die mees stabiele in die vorming van 'n Hervormde teologiese perspektief. Hierdie teologiese oriëntasie maak nie alleen staat op kontinuïteit nie, maar is afhanklik daarvan om die waarheidsuitsprake van God en die wêreld te legitimeer. Die Bybels-reformatoriese oriëntasie maak gebruik van beginsels van identiteit, wat weer op hul beurt die waarheidsuitsprake bevestig en waarborg deur die kontinuïteit van die beginsels in die samelewing. Veel groter is die gevaar van hierdie

oriëntasie in dié opsig dat die kriteria gebruik kan word vir norme van aanvaarding of verwerping van idees en praktyke binne die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. In dié opsig kan beginsels van identiteit 'n vaste ruimte skep vir eksternalisering van die sosiale werklikheid en 'n internalisering van identiteit. Die oriëntasie skep min ruimte vir andersheid. Die onbekende moet óf by die bekende, binne parameters, inskakel, óf dit word eenvoudig verwerp. Die grense is altyd reeds vasgestel en die oordeel oor enige idee of struktuur is reeds uitgespreek in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. In hierdie opsig speel die belydenisskrifte van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika (Drie Formuliere van Eenheid) 'n belangrike rol. Dit is duidelik in hierdie benadering dat die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika vertrou op stabiliteit in denke en kontinuïteit in *praxis*.

Die *dialektiese oriëntasie* se wortels is te vind in die teologisering van talle teoloë binne die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. Dit was eers in die vroeë sestigerjare dat die twee perspektiewe van 'n Barthiaanse vorm van dialektiek in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika as fundamenteel beskou is vir die teologiese posisionering van die Kerk. Met die opkoms van kritiese realisme moes die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika, nooit doelbewus of amptelik nie, weer gaan kyk na die ou Barthiaanse dialektiek. Dit het gebeur met die stem van Van Aarde in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika (Beukes 2008: 95). Postmoderniteit en kritiese realisme het die eensydige siening van die antieke Barthiaanse dialektiek uitgedaag om met 'n filosofiese stem te herkonfigureer. Van Aarde het nie gefokus op die *telos* van die dialektiek nie, eerder op die *differensiae*.

Verder noem Beukes (2008: 105) dat die Hervormde teologie nie in diepte gemeet kan word met verskillende lae soos hierbo genoem nie, maar dat daar wel 'n deursnee is in elke laag wat hy beskryf as die rol wat filosofie in die opleiding van predikante in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika gespeel het. Vir hom is die prag van die Hervormde teologie dat dit nooit beskou kan word as net konfessioneel, eties, dialekties of filosofies in wese nie, maar gesien kan word as verweef binne al hierdie oriëntasies.

1.1.4 EMPIRIESE NAVORSINGSKEUSES

Die doel van hierdie gevallestudie is om te bepaal in watter mate die gemeentes in die Kerk gebruik maak van visuele elektroniese kommunikasiemiddele en wat die belewing van die lidmaat wat betref die ervaring van die atmosfeer waarbinne (*etos*) dit plaasvind. Binne dié gedeelte van die navorsing was daar 'n paar besluite wat gewig gedra het in die keuse van 'n gemeente en die lidmaat wat gevra is om deel te wees as medenavorser. Dit het geskied in terme van 'n vorm/vraelys wat lidmate sowel as die homilete in die gemeente voltooi het. Die keuses van die gemeentes waarbinne die navorsing gedoen is, sowel

as die lidmate wat gevra is om deel te wees, was 'n belangrike keuse vir die uitkoms van die navorsing.

In die seleksie van die verskillende gemeentes wat gevra was om deel te wees van die navorsing, is die volgende besluite geneem deur die navorsers:

- * Daar word drie gemeentes gevra om deel te wees van die studie. Die gemeentes moet verskil van mekaar in terme van ligging (plat-teland, dorp, stad).
- * Al die gemeentes moet gebruik maak van elektroniese kommunikasie-middele in die bediening van die gemeente.
- * Die gemeentes sal in die studie anoniem gehou word en indien nodig sal hulle slegs beskryf word as gemeente A, B of C.
- * In die seleksie van die lidmate wat gevra was om deel te neem aan die studie, is besluit op drie verskillende ouderdomsgroepe:

'n Senior lidmaat (>55jaar); 'n middeljarige (<40 jaar) en 'n jong lidmaat (<30) was gevra in die onderskeie gemeentes om deel te neem.
- * Verder was die homileet/e wat opgetree het in die navorsing gevra om hulle eie verhale te verdiskonteer in terme van die elektroniese media en die aanpassing wat hul beleef het met die ingebruik-neming daarvan.
- * Die lidmate of ampsdraers sal in die studie anoniem gehou word.

1.1.5 IN GESPREK MET LIDMATE VAN DIE KERK

Die volgende vrae is aan die lidmate van die verskillende gemeentes gestel:

- * Wat het jy **gehoor** was die boodskap vir jou van vandag? Kan jy dit beskryf?
- * Wat het jy **gesien** in die boodskap vandag?
- * Watter elektroniese hulpmiddel/s is gebruik in die Woordverkondiging?
- * Was dit steurend of vreemd vir jou? Het dit gevoel asof dit nie hoort nie? (Was jy ontuis?)

- * Dink jy die impak van die boodskap sou kleiner gewees het sonder die media?
- * Hoe kan die media volgens jou beter en meer doeltreffend aangewend word in die Woordverkondiging?
- * Dink jy daar is 'n moontlikheid vir 'n bediening aanlyn?

Vanuit die vraelys was dit duidelik dat daar 'n **verskil is in die belewenis van digitale en visuele kommunikasie vanuit die verskillende ouderdomsgroepe binne die gemeentes**. Die jonger en middeljarige lidmaat was grotendeels tevrede met hierdie manier van Woordverkondiging terwyl die senior lidmate meer ongemaklik was. Volgens De Klerk en Van Helden (2011) is die weg na ware herlewering in 'n gemeente die bewuswording van die voortdurende denkverandering, bekering en reformatie in die gemeente. Die *status quo* wat lei tot krimpings moet bewustelik voorkom word. Die mens se subjektiewe reaksie tydens onstabiele tye kan in twee groepe verdeel word: Aan die een kant manifesteer dit as geslotenheid (wat gesien kan word as die manifestasie van konserwatiewe of fundamentalistiese denke), en aan die ander kant manifesteer dit as openheid as gevolg van progressiewe of liberale denke. Weliswaar is die wêreldverskuiwende impak van digitale tegnologie nie 'n ewe groot impak op almal nie. Dit is meer aanvaarbaar binne die jonger generasie (staan ook bekend as die *net-generasie*) en minder aanvaarbaar vir die ouer generasie.

'n Groep van die jonger lidmate het gevra na die moontlikheid van visuele kommunikasie in terme van kategeese. De Klerk en Van Helden (2011) noem dat vervreemding van die gereformeerde (reformatoriese) leefwyse versterk word deurdat die ouers niks bied waarin kinders kan glo nie. Die primêre sosialiseringproses word derhalwe met die sekondêre vervang. Gevolglik neem die rekenaar, elektroniese vermaak en die televisie in baie huishoudings die plek van die Bybel in. Diegene wat steeds die kerk besoek, ervaar gereeld 'n dualisme en ongeneigdheid tot assosiasie deurdat die kerk *agtergeblewe* vertoon in dien tegnologie, wat die hedendaagse lewe kenmerk, afwesig is. Vervreemding van die kerk as irrelevante tradisionele instelling word so doende versterk. Keuses of die kind kerk toe wil gaan of nie word dan bereken in 'n afkoelteologie. Blokkasies tydens eredienste manifesteer weens 'n lewensvreemde liturgie wat nie kontemporêr is met die ontwikkelende tydsgewrig nie. Oordrewe stigtelikheid, min inspirasie, spontaniteit, emosie en vriendelikheid, uitgetrekte besluitneming, beperkte deelname deur gemeentelêde, asook die gebrek om vrese en behoeftes aan te spreek, stimuleer die kritiese denke en pragmatiese houding van hedendaagse gemeentelêde en lei tot afname in kerkbesoek.

1.1.6 KRITIESE VRAE IN TERME VAN 'N DIGITALE EN VISUELE WERK-WYSE IN DIE KERK

Die kritiek op die nuwe digitale generasie het eerder te make met ander mense se onbekendheid met nuwe tegnologie, eerder as wat dit gebaseer is op feitlike navorsing. Die *net-generasie* gebruik tegnologie immers heeltemal anders as hul voorgangers. Vir hulle is dit nie slegs nuttige kommunikasiemiddels nie, maar juis konneksie-platforms. *Ou-tydse* religieuse praktyk het in hulle omgewing plek gemaak vir *aanlyn*-se religieuse praktyk, met virtuele kerke, interaktiewe gespreksforums en eredienste as hul geestelike kuierplekke. Die gevaar van 'n virtuele werklikheid lê in die afwesigheid van spesialiste en kenners. Of jy nou jonk en onervare is en jou opinie gee, en of jy 'n deurwinterde direkteur van 'n mediese firma is, alle menings loop die gevaar om op presies dieselfde vlak geëvalueer te word. Nuwe opinievorming van en deur die massas kan 'n ongesonde kollektiewe digitale kultuur tot gevolg hê wat veral die oningeligte gebruiker kan benadeel in terme van hul sosiale en emosionele ontwikkeling.

'n Verdere gevaar van 'n virtuele werklikheid is die afstomping van egte omgee en onselfsugtige diensbaarheid teenoor die medemens. Die digitale werklikheid kan ook diep geestelik wees. In vele opsigte dien die digitale werklikheid beide as 'n spieël en 'n skaduwee vir religieuse aktiwiteite. Godsdienst het 'n groot staanplek op die Internet, soos wat die impak van plaaslike webwerwe soos e-kerk (www.ekerk.co.za) in Suid-Afrika al bevestig het. Brenda Brasher praat van 'n nuwe reformatie wat religieuse tradisies in die gesig staar as gevolg van wat beskryf word as *die tsoenami van spiritualiteit*. Dit tref die kuberruimte en oorspoel alles in sy pad. Tog bly die vraag van koinonia 'n dringende vraag (Joubert 2010: 54 tot 56).

1.1.7 WAT STAAN DIE KERK TE DOEN?

Digitaliteit is nie net 'n aanhangsel of 'n effektiewe nuwe tegnologiese hulpmiddel tot 'n bestaande realiteit nie – dit is terselfdertyd ook 'n radikale ingrype in en aanpassing van (ons verstaan van) die werklikheid. Niemand kan aan die globale implikasies en die gepaardgaande grondvlakimpak van die digitale era ontsnap nie. Om elke hoek en draai het dit 'n radikale effek op mense, vanaf inligting verspreiding tot by vermaak en spiritualiteitsvorming. Die digitale era bied ruim nuwe geleenthede aan die Kerk tot nuwe vorms van samewerking oor bestaande grense heen, die deel van nuwe informasie en tegnologie ten einde die evangelie vinniger en meer relevant uit te dra, en die bedryf van nuwe kollektiewe aksies (Joubert 2010: 59).

Ons sluit af met die opdrag wat ons vind in Johannes 4: 35; *Sê julle nie: 'Nog vier maande, dan is die oes daar' nie? Maar Ek sê vir julle: Kyk daar, **kyk na die lande; hulle is ryp vir die oes.***

---oOo---

Bylae C

*Raad vir Pastoraat en Presbiteraat:
Lidmaatverliese*

1. LIDMAATVERLIESE

1.1 MEMORANDUM

1.1.1 VERSOEK

- * Die Kommissie word versoek dat die profiel van dienende predikante ten opsigte van geloof en beroepsbelewenis, empiries-sinodaal ondersoek word.
- * Dat so 'n studie ook die gebruik, omvang en gesindheid teenoor visuele en elektroniese hulpmiddels in die bediening bepaal.

1.1.2 MOTIVERING

Die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat het drie opvolgende werkstukke oor lidmaatverliese afgehandel. Werkstuk 3 voorsien agtergrond, wys op knelpunte in die bediening en bied moontlike oplossings vir die vraagstuk aan.

Die studie bevestig die noodsaak vir die Kerk om aan te pas na 'n meer missionale bedieningspraktyk wat voortdurende bekering vra weg van die Kerk se eie belang na die koninkryk van God. Dit behels 'n ingrypende transformasieproses wat nie gesien word as 'n noodmaatreël om die Kerk te red nie, maar vereis *bekering, gehoorsaamheid aan God, 'n roepingsbewussyn en die eer van God*. Daarom nie bloot 'n tegniese verandering nie, maar verandering op die diepste vlakke wat niks on-aangeraak laat nie, en begin met wat in die hart en verstand van die predikant en lidmate gebeur.

Die vraag ontstaan of 'n kerk tot bekering kan kom, wat volgens grondige getuïenis tot 'n instituut gestol het, wat dreig om Christus te verduister, waar die evangelie sy karakter as gebeure verloor en al meer verstaan word in terme van 'n noukeurige sisteem van geloofsreëls (Dreyer 2010). Op die vraag of die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika dus inderdaad in staat is tot aanpasbare transformasie, moet daar eers oor standpunte uit die literatuur ernstig besin word:

- * Die era van die Christendom is verby, kerke beleef wêreldwyd 'n oorlewingskrisis. Kerke veroorsaak self die krisis, sodat tradisionele kerke selfs die koninkryk van God in die wiele ry – soveel so dat hulle nie enige kans in die postmoderne wêreld het nie (Nie-mandt 2007: 38).
- * Die kerk so in stryd met die Skrif leef, dat die hart uit die evangelie geruk is, en tradisionele kerke nie meer te red is nie, en tot niet sal gaan, om plek te maak vir nuwe vorme van kerkwees (Viola en Barna 2008).

- * Die enigste gemeentes wat sal oorleef, is dié wat nie net instandhouding en versorging van lidmate doen nie, maar daarin slaag om missionaal te leef en lidmate deel te maak van die gemeente se bediening. Die bestaande gemeentes van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika sal 'n proses van radikale transformasie moet inisieer. Dit kan slegs gebeur as die Kerk weer vir mense buite die Kerk 'n plek kan word waar hulle die teenwoordigheid van God kan beleef. Of bestaande lidmate daarvoor gereed is, is te betwyfel (Memorandum, 68ste Algemene Kerkvergadering, oor lidmaatvermindering).
- * Die groei van die Kerk het negatief geword, ekonomies worstel hy om te bestaan, sy teologiese voorraad is in baie opsigte onbruikbaar, sy teologiese erfenis in skerwe (Oberholzer 1999: 449).
- * Dit is bykans onmoontlik vir die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika om af te sien van sy dominante institusionele benadering van kerkwees (Heitink 2007: 355).
- * 'n Fundamentele probleem in die transformasie van kerkwees is dat predikante, kerkleiers en lidmate die moeite ontsien om nuwe vaardighede aan te leer. Daar is bevind dat predikante met 'n sterk akademiese agtergrond in die teologie, juis die minste gereed is om aan te pas by nuwe omstandighede (Niemandt 2007: 40).
- * Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika funksioneer as instituut verknog aan strukture. Dit blyk 'n bankrotboedel te wees wat die Kerk met moeite bestuur en nog moeiliker van ontslae kan raak. Die bestuur van hierdie bankrotboedel neem soveel tyd en energie in beslag, dat die Kerk nie behoorlik aan sy eintlike taak en roeping aandag kan gee nie (Dreyer 2010: 73 en 74).
- * Talle gemeentes van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika het hulle op die pad van transformasie begeef en hulle vasgeloop teen lidmate en ampsdraers se onwilligheid om te verander. As gevolg van konflik en spanning word alle pogings tot transformasie gestaak met gepaardgaande wantroue en verdeeldheid. Te-leurstelling en frustrasie met dié proses is dikwels die aanleidende oorsaak waarom aktiewe en meelewende lidmate, wat gehoop en gebid het vir vernuwing, die Kerk verlaat (Dreyer 2010: 175 en 176).

Die vooruitsigte vir oorlewing van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika is skraal en hoogstens beperk tot enkele gemeentes waar die predikant wel daarin kan slaag om stolling te verbreek deur transformasie. So 'n proses stel energie vry, bewerkstellig oop kommunikasie, herstel vertroue in die leiers van die gemeente, verdiep geloof en

lei tot volwassenheid in dissipelskap, asook 'n groter vermoë om aan te pas by veranderde omstandighede (Halstead 1998: 2).

Aanpasbare transformasie per definisie vereis egter om beheer prys te gee en vra verandering op die diepste vlakke wat niks onaangeraak laat nie (Niemandt 2007: 52). Dit gaan in die eerste plek om 'n transformasie van die hart en die verstand van individuele gelowiges sowel as die kerk in kollektiewe verband (Dreyer 2010: 182). As gevolg van die hopeloosheid van die situasie, behoort so 'n ingrypende verandering van die oortuiging uit te gaan dat die oplossing buite die bestaande vermoë van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika is omdat die Kerk tans verandering of dood in die gesig staar. Die oplossing is krities vir die toekoms en die instelling se vermoë om hoegenaamd die saak te kan oplos word bevraagteken!

Hierdie radikale aanpassing hou ongelukkig vir die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika met sy dominante institusionele benadering, die risiko in om tot niet te gaan. Lidmate is nie daarvoor gereed nie, en 'n ingryping van die omvang in die geloofslawe van duisende lidmate is nie haalbaar nie. Gevolglik sal aanpasbare transformasie wat in werklikheid die aangewese weg sou wees, plek moet maak vir 'n tegniese benadering wat 'n veiliger keuse is. Die benadering begin by die leierskap van gemeentes, naamlik die predikante. Die strategie vereis dat die amp krities ontleed word met die verwagting dat predikante daarna bemaagtig word om die Kerk terug na Christus en tot gehoorsaamheid aan God te lei.

'n Kritiese oorsig van beskikbare inligting oor predikante vertoon soos volg:

- * Predikante handhaaf 'n swak fisieke en psigo-emosionele kwaliteit van lewe, met buitengewone hoë vlakke van stres, uitbranding en gepaardgaande uittrede uit die amp (Instituut vir Biokinetika – Werkstuk 2: 8).
- * Ten spyte van ingrype deur die Kommissie van Algemene Kerkvergadering en terapeutiese begeleiding, kon die verlies van predikante nie gestuit word nie (Dreyer 2010: 113).
- * 'n Navorsingspan van die 1966 Kommissie van Algemene Kerkvergadering gee redes vir die uittredes:
 - ** Gebrek aan teologiese en ander vaardighede.
 - ** Onvoldoende steun van kerkstrukture.
 - ** Die kerk word as té konserwatief in sy bediening beleef.
 - ** Werkomstandighede is té divers om die mas op te kom.

- ** Isolاسie van gesin en finansiële druk.
- ** Geloofskrisse speel 'n groot rol in die bedanking van predikante.
- ** Huwelikspanning en gesinsprobleme plaas predikante onder geweldige druk.
- ** Persoonlikheidsprobleme.

- * Verskeie belangrike stressore in die bediening word identifiseer met ernstige negatiewe gevolge (Werkstuk 3: 3 en 4).

- * 'n *Domineeskerk* in plaas van om in die wêreld die beeld te vertoon van 'n lewende, dienende gemeente, werklik liggaam van Christus (Van Wyk 1991: 1).

- * In die gereformeerde kerklike tradisie, met 'n sterk ontwikkelde ampsbegrip, is die rol van die predikant van uiterste belang. Waar van predikante verwag word om feitlik alle verantwoordelikheid vir die bediening van die evangelie te aanvaar, kan die onderprestasie of gebrek aan bevoegdheid van 'n predikant lei tot verval in sy of haar gemeente (Dreyer 2010: 109).

Bostaande verwysings oortuig dat die amp sonder sterk ondersteuning nie die mas sal opkom om die kerk te help transformeer nie. Die waarneming oor die geloofslawe van predikante is veral kommerwekkend omdat dit fundamenteel vir kerkwees is. Hierdie ongelukkige eienskap is die nalatenskap van 'n kerk wat té lank as instituut funksioneer en self 'n geloofskrisis beleef met die besef dat die kerk met baie dinge besig was sonder om werklik na die Here te luister. 'n Politieke en ideologiese verlamming van die kerk wat lei tot 'n onvermoë om in gehoorsaamheid aan God en sy Woord kerk te wees.

Navorsing dui verder op 'n negatiewe beroepsbelevens by predikante. Dikwels word geworstel met situasies wat nie net lewens-, huweliks- en gesinskwaliteit benadeel nie, maar ook die verhouding met God en die verhouding binne die gemeente strem.

Geloofsekerheid en die beroepsbelevens van predikante word daarom vir aandag uitgesonder. Werkstuk 3 beveel predikantkampe aan waar geloof en die verhouding met God die oorheersende tema moet wees, terwyl ruimte gelaat word vir besinning oor die bediening en die hanteling van stressore in die persoonlike lewens van predikante.

Die kampe behoort dus ingerig te word om 'n spiritualiteit moontlik te maak waar 'n ontmoeting met God 'n werklikheid is, waar twyfel plek maak vir bekering en geloofsekerheid, en die evangelie opnuut in die hart van die kerk vestig.

'n Strategie om transformasie deur leraars te begin moet noodwendig op betroubare feite gebou word en daarom is volledige inligting oor die profiel van die predikante belangrik. Die strewe is na 'n optimale balans tussen persoonlike lewens en die eise van die bediening wat beroepsbevrediging vir gelowige predikante moontlik kan maak.

Die volgende kan vir so 'n ondersoek oorweeg word:

**** Algemeen:**

*** Die vraelyste word elektronies hanteer en bied 'n koste doeltreffende werkwyse.

*** Die proses moet ingerig word dat die deelnemers anoniem bly ten einde te verseker dat inligting eerlik en objektief verkry word.

**** Die vrae moet gestel word om insig te bied oor onder andere die volgende:**

*** Geestelike welsyn – geloofsekerheid, stiltetyd, gebedslewe, verhouding met God.

*** Respondent se belewenis van die geloofslewe, erediensbywoning, dissipelskap van sy gemeente.

*** Beroepsbevrediging en mate van bedieningsvreugde.

*** Struikelblokke in die bediening/oplossings daarvoor.

*** Streshanteringsvaardighede.

*** Lewensstyl – fisieke oefening, fiksheidsgraad.

*** Tydsbestuur, balans tussen privaatlewe en bediening, tyd vir studie.

*** Huweliksgeluk en welsyn van res van die gesin.

*** Kommunikasie, elektroniese tegnologie, ensovoorts.

*** Finansiële sekuriteit.

*** Effektiewe administrasie.

*** Sosiale ondersteuning, mate van isolasie en eensaamheid.

*** Behoeftes aan geestelike begeleiding deur mentorskap.

*** Behoeftes aan 'n lewensveranderende program, predikantekampe, mentorskap, ensovoorts.

*** Behoeftes aan toerusting.

*** Verhouding met kerkraad.

*** Leierskapontwikkeling in gemeente.

*** Vermoë om te deleger.

*** Houding oor pastorale versorging.

*** Houding oor missionale bediening.

*** Koinonia met kollegas.

*** Selfkennis en selfaanvaarding.

*** Beoordeling van eie bediening.

*** Dagboekbeplanning.

1.2 LIDMAATVERLIESE: WERKSTUK 2

1.2.1 AGTERGROND

Werkstuk 1 was 'n reaksie op die Memorandum aan die 68ste Algemene Kerkvergadering oor lidmaatvermindering in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. Die lidmaatverliese word in die Memorandum as 'n krisis en verleentheid vir die Kerk beskryf met die kommerwekkende gevolgtrekking dat die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika slegs deur 'n proses van radikale transformasie waarlik weer Kerk van Christus sal word.

Die agteruitgang van kerke is in die vorige werkstuk verduidelik aan die hand van veranderende denksisteme waarby kerke sukkel om aan te pas. Niemandt beskryf die verandering as 'n postmoderne aardbewing wat soos 'n getygolf oor die hele wêreld (en kerk) spoel sodat niks ooit weer dieselfde sal wees nie – 'n kulturele tsoenami wat die kerklike toneel blywend verander (Niemandt 2007: 9).

Die era van die Christendom is verby, en kerke beleef wêreldwyd 'n oorlewingskrisis waarvan die omvang nog nie duidelik is nie. Niemandt is van mening dat die kerk self die krisis veroorsaak, dat tradisionele kerke selfs die koninkryk van God in die wiele ry – dat hulle nie enige kans in die postmoderne wêreld het nie (Niemandt 2007: 38).

Verskeie teoloë sien die verval van die kerk as 'n natuurlike proses, en beskou die sigbare gestalte as minder belangrik omdat dit eintlik behoort te gaan oor die geestelike of onsigbare kerk. Viola en Barna meen selfs dat die kerk so in stryd met die Skrif leef, dat die hart uit die evangelie geruk is en tradisionele kerke nie meer te red is nie en tot niet sal gaan om plek te maak vir nuwe vorme van kerkwees (Viola en Barna 2008).

Die kommer oor kerkwees word deur Du Toit soos volg verwoord:

Die kerk is broos. Die kerk is stukkend. Die kerk het sy mag verloor. En ons moet mooi werk met die kerk (Du Toit 2005).

Buitendag meen dat die kerk wel kan transformeer aan die hand van bepaalde beginsels (Buitendag 2006: 7), terwyl Dreyer met verwysing na De Roest en Stoppels (2007), die oproep tot transformasie steun met die volgende perspektiewe:

- * Teologiese perspektief: Die Christelike geloof is onlosmaaklik verbind aan geloofsgemeenskappe wat tot stand kom in verhouding met die Drie-eenheid en daarom is die vorming van gesonde en stimulerende vorme van geloofsgemeenskappe fundamenteel nodig.

- * Sosiologiese perspektief: Navorsing toon dat daar buite die kerk nie genoeg draers van die Christelike heilsboodskap is om dit op die lange duur te dra nie.
- * Maatskaplike perspektief: Die dienskarakter van die kerk lei daartoe dat baie lidmate betrokke wil raak in die gemeenskap.

Dreyer haal Heitink aan wat beklemtoon dat die kerk steeds van groot belang is vir mense se persoonlike lewens, die samelewing en as draer van die evangelie (Heitink 2007). Wat wel nodig is, is 'n proses van radikale en ingrypende kerkhervorming en transformasie vanuit 'n teologies-kritiese nadenke oor kerkwees.

Hy wys op die vroeë kerk, die 16de eeuse Hervormers se worsteling met sonde, en die gebrokenheid van die kerk in sy sigbare gestalte. Uit hierdie inherente spanning en konflik het die spreuk *ecclesia reformata semper reformanda* ontwikkel, wat enige vorm van selftevrede handhawing van die kerk verwerp. Dit eis voortdurende bekering van die hart en verstand asook die hervorming van kerklike strukture.

Dreyer se ongepubliseerde doktorale proefskrif, *Praktiese Ekklesiologie en Bedieningspraktyk*, is 'n waardevolle bydrae op die terrein van die Praktiese Ekklesiologie (grondige teologies-kritiese nadenke oor die kerk). Die ontleding is veral belangrik omdat die inhoud oor die wese en roeping van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika binne 'n bepaalde konteks en historiese omstandighede handel.

Met dr Dreyer se goedkeuring word hier dan vrylik gebruik gemaak van sy proefskrif. Hy gebruik vir sy ontleding drie benaderings tot kerkwees:

1.2.1.1 Institusionele benadering

Die uiterlike, institusionele vorm van die kerk word as belangrik geag. Kenmerkend is die instandhouding en versterking van bestaande institusionele strukture, en die beskerming van ou gevestigde rituele en praktyke. Groot waarde word geheg aan tradisie, geskiedenis en mag.

Die Rooms Katolieke Kerk dien as voorbeeld van so 'n institusionele benadering. Die benadering blyk ook duidelik uit die beskerming van strukture, tradisies en gebruike so kenmerkend van die Protestantisme ten spyte daarvan dat Protestantse kerke uit 'n hervorming gebore is. Dink maar aan talle reformatoriese kerke met belydenisskrifte, liturgie, tradisies en gebruike wat die afgelope vyf eeue onveranderd gebly het, en waarvan die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika 'n voorbeeld is.

Kerkordes word eintlik veronderstel om praktiese uitdrukking te gee van dit wat kerke glo, maar in die Christenheid het dit 'n meganiese beheer en kontrolemeganisme geword wat maklik misbruik word. Kenners wat kerke en gemeentes van raad bedien, merk gereeld op dat daar 'n strukturele verknogtheid is wat aanpassings byna onmoontlik maak (Niemandt 2007: 39).

Niemandt wys in dié verband ook na M Buber se waarskuwing:

Die sentralisasie en kodifikasie wat juis in belang van godsdiens onderneem word, is lewensgevaarlik vir die hart van die godsdiens (Niemandt 2007: 41).

Callahan se navorsing toon dat by swak en sterwende gemeentes institusionele denke dominant is en waar die kerk primêr as instituut funksioneer, kwyn dit (Callahan 2002: 15 en 16).

1.2.1.2 **Transformerende benadering**

Die benadering fokus op die transformasie van strukture met die oog op die herstel en opbou van die kerk. Die kerk is 'n gegewe, maar daar is die besef dat dit voortdurend moet transformeer.

'n Voorbeeld van 'n transformerende benadering is sigbaar in die optrede van Hoedemaker en Kuyper wat besef het hoe siek en verswak die Nederlands Hervormde Kerk was (Botha 1989: 14; Balke 1990: 203). In 1930 is met gemeentebou begin in 'n poging om die kerklike verval van die Nederlands Hervormde Kerk te stuit (Te Velde 1992) terwyl later in Nederland selfs sewe benaderings tot gemeentebou identifiseerbaar was (Heitink 2007: 341).

Vir Heitink gaan dit egter oor meer as gemeentebou, maar eerder om ekklesiologie, sodat vernuwend oor kerkwees gedink moet word. Hy kyk holisties na die kerk wat omvattende transformasie vereis in teenstelling met 'n gefragmenteerde benadering (Heytink 2007: 41 en 42).

Volgens Dreyer oefen Warren en Keifert groot invloed uit in Suid-Afrika. Talle gemeentes pas op eie inisiatief en spontaan Rick Warren se *Purpose Driven Church* toe, terwyl Keifert 'n netwerk vir baie gemeentes skep deur die werk van die Suider-Afrikaanse Vennootskap van Gestuurde Gemeentes.

Die transformerende benadering tot kerkwees word as wesenlik en noodsaaklik vir die welwese van die kerk beskou.

1.2.1.3 **Post-institusionele benadering**

Hierdie benadering is 'n negatiewe beoordeling van die tradisionele en institusionele vorme van kerkwees, met die siening dat die kerk as in-

stituut eerder die evangelie verduister as verhelder. Daar word teruggegaan na die vroegste primitiewe Christelike kerk en hierdie benadering lei daagliks tot die vestiging van nuwe Christelike geloofsgemeenskappe wat op 'n informele wyse versamel en funksioneer. Na raming behoort reeds meer as honderd miljoen Christene aan post-institusionele groepe.

Niemandt verwys hier na ontluikende kerke wat toegewy is om Jesus se lewenswyse na te volg (Niemandt 2007: 47). Die evangelie word verstaan uit die sentrale rol van Christus en sy aankondiging dat God se ryk aangebreek het sodat daar versoening tussen God, mens en sy skepping plaasvind. Die basiese onveranderlike waarhede wat die kerk deur eeue in stand gehou het, word opnuut ontdek. Die heel belangrikste is dat die kerk gebou moet word op die heerskappy van Jesus Christus, as die Here en Koning van die kerk.

Die kerk het deur die eeue 'n gedaanteverwisseling en verandering in karakter ondergaan (Koekemoer 1995: 601). Dit het verander van 'n lewende gemeenskap en dinamiese beweging tot 'n instituut wat in vaste strukture gestol het. Kerklike strukture dreig om Christus te verduister – 'n verskuiwing in denke waar die evangelie sy karakter as gebeure verloor en al meer verstaan word in terme van 'n noukeurige geformuleerde sisteem van geloofsreëls (Bosch 1991: 194ev). Die *waarheid* was nie meer 'n Persoon nie, maar is geformuleer in abstrakte idees (Guder 2000: 107). Die veranderde denksisteme in die wêreld het die houding teenoor die kerk beïnvloed. Die kerk is blootgestel aan die denkwysse van modernisme sodat beheer en kontroleur ook kerktaal geword het, terwyl die geluk, regte en vryheid van die individu voorop staan. Baie van die beskouings wat die modernisme kenmerk, is gevoed deur idees wat in die reformasie na vore gekom het – om die Christelike godsdiens te verstaan, verstandelik toeganklik te maak met klem op die akademiese opleiding van predikante. Brian McLaren beskryf gereformeerde Christendom as die hoogste uitdrukkingsvorm van die moderne Christendom, maar waarsku dat 'n verskuiwing weg van modernisme ook daardie vorms van die Christelike geloof, wat die beste by modernisme aangepas het, gaan uitdaag wanneer modernisme verdwyn (McLaren 2004).

1.2.1.4 **Die benadering tot kerkwees van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika**

Verskeie eienskappe van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika oortuig dat die Kerk minstens soos die ander hoofstroomkerke in die gereformeerde familie 'n tradisionele struktuur vertoon eie aan 'n institusionele kerk:

- * Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika het belydenisskrifte, liturgie, tradisies en gebruike wat die afgelope vyf eeue onveranderd gebly het (Dreyer 2010: 30).

- * TFJ Dreyer kom op grond van empiriese navorsing tot die gevolgtrekking dat lidmate van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika nie die Kerk se identiteit, teologiese etos, spiritualiteit en liturgie wil verander nie, omdat dit aan hulle 'n bepaalde geborgenheid en tuiste bied (Dreyer 2003: 1060).
- * J Buitendag wys tydens die opening van die 68ste Algemene Kerkvergadering op die spanning tussen die ongemaklike eis van *ecclesia reformata, semper reformanda* en die versugting van baie lidmate om te bly wat ons nog altyd was (Buitendag 2008: 125).
- * Die handhawing en beskerming van die bestaande kerklike identiteit is duidelik sigbaar in die besprekings en besluite van die 68ste Algemene Kerkvergadering – veral die handhawing van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika as volkskerk.
- * Hierdie institusionele benadering tot kerkwees is vir baie lidmate en ampsdraers van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika die vanselfsprekende manier om enige kerklike krisis te hanteer (Dreyer 2010: 31).
- * Dreyer skets die sisteemverhaal van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika as verdere getuigenis van die institusionele benadering van die Kerk. Aan die Kaap was die kerk, volk en owerheid steeds organies verweef. Na die Groot Trek en die losmaak van die Kaapse kerk, word die voorregte en posisie van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika breedvoerig in die Grondwet van die ZAR van 1858 opgeneem – daarin word dit as 'n bevoorregte staatskerk beskou. Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika was organies een met die owerheid en die volk. Hoewel die eenheid tussen kerk, volk en owerheid met die vestiging van verskillende kerke en die finale oornam van die ZAR deur Brittanje verbreek het, het dit binne die teologie, etos en praktyk van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika bly voortleef. Daarom is dit nie vreemd dat die begrip volkskerk na die Tweede Wêreldoorlog so maklik inslag in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika gevind het nie, soos ook blyk uit die Kerkwet wat die Kerk in 1951 aanvaar het en soos uitgedruk word in Artikel III. Die nuwe Kerkorde van 1997 het wel die klousule oor eksklusiewe lidmaatskap vir blankes verwyder, maar die gedagte van die volkskerk en die uitdruklike verbintenis aan die Afrikanervolk het behoue gebly.

Uit die historiese analise word die gevolgtrekking gemaak dat die dominante sisteemverhaal van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika in sy volkskerklike kerkbegrip te vinde is. Dit hou bepaalde gevolge vir die Kerk in, soos 'n dominante institusionele verstaan van kerkwees.

Dreyer verwys na die groot invloed wat AA van Ruler op die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika se kerkbegrip uitgeoefen het. Hy stel die volkskerk as die vanselfsprekende uitvloeisel van die Westers-Latynse Christendom, op grond waarvan hy die voortsetting van die Nederlands Hervormde Kerk as volkskerk bepleit het. Hierin verbind hy die *corpus christianum* (Konstantynse en Westers-Latynse Christendom) en die volkskerk. Die ideaal van hierdie denke was dat die kerk elke onderafdeling van die gemeenskap met die evangelie sou bereik. 'n Benadering wat lei tot 'n sterk institusionele verstaan van kerkwees.

Hoekendijk daarenteen het aangetoon dat die tyd van die *corpus christianum* en die volkskerk verby is (Hoekendijk 1964: 13 tot 35). Volgens hom het die volkskerk 'n anachronisme geword. Dit dien nie meer die werk van die kerk nie en nog minder die apostolaat. Hy wys verder daarop dat die kerkhervorming in die 16de eeu die *corpus christianum* as vanselfsprekend beskou het. Die ou verbondenheid tussen kerk, volk en owerheid en die *corpus christianum* is kritiekloos voortgesit. Hy meen (soos Kuyper) dat dit die rede is waarom die reformatore nie 'n omvattende kerkbegrip ontwikkel het nie. Die kerkhervorming het, in die stryd teen Roomse dwaalleer, die kenmerke van die ware kerk gereduseer tot die suiwer verkondiging van die Woord en die regte bediening van die sakramente. Die reformatoriese kerkbegrip is dus nie voldoende ontwikkel om die uitdagings van die 20ste (en 21ste) eeu die hoof te bied nie (Hoekendijk 1964: 17).

Die kerk het egter in sy kerkbegrip en verstaan van die apostolaat, rustig met die volk as vertrekpunt voortgegaan hoewel dit sosiologies en teologies onhoudbaar geword het. Dit het by die kerk verbygegaan dat die tyd van die *corpus christianum* onherroeplik verby is. Intendeel: Die selfbedrog is gekontinueer, waar die kerk van gedagte was dat dit enigsins moontlik is om die een samehangende en totale groep (die volk) te bereik en te kersten (Dreyer 2010: 73 en 74).

Die nalatenskap van die *corpus christianum* is dat die kerk as instituut funksioneer. Dit blyk 'n bankrotboedel te wees wat die kerk met moeite bestuur en nog moeiliker van ontslae kan raak. Die bestuur van hierdie bankrotboedel neem soveel tyd en energie in beslag, dat die kerk nie behoorlik aan sy eintlike taak en roeping aandag kan gee nie.

Die onbeweeglikheid, die gestolde strukture en oordrewe institusioneelisme wat orals sigbaar is, getuig daarvan (Dreyer 2010: 74 en 75).

1.2.1.5 **Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika in die praktyk**

Institusioneelisme word sigbaar in die verknogtheid aan kerklike strukture soos die houding ten opsigte van geboue, organisasie, funksionering van ampte, teologiese opleiding en die oorkoepelende struktuur van denominasies wat na sentralisasie en kodifikasie streef.

Die belangrike rol wat geboue speel reflekteer 'n dominante institusionele kerkbegrip en bedieningspraktyk wat na binne gerig is en afhanklik is van die instandhouding of skep van kerklike strukture (Niemandt 2007: 38 tot 41).

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het in 2003 opdrag gegee dat 'n organisasie-analise van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika gedoen word. Die eksterne konsultante (Le Roux en Ludic 2003) se empiriese ondersoek vertoon duidelik 'n omvangryke sinodale struktuur, die gefragmenteerdheid daarvan en 'n gebrek aan interne kommunikasie. Uit die notules van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, sinodale rade en ringsvergaderings is ook die sentraliserende beheer en kontrole duidelik. Die weerstand teen verandering en die instandhouding van strukture manifesteer ook baie duidelik uit die funksionering van die Algemene Kerkvergadering. Oor baie jare heen (feitlik elke Algemene Kerkvergadering) word die verkleining van die Algemene Kerkvergadering bespreek en afgestem. Verlies aan mag, beheer en inspraak word onder geen omstandighede prysgegee nie.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering vervul 'n baie belangrike rol in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. Dit het met elke faset van die Kerk se funksionering te doen, selfs op gemeentevlak. Die Kommissie funksioneer in baie opsigte soos 'n *synodus contractus* wat (volgens die Kerkorde) in die drie jaar tussen Algemene Kerkvergaderings verantwoordelikheid vir die Kerk dra en alle sake ten behoeve hanteer. Dit skep *de iure* en *de facto* 'n sterk gesentraliseerde bestuurstelsel met buitengewone bevoegdhede en magte. Dit lei tot sterk sentrale beheer en kontrole (Dreyer 2010: 84 tot 86).

Ook wat die ampsbegrip betref meen Dingemans dat die verskansing van die amp in kerkordes so 'n groot rol speel dat transformasie bykans onmoontlik is (Dingemans 1992: 220ev). Hoewel die Kerkorde van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika die belangrike rol wat lidmate in die bediening behoort te speel duidelik verwoord, het die amp in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika (en ander reformatoriese kerke) 'n baie prominente plek ingeneem. Die ampsdraer is primêr verantwoordelik vir die bediening van die evangelie, terwyl lidmate bedien word.

Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika maak dikwels nog die indruk van 'n *domineeskerk* in plaas daarvan dat die kerk in die wêreld die beeld vertoon van 'n lewende, dienende gemeente, werklik liggaam van Christus (Van Wyk 1991: 1).

Die bediening van die evangelie is in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika die verantwoordelikheid van die predikant. Lidmate se verantwoordelikheid is om hulle te laat bedien deur die ampsdraers tydens

die erediens en huisbesoek. Hierdie struktuur is 'n kenmerkende simptoom van institusionalisme wat tot nadeel van die Kerk is (Dreyer 2010: 89 en 90).

(i) ***Die funksionering van predikante***

In die gereformeerde kerklike tradisie, met 'n sterk ontwikkelde ampsbegrip, is die rol van die predikant van uiterste belang. Waar van predikante verwag word om feitlik alle verantwoordelikheid vir die bediening van die evangelie te aanvaar, kan die onderprestasie of gebrek aan kompetensie van 'n predikant lei tot verval in sy of haar gemeente (Dreyer 2010: 109).

Die omvang van die verlies aan predikante is ernstig – net in 1992 het 17 die bediening verlaat terwyl die getal die afgelope tien jaar met 22% verminder het.

In opdrag van die 63ste Algemene Kerkvergadering is 'n empiriese ondersoek uitgevoer om die redes vas te stel waarom baie predikante die bediening verlaat:

- * Predikante dui aan dat hul nie oor al die teologiese en ander vaardighede beskik wat nodig is vir die rol van die predikant nie.
- * Die strukture van die Kerk (Algemene Kerkvergadering, ringskommissie en kerkraad) bied onvoldoende steun aan die predikant.
- * Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika is té konserwatief in sy bediening van die evangelie.
- * Werkomstandighede is té divers om die mas op te kom – teoloog, prediker, pastor, bestuurder en organiseerder, lei tot spanning en konflik.
- * Finansiële druk, veral in kleiner gemeentes, lei tot heelwat bedankings.
- * Geloofskrisisse speel 'n groot rol in die bedanking van predikante. Die fundamentele probleem is dat dit wat 'n geloofskonteks behoort te wees, word vir baie 'n werkkonteks met talle frustrasies.
- * Huwelikspanning en gesinsprobleme plaas die predikant onder geweldige druk. Hierdie is ook die grootste rede vir bedankings.
- * Persoonlikheidsprobleme wat wissel van ernstige patologiese toestande soos bipolêre steurnis en akute depressie tot swak leiersienskappe en gebrekkige selfkennis.

Aanvullend tot bostaande verslag, verwys hy ook na 'n studie wat in 2003 deur die Instituut vir Biokinetika van die Noordwes Universiteit gedoen is. Dit handel oor die fisieke, gesondheid en psigo-emosionele welstand van manlike predikante in die Nederduitse Gereformeerde Kerk. Met 340 voltooide vraelyste is die resultate verteenwoordigend en dus ook van toepassing op die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. Dit blyk dat 15,09% in hul menswees uiters ongelukkig is, 28,7% se *geluk* swak, 27,42% gemiddeld en slegs 30% goed tot baie goed is. Die verslag toon verder dat 14,63% van die predikante 'n hoë vlak en 39,94% 'n matige vlak van uitbranding vertoon.

Die gevolgtrekking is dat predikante 'n swak fisieke en psigo-emosionele kwaliteit van lewe handhaaf, met buitengewone hoë vlakke van stres, uitbranding en gepaardgaande uittrede uit die amp.

Die verlies aan predikante uit die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika kon ook ten spyte van ingrype deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en terapeutiese begeleiding deur 'n multidissiplinêre span, nie gestuit word nie. Net ten opsigte van 2008 het

- * 12 predikante geëmeriteer, sommige voortydig
- * 3 predikante het Suid-Afrika verlaat
- * 14 predikante het bedank en is uit die amp onthef
- * 6 predikante is oorlede.

As verder in gedagte gehou word dat vir die 12 maande na 1 November 72 beroepe uitgebring is, dan blyk die omvang van die uittredes steeds ernstig te wees. Volgens Dreyer kan die gevolgtrekking dus gemaak word dat die opleiding van predikante steeds ontoepaslik is (Dreyer 2010: 113).

(ii) ***Opleiding van predikante***

Dreyer verduidelik dat predikante as gemeentelike pastors opgelei word, terwyl hul in werklikheid 'n situasie betree waar die tradisionele pastorale gemeente en die kerk as instituut in duie stort. Dikwels sal 'n predikant dus met ontoepaslike opleiding binne ontoepaslike kerklike strukture sy of haar roeping moet uitleef, sonder die nodige begrip en ondersteuning van lidmate en amptelike kerklike vergaderings. Op langer termyn skep dit 'n geloofskrisis by die predikant, verlies aan geroopenheid, ongelukkigheid, stres, depressie en gepaardgaande persoonlike trauma en verbittering teen die kerk. Gelyklopend versnel die oneffektiwiteit van die predikant en die agteruitgang van die gemeente wat bedien word.

Dit is derhalwe uiters noodsaaklik dat die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika moet herbesin oor die rol van die predikant, die Kerk se ampsbegrip en die algemene priesterskap van die gelowige.

In die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika vervul predikante nog die tradisionele rol volgens Calvinistiese beginsels, en word die Calvinistiese kerk- en ampsbegrip aan studente in die vak Kerkreg geleer en gebind in die Kerkorde. Die probleem is egter dat die reformatoriese ampsbegrip wat in die 16de eeu binne die Rooms Katolieke Kerk ontwikkel is, in die 21ste eeu steeds onveranderd gehandhaaf word. Dit dien as basis vir teologiese opleiding sodat predikante opgelei word vir 'n kerk wat nie meer bestaan nie, en met valse verwagtinge van hulle rol as predikant (Dreyer 2010: 114).

Niemandt is van mening dat teologiese opleiding so kompleks is dat dit eintlik die posisie van predikante verskans. Dit word 'n ontoeganklike beroep wat 'n lang tydperk van opleiding vereis. Tydens die opleiding moet soveel komplekse begrippe bemeester word en so baie uiteenlopende vakgebiede baasgeraak word, dat dit 'n lomp en moeilik aanpasbare opgawe word. Hy verwys na uitgebreide navorsing van die *Hartford Institute of Religious Research* wat die grootste ondersoek nog na die geloofslewe van geloofsgemeenskappe in die Verenigde State van Amerika verteenwoordig. Daar is bevind dat predikante met 'n sterk akademiese agtergrond in die teologie juis die minste gereed is om aan te pas by nuwe omstandighede. Hulle vind dit ook moeilik om gemeentelike transformasie te begelei (Niemandt 2007: 40).

Dreyer haal Kraemer aan wat reeds in 1960 daarop gewys het dat die kerk staan en val by die algemene priesterskap van die gelowige, en nie met die amp van predikant nie. Hoekendijk stel dit selfs meer radikaal as hy skryf dat die predikant as beroepskerkmens in die postkerklike era nie meer die geskikte instrument is om die evangelie uit te dra nie (Dreyer 2010: 114).

(iii) ***Bediening in gemeentes***

Die bediening van gemeentes vertoon 'n gebrek aan kreatiwiteit. Die 16de eeuse Geneefse bedieningstrukture word nog voluit in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika gehandhaaf (Van Staden 2007: 22 en 23).

Dreyer toon dat gemeentelike bediening plaasvind binne 'n betreklik rigiede sisteem soos voorgeskryf deur die Kerkorde, en deur toesighoudende vergaderings afgedwing word. Dit ondersteun eerder die instandhouding van die Kerk as instituut, as die begeleiding van die gemeente as 'n lewende en dinamiese geloofsgemeenskap (Dreyer 2010: 115).

Hy wys ook daarop dat slegs Ordinansie 2.1.5 (xi) in die Kerkorde verwys na die predikant se missionêre verantwoordelikheid, terwyl 99% van sy tyd opgeneem word deur die instandhouding en pastorale versorging van die gemeente. So 'n bediening laat weinig moontlikhede

vir groei. Ten einde die saak verder te ondersoek ontleed Dreyer ook die opsommings van die jaarverslae wat gemeentes by ringsvergaderings inhandig. Met inagneming van die vereistes wat die Kerkorde aan 'n predikant stel, ken hy tydwaardes toe aan elke tipe bediening ten einde 'n beeld te vorm van die persentasie tyd wat predikante aan verskillende aspekte van die bediening gee.

As persentasie uitgedruk bereik hy die volgende gevolgtrekking:

Woordverkondiging	23,7%
Pastoraat	36,9%
Jeugbediening	6,9%
Toerusting	10,3%
Missionaat	0,8%
Vergaderings	21,6%

Vergaderings en Woordverkondiging neem ongeveer dieselfde tyd wat dui op 'n kerk met 'n dominante vergaderingkultuur. Minder as 1% tyd word aan missionêre aksies spandeer, min vir toerusting met 'n oorwig tyd aan pastoraat, en dus sterk gefokus op die instandhouding van die gemeente.

Hierdie bediening is in lyn met wat die Kerkorde verwag, naamlik 'n model wat fokus op instandhouding en vergaderings (Dreyer 2010: 116 tot 119).

Die kerk het met hierdie tipe bediening van lidmate passiewe ontvangers gemaak en die kerk as die verskaffer van godsdienstige verbruikersitems. Benewens oneffektiewe bediening het 'n dominante institutionalisme, instandhouding van strukture, materialisme (begrotings) en verbruikersmentaliteit (wat beteken die kerk vir my?) oor dekades die agteruitgang van die kerk versnel (Hirsch 2006: 46).

Bestaande strukture en lidmate se verwagtings maak dit vir 'n predikant feitlik onmoontlik om buite die grense van sy gemeente te werk. Die dominante institusionele denke maak dit ook moeilik om kreatief aan nuwe bedieningsmoontlikhede te werk. Dikwels laat die plaaslike kerkraad dit gewoon nie toe nie. In so 'n situasie kan die kerk nie groei nie (Dreyer 2010: 120).

(iv) Leierskap

Die leierskap is steeds in die hande van ampsdraers wat formeel inhoud gee aan godsdienstige byeenkomste. Die priesterskap van gelowiges, wat so sterk deur die reformatore benadruk is, is op die ou end hoofsaaklik van toepassing gemaak op die leraarsamp en nie konsekwent deurgevoer na alle gelowiges op grondvlak nie.

Institusionele denke het weereens die manier waarop kerkleiers dink en besluite neem, beïnvloed. Kerkleiers val vas in modernistiese en meganiese denke in hul strewe om die instituut te beskerm en strukture in stand te hou.

Dreyer verwys na die werkwinkels van die Kommissie sedert 2001 waar swak- en sterkpunte, geleenthede en bedreigings, geïdentifiseer is deur 'n verteenwoordigende spektrum van die kerkleierskap. Daarvolgens is dit vir die kerk lewensnoodsaaklik om te fokus op

- * die gehoorsame uitlewing van die Woord
- * deurleefde eietydse uitdra van die evangelie
- * entoesiastiese uitdra van die evangelie
- * visioenêre leierskap op alle terreine
- * liefdevolle ondersteuning van mense in nood
- * die uniekheid van Christus en sy Kerk.

Bostaande verteenwoordig uiters belangrike fasette van kerkwees wat anti-institusioneel is – die probleem kom egter waar die ideaal met die praktyk vergelyk word.

Die analise dui ook die sterkpunte in volgorde van belangrikheid aan:

- * Relevante teologie.
- * Goed toegeruste ampsdraers en lidmate.
- * Innoverende denke.
- * Eenheidstrukture.

Die volgende kritiese vrae kom nou noodwendig na vore:

- * Hoe relevant is die teologie van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika in die 21ste eeu?
- * Is ampsdraers en lidmate werklik toegerus?
- * Hoe innoverend is die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika regtig as in gedagte gehou word dat die kerklike strukture en bedieningspraktyke vir bykans vyf eeue onveranderd gebly het?
- * Is die eenheidstrukture wat die Kerk in vaste vorme laat stol het, nie juis die groot probleem nie?

Die volgende swakpunte is geïdentifiseer:

- * Onvermoë om jongmense te behou.
- * Gees van kontraspiritualiteit.
- * Verknogtheid aan tradisie.
- * Gebrekkige offervaardigheid.

- * Gemeente sentrisme.
- * Gebrek aan liefdesdiens.
- * Na binne gerigtheid.

Hierdie analise bevestig onomwonde 'n kerk gestol in institusionele denke.

Die volgende geleenthede word aangedui:

Bedieningstrukture, samewerking tussen kerke en instansies, postmoderniteit, tegnologie en geldbronne.

As bedreigings geld:

Demografiese verskuiwings, stigmatisering van kerk, tydsgees van materialisme en neorassisme, wetgewing, Kerkorde en liturgie, en armoede.

Bostaande dui sterk daarop dat die leiers in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika nie die volle omvang van die problematiek besef nie en 'n onrealistiese beeld van die Kerk se vermoëns openbaar. Daar is geen duidelike strategie hoe verandering bestuur moet word nie (Dreyer 2010: 121 tot 126).

(v) **Organiese kerkbegrip**

Dreyer beskryf vernuwende denke op die terrein van die ekklesiologie sedert die negentiger jare wat lei tot 'n meer organiese verstaan van kerkwees. Velthuysen wys op 'n onbreekbare en wesenlike eenheid tussen die kerk en Christus. Die kerk kan alleen verstaan word in verhouding met Christus. Hy sluit ook by Barth aan waar dit gaan om 'n identifikasie tussen Eienaar en dit wat aan Hom behoort, asook Bonhoeffer wat aanvoer om kerk te wees, beteken om een met Christus te wees, om in Christus te wees. Velthuysen waarsku teen verstarring en gearriveerdheid (Velthuysen 1988: 501).

Dreyer haal uiteenlopende standpunte en verskille in kerkbegrip aan, wat al hoe sterker na vore kom soos blyk uit die Predikantevergadering van 1995 wat 'n volledige uitgawe van die Hervormde Teologiese Studies (HTS 51/3 1995) aan ekklesiologie moes wy. By dié geleentheid spreek Oberholzer, destydse voorsitter van die Algemene Kerkvergadering en Dekaan van die Fakulteit Teologie, die gedagte uit dat die skielike belangstelling in ekklesiologie dui op 'n skuldbelydenis, 'n erkenning dat die kerk met baie dinge besig was sonder om werklik na die Here te luister. Oberholzer kritiseer die politieke en ideologiese verlamming van die kerk, wat lei tot 'n onvermoë om in gehoorsaamheid aan God en sy Woord Kerk te wees (Oberholzer 1995: 852).

Selfs meer betekenisvol skryf Oberholzer in 1999:

Die wisseling van die eeu konfronteer (ons) met die mislukking van so byna alles waarmee die kerk hom besig gehou het. Die groei van die kerk het negatief geword, ekonomies worstel hy om te bestaan, sy teologiese voorraad is in baie opsigte onbruikbaar, sy teologiese erfenis in skerwe.

Hy wys verder daarop dat die geskiedenis van 'n kerk, waar mense van die kerk hulle eiendom maak, noodwendig 'n geskiedenis van mislukkings is (Oberholzer 1999: 449).

(vi) **Kritiese beoordeling**

Dreyer sien die verskillende benaderings ten opsigte van kerkwees as deel van dieper teologiese verskille in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. So toon Beukes se analise invloede vanuit die etiese, konfessionele en dialektiese teologie benewens ook die filosofie wat 'n groot invloed uitgeoefen het. Dit is opvallend dat die presbiteriaal-sinodale kerkbegrip dominant gebly het as gevolg van die institusionele benadering tot kerkwees in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. Die volkskerklike denke, as dominante sisteemverhaal in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika, het enige vorm van vernuwing in kerkbegrip gestrem.

Die inleidende definisie van die Kerkorde van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika beskryf die Kerk as 'n lewende gemeenskap van gelowiges onder leiding van die Heilige Gees en die Woord wat diensbaar leef. Dit vertrek dus wel vanaf 'n organiese kerkbegrip maar gaan oor om 'n klassieke Calvinistiese en presbiteriaal-sinodale Kerkorde saam te stel. Die Geneefse kerkbegrip van die 16de eeu is in die 1997 Kerkorde verskans met die opsigtaak van ouderlinge, wykindeeling, besoeke voor nagmaal en die taak van die predikant as herder om die gemeente te versorg. Opvallend is dat die Kerkorde dit bykans onmoontlik maak vir 'n predikant om sy bediening missionaal te rig. Die basiese vertrekpunt van die Kerkorde is na binne gerig, met 'n baie sterk fokus op die pastorale versorging van die gemeente.

(vii) **Verdere ontwikkeling**

Dreyer verwys na veral Buitendag wat sedert 2000 in sy voordragte en doseerwerk besondere aandag aan ekklesiologie gee. Hy bepleit 'n likiede kerk (vloeibaar – teenoor gestolde), dinamies, veranderlik, voortdurend aan ontwikkel in reaksie op die Woord en die Gees. Lidmaatskap word bepaal deur toegewyde deelname en Geesvervulde betrokkenheid. Die grond en sin van ons bestaan is alleen Christus. Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika wil altyd Kerk van Christus wees, met 'n uitwaartse fokus. 'n Droom dat alle mense in Jesus Christus sal glo as hoop vir die wêreld.

Buitendag stel 'n dokument saam wat deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering as amptelik aanvaar word en voor die Algemene Kerkvergadering van 2006 dien. Ingrypende nuwe denke en verstaan van kerkwees word daarin vertoon. Die taal wat gebruik word is tipies aan die ekklesiologie wat na die Tweede Wêreldoorlog ontwikkel het, met 'n kerkbegrip wat staan teenoor die dominante presbiteriaal-sinodale kerkbegrip. Hy neem verder sterk leiding vir die hertoetreding van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika tot die internasionale ekumeniese beweging, en ervaar teenstand teen sy leierskap.

(viii) ***'n Nuwe kerkbegrip en nuwe Kerkorde***

Die 68ste Algemene Kerkvergadering van 2007 gee opdrag aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering om 'n komitee van deskundiges te benoem om die ekklesiologiese kontoere te omlin waarbinne 'n Kerkorde geskryf kan word.

Die besluit volg op 'n voorlegging van die Raad vir Apostolaat wat aantoon dat die Kerkorde 'n sterker missionale gerigtheid moet toon, in teenstelling met die bestaande orde wat die klem op die instandhouding van die gemeente plaas. Die komitee se uitgangspunte dui op 'n fundamentele verskuiwing in kerkbegrip vanaf 'n presbiteriaal-sinodale na 'n meer organiese kerkbegrip. Die 69ste Algemene Kerkvergadering het met instemming kennis van die memorandum geneem en opdrag gegee om die Kerkorde te hersien. Die memorandum dien as vertrekpunt van 'n nuwe Kerkorde en as basis vir 'n missionale bedieningspraktyk. Die teks daarvan word volledig aangehaal in die betrokke proefskrif (Dreyer 2010: 154 en memorandum bl 155 vergelyk 4.7.1ev).

Slegs die kerngedagtes word hier aangedui:

- * Gemeente is die volk van God (Handelinge 2; Efesiërs 1: 11 en 5: 10 en 11; 1 Petrus 2: 9 en 10).
- * Gemeente is deel van die verbond (2 Korintiërs 6: 16; Galasiërs 3: 15ev).
- * Gemeente is God se volk in God se wêreld:

Ons bestaan ter wille van die wêreld en mag onself nie daaraan onttrek nie. Die Skrif leer dat die wêreld en alles wat daarop is aan God behoort, Hy heers en sorg nie net vir sy volk nie, maar ook vir die wêreld. Soos God sy Seun gestuur het, sodat dié wat in Hom glo nie verlore sal gaan nie maar die ewige lewe sal erf (Johannes 3: 16), word ons na die wêreld gestuur.

- * Gemeente is 'n volk onderweg:

In Christus het ons reeds die dimensie van die ewige lewe betree en moet ons bestaanswyse iets van die nuwe hemel en die nuwe aarde wys. Dat God by sy mense is, en sy teenwoordigheid ons denke en optrede verander.

- * Die gemeente is die huisgesin van die Vader (Johannes 1: 12; Johannes 3: 5):

As wedergebore kinders van God, leef ons binne die ruimte van God se liefde en sorg, mekaar se broers en susters in die geloof, en moet ons mekaar liefhê en versorg, ook nie 'n geslote kring nie, en word vreemdelinge met gasvryheid ontvang sodat elkeen wat nuut gebore word aansluit by sy gesin en deel in ons liefde. God se gesin deurbreek alle grense tussen mense, grense van kultuur, ras, stand en klas.

- * Gemeente is die liggaam van Christus (Romeine 12: 4; 1 Korintiërs 10: 17; 1 Korintiërs 12: 12 tot 27). Hy is die kerk. Ons word deur die krag van God voortdurend die liggaam van Christus. Die eenheid moet ook sigbaar wees, en die geloofswerklikheid moet ook 'n lewenswerklikheid word. Die eenheid geld ook nie net vir die plaaslike gemeente nie, maar ook die kerk as geheel.

- * Gemeente moet diensbaar wees. Diensbaarheid word liturgies, pastoraal, missionaal en diakonaal sigbaar.

- * Gemeente is die tempel van die Heilige Gees (1 Korintiërs 3: 9 tot 16):

Die gemeente leef in die kragveld van die Heilige Gees (Handelinge 2) en word deur die Gees toegerus en begelei wat die bestaan en funksionering van die kerk moontlik maak.

Die uitdaging waarvoor die kerk staan, is om dit wat die Skrif by wyse van metafore oor die kerk sê, in die kerklike praktyk 'n werklikheid te maak.

Is die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika in staat om dus Kerk van Christus te word?

(ix) ***Perspektief oor die moontlike aanpasbaarheid van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika***

Dreyer wys daarop dat aanpasbaarheid gaan om te verander van 'n pastorale na 'n missionale bedieningspraktyk, wat berus op insigte wat verkry word vanuit die Praktiese Ekklesiologie in die algemeen en in besonder Missionale Ekklesiologie (Deyr 2010: 170).

Hooker meen so 'n grondige missionale teologiese nadenke oor die kerk vereis meer as om net te besluit oor gemeenteprojekte of prioriteite. Dit gaan om die verstaan van kerkwees en begin by God in Christus wat ons vry gekoop het. Die kerk is nie 'n gebou of instansie nie, maar 'n gemeenskap van getuies, toegerus deur God om te getuig en deel te hê aan Christus se werk (Hooker 2008: 1 en 2).

Die belangrikste uitgangspunte van Missionale Ekklesiologie is

- * 'n bepaalde verstaan van kerkwees, dat die kerk as gevolg van en ter wille van *Missio Dei* bestaan en God wat self sy skepping transformeer
- * kerk is 'n geloofsgemeenskap wat deelneem aan God se handeling deur te getuig van Jesus Christus
- * verkondiging van die evangelie deur die Woord en sakramente
- * 'n verbondsgemeenskap wat dissipels van Jesus word
- * maar nie om die kerk se eie agenda nie.

Missionale Ekklesiologie gaan dus om kerkwees in die lig van die Woord en in gehoorsaamheid aan God. Weg beweeg van 'n selfgesentreerde instandhoudingsmodel na 'n openheid vir die wêreld as deel van God se handeling met die wêreld. Voortdurende bekering weg van die kerk se eie belang en oorlewing na die koninkryk van God.

'n Model kan nie voorgeskryf word nie. Die normatiewe moet nie op die vlak van struktuur of organisasie gesoek word nie, maar in die roeping van die kerk om te getuig van die evangelie (Dreyer 2010: 171 en 172).

(x) **Transformasie**

Die kerkhervorming was nooit bedoel om 'n afgehandelde saak te wees nie, maar in die praktyk is daar altyd weerstand teen verandering omdat dit konflik veroorsaak. Tog behoort dit wesenlik aan die kerk te wees, om voortdurend, op grond van die Woord, te transformeer en te hervorm. Dit het te doen met bekering en gehoorsaamheid aan God.

Empiriese navorsing wat deur vraelyste gedoen is, toon dat 94% van die respondente van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika meen dat transformasie vir die Kerk noodsaaklik is (Labuschagne 2009: 156 tot 157). Dreyer het in 2003 tot 'n ander gevolgtrekking gekom wat daarop dui dat die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika in vyf jaar ingrypend van mening verander het (Dreyer 2003).

Dreyer wys daarop dat algemeen aanvaar word dat transformasie noodsaaklik is, maar dat dit bykans onmoontlik is vir die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika met sy dominante institusionele benadering tot kerkwees. Teleurstelling en frustrasie met die proses is dikwels die aanleidende oorsaak waarom aktiewe en meelewende lidmate, wat gehoop en gebid het vir vernuwing en verdieping, die kerk verlaat (Dreyer 2010: 175 en 176).

Dreyer beskryf die sterk weerstand teen transformasie as stolling – derhalwe verandering tot 'n vaste onaanpasbare struktuur.

Simptome van stolling is (volgens *Seed Educational Trust* 2008: 13 en 14):

- * konflik en uitwys van skuldiges
- * groepvorming en gebrek aan visie
- * onvermoë om nuwe lede te betrek
- * dalende getal lede en swak erediensbywoning
- * idealisering van verlede
- * instandhouding van bestaande strukture is uiters belangrik
- * bediening het in vaste en onveranderlike vorme gestol.

Halstead verduidelik dat gemeentes wat daarin slaag om stolling te verbreek en begin met 'n proses van transformasie, ervaar stygende energie, oop kommunikasie, vertroue in die leiers van die gemeente en 'n gevoel van verdieping in geloof en volwassenheid in dissipelskap, asook 'n groter vermoë om aan te pas by veranderde omstandighede (Halstead 1998: 2).

Groot deurbraak is gemaak op die terrein van veranderingsbestuur waar onderskei word tussen liniêre (geleidelike innovasie) teenoor aanpasbare verandering waar 'n proses van skeppende innovasie verstaan word. By eersgenoemde bestaan die oortuiging dat alles binne ons vermoë is en dat bestaande strukture behou word. Skeppende innovasie daarenteen maak vrede met die idee dat daar soveel kompleksiteit in die lewe opgesluit lê, dat dit onmoontlik is om te voorspel hoe dat 'n transformasieproses sal verloop. Dit vra deeglike transformasie en laat niks onaangeraak nie (Niemandt 2007: 52). Dit is 'n proses waar die oortuiging bestaan dat 'n organisasie moet verander of sterf, dat oplossings krities belangrik is vir ons toekoms en dat chaos normaal is.

Heifetz beklemtoon dat aanpasbare transformasie berus op die vermoë om dit wat geleer word, in die praktyk toe te pas (Heifetz 1994: 76). Hiermee word ook een van die fundamentele probleme van transformasie aangespreek; predikante, kerkleiers en lidmate ontsien die moeite om nuwe vaardighede aan te leer en bly dus by die bekende (Dreyer 2010: 180).

Guder voeg by:

Our missional challenge is a crisis of faith and spirit, and will be met only through conversion, the continuing conversion of the church (Guder 2000: 150).

Aanpasbare transformasie gaan in die eerste plek om 'n transformasie van die hart en die verstand van individuele gelowiges sowel as die kerk in kollektiewe verband (Dreyer 2010: 182).

Daar is reeds op gewys dat die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika in sy kerkwees oorheers word deur 'n volkskerklike kerkbegrip, 'n presbiteriaal-sinodale struktuur en pastorale bedieningspraktyk. Die Kerk sal ernstig moet besin oor die instandhouding van strukture en die manier waarop beheer, kontrole en mag uitgeoefen word.

Transformasie van gemeentes begin met dit wat in die hart en verstand van die predikant en lidmate leef. Wanneer die regte inligting rasioneel verwerk en integreer word, verander gesindhede en oortuigings wat lei tot herstrukturering en hervorming van die sigbare kerk (Dreyer 2010: 183).

Dreyer gee 'n oorsig oor die fasilitering van transformasie in sy proefskrif en bespreek verder fasiliterende leierskap, deelnemende leierskap en paradoksale leierskap in besonderhede (Dreyer 2010: 184 tot 192).

1.2.1.6 Missionale bedieningspraktyk en die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika

Die huidige bedieningspraktyk in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika is soos reeds verduidelik 'n pastorale bediening waar die erediens die middelpunt is en lidmate deur ampsdraers met die evangelie bedien word, die pastorale bedieningspraktyk staan en val by die effektiwiteit van die predikant, min ruimte laat vir apostolaat, lidmate 'n geringe rol speel en met swak ontwikkelde missionêre bewussyn.

Tydens die 69ste Algemene Kerkvergadering is 'n onderskeid getref tussen missionêr en missionaal.

Eersgenoemde dui op eksterne gerigtheid met die fokus op projekte en sendingwerk wat elders verrig word, terwyl laasgenoemde 'n integrale deel van die gemeente uitmaak en ten diepste met die spiritualiteit van die gemeente te doen het.

Die Algemene Kerkvergadering het beklemtoon dat 'n missionale leefwyse en missionale bedieningspraktyk wesenlik belangrik vir alle Hervormde gemeentes behoort te wees. Volgens die Algemene Kerkvergadering (2010: 236) gaan dit in 'n missionale bedieningspraktyk om

- * 'n lewende verhouding met God
- * deurleefde Christenskap
- * die koninkryk van God
- * 'n relevante en toepaslike bedieningspraktyk
- * geloofsonderskeiding onder leiding van die Heilige Gees
- * mense en verhoudinge
- * algemene priesterskap van die gelowiges en dissipelskap
- * rentmeesters wat belê in die bediening van die evangelie.

Daar moet ook op 'n nuwe en kreatiewe manier oor God gepraat, gepreek, en metafore geskep word (Brueggemann 1989: 3). Taal skep nuwe moontlikhede. Wanneer kommunikasie verander, verander mense se uitkyk op die lewe. Dit lei tot 'n nuwe verstaan van sake wat aanleiding gee tot 'n diep psigologiese verandering (Niemandt 2007: 18). Teologie moet op 'n nuwe manier beoefen word en nuwe taal geskep word waaruit 'n nuwe kerklike *praxis* kan voortvloei. Daarom is dit van uiterste belang dat die kerk nuwe geloofstaal praat (Dreyer 2010: 194). Die wyse waarop teologie as wetenskap beoefen word, is een van die belangrikste oorsake van ongeloof en kerklike verval. Die kerk (en die taal wat die kerk praat) het die grootste struikelblok vir die evangelie geword (Niemandt 2007: 38).

Die belang van taalgebruik kom sterk na vore uit die bydrae van Bohren se voorwoord waar hy die skokkende ontdekking uitspreek dat prediking dikwels die Woord verduister en alle vreugde verdryf – hy staan krities teenoor predikante wat as godsdienstige beamptes mense verveel met onophoudelike teologiese korrektheid (Bohren 1980: 404). Hy beskryf prediking soos volg:

Prediking is kuns ... is opweg, 'n pelgrimsreis ... bring vreugde... bring pyn ... is 'n heilige spel ... is 'n waagstuk ... is 'n wondergebeure ... dryf duiwels uit ... skep verwagting ... red lewens. Wie die evangelie nie so kan verwoord nie, moet nie preek nie. Bohren pleit vir vernuwing in die manier hoe ons taal gebruik – dit word 'n spraakleer van geloof (Bohren 1980: 55 en 56).

Dit is van uiterste belang dat gelowiges in die kerk opnuut vreugde in die Woord vind (Psalm 1). Wat nodig is, is ongekompliseerde wandel in die Woord. Waar mense hulle in die Woord verdiep, skep dit energie en entoesiasme om in diens van die Heer van die kerk te staan.

Maar hoe praat ons oor die kerk? Ons praat in terme van rasionalisasie, aanwending van personeel en die herstrukturering van programme en gebruik terminologie wat ontleen word aan bestuurswetenskappe. 'n Taal wat ons institusionele benadering tot kerkwees reflekteer.

Transformasie vereis dat predikante en lidmate teologiese nadenke op 'n sinvolle en aangrypende wyse in geloofstaal kan uitdruk (Dreyer 2010: 197).

'n Relevante bedieningspraktyk, deurleefde Christenskap, 'n lewende verhouding met God, algemene priesterskap, geloofstaal – kenmerkend van 'n missionale bedieningspraktyk, is 'n lewenstyl wat vir gemeentes van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika moeilik is om te ontwikkel omdat die presbiteriaal-sinodale kerkbegrip so diep gewortel is en verseker dat 'n pastorale bedieningspraktyk gehandhaaf word. Die herskrywe van 'n nuwe Kerkorde wat meer aandag gee aan 'n missionale bedieningspraktyk, is minstens 'n stap in die regte rigting.

1.2.1.7 **Kenmerke van 'n missionale bedieningspraktyk**

Hier word na ontluikende kerke as voorbeeld verwys. Ontluikende kerke is 'n beweging wat gevoed word uit alle denominasies en kerklike tradisies.

Emerging churches are communities that practice the way of Jesus within postmodern cultures (Gibbs en Bolger, 2005).

Daar vind nog heelwat gesprek in hul geledere plaas oor die aard van die beweging en of hulle 'n nuwe kerk sal vorm. Brian McLaren is 'n invloedryke denker in die beweging wat die impak van postmodernisme raaksien. Hy sien hierdie groepering as 'n profetiese stem wat die kerk help voorberei vir die nuwe wêreld wat soos 'n golf om ons breek. Ontluikende kerke soek na die kernwaardes en wesenlike van die heel vroeë Christelike gemeentes. Daar is sterk menings oor wat hulle dink die kerk is en beslis nie is nie, maar daar is 'n besliste siening dat die ontluikende kerke nog nie volledige uitdrukking gevind het nie. Die krag van ontluikende kerke is geleë in hul waarde as prototipes omdat dit voorbeelde is van kerkwees wat grond breek in 'n nuwe wêreld. In McLaren se woorde: *Smaller churches innovate and bigger churches imitate*. (Niemandt 2007: 51).

Die kernwaardes van ontluikende kerke kom sterk na vore uit die nege geloofspraktyke wat met hul bediening vereenselwig word, en van fundamentele belang vir 'n missionale bediening is. Die praktyke word kortliks verduidelik (volledige teks Niemandt 2007: 61 tot 144):

(i) **Identifiseer met die lewe van Jesus en fokus sterk op die koninkryk van God**

Die basiese onveranderlike waarhede wat die kerk oor eeue in stand gehou het, word opnuut ontdek. Die kerk moet gebou word op die heerskappy van Jesus Christus as die Here en koning van die kerk.

Leiers in ontluikende gemeentes beleef dat die Westerse samelewing baie positief is oor die lewe en persoon van Jesus en sy werk, maar verlaat die kerk nie omdat hul ongelowig word nie, maar juis om hul geloof lewend te hou op soek na alternatiewe. Al hoe meer mense pro-

testeer teen 'n siening waar kerke op sakebeginsels bestuur word en aangesien die kerk niks het om te verkoop nie, word die kerk daaraan herinner dat mense gehelp moet word om waarlik mens te wees soos God dit bedoel het, en behoort opnuut nagedink te word oor hoe die wêreld God se heerskappy vertolk.

'n Besef dat die hart van Jesus se lewe geleë is in die aankondiging dat God se ryk naby gekom het en 'n gelowige se lewe word gesien as 'n lewe van opoffering ter wille van God se ryk en om die evangelie uit te dra.

Klem word daarop gelê dat die koninkryk van God nie eers na die dood begin nie, maar 'n realiteit is wat mense se lewe hier en nou verander. Die mens word uitgedaag om op so 'n manier te leef dat sy geloof en alledaagse lewe al meer ooreenstem, om so 'n verskil aan die werklike lewe te maak – die ewige in die alledaagse lewe, om die koninkryk van God hier en nou te beliggaam.

(ii) ***Transformeer die sekulêre lewe deur afstand te doen van die skeiding tussen die geestelike en die fisiese***

Ons praat oor die kerk en die wêreld asof van twee verskillende werklikhede. Ontluikende kerke sien hierdie as een van die ongelukkigste erfenisse van die modernisme waarin die Christenheid die begrip aanvaar het dat die sekulêre wêreld 'n ruimte is waar God nie teenwoordig is nie. Enkele voorbeelde hiervan is:

- * Dink hoe min gemaak word van geloof se impak op die manier wat ons ontspan.
- * Die kerk gee bitter min aandag aan mense se alledaagse lewe. Lewensprobleme word soms so teoreties in preke hanteer dat mense niks wyser word nie.

God word 'n god wat tot die kerkgebou beperk is en godsdiens word 'n privaat persoonlike saak terwyl die Woord nie 'n skeiding ken tussen die heilige en die sekulêre nie. 'n Mens se hele lewe is 'n lewe voor God. Word 'n kerk wat mense uitstuur om as dissipels te gaan leef in plaas van 'n kerk wat mense uitnooi om kerk toe te kom. Daar moet gefokus word op 'n spiritualiteit vir die lewe. Geloof is lewe – dit is om lief te hê, om te vergewe, nood te verlig, om mens te wees soos God dit oorspronklik bedoel het.

(iii) ***Beklemtoon kerklike gemeenskap***

Die kerk word gesien as 'n lewende gemeenskap, deur die Gees saamgebring en aanmekaar verbind, waarvan die karakter nie deur die lede bepaal word nie, maar deur die karakter van Jesus. So word hulle 'n

beweging van lewegewende vriendskap tussen missionêre leiers wat die wêreld in die Gees van Jesus lief het en waar ondersteunende verhoudinge die DNA van die kerk is. Die koninkryk van God is 'n saak van verhoudinge. Kerk is dus

- * 'n familie wat verantwoordelikheid vir mekaar neem
- * mense en nie 'n plek nie, waar identiteit niks met die kerkgebou te doen het nie, maar alles met die gemeenskapslewe van die mense
- * 'n plek waar mense eg is, oop om mekaar te ontdek, waar vertroue en liefde toeneem.

Kleingroepe speel 'n belangrike rol in ontluikende kerke, en baie teoloë beskryf kleingroepe as die onmisbare bestanddeel van 'n nuwe manier van kerkwees – so kragtig dat dit 'n geestelike omwenteling in gemeentes teweegbring. Alan Hirsch pleit dat die kerk groei in die rigting van 'n selkerk waar die ervaring van gemeenskap en kerkwees primêr deur die kleingroep bepaal word. Dit beteken dat kleingroepe nie bloot 'n program van die kerk is nie, maar bestaan ter wille van die missionale aard van die kerk.

Ontluikende kerke beklemtoon die gemeenskap wat tussen mense bestaan sterker as 'n byeenkoms waar die gemeente saam bymekaar is. Kerk is eerder 'n gemeenskaplike lewenswyse van mense wat in liefde met mekaar verbind is. Die erediens is steeds belangrik, maar mense kom gereeld in die loop van die week bymekaar en dan Sondag vir die groter byeenkoms.

(iv) ***Openheid en gasvryheid teenoor vreemdelinge***

Ontluikende kerke het 'n openheid teenoor vreemdelinge en wil buitelanders verwelkom en met gasvryheid oorrampel. Die fokus op vreemdelinge het nuwe denke oor eredienste tot gevolg waar gelowiges soekers moet help om geloof te vind. Eredienste moet ook evangelisasie geleenthede word, waar ongelowiges die waarheid oor God se liefde en genade hoor en hulle iets kan sien van die lewende verhouding tussen God en sy kinders.

Ontluikende kerke is oortuig dat geestelike vorming en 'n lewe van ware dissipelskap net deur gasvryheid moontlik is. *A truly missional church integrates worship with welcome* (Gibbs en Boger 2005), maar vreemdelinge wil ook voel dat hulle welkom is sonder dat hulle vir die gemeente gewerf word.

(v) ***Oorvloedige diensbaarheid sonder bymotiewe***

Die boodskap van nuwe lewe in Christus kan nie verkondig word as

mense nie self nuut en barmhartig lewe nie. Ons word gestuur om God se goedheid tasbaar, hoorbaar en sigbaar te maak. Dit gaan oor 'n geloofsluwe wat in liefdesdiens beliggaam word. Om nie mense as objekte te sien nie, maar as mense met wie hulle in 'n verhouding staan. Juis omdat diensbaarheid binne 'n verhouding plaasvind, lei die gesprek onafwendbaar na Christus.

I am learning that the church is at its best when it gives itself away
(Rob Bell 2005).

(vi) **Deelname deur gemeentelide**

Godsdienst is ten diepste deelnemend van aard, 'n interaktiewe vennootskap met God. Missionêre teologie se uitgangspunt is dat God sy mense roep en uitstuur om deel te neem aan God se sending in die wêreld. Met Pinkster het God al sy kinders sendelinge gemaak vir alle talle en alle nasies om deel van God se liefdesplan te word.

In die loop van die geskiedenis het die kerklike hiërargie lidmate al meer uitgeskuif en van hulle toeskouers gemaak. Deelname is weer herstel met die reformatie met die teologie van priesterskap van alle gelowiges – behalwe dat hierdie Bybelse waarheid nie in die praktyk grond gevat het nie. Die vraag wat onmiddellik opkom: Watter sterk kragte het veroorsaak dat die kerk deelname vir 'n kultuur van toeskouers verruil het, terwyl die kosbare lesse van die vroeë kerk en die regstelling van die reformatie verlore geraak het?

Ontluikende kerke gee modernisme die skuld. Lidmate het toeskouers van godsdienst geword. Mens sien dit met die gemak waarmee gelowiges van kerk verwissel op soek na die beste diens of geestelike ervaring.

Ontluikende kerke is vasbeslote om lidmate te help om nie verbruikers van geestelike dienste te wees nie, maar deelnemers deur

- * eienaarskap en onderlinge verantwoordelikheid
- * onderskeiding van wat belangrik is en God se wil vir die gemeenskap
- * gedeelde visie.

(vii) **Kreatiwiteit**

Ware teologie moet mense in staat stel om nuut na hulself te kyk in die lig van hul ganse bestaan. Verbeeldingskrag is die beeld van God in ons, en die mens as beeldraer van God moet ook iets van God se kreatiwiteit ervaar.

Ontluikende kerke is fyn ingestel op die feit dat kommunikasie al hoe meer met beelde werk om al 'n mens se sintuie te betrek. Nuwe generasies werk nie met woorde nie, maar met drome, metafore en beelde.

(viii) ***Leierskap deur netwerke en nie deur hiërargiese strukture nie***

Die kerk het vir eeue as 'n vertikale struktuur funksioneer, 'n siening wat floreer het in 'n wêreld gefokus op 'n meganiese uitkyk, eie aan modernisme. Leierskap is gebou op mag, beheer, kontrole en onderwerping van gesag. Postmodernisme het die manier waarop organisasies werk radikaal verander. Dit gaan nie meer oor beheer en kontrole nie, maar oor samewerking en konsensus. In die lig hiervan dink ontluikende kerke nuut oor leierskap – eerder 'n apostoliese as hiërargiese leierskapmodel, waar die volgende eienskappe belangrik is:

- * Verhoudinge tel alles. 'n Besondere sensitiwiteit vir goeie verhoudinge kom na vore in die manier waarop leierskap in ontluikende kerke funksioneer, 'n protes teen die ou styl waar sterk persone alleen praat. Effektiewe leierskap werk eerder met dialoog en spanne – die leier loop nie alleen voor nie, maar is 'n medereisiger.
- * Goddelike Drie-eenheid en spanwerk. Ontluikende kerke wys daarop dat Jesus nooit alleen opgetree het nie, maar sy werk in gemeenskap en gehoorsaamheid aan die Vader gedoen het, deur die krag van die Heilige Gees.
- * Leiers verstaan en vertroetel die belang van talent. Help ander om hulle gawes te identifiseer om dit dan reg aan te wend.
- * Leiers gee mag weg. Die besef dat die groot dinge wat God doen, werklik buite menslike beheer lê. Ten diepste gaan dit om God te vertrou.

(ix) ***Antieke geloofswaarhede in 'n byderwetse klee***

Ontluikende kerke sluit sterk aan by die manier waarop die heel eerste Christelike gemeentes aanbid en hulle geloof uitgeleef het. Hulle doen baie moeite om met 'n soort spiritualiteit te werk wat die totale mens betrek. Hierdie klem op spiritualiteit en aanbidding deur die hele mens word deur 'n aantal tradisies beïnvloed en versterk met 'n nuutgevonde waardering vir die werk van die Heilige Gees. 'n Begrip dat God nie Christene geskep het om normaal te wees nie, maar mense wat grondig deur sy teenwoordigheid verander is. Daar is 'n besondere waardering vir die ou gebruike en geestelike dissiplines wat vir eeue 'n groot rol in die Christelike kerk gespeel het. Die geestelike toonaard in ontluikende kerke is 'n diep verlange na God, 'n diep begeerte om God te dien en te aanbid soos die vroeë Christelike gemeenskappe. Hulle

protesteer teen die kultuur van Christenheid wat mense se geestelike lewe laat vervlak het. Hulle sien 'n leegheid in aanbidding en 'n gebrek aan diepte in spiritualiteit. Dit gaan ten diepste in die gemeente oor God en God se eer.

1.3 **LIDMAATVERLIESE: WERKSTUK 3**

1.3.1 AGTERGROND

Werkstukke 1 en 2 het reageer op die memorandum aan die 68ste Algemene Kerkvergadering oor die lidmaatvermindering in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. Lidmaatverliese word in die betrokke memorandum as 'n krisis en verleentheid vir die Kerk beskryf met die kommerwekkende gevolgtrekking dat die Kerk slegs deur 'n proses van radikale transformasie waarlik weer kerk van Christus sal word.

Die agteruitgang van veral die tradisionele kerke word verduidelik aan die hand van veranderde denksisteme waarby kerke sukkel om aan te pas. Dit word vergelyk met 'n kulturele tsoenami wat die kerklike toneel blywend verander, sodat kerke 'n oorlewingskrisis beleef waarvan die omvang nog nie duidelik is nie. Niemandt is van mening dat die kerk self die krisis veroorsaak, dat tradisionele kerke selfs die koninkryk van God in die wiele ry – dat hulle nie enige kans in die moderne wêreld het nie (Niemandt 2007: 38). Viola en Barna meen selfs dat die kerk so in stryd met die Skrif leef, dat die hart uit die evangelie geruk is, tradisionele kerke nie meer te red is nie, en tot niet sal gaan om plek te maak vir nuwe vorme van kerkwees (Viola en Barna 2008).

Heitink beklemtoon dat kerk steeds van groot belang is vir mense se persoonlike lewens, die samelewing en as draer van die evangelie (Heitink 2007). Wat wel nodig is, is 'n proses van radikale, ingrypende kerkhervorming en transformasie vanuit 'n teologies-kritiese nadenke oor kerkwees.

Verskeie eienskappe van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika oortuig dat die Kerk minstens soos die ander hoofstroomkerke in die gereformeerde familie 'n tradisionele struktuur vertoon, eie aan 'n institusionele kerk. Uit die historiese analise maak Dreyer die gevolgtrekking dat die dominante sisteemverhaal van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika in sy volkskerklike kerkbegrip te vind is met bepaalde gevolge soos 'n dominante institusionele verstaan van kerkwees. Dit blyk 'n bankrotboedel te wees wat die kerk met moeite bestuur en nog moeiliker van ontslae kan raak. Die bestuur van hierdie bankrotboedel neem soveel tyd en energie in beslag, dat die kerk nie behoorlik aan sy eintlike taak en roeping aandag kan gee nie. Die onbeweeglikheid, die gestolde strukture en oordrewe institutionalisme wat orals sigbaar is, getuig daarvan (Dreyer 2010: 74 en 75).

Reeds in 1995 het Oberholzer, voorsitter van die Algemene Kerkvergadering en Dekaan van die Fakulteit Teologie, daarop gewys dat die skielike belangstelling in ekklesiologie dui op 'n skuldbelydenis, 'n erkenning dat die kerk met baie dinge besig was sonder om werklik na die Here te luister. Hy kritiseer die politieke en ideologiese verlamming van die kerk, wat lei tot 'n onvermoë om in gehoorsaamheid aan God en sy Woord kerk te wees (Oberholzer 1995: 852). Selfs meer betekenisvol skryf Oberholzer in 1999:

... die wisseling van die eeu konfronteer (ons) met die mislukking van so byna alles waarmee die kerk hom besig gehou het. Die groei van die kerk het negatief geword, ekonomies worstel hy om te bestaan, sy teologiese voorraad is in baie opsigte onbruikbaar, sy teologiese erfenis in skerwe.

Hy wys verder daarop dat die geskiedenis van 'n kerk, waar mense van die kerk hulle eiendom maak, noodwendig 'n geskiedenis van mislukking is (Oberholzer 1999: 449).

Die geskiedenis sedert 1999, dui op 'n kerk wat steeds agteruitgaan.

1.3.2 PREDIKANTE VAN DIE NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

In die gereformeerde kerklike tradisie, met 'n sterk ontwikkelde ampsbegrip, is die rol van die predikant van uiterste belang. Waar van predikante verwag word om feitlik alle verantwoordelikheid vir die bediening van die evangelie te aanvaar, kan die onderprestasie of gebrek aan bevoegdheid van 'n predikant lei tot verval in sy of haar gemeente (Dreyer 2010: 109). Hoewel die Kerkorde die belangrike rol van lidmate in die bediening duidelik verwoord, het die amp van predikant so 'n prominente plek ingeneem dat hy primêr verantwoordelik is vir die bediening van die evangelie, terwyl lidmate bedien word. Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika maak dikwels nog die indruk van 'n *domineeskerk* in plaas daarvan dat die kerk in die wêreld die beeld vertoon van 'n lewende, dienende gemeente, werklik liggaam van Christus (Van Wyk 1991: 1).

Die kerk het derhalwe die predikantsamp toegelaat om ten koste van die evangelie te ontwikkel. Hierdie dominante rol wat predikante in gemeentes speel, oortuig dat die amp krities beskou moet word.

'n Ontleding van die predikantsamp toon dat 'n groot persentasie predikante tans 'n negatiewe beroepsbelevens het soos blyk uit die onderstaande navorsing:

1.3.2.1 **Onderzoek na die krisis in pastorieë (Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika, 1996)**

Gedurende 1992 alleen het 17 Hervormde predikante uit die bediening bedank. Die volgehoue negatiewe tendens oortuig die 63ste Algemene Kerkvergadering om opdrag te gee dat die verlies aan predikante empiries, deur middel van vraelyste en onderhoude, ondersoek moes word.

'n Navorsingspan aangewys deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, lewer verslag in Mei 1996, bekend as *Die Onderzoek na die Krisis in Pastorieë*. Die volgende redes word aangegee waarom predikante die bediening verlaat:

- * Predikante dui aan dat hulle nie oor al die teologiese en ander vaardighede beskik wat nodig is vir die rol van predikant nie. Teologiese opleiding het nie tred gehou met die veranderinge in die samelewing nie, en is steeds geskoei op die klassieke Europese benadering. Die maksimum tyd word toegeken aan klassieke tale, teksvaardighede en eksegetiese asof die werk net om prediking gaan, terwyl die tekseksese oordrewe krities en intellektualisties hanteer word.
- * Die strukture van die kerk bied onvoldoende steun aan die predikant.
- * Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika word beleef as té konserwatief in sy bediening van die evangelie.
- * Werkomstandighede is té divers om die mas op te kom – teoloog, prediker, pastor, bestuurder, organiseerder – wat alles lei tot spanning en konflik.
- * Isolاسie van die predikant en sy gesin van normale aktiwiteite en vriende.
- * Finansiële druk, veral in kleiner gemeentes, lei tot heelwat bedankings.
- * Geloofskrisisse speel 'n groot rol in die bedanking van predikante. Die fundamentele probleem is dat dit wat 'n geloofskonteks behoort te wees, vir baie predikante 'n werkkonteks met talle frustrasies geword het.
- * Huwelikspanning en gesinsprobleme plaas die predikant onder geweldige druk. Dit is ook die grootste enkele rede dat predikante bedank – in die periode 1985 tot 1993 bedank 20 predikante as gevolg van huweliksprobleme. Dit hang verder saam met die ou-

derdomsverspreiding: In dieselfde periode was die grootste getal predikante wat bedank het tussen 30 en 40 jaar oud, na ses tot tien jaar in die bediening.

- * Persoonlikheidsprobleme wat wissel van ernstige patologiese toestande soos bipolêre steurnis en akute depressie, tot swak leierskappe en gebrekkige selfkennis.

1.3.2.2 'n Studie oor die psigo-emosionele welstand van predikante

Hierdie studie is in 2003 deur die Instituut vir Biokinetika van die Noordwes Universiteit op Potchefstroom op versoek van die Nederduitse Gereformeerde Kerk se Kommissie vir Predikantbediening gedoen. Die navorsing handel oor die fisieke, gesondheid en psigo-emosionele welstand van manlike predikante in die Nederduitse Gereformeerde Kerk met 340 voltooide vraelyste wat as verteenwoordigend vir die Nederduitse Gereformeerde Kerk gesien word en omdat die kerke vergelykbaar is, is die bevindings ook van toepassing op die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika.

Die verslag toon onder andere dat 15,09% predikante in hulle menswees uiters ongelukkig is, 28,78% se *geluk* swak, 26,13% gemiddeld en slegs 30% goed tot baie goed. Ondermeer word die gevolgtrekking gemaak dat 14,63% van die predikante 'n hoë vlak en 39,94% 'n matige vlak uitbranding vertoon.

Daar word ook gewys op statistieke uit die Verenigde State van Amerika, waar ongeveer 'n derde van alle predikante binne die eerste twee tot drie jaar die bediening verlaat vanweë 'n té hoë werkstres. Statistiek uit Engeland en Australië bevestig die hoë tol wat werkstres van die beroep opeis en word derhalwe ook in die buiteland as 'n algemene verskynsel ervaar.

Die gevolgtrekking word gemaak dat predikante swak fisieke en psigo-emosionele lewenskwaliteit handhaaf. Dit lei tot buitengewone hoë vlakke van stres en uitbranding, met gepaardgaande uittrede uit die amp.

1.3.2.3 Navorsing van G Roux (Noordwes Universiteit)

Hierdie studie is deur Roux oor 'n periode van vier jaar met ongeveer 700 predikante onderneem deur individuele onderhoude en groepsessies. Die besonderhede is in 'n ongepubliseerde dokument opgeteken. Wanneer na die predikante se belewenisse oor die bediening geluister word, is dit duidelik dat 'n groot persentasie 'n negatiewe beroepsbelevens is het. Dikwels word geworstel met situasies wat nie net lewens-, huweliks- en gesinskwaliteit benadeel nie, maar ook die verhouding met God en die verhouding binne die gemeente nadelig strem. Die

verslag bevestig dat studies wat onder predikante in ons eie land en in ander lande gedoen is, grootliks daarmee ooreenstem.

Die volgende belangrike stresfaktore word identifiseer:

(i) ***Stressore in die bediening***

- * Werklading: Te veel verantwoordelikhede (prediking, kategeese, huisbesoek, pastoraat, ensovoorts) – 24 uur, sewe dae 'n week aan diens.
- * Onrealistiese verwagtinge en rolvoorskrifte van lidmate. Dit blyk uit die navorsing dat predikante dikwels té hoë verwagtinge van hulself het en wanneer hulle nie daaraan kan voldoen nie, word dit geprojekteer op die gemeente as gemeenteverwagtinge.
- * Predikante word gesien as die morele outoriteit wie se blote teenwoordigheid sommige mense laat skuldig voel of ongewoon laat optree.
- * Onbetrokkenheid en ongemotiveerdheid van lidmate en kerkraadslede.
- * Aard van die werk vereis dat predikante dikwels werk wanneer die meeste mense tuis is. Ook die emosionele uitputtende aard daarvan (siekte, lyding, traumas) en die feit dat die werk nooit voltooid is nie met 'n herhalende siklus, speel 'n rol.
- * Ingrypende maatskaplike veranderinge verdeel gemeentes in kampe, terwyl postmoderniteit groot en moeilike uitdagings bied.
- * Die rol van die eggenoot wat noodwendig betrokke is sonder die nodige toerusting en opleiding, veroorsaak spanning in die pastorie.
- * Finansies: Navorsing toon hoe langer die predikant in die bediening bly, hoe groter stresfaktor raak finansies. Die vrou word dikwels gedwing om te gaan werk en die predikant sukkel om sy finansiële verpligtinge na te kom.
- * Vanweë die aard van die bediening word die predikant se werk dikwels gereduseer tot krisisbestuur in plaas van proaktiewe optrede volgens beplande doelwitte. Die fokus verskuif na instandhouding van die gemeente in plaas van koninkryksuitbreiding.
- * Gebrek aan privaatheid raak veral in die platteland die predikant en die gesin.

- * Moeilikhedsgraad van die werk: Die inligtingsontploffing en kompleksiteit van die samelewing bring nuwe probleme vir die predikant wat spanning ervaar in 'n poging om verantwoordelike leiding te gee.
- * Ontoereikende opleiding: Sommige predikante ervaar 'n gaping tussen die teologiese opleiding en die bedieningseise soos dit veral gedemonstreer kan word in die gebrek aan pastorale vaardighede wat verder verhoog word deur 'n gebrek aan tyd vir verdere studie.
- * Gebrekkige koinonia en samewerking tussen kollegas kan lei tot bedreigdhede, afguns of kompetisie.
- * Kwynende lidmaatgetalle en 'n afname in erediensbywoning en ander gemeente aktiwiteite kan deur predikante as persoonlike ontoereikendheid vertolk word.

(ii) ***Gevolge van die stressore***

Nie alle predikante reageer dieselfde nie, afhangende van faktore soos onder andere ouderdom, psigiese en geestelike volwassenheid, ondersteuningstelsels en kwaliteit van die huweliksverhouding. Die volgende gevolge kan na vore kom:

(a) Effek op self

(aa) *Onderdrukking van die ware self*

Die rolverwagtinge laat predikante toenemend optree soos hulle dink hulle behoort op te tree sodat inherente spanning ontwikkel tussen die ware self en die ideale self.

(bb) *Eensaamheid*

Eensaamheid is een van die algemeenste gevolge van die bediening wat vererger word vanweë afstande wat dikwels geskep word soos genoem hierbo.

(cc) *Betwyfel eie vermoëns*

'n Gevoel van ontoereikendheid en onvergenoegdheid ontwikkel wanneer die predikant agterkom dat die teologiese opleiding nie die brug slaan tussen die teorie en die praktyk nie. Vanweë gebrekkige terugvoerkanale is die predikant ook onseker oor hoe effektief of sinvol sy of haar insette is.

(b) Effek op die gesin en huwelik

Waar 'n huweliksmaat afgeskeep word, begin soms 'n wrok teen die gemeente of God op te bou en kinders voel dat hulle behoeftes ondergeskik is aan dié van gemeentede.

(c) Effek op die bediening

(aa) *Ongemotiveerd*

Sommige predikante werk net al hoe harder en ervaar dan uitbranding op die langtermyn. Ander ontwikkel die houding dat ten spyte van alle insette wat hulle maak, daar geen werklike vordering gaan wees nie. Dit lei tot afstomping en onbetrokkenheid sodat net die minimum beroepsbevrediging ervaar word.

Skuldgevoelens ontwikkel dikwels teenoor God, huweliksmats, kinders, gemeente en die kerk sodat so 'n persoon totaal negatief word.

(d) Emosionele gevolge

Drie moontlike gevolge kom veral by predikante na vore en dit is stres, uitbranding en depressie wat daartoe lei dat predikante die beroep verlaat.

Die drie verslae maak bepaalde voorstelle oor die hantering van die saak:

- * Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika maak aanbevelings oor verandering in opleiding, funksionering van strukture en begeleiding van predikante.
- * Die tweede verslag vanuit die perspektief van die biokinetika beklemtoon 'n gesonde lewenstyl as die gepaste hantering van uitbranding en stres.
- * Die derde verslag soek die oplossing in die persoonlike geloofslewe as die aangewese metode om die krisis te hanteer.

Die verlies aan predikante uit die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika kon ook ten spyte van ingrype deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en terapeutiese begeleiding deur 'n multidisiplinêre span, nie gestuit word nie (Dreyer 2010: 113). Net ten opsigte van 2008 byvoorbeeld het 35 predikante die amp verlaat.

1.3.3 DIE NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA IN DIE PRAKTYK

1.3.3.1 **Huidige status**

Die kerk het deur die eeue verander van 'n lewende gemeenskap en dinamiese beweging tot 'n instituut wat in vaste strukture gestol het, wat dreig om Christus te verduister – 'n verskuiwing in denke waar die evangelie sy karakter as gebeure verloor en al meer verstaan word in terme van 'n noukeurige geformuleerde sisteem van geloofsreëls (Bosch 1991: 194ev). Die nalatenskap is dat die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika as instituut funksioneer, 'n geloofskrisis beleef met die besef dat die Kerk met baie dinge besig was sonder om werklik na die Here te luister. 'n Politieke en ideologiese verlamming van die Kerk wat lei tot 'n onvermoë om in gehoorsaamheid aan God en sy Woord kerk te wees.

Die enigste gemeentes wat sal oorleef, is dié wat nie net instandhouding en versorging van lidmate doen nie, maar daarin slaag om missionaal te leef en lidmate deel te maak van die gemeentese bediening. Die bestaande gemeentes van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika sal 'n proses van radikale transformasie moet inisieer, weer vir mense buite die Kerk 'n plek kan word waar hulle die teenwoordigheid van God beleef. Of bestaande lidmate daarvoor gereed is, is te betwyfel (Memorandum, 68ste Algemene Kerkvergadering/lidmaatverliese).

1.3.3.2 **Transformasie**

Dit word algemeen aanvaar dat transformasie noodsaaklik is, maar dat dit bykans onmoontlik is vir die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika met sy dominante institusionele benadering tot kerkwees as gevolg van 'n natuurlike weerstand teen verandering en 'n onvermoë om nuwe geloofspraktyke aan te leer (Heitink 2007: 355).

Talle gemeentes van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika het hulle op die pad van transformasie begeef en hulle vasgeloop teen lidmate en ampsdraers se onwilligheid om te verander. As gevolg van konflik en spanning word alle pogings tot transformasie gestaak met gepaardgaande wantroue en verdeeldheid. Teleurstelling en frustrasie met dié proses is dikwels die aanleidende oorsaak waarom aktiewe en meelewende lidmate, wat gehoop en gebid het vir vernuwing, die Kerk verlaat (Dreyer 2010: 175 en 176).

Die Bybelse eis van bekering en wedergeboorte maak voortdurende transformasie noodsaaklik. Heitink beskou bekering as 'n fundamentele verandering in die geestelike funksionering van 'n gemeente (Heitink 1993 (2000): 197 en 198). Transformasie moet nie verstaan word

as 'n noodmaatreël om die kerk te *red* nie, maar dit het te doen met **be-kering**, met **gehoorsaamheid** aan God, met **roepingsbewussyn** en die **eer** van God. Guder som dit soos volg op:

There is a tendency to solve problems by reorganization. What I have tried to make clear, is that the church's crisis is one of fundamental vocation, of calling to God's mission, of being, doing, and saying witness in faithfulness to Jesus Christ, our Lord. Our missional challenge is a crisis of faith and spirit, and it will be met only through conversion, the continuing conversion of the church (Guder 2000: 150).

Transformasie onderskei verder tussen tegniese en aanpasbare verandering. Eersgenoemde verwys na 'n oplossing wat steeds binne die vermoë van die instelling is terwyl aanpasbare verandering skeppende innovasie vereis. Dit gaan uit van die oortuiging dat die oplossing buite die bestaande vermoë is omdat die instelling verandering of dood in die gesig staar. Die oplossing is dus krities vir die toekoms en bevraagteken die instelling se vermoë om hoegenaamd die saak te kan oplos.

Uiteindelik is aanpasbare verandering om beheer prys te gee (Minatrea 2004: 161 nuwe 165). Hierdie wesenlike standpunt word deur Niemandt soos volg onderskryf:

Na my mening is die missionêre kerke die moedige innoveerders wat 'n nuwe era inlui deur aanpasbare veranderings aan te bring en nie bloot te volstaan met tegniese veranderings nie. Die ontlukkende kerke het die eerste tree gegee, maar daar is ook ander gemeentes (selfs lede van hoofstroomkerke) wat aan die begin van 'n wesenlike verandering in hulle manier van kerkwees staan. Hulle is besig met kultuurverandering. Die geheim is hulle waagmoed (Niemandt 2007: 53).

Aanpasbare transformasie vereis verandering op die diepste vlakke wat niks onaangeraak laat nie (Niemandt 2007: 52). Dit begin by die verandering van denksisteme; verandering van die sisteemverhaal of paradigma – in die eerste plek om 'n transformasie van die hart en die verstand van individuele gelowiges sowel as die kerk in kollektiewe verband.

1.3.3.3 Die predikantsamp en transformasie

Heifetz beklemtoon dat aanpasbare transformasie berus op die vermoë om te kan leer en die vermoë om dit wat geleer word, in die praktyk te implementeer (Heifetz 1994: 76).

Dit is een van die fundamentele probleme in die transformasie van kerkwees dat predikante, kerkleiers en lidmate die moeite ontsien om

nuwe vaardighede aan te leer en bly by die bekende. Transformasie begin met wat in die hart en verstand van die predikant en lidmate leef.

Die probleem is verder dat die reformatoriese ampsbegrip wat in die 16de eeu binne die Rooms Katolieke Kerk ontwikkel is, in die 21ste eeu onveranderd gehandhaaf word. Dit dien as basis vir teologiese opleiding sodat predikante opgelei word vir 'n kerk wat nie meer bestaan nie, met valse verwagtinge van hulle rol as predikant. Daar is ook bevind dat predikante met 'n sterk akademiese agtergrond in die teologie, juis die minste gereed is om aan te pas by nuwe omstandighede. Hulle vind dit ook moeilik om gemeentelike transformasie te begelei (Niemandt 2007: 40).

Gemeentelike bediening vind plaas binne 'n betreklik rigiede sisteem soos voorgeskryf deur die Kerkorde, en word deur toesighoudende vergaderings afgedwing. Dit ondersteun eerder die kerk as 'n instituut, as om die gemeente as 'n lewende en dinamiese geloofsgemeenskap te begelei. Slegs Ordinansie 2.1.5 (xi) in die Kerkorde verwys na die predikant se missionêre verantwoordelikheid, terwyl 99% van sy tyd opgeneem word deur die instandhouding en pastorale versorging van die gemeente. So 'n bediening laat weinig moontlikhede vir groei. As persentasie uitgedruk van die verskillende aspekte van die bediening, dui inligting verkry uit jaarverslae van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika dat 23,7% tyd bestee word aan Woordverkondiging; 36,9% aan pastoraat; 6,9% aan jeugbediening; 10,3% aan toerusting; 0,8% aan missionaat en 21,6% aan vergaderings.

Vergaderings en Woordverkondiging neem dus ongeveer dieselfde tyd en wys op 'n kerk met 'n dominante vergaderingskultuur. Minder as 1% tyd word aan missionêre aksies bestee, min aan toerusting met 'n oorwig tyd aan pastoraat – dus is daar 'n sterk fokus op instandhouding en vergaderings.

Opvallend is dat die Kerkorde dit bykans onmoontlik maak vir 'n predikant om sy bediening missionaal te rig. Die basiese vertrekpunt van die Kerkorde is na binne gerig, met 'n baie sterk fokus op die pastorale versorging van die gemeente.

Bediening van gemeentes vertoon 'n gebrek aan kreatiwiteit. Die 16de eeuse Geneefse bedieningsstrukture word nog voluit in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika gehandhaaf (Van Staden 2007: 22 en 23).

Gemeentelike bediening vind plaas binne 'n betreklik rigiede sisteem soos voorgeskryf deur die Kerkorde, en deur toesighoudende vergaderings afgedwing word. Dit ondersteun eerder die instandhouding van die kerk as instituut, as die begeleiding van die gemeente as 'n lewende en dinamiese geloofsgemeenskap. Bestaande strukture en lidmate

se verwagtings maak dit vir 'n predikant feitlik onmoontlik om buite die grense van sy gemeente te werk. Ook maak die dominante institusionele denke dit moeilik om kreatief aan nuwe bedieningsmoontlikhede te werk. Dikwels laat die plaaslike kerkraad dit gewoon nie toe nie. In so 'n situasie kan die kerk nie groei nie (Dreyer 2010: 115 tot 120).

Dit is derhalwe uiters noodsaaklik dat die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika moet herbesin oor die rol van predikant, die Kerk se ampsbegrip en die algemene priesterskap van die gelowige.

1.3.3.4 **Perspektief op die aanpasbaarheid van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika**

Transformasie gaan om te verander van 'n pastorale na 'n missionale bedieningspraktyk wat berus op insigte wat verkry word vanuit 'n grondige teologiese nadenke oor die kerk en veral die missionale opdrag aan die kerk. So 'n nadenke oor die kerk vereis meer as om net te besluit oor prioriteite en gemeenteprojekte. Kerkwees is nie 'n gebou of instansie nie, maar 'n gemeenskap van getuies, toegerus deur God om te getuig en deel te hê aan Christus se werk (Hooker 2008: 1 en 2).

Missionale bediening gaan om kerkwees in die lig van die Woord en in gehoorsaamheid aan God – weg van die selfgesentreerde instandhoudingsmodel na 'n openheid vir die wêreld as deel van God se handeling met die wêreld. Voortdurende bekering weg van die kerk se eie belang en oorlewing na die koninkryk van God. Geen model kan voorgeskryf word nie en die normatiewe moet nie op die vlak van struktuur of organisasie gesoek word nie, maar in die roeping van die kerk om te getuig van die evangelie. 'n Verbondsgemeenskap wat dissipels van Jesus word (Dreyer 2010: 171 en 172).

Halstead verduidelik dat gemeentes wat daarin slaag om stolling te verbreek en begin met 'n proses van transformasie, ervaar stygende energie, oop kommunikasie, vertroue in die leiers van die gemeente en 'n gevoel van verdieping in geloof en volwassenheid in dissipelskap, asook 'n groter vermoë om aan te pas by veranderde omstandighede (Halstead 1998: 2).

Aanpasbare transformasie begin met wat in die hart en verstand van die predikant en lidmate gebeur. Geloofsgroei en geestelik verdieping volg – 'n hartsverandering met oorgawe aan God gekenmerk deur 'n persoonlike verhouding met Hom. Gesindhede verander en lei tot die hervorming van die sigbare kerk wat die riglyne van Romeine 12 uitleef. Kan 'n kerk wat volgens grondige getuienis tot 'n instituut gestol het, wat dreig om Christus te verduister, waar die evangelie sy karakter as gebeure verloor en al meer verstaan word in terme van 'n noukeurige sisteem van geloofsreëls, weer tot bekering kom? Die vraag of die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika in staat is tot aanpasbare transformasie, moet rekening hou met die volgende:

- * Die memorandum aan die 68ste Algemene Kerkvergadering betwyfel dit of lidmate daarvoor gereed is.
- * Teoloë soos Niemandt, Viola en Barna voorspel dat tradisionele kerke tot niet sal gaan en dat die kerk nie meer te red is nie.
- * Dit is bykans onmoontlik vir die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika om af te sien van sy dominante institusionele benadering van kerkwees (Heitink 2007: 355).
- * Kan die lewenskwaliteit van predikante herstel word?
- * Kan die Kerkorde ruimte skep vir 'n meer sinvolle aanwending van die amp?
- * Kan die kerk verander van 'n pastorale na 'n missionale bedieningspraktyk?
- * Sal leierskap in gemeentes ontwikkel word om verantwoordelikheid te aanvaar?
- * Kan die priesterskap van lidmate 'n werklikheid word?
- * Kan die kerk 'n spiritualiteit in eredienste bied waar 'n ontmoeting met God beleef word?
- * Sal die bediening voldoende ruimte bied vir geloofsgroei en aanbidding?
- * Is die kerk ook 'n geestelike tuiste vir jong mense wat 'n behoefte het aan innoverende bediening en preke wat toepassing vind in 'n postmoderne wêreld? Waar teologie op 'n nuwe manier beoefen word en nuwe geloofstaal geskep word waaruit 'n nuwe kerklike gebruik kan voortvloei?
- * Sal die kerk kinders op 'n wyse bedien dat hulle as volwassenes toegewyde lidmate van die kerk word?

Hou in gedagte dat verskeie teoloë die verval van tradisionele kerke as 'n natuurlike proses sien, weg van die sigbare gestalte omdat dit eintlik gaan oor die geestelike of onsigbare gestalte, en selfs meen dat die kerk in stryd met die Skrif leef, dat die hart uit die evangelie geruk is, dat die tradisionele kerke nie meer te red is nie en tot niet sal gaan, om plek te maak vir nuwe vorme van kerkwees. Teen so 'n agtergrond gesien is daar min hoop vir die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. Maar by God is niks onmoontlik nie – ook om die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika tot bekering te lei, om weer kerk van Jesus Christus te word.

---oOo---

Bylae D
Ned Herv Gemeente Pretoria:
Teologiese verklaring

1. **TEOLOGIESE VERKLARING**

1.1 **AGTERGROND**

Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika se lidmaatskap van die *World Alliance of Reformed Churches* is in 1982 deur laasgenoemde wêreldliggaam gesuspendeer hangende bepaalde voorwaardes waarvan die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika moet voldoen. In 'n amptelike verklaring gedateer 17 September 1982 was die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika van oordeel dat die vereistes van die *World Alliance of Reformed Churches* nie haalbaar is nie en het die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika as lid van die *World Alliance of Reformed Churches* bedank. Intussen het sosio-politieke omstandighede in die Republiek van Suid-Afrika verander en is aan sekere vereistes wat deur die *World Alliance of Reformed Churches* gestel is in elk geval deur die normale gang van sake voldoen. Die grootste uitstaande saak twee dekades later was 'n teologiese verklaring wat deur die *World Alliance of Reformed Churches* vereis is as 'n skuldbelydenis. Hieroor het verskeie studiestukke deur die loop van tyd gedien, waarvan die laaste vier tydens die 66ste Algemene Kerkvergadering (2001) gedien het¹⁵. Met die 66ste Algemene Kerkvergadering se besluitneming het die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika gemeen die aangeleentheid af te handel, die spreekwoordelike boek toe te maak, en voort te gaan met haar roeping as kerk van Jesus Christus.

Die 67ste Algemene Kerkvergadering (2004) het besluit dat die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika weer aansoek doen om lidmaatskap van die *World Alliance of Reformed Churches*. Dit was na terugvoer van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika se waarnemers wat deur die *World Alliance of Reformed Churches* na hul vergadering genooi is¹⁶. Die besluit van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika is met 'n groot meerderheidstem (hand opsteek) geneem. Die 67ste Algemene Kerkvergadering het egter nie voldoende rekening gehou dat die Kerk moontlik nog nie voldoen aan al die vereistes wat die *World Alliance of Reformed Churches* gestel het nie. Die bekendmaking van die *World Alliance of Reformed Churches* se vereistes wat hierna gevolg het¹⁷, het misverstand, verwarring en onrus veroorsaak – soveel so dat by die 68ste Algemene Kerkvergadering drie beskrywingspunte gedien het ten gunste van die *World Alliance of Reformed Churches* se vereistes en 32 beskrywingspunte wat dit bevraagteken of selfs teëstaan. 'n Groot deel van laasgenoemde beskrywingspunte het uitgemond in Besluite 64, 72 en 88 van die 68ste Algemene Kerkvergadering. Hierdie besluite het eerstens opdrag gegee tot omvattende stu-

¹⁵ Van Tonder, *Engaging Paul Ricoeur's work*, p 23.

¹⁶ Van Tonder, *Engaging Paul Ricoeur's work*, p 23.

¹⁷ Omsendbrief 11/2006, dd 7 September 2006, Herderlike Skrywe van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering insake aansoek by die *World Alliance of Reformed Churches*.

die en tweedens dat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering met die *World Alliance of Reformed Churches* in gesprek tree oor laasgenoemde se voorwaardes¹⁸. Gemelde studies is nog nie uitgevoer nie.

Tydens die 69ste Algemene Kerkvergadering het slegs studiewerk ooreenkomstig Besluit 64/68 gedien¹⁹, maar het die saak ook net gedeeltelik gedien. Die Kommissie van die 68ste Algemene Kerkvergadering het by een geleentheid gesprek gevoer met 'n afvaardiging van die *World Alliance of Reformed Churches*, maar het nie gevorder nie²⁰.

Vervolgens het vyf teoloë van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika 'n openbare verklaring uitgereik wat 'n analoog is van die *World Alliance of Reformed Churches* se vereistes²¹. Dit het beswaar meegebring en as versoeningsproses is ooreengekom dat die verklaring dien by die 69ste Algemene Kerkvergadering (as Beskrywingspunt 54/69). Hierdie verklaring het gesprekke regdeur die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika oorheers en is beleef as pogings om aan die *World Alliance of Reformed Churches* se vereistes te voldoen. Die opstellers het egter deurlopend gestel dat hulle verklaring niks met die *World Alliance of Reformed Churches* se vereistes te doen het nie – dat hul verklaring geensins is om die *World Alliance of Reformed Churches* ter wille te wees nie. Die verwarring, misverstand en onrus wat by die 68ste Algemene Kerkvergadering geheers het, was geensins opgeklaar nie. Die agenda van die 69ste Algemene Kerkvergadering het slegs terugvoer bekend gestel insake 'n deel van Besluit 64/68, terwyl die balans van Besluit 64/68²² en Besluite 72 en 88/68 nog uitstaande was²³. Besluit 54/69 was dus foutiewelik hanteer as 'n ekumeniese aangeleentheid – dit moes 'n verkondigingsaangeleentheid wees. In die lig van Ordinansie 3.8.3 (iii) van die Kerkorde was Besluit 54/69 ook nie 'n ingeligte besluit selfs as verkondigingsaangeleentheid nie.

Benewens uitstaande studiewerk en 'n uitstaande opdrag aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering om met die *World Alliance of Reformed Churches* te handel oor onafgehandelde sake tussen die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika en die *World Alliance of Reformed Churches*, is Besluit 54/69 met gemengde gevoelens begroet. Die wese van Besluit 54/69 is 'n wesenlik ingrype op die persoonlikheidskonstitusie van lidmate van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika, party positief, party negatief. Hierdie ingrype het ongemak veroorsaak. Hierdie ongemak kan moeilik deur lidmate verwoord word – deels uit voorsorg dat 'n bewoording ander se gevoelens

¹⁸ Notule, 68ste Algemene Kerkvergadering, pp 105 tot 122.
¹⁹ Agenda, 69ste Algemene Kerkvergadering, pp 311 tot 361.
²⁰ *e-Hervormer*, 12 Maart 2009.
²¹ Beeld 12 Maart 2009, *e-Hervormer* 12 Maart 2009.
²² Agenda, 69ste Algemene Kerkvergadering, pp 311 tot 337.
²³ Agenda, 69ste Algemene Kerkvergadering, p 11.

kan aantas, maar ook omdat die verwarring, misverstand en onrus wat by die 68ste Algemene Kerkvergadering bestaan het nog nie opgeklaar is nie, intendeel geëskaleer het. Ongemak het gegroei tot verskille, selfs geskille. Die resultaat was liefdeloosheid aan alle kante en optredes wat die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika nie waardig is nie. En dit oor 'n aangeleentheid wat nog geen doel kan dien nie, maar die eenheid in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika versteur.

Daar is in dié saak nie net een kant nie. Hoeveel kwaad Besluit 54 en alles daaromheen, ook teologiese afwykings of vrysinnigheid in ons teologie, ook al mag aanrig, bied dit geen regverdiging vir die optrede van die beswaardes nie. Daar is net een weg: Hou op veroordeel, kom tot versoening, keer terug tot God, almal, volg Christus in sy selfontleding en in heelhartige berou. Ons staan almal as individue en as Kerk voor die lewende God. Wat is ons antwoord?

Vervolgens was die kerkraad en gemeente van Pretoria van oordeel dat 'n omvattende verrekening van die teologiese, historiese, kulturele en politieke implikasies van die bewoording in Besluit 54/69 ten doel kan stel om die spreekwoordelike lug te suiwer en die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika saam te bind as gemeenskap van gelowiges²⁴.

Die begrip sinode dui, soos die Griekse begrip *συνοδος*, op 'n byeenkoms of vergadering van 'n kerklike liggaam waar debat gevoer of besluite oor relevante sake geneem word. Dit het ook die meer letterlike betekenis van *saam op weg* of *saam dink*. Wanneer die uitkoms van sodanige *συνοδος* met ongemak ontvang word (soos met Besluit 54/69 die geval was), verg dit aandag. Dit impliseer geensins 'n *reg* of *verkeerd* nie, maar wel dat begripsopheldering nodig is om die fokus te plaas op die *saam* van *συνοδος* se letterlike betekenis, *saam op weg* of *saam dink*. So kan eenheid binne die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika nagestreef word, nieteenstaande enige misverstand, verwarring, onrus, spanning en geskille. Hierdie studie is 'n beskeie poging van die Nederduitsch Hervormde gemeente Pretoria om versoening en opklaring van verskille te probeer vergemaklik. Ons is besig met God se kerk – elk van ons is slegs begenadig om 'n bydrae te probeer lewer. Hoewel die bevindinge van hierdie studie voorlopig is, dui dit wel probleemareas aan wat hanteer, verlig en geakkommodeer kan word, terwyl oplossings verfyn kan word deur verdere studie, *συνοδος* en besluitneming.

1.1.1 DIE BEGRIP GOEDKEURING

Ten opsigte van die metode van uitleg word die begrip *goedkeuring* teen die agtergrond van die 19de en 20ste eeuse Kerkgeskiedenis on-

²⁴ Hierdie dokument is op versoek verkort vir doeleindes van volume in die agenda, maar die volledige dokument is op aanvraag beskikbaar by die gemeente.

dersoek. Daar word gewys na die verhouding en invloed van die Rêveil en die persoon van HF Kohlbrügge, die 19de eeuse teologie in die lig van Karl Barth se evaluering en die 1934 tot 1935 debat tussen Paul Tillich en Emanuel Hirsch.

Voortspruitend uit die teologiese agtergrond is die inhoudelike kenmerke van die begrip aan die orde. Dit kan aan die hand van die verhouding tussen die mistieke en immanensie van God, skepping en herskepping, geskiedsopvatting, die Christologie in onetiese en relasionele verband, die voorkoms van dualisme en antidualisme, predestiasie en Christologiese vertrekpunte, Calvinistiese monisme en Lutherse dualisme, epistemologie en ideologie (laasgenoemde onderskei wees en wese) van die werklikheid beoordeel word.

Teen die agtergrond van die 19de en 20ste eeuse teologiese raamwerk en die ter sake inhoude, word gevra of die *goedkeuring* van die Nederduitsch Hervormde Kerk van apartheid/afsonderlike ontwikkeling in dié verbande uitgelê moet word. Dit moet ook gevra word in die lig van die kerkhistoriese gang van die Nederduitsch Hervormde Kerk in Suid-Afrika gedurende die 19de en 20ste eeu. Die invloed van die Kaapse Patriotte-beweging, die gang van die Groot Trek en veral die invloed van predikante uit Nederland sedert 1853 tot 1930, behoort aandag te kry. 'n Omskrywing en evaluering van laasgenoemde dui daarop dat 'n uitleg van die begrippe vanuit reformatoriese teologiese grondgedagtes, byvoorbeeld Godsbegrip, regverdiging deur die geloof alleen, versoening *et al*, ondersoek moet word.

Dit vra dus deurlopend na 'n verantwoordelike historiese hermeneutiek²⁵.

Volgens Vosloo, in Van Tonder, beteken dit dat ons nie onkrities en be-grensend met die verlede moet omgaan nie, dit nóg te romantiseer, nóg te demoniseer, want

*by both the romanticising and the demonising of the past, we are unable to deal responsibly with the complexity and the ambiguity thereof*²⁶.

1.2 AANLOOP TOT BESLUIT 54/69 EN BUITENGEWONE ALGEMENE KERKVERGADERING (2011)

*... we do not come to you during these days with all kinds of explanations or even with excuses in order to make **our past softer***

²⁵ Helené van Tonder, *Engaging Paul Ricoeur's work on memory, history and forgetting in search of an adequate methodology for Church and theological historiography* (Universiteit Stellenbosch: Ongepubliseerde MDiv-Skripsie, 2010), p 14.

²⁶ Van Tonder, *Engaging Paul Ricoeur's work*, p 15.

or more acceptable. I will not attempt to explain or even to put into benign perspective the actions and statements of our predecessors ... As I prepared for this meeting and read through the documents of the past decades, documents that were drawn up and resolutions that were adopted in this very venue, I was, to say the least, dismayed. I want to tell you that to me personally – and I believe too many of us – it seems incomprehensible that the leaders of our Church could make such comments and take such decisions in the first place.

*But I also wish to state unequivocally that, in the light at our disposal and through the working of the Holy Spirit in our hearts today, we honestly confess that **apartheid is indeed a sin and that any attempt to justify in accordance with the Bible is nothing less than a heresy.***

Bovermelde uitsprake is deur prof J Buitendag tydens die besoek van die *World Alliance of Reformed Churches* op 7 en 8 Junie geopper en opgeneem in die agenda en kommentaar wat tydens die Buitengewone sitting van die Algemene Kerkvergadering (2011) gedien het. In beide die aanhalings word ten opsigte van *apartheid/afsonderlike ontwikkeling* 'n veroordelende woord oor die standpunte van die Hervormde Kerk en haar voorgangers uitgespreek, in die besonder word *apartheid* as sonde en die *regverdiging* daarvan as kettery getipeer.

Hiermee sluit prof Buitendag aan by elemente van 'n alternatiewe paradigma wat Lategan aandui as een wat besef

*... dat die basiese fout van die apartheidsideologie sy uitgangspunt in die onversoenbaarheid van mense is²⁷ ... Dit is hierdie besef wat uiteindelik lei tot die verklaring van 'n **status confessionis**, tot die teologiese veroordeling van apartheid as kettery en tot die opstel van die Belydenis van Belhar as die alternatiewe verstaan van die evangelie²⁸.*

Buitendag verklaar eweneens dat hy tot dié gevolgtrekking gekom het na 'n **beoordeling van die verlede aan die hand van 'n nalees van kerklike besluite en uitsprake** in dié verband.

Buitendag se standpunte, die daaropvolgende Nasionale Colloquium en die Studiestuk *Aanloop tot die beskrywingspunt 54/69* en gevolglike besluite, impliseer die rol van geheue en 'n narratief/beeld van die ver-

²⁷ Vergelyk R Botman en R M Peterson (reds). *To remember and to heal. Theological and psychological reflections on truth and reconciliation* (Kaapstad: Human en Rousseau, 1996).

²⁸ BC Lategan, Nuwere Ontwikkelinge op die gebied van die geskiedskrywing – 'n geleentheid vir herbesinning na 350 jaar van gereformeerdeheid? In 350 Jaar Gereformeerde, Pieter Coertzen (ed) (Bloemfontein: CLF, 2002).

lede wat tot 'n etiese/morele beoordeling/keuse lei soos met die begrippe *verwerp* en *goedkeuring* verwoord word.

Beskrywingspunt 54: Teologiese Dosente

Verwerping van apartheid

Die 69ste Algemene Kerkvergadering maak (in die lig van die 68ste Algemene Kerkvergadering se besluit) dat dit *verkeerd was om 'n bepaalde regeringsbeleid (apartheid) goed te praat*, onomwonde die uitspraak dat apartheid nie teologies geregverdig kan word nie. Die Kerk verwerp sy goedkeuring van apartheid omdat dit

- * in stryd is met die evangelie van Jesus Christus²⁹
- * gebaseer is op die idee van onderlinge versoenlikheid
- * onreg sanksioneer
- * die beeld van God in mense aantas.

Die vergadering beklemtoon die Bybels-teologiese aard van hierdie verklaring³⁰.

Besluit van die Buitengewone Algemene Kerkvergadering (2011)

*Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika verklaar dat die politieke beleid van apartheid wat toegepas is in die Republiek van Suid-Afrika nie teologies geregverdig kan word nie en **herroep hiermee alle goedkeurings in die verlede** van die beleid in uitsprake deur die Kerk en namens die Kerk.*

Dit was in stryd met die evangelie van Jesus Christus.

(Getranskribeerde Notule van die Buitengewone Algemene Kerkvergadering 2011, p 201).

In die kerkgeskiedenis is dit nie die eerste maal dat kritiek teenoor kerklike besluite of teologiese denkwêë uitgespreek word nie.

1.3 19DE EEU

1.3.1 RÉVEIL EN HF KOHLBRÜGGE

Die Réveil-beweging word in die algemeen beskou as 'n reaksie teen die 18de eeuse rasionalisme. Laasgenoemde geestestroming het deur middel van die nuwe insigte in die natuurwetenskappe en astronomie

²⁹ Lategan, Nuwere Ontwikkelinge, p 274. Hoe hou dit verband met die *skriftuurlike* grondbeginsel?

³⁰ Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika, 69ste Algemene Kerkvergadering (Besluitebundel 2010), pp 108 en 109.

die wetmatigheid van die heelal ontdek en op ander lewensterreine geprojekteer; ook die staatkundige en politiese strukture is in terme van wetmatighede ingerig en die opkoms van demokrasie en die *Staat* as entiteit ingelei³¹.

'n Persoon soos Hugo de Groot wys op die verdragsleer as fondament van die nasionale staat en die algemene volkswil of volksoewereiniteit wat deur Jean Jacques Rousseau as die *Contrat Social* geformuleer word. Ná die Napoleonitiese tussenspel het dit gelyk asof die keisers en konings weer die troon beset het en dat die rewolusie van verbygaande aard was. Kluit dui egter aan:

*... de revolutionaire geest bleef leve.- De mensch was tot bewust-zijn van zijn krachten gekomen, de derde stand voeld zich niet meer uitsluitend onderdaan, hij voelde zich burger, mede bouwer aan den staat. – Dit burgerschap bleef roepen om een vastlegging van zijn rechten, zijn onvervreemdbare menschen- en burgerrechten*³².

Europa het toenemend met die opkoms van nasionalisme te doen gekry, hiervan was die Griekse Vryheidsoorlog, die Italiaanse stryd, die storms in die Oostenrykse-Hongaarse monargie en Sleeswijk-Holsteinse kwessie aan die orde.

Maar onder die suiderkruis aan die punt van Afrika het die verdragsleer en rewolusionêre inhoude regstreekse of onregstreeks inslag gevind. Coenraad Beyers skryf hieroor:

*Die lang stryd wat die Suid-Afrikaanse koloniste in lief en leed gedurende die tydperk onder behandeling volgehou het vir die verkryging van seggenskap in die regering van hul land en ander burgerlike voorregte, sowel as die erkenning van algemene mense-regte, moet beskou word as van buitengewone betekenis vir die wording van die Afrikanernasie. Dié grootse denkbeelde sou nie in rook verdwyn nie! In die Groot Trek en lank daarna, selfs nadat die Patriotte-beweging as sodanig nie meer bestaan het nie, sien ons onmiskenbare spore daarvan*³³.

In Nederland was die eerste stemme van protes teen die geestestrominge, soos in die Aufklärung en Franse Rewolusie vergestalt, dié van die *anti-revolutionêr* en Oranjegesinde digter, Willem Bilderdijk. Hy het tydens privaatlesings sy godsdienstige en politieke gedagtes oorgedra en verskeie toonaangewende figure, soos Isaac da Costa, het onder sy invloed gekom.

³¹ M E Kluit, *Het Réveil in Nederland, 1817 tot 1854* (Amsterdam: HJ Paris, 1936), pp 1 tot 4.

³² Kluit 1936, p 2.

³³ Coenraad Beyers, *Die Kaapse Patriotte gedurende die laaste kwart van die 18de eeu en die voortlewing van hul denkbeelde* (Pretoria: Van Schaik, 1967), p 281.

Da Costa het tydens sy Leidense studiejare (1816 tot 1817) weer by Bilderdijk privaatlesings deurloop, die keer oor *Vaderlandsche Geschiedenis*. Dit is begryplik dat Bilderdijk vanuit 'n bepaalde perspektief die lesings aan die orde stel. Sy weerstand en beswaar teen die Baataafse bewind blyk toe hy weier om 'n eed van getrouheid aan die bewind te doen en eerder tot in 1806 ballingskap verkies. Maar dit is nie 'n blinde lojaliteit wat Bilderdijk se weerstand tipeer nie. In die publikasie *Verhandelingen Ziel-, Zede- en Rechtsleer* word 'n wysgerige en godsdienstige stelsel vooronderstel. Bilderdijk dui aan dat die resultate van alle ondersoek:

*... zal altijd de eenheid zijn, die in God is, en die Hij Zijne schepping heeft ingedruk. Eenheid in het zedelijke, in het natuurlijke, in het geestelijke; en bij deze Eenheid, uitbreiding in alle kringen en ordeningen*³⁴.

Dit is opvallend dat Bilderdijk se opvatting deur 'n bepaalde epistemologie gekenmerk word. Hy onderskei allereers tussen dit wat waargeneem kan word en die kennis en kennisverbande wat uit die waarneming bekom word, maar

... de ware wezen der dingen, de onzienlijke wereld word slechts door inwerking van Gods Gees in het hart van den mensch erkend. Deze erkenning is een genade Gods. De hoogste wijsheid is van boven, is uit God, de ware wijsbegeerte aanvaardt met het hart.

Dit is ook opmerklik dat Bilderdijk se Godsbegrip 'n rol in sy opvatting speel³⁵. Vir Bilderdijk is die God van die openbaring, God wat rig en versoen, die regverdige en barmhartige God, die uitgangspunt vir 'n beoordeling van die werklikheid in al sy geledinge. Vir Bilderdijk is God die God wat *is*, die allesomvattende God, die hoogtepunt van eenheid en harmonie. Ook die Triniteit en Christologie, die sondeval, skepping en herskepping dra by tot Bilderdijk se geskiedbeskouing en sy beoordeling van staatkunde:

Men beoefent de geschiedenis niet als Christen, wanneer men er menschlijke staatkunde of bloote volksomwentelingen in opmerkt. De weg van Gods Voorzienigheid met het mensdom ... moet het voorwerp zijn waar men aandacht onafgekeerd op gevestigd houdt.

Bilderdijk beklemtoon voorts dat dit die tekort in kerkhistoriese en wêreldhistoriese geskiedskrywing is. Dié geskiedskrywing vra nie na die betekenis van gebeure in die lig van Christus se ryk en die eskatologiese voorspellings nie. God se betrokkenheid en handelinge in en

³⁴ Kluit 1936, pp 45 tot 49.

³⁵ Vergelyk Moltmann-Wendel 1976, pp 30 tot 34.

met die geskiedenis word dus nie verreken nie, die geskiedenis van die Christelike kerk en eskatologiese vooruitsigte kom nie aan die orde nie. Bilderdijk beklemtoon nie net die ondergang van die wêreld nie, maar ook die koms van die ryk van Christus en in die lig hiervan moet nie net historiese gebeure in die hede, maar ook die verlede, beoordeel word. Hiermee het Bilderdijk teen die heersende geskiedsopvatting van sy tyd, die Wagenaar- of Wagenaariaanse geskiedsopvatting, standpunt ingeneem. Jan Wagenaar (1709 tot 1773) het 'n staatsgesinde opvatting gehandhaaf, met ander woorde die geskiedenis is verklaar in terme van heersers-kategorieë en wys die betreklikheid tussen voorsienigheidsleer en die geskiedenis af.

Tussen Bilderdijk en Wagenaar se verskillende geskiedsopvattinge heers ook 'n verskil tussen die gronde van maatskaplike of volksordening. Vir Bilderdijk geld dat alle gesag in God sy oorsprong vind en die inrigting van die gemeenskapslewe word verder in patriargale sin verstaan. Daarteenoor wys hy die verdrag tussen individue en die gevolglike oprigting van 'n gemeenskaplike bestuur af. Dit spruit nie uit gesag nie, volgens Bilderdijk, maar is 'n versteuring van die gesagsorde en voorsienende skeppingsverbande en op grond hiervan keur Bilderdijk die verdragstaat af. By meer as een van Bilderdijk se studente was daar, teen die heersende opvattinge, 'n betoog vir die monargie, of aristokrasie. Selfs Da Costa se voorliefde vir *absolutisme* word in 'n verslag van die direkteur van Polisie aan die koning vermeld³⁶ en later in sy lesings oor die Vaderlandse Geskiedenis, *Ontwerp van Voorlezingen over Vaderlandsche Geschiedenis en Taal*, stel Da Costa uit die staanspoor dat hy geskiedenis vanuit die Christokratiese standpunt beoordeel en ... *onder het aanbiddelijk Bestuur der Goddelijke Voorzienigheid*³⁷.

Bilderdijk se student en vriend, Isaac da Costa, het met sy *Bezwaren tegen de Geest der eeuw* ook teen die beginsels van onder andere die Franse Rewolusie te velde getrek en vir 'n terugkeer na Christelike norme en waardes gepleit. Dit was tekenend van die Nederlandse Réveil of soos Moltmann-Wendel dit stel:

Das politische, sittliche und natürliche Leben unter den Herrschaftsanspruch Gottes zu stellen, ist das Ziel der kirchen- und kulturreformerischen Bewegung.

Dié doel en gedagtes is in *Nederlandsche Stemmen voor Godsdienst, Staat-, Geschied- en Letterkunde* (1834) onder redaksie van Da Costa en Willem de Clerq geopper. Artikels oor godsdiens, staatkunde, vaderlandse geskiedenis en literatuur het die stryd teen gedagtes uit die dampkring van die Franse Rewolusie en Verligting voortgesit. Ter inleiding van die tydskrif word gestel:

³⁶ Kluit 1936, p 59.

³⁷ Kluit 1936, p 209.

Vóór alles wenschen wij door Nederlandsche aangelegenheden verstaan te hebben, alles wat de eer en belijdenis van onzen Heer en Zaligmaker, vooral in of met betrekking tot ons Vaderland aangaat, ...

en ten opsigte van die staatkunde,

... Zonder te zijn hetgeen met uitsluitend monarchaal noemt, zijn en blijven wij Oranje- en Koningsgezind, en zien in onzen eenhoofdigen regeringsvorm een duidelijk teken en bewijs van de bescherming en bewaring Gods.

Ook Guillaume Groen van Prinsterer sou in die dampkring van die Réveil staan en later 'n toonaangewende rol in die *Juridies-konfessionele rigting* speel³⁸, en lei die Réveil se gedagtes tot die stigting van die *Antirewolusionêre* en later *Christelik Historiese party*. Veral die jaar 1848 het die Réveilkring gekonfronteer met die vraag van 'n Christelik gerigte politieke party te midde van herskrywing van die grondwet. Da Costa laat ook in dié periode iets van sy strewe blyk in *Landgenooten met het oog op God blijft Nederlanders en vereenigd. Een Woord bij gelêgenheid der Wet van Leening of Heffing*.

Dit was egter onder die invloed van die Engelse *Revivalists*, in die besonder Elizabeth Fry, dat die maatskaplike en politieke kritiek saamgevloei het toe die afskaffing van slawerny prioriteit begin geniet het.

Te midde van die sosiale en historiese agtergrond het Nederland se staatkundige model verander en dit het die geestelike lewe van die Nederlanders eweneens beïnvloed. Voor 1815 was Nederland bekend as die *Republiek der Vereenigde Nederlanden*. En reeds met die aanvang van die Nederlandse volk se geestelike en staatkundige lewe word dit deur twee pole, Calvinisme en humanisme, beïnvloed. Kluit som die kerklike stand van die Republiek so op:

*Het Calvinisme deed den Nederlander in het groot Heelal zijn kleinheid en zijn absolute verwerpelijkheid tegenover Gods ondoorgrondelijke almacht kennen. Maar dit begrip van 's mensen betrekkelijkheid en beperktheid van handelingen en denken gaf hem ten opzichte van zijn verhouding tot andere mensen en menschelike instansie een gevoel van eigenwaarde. Daar naast voedde het Humanisme in het geestelijk leven der natie het gevoel voor de waarde van ieder individu ... Waar de Calvinist sprak van de verlossing van den in zonde gevallen mensch door Gods wonderbare genade, sprak de Humanist van de geestesevolusie van den beeldrager Gods*³⁹.

³⁸ Vergelyk *Volksgeest en burgerzin* in Kluit 1936, pp 151 en 152.

³⁹ Kluit 1936, p 26.

In 1815 was Nederland 'n koninkryk en dit is meldenswaardig dat Nikolaj Bijleveld in sy gepubliseerde proefskrif, *Voor God, Volk en Vaderland – De plaats van de hervormde predikant binnen de nationale eenwordingsprosesse in Nederland in de eerste helfte van de Negentiende eeu* (2009) vra na die rol van die predikant as *akelaar van nationale goedere* en skryf Bijleveld:

*Patriottisme werd een religieuze plicht waarvoor Christus het voorbeeld had gegeven*⁴⁰.

Az Vos, dui ook aan dat veral in Nederland het die Réveil die Bybels-Ou Testamentiese agtergrond benut om .. *het israelitisch-christelijk begrip van de Eenheid der Natie* met die teologiese beweging te verbind⁴¹.

Die vertrekpunt van die Réveilkring en die praktiese gestaltegewing daaraan het egter nie sonder spanning verloop nie. 'n Figuur wat tot die spanning in die Réveilkring bygedra het was HF Kohlbrügge wat reeds as jong proponent met die Réveilkring bekend was.

Kluit dui aan dit was veral Kohlbrügge se teologiese dualisme wat die teensin van Isaac da Costa se strewe na harmonie gewek het. Dit was Kohlbrügge se prediking oor Romeine 7: 14 wat die botsing met Réveil-vriende tot gevolg het. Dié botsing moet allereers vanuit die verhouding tussen die Christologie en antropologie beoordeel word. Sowel Da Costa as Kohlbrügge verkondig die verlossing en saligmaking deur die bloed van Christus, maar by Da Costa en sy geesgenote lei die verlossing tot 'n vernuwing en aktivering van die mens se wil wat neerslag vind in 'n lewe wat God behaag, vandaar die betrokkenheid by die sosiaal-maatskaplike en politieke sfere. Kohlbrügge wys die mens se werking af en:

*... handhaafde met onverbiddelike strengheid ook in het verlossingsstadium de almacht en alkracht Gods en de diepe onbekwaamheid, het grondeloos onvermogen des menschen, die ook zijn heiligmaking geheel uit Gods hand moest aannemen ... Christus werd in de Réveil vroomheid erkend en beleden als de Salvator et Inspirator hominis animae, bij Kohlbrügge werd Hij schier de Consumator animae*⁴².

Kohlbrügge rig dus die mens se optrede alleen tot *zuiver' zijn, tot existentie, slechts in Christus kan hij voor God bestaan en handelen*. Die

⁴⁰ Nikolaj Bijleveld, *Voor God, Volk en Vaderland – De plaats van de hervormde predikant binnen de nationale eenwordingsprosesse in Nederland in de eerste helfte van de Negentiende eeu* (Delft: Eburon, 2009).

⁴¹ In Moltmann-Wendel, E. *Theologie und Kirche bei Hermann Friedrich Kohlbrügge* (München: Chr. Kaiser, 1957), p 11.

⁴² Kluit 1936, p 186.

verskil met die Réveilkring word ook deur Lonkhuyzen⁴³ uitgewys. Kohlbrügge handhaaf konsekwent die regverdigmaking deur die geloof soos dit eie is aan die Lutherse teologie. Dit bepaal die verhouding tussen God en mens en vanuit dié vertrekpunt het hy die uitleg van die mens *in die beeld (in dem Bilde)* van God verklaar. Vir Kohlbrügge is, anders as vir die Réveil, dit nie belangrik wat die mens is of doen nie, maar vir hom is die hoofvraag die *stand of staat* van die mens voor God. Die beeld van God is dus nie iets waaroor die mens beskik, wat inkleef of deel is van die mens se wese nie. Van hieruit kry die her-skepping van die mens ook betekenis, nie 'n wesensverandering nie, maar 'n *overzetten in het element der gerechtigheid*. Kohlbrügge het in sy onderskeid tussen in en na die beeld van God die Lutherse dualisme gevolg en hierin die wees ten koste van die wese beklemtoon, iets wat volgens Van Lonkhuyzen nie by Calvin en die gereformeerde voorkom nie. Volgens hom:

... blijkt zonneklaar, dat de Gereformeerde het beeld Gods ook in den mensch stelden ... Soo hebben wij dan vast te houden, dat God in den mensch zijn beeld uitstraalt, dies is het beeld Gods in den mensch, het behoort tot 's menschen wezen, de mensch is (als ectype) het beeld Gods.

Die uitleg van die *beeld van God* in Kohlbrüggiaanse en gereformeerde Calvinistiese verbande is nie sonder betekenis vir die sondeleer nie. Vir Kohlbrügge is sonde die stand van die mens buite die verhouding met God, uit die *staat* voor God en dit lei hom om sonde nie in die mens, maar van buite die mens, te beoordeel. Van Lonkhuyzen dui ten opsigte hiervan aan dat Kohlbrügge se sondeleer, soos die skeppingsleer, die invloed van Luther (1483 tot 1546) weerkaats⁴⁴ en die invloed van Johannes Tauler (1300 tot 1361) se mistiek wat *God* en *mens* as *Gees* en *vlees* teenoor mekaar stel.

Die Calvinistiese mistiek handhaaf egter die verweefdheid van die morele, geestelike en bestaansgang; morele gang en burgerskap is verbind, want God heers deur sy Gees in alles en dring die wêreld in. Ook hier is die Godsbegrip bepalend vir die verhouding tussen kerk en Staat. Loos meen egter dat Lonkhuyzen met sy teenoorstel van Luther en Calvin se gedagtes by Kohlbrügge te veel klem op die Lutherse beginsels plaas⁴⁵.

In haar studie *Theologie und Kirche bei Hermann Friedrich Kohlbrügge* gaan Elizabeth Moltmann-Wendel die temas en die agtergrond wat tot Kohlbrügge se vorming bygedra het, na. Hiervan is die Nederlandse

⁴³ Jan van Lonkhuyzen, *Herman Friedrich Kohlbrügge en zijn prediking in de lijst van zijn tijd* (Wageningen: Vada, 1905), pp 383 tot 403.

⁴⁴ Vergelyk Van Lonkhuyzen 1905, pp 401 en 402.

⁴⁵ Vergelyk J Loos, *De Theologie van Kohlbrugge* (Amsterdam: Holland, 1948), pp 62 en 63.

Réveil, wat aan die een kant 'n onoplosbare verbintenis tussen politiek en kultuur handhaaf en aan die ander kant teologie en vroomheid, een. Sy ag dit nodig om die vervlegtheid tussen politiek, kerk en vroomheid⁴⁶, as agtergrond van Kohlbrügge se denke, te ondersoek en verklaar:

Eine rein systematische Untersuchung kann der theologie-geschichtlichen Problematik seiner Wirksamkeit nicht gerecht werden, wenn sie die historische, soziologische und politische Situation und Gebundenheit seiner Theologie nicht beachtet oder verkennet. Kohlbrügges Predigt ist nicht ein reformatorischer Monolog im. 19. Jh., sondern ein zeitgebundener Dialog mit den geistigen, kirchlichen und politischen Bestrebungen seiner Zeit gewesen.

Vooraf is gewys op die dubbelkantigheid van die Réveil wat volgens Moltmann-Wendel tussen inhoud en struktuur, reformatoriese tradisie en mistiek wentel. Die terugkeer na die tradisie, na die reformatoriese vadere, beskryf sy as 'n konfessionele oomblik en dui aan dat dit die belydenis aangaande die soewereine *Predestinasie* en verwerping van 'n humanitiese antropologie toegeskryf moet word. Dit lei tot teenstand teen die demokratiese, volkssoewereine, liberalisme en emansipasie en die goedkeuring en bevordering van 'n monargiese Absolutisme. Voorts verklaar sy:

Die Prädestination wird damit aus dem theologisch-soteriologischen Rahmen gelöst und zu einem politischen Prinzip erhoben, von dem aus sich die Restauration der säkularen und mündig gewordenen Welt volziehen soll.

Ook Kohlbrügge het die vervlegtheid van teologie en politiek volgens Moltmann-Wendel nie ontkom nie:

Den gleichen kontrarevolutionären Geist, der aus da Costas: 'Bewahren gegen den Geeste der Eeuw' spricht, sich gegen den arminianischen Liberalismus, die Emanzipation und das 'greuliche System der Volkssouveränität' stellt und zugleich zur Rückkehr zum Dordrechter Prinzip⁴⁷ des göttlichen und monarchischen Absolutismus aufruft, findet man in Kohlbrügges Publikation der damaligen Zeit wieder...Das neu entdeckte Evangelium dieser Reformation: Jesus und seine Gerechtigkeit' soll zur Wiedergebort von Land und Volk führen und wird in den Dienste des Politischen Programms gestellt⁴⁸.

⁴⁶ J Loos, 1948, pp 183 tot 185.

⁴⁷ Vergelyk W van't Spijker (et al), *De Synode van Dordrecht in 1618 en 1619* (Houten: Den Hertog, 1994).

⁴⁸ Moltmann-Wendel 1976, pp 28 en 29.

Die verwantskap tussen Bilderdijk en Kohlbrügge is deur sowel Van Lonkhuyzen en Haitjema aangedui. Volgens laasgenoemde:

Hun beider levenshartsrecht was, den nietigen, zondigen mensch in relatie te stellen met den heiligen levenden God, die oordeelt en behoud.

In meer besonderheid het Kohlbrügge, volgens Moltmann-Wendel, egter die Christelike godsdiens met die huis van Oranje verbind:

... de christliche religie met Oranje als beschermheer behoort ons toe' ist für Kohlbrügge zu einem so festen Bestandteil seiner staatskirchlichen Erwartungen geworden, daß er sie später in Elberfeld auf des preußische (mit den Oraniern verwandte, ehemals reformierte) Herrscherhaus überträgt.

Dit is egter in sy teologiese peiling van die Koninkryk van Christus dat Kohlbrügge die teologiese en politiese oorwegings verbind⁴⁹.

1.4 20STE EEU

1.4.1 19DE EEUSE TEOLOGIE EN EVALUASIE DEUR K BARTH

K Barth se bespreking van die geskiedenis van die 19de eeuse teologie is sprekend van die omvang en verwikkeldheid van die Kerk se gang in die wêreld. Volgens hom het sy beoordeling van die 19de eeuse teologie in Augustus 1914 begin met die kondonering deur 93 Duitse intellektuele van Wilhelm II se oorlogsbeleid⁵⁰:

Among these intellectuals I discovered to my horrors all of my theological teachers whom I had greatly venerated. In despair over what this indicated about the signs of the time I suddenly realised that I could not any longer follow their ethics and dogmatics or their understanding of the Bible and of history⁵¹.

Die 1914 gebeure was volgens Rasmusson⁵² 'n definiërende oomblik vir die teologie geskiedenis, ook vir die 20ste eeuse teologie. Dit was die begin van 'n epistemologiese krisis en 'n poging om teologie te herverwoord.

Vir Barth was dit verontrustend hoe nasionalisme, oorlog en Christelike geloof gekombineer word en het in dié verband 'n uitgebreide korrespondensie met Martin Rade, redakteur van *Die Christliche Welt*, ge-

⁴⁹ 1976, pp 32 tot 34.

⁵⁰ A Rasmusson. *Church and Nation-State: Karl Barth and German public theology in the Early 20th century* (Ned Geref Teologiese Tydskrif 46: 3 en 4: 2005), p 512.

⁵¹ K Barth, *The Humanity of God* (John Knox: London, 1960), p 13.

⁵² Rasmusson, 2005, p 511.

voer. Hy stel ondermeer dat die tydskrif afstand van sy Christelike karakter gedoen het ... *and simply put itself on equal footing with this world*⁵³.

Hierop sou Barth verder borduur soos in die opstel *Evangelical Theology in the Nineteenth Century* waarin hy die teologiese voorgeskiedenis, vooronderstellings en metodologie van die 19de eeuse teologie en die wisselspel tussen dié teologie en die wêreld/samelewingsfaktore soos die klassieke era van die Duitse kultuur (die filosofiese sowel as die poëtiese), die politieke bewegings van die 1813 tot 1815 Vryheidsoorlog, rewolusie, restourasie en die reperkussies daarvan tot met die Eerste Wêreldoorlog oorsigtelik beskryf. Ook die vergelyking tussen teologie en die fisiese wetenskappe, die filosofie van geskiedenis, moderne tegnologie en 'n legio samelewingsverskynsels, was aan die orde.

Vir Barth is die sentrale probleem waarmee die 19de eeuse teologie te doen gekry het:

*... the conviction that the guiding principle of theology must be confrontation with the contemporary age and its various conceptions, self-understandings, and self-evidences, its genuine and less genuine "movements", its supposed or real progress*⁵⁴.

Dié teoloë van die 19de eeu se oë was op die wêreld gerig en die gevolg hiervan was dat hulle denke hulle perspektief bepaal het. Tereg dui Barth verder aan dat dit nie ongewoon is vir teologie om met die wêreld dialoog te voer nie, maar hierdie dialoog kan ten koste van teologie te ver gevoer word en tot bestaansrede vir die teologie verhef word. Die werklike taak van die teologie, ie die Christelike waarheid, word agterweë gelaat en dit word die teologie se taak om vir die omgewing 'n normatiewe basis te skep. Tonnelvisie, vereenvoudiging en inperking van die teologiese dialoog is die gevolg en stel Barth

*... It is evident that for this purpose the theologians had to make a particular world view their own and affirm its validity*⁵⁵.

Die wêreldbeskouing het die teologiese metodiek beïnvloed. Insteede van God se omgang met die mens, het die klem verskuif na die mens se omgang met God en dié beklemtoning beïnvloed sowel die Skrifinterpretasie as 'n positiewe of negatiewe waardering van die Belydenisskrifte en dit was bepalend nie net vir Skrifverklarings nie, maar ook die uitleg van Kerkgeskiedenis en opvatting van die Christelike geloof.

⁵³ Barth, in Rasmusson 2005, p 513.

⁵⁴ Barth, 1960, p 16.

⁵⁵ Barth, 1960, p 20.

Dit, volgens Barth, is nie onaanvaarbaar nie, solank dit nie eksklusief en absoluut geld nie.

Dit het nie gebeur nie. Die 19de eeuse teologie het die Christelike geloof ondergeskik gestel aan menslike gevoel, kennis en wil. In 'n briefdebat tussen Barth en Rade het die lokus van ervaring/belewenis oorheers⁵⁶, selfs by Barth volgens Rasmusson⁵⁷. Rade wys Barth op sy gebrek aan belewenis/ervaring van oorlog en die impak van die ervaring op die Duitse volksiel en vra dan aan Barth wat is godsdiens anders as belewenis – is dit 'n teorie? Volgens Rasmusson het belewenis of ervaring die vertrekpunt van die Protestantse liberalisme geword en dit lei tot die *sakralisering van Duitsland* (vergelyk ook die debat tussen Tillich en Hirsch).

Hierteenoor is Jesus Christus die kern/nukleus in 'n godlose wêreld. Hoe is die Christelike lewe en Christelike geloof verwant of moet Christelike etiek afsonderlik beoordeel word?

Christelike geloof word dus nie omgang met God nie, maar gewoon 'n omgang met die self en dus godsdienstige antroposentrisme en

The Christian was condemned to uncritical and irresponsible subservience to the patterns, forces, and movements of human history and civilization.

Die teologie se laving tussen wêreld- en samelewingsbeskouings was aan die orde. Nasionalisme, sosialisme, liberale bourgeoisie en militarisme het gewoed en lei uiteindelik tot 'n botsing tussen die Belydende Kerk en Duitse Christene te midde van die Duitse Nasionaal-Sosialisme.

1.4.2 1934 TOT 1935: DEBAT TUSSEN PAUL TILlich EN EMANUEL HIRSCH

Tekenend van die botsing was die konflik tussen Paul Tillich en Emanuel Hirsch⁵⁸. Alhoewel Tillich en Hirsch albei oor 'n Lutherse agtergrond beskik en die reformatoriese *regverdiging deur die geloof alleen* as vertrekpunt koester, albei aan die Berlynse liberale akademici blootgestel is en die Lutherse ortodoksie krities ondersoek het, het Tillich die ekumeniese-universele voorop gestel en Hirsch die plaaslike-nasionale. Tillich en Hirsch se 1934 tot 1935 debat neem reeds voor die Eerste Wêreldoorlog rondom verskillende publikasies en dokumente vorm aan.

⁵⁶ Vergelyk Edmund Husserl, *Fenomenologie en Heidegger wat onderskei tussen Bewuswees as effek of determinant*.

⁵⁷ Rasmusson 2005, pp 512 en 513.

⁵⁸ Reimar, A J 1989. *The Emanuel Hirsch and Paul Tillich Debate. A study in the political ramifications of Theology*. Edwin Mellen: Ontario, p 1.

In die ope briewe van Tillich aan Hirsch word laasgenoemde daarvan beskuldig dat hy 'n eindige-tydelike aardse realiteit (ie nasionaal-sosialisme én die Duitse volk) heilig of sakraliseer. Reimar het die debat nagegaan en volgens hom is die grondliggende van die debat enersyds die verhouding tussen die goddelike en menslike en andersyds die vraag: Watter kriteria geld vir die identifisering van God se ingrype in die geskiedenis. Hy stel soos volg:

*There are here, we shall see, two radically different, nevertheless consistently argued, ways of reading history and historical events, of interpreting Christianity and of perceiving the theological task, each of which even today continue to have strong advocates*⁵⁹.

In Hirsch se denke het twee temas oorheers: Enersyds die epistemologiese probleem (die grense van menslike kennis en dit wat nie deur die sintuie geken kan word) en andersyds die historiese probleem (wat is die historiese aard van dit wat grondliggend aan die Christelike geloof is?).

Dit was ondermeer 'n studie van Luther se godsbegrip en in meer besonderheid die verborgenheid van God (*Deus Absconditus*) wat Hirsch tot die formulering van 'n *epistemologiese* vertrekpunt lei.

Volgens Reimar was dit juis die aksentverskille ten opsigte van die Godsbegrip wat die benadering van Tillich en Hirsch tot die historiese bepaal het. Tillich handhaaf 'n meer *mistiese* standpunt terwyl Hirsch 'n *personalistiese-etiese* paradigma ten opsigte van die historiese handhaaf; Tillich se Godsbegrip word *misties-dialekties* ingeklee teenoor Hirsch se *teïstiese* en *persoonlik-etiese* opvatting. Vir Tillich is die *mistiese-goddelike* teenwoordigheid in die natuur en geskiedenis belangrik en verklaar dat die *mistieke* element, ie die *heilige* in die natuur en geskiedenis, die vertrekpunt is vir ondermeer die *etiese*.

Hirsch het, anders as Tillich wat as kapelaan diens gedoen het, nie aan die Eerste Wêreldoorlog deelgeneem nie. Vanweë swak gesondheid is hy afgekeur en daarop het hy hom gewy aan 'n studie van die Duitse idealisme en 'n studie van Luther se teologie. Onder invloed van K Holl het Hirsch gemeen dat Luther se uitleg van die Wet-Evangelie, Gods-begrip, regverdiging deur die geloof en Twee Ryke leer, 'n *etiese* antwoord vir Duitsland se sosio-politieke probleme kan bied.

Hierin was Hirsch nie alleen nie. Gedurende 1921 tot 1945 het hy in aanraking gekom met ondermeer Paul Althaus, Frierdrich Gogarten en Wilhelm Stapel. Volgens Klaus Scholder het hulle bygedra tot die gedagte dat die verantwoordelikheid vir die nasionale gemeenskap is 'n *beslissende teologiese* taak; nóg die kerk nóg die teologie beoefening kan hiervan onttrek.

⁵⁹ Reimar 1989, p xiv.

Teenoor Hirsch se poging om 'n teologiese basis vir nasionalisme (of soos hy dit stel vaderlandsliefde) te skep, het Tillich na die Eerste Wêreldoorlog stigterslid van die *Kairoskring* geword. Die kring poog veral om die Christelike teologie met sosialisme te versoen (en die begrip *Kairos* is nie sonder Christologiese inhoud nie).

Tussen Tillich en Hirsch het die verwydering toegeneem. Aanvanklik meen Tillich dat hy en Hirsch nie te ver verwyder is nie, maar hy is nogtans van mening dat Hirsch bevorder met sy teologiese gedagtes en kultuurkritiek eerder 'n natuur-supranatuur dualisme.

Reimer som die debat tussen Tillich en Hirsch so op. Beide steun op verskillende Godsbegrippe en beleving van godsdiens. Dit het 'n direkte impak op die latere sosio-politieke etiek⁶⁰.

Vir Hirsch is God die absoluut transendente wat onvoorwaardelike etiese gehoorsaamheid eis en vir Tillich is God die meer immanente, deel van die outonome historiese lewe van die gees. Hirsch wil vanuit sy Godsbegrip 'n konserwatiewe-nasionale etiek inrig en Tillich streef na 'n radikaal profeties-eskatologiese etiek⁶¹.

Reimar sluit sy omvattende bespreking van die kategorieë van waaruit Tillich en Hirsch debat voer, met die volgende gevolgtrekking af: Volgens hom skiet sowel Tillich as Hirsch se teologiese-, filosofiese- en kultuurkritiese raamwerk tekort. Die gebrek aan voldoende teologiese kriteria verhinder 'n deeglike beoordeling. **Tereg vra Reimar wat is die kriteria vir teologie om die teologiese taak uit te voer, sonder om 'n ideologiese vennoot te word?**

Die debat tussen Tillich en Hirsch dui aan dat beide vanuit 'n bepaalde ideologiese vooronderstelling teologie uitgelewer het; Hirsch op die nasionaal-sosialistiese basis en Tillich vanuit die godsdienstigsosialistiese basis.

K Scholder meen dat elke teologie het politiese implikasies en hy identifiseer die volgende benaderings:

- * Politieke teologieë wat van links of regs gemotiveer word;
- * Teologieë wat valslik op neutraliteit aanspraak maak; en
- * Kritiek op politieke teologieë vanuit teologiese gronde.

Volgens Scholder het Karl Barth die derde opsie beliggaam teenoor Tillich en Hirsch wat die Protestantse ortodoksie verruil het vir 'n eksistensiële verstaan⁶².

⁶⁰ Vergelyk *Hermeneutiese modelle vir etiese keuse of Sosiale konstruktivisme*.

⁶¹ Reimar, 1989, p 39.

⁶² 1989, p 355.

1.5 TEOLOGIESE KRITERIA

Vir 'n uitleg van Besluit 54/69 en die Buitengewone Algemene Kerkvergadering (2011) moet die historiese-, sosio-politiese en teologiese denkwê en grondbegrippe van die besluite in ag geneem word. Die vraag is: *Wat is die kriteria van waaruit die besluite geneem is? Op grond waarvan word die 'goedkeuring/afkeuring' van 'n politieke beleid gemotiveer?*

In die lig van die 19de en 20ste eeuse kerkgeskiedenis blyk dit dat die goed- of afkeuring (beoordeling) van politieke stelsels voortdurend aan die orde was en dat dit geskied het aan die hand van verskeie kriteria soos Godsbegrip (transendent-soewerein of immanent-misties), die verhouding tussen Kerk en Koninkryk, die dialektiese- of paradoksale handhawing van 'n Lutherse dualisme of Calvinistiese monisme, die epistemologiese vertrekpunte en geskiedbeskouing, die verhouding tussen die predestinasieleer en soteriologie, die regverdiging deur die geloof, skepping en herskepping (vergelyk Paulus se gebruik van eikoon in teologiese woordeboek van NT en Platoniese skool).

Bogenoemde verteenwoordig aspekte van 'n hermeneutiese model wat op die inhoudelike, die *wat* van die historiese, fokus. Dit is 'n model wat gepresiseer kan word in epistemologiese, ontologiese en fenomenologiese verbande/strukture. Dit hou nie rekening met ander moontlike invalshoeke soos dit met die *vrae na wie en hoe* verwoord word nie.

Om dié *vrae* aan die orde te stel kan deur middel van die hermeneutiese modelle van M Heidegger⁶³ en HG Gadamer, wat onder andere hermeneutiese verstaan in die histories-sosiale konteks interpreteer, kennis geneem word⁶⁴. Tereg dui dr J Otto tydens 'n studiekomiteevergadering (24 Januarie 2013) dat 'n ander hermeneutiese denkweg ook verdiskonteer moet word, naamlik die *postmoderne* hermeneuse.

Die *wie* en die *hoe* van historiese ondersoek is verdere fasette van die beoordeling en dit was en is grondliggend aan die taak en opdrag van die studiekomitee en kerkraad: *om 'n ewewigtige 'verstaan'⁶⁵ van die Kerk se beoordeling (goed- en afkeuring) van apartheid/afsonderlike ontwikkeling aan te bied⁶⁶*, sodat die uitleg van die besluite histories – hermeneuties verantwoordelik beoordeel word, kan van verskillende invalshoeke, ondermeer M Heidegger se *Being and Time*, P Ricoeur se

⁶³ Martin Heidegger, *Being and Time* (New York: State University Press, 1996).

⁶⁴ Amy Chua, *World on Fire, How Exporting Free Market Democracy Breeds Ethnic Hatred and Global Instability* (New York, Anchor Books, 2004).

⁶⁵ Herman Giliomee, *Die Laaste Afrikaner Leiers, 'n Opperste toets van mag* (Kaapstad, Tafelberg, 2012).

⁶⁶ Vergelyk Jurgen Habermas, *The Structural Transformation of the Public Sphere* (Cambridge, 1989).

*Time and Narrative*⁶⁷ en *Memory, History and Forgetting*, kennis neem word⁶⁸.

DEEL 2: 'N VERANTWOORDELIKE HISTORIESE HERMENEUTIEK: BESLUIT 54/69 EN BUITENGEWONE ALGEMENE KERKVERGADERING (2011)

1.5.1 MODELLE/STRUKTURE VAN VERSTAAN

Die besluite deur beide die Algemene Kerkvergaderings (69ste en Buitengewone Algemene Kerkvergadering) motiveer die besluite met enkele uitsprake. Ten opsigte van Besluit 54/69 geld die motiverings:

Dat die *goedkeuring* herroep word omdat *dit*:

- * In stryd is met die evangelie van Jesus Christus.
- * Gebaseer is op die idee van onderlinge onversoenlikheid.
- * Onreg sanksioneer.
- * Die beeld van God in mense aantas.

Ten opsigte van M Heidegger se synskategorieë word gevra of die beoordeling en herroeping daarvan met die *modi* van bestaan verklaar kan word?

Veronderstel die voorgangers van die Hervormde Kerk het *apartheid* teologies goedgekeur, vanuit watter bestaansraamwerk is dit gedoen, in meer besonderheid was dit ontologies, instrumenteel of in die vroeë-Heidegger se derde begrip van bestaan: *Dasein*? Dit geld ook van die besluit oor die herroeping van die uitsprake rakende *goedkeuring*. Word dieselfde struktuur gebruik om te herroep?

Sou die propageerders van *afsonderlike ontwikkeling* vooronderstel

- * dat gemeenskap/volke/etnisiteite en individue voorwerpe met onversoenbare kwaliteite is;
- * dat afsonderlike ontwikkeling instrumenteel was om 'n kultuuridentiteit/e of ideologiese stelsel/s te bevry;
- * sodat *bestaan/existere* aan die hand van 'n Skriftuurlike beginsel gemotiveer word?

Die 69ste Algemene Kerkvergadering en Buitengewone Algemene Kerkvergadering (2011) se besluite en die gevolglike herroeping impliseer nie net 'n vooropgestelde hermeneutiese struktuur ten opsigte van die inhoudelike nie, maar die motivering grondliggend daaraan is illu-

⁶⁷ Paul Ricoeur, *Time and Narrative* (Chicago: Chicago Press, 1990).

⁶⁸ Paul Ricoeur, *Memory, History, Forgetting* (Chicago: Chicago Press, 2004).

strerend van 'n historiese hermeneutiek en dit moet gevra word of die herroeping en motivering nie met dieselfde kategorieë omgaan nie?

Of is ten opsigte van b) die intensie, die gerigtheid, die praktyk, goedkeuring/herroeping iets wat wees en wese fasiliteer (ons is wat ons doen)?

'n Volgende invalshoek word aan die hand van Paul Ricoeur se studie *Memory, History, Forgetting* gemotiveer. Inleidend verklaar Ricoeur ten opsigte van die openbare omgang, sy belang by die fenomenologie van geheue, epistemologie van historiese studies en hermeneutiek van historiese verband soos volg:

*I continue to be troubled by the unsettling spectacle offered by an excess of memory here, and an excess of forgetting elsewhere, to say nothing of the influence of commemorations and abuses of memory – and of forgetting*⁶⁹.

Ricoeur se metodologie en gevolgtrekkings kan dus as hermeneutiese raamwerk dien waarmee nie net die besluite deur die 69ste Algemene Kerkvergadering en Buitengewone Algemene Kerkvergadering, maar ook die historiese beoordeling (goedkeuring en afkeuring) gedurende 1948 tot 2011 en 'n beoordeling van die argumente van die *steedsHervormers/Hervormde Bond* (sowel as die studiekomitee se uitleg soos deur die kerkraad versoek), ondersoek word.

Trouens, in die eerder genoemde studie van Helené van Tonder, *Engaging Paul Ricoeur's work on memory, history, and forgetting: In search of an adequate methodology for church and theological historiography*, word beklemtoon dat die reformatoriese tradisie in Suid-Afrika toeneemend hieraan aandag behoort te skenk. Sy verwys in aansluiting by BC Lategan⁷⁰ dat die omgang met die verlede so veel te meer verantwoordelik sal geskied en dit sluit aan by Hans G Gadamer se oortuiging dat die omgang met die verlede beteken tog dat van die verlede geleer kan word⁷¹. Betekenistoekenning of skepping vind plaas wanneer die horisonne van die verlede en die hede in gesprek tree. Dit is 'n vraag of sowel diegene wat die geskiedenis romantiseer en diegene wat dit demoniseer, nie die verskil tussen die verlede en die hede te skerp onderskei nie? Van Tonder⁷² som Vosloo se betoog in sy artikel: *Quo Vadis 'Church History? Some theses on the Future of Church History as an Academic Theological Discipline ...* so op:

⁶⁹ Ricoeur, *Memory, History, Forgetting*, 2004, p xv.

⁷⁰ Van Tonder, 2010, p 10.

⁷¹ Vergelyk Die verband tussen metodologie en kanonvorming deur HG Gadamer en Wolfgang Iser sowel as die verwantskap tussen besluit en motivering van Besluit 54/69/Buitengewone Algemene Kerkvergadering (2011).

⁷² Van Tonder, *Engaging Paul Ricoeur's work*, 2010, p 17.

... historical amnesia and an unhealthy loss of memory is a well-known trend in the world in which we live, but so too are the abuses of memory and history that serve harmful ideologically-driven projects of identity construction.

Gadamer het vroeg teen die *historisme* te velde getrek wat ondermeer die impak van die *a priori*ese ontken. Die *historisme* betoog dat die eie subjektiwiteit, eie siening of perspektief ontken kan word en 'n denksisteem, teks, geskiedenis van 'n ander tyd of plek objektief kan benader. Vir Gadamer is die metodologie van die *historisme* nie moreel nie (vergelyk ook Ricoeur). Die historiese word gewoon verskraal tot 'n versamelingspunt van inligting. Die historiese het dus nie betekenis nie en kan nie bydrae tot die gesprek/verstaan in die hede of die toekoms nie. Dit sluit aan by die vraag na die *onetiese betekenis van die verlede* teenoor die *postmoderne* negering daarvan soos Michael Bentley in sy artikel *Past and Presence: Revisiting Historical Ontology* (2006)⁷³ bespreek.

So verwoord Helené van Tonder dit:

Life in the present is never only about the present, but notably also about the past and the future

en hieroor het Ricoeur deeglik nagedink.

Ricoeur se studie neem as vertrekpunt die fenomenologie van geheue, lei dan na die epistemologie van historiese studie en hermeneutiek van historiese gesitueerdheid/wees.

Ten opsigte van die epistemologiese vra hy vanuit die Husserlse fenomenologie nie eerste na die *wie* se onthou/herinneringe nie, maar na die *wat* van geheue of die korrelasie tussen die daad (*noesis*) van geheue en intensie-korrelaat (*noema*). In verdere besonderheid verwoord dit die voorafgaande metodologie van die studie in terme van semantiek en pragmatiek⁷⁴ en geld Ricoeur se uitspraak:

*This split into cognitive and pragmatic approaches has a major influence on the claim of memory to be faithful to the past: this claim defines the truthful status of memory, which will later have to be confronted with the truth claim of history*⁷⁵.

Ricoeur rig hom op geheue as bemiddelende instrument van die verlede, teenoor ander fenomenologiese perspektiewe wat die gebrek of

⁷³ Michael Bentley, *Past and Presence: Revisiting historical ontology, History and Theory: Studies in the Philosophy of History*, 45, 3, 2006, pp 349 tot 361.

⁷⁴ Ricoeur 2006, p 4ev.

⁷⁵ Vergelyk Buitendag, p 1.

tekortkoming van geheue as vertrekpunt neem. Hiermee ontken hy nie die wisselvalligheid van geheue nie en bespreek die *Misbruik van geheue* onder die volgende hoofde:

- * Geblokkeerde geheue/inhiberende geheue: Die psigologiese gedrag vanweë 'n kwetsende herinnering.
- * Gemanipuleerde geheue: Geheue wat 'n spesifieke saak of ideologie dien.
- * Outokratiese geheue wat mense, kinders dwing om *amptelike* historiese narratiewe te resiteer⁷⁶.

Helené van Tonder⁷⁷ bespreek in haar studie, gerig op kerkhistoriese en teologiese metodologie en korpusvorming, die verhouding wat Ricoeur tussen geheue en geskiedenis noodsaaklik ag. Volgens haar verdeel hy die studie van geskiedenis in drie dele:

- * Dokumentêre fase: Daarstel van argiewe gebaseer op verklaring van ooggetuies;
- * Die verduidelikende/verstaan fase: Die vraag *waarom* word aan die argiewe gerig en die redegewende antwoord *want* volg daarop⁷⁸; en
- * Die verteenwoordigende/konstrueringsfase wat geskrewe of ander literêre vorms insluit.

Ricoeur se derde tema vra na dit wat nie in ons skopus is nie, wat nie gesien of nie gesien wil word nie, en daarom is Ricoeur skepties teenoor alle amptelike historiese standpunte of besluite. Wat onthou word in amptelike geskiedenis (of besluite van die Algemene Kerkvergaderings) vervreem ons van die verantwoordelikheid om te onthou en stel voorts volgens Van Tonder:

*Official commemoration is not, however, a substitute for remembering or for history – for when we remember justly, and when we struggle to make sense of the past in doing history, our lives are altered, the worlds in which we live change, and the life that proceeds is never the same again*⁷⁹.

⁷⁶ Vergelyk Fransjohan Pretorius (red) *Geskiedenis van Suid-Afrika. Van voortye tot vandag* (Kaapstad: Tafelberg, 2012), pp 9 tot 11.

⁷⁷ Van Tonder, *Engaging Paul Ricoeur's work*, p.21.

⁷⁸ Herman Giliomee, *Apartheid: 'n ander blik, in Geskiedenis van Suid-Afrika* (2012), pp 429 tot 441.

⁷⁹ Vergelyk die begrip ἀνάμνησις en μνήμη. Tafelgesprek Hervormde Teologiese Kollege 2013, *Die Kerk is ook onthou* Christo Pretorius; Henry Murray Hofmeyer, *'n Teologie van die verlange concupiscentia in die politieke teologie van Johann Baptist Metz* (Universiteit van Pretoria, Ongepubliseerde DD-Proefskrif, 1997).

Ricoeur se slotwoord is 'n bespreking van *vergifnis*: 'n Ontbondeling van die agent van sy daad en die aanvang van 'n nuwe begin en beklemtoon Ricoeur, aldus Van Tonder:

*... that we should do justice to the dead and care about the past without being determined or crushed by it*⁸⁰.

1.5.2 BEOORDELING (GOEDKEURING/AFKEURING) VAN APARTHEID/AFSONDERLIKE ONTWIKKELING DEUR DIE HERVORMDE KERK (1948 TOT 2011)

Na die deurgaang van agendas, notules en besluitebundels van veral die afgelope dekade, blyk dit dat daar nie voldoende kontinuïteit is tussen besluite van vergaderings en die uitvoer daarvan deur opvolgende vergaderings nie. Dit gee aanleiding tot mistastings en rolverwarring – veral as 'n saak oorloop na verdere vergaderings. Waarskynlik is dit te wyte aan die rotasiebeginsel van die Kerkorde, wat veral sedert 2001 streng toegepas is. 'n Groot deel van verwarring en misverstand (en uiteindelik spanning) in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika kan hierheen terughêrlei word. Gelyklopend met hierdie probleem is 'n tweede aangeleentheid die *World Alliance of Reformed Churches* se vereiste dat die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika voor hertoelating tot die *World Alliance of Reformed Churches* (nou die *World Communion of Reformed Churches*), 'n *ondubbelsinnige sinode-uitspraak dat apartheid 'n sonde is en die teologiese regverdiging daarvan 'n dwaling*, moet maak. Oor hierdie aangeleentheid is daar diepgaande verskille binne die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika asook wyd uiteenlopende redes (waarvan politiek 'n bydrae maak, maar nie die vernaamste faktor is soos wat algemeen aanvaar word nie) vir die verskille.

Met 'n terugloop op die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika se pad die afgelope eeu, blyk dit dat afsonderlike ontwikkeling as die Afrikaner se algemene lewens- en wêreldbeskouing altyd deel was (en tans steeds is) van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika se beskouing. Sedert die Nasionale Party in 1948 aan bewind gekom het, is dit benoem as apartheid. Binne die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika was altyd meningsverskille van afsonderlike ontwikkeling, maar die verskille het eers merkbaar geword sedert die vyftigerjare toe die lewens- en wêreldbeskouing van lidmate deur die regering van die dag as 'n politieke beleid aangeneem het. Die Afrikaanse kerke het dus nie die regering nagevolg nie, dit was die omgekeerde. Die verskille het toegeneem sedert die sewentigerjare. Die verskille het gegaan rondom Artikel III van die Kerkwet (1951) en later Ordereël 4 van die Kerkorde. Parallel met die toename in verskille oor afsonderlike ontwikkeling het sedert die vyftigerjare ook verskille in die Kerk ontstaan insake interpre-

⁸⁰ Van Tonder, *Engaging Paul Ricoeur's work*, p 23.

tasie van die Bybel en Belydenisskrifte. Beide voormelde verskille onder lidmate van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika het eers die afgelope twee dekades beduidend geword. Eweneens het wanstroue (wat nie tuis hoort in 'n Kerk nie) binne die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika ontstaan en begin groei, veral die afgelope dekade.

Teen hierdie agtergrond, meer spesifiek die situasie drie dekades gelede, het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering in 1982 vanuit eie oortuigings die *World Alliance of Reformed Churches* se eise verwerp (met teenstemme) en is hierdie standpunt gehandhaaf vir 'n verdere twee dekades⁸¹. Intussen het dieselfde Kerk in 2010 en 2011 'n teenoorgestelde besluit geneem (ook met teenstemme). Ooglopend was die toenemende spanning binne die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika sedert 2006 vanweë wye *onrus en misverstand met betrekking tot die saak van die ekumene, ekumeniese organisasies en hertoetrede tot die World Alliance of Reformed Churches* insake die *World Alliance of Reformed Churches* se voorwaardes vir hertoelating, by name die *ondubbelsinnige sinode-uitspraak dat apartheid 'n sonde is en die teologiese regverdiging daarvan 'n dwaling*, soos herhaal tydens elke ontmoeting tussen die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika en die *World Alliance of Reformed Churches* en soos uitgespel in 'n groeteboodschap tydens die 67ste Algemene Kerkvergadering⁸².

Tydens die 68ste Algemene Kerkvergadering is drie tersaaklike besluite geneem, naamlik Besluite 64, 72 en 88. Dit was nadat drie beskrywingspunte met motiverings gedien het ten opsigte van die *World Alliance of Reformed Churches* se vereistes en 32 daarteen.

Besluit 64 van die 68ste Algemene Kerkvergadering

1. *Die saak word terugverwys vir verdere studie.*
2. *Die volgende voorstel van drr PB Boshoff en FJ Boshoff word in ag geneem:*

Die Algemene Kerkvergadering verklaar dat dit verkeerd was om 'n bepaalde regeringsbeleid (apartheid) goed te praat. Dit lê nie op die weg van die Algemene Kerkvergadering om politieke beleide goed of af te keur nie. Hierdie erkenning beteken nie dat die Algemene Kerkvergadering die huidige of 'n moontlik toekomstige beleid goedkeur nie⁸³.

⁸¹ Notule, 66ste Algemene Kerkvergadering, 2001. Memorandum: Dr DJC van Wyk (sr) insake Skuldbelydenis en apartheid, bylae tot agenda, 66ste Algemene Kerkvergadering.

⁸² Notule, 68ste Algemene Kerkvergadering, pp 155 tot 157.

⁸³ Notule, 68ste Algemene Kerkvergadering, pp 166 en 167.

Vervolgens is die ander beskrywingspunte bespreek en besluite geneem⁸⁴.

Besluit 72 van die 68ste Algemene Kerkvergadering

1. *Die volgende geamendeerde beskrywingspunt waarby Beskrywingspunt 83 geïnkorporeer is, word aanvaar:*
 - 1.1 *Die vergadering bevestig dat die saak van ekumene en lidmaatskap van ekumeniese organisasies wel van soveel belang is dat dit die verdere aandag van die Kerk verg. Die vergadering versoek derhalwe die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering om wye en omvattende studie te doen oor die standpunte wat die Kerk in die verlede oor ekumene en lidmaatskap van ekumeniese organisasies gehad het, om sodanige standpunte in die huidige tydsgewrig nuut te evalueer, die Kerk volledig daaroor in te lig en debat daaroor te stimuleer.*
 - 1.2 *Die vergadering gee aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering opdrag om met gesprek met WARC voort te gaan. Die agenda vir die gesprek is onder andere die vereistes wat WARC gestel het en ander sake wat die vergadering mag identifiseer.*
 - 1.3 *Die 69ste Algemene Kerkvergadering neem finale besluite oor die hertoetrede tot WARC⁸⁵.*

Besluit 88 van die 68ste Algemene Kerkvergadering

1. *Die volgende geamendeerde beskrywingspunt word aanvaar:*
 - 1.1 *Die vergadering bevestig dat die eenheid tussen die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika en die MRCC, op grond van die eenheid in Jesus Christus, reeds bestaan.*
 - 1.2 *Die vergadering betuig die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika se dankbaarheid omdat hierdie eenheid oor die afgelope 80 jaar gehandhaaf kon word en spreek die begeerte uit dat die eenheid in die toekoms nog meer sigbaar sal word.*
 - 1.3 *Die vergadering moedig gemeentes van die Kerk aan om in vennootskap met gemeentes van die MRCC missionêr uit te reik na die wêreld.*

⁸⁴ Notule, 68ste Algemene Kerkvergadering, pp 168 tot 196.

⁸⁵ Notule, 68ste Algemene Kerkvergadering, pp 169 en 170.

- 1.4 *In gehoorsaamheid aan die evangelie gee die vergadering opdrag aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering om met die proses van gestruktureerde samewerking voort te gaan, sodat die eenheid wat reeds bestaan in onder andere die Kerk se belydenis, teologiese opleiding, sendingarbeid, diakonaat, finansies en administrasie, meer sigbaar gestalte kan kry met dien verstande dat die twee kerke se eiesoortigheid gerespekteer word.*
- 1.5 *Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering kry opdrag om met studie voort te gaan oor die standpunte wat die Kerk in die verlede oor kerkeenheid met ander kerke gehandhaaf het, en dié standpunte in die tydsgewrig nuut te evalueer. Dit sluit in gesprek met die ander susterkerke en die MRCC oor eenheid en modelle vir eenheid. Die Kommissie lig die Kerk volledig daaroor in en stimuleer debat daaroor.*
- 1.6 *Die 69ste Algemene Kerkvergadering neem verdere besluite oor gestruktureerde samewerking en strukturele eenheid.*

Besluit 54/69 van 2010 was slegs 'n sneller wat die spanning wat reeds in 2007 bestaan het losgelaat het. Die hele proses het reeds in 2009 verwarrend geraak toe die Kommissie van die 68ste Algemene Kerkvergadering met 'n afvaardiging van die *World Alliance of Reformed Churches* gesprek gevoer het en daarna vyf teoloë van die Kerk opgeroep het vir 'n gesprek oor 'n openbare verklaring, waarvan die bewoording later met die 69ste Algemene Kerkvergadering (2010) hanteer is in Beskrywingspunt 54/69. Die vyf teoloë se standpunt is dat die verklaring niks te make het met die Kerk se aansoek by die *World Alliance of Reformed Churches* nie – dis 'n innerlike evangeliese oortuiging, 'n hartsoortuiging en 'n Bybels-teologiese verklaring. Die Kommissie van die 69ste Algemene Kerkvergadering het die verklaring van die dosente as voortydig beskou in die lig van studiewerk oor die Kerk se aansoek by die *World Alliance of Reformed Churches*. (Besluite 64, 72 en 88 van die 68ste Algemene Kerkvergadering⁸⁶ wat studie volledig omskryf en wat nog nie voltooi is nie. Tans in 2013 en met die 70ste Algemene Kerkvergadering in die pylvak is die studie steeds uitstaande.) Ook was hierdie gesprek tussen die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en 'n afvaardiging van die *World Alliance of Reformed Churches* die eerste (en tans nog enigste) gesprek in opdrag van Besluit 72/68, die derde deel van die besluit:

Die vergadering gee aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering opdrag om met gesprek met WARC voort te gaan en die Kerk se standpunte oor, onder meer, skuldbelydenis oor apart-

⁸⁶ Notule, 68ste Algemene Kerkvergadering, pp 105 tot 122.

heid aan hulle te kommunikeer sonder dat die eise wat WARC stel die Kerk kompromitteer om op 'n pad te gaan wat vreemd is vir die Hervormde Kerk.

As 'n ekumeniese aangeleentheid sal herbesin moet word oor die kerkordelike prosedure wat gevolg was met Beskrywingspunt 54/69. Die Kommissie van die 68ste Algemene Kerkvergadering het (sonder bybedoelings) verkeerd geoordeel deur Beskrywingspunt 54 met die 69ste Algemene Kerkvergadering te laat hanteer as 'n ekumeniese aangeleentheid. Sou dit as 'n verkondigingsaangeleentheid hanteer gewees het, sou die aangeleentheid kerkordelik die regte fokus kon geniet – hoewel dit steeds nie 'n ingeligte besluit sou wees nie gesien in die lig van die historiese hermeneutiek wat eerstens nie volledig daarin verrek is en tweedens nie betyds aan ouderlingevergaderings deurgegee is nie.

Sedertdien (2009) was die grootste deel van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika se fokus op die voorwaardes van die *World Alliance of Reformed Churches* vir die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika se hertoelating. Die opstellers van Beskrywingspunt 54/69 hou vol dat dit niks met die Kerk se aansoek by die *World Alliance of Reformed Churches* te make het nie – *dis 'n innerlike evangeliese oortuiging, 'n hartsoortuiging en 'n Bybels-teologiese verklaring*⁸⁷. Beskrywingspunt 54/69 se bewoording moes dus nie onder Hoofstuk 6 (Verband met ander Kerke) van die 69ste Algemene Kerkvergadering hanteer word nie. Hoofstuk 6 van die 69ste Algemene Kerkvergadering moes aan die Kerk terugvoer gegee het oor Besluite 64, 72 en 88 van die 68ste Algemene Kerkvergadering – studiewerk wat nog nie afgehandel is nie⁸⁸. Die omvang van hierdie drie besluite van die 68ste Algemene Kerkvergadering, soos nagelees in die oorspronklike notules, stel 'n ewewigtige en omvattende dokument in die vooruitsig wat vooraf in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika versprei moet word en waarmee die afgevaardigdes van die Algemene Kerkvergadering toegerus kan wees om 'n ingeligte besluit te neem. Resultate van hierdie studies word nog afgewag.

Met die opvolg van studiestukke en die nalees van notules en bylaes van Algemene Kerkvergaderings van die afgelope ses dekades, blyk dit dat Besluit 54/69 nie soseer die probleem is waarmee die Kerk worstel nie – dis slegs 'n simptoom van 'n groter probleem wat hiermee aangeraak is. Beskouings oor afsonderlike ontwikkeling as sodanig was en is steeds deel van lidmate se uiteenlopende lewensbeskouings. Die groot probleem lê egter in die diversiteit binne die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika in terme van die Bybel en Belydenisskrifte se interpretasie van beskouings soos onder andere afsonderlike ont-

⁸⁷ Buitengewone Algemene Kerkvergadering transkribering, p 29; Beeld, 12 Maart 2009.
⁸⁸ Notule, 69ste Algemene Kerkvergadering, pp 69 en 316.

wikkeling. Dit word verwoord deur oortuigings wat vashou aan behoudende gevestigde Skrifbeskouings enersyds, teenoor oortuigings wat hierdie naïewe kernevangelieboodskap bevraagteken as 'n uitgediende mitologie, onwetenskaplik en onverdedigbaar. Weens versuim om die ware probleem te erken en te hanteer, ontstaan veralgemenings wat uitmond in houdings en groeppvorming – dit alles binne een Kerk. Vervolgens is dit nodig om eers 'n spreekwoordelike tree terug te gee en te fokus op die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika, soos saamgestel uit lidmate wat terselfdertyd landsburgers van die Republiek van Suid-Afrika is.

1.5.2.1 **Tradisionele identiteit van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika**

Dwarsdeur die geskiedenis van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika (sedert 1652) is die beginsels van reformatoriese oorsprong en lidmate se gevoel van eiesoortigheid kenmerkend. Hierdie eiesoortige lewens- en wêreldbeskouing⁸⁹ het voortdurend teenstand vanuit eie gelede ontvang, gepaard met spanning. Lidmate het vas gestaan oor hulle oortuigings. So byvoorbeeld was hierdie oortuigings deel van die Groot Trek (1834) se dryfvere.

Sedert 1824 het die Kaapse Kerk die naam Nederduitsch Hervormd gehad en die Voortrekkers (Groot Trek van 1834 tot 1838) het hierdie naam behou. Die Trekkers het gemeentes in Natal, die Vrystaat en Transvaal gestig. In 1850 is die gemeentes in Natal en die Vrystaat by die Kaapse Kerk ingelyf⁹⁰. In Transvaal, die bakermat van die Hervormde Kerk, het die inherente gevoel van eiesoortigheid en eie oortuigings weereens oorheers. Die eerste gemeente in Transvaal, Potchefstroom, is in 1842 gestig, gevolg deur gemeentes Rustenburg (1850), Pietersburg (1852) en Pretoria (1855). Die Kaapse Kerk het na 1842 as die Nederduitse Gereformeerde Kerk bekend gestaan. Weens verskille in teologiese interpretasie besluit die predikante, di Van der Hoff en Postma, om broederlik uitmekaar te gaan en word die Gereformeerde Kerk (1859) gestig – later 'n susterkerk. Die Nederduitsch Hervormde Kerk het gedurende 1860 tot 1880 gegroei en tien nuwe gemeentes is gestig. Vanaf 1882 was daar formele samesprekinge tussen die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika en die Nederduitse Gereformeerde Kerk in Transvaal oor kerkvereniging. Ondanks stroefheid en spanning is die vereniging op 7 Desember 1885 in Pretoria deurgevoer en is na die *Verenigde Kerk* verwys, amptelik *Nederduitsch Hervormd of Gereformeerde Kerk*. Die konsulentgemeente van Pretoria (weens interne verskille en spanning was daar in Pretoria sedert 1869 twee gemeentes binne dieselfde grense) het egter nie verenig nie. Die gemeente (Witfontein) het die ark van die Nederduitsch Hervormde Kerk

⁸⁹ Agenda, Buitengewone Algemene Kerkvergadering, p 157.

⁹⁰ Webwerf van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika; Kerkgeskiedenis. AD Pont.

van Afrika geword deur nie in 1886 te verenig nie. Hierna het uit baie voormalige Hervormde gemeentes lidmate na vore getree wat nie wou verenig nie, maar Hervormd wou bly. Hierna het die heropbou en reorganisasie van die Hervormde Kerk voortgegaan⁹¹.

Steeds was daar interne verskille binne die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika oor kerkwees. Oor reformatoriese beginsels en interpretasie van die Bybel het verskille binne die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika veral sedert die vyftigerjare toegeneem. Na die situasie met prof AS Geyser het die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika inderdaad geen teoloog formeel aangekla en onthef nie, maar het verskeie teoloë bedank voor sodanige stappe geneem kon word. Die studie van wyle prof BJ Engelbrecht, *Die reg en vryheid van die eksegeet* (1962), dien reeds vir vyf dekades as goeie riglyn vir eksegeese in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. Die vraag ontstaan of hierdie riglyne waarskynlik deur die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika herevalueer en aangepas moet word in die lig van eietydse navorsing, veral navorsing uit ander navorsingsentra as die sentra van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika se reformatoriese oorsprong – asook met inagneming van historiese navorsing en postmoderne lewensbeskouings wat veral die afgelope dekade in gemeentes van die Kerk begin neerslag vind. Die huidige ongemak van lidmate oor uitsprake van teoloë kan moontlik so hanteer word. Dit raak baie lidmate van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika se beginsels van reformatoriese oorsprong en gevoel van eiesoortigheid ten diepste.

Binne die Kerk was daar altyd verskille oor beginsels en gevoel van eiesoortigheid en dit het toegeneem onder andere namate lidmate uit ander kerke met dieselfde Belydenisgrondslag, maar wat ander begrippe huldig oor kerkwees, tot die Kerk toegetree het. Gevolglik beleef die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika van die begin af beskouingsverskuiwings, spanning, soms selfs konflik en verskuiwings terug. In hierdie opsig was Besluit 54/69 maar slegs 'n sneller gewees om spanning wat reeds opgebou het, los te laat. Die twee pole in die huidige spanning kan tot 'n groot mate saamgevat word as⁹²

- * vereenselwiging met die Kommissie van die 67ste Algemene Kerkvergadering se verklaring van voorneme gebaseer op die Nasionale Colloquium (2006) se uitkomst en vereenselwiging met die *World Alliance of Reformed Churches* se voorwaardes; en
- * altesaam 32 beskrywingspunte van ringe en gemeentes aan die 68ste Algemene Kerkvergadering wat die aanbevelings vanuit die Nasionale Colloquium (2006) en die *World Alliance of Reformed Churches* se vereistes teëstaan en/of voorbehoude het. In analo-

⁹¹ Webwerf van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika; Kerkgeskiedenis. AD Pont.
⁹² Agenda, 68ste Algemene Kerkvergadering, Hoofstuk 6: Verband met ander Kerke.

gie hiermee het 32% van die 69ste Algemene Kerkvergadering se afvaardiging hul skriftelike teenstem teen Besluit 54/69 aange-teken.

Hierdie spanning hang tot 'n groot mate saam met die 67ste Algemene Kerkvergadering se besluit om weer aansoek te doen om lidmaatskap van die *World Alliance of Reformed Churches* (nou die *World Com-munion of Reformed Churches*), wat die vereistes wat dit teenoor die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika impliseer, weer in die kollig geplaas het. Verskille is onder andere insake interpretasies van die verlede vanuit die hede⁹³. Lidmate meen onder andere dat die huidige tydsgewrig nie dwarsleggend vergelyk kan word met vorige tydsgewrig-te nie. Die verskillende volke se fases van ontwikkeling het juis bepa-lende invloed gehad op afsonderlike ontwikkeling. Selfs vandag nog is daar 'n verskil tussen intellektuele, ekonomiese en kulturele ontwikke-ling van Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika lidmate (wat veral nasate is van 'n eeu gelede se burgers van die Boererepubliek) teen-oor ander blankes (wat veral van Europa gekom het en deel was van die ontginning van Suid-Afrika se ontwikkelingspotensiaal). Die sogee-naamde Noorde teenoor die Suide. Die diskrepansie is egter baie klein-er as wat dit 'n eeu gelede was toe 'n groot deel van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika se lidmate arbeiders was. Lidmate was arm. Baie lidmate was slagoffers van die nadele voortspruitend uit die Anglo Boereoorlog, Rebelle 1914, Depressie 1918, Groot Griep 1918 en die Nywerheidsopstand 1922, en 'n groot deel se hoogste akade-miese kwalifikasie 'n eeu gelede was standerd 6. Slegs die groter sen-tra het skole gehad waar leerders verder as standerd 6 kon skool gaan. Die situasie 'n eeu gelede was baie beter as in die vorige eeu, byvoor-beeld waar Paul Kruger (wat later president geword het) uit die Bybel moes leer lees en skryf. Hierdie situasie 170 jaar gelede vergelyk eg-ter met die huidige situasie van die Boesmanbevolking⁹⁴ in die Noord-Kaap wat nou eers, danksy die Bybelgenootskap, 'n eie taal ontwikkel het en ook uit vertalings van die Bybel leer lees en skryf.

Taalontwikkeling van verskeie volke in Suid-Afrika het elk eiesoortig aan 'n eie volk se omstandighede geskied. So het ons voorouers eers in 1925 Afrikaans as amptelike taal erken gekry. Inisiatiewe sedert 1916 vir 'n Afrikaanse Bybel het eers in 1933 realiseer. Daarteenoor het die Ndebeles eers in 2012 hul eie Bybel gekry⁹⁵ en kan ons nog nie eens voorspel wanneer die Boesmans (wat onder die eerste inwoners in Suider Afrika tel) hulle eie Bybel⁹⁶ gaan kry nie (inisiatiewe vir 'n Boesman-Bybel dateer eers sedert 2008).

Teen voormelde agtergrond sou dit aan die begin van die apartheids-

⁹³ Buitengewone Algemene Kerkvergadering, Transkripsie, pp 28 tot 108.

⁹⁴ Verslag van Bybelgenootskap van Suid-Afrika aan ringsvergaderings, 2010.

⁹⁵ *Bible Society of South Africa Isi Ndebele*, 2012.

⁹⁶ Verslag van Bybelgenootskap van Suid-Afrika aan ringsvergaderings, 2010.

jare (1950) onbillik gewees het om skoolonderrig vir alle bevolkingsgroepe gesamentlik te doen – eweneens die verkondiging van die evangelie⁹⁷. Tans, baie dekades later, is dit makliker om alle bevolkingsgroepe gesamentlik te onderrig – hoewel moedertaalonderrig steeds 'n prioriteit is.

Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika het van die vroegste tye af lewens- en wêreldbeskouings gehandhaaf wat baie raakpunte het met die Nasionale Party se politieke beleid van apartheid⁹⁸. Die Kerk se beskouings en toepassing daarvan dateer egter lank voor die Nasionale Party dit in wetgewing vasgelê het. Dit het voortgegaan selfs nadat die Republiek van Suid-Afrika bewind in 1994 oorgegaan het na 'n volgende politieke bestel⁹⁹.

In die dertigerjare het die term *apartheid* nie soseer op 'n politieke sisteem gedui nie, maar eerder op die algemene lewens- en wêreldbeskouing van die Afrikaner wat homself wou handhaaf as 'n vry en selfstandige volk in Afrika. Stelselmatig is ook ander terminologie benut, byvoorbeeld segregasie, afsonderlike ontwikkeling, plurale ontwikkeling, selfstandige ontwikkeling, eiesoortige ontwikkeling en gelyke geleenthede. Al hierdie terminologie het die ontwikkeling van al die volke van Suid-Afrika binne konteks van eiesoortigheid in die oog gehad, tot hulle eie voordeel en tot voordeel van die blankes in Suid-Afrika. Weens die sterk parallelle wat destyds bestaan het tussen lidmate (van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika en die Nederduitse Gereformeerde Kerk) en ondersteuners van die Nasionale Party, het die lewens- en wêreldbeskouing van die lidmate insake rassebenadering uitgemond in die Nasionale Party se beskouings en politieke beleid¹⁰⁰.

Die gemelde **lewens- en wêreldbeskouing** het vir dekades relatief min kritiek ontlok. Ook moet vermeld word dat die grootste meerderheid lidmate hierdie beskouings uitgeleef het, maar nie almal nie. Daar was altyd verskille. Hierdie verskille was ook dikwels vanweë lidmate se ondersteuning (lojaliteit) aan 'n spesifieke politieke party. Vanweë Suid-Afrika se deelname aan die Tweede Wêreldoorlog was daar ook sterk meningsverskille onder Afrikaners, wat ook in die Kerk neerslag gevind het (die sogenaamde SAP en NAT ondersteuners). Die oorwinning van die Nasionale Party in 1948 moet ook gesien word as 'n oorwinning vir die Afrikaner se vryheidstrewer – die Afrikaner wat sedert die Vrede van Vereeniging (1902) onder die sogenaamde *Engelse juk* gestaan het. Hierdie naelskraap oorwinning van 1948 is vergroot in 1953 en het ontwikkel totdat Suid-Afrika in 1961 'n (eie) Republiek *onafhanklik van Engeland* geword het¹⁰¹. Dit het meegebring dat Suid-Afrika nie

⁹⁷ e-Hervormer, 12 Maart 2009.

⁹⁸ Agenda, Buitengewone Algemene Kerkvergadering, 2011, p 157.

⁹⁹ Agenda, Buitengewone Algemene Kerkvergadering, 2011, p 158.

¹⁰⁰ Agenda, Buitengewone Algemene Kerkvergadering, 2011, p 157.

¹⁰¹ Bandopname van gesprekke met oorlewende oudstryders.

meer lid van die Statebond was nie. In dieselfde tyd het verskeie Afrikalande wat onder oorsese beheer gestaan het, onafhanklikheid gekry. Die Unie van Suid-Afrika se keuse vir 'n bepaalde politieke bestel, naamlik 'n onafhanklike Republiek, moet opgeweeg word met die politieke keuses van ander Afrikalande soos Betsjoeanaland (nou Botswana), Suid-Rhodesië (nou Zimbabwe), Tanganjika (nou Tanzanië), Suid-Wes-Afrika (nou Namibië) Kongo en Oeganda¹⁰². Van baie oorde het Suid-Afrika se keuse van 'n Republiek (met 'n beleid van afsonderlike ontwikkeling) kritiek ontlok, wat ook die kerke met dieselfde **lewens- en wêreldbeskouing** as die regering nie verby gegaan het nie. Dis nie toevallig dat kritiek vanuit die ekumeniese wêreld hierna verskerp het nie – veral toe die implementering van die apartheidswette se negatiewe uitkomst manifesteer het.

Uit notules sedert 1951 blyk dit dat die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika 'n lewens- en wêreldbeskouing insake afsonderlike ontwikkeling uitgeleef het soos voor 1948 en selfs na 1994. Enersyds was dit die Kerk se reëling van lidmaatskap met Artikel III van die Kerkwet (later Ordereël 4) en andersyds die Kerk se opleiding van swart teoloë sedert 1928 om die evangelie aan hul eie mense te verkondig binne konteks van eie taal en kultuur. Dit het baie parallelle met die Nasionale Party se beleid van apartheid. Hierdie lewens- en wêreldbeskouing van die regering het die Kerk deurlopend beoordeel en uitsprake gemaak waar nodig. Dit kan vertolk word dat die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika daarmee die politieke terrein betree het. Na verdere bestudering van notules, en onderhoude met ampsdraers van destyds wat tans nog in lewe is, blyk dit duidelik dat die kerk nie die Staat nagevolg het nie, maar dat die Staat die Afrikaanse kerke nagevolg het.

In 1948 het die Nasionale Party die bewind in Suid-Afrika oorgeneem. Dit was met 'n politieke beleid wat Suid-Afrika se veelvolkige samestelling verreken het, sowel as die diskrepans in ontwikkelingsvlakke van verskillende volke – Afrikaners ingesluit. Sosio-polities was daar ook 'n wesenlike verskil tussen 1948 en 1994 – eintlik geen vergelyking nie. Suid-Afrika was in 1948 by verre nog nie ontwikkel soos die geval in 1994 was nie. Weerstand teen die benadering van afsonderlike ontwikkeling (apartheid) was merkbaar in 1948 en het skerp toegeneem sedertdien.

Blanke inisiatiewe sedert die 19de eeu het ongerepte gebiede bewoonbaar en ontginbaar gemaak. Landbouproduksie het 'n belowende en haalbare uitdaging geword. Dit het aanleiding gegee dat inheemse volke ook hierdie gebiede inbeweeg het – selfs van buite Suid-Afrika se grense. Die blankes se inisiatiewe om die tsetsevlug in Suid-Afrika se tropiese en subtropiese dele onder beheer te kry, is een van die fenomenale inisiatiewe wat tans lewensruimte bied aan miljoene mense.

¹⁰² Bandopname van gesprekke met oorlewende oudstryders.

Beheer oor builepes en bek- en klouseer is ander voorbeelde. Natal se potensiaal vir Suikerverbouing het die land selfs aanloklik gemaak vir Indiërs om na Suid-Afrika toe te kom (Bantoes het aanvanklik nie belang gestel in landbou arbeid nie – het verkies om beeste op te pas en te jag met honde). Dit klink vandag ondenkbaar dat gebiede in Pretoria soos Sunnyside en Irene 'n eeu gelede plase was. Die Barton Keep gebou by die Kerkkantoor was 'n plaas opstal! Gedurende die 1850's was daar binne die grense van die huidige Pretoria etlike troppe leeus¹⁰³!

Dorpe en stede het ontstaan vanuit blanke (veral Europese) inisiatiewe ten opsigte van nywerhede en handel. Engeland het (1899 tot 1902) politieke beheer oor Suid-Afrika met geweld kom oorneem vir die land se minerale. Dit het meer blankes na Suid-Afrika gebring, maar het etniese volke ook na die stede gekom¹⁰⁴.

Toe die Afrikaners, deur middel van die Nasionale Party, in 1948 die bewind in Suid-Afrika oorneem, is die samelewingspatroon van blanke beheer wat reeds oor eeue heen gevestig is, in wetgewing omskep. Dit het bekend geword as die beleid van afsonderlike ontwikkeling of apartheid. Verskillende wette soos die Wet op Bevolkingsregistrasie van 1950, die Wet op Groepsgebiede van 1951, die Wet op Bantoe Tuislande 1951, die Wet op Afsonderlike Geriewe van 1953 en die Wet op Bantoe Onderwys 1953 (slegs enkele voorbeelde) is uitgevaardig. Die ideaal was dat elke etniese groep in Suid-Afrika oor 'n selfregerende grondgebied waarbinne hy selfstandig kan ontwikkel, sou beskik. Implementering van die Tomlinsonkommissie se aanbevelings insake ontwikkeling van onafhanklike tuislande vir die onderskeie swart bevolkingsgroepe is gedurende die sestigerjare begin en het momentum gekry sedert die sewentigerjare. Afsonderlike onderwysgeriewe binne konteks van eiesoortigheid het eweneens momentum gekry¹⁰⁵.

Die oorwinning van die Nasionale Party in 1948 was 'n eerste fase van oorwinning vir die Afrikaner se vryheidstrewes – die Afrikaner wat sedert die Vrede van Vereeniging (1902) onder die sogenaamde *Engelse juk* gestaan het. Suid-Afrika was toe in die posisie om die beproefde pad te bly loop. Europese lande wat onder druk van die Verenigde Volke Organisasie hul oppergesag oor Afrikalande laat vaar het, het van Suid-Afrika verwag om dieselfde politieke weg te volg as ander Afrikalande soos Betsjoeanaland (nou Botswana), Suid-Rhodesië (nou Zimbabwe), Tanganjika (nou Tanzanië), Suid-Wes-Afrika (nou Namibië) Kongo en Oeganda. Hierteenoor het die Unie van Suid-Afrika gekies vir 'n eie politieke bestel. Suid-Afrika het in 1961 'n (eie) Republiek onafhanklik van Engeland geword. Van baie buitelandse oorde het dit kritiek ontlok. Duidelike parallele bestaan tussen kritiek teen Suid-Afrika

¹⁰³ Bandopname van gesprekke met oorlewende oudstryders.

¹⁰⁴ Bandopname van gesprekke met oorlewende oudstryders.

¹⁰⁵ Bandopname van gesprekke met oorlewende oudstryders.

se onafhanklikheid sedert 1948 en kritiek teen Suid-Afrika se apartheidswette sedert 1948 – handeling wat bestaande en gevestigde samelewingspatrone in wetgewing vasgemaak het¹⁰⁶.

Die beoordeling van Suid-Afrika se ontwikkelingsgeskiedenis moet egter die demografie ook in aanmerking neem. Teen 1948 het die bevolking bestaan uit 12 miljoen swartes en drie miljoen blankes¹⁰⁷. Die Afrikaner was self nog nie behoorlik spreekwoordelik op sy voete nie. Meeste swartes het in tradisionele stamgebiede gebly. Dit het daartoe gelei dat die beleid van afsonderlike ontwikkeling, of apartheid, na 'n haalbare moontlikheid gelyk het. Verskeie faktore het egter veral na 1948 die situasie radikaal en ingrypend verander:

- * Daar het enorme ekonomiese en industriële groei in die tradisionele blanke gebiede plaasgevind. Dit het talle werkgeleenthede geskep.
- * Die ontwikkeling van al die tradisionele gebiede wat vir Tuislande geïdentifiseer was, kon nie oornag geskied nie en het benewens kundigheid en inisiatiewe, enorme bedrae geld geverg.
- * Slegs die Transkei (Oos-Kaap en Suid-Natal) het uit eie oorweging onafhanklikheid gevra en het dit onmiddellik gekry, maar was steeds vir finansies en kundigheid afhanklik van die Republiek van Suid-Afrika regering.
- * As gevolg van moontlikhede vir beter sosio-ekonomiese omstandighede, het groot getalle swartes die tradisionele gebiede verlaat en verstedelik. Die verstedelikingsproses was reglynig teen die beleid van afsonderlike ontwikkeling.
- * Die getal swartes in Suid-Afrika het oor 'n periode van 50 jaar met 30 miljoen vermeerder.

Vanselfsprekend het dit die toepassing van die beleid van afsonderlike ontwikkeling bemoeilik, beperk en selfs prakties onuitvoerbaar gemaak. Dit het aanleiding gegee tot maatreëls soos die passtelsel, werkreserwing, afsonderlike geriewe en afsonderlike woongebiede. Dit het geweldige negatiewe reaksie uitgelok en selfs opstande soos byvoorbeeld by Sharpeville in 1960 oor die pasboekstelsel en aandklokreëling, en in Soweto (1976) oor onderwysgeriewe¹⁰⁸.

Die Afrikaanse kerke se lewens- en wêreldbeskouing het inderdaad die

¹⁰⁶ Bandopname van gesprekke met oorlewende oudstryders.

¹⁰⁷ Getranskriebeerde notule, Buitengewone Algemene Kerkvergadering, 2011, pp 53, 62, 177.

¹⁰⁸ Agenda, Buitengewone Algemene Kerkvergadering, 2011, p 158; Bandopname van gesprekke met oorlewende oudstryders.

Nasionale Party se politieke beleid van apartheid vooruitgehoop¹⁰⁹. In baie opsigte het die Afrikaanse kerke (wat die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika insluit) gevolglik dieselfde lewens- en wêreldbeskouing van afsonderlike ontwikkeling gevolg deurdat verskillende kerke vir verskillende etniese groepe gevestig is¹¹⁰. Die teenstand teen die regering se beleid van afsonderlike ontwikkeling (apartheid) het sodoende oorgevloei na besware teen die kerke se samelewingspatroon van afsonderlike ontwikkeling en het dit die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika ook nie verbygegaan nie – van buite die Kerk sowel as van binne die Kerk.

1.5.2.2 Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika se deelname/toepassing aan afsonderlike ontwikkeling (apartheid)

Ekumeniese kritiek teen apartheid, soos toegepas in die Republiek van Suid-Afrika, strek van 1948 tot 1994, maar veral 1961 tot 1994. Dit het ook afgeneem die laaste jare voor 1994, toe daar reeds begin was met die skraping van apartheidswette. Die tydperk vanaf 1961 kan dus ingeperk word tot drie dekades se heftige ekumeniese kritiek. Tans staan ons al weer twee dekades verder na 1994. In hierdie drie dekades voor 1994 het Suid-Afrika 'n eie Republiek gekry, oorgeskakel van die Britse imperiale stelsel van mates en gewigte na 'n metrieke stelsel, eie geldeenheid en groei in eie onderwys/universiteitsgeriewe, en gegroei in nie-blanke ontwikkeling. Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika het in hierdie tyd gegroei in lidmate, gemeentes, ringe, teologiese opleiding, sending en selfs kerkgeboue¹¹¹. Behalwe vir sending het al voormelde groei begin afplat aan die einde van hierdie drie dekades en daal dit tans teen 'n kommerwekkende tempo. In die voorafgaande drie eeue, maar veral die gemelde drie dekades, het selfs die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika se verkondiging van die evangelie in Afrika gegroei – en weer gedaal na 1994. Tans het die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika basies nog net 'n teologiese stem in die Republiek van Suid-Afrika, en dan 'n weinig meer as 1.3%¹¹².

Daar het dinge gebeur onder die vaandel van apartheid wat die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika tot oneer gestrek het, en sal die gevoel van lidmate oor apartheid beter verwoord kan word as 'n verklaring oor apartheid nie uitspel *omdat* dit ander volke benadeel het nie, maar *insoverre*¹¹³ dit ander volke benadeel het.

Die hele saak oor apartheid was egter tydens die Algemene Kerkverga-

¹⁰⁹ Agenda, Buitengewone Algemene Kerkvergadering, 2011, p 157.

¹¹⁰ Agenda, Buitengewone Algemene Kerkvergadering, 2011, p 157.

¹¹¹ Bandopname, agenda 69ste Algemene Kerkvergadering, p 322.

¹¹² Almanakke van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika, 1961 tot 2013; Bandopname van gesprekke met oorlewende oudstryders.

¹¹³ Buitengewone Algemene Kerkvergadering, Transkribering, p 99.

dering van 2001 hanteer en bevredigend afgehandel. Die Kerk was gereed om dié boek toe te maak en met sy roeping voort te gaan.

Dié besluit het onder andere gelui dat die Kerk nie skuld bely oor apartheid nie omdat skuldbelydenis nie iets is wat geëis of afgedwing kan word nie, maar wat uit die hart gebore moet word. Daarby is geoordeel dat 'n skuldbelydenis bykans tien jaar na die finale vernietiging van die beleid mosterd na die maal sou wees. Die vergadering het hom verantwoordelik en ewewigtig oor sowel die positiewe as die negatiewe fasette van die beleid uitgespreek.

1.5.2.3 **Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika se aansoek om hertoelating by die *World Alliance of Reformed Churches***

Die verwarring, onrustigheid, onsekerheid en spanning wat tans in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika heers kan tot 'n groot mate terugherlei word na die 67ste Algemene Kerkvergadering (2004). Die verskille binne die Kerk oor afsonderlike ontwikkeling het oor dekades/eeue teruggeloop en sedert 1951 merkbaar geword. Wat die 66ste Algemene Kerkvergadering (2001) gemeen het om op te klaar, het hiermee weer na vore gekom. Steeds is daar 'n beduidende deel van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika wat nie saamstem met die Kerk se besluite van 1951, 1962, 1981, 1997, 2001 en 2007 nie en vir wie lidmaatskap van die *World Alliance of Reformed Churches* (nou die *World Communion of Reformed Churches*) belangrik is. Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika sal vir eens en vir altyd duidelikheid moet kry oor teologiese benaderings (nie net om sake te beoordeel nie) wat duidelik uiteenlopend is en wat die huidige spanning fasiliteer. Ook sal die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika moet besin oor die huidige rotasiebeginsel volgens die Kerkorde wat nie voldoende kontinuiteit handhaaf tussen die neem van besluite en die interpretasie/uitvoering daarvan deur 'n volgende kerklike vergadering nie. Nadat notules deurgegaan is, is die volgende bevind:

- * Die 67ste Algemene Kerkvergadering (2004) moes weer gesensiteer gewees het dat die *status confessionis* deur die *World Alliance of Reformed Churches* nog van krag is voordat 'n besluit om moontlike hertoetreding tot die *World Alliance of Reformed Churches* oorweeg was.
- * Die wese van die 67ste Algemene Kerkvergadering se besluit¹¹⁴ met die woorde *deur aansoek te doen*, verskil met die Kommissie van die 67ste Algemene Kerkvergadering se verwysing daarna in hul verslag aan die 68ste Algemene Kerkvergadering (*deur aansoek te doen* word bewoord as ... *opdrag van die 67ste Algemene Kerkvergadering om lidmaatskap van die WARC te verkry* ...¹¹⁵ en

¹¹⁴ Besluitebundel, 67ste Algemene Kerkvergadering, p 171.

¹¹⁵ Notule, 68ste Algemene Kerkvergadering, p 164.

dit wek 'n ander betekenis. Ook die Raad vir Ekumene se soortgelyke verwysing daarna *Die 67ste Algemene Kerkvergadering het besluit dat lidmaatskap verkry moet word by die WARC ...*¹¹⁶.

- * Lidmate verdink/beskuldig die *World Alliance of Reformed Churches* dat hulle 'n besluit op die Kerk afdwing en eers tydens die Buitengewone Algemene Kerkvergadering neem die Algemene Kerkvergadering kennis dat die bewoordings van Beskrywingspunt 64/68 deur die Kommissie van die 67ste Algemene Kerkvergadering aan die *World Alliance of Reformed Churches* voorgehou is voordat dit in 'n gesamentlike verklaring tussen die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika en die *World Alliance of Reformed Churches* opgeneem is¹¹⁷.
- * By die *World Alliance of Reformed Churches* het daar in 2007 groot verwagtings geleef oor die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika se moontlike voldoening aan die *World Alliance of Reformed Churches* se vereistes, terwyl dit nie tot dieselfde mate in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika geleef het nie. Drie waarnemers van die *World Alliance of Reformed Churches* woon die spesifieke sitting by en twee lewer op hierdie stadium groeteboodskepe waarvan een spesifiek verwys na Beskrywingspunt 64/68 en by name noem dat die *World Alliance of Reformed Churches* se eis te wete die *ondubbelsinnige sinode-uitspraak dat apartheid 'n sonde is en die teologiese regverdiging daarvan 'n dwaling* wat nog staan, deur 'n besluit oor Beskrywingspunt 64/68 bevredig sal kan word¹¹⁸.
- * Die vyf dosente stel dit deurlopend duidelik dat hul verklaring niks met die *World Alliance of Reformed Churches* te doen het nie¹¹⁹ en nogtans plaas die Kommissie van die 68ste Algemene Kerkvergadering dit in die agenda van die 69ste Algemene Kerkvergadering onder Hoofstuk 6: Ekumene en nie onder Hoofstuk 5: Verkondiging nie.
- * Beskrywingspunt 54/69 dien as die agenda van die 69ste Algemene Kerkvergadering synde 'n beskrywingspunt van die dosente te wees, terwyl dit deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering op die Algemene Kerkvergadering agenda geplaas is.
- * Die 68ste Algemene Kerkvergadering het duidelik opdrag gegee vir verdere studie en toeligting aan die Kerk¹²⁰ voordat 'n besluit oor lidmaatskap by die *World Alliance of Reformed Churches* geneem kan word.

¹¹⁶ Agenda, 68ste Algemene Kerkvergadering, p 171.

¹¹⁷ Getranskriebeerde notule, Buitengewone Algemene Kerkvergadering, 2011, p 117.

¹¹⁸ Notule, 68ste Algemene Kerkvergadering, pp 154 tot 158 en 172.

¹¹⁹ Getranskriebeerde notule, Buitengewone Algemene Kerkvergadering, 2011, pp 29, 92.

¹²⁰ Notule, 68ste Algemene Kerkvergadering, pp 167 tot 182.

- * Die 68ste Algemene Kerkvergadering het duidelike opdrag gegee dat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gesprek met die *World Alliance of Reformed Churches* moet voortsit oor onafgehandelde sake:

Die vergadering gee aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering opdrag om met gesprek met WARC voort te gaan en die Kerk se standpunte oor, onder meer, skuldbelydenis oor apartheid aan hulle te kommunikeer sonder dat die eise wat WARC stel die Kerk kompromitteer om op 'n pad te gaan wat vreemd is vir die Hervormde Kerk.

- * Die 69ste Algemene Kerkvergadering het kennis geneem dat gemelde studie nog in proses is¹²¹, maar die Algemene Kerkvergadering gaan toe voort om Beskrywingspunt 54/69 te hanteer as 'n ekumeniese aangeleentheid. Dis 'n negering van Besluite 64, 72 en 88 van die 68ste Algemene Kerkvergadering wat juis ten doel gestel het om onrus, verwarring en misverstand op te klaar.
- * Die verwysing in Beskrywingspunt 54/69 na 'n *besluit* verskil met die 68ste Algemene Kerkvergadering se besluit ... *die voorstel word in ag geneem*¹²².

In die lig van voormelde het die letterlike betekenis van die Griekse woord *συνδος*, naamlik *saam op weg* of *saam dink*, reeds begin verwaag vanaf 2009. Verwarring, onrus en misverstand, soos blyk uit die 68ste Algemene Kerkvergadering¹²³, was dus 'n logiese gevolg van die toe reeds leemte aan kontinuïteit tussen vergaderings.

In opdrag van die 68ste Algemene Kerkvergadering het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering op Vrydag 6 Maart gesprek gevoer met 'n afvaardiging van die *World Alliance of Reformed Churches*. Die Algemene Kerkvergadering het dit in 2007 aan die Kommissie opgedra om studie te doen oor verhoudinge met ekumeniese liggame (waaronder die *World Alliance of Reformed Churches*), en om met die *World Alliance of Reformed Churches* te praat oor die voorwaardes wat hulle stel vir hertoelating tot dié ekumeniese liggaam. In die gesprek is onder meer aandag gegee aan die definisie van apartheid, juis omdat die *World Alliance of Reformed Churches* van die Algemene Kerkvergadering 'n verklaring vra wat apartheid binne die konteks van die kerk en die politiek ondubbelsinnig veroordeel, voordat ons Kerk weer lid van die organisasie kan word.

Die gesprek met die *World Alliance of Reformed Churches* het vinnig sodanig ontwikkel dat die teenoorstaande standpunte binne die Kerk

¹²¹ Notule, 69ste Algemene Kerkvergadering, pp 69 en 316.

¹²² Notule, 69ste Algemene Kerkvergadering, p 352.

¹²³ Notule, 68ste Algemene Kerkvergadering, pp 166 en 167.

insake die *World Alliance of Reformed Churches* se vereistes ten opsigte van 'n apartheidsverklaring ter vergadering gestel is. Hierdie teenoorstaande standpunte is analoog van die tans voortslepende verwarring, onrus en misverstand binne die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. Vanuit die *World Alliance of Reformed Churches* is gereageer dat, indien die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika sodanig onderling verskil, die Kerk nog nie gereed is om lid te word van die *World Alliance of Reformed Churches* nie.

Die gesprekke het in 'n goeie gees verloop en die groepe is in 'n goeie gees verdaag. Die twee afvaardigings het hierna saam aandete geniet. Uit die gesprekke aan tafel was dit duidelik dat die buitelandse lede van die *World Alliance of Reformed Churches* se afvaardiging min begrip het vir die konteks van Suid-Afrika se geskiedenis en samelewingspatrone en dat dit nie dwarsleggend met Europa en die Verenigde State van Amerika vergelyk kan word nie.

Die Hervormer van April 2009 berig as volg:

Miskien moet ons wedersyds erken dat WARC nie gereed is vir die NHKA nie en terselfdertyd dat die NHKA nie gereed is vir WARC nie. Dit was die uitkoms van 'n tweede rondte samesprekings op 6 Maart 2009 tussen die uitvoerende komitee van die World Alliance of Reformed Churches, die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die Raad vir Ekumene. WARC het destyds van die Kerk vereis dat die Kerk apartheid as sonde moet veroordeel en die teologiese regverdiging daarvan as dwaalleer. WARC het dieselfde vereistes weer aan die Kerk gestel by die 68ste AKV. By daardie geleentheid het die Kerk 'n voorstel dat die Kerk aan dié vereistes voldoen, verwerp, maar besluit dat die Kerk in elk geval met die gesprek met WARC moet voortgaan. Samevattend kan gesê word dat die gesprek in 'n besonder goeie gees van wedersydse respek en 'n openheid om na mekaar te luister, plaasgevind het. Die afgevaardigdes van WARC het groot waardering gehad vir die feit dat daar van die kant van die Hervormde Kerk soveel openhartigheid was oor verskillende standpunte, en daar is ook begrip vir die diepe verdeeldheid wat oor die saak bestaan. Prof Theuns Dreyer het ten slotte gesê dit sou maklik wees om die verskille tussen ons te probeer verdoesel en aan WARC voor te gee dat daar net een standpunt is en dat ons so aanvaar sou kon word. Dit sou egter oneerlik teenoor sowel WARC as die Hervormde Kerk wees. Hy het daarop gewys dat ons poog om die diversiteit in die Kerk te akkommodeer, dat ons nie kan toelaat dat die Kerk oor sake van dié aard kan skeur nie, en dat hy wel gehoop het ons sou in die gesprek meer gemeenskaplike gronde kon vind om die pad verder saam te loop¹²⁴.

¹²⁴ *Die Hervormer*, Mei 2009.

Vervolgens het die skriba van die 68ste Algemene Kerkvergadering op 10 Maart 2009 die uitkoms van die ontmoeting by wyse van 'n persverklaring bekend gemaak.

In reaksie op die skriba van die 68ste Algemene Kerkvergadering se persverklaring oor die uitkoms van die ontmoeting met die *World Alliance of Reformed Churches*, het vyf Hervormde dosente op 13 Maart 2009 'n belydenis gedoen. Dit was gepubliseer in Beeld¹²⁵.

Die bewoording van die belydenis is in die agenda van die 69ste Algemene Kerkvergadering (2010) opgeneem as Beskrywingspunt 54/69 wat Besluit 54/69 geword het¹²⁶.

Die 68ste Algemene Kerkvergadering het verantwoordelik opgetree en onder andere besluit dat, voordat 'n besluit oor die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika se lidmaatskapaansoek by die *World Alliance of Reformed Churches* geneem kon word, die vergadering hom laat bedien met *deeglike, wetenskaplike en teologies gefundeerde studiestukke oor die struktuur, die teologie en die ideologiese gefundeerdheid en uitsprake van die World Alliance of Reformed Churches*. Hierdie studiewerk moes betyds aan die Kerk beskikbaar gestel word. Hierdie studiewerk moes 'n baie wye spektrum van beskrywingspunte verreken wat op die oog af saamgevat kan word as Besluite 54/68, 72/68 en 88/68.

Verslae aan die 69ste Algemene Kerkvergadering dui aan dat 'n studie deur die Raad vir Ekumene gedoen is en dat die Kommissie van die 68ste Algemene Kerkvergadering geoordeel het dis té omvangryk om aan ouderlingevergaderings te gee. Dit is as agtergrondmateriaal gebruik en op die Kerk se webwerf geplaas¹²⁷. Terugskouend dui nadere ondersoek egter dat die gemelde studiestukke slegs gedeeltes van veral Beskrywingspunt 64, maar ook 72 en 88 van die 68ste Algemene Kerkvergadering verreken het en dat dit ook nie ewewigtig was nie.

Die Komitee vir Kerk en Teologie se studie oor apartheid (Besluite 72 en 88) was ook uitstaande¹²⁸. Die 69ste Algemene Kerkvergadering het kennis geneem uit die verslag van die Komitee vir Kerk en Teologie dat die studie oor apartheid word voortgesit. Ter uitvoering van die besluit van die 68ste Algemene Kerkvergadering oor Beskrywingspunte 72 en 88 dat daar wye en omvattende studie deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gedoen word oor die standpunte van die Kerk in die verlede oor ekumene en lidmaatskap van ekumeniese organisasies met die oog op evaluering, inligting en debatstimulering, is

¹²⁵ Getranskriebeerde notule, Buitengewone Algemene Kerkvergadering, 2011, p 29.

¹²⁶ Notule, 69ste Algemene Kerkvergadering, p 353.

¹²⁷ Notule, 69ste Algemene Kerkvergadering, 2010, p 351.

¹²⁸ Notule, 69ste Algemene Kerkvergadering, 2010, p 11.

dit aan die komitee opgedra om die studie oor *politieke teologieë* soos apartheid, moderne demokrasie en ander politieke stelsels voort te sit. Die memoranda oor diversiteit is 'n gedeeltelike uitvoering van dié opdrag.

Die opdrag insake apartheid asook standpunte van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika oor skuldbelydenis en apartheid, is later deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering na ander rade verwys¹²⁹, maar sonder vordering.

Gevolgtrek kon die 69ste Algemene Kerkvergadering Beskrywingspunt 54/69

- * volgens die 68ste Algemene Kerkvergadering se opdragte wat nie uitgevoer is nie;
- * omdat dit nie voldoen aan die prosedures soos voorgeskryf deur die Kerkorde (Ordinansie 3.8.3 (iii)) nie; en
- * sou dit beskou kon word as 'n ekumeniese besluit

nie hanteer nie.

In proses van versoening en rekonsiliasie behoort die Kommissie van die 68ste Algemene Kerkvergadering (waarvan mede outeur van hierdie studie lid was) verantwoordelikheid te aanvaar vir

- * die negering van Besluite 64, 72 en 88 van die 68ste Algemene Kerkvergadering.
- * die plasing van die dosente se verklaring in Hoorstuk 6: Verband met ander kerke, in plaas van Hoofstuk 5: Verkondiging.
- * opneem van benewens Beskrywingspunt 54/69, ook Beskrywingspunte 52, 53, 55, 56 en 57 in die agenda van die 69ste Algemene Kerkvergadering.

Talle lidmate het ten spyte daarvan dat hulle groot ongemak gehad het daarmee, geoordeel dat lidmate hul by die besluit moet neerlê. Geen lidmaat in die Kerk het 'n ander keuse om, as hy of sy nie met 'n besluit saamstem nie, die besluit te aanvaar totdat die besluit herroep sou kon word nie. Dit neem nie weg dat individuele lidmate eie standpunte rondom die saak het nie. Inderdaad is daar steeds 'n groot klomp onafgehandelde sake tussen die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika en die *World Alliance of Reformed Churches* (nou die *World Commu-*

¹²⁹ Notule, 69ste Algemene Kerkvergadering, 2010, p 11.

nion of Reformed Churches)¹³⁰. Die Nederduitsch Hervormde gemeente Pretoria se studie, soos in hierdie verslag weergegee, is 'n beswaar ingevolge die Kerkorde (Ordinansie 3.8.3 (xiv)).

As 'n ekumeniese aangeleentheid moet herbesin word oor die kerkordelike prosedure wat aan beide kante gevolg was met die aanloop, verloop en stel van Beskrywingspunt 54/69, sowel as die verdere hantering van Besluit 54/69.

* *Teenstemme*

Ingevolge Ordinansie 3.8.3 (xiv) van die Kerkorde het 133 lede van die vergadering (32%) hul skriftelike teenstem by die sekretaris van die vergadering ingedien¹³¹.

* *Mededelings aan lede van die World Alliance of Reformed Churches*

Die Raad vir Ekumene het die bestuur van die *World Alliance of Reformed Churches* in kennis gestel van Besluit 54/69 wat geneem is.

* *Interpretasie*

In die lig van die opstellers van Beskrywingspunt 54 se benadering dat hierdie saak niks met die *World Alliance of Reformed Churches* te make het nie, moes die saak eerder as 'n verkondigingsaangeleentheid ingevolge Ordinansies 5.8.1, 5.6.1 (iv), 5.7.3 en 5.7.7 (ii) van die Kerkorde hanteer gewees het. Sou Besluit 54/69 as 'n verkondigingsaangeleentheid hanteer gewees het, sou die aangeleentheid die regte fokus kon geniet – hoewel dit steeds nie 'n ingeligte besluit sou wees nie gesien in die lig van die historiese hermeneutiek wat eerstens nie volledig daarin verreken is en tweedens nie betyds deur die tersaaklike kerkordelike kanale deurgegee is vir opname in die agenda van die 69ste Algemene Kerkvergadering nie.

* *Beswaarskrif*

Vervolgens het 'n groep lidmate 'n beswaarskrif by die Kommissie van die 69ste Algemene Kerkvergadering ingedien.

By die Buitengewone Algemene Kerkvergadering is gemeld dat die beswaarskrif wat deur die Kerk versprei is en wat in die Buitengewone Algemene Kerkvergadering agenda opgeneem is, nie

¹³⁰ Getranskriebeerde notule, Buitengewone Algemene Kerkvergadering, 2011, p 152.

¹³¹ Notule, 69ste Algemene Kerkvergadering, 2010, pp 353 tot 356.

die oorspronklike beswaarskrif is wat op 22 Oktober 2010 aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering oorhandig is nie¹³².

* *Adviese ingewin*

Die beswaardes het die Kommissie van die 69ste Algemene Kerkvergadering versoek om Besluit 54/69 ter syde te stel in die lig van vorige presedente waar 'n Kommissie van die Algemene Kerkvergadering 'n besluit van die Algemene Kerkvergadering ter syde gestel het.

Die Kommissie van die 69ste Algemene Kerkvergadering het oor die beswaarskrif besin en advies ingewin by teoloë van die Kerk en by die Raad vir Kerkregtelike Advies, met die oog op 'n werk-winkel. Die adviese was nie verteenwoordigend van die uiteenlopende beskouings van die Kerk nie, maar kon nietemin onder omstandighede leiding gee aan die Kommissie. Teenstrydige advies is ontvang waarvan die meerderheid gedui het dat die beswaarskrif afgewys moet word.

Die Kommissie van die 69ste Algemene Kerkvergadering het vervolgens die beswaarskrif hanteer en was van oordeel dat die beswaarskrif afgewys moet word. Die beswaardes was hiermee nie tevrede nie. Teenoorstaande interpretasies van kerklike prosedures en die Kerkorde was aan die orde van die dag. Hierna het verdere proteshandelinge gevolg as pogings om die Kommissie te probeer verplig om Besluit 54/69 ter syde te stel.

(i) ***Besluite op 'n Buitengewone Algemene Kerkvergadering***

Die Kommissie van die 69ste Algemene Kerkvergadering het vervolgens besluit om 'n Buitengewone Algemene Kerkvergadering te hou ten einde geleentheid te bied vir behoorlike hantering van die aangeleentheid.

Die beswaardes was van mening dat 'n volgende Algemene Kerkvergadering belê moes word en nie 'n Buitengewone Algemene Kerkvergadering wat 'n voortsetting was van die 69ste Algemene Kerkvergadering nie. Hulle het nogtans aan die Buitengewone Algemene Kerkvergadering deelgeneem.

Gerig op die Buitengewone Algemene Kerkvergadering het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering vervolgens meer uitgebreide adviese ingewin.

¹³² Getranskriebeerde notule, Buitengewone Algemene Kerkvergadering, 2011, p 86.

(ii) **Proteshandelinge van lidmate en gemeentes**

Die Kerkorde van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika (1997), soos aangepas deur elke opvolgende Algemene Kerkvergadering, het nie voorsiening gemaak vir verskille binne die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika wat kan oorgaan in geskille nie. Gevolglik bestaan daar uiteenlopende interpretasies en selfs teenoorstaande interpretasies van die Kerkorde. Gevolglik het lidmate enersyds berus by Besluit 54/69 en gewag tot 'n volgende Algemene Kerkvergadering, ander het hul gewend tot Ordinansie 3.8.3 (xiv) van die Kerkorde. Andersyds was daar 'n verskeidenheid reaksies wat nie deur die Kerkorde voorsien word nie en wat deur beswaardes verweer word dat hul besware nie *gehoor* word nie. Weerspreking van die beswaardes se interpretasies van die Kerkorde kon gedoen word vanuit die Bybel en Belydenisskrifte, maar word eweneens deur die beswaardes gestaaf uit die Bybel en Belydenisskrifte. Die volgende proteshandelinge het plaasgevind:

- * Dolerings: Nadat die beswaarskrif afgewys is, het gemeentes besluit om te doleer en het heffings weerhou van die sinodale kantoor.
- * Dagvaarding: Op 10 Augustus 2011 het die Hervormde Kerkvereniging die Hooggeregshof genader om 'n bevel wat onder andere Besluit 54/69 nietig verklaar. Hierdie saak is buite ons hande en die uitkoms van die saak kan nie vooruit geloop word nie. Wat ook al die uitkoms van die saak gaan wees – dit gaan baie sleg wees vir die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika.
- * In November 2011 het die steedsHervormers 'n Staat van Belydenis teenoor die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika afgekondig wat kort daarna deur die Kommissie van die 69ste Algemene Kerkvergadering afgewys is.
- * Gemeentes het hul eiendom oorgedra na verenigings waarvan lidmate lede is. Hierdie handelinge steun op Ordereël 4.2 van die Kerkorde en Ordinansies 4.1.16, 4.4.2 (vi), 4.4.2 (vii) en 9.1 (i). Dit word teengestaan met Ordinansies 4.4.2 (viii) en 9.2.2.4 (iv), asook Besluit 119/68 wat 'n reg van eerste weiering ten opsigte van alle gemeentelike eiendomme aan die Raad van Finansies verleen. Hierdie besluit is nie in die Kerkorde opgeneem nie. Gemeentes het hulself per besluit onafhanklik verklaar van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering se leiding en van die besluite van die Algemene Kerkvergadering. Lidmaatskap van lidmate verbonde aan sodanige gemeentes word by wyse van interpretasie uit die Bybel en belydenisskrifte ontken. Ooreenkomstig die Kerkorde word lidmaatskap egter gehandhaaf deur Ordereël 4.1 en kan dit slegs opgehef word deur die ouderlingevergadering ingevolge Ordinansie 4.3.8 van die Kerkorde, of wanneer die lid-

maat formeel bedank of tot sterwe kom. Indien die teenoorstaande standpunte nie met mediasie tot 'n skikking gebring kan word nie, sal die beslissing van die Hooggeregshof afgewag moet word.

- * 'n Bond van Onafhanklike Gemeentes is intussen gestig.
- * Meeste lidmate wat hulle in voormelde situasie bevind, beskou hulself steeds as lidmate van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika en vestig hulle hoop op die 70ste Algemene Kerkvergadering vir herbesinning deur die Kerk en akkommodering van verskille.

Die Nederduitsch Hervormde gemeente Pretoria het 'n besluit geneem as kerkraads- en gemeentevergadering om bogemelde weg nie te volg nie, maar ooreenkomstig paragraaf (xiii) verder in hierdie studie 'n poging tot versoening en bemiddeling aan te wend. Met hierdie gesindheid het die gemeente Pretoria lidmate en selfs kerkrade moes afgee na beswaarde gemeentes, maar glo die gemeente steeds dat die saak tot versoening gebring kan word.

(iii) **Dagvaarding**

Soos gemeld het die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika op Vrydag 19 Augustus 2011 'n dagvaarding ontvang van die *Hervormde Kerkvereniging* wat daarop neerkom dat die besluit van die 69ste Algemene Kerkvergadering oor Beskrywingspunt 54 en ander sake deur die Hooggeregshof ter syde gestel moet word. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het besluit om verweer aan te teken teen die dagvaarding en het 'n Litigasie Komitee gemagtig om die Kerk se saak te behartig. Die Kommissie oordeel dat hierdie dagvaarding die teologiese beginsels onderliggend aan die presbiteriaal-sinodale kerkregeringstelsel weerspreek, en sien dit trouens as 'n direkte aanval op hierdie stelsel van kerkregering. Hierdie is 'n hartseer wending. Die uitkoms van die regseding kan nie vooruit geloop word nie. Moontlik kan hierdie studie se resultate bydra om die partye nader aan versoening te bring voordat die saak in die Hooggeregshof dien.

(iv) **Buitengewone Algemene Kerkvergadering (2011)**

Uit bydraes by die Buitengewone Algemene Kerkvergadering blyk dit egter dat daar benewens 'n klem op die Bybel en Belydenisskrifte, ook gesteun word op gebruike wat in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika algaande ontwikkel het en selfs neerslag gevind het in die Liedboek van die Kerk¹³³. Vier Gesange is geïdentifiseer.

Die aspekte wat aangetoon is in die beswaarskrif is na ruim tyd vir bespreking aan stemming onderwerp. Die vergadering het telkens die beswaarpunte van die hand gewys met groot meerderhede.

¹³³ Getranskribeerde notule, Buitengewone Algemene Kerkvergadering, 2011, p 29.

Die Buitengewone Algemene Kerkvergadering het deeglik voorbereide bydraes opgelewer ter verdediging vir en teen Besluit 54/69. Debatte het op 'n standaard plaasgevind waarop ons trots en dankbaar kan wees. Deel van die probleem tans in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika is dat die verskillende partye mekaar nie hoor nie. Daarom dat selfs die relatief versoenbare teenoorstaande standpunte in die Kerk nog nie met mekaar versoen kon word nie en sal hierdie aangeleentheid deeglik ondersoek moet word.

Die volgende besluit is geneem tydens die Buitengewone Algemene Kerkvergadering:

*Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika verklaar dat die politieke beleid van apartheid wat toegepas is in die Republiek van Suid-Afrika nie teologies geregverdig kan word nie en **herroep hiermee alle goedkeurings in die verlede** van die beleid in uitsprake deur die Kerk en namens die Kerk.*

Dit was in stryd met die evangelie van Jesus Christus.

Die besluit is geneem met 'n stemuitslag van 57% (256 stemme) teen 43% (192 stemme)¹³⁴. Hierdie was 'n poging tot versoening wat nie geslaag het nie. Opvallend is dat die beswaarskrif se argumente met groot meerderhede afgewys is, maar die apartheidsbesluit het basies dieselfde stemtelling behaal as Besluit 54/69. Dit het die vraag laat ontstaan: Hoekom? Derhalwe was die aanloop tot, verloop, en uitkoms van die Buitengewone Algemene Kerkvergadering, tesame met Besluit 54/69, aanleidend tot die oorweging van hierdie studie (en beskrywingspunt) van die Nederduitsch Hervormde gemeente Pretoria.

Hierdie aangeleentheid is nog nie na bevrediging van al die lidmate afgehandel nie. Hoewel dit oënskynlik voor kom of die probleem setel in apartheid as sodanig, is daar 'n probleem met die teologiese invalshoeke waarmee besluite so ongenuanseerd geneem word. Dit verg verdere aandag.

Terugskouend het die Buitengewone Algemene Kerkvergadering wel geslaag om teenoorstaande standpunte gestel te kry. Daar was egter 'n groot leemte dat die debatte van sprekers nie met mekaar integreer kon word nie, en daarom het die stemuitslag insake die apartheidsbesluit van die Buitengewone Algemene Kerkvergadering weer teruggeval na die verskillende persone se ingesteldhede by die 69ste Algemene Kerkvergadering, wat meestal nie verander het tydens die Buitengewone Algemene Kerkvergadering nie.

Intussen is baie kommentaar van lidmate en ampsdraers bestudeer en

¹³⁴ Getranskriebeerde notule van die Buitengewone Algemene Kerkvergadering, 2011, p 201.

dit blyk dat verskille nie werklik gaan oor apartheid as sodanig nie, maar wel oor die wyse om apartheid teologies te beoordeel.

Uit die bestudering van Besluit 54/69 en die daaropvolgende besluite van die Buitengewone Algemene Kerkvergadering binne konteks van al die beskrywingspunte, bylaes, insette van lede ter vergadering, en kommentaar agterna gelewer deur lidmate en ampsdraers, blyk dit dat die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika objektief sal moet herbesin oor Bybelse/teologiese beskouings/benadering om optredes te beoordeel. Hierdie Bybelse/teologiese beskouings/benadering het al deel geword van 'n groot deel ampsdraers en lidmate se lewensbeskouing.

(v) ***Versoek van die Nederduitsch Hervormde gemeente Pretoria***

Die kerkraad en gemeente van Pretoria glo steeds dat versoening binne die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika moontlik is. Openhartige versoening in die lig van die Griekse begrip *συνοδος*, wat dui op 'n byeenkoms of vergadering van 'n kerklike liggaam waar debat gevoer of besluite oor relevante sake geneem word, met die meer letterlike betekenis van *saam op weg* of *saam dink*. Versoening kan egter nie geskied sonder (aan alle kante) besinning, opheldering, opgevolg deur inkeer, afkeer, omkeer en terugkeer¹³⁵ nie.

Gedagtig hieraan en uit besorgdheid oor die eenheid van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika wat op die spel is weens ongemak by lidmate oor die kontensieuse Besluit 54/69 en daaruit voortspruitende besluite van die Buitengewone Algemene Kerkvergadering (2011), het die kerkraad van die Nederduitsch Hervormde gemeente Pretoria op 7 November 2011 die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering versoek om 'n komitee bestaande uit teoloë van die Kerk, historici, sosioloë en ander kundiges te benoem wat 'n volledige studie uitvoer oor gemelde kontensieuse besluite wat die wese, aanloop, verloop én effek van die besluite verreken¹³⁶. Hierdie skrywe is gerig ooreenkomstig Ordinansie 3.8.3 (xiv) van die Kerkorde en is dus 'n beswaar wat tegelykertyd 'n versoek is om stappe deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering wat die beswaar moontlik te bowe kan kom. In hierdie skrywe van 7 November 2011 het die kerkraad versoek dat die volgende begrippe van die besluite verklaar word, ie *goedkeuring*, *teen die evangelie*, *teologiese verklaring*, en 'n ewewigtige beoordeling van die tersake narratiewe wat rondom *apartheid/afsonderlike ontwikkeling* heers. Die gemeente is teleurgesteld met die aandag wat die versoek geniet het en het vervolgens op 'n baie laat stadium besluit om met die beperkte tyd en hulpbronne beskikbaar die studie uit te voer – en is tevrede dat die studie wel kan slaag om die leemtes aan Besluit 54/69 en die Buitengewone Algemene Kerkvergadering besluite uit te wys.

¹³⁵ Laaste ampsjubileumpreek van wyle prof BJ Engelbrecht.

¹³⁶ Skrywe: Kerkraad van die Nederduitsch Hervormde gemeente Pretoria, p 1 tot 3 met volledige motivering p 1 tot 8.

1.5.2.4 Interpretasies

Dis duidelik vanuit die oorspronklike opstellers van die teologiese verklaring se verduidelikings dat Besluit 54/69 nie verband hou met die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika se aansoek om lidmaatskap van die *World Alliance of Reformed Churches* (nou die *World Communion of Reformed Churches*) nie. Van die begin af was dit gestel as ... *dis 'n innerlike evangeliese oortuiging, 'n hartsoortuiging en 'n Bybels-teologiese verklaring.*

Terugskouend het die Kommissie van die 68ste Algemene Kerkvergadering (waarvan skrywer van hierdie interpretasie lid was) Beskrywingspunt 54/69 foutiewelik in die agenda van die 69ste Algemene Kerkvergadering opgeneem onder Hoofstuk 6, Verband net ander Kerke. Die saak is ook hanteer met verskeie kerkordelike deurvalle wat onaanvaarbaar is, veral waar die neem van so 'n ingrypende besluit op die tafel van die 69ste Algemene Kerkvergadering geplaas is.

Beskrywingspunt 54/69 moes eerder ingevolge Ordinansies 5.8, 5.6.1 (iv), 5.7.3 en 5.7.7 (ii) van die Kerkorde hanteer gewees het. Sou Besluit 54/69 as 'n verkondigingsaangeleentheid hanteer gewees het, sou die aangeleentheid die regte fokus kon geniet – hoewel dit steeds nie 'n ingeligte besluit sou wees nie gesien in die lig van die historiese hermeneutiek wat eerstens nie volledig daarin verreken is en tweedens omdat ondersteunende studiestukke (tot die effek van 'n verkondigingsaangeleentheid) nie betyds deur die tersaaklike kerkordelike kanale deurgegee is vir opname in die agenda van die 69ste Algemene Kerkvergadering nie. Dit het die opstellers van Beskrywingspunt 54/69 vry gestaan om ook betyds aan die 69ste Algemene Kerkvergadering te kenne te gee indien hulle van mening was dat die gemelde Beskrywingspunt 54/69 foutiewelik in die agenda geplaas was. Die vergadering kon dan alternatiewelik met Beskrywingspunt 54/69 gehandel het.

Sou Besluit 54/69 wel beskou kon word as 'n ekumeniese aangeleentheid, ontstaan die vraag: Hoe kan twee Algemene Kerkvergaderings van dieselfde Kerk, wat steeds dieselfde Bybel en Belydenisskrifte interpreteer en as grondslag aanvaar, vanuit 'n verantwoordelike historiese hermeneutiek besluite neem oor dieselfde aangeleentheid en dan besluite neem wat lynreg met mekaar verskil? Dit kan tog nie!

Vanuit hierdie studie blyk dit duidelik dat die 69ste Algemene Kerkvergadering sowel as die Buitengewone Algemene Kerkvergadering, nie oor voldoende inligting en verduidelikende interpretasie beskik het waarmee die vergaderings ingeligte besluite kon neem insake die inhoudelike van Besluit 54/69 en die daaruit voortspruitende besluite van die Buitengewone Algemene Kerkvergadering nie. Dit terwyl die 68ste Algemene Kerkvergadering juis pertinente besluite geneem het om hierdie situasie te voorkom. As 'n ekumeniese aangeleentheid moet

besin word oor die kerkordelike prosedurefoute met Beskrywingspunt 54/69.

Oor die aangeleentheid rondom die *World Alliance of Reformed Churches* (nou die *World Communion of Reformed Churches*) was Besluite 54/68, 72/68 en 88/68 insake verdere studie baie duidelik. Die terrein en omvang van hierdie studie is verder uitgespel deur die groot getal beskrywingspunte na die 68ste Algemene Kerkvergadering wat per besluit nie gewoon verval het nie, maar *verval het in die lig van die besluit op verdere studie*. Verdere beskrywingspunte het verval in die lig van ander tersaaklike studiebesluite. Ter vergadering en voordat Besluit 54/69 geneem is, het die 69ste Algemene Kerkvergadering uit die verslag van die Komitee vir Kerk en Teologie kennis geneem dat die *studie oor apartheid word voortgesit* en met verwysing na die besluit van die 68ste Algemene Kerkvergadering oor Beskrywingspunte 72 en 83 – dat daar wye en omvattende studie gedoen word oor die standpunte van die Kerk in die verlede oor ekumene en lidmaatskap van ekumeniese organisasies. Die notule van die 69ste Algemene Kerkvergadering maak nie eens melding van 'n voorlopige verslag of selfs mondelinge terugvoer deur die Komitee vir Kerk en Teologie nie. Studiewerk van die Raad vir Ekumene insake Besluit 64/68 was omvattend, maar het nie die volle omvang van Besluit 64/68 verreken nie en is slegs gedeeltelik deurgegee aan die Kerk.

Gegewe die impak wat Besluit 54/69 op die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika en haar lidmate het, was daar tydens die besprekings wat die neem van Besluit 54/69 voorafgegaan het, min tyd toegestaan vir bespreking.

Die Algemene Kerkvergaderings van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika behandel ooreenkomstig Ordinansie 3.8.3 (iii) beskrywingspunte wat ondersteun kan word met memoranda, studiestukke, voorstelle en versoekskrifte wat ingedien word. Die ondersteuning van Beskrywingspunt 54/69 in terme van Ordinansie 3.8.3 (iii) was onvoldoende, veral in die lig van die bedoelings van Besluite 54, 72 en 88 van die 68ste Algemene Kerkvergadering. Die terugvoer vanuit die hantering van Hoofstuk 1: Belydenis van die 69ste Algemene Kerkvergadering (voordat Beskrywingspunt 54/69 ter tafel geneem is) uit die verslag van die Komitee vir Kerk en Teologie, het die 69ste Algemene Kerkvergadering kennis geneem dat *studie oor apartheid word voortgesit*.

As ekumeniese aangeleentheid was die 69ste Algemene Kerkvergadering dus nie by magte om Besluit 54/69 te neem nie en kan die beduidende aantal teenstemme (133, 32%) ingevolge Ordinansie 3.8.3 (xiv) gesien 'n analoog te wees van die net so beduidende aantal beskrywingspunte by die 68ste Algemene Kerkvergadering wat voorbehoude en/of teenstand aangedui het voortspruitend uit onrus en misverstand. Inderdaad het die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika sedert 2007 min gevorder om die verwarring en onsekerheid wat geheers het

op te klaar. Dieselfde stempersentasie van die Buitengewone Algemene Kerkvergadering oor die apartheidsbesluit dien ook vermeld te word. Die 68ste Algemene Kerkvergadering (2007) het in hierdie opsig verantwoordelik opgetree en onder andere besluit dat alvorens 'n besluit geneem word, die vergadering hom laat bedien met *deeglike, wetenskaplike en teologies gefundeerde studiestukke oor die struktuur, die teologie en die ideologiese gefundeerdheid en uitsprake van die World Alliance of Reformed Churches*. Voormelde studie sou waarskynlik bespoedig kon word en die resultate sou betyds by die 70ste Algemene Kerkvergadering kon dien indien die Kommissie van die 69ste Algemene Kerkvergadering einde 2011 voldoen het aan gemeente Pretoria se versoek wat hierdie studie voorafgegaan het. Nadat bykans 'n jaar verloop het voordat die versoek van Nederduitsch Hervormde gemeente Pretoria aan die Kommissie deur die Kommissie terugverwys is na die gemeente, was die gemeente ingeperk deur tyd sowel as menslike hulpbronne en kon hierdie studie slegs gedeeltelik slaag in sy doel. Gevolglik sal die gemeente Pretoria via die kerkordelike kanale die 70ste Algemene Kerkvergadering wys op die problematiek vanuit Besluit 54/69 sowel as die daaruit voortspruitende besluite van die Buitengewone Algemene Kerkvergadering. Vervolgens sal die gemeente deur dieselfde roete die 70ste Algemene Kerkvergadering versoek om 'n voortsetting van studie en gesprekke te fasiliteer wat streef na 'n verantwoordelike historiese hermeneutiek.

Dit word ook nodig geag om uit te wys dat met die aanloop tot die 70ste Algemene Kerkvergadering is die resultate van studie insake Besluite 72 en 88 van die 68ste Algemene Kerkvergadering steeds nie via die kerkordelike kanale aan die Kerk deurgegee nie en kan die 70ste Algemene Kerkvergadering gevolglik ook nie ingeligte besluite neem insake die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika se voorgenome bande met die *World Alliance of Reformed Churches* (nou die *World Communion of Reformed Churches*) nie. Ruim inligting, maar nie voldoende inligting nie (opgeweeg teen die bedoelings van Besluite 54, 72 en 88 van die 68ste Algemene Kerkvergadering), wat betrekking het op die *World Alliance of Reformed Churches* (nou die *World Communion of Reformed Churches*), is opgeneem in die agenda van die 69ste Algemene Kerkvergadering en agenda met bylaes van die 69ste Algemene Kerkvergadering. Die Buitengewone Algemene Kerkvergadering het daarin geslaag om teenoorstaande standpunte duidelik gestel te kry deur sprekers. Indien 'n transkribering van die Buitengewone Algemene Kerkvergadering gevoeg kan word by die bestaande inligtingsbronne van die 69ste Algemene Kerkvergadering en Buitengewone Algemene Kerkvergadering, sal die studiewerk, soos bedoel met Besluite 64, 72 en 88 van die 68ste Algemene Kerkvergadering, 'n verdere hupstoot kan kry.

Deel van die probleem tans in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika is dat die verskillende partye mekaar nie *hoor* nie. Daarom dat

sels die relatief versoenbare teenoorstaande standpunte in die Kerk nog nie met mekaar versoen kon word nie en sal hierdie aangeleentheid deeglik ondersoek moet word.

Kommentare wat ontvang is na die ope uitnodiging¹³⁷ blyk duidelik die gevoel van lidmate enersyds oor 'n ongenuanseerde beoordeling van apartheid en andersyds oor teologiese tendense in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika wat *maar toegelaat word*. Lidmate voel bekommerd oor die diversiteit binne die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika in terme van die Bybel en Belydenisskrifte se interpretasie van beskouings (soos onder andere afsonderlike ontwikkeling). Dit word verwoord deur oortuigings wat vashou aan behoudende gevestigde Skrifbeskouings enersyds, teenoor oortuigings wat hierdie naïewe kernevangelieboodskap bevraagteken as 'n uitgediende mitologie, onwetenskaplik en onverdedigbaar. Weens versuim om die ware probleem te erken en te hanteer, ontstaan veralgemenings wat uitmond in houdings en groepvorming – dit alles binne een Kerk!

Hoewel voorlopig, is hierdie studie se resultate voldoende om te motiveer dat gemelde besluite¹³⁸ herroep moet word en dat die aangeleentheid daarmee geïmpliseer eers onderwerp moet word aan volledige studie en stimulering van die debat daaroor – soos die opdrag van die 68ste Algemene Kerkvergadering in Besluite 64, 72 en 88 reeds die baan geweg het dat die prosesse in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika nie moet ontspoor nie.

Dit bly onbegryplik dat dié saak toe in 2010 weer op die Kerk se agenda verskyn. Na al die pogings tot verduideliking kan geen ander afleiding gemaak word as dat dit 'n poging was om aan die *World Alliance of Reformed Churches* (tans die *World Communion of Reformed Churches*) se voorwaardes tot lidmaatskap te voldoen nie. Geen kerk kan respek vir wat waar, reg en billik is, dit op die *World Communion of Reformed Churches* se voorwaardes doen nie.

Teen die evangelie van Jesus Christus

'n Gelowige kan nooit sy eie sonde en verkeerde dade probeer regverdig of die aandag daarvan aflei deur na ander se wandade te verwys nie. En dat tydens die apartheidsbedeling, ongeag goeie intensies, skandelikhede soos by Vlakplaas en elders plaasgevind het, is 'n feit. En dit is strydig met die evangelie van Jesus Christus. Daarvan het die Algemene Kerkvergadering hom in 2001 gedistansieer en sy smart voor God daaroor uitgespreek. Vir hoe lank moet die Kerk en sy lidmate nog oor dié verguising en verplettering verduur? Waarom bly kerke en ekumeniese liggame stil oor die huidige onderdrukking en onreg in Suid-Afrika?

¹³⁷ e-Hervormer, 22 November 2012 en 29 November 2012.

¹³⁸ Besluit 54/69 en die Buitengewone Algemene Kerkvergadering besluite.

Teologiese verklaring

Die Algemene Kerkvergadering van 2001 het die hele Kerk opgeroep tot skuldbelydenis voor God en mens, maar dan skuld en sonde oor die hele linie van kerkwees en oor alles waarin ons aan God ongehoorsaam was en is. Die vergadering het skuldbelydenis, spesifiek oor apartheid en op die wyse van die Waarheids- en Versoeningskommissie, verwerp. Dat Beskrywingspunt 54 deur die opstellers as teologiese verklaring gestempel is, word beskou as 'n poging om die afwyking van die besluit in 2001 te verbloem, deur die skyn van 'n skuldbelydenis te vermy.

'n Beoordeling van die Kerk se besluite aan die hand van 'n verantwoordelike historiese hermeneutiek, sluit ook 'n beoordeling van die inhoud en reaksie van die steedsHervormers in.

Oor die reaksie

Talle lidmate was in 2010 gereed om 'n verantwoordelike kerkordelike protes teen Besluit 54 te steun, waarvan Pretoria gemeente se optrede met hierdie studie 'n voorbeeld is.

*Maar wat gebeur toe? 'n Onkerklike, onkerkregtelike, selfs kerkvernietigende proses kom in aksie: Dolerings, heffing onthouding, vyandigheid, dreigende hofsake, ongegronde beskuldigings van dwaalleer teen die Kerk, verklaring van 'n **status confessionis**, tans volskaalse skeuring. Ongeag versekerings van bereidheid tot gesprek word dit tog gereeld gefnuik; helaas van albei kante af. Is dit alles tot eer van die Here en tot opbou van sy Kerk? Hervorming beteken herstel en heropbou van die Kerk.*

Liewe broers en susters (verbatim vermaning van emeritus)

Ongeag al my kritiek op en teenkating teen Besluit 54 in 2010, bly ek oortuig dat ook die optrede van die beswaardes nie die Bybelse en kerklike weg is nie. Die Bybel praat nie van kerkskeuring nie. In tye van die ergste verval in Israel soos in die tyd van Elia, het God sy Kerk vasgehou.

Ek beleef saam met u die mees intense pyn en hartseer oor wat in ons Kerk aangaan. Daar is aan albei kante skuld en onbereidheid om in die gees van Christus tot versoening te kom. Ons moet bid en werk dat daar verandering sal kom. Mag die Here u seën met liefde, genade en wysheid om die goeie weg tot eer van God onderweg na die volgende Algemene Kerkvergadering te vind¹³⁹.

¹³⁹ Dr DJC van Wyk (sr) Skrywe aan die kerkraad, 6 Desember 2012 (gemeente Pretoria: Korrespondensie ontvang).

Die reaksie van die *steedsHervormers* en die gang van protes is voorhande in 'n dokument wat in 2012 as *Inligtingstuk* bekend gestel en versprei is. In die dokument word 'n tydlyn aangegee van wat as die historiese aanloop tot die protes teen 'n *afwykende* paradigma in die Hervormde Kerk beskou word. Die dokument dui allereers op die verskil ten opsigte van *Skrifbeginnel* en bied enkele voorbeelde hiervan, ondermeer die publikasie van die werk deur AG van Aarde, *Fatherless in Galilee: Jesus as Child of God*¹⁴⁰.

Ander terreine wat die *Inligtingstuk* bespreek is die etiese, liturgiese, kerkordelike, en ekumeniese, en die opstellers betoog soos volg: *Ons wil steeds staan by die teologie wat ons as eie aan 'n lang kerklike tradisie ag.*

Die kerklike tradisie word vervolgens in terme van die reformatoriese solismes toegelig.

In 'n daaropvolgende afdeling, *historiese relevansie*, verwys die Inligtingstuk na die *eietydse verklaring* wat in 1995 aangebied is.

Nie net die *eietydse verklaring*, 1995 nie, maar ook die Beswaarskrif, die notule van die Buitengewone Algemene Kerkvergadering en wat as reformatoriese tradisie gestel word, kan in die raamwerk wat Ricoeur daarstel ondersoek word en vra na die *wat* en *want*, die *wie* en die *hoe*, ter wille van *vergifnis* en *versoening*.

1.5.3 AANBEVELINGS

Uit die voorafgaande blyk dit dat die Kerk in sy omgang met die verlede tekortkominge toon. Ten opsigte van 'n verantwoordelike historiese hermeneutiek, heers, sowel ten opsigte van die protagoniste vir Besluit 54/69 en die Buitengewone Algemene Kerkvergadering, die handeling van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die reaksie daarteen soos in die *steedsHervormers* beliggaam, leemtes.

Die kerkraad neem van bogenoemde kennis en versoek die 70ste Algemene Kerkvergadering om

- * Besluit 54/69 en die Buitengewone Algemene Kerkvergadering te herroep;
- * te volstaan by die besluit van die Kerk wat tydens die Algemene Kerkvergadering in 2001 geneem is; en
- * 'n voortsetting van studie en gesprekke te fasiliteer wat streef na 'n verantwoordelike historiese hermeneutiek.

---oOo---

¹⁴⁰ Harrisberg: *Trinity Press*, 2001.

Bylae E
Raad vir Gesinsbediening:
Kategese beplanning

Kategese Beplanning Kwartaal/Blok 1

Die aantal lesse per jaar per graad, fase en kinderkerk:

- * die ouderdomsgroep (graadgroep) Wit
- * die kinders in dieselfde fase (fasegroep) Pienk
- * kinders en ouers saam Geel
- * praktiese les Groen

Gr R	Graad R - 3 Jesus en die kindertjies God het my spesiaal gemaak	God maak ons sterk Efesiërs 6: 10 tot 18 Ek is Jesus se soldaat	Samuel gaan werk vir God Ek wil ook vir God werk	Die skepping God sorg vir alles (Praktiese les)	My gesin Ons gesin het mekaar lief en dien die Here (Gesinsles)	Hersiening
Gr 1	Graad R - 3 Daniël in die leeu Daniël 6 God se kinders bly lief vir Hom	Die skepping God het ons almal gemaak Ek behoort aan God	Genesis 1 Skepping God het alles mooi en goed gemaak (Praktiese les)	God maak ons sterk Rigters 1	Hersiening	Abram en Sara Genesis 18 Ons luister na God (Gesinsles)
Gr 2	Graad R - 3 Die Bybel Die boek wat ons van God vertel	Bileam en die donkie Numeri 22 God praat met ons	Naomi en Rut Ons is lief vir almal (Gesinsles)	Die woestyntog (manna en kwartels) God sorg vir ons	Die aarde (ekologie) Psalm 8; Psalm 24: 1 Ek moet alles rondom my oppas (Praktiese les)	Hersiening
Gr 3	Graad R - 3 Die skepping Genesis 1: 1 tot 2: 4 My God is so groot, so sterk en so magtig ...	My kerk Ek hoort by God	Kan ek maar jou voete was? Johannes 13: 1 tot 38 Ons moet liefde vir God en vir mekaar wys (Praktiese les)	God hou my vas Rut 1: 1 tot 16 Die Here pas ons op (Gesinsles)	Samuel 3 Hoe roep God my? God roep jou al is jy klein	Hersiening

Gr 4	Noag: Genesis 6, 9 Die natuur luister ook na God Hy straf en red, skep alles uit niks (Praktiese les)	Skepping Genesis 1, Handelinge 14, 17, Efesiërs 3, Openbaring 21 God se mag is groter as enige iets	Abram Genesis 12: 1, Samuel 3, Jesaja 41, Matteus 4, Handelinge 9 God roep ons en ons moet Hom vertrou	Graad 4 - 7 Kruisiging: Lukas 23, Kolossense 2 Jesus word gekreuisig sodat ons van sonde verlos word	Vriende Johannes 15: 9 tot 17 My vriende: Kies hulle reg (Gesinsles)	Jakob God doen wat Hy belowe
Gr 5	Jesus se doop Matteus 3: 13 tot 17 Jesus kom werk vir ons	Doop: Teken van die verbond Matteus 28: 19 en 20 Wat is die bete- kenis van die doop? (Gesinsles)	Gelykenisse Matteus 13: 10 tot 13 Lukas 8: 14 en 15	Graad 4 - 7 Kruisiging Markus 15: 1 tot 47 Jesus sterf onskuldig	Gebed Matteus 6: 5 tot 15, 7: 7 tot 12 Jesus leer ons bid	Bejaardesorg Psalm 71: 1 tot 24 Kom ons help bejaardes (Praktiese les)
Gr 6	Kind van God Jesaja 43: <i>Jy is myne</i> sê die Here	Ek en ander mense Romeine 10: 11 tot 17 Maak nie saak of jy Jood of Griek is nie	Barmhartigheds- diens Matteus 8: 1 tot 4 Gee om vir iemand wat anders is (Praktiese les)	Graad 4 - 7 Jesus se opstanding Markus 16: 1 tot 20 1 Korintiërs 15: 1 tot 8 Die leë graf	Ek en die wêreld Lukas 10: 29 tot 37 Barmhartige Samaritaan	Gawes vir en beelde van die kerk 1 Korintiërs 12 Waar pas ek in (Gesinsles)
Gr 7	God het ons syne gemaak Genesis 17: 1 tot 9	Jy behoort aan die Here Jesaja 43: 1 tot 4 Johannes 2: 28 tot 3: 3	Die Erediens: Elemente Romeine 12 In gesprek met God (Gesinsles)	Graad 4 - 7 Opstanding Matteus 28; Lukas 24; 1 Korintiërs 15 God is sterker as die dood	Hoe antwoord ek op God se beloftes Markus 8: 34 tot 9: 1 (Praktiese les)	Waar het God met jou begin? Psalm 139: 13 tot 18

Gr 8	Tydlyn Aartsvaders Hebreërs 11	Bou Geloofstydlyn Wys op geloofshelde Sluit profete in (Praktiese les)	NT Jesus se verhaal	Tydlyn: Konings tot Ballingskap Jerobiam en Rehabiam skeuring	Geloofsverhale in familie Timoteus (Gesinsles)	Graad 8 - 10 Geloofsverhale uit geskiedenis Jaar 1
Gr 9	Altyd hoop in koninkryk van God Hebreërs 11: 1 Verlore seun Habakuk 3	Hoop aan die nagmaaltafel	Hoop – Ek is ook deel van die verbond Doop: Storie van die familie en eie doop (Gesinsles)	Herskepping gee hoop Kolossense 2: 11 Vrug van die Gees Galasiërs 5	Ons gee hoop in die wêreld Deel uit (Praktiese les)	Graad 8 - 10 Hoop in swaarkry en lyding: Vergelyk finale jaarboek Jaar 2
Gr 10	Christene is lief vir God Samevatting van Wet Filippense 1: 27	Christene is lief vir mekaar Samevatting van Wet 2 Petrus 1, 1 Johannes 4 en 5	Christene is blydskapsmense God se liefde bring blydskap	Liefde: 1 Korintiërs 13 Ons gesin is lief vir mekaar Hoekom? (Gesinsles)	Wees 'n voorbeeld van liefde Filemon 4 tot 7 (Praktiese les)	Graad 8 - 10 Bybel praat van verskillende vorme van liefde Jaar 3

Kategese Beplanning Kwartaal/Blok 2

Die aantal lesse per jaar per graad, fase en kinderkerk:

- * die ouderdomsgroep (graadgroep) Wit
- * die kinders in dieselfde fase (fasegroep) Pienk
- * kinders en ouers saam Geel
- * praktiese les Groen

Gr R	Petrus in die tronk God help sy kinders	Graad R - 3 Saggeus Lukas 19: 1 tot 10 Jesus is lief vir elkeen van ons	Dawid en Goliat God help my al is ek klein	Die doop Ek weet ek behoort aan God	Roeping van die dissipels Matteus 4: 18 tot 22 Ons wil ook vir die Here werk (Gesinsles)	Hersiening
Gr 1	Die predikant Aangename kennis ds (Gesinsles)	Graad R - 3 God leer ons hoe ons Hom moet liefhê 10 gebooië	Die verlore seun Lukas 15: 11 tot 31 God vergewe my as ek jammer is Gesang 548	Salomo bou 'n tempel 1 Konings 5 Ons verken ons kerkgebou	Jesus in Getsemane Matteus 26: 36 tot 46 Ek bid ook wanneer ek bang is	Hersiening
Gr 2	Samuel en Dawid God sien ons harte God ken my	Graad R - 3 Die brandende bos Eksodus 3 God gee vir ons werk	Siekte Iemand is siek – wat nou? (Gesinsles)	Gebed Kom ons bid: Ons loof en dank en vra	Nagmaal Wat gebeur met nagmaal? God vergewe, ek mag lewe	Hersiening
Gr 3	My Bybel Psalm 119 My Bybel is my GPS	Graad R - 3 'n Lig moet skyn Ons wys ons is lief vir God	Jona Jona 2 Ek is gehoorsaam aan God	My talente Romeine 12: 6 tot 8 God maak elkeen: Wat is my talente? (Gesinsles)	Josef se verhaal Genesis 45 God is altyd by my	Hersiening

Gr 4	Josef Genesis 37, 41 God sien vooruit en stuur ons lewe in die regte rigting	Moses Eksodus 14 God gee uitkoms	My taalgebruik Efesiërs 4: 29, Jakobus 3: 1 tot 12 Tel jou woorde (Gesinsles)	Hospitaalbesoek Jakobus 5: 13 tot 19 Vertrou God se krag (Praktiese les)	Graad 4 - 7 Hemelvaart Handelinge 1: Hy kom weer: Wees gereed	Hersiening
Gr 5	Abram Genesis 12, 15 en 17 Ooreenkoms met Abram	Wyse van doop Markus 1: 9 tot 11 Doop ons op die regte manier? (Gesinsles)	Help mense met gestremdhede Markus 2: 1 tot 12 (Praktiese les)	Josef Genesis 37 en 39 tot 41 God praat ook deur Josef	Graad 4 - 7 Pinkster Handelinge 1 en 2 Uitstorting van die Heilige Gees	Hersiening
Gr 6	Take in/om die erediens Markus 10: 13 tot 16 Kinders verrig sekere take in en om die erediens (Praktiese les)	Ons hart klop warm Matteus 25: 31 tot 46 Hulp aan almal in nood	Erediens Hebreërs 10: 19 tot 25 Hoe lyk ons hart 1 Johannes 4: 7 tot 21 God is liefde	Die eerste gemeente Handelinge 2: 43 tot 47 Ek het 'n tuiste (Gesinsles)	Graad 4 - 7 Dissipelskap Pinkster Barnabas Handelinge 11: 19 tot 30 Vol van die Heilige Gees	Hersiening
Gr 7	Die Wet van God Eksodus 20: 1 tot 17 Hoekom lees ons die Wet van God in die erediens? (Gesinsles)	Wat gee God vir, en wat vra Hy van jou? 1 Johannes 2: 28 tot 3: 3	Jy is deel van die gemeente Markus 10: 13 tot 16 Ons is vennote (Praktiese les)	Die tekens van die nagmaal 1 Korintiërs 11: 17 tot 34 Die nagmaal bewys God het my verlos	Graad 4 - 7 Pinkster: Doop Handelinge 2: 37 tot 42 Opdrag	Hersiening

Gr 8	Vroeë Kerk Handelinge 2: 43	Vroeë Kerk Ontwikkeling van amppte en strukture	Algemene kerkgeskiedenis Voor kerkhervorming	Skryf tydlyn van algemene kerkgeskiedenis (Praktiese les)	Vasvrae Argief Besoek aan historiese plek (Gesinsles)	Graad 8 - 10 Ander godsdienste Islam Jaar 1
Gr 9	Kerkgeskiedenis: Aanleiding tot Hervorming	Kerkgeskiedenis: Figure van Hervorming	Besoek Rooms Katolieke Kerk (of kyk DVD) (Gesinsles)	Interessantheide in die verskille wat jou opgeval het Gebruik foto's, ensovoorts	Skryf tydlyn van kerkhervorming: <i>video clip</i> , ensovoorts (Praktiese les)	Graad 8 - 10 Ons is ook Apostolies, Katoliek, Charismaties Jaar 2
Gr 10	Suid-Afrikaanse kerkgeskiedenis tot kerkhervorming	Suid-Afrikaanse kerkgeskiedenis tot vandag Missionaal	Ons gemeente se storie	Ons gesin se geskiedenis in die kerk Wie, wat en waar (Gesinsles)	Skryf tydlyn van Suid-Afrikaanse geskiedenis (Praktiese les)	Graad 8 - 10 Die belydenisse en belydenisgeskrifte Jaar 3

Kategese Beplanning Kwartaal/Blok 3

Die aantal lesse per jaar per graad, fase en kinderkerk:

*	die ouderdomsgroep (graadgroep)	Wit
*	die kinders in dieselfde fase (fasegroep)	Pienk
*	kinders en ouers saam	Geel
*	praktiese les	Groen

Gr R	Jesus en die kindertjies God is lief vir kinders	Jesus genees tien melaatse manne Ek sê dankie	Graad R - 3 Gebed Filippense 4: 6 Ons kan enige tyd oor enige iets met God praat	Nagmaal (Praktiese les)	Gebed Kom ons bid Ons loof en dank en vra (Gesinsles)	Hersiening
Gr 1	Jesus loop op die water Matteus 14: 22 tot 33 Jesus sal my nie los nie (Gesinsles)	In die tronk in Filippi Handelinge 16: 16 tot 40 Ek is spesiaal Die Here sal nooit van my vergeet nie	Graad R - 3 Josef se verhaal Genesis 45 Almal maak foute. Kom ons vergewe mekaar	Geroep om boodskap te verkondig Handelinge 4: 29 Dankie ds (Praktiese les)	Jesus maak die storm stil Matteus 8: 23 tot 27 Jesus, ek is bang	Hersiening
Gr 2	My liggaam Ek gee om vir my liggaam	Die verlamde man God ken my nood (Gesinsles)	Graad R - 3 Jesus leer ons hoe om te lewe Matteus 7: 7 tot 12 Doen aan ander wat jy aan jouself gedoen wil hê	Getuies vir Jesus Vertel vir ander mense van Jesus	Die doop Ek is God se kind (Praktiese les)	Hersiening
Gr 3	Die storm op die see Matteus 14: 22 tot 33 Ek vertrou altyd op Jesus	My oupa en ouma Efesiërs 6: 1 tot 3 'n Spesiale dankie vir Oupa en Ouma (Praktiese les)	Graad R - 3 Die verlore skaap Ons is almal belangrik vir God	Ek is 'n lig Johannes 8: 12 Ons wys vir ander dat ons kinders van Jesus is (Gesinsles)	Paasfees God verlos die Israeliete uit Egipte	Hersiening

Gr 4	Die volk in die woestyn Eksodus 32 tot 34 Selfs in swaarkry is God naby ons	12 Verspieders Numeri 13, 14 en 16 God is groter as ons probleme	TV programme 1 Korintiërs 6: 12 tot 20 Hoe kyk ons na TV programme (Gesinsles)	Graad 4 - 7 Petrus se toespraak by Kornelius Handelinge 10: 34 tot 43 Ek is getuie vir die Here	Uitreik na armes Matteus 6: 1 tot 4 Gee sonder om iets te verwag (Praktiese les)	Simson Rigters 13, 14, 16 Luister na die Here. Hy ver wag dat ons reg sal leef
Gr 5	Die trek uit Egipte Versorging in die woestyn Eksodus 2 tot 5 en 7 tot 12 God red en versorg	Belydenis van geloof Romeine 10: 5 tot 17 My antwoord (Gesinsles)	Naasteliefde 1 Johannes 2: 7 tot 14 Uitreik na mekaar (Praktiese les)	Graad 4 - 7 Paulus se sendingreise Handelinge 10, 11, 13 tot 15	Die volk in die woestyn Eksodus 32 tot 34 Selfs in swaarkry is God naby ons	Die val van Jerigo Josua 6 As God vir ons is, wie kan teen ons wees?
Gr 6	Sakrament Matteus 26: 26 tot 29; 28: 16 tot 20	Koster se werk 1 Korintiërs 12: 1 tot 11 Koster bespreek sy werk en wys sy take (Praktiese les)	Stefanus Handelinge 6: 8 tot 11; 7: 59 en 60; 2 Korintiërs 8: 13 tot 15	Graad 4 - 7 Filippus en Etiopiër Handelinge 8: 26 tot 40 Ander mense is ook deel van die kerk	My plek in die liggaam van die Here Matteus 18 Wie is ek? Selfwaarde (Gesinsles)	God hou ons in sy Hart Handelinge 26: 5 tot 18 Paulus preek die vergewing van sondes
Gr 7	Erediens Psalm 150 Ons antwoord met 'n lied (Gesinsles)	Jy soek na jou dood 2 Korintiërs 6: 14 tot 7: 1 Dwelms	Bly weg! 1 Samuel 28 Satanisme	Graad R - 3 Gelowiges bid vir Petrus Handelinge 12: 16 tot 19 Ons gee om vir mekaar Handelinge 12: 16 tot 19	My plakkaat oor dwelms 2 Korintiërs 6: 14 tot 7: 1 Dwelms (Praktiese les)	Seksualiteit: Moet ek nou iets daarvan weet? Genesis 1: 26 tot 31; 1 Korintiërs 6: 12 tot 20; Romeine 1: 24 tot 32

Gr 8	Fisiese ontwikkeling Genesis 2	Fisiese ontwikkeling: Puberteit	Selfbeeld Waarde in Christus OT: Waarde voor God Saggeus Paulus maak los wat agter is Owerspelige voor	Regte in die gesin Gesinsvergadering agenda (Gesinsles)	Fliek: <i>Easy A; Men are from Mars, Woman are from Venus</i> (Praktiese les)	Graad 8 - 10 Verskille tussen mans en vrouens Chauvinisme Jaar 1
Gr 9	Die natuur het regte Genesis 1 Besoeiding, bewaring, hersirkuleer Sabbatsjaar	Mense het regte Grense: Aanvaarbare gedrag in verhouding Asielstede Numeri 35	Konflikhantering binne gesinsverband Rollespel: Ruil rolle om (Gesinsles)	Uitreik na bejaardes, gestremdes, natuur (Praktiese les)	Armoede en rykdom Jakobus 2	Graad 8 - 10 Seksualiteit positief beoordeel Jaar 2
Gr 10	Waar kom die Bybel vandaan?	Literatuursoorte in die Bybel	Stiltetyd en Bybelstudie	Skryf 'n eietydse belydenis Thomas se belydenis Filippense 2 (Praktiese les)	Ons gesin se geloofstorie Getuienis, belydenis (Gesinsles)	Graad 8 - 10 Goddelike rangorde Johannes 1 en 14 Jaar 3

Kategese Beplanning Kwartaal/Blok 4

Die aantal lesse per jaar per graad, fase en kinderkerk:

- * die ouderdomsgroep (graadgroep) Wit
- * die kinders in dieselfde fase (fasegroep) Pienk
- * kinders en ouers saam Geel
- * praktiese les Groen

Gr R	Graad R - 3 Die dood van Lasarus Johannes 11: 1 tot 44 Ek is hartseer want iemand is dood	Die Goeie Herder God versorg my	Die skaapwagters en die engele Kersfees – Jesus se verjaardag	Die barmhartige Samaritaan Ons help ander (Praktiese les)	Hersiening	Kersfees rollespel (Gesinsles)
Gr 1	Graad R - 3 Die erediens In die erediens leer ons van God en ons loof en prys Hom	Johannes 2: 1 tot 12 Jesus is lief vir ons	Jesus se geboorte Lukas 2: 1 tot 20 Ons vier Kersfees	Die barmhartige Samaritaan Lukas 10: 25 tot 37 Gee sonder om iets terug te verwag (Praktiese les)	Hersiening	Kersfees rollespel (Gesinsles)
Gr 2	Graad R - 3 Jakob se droom Genesis 28 God is altyd by ons	My taal Ek kies my woorde reg	Die barmhartige Samaritaan Lukas 10: 25 tot 37 Ons gee om vir alle mense Gesang 546 (Praktiese les)	Kersfees: Geboorte van Jesus	Hersiening	Kersfees rollespel (Gesinsles)
Gr 3	Graad R - 3 Die Bybel: 'n GPS vir ons lewe	Ons loof die Here Hebreërs 10: 24 Dit is lekker om as gemeente saam die Here te dien (Praktiese les)	Die tien geboorte Eksodus 20 Ons leer van die tien geboorte	Kersfees Matteus 1: 18 tot 25 Jesus is vir my gebore: Wat 'n wonderlike plan	Hersiening	Kersfees rollespel (Gesinsles)

Gr 4	Jona Jona 1 en 4, Kolossense 3 Die Here is besorg oor almal	Sondagviering Eksodus 20: 8 tot 11 Lukas 24: 1 tot 3 So vier ek die verbond (Gesinsles)	Samuel en Dawid 1 Samuel 16 God ken ons harte: Kyk na innerlike, nie na uiterlike	Graad 4 - 7 Jesus se geboorte Lukas 1 en 2 Ons God, Ons Koning Jesus in 'n krip?	Hersiening	Kersfeesprojek Matteus 2: 1 tot 12 Ons gee want God het gegee (Praktiese les)
Gr 5	Nagmaal Lukas 22: 14 tot 20 Verbondsmaaltyd (Gesinsles)	Gideon Rigters 6 Van bang boer tot dapper held	Dawid 1 Samuel 16 tot 1 Konings 2: 12 Van skaapherder tot herder van die Here	Graad 4 - 7 Jesus en die sterrekykers Matteus 1:18 tot 2: 12 Ons Verlosser word gebore	Hersiening	Kersfeesprojek Matteus 2: 11 en 12 Geskenke uit dankbaarheid (Praktiese les)
Gr 6	God wys ons Sy hart Matteus 1: 20b; 2: 1 tot 8 Jesus word gebore	Gawes Romeine 12, 1 Korintiërs 12 My plek in die liggaam	God se gesin 1 Petrus 1 Ons is deel van God se gesin (Gesinsles)	Graad 4 - 7 Skaapwagters en engele Lukas 2: 8 tot 20 Die goeie tyding ...	Hersiening	Kersfees- geskenke Matteus 2: 11 en 12 Kinders maak geskenke (Praktiese les)
Gr 7	Ek sê Ja Romeine 10; Deuteronomium 30: 11 tot 20 Belydenis van geloof	Nou word ek groot Psalm 23 Volgende jaar in die Hoërskool	Hersiening	Graad 4 - 7 Maria Lukas 1: 26 tot 38 Jesus se geboorte word aangekondig	Erediens Prediking Romeine 10: 16 tot 21 God praat met ons (Gesinsles)	Iemand vir wie ek omgee Lukas 2: 1 tot 20 Maak kerskaartjies (Praktiese les)

Gr 8	Ons leef gesond Watter gewoontes het ons gesin wat gesond is (Gesinsles)	Respek vir lewe: Geweld en doodstraf Ex finalejaarboek	Respek vir lewe: Substansgebruik	Respek vir lewe: Aborsie, kloning, genadedood Finalejaarboek	My liggaam: Eetversteurings, selfmutilasie, ensovoorts Kenner lower praatjie (Praktiese les)	Graad 8 - 10 Selfmoord – Kenner lower praatjie Henk Gouws se boek Jaar 1
Gr 9	Menslike verantwoordelik- heid Barmhartige Samaritaan	Ek het 'n keuse in groepsdruk Daniël	Gesag en dissipline Psalm 51: 7 Respek word verdien of afgedwing	Geweld Visueel (Praktiese les)	Alternatiewe tot geweld Probleemoplossing en vaardighede (Gesinsles)	Graad 8 - 10 Persoonlikhede verskil God het elkeen gemaak God gebruik Moses ... Persoonlikheids- tipes Jaar 2
Gr 10	Intimiteit: Nou of later Hooglied 2: 7 Losbandigheid, MIV, VIGS Spreuke 5: 15, 6: 4, Hooglied 8: 6 en 7	Huwelik as uiting van liefde Bestaande stof finalejaarboek	Seksualiteit	Hoe het verhouding tussen ouers ontwikkel: Elkeen se rol (Gesinsles)	Vyf liefdestale (Praktiese les)	Graad 8 - 10 My spiritualiteits- voorkeure Jaar 3

---oOo---

Bylae F
Raad van Finansies:
Finansiële state

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

(Gemeentes en Organe van Bystand uitgesluit)

Raad van Finansies

FINANSIËLE JAARSTATE 28 FEBRUARIE 2013

In Christus se voetspore

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

FINANSIËLE STATE VIR DIE PERIODE 1 MAART 2012 TOT 28 FEBRUARIE 2013

ALGEMENE INLIGTING

Regsvorm	Assosiasie van persone
Fisiese adres	Jeff Masemolastraat 224 Pretoria 0002
Aard van die entiteit	Kerk
Sekretaris	Mnr AE Struwig
Ouditeure	MVB Geregistreerde Rekenmeesters en Ouditeure Menlyn Corporate Park Blok 8 Corobaylaan 175 Waterkloof Glen Uitbreiding 11 , 0010

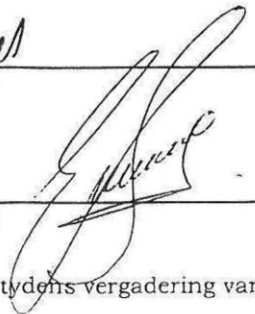
INHOUD**Bladsy**

Algemene inligting , inhoud & goedkeuring van die state	1
Ouditeursverslag	2 - 3
Verslag van die Raad van Finansies	4 - 5
Staat van finansiële posisie	6
Staat van omvattende inkomste	7
Kontantvloeistaat	8
Aantekeninge tot die finansiële state	9 - 16

GOEDKEURING

Goedgekeur en namens die Raad van Finansies geteken op : 31 Mei 2013

 Voorsitter

 Sekretaris

Bekragtig tydens vergadering van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

GEREGISTREERDE REKENMEESTERS EN OUDITEURE
REGISTERED ACCOUNTANTS AND AUDITORS

Menlyn Corporate Park Blok / Block B
Corobaylaan / Avenue 175
Waterkloof Glen
Uitbreiding / Extension 11
0010

PRAKTYK NR. / PRACTICE NO.
903147

23, Pretoria, 0001
☎: +27 12 460 9146
✉: +27 12 361 1100
mvp@mvp.co.za
www.mvp.co.za

U Verw:
Your ref:

Ons Verw:
Our Ref:

Mnr la Grange 10/06/2013

Die Raad van Finansies
Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika
PRETORIA

**VERSLAG VAN DIE ONAFHANKLIKE OUDITEURE
AAN DIE LEDE VAN DIE RAAD VAN FINANSIES**

Ons het die finansiële state van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika geaudit. Hierdie finansiële state bestaan uit die staat van finansiële posisie soos op 28 Februarie 2013, die staat van omvattende inkomste, die staat van kontantvloei vir die jaar wat op daardie datum geëindig het, en ander verduidelikende aantekeninge, soos uiteengesit op bladsye 9 tot 16.

Raad van Finansies se verantwoordelikheid vir die finansiële state

Die Raad van Finansies is verantwoordelik vir die opstel en redelike voorstelling van hierdie finansiële state. Hierdie verantwoordelikheid sluit in: die ontwerp, implementering en instandhouding van interne beheer relevant tot die opstel en redelike voorstelling van finansiële state wat vry is van wesenlike wanvoorstellings, hetsy weens bedrog of foute; die selektering en toepassing van toepaslike rekeningkundige beleid; en die maak van rekeningkundige ramings wat in die omstandighede redelik is.

Ouditeure se verantwoordelikheid

Dit is ons verantwoordelikheid om op grond van ons audit 'n mening oor hierdie finansiële state uit te spreek. Ons het ons audit ooreenkomstig Internasionale Auditstandaarde uitgevoer. Daardie standaard vereis dat ons voldoen aan etiese vereistes en die audit beplan en uitvoer om redelike gerusstelling te verkry of die finansiële state vry is van wesenlike wanvoorstellings.

'n Audit behels die uitvoering van prosedures om auditbewyse te verkry oor die bedrae en openbaarmaking in die finansiële state. Die prosedures wat geselekteer word hang af van die ouditeure se oordeel, insluitend die bcoordeling van die risiko's van wesenlike wanvoorstelling van die finansiële state, hetsy weens bedrog of foute. Tydens daardie risikobecoordeling oorweeg die ouditeur interne beheer relevant tot die entiteit se opstel en redelike voorstelling van die finansiële state ten einde auditprosedures te ontwerp wat in die omstandighede toepaslik is, maar nie met die doel om 'n mening uit te spreek oor die effektiwiteit van die entiteit se interne beheer nie. 'n Audit sluit ook 'n evaluering van die toepaslikheid van rekeningkundige beleid wat gebruik is en die redelikheid van die rekeningkundige ramings wat deur die Raad van Finansies gemaak is in, asook 'n evaluering van die algehele voorstelling van die finansiële state.

Ons glo dat die auditbewyse wat ons verkry het, toereikend en toepaslik is om 'n grondslag vir ons auditmening te bied.

- Bladsy 2 -

Ouditmening

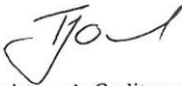
Soos in die geval van ander soortgelyke organisasies, ontvang die organisasie 'n gedeelte van sy inkomste vanaf bydraes en aktiwiteite soos donasies en fondsinsameling. As gevolg van die aard daarvan kan hierdie inkomste nie ten volle beheer word voordat dit in die rekeningkundige rekords ingevoer is nie, en is daarom nie vatbaar vir onafhanklike oudit verifikasie nie.

Afgesien van die uitwerking van enige aansuiwerings wat dalk nodig sou gewees het en dit vir ons moontlik was om normale auditprosedures op bogenoemde inkomste uit te voer, verstrek hierdie finansiële state, in alle wesenlike opsigte, 'n redelike aanbieding van die finansiële stand van die organisasie op 28 Februarie 2013, en van die Raad van Finansies se finansiële prestasie en kontantvloed vir die jaar wat op daardie datum geëindig het.

Sonder om ons ouditmening te kwalifiseer vestig ons u aandag op nota 1.1 tot die finansiële state, wat die grondslag vir die aanbieding van die finansiële state uiteensit. Ons verslag is spesifiek opgestel vir die doel van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika.

MVB

Per:

Geregistreerde Ouditeur

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

VERSLAG VAN DIE RAAD VAN FINANSIES VIR DIE JAAR GEËINDIG 28 FEBRUARIE 2013

1. Aard van bedrywighede

" Die kerk is 'n gemeenskap van gelowiges wat God deur sy versoening in Christus tot stand bring en in stand hou deurdat Hy mense in Jesus Christus in genade uitkies en deur die werk van die Heilige Gees saambring om deur die woord en sakramente 'n heilige volk te wees en dienswerk in die wêreld te verrig." (*Paragraaf 1 van die Belydenis in Ordereël 1 van die Kerkorde*)

Die Raad van Finansies ageer as statutêre Raad van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering , binne die opdrag soos verwoord in Ordinansie 9 van die Kerkorde van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika .

2. Stand van die bedryfsresultate

Die stand van die Raad van Finansies se sake blyk duidelik uit die aangehegte finansiële state . Hierdie resultate sluit die resultate van gemeentes en organe van bystand uit.

3. Samestelling van die Raad van Finansies

Ds APJ Beukes	(Voorsitter en benoem deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering)
Ds HP van den Berg	(Vise-voorsitter)
Mnr AE Struwig	(Sekretaris)
Mnr P Bester	(Benoem deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering)
Mnr J Combrink	
Ds CEC Hertzog	
Ds RTI Pienaar	
Mnr JH Steyn	
Mnr G van Wyk	
Dr PJ van Zyl	

1. Sekretaris

Die sekretaris van die Raad van Finansies is mnr AE Struwig , Posbus 2368 , Pretoria , 0001.

i. Die Raad van Finansies (Die Raad) as Ouditkomitee van sinodale werksaamhede .

Die werksopdrag van die Raad word in Ordonansie 9.2.2 van die Kerkorde verwoord . Hierdie opdrag kulmineer onder andere in toesig oor die Kerk (sinodaal) se rekeningkundige , eksterne ouditering interne beheer , finansiële verslagdoening , risiko bestuur en regulering funksies . Die Raad van Finansies lewer soos volg verslag :

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

VERSLAG VAN DIE RAAD VAN FINANSIES VIR DIE JAAR GEËINDIG 28 FEBRUARIE 2013

5.1 Eksterne ouditering

Die Raad van Finansies het in terme van Ordinansie 9.2.3.7 die finansiële jaarstate aan eksterne ouditering laat onderwerp . Die verslag van die ouditeure vorm deel van die Finansiële jaarstate , ingesluit as bladsye 2 en 3 . Die Raad van Finansies moes bepaal of die ouditeure in die posisie geplaas is om ongerymdhede te spoor en verslag daaroor te doen . Die Raad is daarvan oortuig dat dit die geval was en rapporteer dat geen sodanige saak onder die Raad se aandag gebring is nie .

5.2 Finansiële jaarstate

Aangaande die finansiële state , is die Raad in staat om te bevestig dat die resultaat positief afsluit en dat die Staat van finansiële posisie likied en solvent was . Dit is 'n funksie van die Raad om die finansiële state voor goedkeuring te ondersoek . Die Raad is van mening dat die state 'n billike weergawe van die finansiële posisie op jaareinde is.

Die Raad het die rekenkundige handeling van transaksies oorweeg , beduidende buitengewone gebeure beskou asook die toepaslikheid van die rekeningkundige beleid soos gebruik in die Kerk as assosiasie van persone . Die Raad het in oorleg met die eksterne ouditeure gevind dat die state doelmatigheid van die gebruiker te doel het (beperkte gebruik) en nie noodwendig die bepalinge van internasionale beleid najaag nie .

Die Raad is, op sterkte van die ouditeursverslag en Bestuursbrief van die ouditeure , daarvan oortuig dat geen beduidende regs - of belastingsake die finansiële state op 28 Februarie 2013 beïnvloed nie .

6. Interne beheer

In die afwesigheid van die ouditeure se vermelding van afwykings of risiko's met betrekking tot finansiële kontrole en handhawing van effektiewe interne beheer maatreëls , is die Raad daarvan oortuig dat interne beheer toereikend was .

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA**STAAT VAN FINANSIËLE POSISIE SOOS OP 28 FEBRUARIE 2013**

		2013	2012
		R.	R.
	Aant.		
BATES			
Nie - Bedryfsbates		206,339,400	222,316,324
Vaste eiendom	2	6,937,720	6,937,720
Roerende eiendom	3	713,915	456,404
Aandele en ander belange	4	4	4
Beleggings	5	186,924,170	203,207,296
Lenings	6	11,763,591	11,714,900
Bedryfsbates		15,623,795	13,317,183
Debiteure	7	8,747,693	7,077,241
Kontant en kontantekwivalente	8	6,441,531	5,830,202
Voorraad	9	434,571	409,740
TOTALE BATES		221,963,195	235,633,507
FONDSE EN AANSPEEKLIKHEDE			
Fondse en reserwes		55,483,585	47,228,403
Fondse	10	25,090,380	24,266,021
Reserwes	11	6,482,595	5,512,396
Opgehoopte Fondse	12	23,910,610	17,449,986
Nie - Bedryfslaste			
Langtermynlenings	13	154,290,476	177,052,219
Bedryfslaste		12,189,134	11,352,885
Diverse Trustfondse	14	10,146,496	9,554,013
Ope Rekening	15	2,042,638	1,798,872
TOTALE FONDSE EN AANSPEEKLIKHEDE		221,963,195	235,633,507

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

STAAT VAN OMVATTENDE INKOMSTE VIR DIE JAAR GEËINDIG 28 FEBRUARIE 2013

	2013 R.	2012 R.
INKOMSTE	48,493,949	44,088,146
Advertensies en donasies	474,919	210,561
Bydraes, verkope en sinodale offergawes	30,956,298	31,336,508
Huur ontvang	1,066,870	1,220,252
Oorplasing vanaf voorsienings	1,149,419	-
Rente, dividende, kommissie en admingelde	14,846,443	11,320,825
UITGAWES	42,033,325	42,383,191
Administrasiekoste	831,437	868,897
Gemeente ondersteuning	2,669,859	3,058,929
Handelsmerke	13,773	38,745
Huur betaal	828,971	782,040
Kantoor van die Sekretaris	973,663	1,081,865
Kapitaalfonds	-	1,113,200
Kommissies van die AKV	1,493,695	1,211,093
Konsultasiefooe en regs-koste	43,128	80,790
Korting toegestaan en oninbares voorsien	2,489,647	417,303
Munisipale koste	794,356	558,980
Onderhoud en skoonmaak-koste	1,276,633	494,887
Ouditeursvergoeding	140,334	125,400
Personeel-koste	11,042,757	11,624,830
Predikante Pensioenfondse	510,000	607,200
Produksie - en rekenaarkoste	1,326,854	1,651,079
Reis-, verblyf en motorkoste	482,660	587,028
Rente betaal	8,770,343	9,900,875
Subsidies en leningspaaielemente	3,036,093	3,191,293
Studentekoste	385,408	397,527
Teologiese Opleiding	3,868,848	3,440,580
Telefoon, posgeld, drukwerk, bankkoste	585,126	616,388
Toerusting en waardevermindering	29,051	43,064
Vergaderings, funksies, navorsing en ledegeld	132,215	119,422
Versekering	220,705	288,435
Webterreinkoste	87,769	83,341
OORSKOT / (TEKORT) VOOR BUITENGEWONE ITEMS	6,460,624	1,704,955
Min : Verlofvoorsiening en - uitbetalings	-	(1,511,272)
NETTO OORSKOT / TEKORT	6,460,624	193,683

- Bladsy 7 -

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA**STAAT VAN KONTANTVLOEI VIR DIE JAAR GEËINDIG 28 FEBRUARIE 2013**

	2013 R.	2012 R.
Netto inkomste / (tekort) vir die jaar	6,460,624	193,683
Bedryfsresultaat	6,460,624	193,683
Waardevermindering	-	-
Plus : Ander reserwebeweging	1,794,558	4,942,320
Fondse	824,359	4,936,720
Reserwes	970,199	5,600
Netto kontant invloei / (uitvloei) uit bedryfsaktiwiteite	8,255,182	5,136,003
Netto kontant invloei / (uitvloei) tov bedryfskapitaalitems	(859,034)	(2,652,656)
Afname \ (Toename) in Voorraad	(24,831)	223,645
Afname \ (Toename) in Debiteure	(1,670,452)	(855,942)
(Afname) \ Toename in Krediteure	243,766	(763,521)
(Afname) \ Toename in Trustfondse	592,483	(1,256,838)
Ander kontant invloei / (uitvloei)	(6,784,819)	(423,922)
Vaste Bates	(257,511)	20,677
Beleggings	16,283,126	(21,466,729)
Lenings	(48,691)	(703,654)
Langtermynlenings	(22,761,743)	21,725,784
Netto kontant invloei / (uitvloei) vir die jaar	611,329	2,059,425
Kontant en kontantbates - begin van die jaar	5,830,202	3,770,777
Kontant en kontantbates - einde van die jaar	6,441,531	5,830,202

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

**AANTEKENINGE TOT DIE FINANSIËLE JAARSTATE VIR DIE JAAR GEËINDIG
28 FEBRUARIE 2013**

1. REKENINGKUNDIGE BELEID

Die Rekeningkundige beleid behels die volgende en stem ooreen met die vorige jaar :

1.1 Grondslag van aanbieding

Die finansiële state is voorberei op 'n voorsieningsgrondslag.

1.2 Erkenning van inkomste

Inkomste word erken wanneer dit waarskynlik is dat ekonomiese voordele na die Raad van Finansies sal vloei en die waarde betroubaar gemeet kan word.

1.3 Belasting

In terme van Artikel 10(1)(cN) van die Inkomstebelastingwet is die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika vrygestel van Inkomstebelasting en word belasting nie voorsien nie.

2. VASTE EIENDOM

2.1 Vaste eiendom word teen kosprys gedra en word nie gedepresieer nie.

2.2 Waar vaste eiendom geërf is, word die eiendom teen die waardasie vir boעדeldoeleindes op datum van transport te boek gestel.

2.3 Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika besit nie eiendomsreg oor die volgende eiendomme nie :

2.3.1 *Jeugkampterrein, Venterskroon, waar geboue opgerig is.*

2.3.2 *Erf 427, Piet Potgietersrus*

2.4 Besonderhede van vaste eiendom is soos volg :

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA**AANTEKENINGE TOT DIE FINANSIËLE JAARSTATE (VERVOLG)****Vaste eiendom (vervolg)**

		2013 R.	2012 R.
2.4.1	Erf 756 , Pretoria met Barton Keepgebou daarop plus koste van verbeterings (T 31913 / 1945)	547,645	547,645
2.4.2	Erf 757, Pretoria met gebou daarop bekend as die Dirk van der Hoff gebou teen oprigtingskoste plus koste van verbeterings (T31913 / 1945)	2,064,331	2,064,331
2.4.3	Gedeelte 1 van die plaas Tarentaalpan nr . 132 registrasie afdeling KQ Tvl . Geleë in die distrik Thabazimbi (T81426 / 1992)	130,809	130,809
2.4.4	Gedeelte 7 en resterende gedeelte 9 ('n gedeelte van gedeelte 3) en een halwe aandeel in resterende gedeelte van gedeelte 2 van die plaas Klipdrift 90, registrasie afdeling J. R . , Transvaal (T22825 / 1979)	1,576,070	1,576,070
2.4.5	Deel no. 5 soos aangetoon en vollediger beskryf op Deelplan no. SS 78 / 1986 in die skema bekend as Craig - Owl ten opsigte van die grond en gebou of geboue geleë te gedeelte 1 van erf 796 Pretoria dorpsgebied in die area van die Tshwane Metropolitaanse Munisipaliteit.	77,221	77,221
2.4.6	Geboue en verbeterings op jeugkampterrein Venterskroon (grond uitgesonderd)	121,176	121,176
2.4.7	Gedeelte 10 ('n Gedeelte van Gedeelte 1) van die plaas Rooderand IQ Transvaal . (T23949 / 93)	60,000	60,000

Eiendomme in trust gehou vir organe van die kerk

2.4.8	Erf 2891, Midstream Estate X16 gehou kragtens Transportakte T.68030/10.	2,360,468	2,360,468
		6,937,720	6,937,720
	Informele Administrateurskantoor waardasie :	21,931,644	21,250,468

3. ROERENDE EIENDOM

3.1 Roerende eiendom word getoon teen kosprys min depresiasie op die reguitlyn metode teen die volgende koerse :

Meubels en toerusting	- 10 %
Voertuie	- 20 %
Rekenaar toerusting	- 33 ½ %

3.2 Besonderhede van roerende eiendom is soos volg :

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA**AANTEKENINGE TOT DIE FINANSIËLE JAARSTATE (VERVOLG)****Roerende eiendom (vervolg)****Roerende eiendom soos op 28 Februarie 2013**

Afdeling	Boekwaarde 01/03/2012	Netto Toevoegings	Waarde- Vermindering	Boekwaarde 28/02/2013
R	R	R	R	R
Administrateurskantoor				
Drukkers	-	19	-	19
Gereedskap	-	8	-	8
Kantoortoerusting	-	75	-	75
Kombuistoerusting	-	20	-	20
Meubels	877	(483)	-	394
Motors en fietse	455,311	313,900	171,420	597,791
Rekenaartoerusting	-	98,089	16,297	81,792
Saaltoerusting	-	3	-	3
Sagteware	-	41,925	8,151	33,774
Telefoontoerusting	-	39	-	39
Barton Keep				
Meubels en matte	4	(4)	-	-
Dirk van der Hoffgebou				
Masjiene en toerusting	73	(73)	-	-
Sentik				
Meubels en toerusting	29	(29)	-	-
Jeugkamptoeurusting				
Rodeplaat	21	(21)	-	-
Venterskroon	5	(5)	-	-
Raad vir Apostolaat				
Bates	84	(84)	-	-
TOTAAL	456,404	453,379	195,868	713,915

Roerende eiendom soos op 28 Februarie 2012

Afdeling	Boekwaarde 01/03/2011	Netto Toevoegings	Waarde- Vermindering	Boekwaarde 28/02/2012
R	R	R	R	R
Administrateurskantoor				
Meubels en toerusting	877	-	-	877
Motors en fietse	475,988	175,146	195,823	455,311
Barton Keep				
Meubels en matte	4	-	-	4
Dirk van der Hoffgebou				
Masjiene en toerusting	73	-	-	73
Sentik				
Meubels en toerusting	29	-	-	29
Jeugkamptoeurusting				
Rodeplaat	21	-	-	21
Venterskroon	5	-	-	5
Raad vir Apostolaat				
Bates	84	-	-	84
TOTAAL	477,081	175,146	195,823	456,404

4. AANDELE EN ANDER BELANGE

	2013 R.	2012 R.
4.1 Belange in Maatskappye :		
4.1.1 Ons Tuis - Nie-Winsgewende maatskappy	2	2
4.1.2 Kinderhuise van die NHK - Nie-Winsgewende maatskappy	2	2
	4	4

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA**AANTEKENINGE TOT DIE FINANSIËLE JAARSTATE (VERVOLG)****Aandele en ander belange (vervolg)**

	2013 R.	2012 R.
5. BELEGGINGS		
5.1 Daggeld	9,056,784	12,350,605
5.2 Geldmarkfondse	14,724,510	38,675,430
5.3 Kennisgewing deposito's	94,121,935	87,623,279
5.4 Gestruktureerde beleggings (Langtermyn)	69,020,941	64,557,982
	186,924,170	203,207,296
Ten opsigte van :		
Kerkgeld vir Kerkwerkstelsel	157,472,305	176,142,019
Raad van Finansies	23,401,455	21,619,071
Teologiese Opleidingsfonds	6,050,410	5,446,206
	186,924,170	203,207,296
6. LENINGS		
6.1 Kerkgeld vir Kerkwerklenings	2,340,999	2,416,240
6.2 Kuratorium studielenings	8,594,379	8,591,523
6.3 NHSV Hoofbestuur beurslenings	751,701	622,211
6.4 Van der Hoff studielenings	76,512	84,926
	11,763,591	11,714,900
By die bedrag van R 8,594,379 teenoor Kuratorium Studielenings is 'n bedrag van R1,188726 (2011/12 - R1,337,765) ingesluit wat moontlik as korting afgeskryf sal word wanneer studente in terme van die leningsooreenkomste hulle verpligtinge nagekom het.		
7. DEBITEURE		
7.1 Ander bedryfsdebiteure	3,901,759	3,489,184
7.2 Sinodale offergawes	4,845,934	3,588,057
	8,747,693	7,077,241
8. KONTANT EN KONTANTEKWIVALENTE		
8.1 Lopende bankrekeninge	6,411,657	5,800,540
8.2 Deposito's	19,274	19,062
8.3 Kleinkas voorskotte	10,600	10,600
	6,441,531	5,830,202

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA**AANTEKENINGE TOT DIE FINANSIËLE JAARSTATE (VERVOLG)**

	2013 R.	2012 R.
9. VOORRAAD		
Voorraad word teen die laagste van kosprys of netto verhaalbare waarde gedra.		
9.1 Fakulteit Gedenkpenning (Nominale waarde)	1	1
9.2 Wapen en kentekens (Nominale waarde)	1	1
- Raad vir Belydende Jeug		
9.3 Boekevoorraad	434,569	409,738
	434,571	409,740
10. FONDSE		
Fondse word gegroeppeer na gelang van die aanwendingshorison oor 'n verlengde termyn :		
10.1 Kampterreine		
Saldo - Begin van die jaar	548,235	504,925
Plus :		
- Roodeplaat netto inkomste / (uitgawe) vir die jaar	25,527	24,680
- Venterskroon netto inkomste / (uitgawe) vir die jaar	117,073	74,056
	690,835	603,661
Min : Bybelvasvrae kostes	-	(55,426)
	690,835	548,235
10.2 Liedboekfonds		
Saldo - Begin van die jaar	448,504	546,899
Min : Oordrag na Sentik	(339,677)	(98,395)
	108,827	448,504
10.3 Teologiese Opleiding		
Opgehoopde Fondse	4,455,162	4,167,252
Saldo - Begin van die jaar	4,167,252	4,105,487
Plus : Netto inkomste / (uitgawe)	287,910	304,435
Min : Verlofvoorsiening en - uitbetaling by aftrede	-	(242,670)
Teologiese Opleidingsfonds	6,205,160	5,548,789
Saldo - Begin van die jaar	5,548,789	4,868,431
Plus : Netto inkomste / (uitgawe)	656,371	680,358
Omskrewe Fondse	3,893,346	3,855,150
Saldo - Begin van die jaar	3,855,150	3,573,606
Plus : Erflating : Dolf Potgieter	-	317,104
Plus : Netto inkomste / (uitgawe)	38,196	(35,560)
Ander Beursfondse	143,492	136,115
Saldo - Begin van die jaar	136,115	128,623
Plus : Netto inkomste / (uitgawe)	7,377	7,492
	14,697,160	13,707,306

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

AANTEKENINGE TOT DIE FINANSIËLE JAARSTATE (VERVOLG)

Fondse (vervolg)

	2013 R.	2012 R.
10.4 NHSV Hoofbestuur Beursleningsfonds		
Saldo - Begin van die jaar	1,374,107	1,073,914
Plus : Ontvangstes		
- Donasie vanaf student	3,079	6
- Kapitaal toevoegings	281,280	408,000
- Rente	51,837	40,566
Min : Uitbetalings		
- Beurse toegeken	(183,500)	(136,500)
- Meriete tov vorige jaar	-	(3,412)
- Oninbare skulde afgeskryf	(7,611)	(6,972)
- Oninbare skulde afgeskryf - rente teruggeskryf	(1,309)	-
- Prokureurskoste	(1,817)	(1,495)
	1,516,066	1,374,107
10.5 Van der Hoffstudiefonds		
Saldo - Begin van die jaar	406,581	388,766
Plus : Rente op lenings	18,238	17,815
	424,819	406,581
10.6 Kapitaalfonds		
Saldo - Begin van die jaar	4,586,542	3,473,342
Plus : Oorplasing van begroting	-	1,113,200
Min : Regskostes	(171,317)	-
	4,415,225	4,586,542
10.7 Versekeringsfonds		
Saldo - Begin van die jaar	3,194,746	665,308
Plus : Netto oorplasing	42,702	2,529,438
	3,237,448	3,194,746
Verwys na Aantekening 15		
TOTALE FONDSE 10.1 - 10.7	25,090,380	24,266,021

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

AANTEKENINGE TOT DIE FINANSIËLE JAARSTATE (VERVOLG)

	2013 R.	2012 R.
11. RESERWES		
11.1 Eiendomsreserwe		
Saldo - Begin van die jaar	5,510,610	5,505,010
Plus : Toevoegings	1,200	5,600
- Debiteure skuldafskrywing verhaal		
	5,511,810	5,510,610
11.2 Reserwe vir onopgeëide leningskrediteure		
Die bedrae word in reserwe gehou vir 'n periode van 10 jaar waarna dit teen die opgehoopte fonds verreken word.		
	1,785	1,786
11.3 Reserwe vir addisionele heffings		
	969,000	
TOTALE RESERWES 11.1 - 11.3	6,482,595	5,512,396
12. OPGEHOOPTE FONDS		
Saldo - Begin van die jaar	17,449,986	17,256,303
Plus : Netto inkomste	6,460,624	193,683
	23,910,610	17,449,986
LANGTERMYNLENINGS		
13.		
Saldo - Begin van die jaar	177,052,219	155,326,435
Plus : Netto toename /(afname) vir die jaar	(22,761,743)	21,725,784
	154,290,476	177,052,219

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA**AANTEKENINGE TOT DIE FINANSIËLE JAARSTATE (VERVOLG)**

	2013 R.	2012 R.
13. Die samestelling van die langtermynlenings is soos volg :		
<i>Gemeentes</i>	86,972,132	89,219,084
<i>Individue</i>	1,391,005	24,776,355
<i>Ringe</i>	5,750,810	5,530,061
<i>Diensorgane</i>	60,176,529	57,526,719
	154,290,476	177,052,219
14. TRUSTFONDSE		
Die bedrae verteenwoordig fondse wat namens instansies gehou word , en op 'n maandelikse of ander siklus uitbetaal word. Sommige fondse word benut op 'n soos nodig basis terwyl ander tot 'n bepaalde gebeurtenis akkumuleer .		
	10,146,496	9,554,013
15. OPE REKENINGE		
Deposito's	3,075	2,070
Krediteure	2,039,563	1,796,802
	2,042,638	1,798,872

Surplusse op die versekeringseisekontrole word jaarliks oorgedra na die Versekeringsfonds (Aantekening 10.7)
 Gedurende die jaar is die voorsiening van afsonderlike ope rekeninge vir elke jaar gekonsolideer in die Versekeringsfonds per Aantekening 10.7 . Enige eise wat nog uitbetaal word na jaareinde word uit die Versekeringsfonds betaal .

Só GLO ons...

Só AANBID ons...

Só GETUIG ons...

Só DIEN ons...

Só WERK ons...

Só VOORSIEN ons...

In

Christus

se voetspore...

*Juis hiervoor
is julle ook geroep,
omdat Christus self
vir julle gely het
en so vir julle
'n voorbeeld gestel het,
sodat julle
in sy voetspore
kan volg.*

1 Petrus 2 : 21

In Christus se voetspore